

Kyrkomötet 2024

Volym 1 Protokoll och bilagor

**Svenska
kyrkan**

Innehåll i protokoll med bilagor från kyrkomötet 2024

Volym 1 Protokoll och bilagor

Kyrkomötets protokoll 2024
Kyrkostyrelsens skrivelser, KsSkr 2024:1–6
Motioner, Mot 2024:1–76

Volym 2 Bilagor

Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans valprovsnämnd
Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
Gudstjänstutskottets betänkanden, G 2024:1–6
Organisationsutskottets betänkanden, O 2024:1–4
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden, TU 2024:1–4
Ekonomiutskottets betänkanden, E 2024:1–5
Ekumenikutskottets betänkanden, Eu 2024:1–11
Kyrkolivsutskottets betänkanden, KI 2024:1–9
Samhälls- och kulturutskottets betänkanden, SK 2024:1–16
Förvaltarskapsutskottets betänkanden, F 2024:1–5
Kyrkomötets skrivelser, KmSkr 2024:1–20
Personregister
Sakregister

*Alla dokument från kyrkomötet finns publicerade på kyrkomötets webbplats,
www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet*

Kyrkomötets protokoll 2024

Kyrkomötets protokoll 2024
1–4 oktober och 18–20 november

Tisdagen den 1 oktober.....	7
§ 1 Kyrkomötet öppnas.....	7
§ 2 Anförande av ärkebiskopen.....	7
§ 3 Utdelande av Stefansmedaljen.....	7
§ 4 Inkomna hälsningar.....	7
§ 5 Parentation.....	7
§ 6 Hälsningar från nordiska syskonkyrkor.....	7
§ 7 Anmälan om nya ledamöter i kyrkomötet.....	8
§ 8 Anmälan om inkallade ersättare.....	8
§ 9 Överlämning av motionssvar från De Ungas Kyrkomöte.....	9
§ 10 Fastställande av debattregler.....	9
§ 11 Val av protokolljusterare.....	9
§ 12 Utskottsplacering av inkallade ersättare.....	9
§ 13 Biskoparnas närvaro i utskotten.....	9
§ 14 Fyllnadsval till kyrkomötets utskott.....	10
§ 15 Fyllnadsval till kyrkostyrelsen.....	10
§ 16 Anmälan om inkomna ärenden.....	10
§ 17 Hänvisning av ärenden till utskotten.....	14
§ 18 Meddelanden.....	15
Fredagen den 4 oktober.....	16
§ 19 Anmälan om betänkanden från utskotten.....	16
§ 20 Fastställande av debattregler.....	16
§ 21 Meddelanden.....	16
Måndagen den 18 november.....	17
§ 22 Kyrkomötets förhandlingar återupptogs.....	17
§ 23 Parentation.....	17
§ 24 Anmälan om nya ledamöter i kyrkomötet.....	17
§ 25 Anmälan om inkallade ersättare.....	17
§ 26 Fyllnadsval till utskott.....	18
§ 27 Fyllnadsval till kyrkostyrelsen.....	18
§ 28 Utseende av auktoriserad revisor.....	19
§ 29 Meddelanden.....	19
§ 30 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023.....	19
§ 31 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.....	19
§ 32 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027.....	20
§ 33 Valfrågor.....	22
§ 34 Meddelanden.....	24
§ 35 Jämställdheten i Svenska kyrkan.....	24
§ 36 Öka tillgängligheten i kyrkans lokaler.....	26
§ 37 Kyrkliga sommar- och julavslutningar för elever.....	26
§ 38 Svenska kyrkan och hbtq-frågor.....	26
§ 39 Digital säkerhetsutbildning.....	27
§ 40 Avgifter vid kyrkliga begravningar av icke kyrkotillhöriga.....	28
§ 41 Spridning av digitala andakter.....	28
§ 42 Insamlingsgala för att rädda det kyrkliga kulturarvet.....	29
§ 43 Prata skogs- och jordbruk med allmänheten.....	29

§ 44	Inför ett kulturgravsbidrag	29
§ 45	Debatt om kyrkans skog.....	30
§ 46	Konventionen om biologisk mångfald.....	30
§ 47	Återinrätta kyrkobyggnadsbidrag	30
§ 48	Rikskollekt till Tro och Ljus	31
§ 49	Begravningsfrågor.....	31
§ 50	Förtydligt missionsbegrepp	32
§ 51	Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans valprovsnämnd	32
§ 52	Brudöverlämning vid vigsel.....	33
§ 53	Fler unga i beslutande organ	34
Tisdagen den 19 november.....		35
§ 54	Meddelanden.....	35
§ 55	Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023, beslut	35
§ 56	Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden, beslut.....	35
§ 57	Återinrätta kyrkobyggnadsbidrag, beslut.....	37
§ 58	Rikskollekt till Tro och Ljus, beslut.....	37
§ 59	Valfrågor, beslut.....	37
§ 60	Begravningsfrågor, beslut	40
§ 61	Förtydligt missionsbegrepp, beslut	42
§ 62	Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans valprovsnämnd, beslut	42
§ 63	Jämställdheten i Svenska kyrkan, beslut.....	42
§ 64	Öka tillgängligheten i kyrkans lokaler, beslut.....	43
§ 65	Kyrkliga sommar- och julavslutningar för elever, beslut.....	44
§ 66	Ordningsfråga	44
§ 67	Svenska kyrkan och hbtq-frågor, beslut.....	44
§ 68	Brudöverlämning vid vigsel, beslut	45
§ 69	Digital säkerhetsutbildning, beslut.....	46
§ 70	Avgifter vid kyrkliga begravingar av icke kyrkotillhöriga, beslut.....	47
§ 71	Spridning av digitala andakter, beslut.....	47
§ 72	Fler unga i beslutande organ, beslut.....	48
§ 73	Insamlingsgala för att rädda det kyrkliga kulturarvet, beslut.....	48
§ 74	Prata skogs- och jordbruk med allmänheten, beslut.....	48
§ 75	Konventionen om biologisk mångfald, beslut	49
§ 76	Inför ett kulturgravsbidrag, beslut.....	49
§ 77	Debatt om kyrkans skog, beslut	50
§ 78	Offentlig inbjudan till att lära känna den kristna tron	50
§ 79	Offentlig gudstjänst och manifestation till stöd för judarna.....	50
§ 80	Stötande genrebeteckning i Den svenska psalmboken.....	51
§ 81	En liten bok om Den stora Boken	51
§ 82	Meddelanden.....	52
§ 83	Kyrkan i det offentliga rummet.....	52
§ 84	Kyrkans deltagande vid sekulära evenemang	52
§ 85	Nationell strategi för samarbete inom folkbildning	53
§ 86	Kriget mot Ukraina	53
§ 87	Svenska kyrkan och Stadsmissionen.....	54
§ 88	Beredskapsdag och samverkansforum om beredskap.....	54
§ 89	Alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter	54
§ 90	Kyrkan tar ställning mot otryggheten	55
§ 91	Kyrkans engagemang i avhopparverksamheten.....	55

§ 92 Kulturutredning.....	56
§ 93 Svenska kyrkan och ekumeniken.....	57
§ 94 Kyrkans engagemang i fredsfrågor.....	57
§ 95 Guds mission i det offentliga rummet.....	57
§ 96 Kyrkans hållning till islam.....	58
§ 97 Utlandskyrkan.....	58
§ 98 Förnyad religionsdialog.....	59
§ 99 Ordningsfråga.....	59
§ 100 Förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle.....	59
§ 101 Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum.....	60
§ 102 Fördöm Israels ockupation.....	61
§ 103 Främja interreligiöst samarbete och kontakter.....	62
§ 104 Svenska kyrkans fredsfrämjande arbete.....	62
§ 105 Franciskusjubileum 2026.....	62
§ 106 Om kyrkohandbok och kyrkoordning.....	63
§ 107 Möta människor i behov av arbete.....	63
§ 108 Kyrkans samverkan med civilsamhället.....	63
§ 109 Stå upp för att barnkonventionen efterföljs.....	63
§ 110 Stärk Svenska kyrkans nätnärvaro.....	64
§ 111 Vapenfri tjänst inom Svenska kyrkan.....	64
§ 112 Svenska kyrkan som samlande kraft.....	64
Onsdagen den 20 november.....	65
§ 113 Hälsning.....	65
§ 114 Offentlig inbjudan till att lära känna den kristna tron, beslut.....	65
§ 115 Offentlig gudstjänst och manifestation till stöd för judarna, beslut.....	65
§ 116 Stötande genrebeteckning i Den svenska psalmboken, beslut.....	66
§ 117 En liten bok om Den stora Boken, beslut.....	66
§ 118 Franciskusjubileum 2026, beslut.....	67
§ 119 Om kyrkohandbok och kyrkoordning, beslut.....	67
§ 120 Kyrkan i det offentliga rummet, beslut.....	67
§ 121 Kyrkans deltagande vid sekulära evenemang, beslut.....	69
§ 122 Nationell strategi för samarbete inom folkbildning.....	70
§ 123 Kriget mot Ukraina, beslut.....	70
§ 124 Svenska kyrkan och Stadsmissionen, beslut.....	70
§ 125 Beredskapsdag och samverkansforum om beredskap, beslut.....	71
§ 126 Alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter, beslut.....	71
§ 127 Kyrkan tar ställning mot otryggheten, beslut.....	72
§ 128 Kyrkans engagemang i avhopparverksamheten, beslut.....	72
§ 129 Kulturutredning, beslut.....	73
§ 130 Möta människor i behov av arbete, beslut.....	73
§ 131 Kyrkans samverkan med civilsamhället, beslut.....	74
§ 132 Stå upp för att barnkonventionen efterföljs, beslut.....	74
§ 133 Stärk Svenska kyrkans nätnärvaro, beslut.....	75
§ 134 Vapenfri tjänst inom Svenska kyrkan, beslut.....	75
§ 135 Svenska kyrkan som samlande kraft, beslut.....	75
§ 136 Svenska kyrkan och ekumeniken, beslut.....	76
§ 137 Kyrkans engagemang i fredsfrågor, beslut.....	77
§ 138 Guds mission i det offentliga rummet, beslut.....	78
§ 139 Kyrkans hållning till islam, beslut.....	78
§ 140 Utlandskyrkan, beslut.....	78

§ 141 Förnyad religionsdialog, beslut.....	80
§ 142 Förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle, beslut.....	80
§ 143 Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum, beslut.....	81
§ 144 Fördöm Israels ockupation, beslut	81
§ 145 Främja interreligiöst samarbete och kontakter, beslut	81
§ 146 Svenska kyrkans fredsfrämjande arbete, beslut	82
§ 147 Ordningsfråga	82
§ 148 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027, beslut.....	82
§ 149 Förbud mot att röja uppgifter som avser Svenska kyrkans beredskap.....	84
§ 150 Förbud mot att röja uppgifter som avser Svenska kyrkans beredskap, beslut	85
§ 151 Riktlinjer för församlingsdiakoni.....	85
§ 152 Riktlinjer för församlingsdiakoni, beslut	85
§ 153 Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar	86
§ 154 Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut.....	86
§ 155 Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans överklagandenämnd.....	86
§ 156 Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut	86
§ 157 Summering av det tematiska kyrkomötet.....	87
§ 158 Meddelanden.....	87
§ 159 Kyrkomötet avslutas	87
 Bilaga 1 Kyrkan i det offentliga rummet – kyrkomötets tematiska program 2024	 89
 Bilaga 2 Kyrkomötet 2024: debattregler session 1.....	 97
 Bilaga 3 Kyrkomötet 2024: debattregler session 2.....	 98

Kyrkomötet 2024

Tisdagen den 1 oktober

Kl. 15.25–17.15

Kyrkomötets ledamöter och biskoparna deltog i en mäsas vid vilken biskop Ulrica Fritzson predikade. Kyrkomötet år 2024 inleddes i Uppsala domkyrka i närvaro av DD.MM. Konung Carl XVI Gustaf och Drottning Silvia. Musik och sång framfördes av Robert Bennesh och Uppsala domkyrkas vokalsemble.

§ 1 Kyrkomötet öppnas

Ordföranden Karin Perers höll ett inledningsanförande. Hon presenterade årets tema ”Kyrkan i det offentliga rummet”, beslutat av kyrkomötet år 2022 och grundat i Lutherska världsförbundets skrift med samma namn. Utöver arbete i utskott och plenum, rymmer kyrkomötet ett omfattande program med föreläsningar, seminarier, bibelsmedjor och kulturprogram enligt *bilaga 1*. Därefter förklarades kyrkomötet år 2024 öppnat.

§ 2 Anförande av ärkebiskopen

Ärkebiskop Martin Modéus talade till kyrkomötet.

§ 3 Utdelande av Stefansmedaljen

Ärkebiskopen utdelade Stefansmedaljen till Helén Ottosson Lovén, tidigare generalsekreterare för Svenska kyrkan, för omsorg om ett gott samarbete mellan den episkopala och den förtroendevalda ansvarslinjen i Svenska kyrkan, för lyhörd strävan att lyssna in stiftens behov för utformningen av kyrkostyrelsens arbete, för att med god förståelse för Svenska kyrkans dynamik ha bidragit till en trygg framåtrörelse, för trägen och trogen samverkan för Svenska kyrkan med civilsamhällets aktörer och för ett engagemang som i praktisk handling visat omsorg om Svenska kyrkan.

§ 4 Inkomna hälsningar

Skriftliga hälsningar hade inkommit till kyrkomötet från Hela Människan, EFS och Eumeniakyrkan.

Förhandlingarna ajournerades kl. 16.05.

- - - - -

Kyrkomötet samlades i universitetshuset i Uppsala.

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.30 under ledning av ordföranden.

§ 5 Parentation

Ordföranden *meddelade* att kyrkomötets ledamot Gun Eriksson, Uppsala stift, avlidit i maj 2024. Hon hedrades med en stunds tystnad.

§ 6 Hälsningar från nordiska syskonkyrkor

Hälsningar framfördes av kyrkomötets ordförande i den isländska kyrkan, Drífa Hjartardóttir, kyrkostyrelsens ordförande i den norska kyrkan, Harald Hegstad, och kyrkomötets första vice ordförande i Finlands evangelisk-lutherska kyrka, Hanna Mithiku. Även den danska folkkyrkan hade sänt en hälsning.

§ 7 Anmälan om nya ledamöter i kyrkomötet

Anmäldes att följande utsetts till nya ledamöter i kyrkomötet:

Peder Granath, Uppsala stift, är ny ledamot efter Gun Eriksson, som avlidit
Sofie Halvarsson, Uppsala stift, är ny ledamot efter Agneta Brendt, som avsagt sig uppdraget

Niklas Lindberg, Linköpings stift, är ny ledamot efter Mats Ludvigsson, som avsagt sig uppdraget

Johanna Palmér, Linköpings stift, är ny ledamot efter Johan Garde, som avsagt sig uppdraget

Peter Weiderud, Västerås stift, är ny ledamot efter Britas Lennart Eriksson, som avsagt sig uppdraget

Lydia Fredlund, Västerås stift, är ny ledamot efter Victor Månsson, som avsagt sig uppdraget

Ellen Skånberg, Stockholms stift, är ny ledamot efter Marjut Ervasti, som avsagt sig uppdraget

Birgitta Nilsson, Stockholms stift, är ny ledamot efter Sandra Signarsdotter, som avsagt sig uppdraget.

Ordföranden hälsade de nya ledamöterna välkomna till kyrkomötet. Ordföranden hälsade även biskoparna Ulrica Fritzson och Teresia Derlén, som deltog för första gången, välkomna till kyrkomötet.

§ 8 Anmälan om inkallade ersättare

Ordföranden meddelade att ett antal ledamöter hade anmält förhinder att delta i kyrkomötets sammanträde i oktober 2024 och att följande ersättare hade inkallats:

Kicki Lidén, Uppsala stift, ersätter Emma Hedlundh

David Berggren, Uppsala stift, ersätter Christian Bonde

Terence Honglo, Uppsala stift, ersätter Maria Heldt

Iris Denstedt-Stigzelius, Uppsala stift, ersätter Torbjörn Aronson

Anna-Carin Gabelic, Linköpings stift, ersätter Niklas Lindberg

Stefan Alström, Linköpings stift, ersätter Mona Olsson

Tomas Fors, Strängnäs stift, ersätter Xerxes Åkerfeldt

Tomas Jansson, Västerås stift, ersätter Lydia Fredlund

Kerstin Sidenvall Karlgren, Lunds stift, ersätter David Castor

James Sandstedt, Lunds stift, ersätter Bo Herou

Kenneth B Ferm, Lunds stift, ersätter Lena Petersson

Jonatan Glader, Lunds stift, ersätter Lars-Ivar Ericson

Lars-Anders Espert, Lunds stift, ersätter Iván Knézy

Agneta Ahlblom, Göteborgs stift, ersätter Anna Stenberg

Fredrik Schandorff, Göteborgs stift, ersätter Patrik Linde

Eva-Karin Torhem Arnell, Göteborgs stift, ersätter Daniel Tisell

Annsöfi Aurell, Göteborgs stift, ersätter Jerker Schmidt

Jonatan Hanson, Göteborgs stift, ersätter Eric Muhl

Kristina Töyrä, Luleå stift, ersätter Roger Larsson

Gunilla Eldebro, Stockholms stift, ersätter Kristina Axén Olin

Ann-Marie Strömberg, Stockholms stift, ersätter Ellen Skånberg

Per Carlberg, Stockholms stift, ersätter David Lång

Elisabeth Lanner, Stockholm stift, ersätter Charlotte B Haggren

Lars Jakobsson, Stockholms stift, ersätter Jan-Hugo Nihlén

Fredrik Wallén, Stockholms stift, ersätter Kerstin Rossipal
Toivo Sjören, Stockholms stift, ersätter Johanna Öhman
Ulf Wester, Stockholms stift, ersätter Arnold Boström
Anders Djerf, Stockholms stift, ersätter Kaya Ålander

Anmäldes att ersättare inte inkallats för Sebastian Ekeröth Clausson, Skara stift, Hilikka Andersson, Skara stift, Joakim Persson, Lunds stift, Birgitta Thörn, Göteborgs stift, Åsa Rehdell, Göteborgs stift, Stig-Göran Fransson, Växjö stift, Barbro Wiskari, Göteborgs stift, Inga-Lill Röhr, Karlstads stift, Margareta Winberg, Härnösands stift, Daniel Larson, Stockholms stift, och Henrik Blind, Luleå stift.

§ 9 Överlämning av motionssvar från De Ungas Kyrkomöte

Förbundsordförande Clara Olsson, Svenska Kyrkans Unga, överlämnade yttranden från De Ungas Kyrkomöte gällande skrivelser och motioner till årets kyrkomöte.

§ 10 Fastställande av debattregler

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att fastställa debattregler för den första sessionen enligt *bilaga 2*.

§ 11 Val av protokolljusterare

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att utse Annika Nyman, Victor Backström och Elisabeth Kullenberg, att jämte ordförandena justera kyrkomötets protokoll 2024.

§ 12 Utskottsplacering av inkallade ersättare

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med ordförandens förslag, att inkallad ersättare tjänstgör i det utskott där den som hon/han ersätter skulle ha ingått. Inkallad ersättare inträder i utskottet som sista ersättare i sin nomineringsgrupp. I de fall en inkallad ersättare inträder i ett utskott i vilket nomineringsgruppen endast har en plats i utskottet och det är en plats som ledamot, inträder ersättaren i utskottet som ledamot för sin nomineringsgrupp.

§ 13 Biskoparnas närvaro i utskotten

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att biskoparna får närvara i utskottet enligt följande:

Gudstjänstutskottet

Andreas Holmberg

Organisationsutskottet

Karin Johannesson och Marika Markovits

Tillsyns- och uppdragsutskottet

Johan Tyrberg

Ekonomiutskottet

Johan Dalman

Ekumenikutskottet

Sören Dalevi och Erik Eckerdal

Kyrkolivsutskottet

Åsa Nyström och Teresia Derlén

Samhälls- och kulturutskottet

Fredrik Modéus och Ulrica Fritzson

Förvaltareutskottet

Mikael Mogren

§ 14 Fyllnadsval till kyrkomötets utskott

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att för återstoden av mandatperioden utse:

Fredrik Ericsson, Härnösands stift, som ledamot i gudstjänstutskottet
Hilde Klasson, Uppsala stift, som förste ersättare i gudstjänstutskottet
Birgitta Nilsson, Stockholms stift, som andre ersättare i gudstjänstutskottet
Johannes Fransson, Karlstads stift, som femte ersättare i gudstjänstutskottet
Knapp Anna Eriksson, Härnösands stift, som andre ersättare i gudstjänstutskottet
Arnold Boström, Stockholms stift, som ersättare i tillsyns- och uppdragsutskottet
Rebecca Hägg, Linköpings stift, som ordförande i ekonomiutskottet
Johanna Palmér, Linköpings stift, som andre ersättare i ekonomiutskottet
Klas Corbelius, Linköpings stift, som vice ordförande i ekumenikutskottet
Sofie Halvarsson, Uppsala stift, som ledamot i ekumenikutskottet
Edvina Palmcrantz, Lunds stift, som ledamot i ekumenikutskottet
Peter Weiderud, Västerås stift, som förste ersättare i ekumenikutskottet
Peder Granath, Uppsala stift, som andre ersättare i ekumenikutskottet
Susanne Stenlund, Strängnäs stift, som ledamot i förvaltareutskottet
Mikael Sjölund, Härnösands stift, som förste ersättare i förvaltareutskottet
Katarina Lövgren, Luleå stift, som andre ersättare i förvaltareutskottet
Niklas Lindberg, Linköpings stift, som tredje ersättare i förvaltareutskottet
Lydia Fredlund, Västerås stift, som förste ersättare i förvaltareutskottet
Leif Gustavsson, Växjö stift, som andre ersättare i förvaltareutskottet

§ 15 Fyllnadsval till kyrkostyrelsen

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att för resterande del av mandatperioden utse Mona Olsson att ersätta Marjut Ervasti som ledamot i kyrkostyrelsen.

§ 16 Anmälan om inkomna ärenden

Anmäldes och bordlades skrivelser, motioner och verksamhetsberättelser som inkommit till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsens skrivelser

- 2024:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027
- 2024:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023
- 2024:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden
- 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.
- 2024:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan
- 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet

Motioner

- 2024:1 Öka tillgängligheten i kyrkans lokaler
Lars-Ivar Ericson
- 2024:2 Begravningsverksamhet i händelse av kris och krig
Petter Nilsson
- 2024:3 Kyrkans deltagande vid sekulära evenemang
Gary Aelius
- 2024:4 Offentlig inbjudan till att lära känna den kristna tron
Gary Aelius
- 2024:5 Nationell strategi för samarbete inom folkbildning
Birgitta Axelsson Edström
- 2024:6 Kriget mot Ukraina
Per Hanö
- 2024:7 Svenska kyrkan och Stadsmissionen
Marcus Romedahl
- 2024:8 Offentlig gudstjänst och manifestation till stöd för judarna
Mikael Sandén
- 2024:9 Svenska kyrkans beredskapsdag
Ronnie Nilsson
- 2024:10 Svenska kyrkans samverkansforum
Ronnie Nilsson
- 2024:11 Ekumenik i det offentliga rummet
Jan-Åke Isaksson
- 2024:12 Svenska kyrkans ekumeniska relationer
Ulf Wester
- 2024:13 Stötande genrebeteckning i Den svenska psalmboken
Anders Lundberg
- 2024:14 Förtydligt missionsbegrepp
Jonas Noréus
- 2024:15 Kyrkliga sommar- och julavslutningar för elever
Peter Laufer
- 2024:16 Insamlingsgala för att rädda det kyrkliga kulturarvet
Peter Laufer
- 2024:17 Polyamori, asexualitet och hbtqi-begreppet
Linda Sjöö
- 2024:18 En liten bok om Den Stora Boken
Berth Löndahl
- 2024:19 Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets första punkt
Berth Löndahl
- 2024:20 Jämnare könsfördelning i kyrkans profilutbildningar
Berth Löndahl
- 2024:21 Alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter
Britt Björneke
- 2024:22 Kyrkans engagemang i avhoppverksamheten
Britt Björneke
- 2024:23 Kyrkans engagemang i fredsfrågor
Britt Björneke
- 2024:24 Brudöverlämning vid vigsel
Sara Waldenfors

- 2024:25 Guds mission i det offentliga rummet
Leif Nordlander
- 2024:26 Finansiering av kyrknätet
Leif Nordlander
- 2024:27 Återinrätta kyrkobyggnadsbidrag
Leif Nordlander
- 2024:28 Kyrkan tar ställning mot otryggheten
Lennart Matikainen
- 2024:29 Kyrkans hållning till islam
Lennart Matikainen
- 2024:30 Intäkter från krematoriernas återvunna metaller
Sten Janson
- 2024:31 Digital säkerhetsutbildning
Carin Åblad Lundström
- 2024:32 Riktlinjer för församlingsdiakoni
Anders Lundberg
- 2024:33 Ändringar i kyrkoordningen, utlandskyrkan
Anders Roos
- 2024:34 Förnyad religionsdialog i syfte att motverka antisemitism
Torbjörn Aronson
- 2024:35 Vart tar männen vägen?
Jonas Noréus
- 2024:36 Kvinnors underrepresentation bland högre organisttjänster
Marcus Romedahl
- 2024:37 Valsedlar vid kyrkliga val
Jesper Eneroth
- 2024:38 Ingen procentspärr vid kyrkomötesvalen
Tomas Jansson
- 2024:39 Höj den kyrkoantikvariska ersättningen
Olov Lindquist
- 2024:40 Utökat stöd till EFS
Irene Oskarsson
- 2024:41 Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets andra punkt
Boel Johansson
- 2024:42 Rikskollekt till Tro och ljus
Stefan Alström
- 2024:43 Finansiera Ung resurs
Olov Lindquist
- 2024:44 Franciskusjubileum 2026
Johan Linnman
- 2024:45 Inga spärrar i kyrkovalet
Axel W Karlsson
- 2024:46 Kulturutredning
Sven Milltoft
- 2024:47 Möta människor i behov av arbete
Cecilia Gyllenberg Bergfasth
- 2024:48 Prata skogs- och jordbruk med allmänheten
Cecilia Gyllenberg Bergfasth
- 2024:49 Sänk församlingsavgiften
Marcus Romedahl

- 2024:50 Avgifter vid kyrkliga begravningar av icke kyrkotillhöriga
Johan Linnman
- 2024:51 Förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle
Peter Weiderud
- 2024:52 Svenska kyrkans begravningsansvar för religiösa minoriteter
Peter Weiderud
- 2024:53 Bevara mångfalden även i kyrkomötet
Bertil Olsson
- 2024:54 Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets femte punkt
Lena Arman
- 2024:55 Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets fjärde punkt
Knapp Anna Eriksson
- 2024:56 Kyrkans samverkan med civilsamhället
Lena Östholm Munkberg
- 2024:57 Fortsätt finansiera Act Svenska kyrkan
Lena Östholm Munkberg
- 2024:58 Ingen procentspärr, enbart krav på fast mandat
Roger Larsson
- 2024:59 Spridning av digitala andakter
Åsa Öckerman
- 2024:60 Stå upp för att barnkonventionen efterföljs
Ann-Marie Strömberg
- 2024:61 Konventionen om biologisk mångfald
Åsa Rehndell
- 2024:62 Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum
Leif Nordlander
- 2024:63 Svenska kyrkan ska lämna priderörelsen
Anna Sundberg
- 2024:64 Svenska kyrkan som samlande kraft
Jonas Noréus
- 2024:65 Fördöm Israels ockupation
Anne Sörman
- 2024:66 Främja interreligiöst samarbete och kontakter
Eva-Maria Munck
- 2024:67 Stärk Svenska kyrkans nätnärvaro
Vicktoria Bagi
- 2024:68 Svenska kyrkans fredsfrämjande arbete
Axel W Karlsson
- 2024:69 Svenska anställningsvillkor inom utlandskyrkan
Anders Skogberg
- 2024:70 Fler unga i beslutande organ
Marcus Romedahl
- 2024:71 Inför ett kulturgravsbidrag
Anders Skogberg
- 2024:72 Vapenfri tjänst inom Svenska kyrkan
Jonas Noréus
- 2024:73 Debatt om kyrkans skog
Anders Skogberg

- 2024:74 Fader vår är inget experiment
Jan-Åke Isaksson
- 2024:75 Transparens i skogsförvaltningen
Åsa Rehdell
- 2024:76 Relevanta barnkonsekvensanalyser
Åsa Rehdell

Verksamhetsberättelser

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Svenska kyrkans valprovsningsnämnd
Svenska kyrkans överklagandenämnd

§ 17 Hänvisning av ärenden till utskotten

Föredrogs presidietts förslag till hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden till utskotten. Motionerna 2024:74 Fader vår är inget experiment av Jan-Åke Isaksson, 2024:75 Transparens i skogsförvaltningen av Åsa Rehdell och 2024:76 Relevanta barnkonsekvensanalyser av Åsa Rehdell föreslogs att inte tas upp till behandling då de inte bedömdes anknyta tydligt nog till kyrkomötets tema eller någon av kyrkostyrelsens skrivelser.

Kyrkostyrelsens skrivelser

Gudstjänstutskottet: 4 (avsnitt 5), 6 (endast underlag för diskussion)
Organisationsutskottet: 4 (avsnitt 1 och 3), 6 (endast underlag för diskussion)
Tillsyns- och uppdragutskottet: 4 (avsnitt 4), 6 (endast underlag för diskussion)
Ekonomiutskottet: 1, 2, 3, 6 (endast underlag för diskussion)
Ekumenikutskottet: 4 (avsnitt 2), 6 (endast underlag för diskussion)
Kyrkolivsutskottet: 5, 6 (endast underlag för diskussion)
Samhälls- och kulturutskottet: 6 (beslutsförslaget)
Förvaltarskapsutskottet: 6 (endast underlag för diskussion)

Motioner

Gudstjänstutskottet: 4, 8, 13, 18, 44
Organisationsutskottet: 2, 14, 30, 37, 38, 45, 52, 53, 58
Tillsyns- och uppdragsutskottet: 32
Ekonomiutskottet: 26, 27, 39, 40, 42, 43, 49, 57
Ekumenikutskottet: 11, 12, 23, 25, 29, 33, 34, 51, 62, 65, 66, 68, 69
Kyrkolivsutskottet: 1, 15, 17, 20, 24, 31, 35, 36, 50, 59, 63, 70
Samhälls- och kulturutskottet: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 19, 21, 22, 28, 41, 46, 47, 54, 55, 56, 60, 64, 67, 72
Förvaltarskapsutskottet: 16, 48, 61, 71, 73

Övriga ärenden

Organisationsutskottet: Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd
Tillsyns- och uppdragsutskottet: Verksamhetsberättelser för ansvarsnämnden för biskopar och Svenska kyrkans överklagandenämnd.

I debatten yttrade sig

Olle Reichenberg

Jan-Åke Isaksson, som yrkade bifall till att motion 2024:74 av Jan-Åke Isaksson skulle behandlas av årets kyrkomöte.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till presidiets förslag att avvisa motion 2024:74 av Jan-Åke Isaksson,
dels om bifall till förslaget att behandla motion 2024:74,
och förklarade att hon fann förslaget om bifall till presidiets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att fastställa presidiets förslag till hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jonas Larsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén och Anders Skogberg.

§ 18 Meddelanden

Ordföranden meddelade att utskotten kallas till sammanträde direkt efter plenum. Enkel middag serveras i trapphallen under kvällen.

Förhandlingarna ajournerades kl. 17.15 till fredagen den 4 oktober kl. 15.00.

Kyrkomötet 2024
Fredagen den 4 oktober

Kl. 15.00–15.10

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

§ 19 Anmälan om betänkanden från utskotten

Ordföranden *anmälde* att utskottsarbetet under veckan resulterat i 60 betänkanden.

§ 20 Fastställande av debattregler

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att fastställa debattregler för den andra sessionen enligt *bilaga 3*.

§ 21 Meddelanden

Ordföranden framförde ett varmt tack från presidiet för hängivet och konstruktivt arbete under kyrkomötets första session.

De justerade betänkandena kommer att finnas tillgängliga på kyrkomötets webbplats den 11 oktober.

När kyrkomötet återupptar sina förhandlingar i november sker det i Uppsala Konsert & Kongress.

(Sv. Ps. 183)

Förhandlingarna ajournerades kl. 15.10 till måndagen den 18 november 2024 kl. 9.00.

Kyrkomötet 2024 **Måndagen den 18 november**

Kl. 9.00–22.22

Kyrkomötet samlades på Uppsala Konsert & Kongress. Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

§ 22 Kyrkomötets förhandlingar återupptogs

Ordföranden förklarade kyrkomötets förhandlingar återupptagna och hälsade biskopar och ledamöter välkomna.

Sammanträdet inleddes med en andakt ledd av Sofija Lazic Pedersen.

§ 23 Parentation

Ordföranden *meddelade* att två kyrkomötesledamöter hade avlidit sedan förra sessionen, Daniel Tisell och Hilka Andersson. De hedrades med en stunds tystnad.

§ 24 Anmälan om nya ledamöter i kyrkomötet

Anmälde att följande utsetts till nya ledamöter i kyrkomötet för återstoden av mandatperioden:

Daniel Arthursson, Skara stift, är ny ledamot efter Hilka Andersson, som avlidit
Eva-Karin Torhem Arnell, Göteborgs stift, är ny ledamot efter Daniel Tisell, som avlidit

Satu Rekola, Göteborgs stift, är ny ledamot efter Aina Nordqvist, som av sagt sig uppdraget.

Ordföranden hälsade de nya ledamöterna välkomna till kyrkomötet.

§ 25 Anmälan om inkallade ersättare

Ordföranden *meddelade* att följande ledamöter hade inkallats för de ledamöter som anmält förhinder att delta i kyrkomötets andra session:

Kicki Lidén, Uppsala stift, ersätter Emma Hedlundh
David Berggren, Uppsala stift, ersätter Christian Bonde
Terence Honglo, Uppsala stift, ersätter Maria Heldt
Anna-Carin Gabelic, Linköpings stift, ersätter Niklas Lindberg
Stefan Alström, Linköpings stift, ersätter Mona Olsson
Nils-Gunnar Karlson, Linköpings stift, ersätter Irene Oskarsson
Anders Gunn, Skara stift, ersätter Daniel Arthursson
Tony Björklund, Strängnäs stift, ersätter Peter Laufer
Ellen Leijen, Strängnäs stift, ersätter Susanne Stenlund
Tomas Jansson, Västerås stift, ersätter Lydia Fredlund
Anette Andersson, Västerås stift, ersätter Solveig Oscarsson
Martin Moberg, Lunds stift, ersätter Birger Wernersson
Kerstin Sidenvall Karlgren, Lunds stift, ersätter David Castor
Inger Hagelin, Lunds stift, ersätter Anders Bromée
James Sandstedt, Lunds stift, ersätter Bo Herou
Kenneth B Ferm, Lunds stift, ersätter Lena Petersson
Jonatan Glader, Lunds stift, ersätter Lars-Ivar Ericson
Johan Christensson, Lund stift, ersätter Joakim Persson

Lars-Anders Espert, Lunds stift, ersätter Iván Knézy
Agneta Ahlblom, Göteborgs stift, ersätter Anna Stenberg
Fredrik Schandorff, Göteborgs stift, ersätter Patrik Linde
Annsofi Aurell, Göteborgs stift, ersätter Jerker Schmidt
Jonatan Hanson, Göteborgs stift, ersätter Eric Muhl
Kenneth Norberg, Härnösands stift, ersätter Margareta Winberg
Ann-Charlotte Kassberg, Luleå stift, ersätter Katarina Lövgren
Kristina Töyrä, Luleå stift, ersätter Roger Larsson
Gunilla Eldebro, Stockholms stift, ersätter Kristina Axén Olin
Ann-Marie Strömberg, Stockholms stift, ersätter Ellen Skånberg
Per Carlberg, Stockholms stift, ersätter David Lång
Elisabeth Lanner, Stockholms stift, ersätter Charlotte B Haggren
Lars Jakobsson, Stockholms stift, ersätter Jan-Hugo Nihlén
Fredrik Wallén, Stockholms stift, ersätter Kerstin Rossipal
Ylva Larsson, Stockholms stift, ersätter Agneta Granström
Toivo Sjören, Stockholms stift, ersätter Johanna Öhman
Ulf Wester, Stockholms stift, ersätter Arnold Boström
Anders Djerf, Stockholms stift, ersätter Kaya Ålander

Anmäldes att ersättare inte inkallats för Lisa Gerenmark, Skara stift, Satu Rekola, Göteborgs stift, Åsa Rehdell, Göteborgs stift, och Rodney Engström, Härnösands stift.

§ 26 Fyllnadsval till utskott

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att för resterande del av mandatperioden utse:

Eva-Karin Torhem Arnell, Göteborgs stift, till andre ersättare i organisationsutskottet i stället för Håkan Widepalm

Satu Rekola, Göteborgs stift, till ersättare i organisationsutskottet i stället för Aina Nordqvist

Annika Nyman, Luleå stift, till andre ersättare i ekonomiutskottet i stället för Hilikka Andersson

Christina Södling, Strängnäs stift, till tredje ersättare i ekonomiutskottet i stället för Annika Nyman

Daniel Arthursson, Skara stift, till fjärde ersättare i ekonomiutskottet i stället för Christina Södling

Marja Hillerström, Stockholm stift, till ledamot i ekumenikutskottet i stället för Mona Olsson

Ellen Skånberg, Stockholms stift, till ersättare i ekumenikutskottet i stället för Marja Hillerström

§ 27 Fyllnadsval till kyrkostyrelsen

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att för resterande del av mandatperioden utse Håkan Widepalm, Göteborgs stift, att ersätta Daniel Tisell som ledamot i kyrkostyrelsen.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att för resterande del av mandatperioden utse Håkan Widepalm, Göteborgs stift, att ersätta Daniel Tisell som andre vice ordförande i kyrkostyrelsen.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att för resterande del av mandatperioden utse Xerxes Åkerfeldt, Strängnäs stift, till ersättare i kyrkostyrelsen.

§ 28 Utseende av auktoriserad revisor

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med ordförandens förslag att utse Maria Wigenfeldt, auktoriserad revisor från PwC, till ordinarie revisor och Sara Wallinder, auktoriserad revisor från PwC, till suppleant för perioden 2025–2028.

§ 29 Meddelanden

Ordföranden hälsade de företrädare för Den norska kyrkan som gästade kyrkomötet varmt välkomna.

Ordföranden *påminde* om de regler och talartider för debatten som beslutades under session 1 och som finns angivna i mötesverktyget.

Debatt sker en dag och beslut påföljande dag, med några undantag. Det gäller Verksamhet och ekonomi, som debatteras idag, och där beslut fattas under onsdagen samt tillsyns- och uppdragsutskottets ärenden som debatteras och beslutas om under onsdagen.

Ordföranden presenterade August Hermansson, handläggare för kyrkomötet, som informerade om några funktioner i det digitala mötesverktyget.

§ 30 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2024:2.

I debatten yttrade sig

Gunvor Hagelberg, ordförande för revisionen

Olov Lindquist, som yrkade bifall till motion 2024:39

Margaretha Herthelius, som yrkade bifall till motion 2024:39

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom och Margareta Nisser-Larsson.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ bifall till motion 2024:39 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 31 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2024:3.

I debatten yttrade sig

Inger Wahlman, som yrkade bifall till utskottets förslag

Tomas Rosenlundh

I detta anförande *instämde* Margareta Karlsson

Cecilia Gyllenberg Bergfasth, som yrkade bifall till motion 2024:43

I detta anförande *instämde* Henrik Blind och Ylva Larsson

Karin Janfalk, som yrkade bifall till motion 2024:43

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Niklas Grahn, Linda

Isberg, Nils Jernqvist, Axel W Karlsson, Margareta Karlsson och Linda Sjöo

Erik Sjöstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Lundberg, som yrkade bifall till motion 2024:43

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Margareta Carlsson, Britt Fält, Karin Janfalk, Nils Jernqvist, Ann-Charlotte Miller och Anne Sörman

Erik Sjöstrand (replik)

Margaretha Herthelius, som yrkade bifall till motion 2024:43

I detta anförande *instämde* Ylva Larsson

Erik Sjöstrand (replik)

Margaretha Herthelius (replik)

Nina Wahlin, som yrkade bifall till motion 2024:43

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Birgitta Johansson Huuva, Ylva Larsson, Sören Olsson, Elisabeth Rydström och Anne Sörman

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf, Jenny Delén, Elisabeth Kullenberg och Karl-Gunnar Svensson

Jenny Nilsson, som yrkade bifall till motion 2024:43

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Axel W Karlsson, Margareta Karlsson och Ylva Larsson

Sara Waldenfors

I detta anförande *instämde* Ylva Larsson

Erik Sjöstrand (replik)

Sara Waldenfors (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ bifall till motion 2024:43 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 32 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2024:1.

I debatten yttrade sig

Marie Wojdkow

I detta anförande *instämde* Victor Backström, Anders Brunnstedt och Daniel Engström

Nils Gårder

Kenneth B Ferm, som yrkade bifall till utskottets förslag punkterna 7 och 8

I detta anförande *instämde* Lars Jakobsson, Karl-Gunnar Svensson och Kristina Töyrä

Bertil Olsson, som yrkade bifall till motion 2024:26

I detta anförande *instämde* Bengt Kjellgren, Margareta Nisser-Larsson och Karl-Gunnar Svensson

Lena Östholm Munkberg, som yrkade bifall till motion 2024:57

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom och Ylva Larsson

Marcus Romedahl, som yrkade bifall till reservationerna 1 och 2

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till motion 2024:26 och till utskottets förslag punkterna 1–5 och 7–14

I detta anförande *instämde* Elisabeth Kullenberg, Margareta Nisser-Larsson och Karl-Gunnar Svensson

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Anna-Karin Bengtsdotter, Louise Callenberg, Lars Jakobsson, Martin Moberg, Camilla Persson, Yvonne Stålnacke och Peter Weiderud
Rebecca Hägg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Yvonne Stålnacke

Anders Lundberg

I detta anförande **instämde** Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Anna-Karin Bengtsdotter, Margareta Carlsson, Monica Johansson, Ann-Charlotte Miller, Anne Sörman och Peter Weiderud

Lars G Linder, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Anna-Karin Bengtsdotter, Monica Johansson, Sara Waldenfors och Peter Weiderud

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2024:26

I detta anförande **instämde** Håkan Sunnliden och Karl-Gunnar Svensson

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Fredrik Ottesen, som yrkade bifall till motion 2024:26

I detta anförande **instämde** Per Carlberg, Daniel Engström, Jan-Åke Isaksson, Ronnie Nilsson, Anna Sundberg och Anna-Karin Åström

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Fredrik Ottesen (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Petter Nilsson

I detta anförande **instämde** Per Carlberg, Daniel Engström, Jan-Åke Isaksson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen och Anna Sundberg

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Petter Nilsson (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Petter Nilsson (replik)

Biskop Andreas Holmberg

I detta anförande **instämde** Louise Callenberg, Lars Jakobsson, Lars G Linder och Peter Weiderud

Marcus Romedahl (replik)

Erik Sjöstrand

Petter Nilsson (replik)

Erik Sjöstrand (replik)

Petter Nilsson (replik)

Erik Sjöstrand (replik)

Bengt Kjellgren (replik)

Eva-Maria Munck

I detta anförande **instämde** Anne Sörman

Peter Weiderud

Marcus Romedahl (replik)

Peter Weiderud (replik)

Ylva Larsson, som yrkade bifall till motion 2024:57.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:26 av Leif Nordlander m.fl.
- ◆ bifall till motion 2024:57 av Lena Östholm Munkberg m.fl.

- ◆ bifall till reservation 1 av Leif Nordlander m.fl.
  - ◆ bifall till reservation 2 av Marcus Romedahl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

(Sv. Ps. 499)

Förste vice ordföranden övertog kl. 11.16 ledningen av förhandlingarna.

§ 33 Valfrågor

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2024:1.

I debatten yttrade sig

Toivo Sjören, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lena Arman, Victor Backström, Ulla Birgersdotter, Anders Brunnstedt, Lars Jakobsson, Bengt Kjellgren och Marie Rydén Davoust

Bertil Olsson, som yrkade bifall till motion 2024:53

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson

Victor Ramström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lena Arman, Ulla Birgersdotter, Kenneth B Ferm, Lars Jakobsson, Torvald Johansson, Anette Nordgren, Marie Rydén Davoust, Toivo Sjören, Kristina Töyrä, Marie Wojidkow

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf, Elisabeth Kullenberg, Margareta Nisser-Larsson och Karl-Gunnar Svensson

Roberth Krantz, som yrkade bifall till kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen angående procentspärr och bifall till motion 2024:37

I detta anförande *instämde* Martin Moberg, Roger Sjöberg och Peter Weiderud

Bengt Kjellgren, replik

Roberth Krantz (replik)

Bengt Kjellgren (replik)

Roberth Krantz (replik)

Bengt Kjellgren önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Olov Lindquist, som yrkade bifall till reservation 3

I detta anförande *instämde* Ulla Birgersdotter

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2024:58 i första hand och till utskottets förslag i andra hand

I detta anförande *instämde* Elisabeth Sandlund

Tomas Jansson, som yrkade bifall till motion 2024:38

Petter Nilsson, som yrkade bifall till reservation 2

I detta anförande *instämde* Tony Björklund, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ronnie Nilsson, Anna Sundberg och Anna-Karin Åström

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anna-Karin Andersson

Lina Ahl, som yrkade avslag på motionerna 2024:37 och 2024:58

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Victoria Bagi, Mats Berglund, Ulla Birgersdotter, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Marja Hillerström, Monica Johansson och Lisa Wallenstein

Petter Nilsson (replik)

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till kyrkostyrelsens förslag

I detta anförande **instämde** Anna-Karin Andersson och Christina Södling

Berth Löndahl (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Berth Löndahl (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Petter Nilsson (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Nils Jernqvist, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Margareta Karlsson, Jenny Nilsson och Lisa Wallenstein

Axel W Karlsson, som yrkade bifall till motion 2024:45

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Ulla Birgersdotter, Bengt Kjellgren, Jenny Delén, Inger Hagelin, Marja Hillerström, Elisabeth Kullenberg, Margareta Nisser-Larsson, Fredrik Wallén, Sven Milltoft och Åsa Öckerman

Ulf Bjereld, som yrkade bifall till reservation 1

I detta anförande **instämde** Anette Andersson, Anna-Karin Andersson, Louise Callenberg, Helen Coughlin-Sjögren, Rolf Ekström, Birgitta Johansson Huuva, Roberth Krantz, Martin Moberg, Roger Olsson, Roger Sjöberg, Markus Svensson, Nina Wahlin och Peter Weiderud

Petter Nilsson (replik)

Ulf Bjereld (replik)

Petter Nilsson (replik)

Berth Löndahl (replik)

Ulf Bjereld (replik)

Berth Löndahl (replik)

Ulf Bjereld (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Ulf Bjereld (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Ulf Bjereld (replik)

Jesper Eneroth, som yrkade bifall till reservation 4

I detta anförande **instämde** Helen Coughlin-Sjögren, Rolf Ekström, Roberth Krantz och Martin Moberg

Bengt Kjellgren (replik)

Jesper Eneroth (replik)

Bengt Kjellgren (replik)

Jesper Eneroth (replik)

Margareta Carlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Marie Buhr, Marja Hillerström, Monica Johansson och Ann-Charlotte Miller

Håkan Widepalm, som yrkade bifall till kyrkostyrelsens förslag

I detta anförande **instämde** Anna-Karin Andersson, Carin Jakobsson, Birgitta Johansson Huuva, David Liljedal och Nina Wahlin

Lena Östholm Munkberg, som yrkade bifall till motion 2024:38 och, i övrigt, till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Tomas Jansson och Ylva Larsson

Åsa Öckerman, som yrkade bifall till motion 2024:38

I detta anförande *instämde* Tomas Jansson och Ylva Larsson

Robert Fredriksson, som yrkade bifall till reservation 2

I detta anförande *instämde* Ronnie Nilsson och Anna Sundberg

Per Lindberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson

Lennart Matikainen

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2024:58 i första hand och till utskottets förslag i andra hand

I detta anförande *instämde* Elisabeth Sandlund, Karl-Gunnar Svensson och Kristina Töyrä

Terence Hongso, som yrkade avslag på motion 2024:37.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till kyrkostyrelsens förslag
- ◆ bifall till motion 2024:37 av Jesper Eneroth och Cecilia Clausen
- ◆ bifall till motion 2024:38 av Tomas Jansson och Knapp Anna Eriksson
- ◆ bifall till motion 2024:45 av Axel W Karlsson
- ◆ bifall till motion 2024:53 av Bertil Olsson och Kerstin Rossipal
- ◆ bifall till motion 2024:58 av Roger Larsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 34 Meddelanden

Förste vice ordföranden *meddelade* att en presentkasse från Verbum fanns att hämta i mötesbyrån och framförde ett varmt tack för denna gåva.

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.35.

- - - - -

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av andre vice ordföranden.

(Sv. Ps. 288)

§ 35 Jämställdheten i Svenska kyrkan

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:1.

I debatten yttrade sig

Kjell Kallenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Jonas Noréus, som yrkade bifall till reservation 2

Kjell Kallenberg (replik)

Jonas Noréus (replik)

Håkan Widepalm, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Johansson Huuva

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2024:20

I detta anförande *instämde* Lars Jakobsson, Elisabeth Sandlund och Fredrik Sidenvall

Marcus Romedahl, som yrkade bifall till motion 2024:36

Kjell Kallenberg (replik)

Marcus Romedahl (replik)

Anders Lundberg, som yrkade avslag på motion 2024:20

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk och Anne Sörman

Berth Löndahl (replik)

Anders Lundberg (replik)

Berth Löndahl (replik)

Nils-Gunnar Karlsson

I detta anförande **instämde** Madelaine Erlandsson Starwing

Erik Vikström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sofija Lazic Pedersen, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Anette Andersson, Anna-Karin Bengtsdotter, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Karin Janfalk, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Ann-Charlotte Miller, Martin Moberg, Markus Svensson, Christina Södling och Sara Waldenfors

Åsa Öckerman

I detta anförande **instämde** Marie Buhr

Margaretha Herthelius, som yrkade bifall till motionerna 2024:35 och 2024:36

Anne Sörman, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Margareta Carlsson, Marja Hillerström, Monica Johansson och Ann-Charlotte Miller

Birgitta Johansson Huuva, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Sören Olsson

Petter Nilsson

I detta anförande **instämde** Tony Björklund, Daniel Engström, Jan-Åke Isaksson, Ronnie Nilsson och Anna-Karin Åström

Cecilia Gyllenberg Bergfasth

I detta anförande **instämde** Karin Stierna

Ann-Charlotte Miller, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Marja Hillerström, Monica Johansson, Anne Sörman och Lisa Wallenstein

Ylva Larsson, som yrkade avslag på motion 2024:20

I detta anförande **instämde** Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Ann-Charlotte Miller och Anne Sörman

Anna Sundberg

I detta anförande **instämde** Daniel Engström, Jan-Åke Isaksson, Ronnie Nilsson och Anna-Karin Åström

Sofija Lazic Pedersen (replik)

Anna Sundberg (replik)

Sofija Lazic Pedersen (replik)

Håkan Widepalm (replik)

Fredrik Sidenvall

Kjell Kallenberg (replik)

Kristina Hyse, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Karin Janfalk, Margareta Carlsson, Anne Sörman och Lisa Wallenstein

Åsa Felix Everbrand

I detta anförande **instämde** Daniel Engström, Magnus Hedin, Marja Hillerström, Monica Johansson och Karin Stierna.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:20 av Berth Löndahl och Elisabeth Sandlund
- ◆ avslag på motion 2024:20
- ◆ bifall till motion 2024:35 av Jonas Noréus
- ◆ bifall till motion 2024:36 av Marcus Romedahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 36 Öka tillgängligheten i kyrkans lokaler

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande K1 2024:2.

I ärendet yttrade sig

Nina Wahlin, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 37 Kyrkliga sommar- och julavslutningar för elever

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande K1 2024:3.

I debatten yttrade sig

Linda Isberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lisa Wallenstein

Tony Björklund, som yrkade bifall till motion 2024:15.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:15 av Peter Laufer m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 38 Svenska kyrkan och hbtq-frågor

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande K1 2024:4.

I debatten yttrade sig

Sara Waldenfors, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anna-Karin Bengtsdotter, Helen Coughlin-Sjögren, Kicki Halldin, Karin Janfalk, Birgitta Johansson Huuva, Kjell Kallenberg, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Ann-Charlotte Miller och Martin Moberg

Linda Sjöo

I detta anförande *instämde* Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Britt Fält, Marja Hillerström, Linda Isberg, Karin Janfalk, Monica Johansson, Ann-Charlotte Miller, Ann-Marie Strömberg, Anne Sörman och Lisa Wallenstein

Torbjörn Aronson, som yrkade avslag på motion 2024:17

I detta anförande *instämde* Daniel Engström, biskop Andreas Holmberg, Axel W Karlsson, Anna Sundberg, Håkan Sunnliden och Kristina Töyrä

Sara Waldenfors (replik)

Torbjörn Aronson (replik)

Lena Sjöberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Helen Coughlin-Sjögren och Ann-Sofie Karlsson Ågren

Anna Sundberg, som yrkade bifall till motion 2024:63

I detta anförande **instämde** Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Jan-Åke Isaksson, Axel W Karlsson, Petter Nilsson, Ronnie Nilsson och Håkan Sunnliden
Mikael Sandén, som yrkade avslag på utskottets förslag med anledning av motion 2024:17 punkt 2

I detta anförande **instämde** Jan-Åke Isaksson, Petter Nilsson och Ronnie Nilsson
Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Margareta Carlsson, Linda Isberg, Nils Jernqvist, Birgitta Johansson Huuva, Ann-Charlotte Miller, Karin Stierna, Eva-Karin Torhem Arnell, Lisa Wallenstein och Håkan Widepalm

Sara Waldenfors (replik)

Anders Åkerlund (replik)

Johannes Fransson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Helen Coughlin-Sjögren, Erik Sjöstrand, Karin Janfalk, Nils Jernqvist och Monica Johansson

Petter Nilsson

I detta anförande **instämde** Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Jan-Åke Isaksson, Ronnie Nilsson och Anna Sundberg

Erik Vikström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ann-Charlotte Miller, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Mats Berglund, Margareta Carlsson, Marja Hillerström, Nils Jernqvist, Ann-Marie Strömberg, Anne Sörman och Lisa Wallenstein

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2024:63 och avslag på motion 2024:17

I detta anförande **instämde** Tony Björklund, Per Carlberg, Jan-Åke Isaksson och Anna Sundberg

Sara Waldenfors (replik)

Daniel Engström (replik)

Magnus Ek, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Agne Arnesson, David Liljedal, Ann-Charlotte Miller, Karin Stierna, Anne Sörman och Håkan Widepalm

Nina Wahlin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Anne Sörman och Håkan Widepalm

Monica Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Margareta Carlsson och Ann-Charlotte Miller.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ avslag på utskottets förslag med anledning av motion 2024:17 punkt 2 av Linda Sjöo och Ann-Charlotte Miller
  - ◆ bifall till motion 2024:63 av Anna Sundberg m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 39 Digital säkerhetsutbildning

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:6.

I ärendet yttrade sig

Karin Janfalk, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 40 Avgifter vid kyrkliga begravningar av icke kyrkotillhöriga

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:7.

I debatten yttrade sig

Johannes Imberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Magnus Hedin

Johan Linnman, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lena Arman och Marja Hillerström

Torbjörn Aronson, som yrkade avslag på utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson och Fredrik Wallén

Karin Janfalk, som yrkade avslag på utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Margareta Karlsson

Johan Linnman (replik)

Suzanne Fredborg, som yrkade avslag på motion 2024:50

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf, Jenny Delén, Hanna Hesser Nordin,

Karin Janfalk, Anne Sörman och Fredrik Wallén

Johan Linnman (replik)

Suzanne Fredborg (replik)

Berth Löndahl, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Magnus Hedin och Tomas Jansson

Peter Lundborg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lena Arman

Berth Löndahl (replik)

Peter Lundborg (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 41 Spridning av digitala andakter

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:8.

I debatten yttrade sig

Ann-Sofie Karlsson Ågren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Åsa Öckerman, som yrkade bifall till motion 2024:59

I detta anförande *instämde* Ylva Larsson.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:59 av Åsa Öckerman m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

Förhandlingarna ajournerades kl. 16.00.

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.30 under ledning av förste vice ordföranden.

(Sv. Ps. 287)

§ 42 Insamlingsgala för att rädda det kyrkliga kulturarvet

Kyrkomötet behandlade förvaltarens utskottets betänkande F 2024:1.

I debatten yttrade sig

Tony Björklund, som yrkade bifall till motion 2024:16

Claes Block, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:16 av Peter Laufer m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 43 Prata skogs- och jordbruk med allmänheten

Kyrkomötet behandlade förvaltarens utskottets betänkande F 2024:2.

I debatten yttrade sig

Gunilla Franzén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Carin Jakobsson

Cecilia Gyllenberg Bergfasth, som yrkade bifall till motion 2024:48

I detta anförande *instämde* Henrik Blind, Ylva Larsson och Anne Sörman

Gunilla Franzén (replik)

Cecilia Gyllenberg Bergfasth (replik)

Marie Buhr, som yrkade bifall till motion 2024:48

I detta anförande *instämde* Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Marja

Hillerström, Monica Johansson, Ann-Charlotte Miller och Anne Sörman

Gunilla Franzén (replik)

Lena Östholm Munkberg, som yrkade bifall till motion 2024:48

Christina Södling, som yrkade bifall till utskottets förslag

Cecilia Gyllenberg Bergfasth (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:48 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 44 Inför ett kulturgravsbidrag

Kyrkomötet behandlade förvaltarens utskottets betänkande F 2024:4.

I debatten yttrade sig

Jörgen Åkesson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ingvar Jonsson, som yrkade bifall till motion 2024:71

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson, Mikael Sandén och Anna-Karin

Åström

Jörgen Åkesson (replik)

Ingvar Jonsson (replik)

Jörgen Åkesson (replik)

Ingvar Jonsson (replik)

Anders Skogberg, som yrkade bifall till motion 2024:71

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Jörgen Åkesson (replik)

Anders Skogberg (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:71 av Anders Skogberg m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 45 Debatt om kyrkans skog

Kyrkomötet behandlade förvaltarshälsningsutskottets betänkande F 2024:5.

I debatten yttrade sig

Isak Vencu Öhrlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ingvar Jonsson

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Isak Vencu Öhrlund (replik)

Ingvar Jonsson (replik)

Anders Skogberg, som yrkade bifall till motion 2024:73.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:73 av Anders Skogberg m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 46 Konventionen om biologisk mångfald

Kyrkomötet behandlade förvaltarshälsningsutskottets betänkande F 2024:3.

I debatten yttrade sig

Helena Inghammar, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lena Östholm Munkberg, som yrkade bifall till motion 2024:61

I detta anförande *instämde* Henrik Blind

Cecilia Gyllenberg Bergfasth, som yrkade bifall till motion 2024:61.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:61 av Åsa Rehdell och Marie Buhr.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 47 Återinrätta kyrkobyggnadsbidrag

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2024:4.

I debatten yttrade sig

Cecilia Rogne, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bertil Olsson, som yrkade bifall till motion 2024:27

I detta anförande *instämde* Nils-Gunnar Karlson, Bengt Kjellgren, Karl-Gunnar Svensson och Fredrik Wallén

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2024:27

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till motion 2024:27

I detta anförande *instämde* Margareta Nisser-Larsson och Karl-Gunnar Svensson.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:27 av Leif Nordlander.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 48 Rikskollekt till Tro och Ljus

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2024:5.

I debatten yttrade sig

Victor Backström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anne Sörman

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi och Marja Hillerström

Ann-Charlotte Miller

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi och Marja Hillerström

Victor Backström (replik).

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 49 Begravningsfrågor

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2024:2.

I debatten yttrade sig

Sten Janson, som yrkade bifall till motion 2024:30

I detta anförande *instämde* Lena Arman, Anders Brunnstedt, Boel Johansson,

Bengt Kjellgren och Karl-Gunnar Svensson

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till motionerna 2024:30 och 2024:52

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Marja Hillerström, Margareta Karlsson

och Peter Weiderud

Per Lindberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Tomas Rosenlundh (replik)

Per Lindberg (replik)

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till motion 2024:30

I detta anförande *instämde* Inger Hagelin, Elisabeth Kullenberg, Margareta

Nisser-Larsson, Karl-Gunnar Svensson och Fredrik Wallén

Mats Berglund, som yrkade bifall till motion 2024:52

I detta anförande *instämde* Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi och Marja

Hillerström

Peter Weiderud, som yrkade bifall till motion 2024:52

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi och Marja Hillerström

Petter Nilsson, som yrkade bifall till reservation 1 och till utskottets förslag punkterna

2 och 3

Sten Janson (replik)

Petter Nilsson (replik)

Klas Corbelius, som yrkade bifall till motion 2024:52

I detta anförande *instämde* Peter Weiderud

Per Lindberg (replik)

Klas Corbelius (replik)

Margareta Carlsson, som yrkade bifall till motion 2024:52

I detta anförande *instämde* Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Monica

Johansson och Peter Weiderud

Marja Hillerström, som yrkade bifall till motionerna 2024:30 och 2024:52

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson

och Monica Johansson

Anna-Karin Andersson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Carin Jakobsson

Sten Janson (replik)

Anna-Karin Andersson (replik)

Sten Janson (replik)

Roberth Krantz, som yrkade bifall till utskottets förslag om avslag på motion 2024:30

Lars-Anders Espert, som yrkade avslag på motion 2024:52

Peter Weiderud (replik)

Lars-Anders Espert (replik)

Peter Weiderud (replik)

Lars-Anders Espert (replik)

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Marja Hillerström, Carin Jakobsson och Anna Lindgren

Peter Weiderud (replik)

Anders Åkerlund (replik)

Jörgen Åkesson

Ylva Larsson, som yrkade bifall till motion 2024:52

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlbom.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ bifall till reservation 1 av Petter Nilsson
  - ◆ bifall till motion 2024:30 av Sten Jansson m.fl.
  - ◆ bifall till motion 2024:52 av Peter Weiderud och Klas Corbelius.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 50 Förtydligat missionsbegrepp

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2024:3.

I debatten yttrade sig

Jonas Noréus, som yrkade bifall till motion 2024:14

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jonas Noréus (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:14 av Jonas Noréus.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 51 Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans valprovsnämnd

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2024:4.

Endast utskottets förslag förelåg.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

Andre vice ordföranden övertog kl. 21.10 ledningen av förhandlingen.

§ 52 Brudöverlämning vid vigsel

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:5.

I debatten yttrade sig

Sara Waldenfors, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Helen Coughlin-Sjöberg, Rolf Ekström, Birgitta Eliasson, Fredrik Ericsson, Hilde Klasson, Lars G Linder, David Svensk, Christina Södling och Markus Svensson

Mikael Sandén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson och Anna-Karin Åström

Erik Vikström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Karin Janfalk och Camilla Persson

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Carin Jakobsson, Petter Nilsson och Karin Stierna

Fredrik Wallén, som yrkade avslag på motion 2024:24 och avslag på utskottets förslag punkt 2

I detta anförande *instämde* Jenny Delén, Daniel Engström och Hanna Hesser Nordin

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson, Fredrik Ericsson, Karin Janfalk, Roger Sjöberg och Anne Sörman

Roger Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Roger Sjöberg

Magnus Hedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lena Arman och Georg Lagerberg

Sara Waldenfors (replik)

Magnus Hedin (replik)

Jonas Noréus, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 1 och avslag på utskottets förslag punkt 2

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf och Kerstin Sidenvall Karlgren

Sören Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Daniel Engström, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 1 och avslag på utskottets förslag punkt 2

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson, Ronnie Nilsson och Anna-Karin Åström

Erik Vikström (replik)

Lennart Matikainen, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 1 och avslag på utskottets förslag punkt 2

Christina Södling, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson

Niklas Grahn, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 1 och avslag på utskottets förslag punkt 2

I detta anförande *instämde* Petter Nilsson och Kristina Töyrä

Biskop Åsa Nyström

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi och Magnus Hedin

Biskop Teresia Derlén

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf, Jenny Delén, Fredrik Ericsson, Fredrik Sidenvall och Marie Wojdkow

Jan-Åke Isaksson, som yrkade avslag på motion 2024:24

I detta anförande *instämde* Per Carlberg, Ronnie Nilsson och Anna-Karin Åström

Nina Wahlin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Håkan Widepalm

Niklas Grahn (replik)

Nina Wahlin (replik)

Margaretha Herthelius, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anna Lundberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ylva Larsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sofie Halvarsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Christina Södling och Inger Wahlman.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ avslag på utskottets förslag punkt 2.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 53 Fler unga i beslutande organ

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:9.

I debatten yttrade sig

Erik Vikström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Sören Olsson

Cecilia Gyllenberg Bergfasth

I detta anförande *instämde* Marie Buhr och Anne Sörman

Britt Björneke

Marcus Romedahl, som yrkade bifall till motion 2024:70

Johan Linnman.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ bifall till motion 2024:70 av Marcus Romedahl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

Dagen avslutades med en andakt ledd av Magnus Ek.

Förhandlingarna ajournerades kl. 22.22.

Kyrkomötet 2024
Tisdagen den 19 november

Kl. 10.30–23.33

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Celina Falk.

§ 54 Meddelanden

August Hermansson, handläggare för kyrkomötet, informerade om funktioner i mötesverktyget. En testomröstning genomfördes.

§ 55 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2024:2 fanns följande förslag (§ 30):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:39 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius.

Utskottet punkt 1 och 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att

1. fastställa årsredovisning samt resultat och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023,
2. bevilja kyrkostyrelsen ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2023.

I beslutet om ansvarsfrihet deltog inte de ledamöter som också är ledamöter i kyrkostyrelsen.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag punkt 3 att avslå motion 2024:39 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius,

dels om bifall till motion 2024:39,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:39 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius om höjning av den kyrkoantikvariska ersättningen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Olov Lindquist.

§ 56 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2024:3 fanns följande förslag (§ 31):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:43 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse 2024:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:43 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius,

dels om bifall till motion 2024:43,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jenny Nilssons begäran genomfördes omröstning med handuppräkning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Anders Roos begäran genomfördes rösträkning. 146 ledamöter röstade för utskottets förslag, 97 för motionen och 1 ledamot avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:43 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius om finansiering av Ung resurs.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Olov Lindquist.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jenny Nilsson, Birgitta Axelsson Edström, Cecilia Gyllenberg Bergfasth, Kristina Hyse, Helena Inghammar, Karin Janfalk, Nils Jernqvist, Tomas Rosenlundh, Elise Solberg och Lena Östholm Munkberg i en skriftlig reservation.

Svenska kyrkans långsiktiga rekrytering är en central och viktig fråga för hela Svenska kyrkan. Därför behöver nationell nivå ta ett samordnande ansvar för Ung resurs enligt kyrkostyrelsens resonemang att den uppgift som bäst utförs på en plats i Svenska kyrkan ska utföras på nationell nivå. Rekrytering är ett ansvar för församling och stift, och naturligtvis är det där rekryteringen till Ung Resurs ska göras men samordning av ett nationellt program ska finnas nationellt. Värt att lyfta fram är att De Ungas Kyrkomöte ställer sig positiva till motionen i sitt motionssvar, de skriver: ”Ung Resurs är en fantastisk möjlighet för unga i Svenska kyrkan att upptäcka kyrkan, fördjupa sin tro och få erfarenhet av att arbeta inom kyrkan.”

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Amanda Carlshamre, Lena Arman, Ulla Birgersdotter, Anders Brunnstedt, Celina Falk, Niklas Grahn, Torvald Johansson, Stefan Linderås, Johan Linnman, Per Lindberg, Anne Olofsson, Johanna Palmér, Veronica Pålsson, Anders Roos och Marie Rydén Davoust i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot beslutet att avsluta finansieringen till Ung Resurs. Vi menar, i enlighet med utskottet som föreslog bifall till motionen 2021, att Ung Resurs är och har varit en möjliggörare för många ungdomar och unga vuxna, i många församlingar, att få en större förtrogenhet med Svenska kyrkan, djupare kunskap om församlingslivet i en annan församling än den en kanske vuxit upp i samt att få prova på tjänst i Svenska kyrkan. De Ungas Kyrkomöte delar också perspektivet att ”det finns risker för Svenska kyrkans ungdomar ifall det nationella ramverket tas bort. En konsekvens är att ungdomar bortprioriteras i de stift som inte har ekonomiska resurser till att finansiera Ung resurs helt på egen hand.” Ung Resurs är ett fungerande koncept och vi menar att det ekonomiska stödet från nationell nivå är avgörande för att stimulera stiftet till att bära Ung Resurs vidare.

§ 57 Återinrätta kyrkobyggnadsbidrag, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2024:4 fanns följande förslag (§ 47):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:27 av Leif Nordlander

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:27 av Leif Nordlander,
dels om bifall till motion 2024:27,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

Ordningsfrågor ställdes av Axel W Karlsson och Ronnie Nilsson, som båda önskade att ordföranden skulle hålla något på klubbslaget för att möjliggöra begäran om votering.

På Leif Nordlanders begäran genomfördes omröstning med handuppräkning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:27 av Leif Nordlander om att återinrätta kyrkobyggnadsbidrag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Annsofi Aurell, Tony Björklund, Per Carlberg, Jimmy Dahllöf, Jenny Delén, Daniel Engström, Suzanne Fredborg, Hanna Hesser Nordin, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Bengt Kjellgren, Jonas Larsson, Margareta Nisser-Larsson, Olle Reichenberg, Mikael Sandén, Karl-Gunnar Svensson, Bertil Olsson, Fredrik Ottesen och Ulf Wester.

§ 58 Rikskollekt till Tro och Ljus, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2024:5 fanns endast utskottets förslag (§ 48):

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:42 av Stefan Alström om rikskollekt till Tro och Ljus.

§ 59 Valfrågor, beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2024:1 fanns följande förslag (§ 33):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till kyrkostyrelsens förslag
- ◆ bifall till motion 2024:37 av Jesper Eneroth och Cecilia Clausen
- ◆ bifall till motion 2024:38 av Tomas Jansson och Knapp Anna Eriksson
- ◆ bifall till motion 2024:45 av Axel W Karlsson
- ◆ bifall till motion 2024:53 av Bertil Olsson och Kerstin Rossipal
- ◆ bifall till motion 2024:58 av Roger Larsson.

Valsedelsdistribution

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag punkt 3 att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, KsSkr 2024:4, avsnitt 3 (Valsedelsdistributionen) och bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:37 av Jesper Eneroth och Cecilia Clausen,

dels om avslag på utskottets förslag punkt 3 och bifall till motion 2024:37, och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jesper Eneroths begäran genomfördes omröstning med handuppräknning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, KsSkr 2024:4, avsnitt 3 (Valsedelsdistributionen) och att avslå motion 2024:37 av Jesper Eneroth och Cecilia Clausen om valsedlar vid kyrkliga val.

Procentspärr

Ordföranden ställde förslag

dels om ja till att införa procentspärr, i enlighet med utskottets förslag och kyrkostyrelsens skrivelse,

dels om nej till att införa procentspärr, i enlighet med intentionen i motionerna 2024:38 av Tomas Jansson och Knapp Anna Eriksson, 2024:45 av Axel W Karlsson, 2024:53 av Bertil Olsson och Kerstin Rossipal samt 2024:58 av Roger Larsson,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Tomas Janssons begäran genomfördes omröstning med handuppräknning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för utskottets förslag.

På Tomas Janssons begäran genomfördes rösträkning. 157 ledamöter röstade för utskottets förslag, 84 för motionerna och 2 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag om att införa en procentspärr.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bertil Olsson, Torbjörn Aronson, Tony Björklund, Daniel Engström, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Ulf Wester och Anna-Karin Åström.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tomas Jansson och Carin Åblad Lundström i en skriftlig reservation.

En procentspärr är bara meningsfull vid majoritetsstyrelser, som regeringar, för att undvika ofta förekommande regeringsskiften. Kyrkostyrelsen är partssammansatt och riskerar inte att avsättas. Därmed saknas grund för en procentspärr.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Magnus Ek, Margareta Andersson och Gudrun Wängelin Lernskog i en skriftlig reservation.

Jag är principiellt emot spärrar för att ta plats i Svenska kyrkans beslutande församlingar, och finner inte att de praktiska argumenten för sådana

spärrar kan väga tyngre än min principiella övertygelse att inflytandet för de kyrkotillhöriga endast ska begränsas där det är absolut nödvändigt.

Procentspärrens nivå

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att procentspärren ska vara 2 procent,
dels om bifall till förslaget i kyrkostyrelsens skrivelse att procentspärren ska vara 3 procent.

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till förslaget i kyrkostyrelsens skrivelse med övervägande ja besvarat.

På Tomas Janssons begäran genomfördes omröstning med handuppräknning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Jesper Eneroths begäran genomfördes rösträkning. 104 ledamöter röstade för förslaget i kyrkostyrelsens skrivelse, 121 för utskottets förslag och 18 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att procentspärren ska vara 2 procent.

Utjämningsmandat

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att införa ändringar i kyrkoordningen som innebär att ett fast mandat i ett stift ska krävas för att erhålla utjämningsmandat, i enlighet med motionerna 2024:53 av Bertil Olsson och Kerstin Rossipal samt 2024:58 av Roger Larsson samt i enlighet med kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4, avsnitt 1 och utskottets förslag,

dels om avslag på utskottets förslag, i enlighet med motionerna 2024:38 av Tomas Jansson och Knapp Anna Eriksson samt 2024:45 av Axel W Karlsson,
och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Terence Hongslös begäran genomfördes omröstning med handuppräknning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att införa ändringar i kyrkoordningen som innebär att ett fast mandat i ett stift ska krävas för att erhålla utjämningsmandat, i enlighet med motionerna 2024:53 av Bertil Olsson och Kerstin Rossipal samt 2024:58 av Roger Larsson samt i enlighet med kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4, avsnitt 1 och utskottets förslag.

I och med besluten om procentspärr och utjämningsmandat har kyrkomötet beslutat att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen (Procentspärr m.m.).

Mot kyrkomötets beslut om procentspärr och utjämningsmandat *reserverade* sig Cecilia Gyllenberg Bergfasth, Terence Hongslö, Ylva Larsson, Åsa Öckerman och Lena Östholm Munkberg.

Mot kyrkomötets beslut om procentspärr och utjämningsmandat *reserverade* sig Petter Nilsson, Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Ulf Wester och Anna-Karin Åström i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig mot kyrkomötets beslut att införa ändringar i kyrkoordningen som innebär att det införs en procentspärr samt att möjligheterna att erhålla utjämningsmandat förändras.

Först och främst är det min bestämda uppfattning att frågor om val bör hanteras mer nogsamt än andra frågor i kyrkomötet. Detta då frågorna är av demokratisk karaktär.

Därtill riskerar ändringar som gynnar större nomineringsgrupper – och minskar medlemmars möjlighet till representation – att rucka medlemmarnas förtroende för demokratin i Svenska kyrkan.

Av dessa anledningar borde ärendet ha hänskjutits till nästkommande mandatperiod för beslut. Därtill är det min principiella uppfattning att ingen procentspärr ska införas. Ej heller bör det ställas krav på fast mandat för att kunna ta del av utjämningsmandat.

Jag reserverar mig även emot utskottets beslut att avslå motionerna 2024:38 och 2024:45 till förmån för att bifalla desamma med samma motivering.

§ 60 Begravningsfrågor, beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2024:2 fanns följande förslag (§ 49):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:30 av Sten Jansson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2024:52 av Peter Weiderud och Klas Corbelius
- ◆ bifall till reservation 1 av Petter Nilsson om att motion 2024:2 ska anses besvarad.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:2 av Petter Nilsson m.fl.,
dels om bifall till reservation 1 av Petter Nilsson om att motion 2024:2 ska anses besvarad med vad utskottet anförde,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:2 av Petter Nilsson m.fl. om begravningsverksamhet i händelse av kris och krig.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Petter Nilsson, Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Ulf Wester och Anna-Karin Åström i en skriftlig reservation.

Är tacksam över att Svenska kyrkan valt att påbörja arbetet i enlighet med motionens avsikter.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:30 punkt 1 av Sten Jansson m.fl.,
dels om bifall till motion 2024:30 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Sten Janssons begäran genomfördes omröstning med handuppräkningsmetod med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för utskottets förslag.

På Sten Janssons begäran genomfördes rösträkning. 145 ledamöter röstade för utskottets förslag, 93 för motionen och 4 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:30 punkt 1 av Sten Jansson m.fl. om att ersättningen från återvinning av metaller i samband med kremation ska tillföras huvudmännen för begravningsverksamheten.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Elisabeth Kullenberg.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:30 punkt 2 av Sten Jansson m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:30 punkt 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:30 punkt 2 av Sten Jansson m.fl. om att intäkterna från metallåtervinningen ska användas till att smycka och försköna kyrkogårdar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Elisabeth Kullenberg.

Utskottet punkt 4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:52 av Peter Weiderud och Klas Corbelius,

dels om bifall till motion 2024:52,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till motionen med övervägande ja besvarat.

På Leif Nordlanders begäran genomfördes omröstning med handuppräkningsmetod med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för bifall till motionen.

På Leif Nordlanders begäran genomfördes rösträkning. 118 ledamöter röstade för motionen, 120 för utskottets förslag och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:52 av Peter Weiderud och Klas Corbelius om Svenska kyrkans begravningsansvar för religiösa minoriteter.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Henrik Blind, Margareta Carlsson, Anders Lundberg, Ann-Charlotte Miller, Lisa Wallenstein och Lena Östholm Munkberg.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Peter Weiderud, Anna-Karin Bengtsdotter, Mattias Benke, David Berggren, Claes Block, Anders Brunnstedt, Louise Callenberg, Klas Corbelius, Helen Coughlin-Sjögren, Lina Dahm, Pernilla Edman, Jesper Eneroth, Rolf Ekström, Birgitta Eliasson, Fredrik Ericsson, Johannes Fransson, Anna-

Carin Gabelic, Kicki Halldin, Sofie Halvarsson, Katarina Hofling, Rebecca Hägg, Agneta Iveyr, Marie Johansson, Lars Johnsson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Carl Johan Karlsson, Robert Krantz, Daniel Larson, Sofija Lazic Pedersen, Ellen Leijen, Lars G Linder, Wanja Lundby-Wedin, Anna Lundberg, Ulla Löfven, Martin Moberg, Birgitta Nilsson, Annika Nyman, Roger Olsson, Roine Olsson, Edvina Palmcrantz, Camilla Persson, Anna Rapakko, Tomas Rosenlundh, Inga-Lill Röhr, Lena Sjöberg, Roger Sjöberg, Fredrik Stiernstedt, Yvonne Stålnacke, David Svensk, Markus Svensson, Christina Södling, Jenny Thor, Inger Wahlman och Sara Waldenfors i en skriftlig reservation.

Motionen har väckts utifrån en observation att det i flera stift finns församlingar som behöver stöd i uppgiften att bereda gravplatser för muslimska trosbekännare. Därför behöver kyrkostyrelsen söka metoder för stöd för det mångreligiösa ansvaret i begravningsväsendet.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Jimmy Dahllöf, Sten Janson, Boel Johansson, Margareta Nisser-Larsson och Tomas Rosenlundh.

§ 61 Förtydligat missionsbegrepp, beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2024:3 fanns följande förslag (§ 50):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:14 av Jonas Noréus.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:14,

dels om bifall till motion 2024:14,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:14 av Jonas Noréus om förtydligat missionsbegrepp.

§ 62 Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd, beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2024:4 fanns endast utskottets förslag (§ 51).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

§ 63 Jämställdheten i Svenska kyrkan, beslut

Från måndagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:1 fanns följande förslag (§ 35):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:20 av Berth Löndahl och Elisabeth Sandlund
- ♦ avslag på motion 2024:20
- ♦ bifall till motion 2024:35 av Jonas Noréus
- ♦ bifall till motion 2024:36 av Marcus Romedahl.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan till handlingarna.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att motion 2024:20 av Berth Löndahl och Elisabeth Sandlund ska anses besvarad med vad utskottet anfört,

dels om bifall till motion 2024:20,

dels om avslag på motion 2024:20,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att anse motion 2024:20 av Berth Löndahl och Elisabeth Sandlund om jämnare könsfördelning i kyrkans profilutbildningar besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet punkt 3 och 4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:35 punkterna 1 och 2 av Jonas Noréus,

dels om bifall till motion 2024:35 punkterna 1 och 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:35 punkterna 1 och 2 av Jonas Noréus om vart tar männen vägen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jonas Noréus.

Utskottet punkt 5 och 6

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:36 punkterna 1 och 2 av Marcus Romedahl,

dels om bifall till motion 2024:36 punkterna 1 och 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:36 punkterna 1 och 2 av Marcus Romedahl om kvinnors underrepresentation bland högre organisttjänster.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Vicktoria Bagi.

§ 64 Öka tillgängligheten i kyrkans lokaler, beslut

Från måndagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:2 fanns endast utskottets förslag (§ 36).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:1 av Lars-Ivar Ericson om att öka tillgängligheten i kyrkans lokaler.

§ 65 Kyrkliga sommar- och julavslutningar för elever, beslut

Från måndagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:3 fanns följande förslag (§ 37):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:15 av Peter Laufer m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:15 av Peter Laufer m.fl.,
dels om bifall till motion 2024:15,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:15 av Peter Laufer m.fl. om kyrkliga sommar- och julavslutningar för elever.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Ulf Wester och Anna-Karin Åström.

§ 66 Ordningsfråga

Ordningsfråga ställdes av Ronnie Nilsson, som önskade att ordföranden skulle hålla något på klubbslaget för att möjliggöra begäran om votering.

§ 67 Svenska kyrkan och hbtq-frågor, beslut

Från måndagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:4 fanns följande förslag (§ 38):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ avslag på utskottets förslag med anledning av motion 2024:17 punkt 2 av Linda Sjöo och Ann-Charlotte Miller
- ♦ bifall till motion 2024:63 av Anna Sundberg m.fl.

Utskottet punkterna 1 och 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:17 av Linda Sjöo och Ann-Charlotte Miller om polyamori, asexualitet och hbtqi-begreppet.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motion 2024:17 punkt 2, uppdra till kyrkostyrelsen att teologiskt fortsätta bearbeta paraplybegreppet hbtqia+ samt göra en teologisk bearbetning av polyamori,
dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Torbjörn Aronsons begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2024:17 punkt 2 uppdra till kyrkostyrelsen att teologiskt fortsätta bearbeta paraplybegreppet hbtqia+ samt göra en teologisk bearbetning av polyamori.

Utskottet punkt 4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:63 av Anna Sundberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:63,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Anna Sundbergs begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för utskottets förslag.

På Anna Sundbergs begäran genomfördes rösträkning. 209 ledamöter röstade för utskottets förslag, 24 för motionen och 10 ledamöter avstod från att rösta.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anna Sundberg, Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Petter Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Ulf Wester och Anna-Karin Åström i en skriftlig reservation.

Alla människor är välkomna till den Svenska kyrkan, oavsett sexuell läggning, kön eller annat. Bara genom att vara människa. Det är vår mening att Svenska kyrkan inte bör samarbeta med politiska rörelser. Svenska kyrkan ska heller inte vara en megafon för politiska rörelser. I och med att man väljer att göra det, riskerar det att få människor att uppleva att deras teologiska eller ideologiska grund inte får plats i Svenska kyrkan. Exkludering, utifrån politisk hemvist, har skett i Pride-sammanhang. Vi anser att kyrkan kan bära sig själv utan att gå in under Prides paraply. Av den anledningen är det inte rimligt att behålla sin hållning jämte Pride.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Stefan Aro, Torbjörn Aronson, Tony Björklund, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Bertil Olsson, Fredrik Ottesen, Petter Nilsson, Mikael Sandén, Anna Sundberg, Ulf Wester och Anna-Karin Åström.

§ 68 Brudöverlämning vid vigsel, beslut

Från måndagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande K1 2024:5 fanns följande förslag (§ 52):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på utskottets förslag punkt 2.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:24 av Sara Waldenfors och Jesper Eneroth om brudöverlämning vid vigsel.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motion 2024:24 av Sara Waldenfors och Jesper Eneroth uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett material som ger fördjupad kunskap om vigseltraditioner till stöd i vigelsamtal,

dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Fredrik Walléns begäran genomfördes omröstning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Fredrik Walléns begäran genomfördes rösträkning. 140 ledamöter röstade för utskottets förslag, 94 för avslag på utskottets förslag och 9 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2024:24 av Sara Waldenfors och Jesper Eneroth uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett material som ger fördjupad kunskap om vigseltraditioner till stöd i vigelsamtal.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Bertil Olsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Fredrik Wallén, Ulf Wester, Jonas Larsson och Anna-Karin Åström.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jonas Noréus, Jimmy Dahllöf, Olov Lindquist och Marcus Romedahl i en skriftlig reservation.

Det finns ingen anledning att ta fram en informationsfolder som riskerar bli en uppfostringskampanj för brudpar hur en vigselceremoni ska utformas. Uppdrag till kyrkostyrelsen som kostar tid och pengar ska bara ges när det finns ett motiverat behov och ett problem som behöver lösas. Något sådant behov eller problem finns inte. Vi har fullt förtroende för att prästen i vigelsamtalet klarar ut de frågeställningar som finns med brudparet, och i övrigt ska en valfrihet för brudparet vara möjlig utan pekpinnar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Fredrik Wallén och Hanna Hesser Nordin i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig mot kyrkomötets beslut att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att med anledning av motionen ta fram ett material om vigseltraditioner som stöd i vigelsamtal. Jag yrkade avslag på det förslaget och anser att församlingarna sköter dessa frågor tillräckligt bra redan idag.

Inom ramen för kyrkoordningen utformas vigselgudstjänsten i samtal präst och brudpar. En god och etablerad ordning. Där exempelvis brudpars önskemål om hur processionen till altaret ska gå till generellt kan tillmötesgå. Frågan hanteras, och ska fortsätta hanteras lokalt. Jag håller med läronämnden och utskottet om att det som den aktuella motionen uttrycker inte ska behandlas av kyrkomötet. Och inte minst på grund av det borde inget särskilt material tas fram med anledning av den.

§ 69 Digital säkerhetsutbildning, beslut

Från måndagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:6 fanns endast utskottets förslag (§ 39).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:31 av Carin Åblad Lundström om digital säkerhetsutbildning.

§ 70 Avgifter vid kyrkliga begravningar av icke kyrkotillhöriga, beslut

Från måndagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:7 fanns följande förslag (§ 40):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på utskottets förslag punkt 2.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:50 av Johan Linnman m.fl. om avgifter vid kyrkliga begravningar för icke kyrkotillhöriga.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motion 2024:50 av Johan Linnman m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta fram riktlinjer för begravning av icke kyrkotillhöriga som inkluderar de ekonomiska aspekterna,
dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om avslag på utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Johan Linnmans begäran genomfördes omröstning med handuppräkning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på utskottets förslag.

På Johan Linnmans begäran genomfördes rösträkning. 131 ledamöter röstade för avslag på utskottets förslag, 103 för utskottets förslag och 10 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att avslå utskottets förslag att med anledning av motion 2024:50 av Johan Linnman m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta fram riktlinjer för begravning av icke kyrkotillhöriga som inkluderar de ekonomiska aspekterna.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Margareta Carlsson och Ann-Charlotte Miller.

§ 71 Spridning av digitala andakter, beslut

Från måndagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:8 fanns följande förslag (§ 41):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:59 av Åsa Öckerman m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:59 av Åsa Öckerman m.fl.,
dels om bifall till motion 2024:59,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:59 av Åsa Öckerman m.fl. om spridning av digitala andakter.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Henrik Blind, Terence Hongso, Cecilia Gyllenberg Bergfasth, Ylva Larsson, Åsa Öckerman och Lena Östholm Munkberg.

§ 72 Fler unga i beslutande organ, beslut

Från måndagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2024:9 fanns följande förslag (§ 53):

- ◆ bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:70 av Marcus Romedahl
- ◆ bifall till motion 2024:70.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:70 av Marcus Romedahl,
dels om bifall till motion 2024:70,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:70 av Marcus Romedahl om fler unga i beslutande organ.

§ 73 Insamlingsgala för att rädda det kyrkliga kulturarvet, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarskapsutskottets betänkande F 2024:1 fanns följande förslag (§ 42):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:16 av Peter Laufer m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:16 av Peter Laufer m.fl.,
dels om bifall till motion 2024:16,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:16 av Peter Laufer m.fl. om insamlingsgala för att rädda det kyrkliga kulturarvet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Ulf Wester och Anna-Karin Åström.

§ 74 Prata skogs- och jordbruk med allmänheten, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarskapsutskottets betänkande F 2024:2 fanns följande förslag (§ 43):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:48 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:48 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:48,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:48 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl. om att prata skogs- och jordbruk med allmänheten.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Daniel Engström, Cecilia Gyllenberg Bergfasth och Lena Östholm Munkberg.

§ 75 Konventionen om biologisk mångfald, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarens utskottets betänkande F 2024:3 fanns följande förslag (§ 46):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:61 av Åsa Rehdell och Marie Buhr.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:61 av Åsa Rehdell och Marie Buhr,

dels om bifall till motion 2024:61,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

Kyrkomötet beslutade att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:61 av Åsa Rehdell och Marie Buhr om konventionen om biologisk mångfald.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Lena Östholm Munkberg, Henrik Blind, Cecilia Gyllenberg Bergfasth och Ylva Larsson i en skriftlig reservation.

Förändringen mot ett mer hållbart skogsbruk där vi sätter andlighet före effektivitet går alldeles för långsamt. Skogsutredningen är klar, och den bekräftar motionens intentioner. Livsviktiga beslut måste tas skyndsamt och Svenska kyrkan bör ligga i framkant som försvarare av skogen, den skapelse som vi förvaltar tillsammans med den världsvida kyrkan. Skyddsvärda skogar minskar med 1,5 procent om året. Skyddsåtgärder för den biologiska mångfalden kan inte vänta FN-konventionen om biologisk mångfald måste följas och 30 procent av sammanhängande och ekologiskt representativa områden inom kyrkans prästlönetillgångar skyddas.

§ 76 Inför ett kulturgravsbidrag, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarens utskottets betänkande F 2024:4 fanns följande förslag (§ 44):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:71 av Anders Skogberg m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:71 av Anders Skogberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:71,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT **Kyrkomötet beslutade** att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:71 av Anders Skogberg m.fl. om att införa ett kulturgravsbidrag.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Jonas Larsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Ulf Wester och Anna-Karin Åström.

§ 77 Debatt om kyrkans skog, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarens utskottets betänkande F 2024:5 fanns följande förslag (§ 45):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:73 av Anders Skogberg m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:73 av Anders Skogberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:73,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:73 av Anders Skogberg m.fl. om debatt om kyrkans skog.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Jonas Larsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Ulf Wester och Anna-Karin Åström.

Andre vice ordföranden övertog kl. 11.50 ledningen av förhandlingarna.

(Sv. Ps. 401)

§ 78 Offentlig inbjudan till att lära känna den kristna tron

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2024:1.

I debatten yttrade sig

Gary Aelius, som yrkade bifall till motion 2024:4

Ann-Charlotte Miller, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Mats Berglund.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:4 av Gary Aelius m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 79 Offentlig gudstjänst och manifestation till stöd för judarna

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2024:2.

I debatten yttrade sig

Anders Roos, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Louise Callenberg och Kristina Töyrä

Mikael Sandén, som yrkade bifall till motion 2024:48

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson och Anna-Karin Åström

Anna Sundberg

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson, Mikael Sandén och Anna-Karin Åström

Anders Roos (replik)

Peter Weiderud, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Lena Arman, Mats Berglund, Marie Buhr, Louise Callenberg, Margareta Carlsson, Fredrik Ericsson, Monica Johansson, Lars G Linder, Camilla Persson, Karin Stierna och Anne Sörman

Anna Sundberg (replik)

Peter Weiderud (replik)

Gary Aelius, som yrkade bifall till motion 2024:8

Anders Roos (replik)

Berth Löndahl

Fredrik Ottesen, som yrkade bifall till motion 2024:8

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson och Mikael Sandén

Peter Weiderud (replik)

Fredrik Ottesen (replik)

Peter Weiderud (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ bifall till motion 2024:8 av Mikael Sandén m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 80 Stötande genrebeteckning i Den svenska psalmboken

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2024:3.

I debatten yttrade sig

Mattias Lundberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Lundberg

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Marie Buhr och Anne Sörman

Mattias Lundberg (replik).

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 81 En liten bok om Den stora Boken

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2024:4.

I debatten yttrade sig

Sven Milltoft, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2024:18

Sven Milltoft (replik)

Berth Löndahl (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ bifall till motion 2024:18 av Berth Löndahl m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.30.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av förste vice ordföranden.

(Sv. Ps. 790)

§ 82 Meddelanden

Förste vice ordförande *påminde* om vad som enligt fastställda debattregler gäller angående reservationer.

§ 83 Kyrkan i det offentliga rummet

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:1.

I debatten yttrade sig

Ärkebiskop Martin Modéus, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Lars Jakobsson, Anneli Kihlstrand och Ylva Larsson

Anton Härder, som yrkade bifall till utskottets förslag

Boel Johansson, som yrkade bifall till motion 2024:41

I detta anförande *instämde* Lars Jakobsson

Lena Arman, som yrkade bifall till motion 2024:54

I detta anförande *instämde* Kenneth B Ferm

Knapp Anna Eriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Marie Buhr och Karin Stierna

Berth Löndahl, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf, Daniel Engström och Håkan Sunnliden

Niklas Grahn

Ärkebiskop Martin Modéus (replik)

Karin Janfalk, som yrkade bifall till den första punkten i kyrkostyrelsens förslag till uttalande

I detta anförande *instämde* Jonatan Hanson, Kristina Hyse och Margareta Karlsson

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anette Andersson, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Helen Coughlin-Sjögren, Martin Moberg och Fredrik Sidenvall

Petter Nilsson

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Jonatan Hanson, som yrkade bifall till kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 punkt 1

I detta anförande *instämde* Karin Janfalk och Margareta Karlsson

Anton Härder (replik)

Anne Sörman, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Britt Fält, Maja Hillerström och Ann-Marie Strömberg.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till den första punkten i kyrkostyrelsens förslag till uttalande
- ◆ bifall till motion 2024:41 av Boel Johansson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2024:54 av Lena Arman m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 84 Kyrkans deltagande vid sekulära evenemang

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:2.

I debatten yttrade sig

Lena Arman, som yrkade bifall till utskottets förslag

Gary Aelius, som yrkade bifall till motion 2024:3

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:3 av Gary Aelius m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 85 Nationell strategi för samarbete inom folkbildning

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:3.

I debatten yttrade sig

Birgit Kullingsjö, som yrkade bifall till utskottets förslag

Birgitta Axelsson Edström, som yrkade bifall till motion 2024:5

I detta anförande *instämde* Mats Berglund, Jonatan Hanson, Karin Janfalk och Margareta Karlsson

Marie Buhr, som yrkade bifall till motion 2024:5

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Marja Hillerström, Karin Janfalk, Monica Johansson och Anne Sörman

Anton Härder, som yrkade bifall till motion 2024:5

I detta anförande *instämde* Martin Moberg.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:5 av Birgitta Axelsson Edström m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 86 Kriget mot Ukraina

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:4.

I debatten yttrade sig

Per Hanö, som yrkade bifall till motion 2024:6

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till utskottets förslag

Per Hanö (replik)

Tomas Rosenlundh (replik)

Axel W Karlsson

Peter Weiderud

I detta anförande *instämde* Martin Moberg och Ann-Marie Strömberg

Axel W Karlsson (replik)

Peter Weiderud (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Peter Weiderud (replik)

Magnus Hedin.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:6 av Per Hanö m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 87 Svenska kyrkan och Stadsmissionen

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:5.

I debatten yttrade sig

Kerstin Eskhult, som yrkade bifall till utskottets förslag

Marcus Romedahl, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 88 Beredskapsdag och samverkansforum om beredskap

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:6.

I debatten yttrade sig

Stig Axelsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ronnie Nilsson, som yrkade bifall till motionerna 2024:9 och 2024:10

Magnus Ek

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Marie Buhr, Monica Johansson, Kristina Töyrä och Peter Weiderud

Ronnie Nilsson (replik)

Mattias Benke

Ronnie Nilsson (replik)

Mattias Benke (replik)

Ronnie Nilsson (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:9 av Ronnie Nilsson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2024:10 av Ronnie Nilsson och Daniel Engström.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 89 Alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:7.

I debatten yttrade sig

Elisabeth Sandlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Britt Björneke, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Britt Fält, Marja Hillerström, Ann-Charlotte Miller, Linda Sjöo, Ann-Marie Strömberg och Anne Sörman

Anders Lundberg, som yrkade bifall till av Britt Björneke under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Linda Sjöo, Ann-Charlotte Miller och Ann-Marie Strömberg

Biskop Ulrica Fritzon

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Lena Arman, Vicktoria Bagi, Linda Isberg och Ann-Charlotte Miller

Britt Björneke (replik)

Margaretha Herthelius, som yrkade bifall till av Britt Björneke under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Ann-Marie Strömberg, som yrkade bifall till av Britt Björneke under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi och Marja Hillerström
Mattias Benke

Cecilia Gyllenberg Bergfasth, som yrkade bifall till av Britt Björneke under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi
Mattias Benke (replik)
Knapp Anna Eriksson.

Ordningsfråga från Roger Olsson respektive Cecilia Gyllenberg Bergfasth om möjligheten att yrka på under överläggningen framlagda förslag.

Förste vice ordföranden menade att sådana förslag är möjliga, men var tveksam till om Britt Björnekes under överläggningen framlagda förslag, att uppdra åt kyrkostyrelsen att föra en dialog med regeringen och kriminalvården om att ge Svenska kyrkan tillsammans med andra aktörer möjlighet att utöka den andliga vården på kriminalvårdsanstalter i syfte att rehabilitera de intagna och förhindra att de återfaller i brott, låg inom ramen för utskottets beredning. Utskottets ordförande framförde att så inte var fallet.

Förste vice ordföranden fastslog därefter att Britt Björnekes under överläggningen framlagda förslag därför inte kunde beaktas.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 90 Kyrkan tar ställning mot otryggheten

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:8.

I debatten yttrade sig

Sofia Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lennart Matikainen, som yrkade bifall till motion 2024:8

Axel W Karlsson

Anne Sörman

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Anette Andersson, Vicktoria Bagi, Monica Johansson och Ann-Charlotte Miller

Axel W Karlsson (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ bifall till motion 2024:8 av Lennart Matikainen
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 91 Kyrkans engagemang i avhopparverksamheten

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:9.

I debatten yttrade sig

Boel Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Stig Axelsson

Britt Björneke, som yrkade bifall till motion 2024:22

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Stig Axelsson, Vicktoria Bagi, Marja Hillerström, Ann-Charlotte Miller, Ann-Marie Strömberg och Anne Sörman

Margaretha Herthelius

I detta anförande *instämde* Stig Axelsson, Vicktoria Bagi, Marja Hillerström och Anne Sörman

Britt Fält, som yrkade bifall till motion 2024:22

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Stig Axelsson, Vicktoria Bagi, Marja Hillerström, Ann-Charlotte Miller, Ann-Marie Strömberg och Anne Sörman

Lena Östholm Munkberg, som yrkade bifall till motion 2024:22

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi och Ann-Charlotte Miller.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ bifall till motion 2024:22 av Britt Björneke m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 92 Kulturutredning

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:10.

I debatten yttrade sig

Sven Milltoft, som yrkade bifall till motion 2024:46

I detta anförande *instämde* Stig Axelsson, Ulla Birgersdotter, Jimmy Dahllöf, Magnus Hedin, Hanna Hesser Nordin, Margareta Nisser-Larsson, James Sandstedt, Karl-Gunnar Svensson och Nina Wahlin

Mattias Lundberg, som yrkade bifall till motion 2024:46

I detta anförande *instämde* Stig Axelsson, Ulla Birgersdotter, Knapp Anna Eriksson och Margareta Nisser-Larsson

Nina Wahlin, som yrkade bifall till motion 2024:46

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Ulla Birgersdotter och Marja Hillerström

Åsa Öckerman, som yrkade bifall till motion 2024:46

Nils-Gunnar Karlsson, som yrkade bifall till motion 2024:46

I detta anförande *instämde* Stig Axelsson, Jimmy Dahllöf och Margareta Nisser-Larsson

Biskop Mikael Mogren, som yrkade bifall till motion 2024:46

I detta anförande *instämde* Anna-Karin Andersson, Stig Axelsson, Vicktoria Bagi, Ulla Birgersdotter, Jimmy Dahllöf, biskop Sören Dalevi, Knapp Anna Eriksson, Magnus Hedin, Hilde Klasson, Margareta Nisser-Larsson och Nina Wahlin

Britt Fält, som yrkade bifall till motion 2024:46

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Stig Axelsson, Vicktoria Bagi, Ulla Birgersdotter och Marja Hillerström

Sofia Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sven Milltoft (replik)

Sofia Rosenquist (replik)

Nils-Gunnar Karlsson (replik)

Mattias Lundberg (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ bifall till motion 2024:46 av Sven Milltoft m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

Ordföranden övertog kl. 16.27 ledningen av förhandlingarna.

§ 93 Svenska kyrkan och ekumeniken

Kyrkomötet behandlade ekumenikuskottets betänkande Eu 2024:1.

I debatten yttrade sig

Sofie Halvarsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jan-Åke Isaksson, som yrkade bifall till motionerna 2024:11 och 2024:12

Ulf Wester, som yrkade bifall till motionerna 2024:11 och 2024:12

Lars G Linder, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:11 av Jan-Åke Isaksson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2024:12 av Ulf Wester m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 94 Kyrkans engagemang i fredsfrågor

Kyrkomötet behandlade ekumenikuskottets betänkande Eu 2024:2.

I debatten yttrade sig

Johan Linnman, som yrkade bifall till utskottets förslag

Klas Corbelius, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Martin Moberg och Yvonne Stålnacke

Anne Sörman, som yrkade bifall till motion 2024:23

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Marja Hillerström och Ann-Marie Strömberg

Axel W Karlsson, som yrkade bifall till motion 2024:23 punkt 3

Britt Björneke, som yrkade bifall till motion 2024:23

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi och Ann-Charlotte Miller.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:23 av Britt Björneke m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

Förhandlingarna ajournerades kl. 16.52.

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.35 under ledning av ordföranden.

§ 95 Guds mission i det offentliga rummet

Kyrkomötet behandlade ekumenikuskottets betänkande Eu 2024:3.

I debatten yttrade sig

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2024:25

I detta anförande *instämde* Elisabeth Sandlund och James Sandstedt

Åsa Felix Everbrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Roos, som yrkade bifall till motion 2024:25.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:25 Leif Nordlander m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 96 Kyrkans hållning till islam

Kyrkomötet behandlade ekumenikuskottets betänkande Eu 2024:4.

I debatten yttrade sig

Peter Weiderud, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Ellen Leijen och Yvonne Stålnacke

Axel W Karlsson, som yrkade bifall till motion 2024:29

Peter Weiderud (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Peter Weiderud (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Lennart Matikainen

Peter Weiderud (replik)

Lennart Matikainen (replik)

Peter Weiderud (replik)

Lennart Matikainen (replik)

Monica Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson och Ann-Marie Strömberg

Peder Granath, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Hilda Klasson, Yvonne Stålnacke och Anne Sörman

Jonatan Glader

I detta anförande *instämde* Margareta Andersson, Vicktoria Bagi, Hilde Klasson, Anne Sörman och Peter Weiderud.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:29 av Lennart Matikainen.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 97 Utlandskyrkan

Kyrkomötet behandlade ekumenikuskottets betänkande Eu 2024:5.

I debatten yttrade sig

Erik Sjöstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

Katarina Glas, som yrkade bifall till utskottets förslag

Manilla Nordanstig

Anders Roos

Erik Sjöstrand (replik)

Anders Roos (replik)

Erik Sjöstrand (replik)

Anders Roos (replik)

Anette Nordgren, som yrkade bifall till motion 2024:33

Åke Marcusson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Biskop Erik Eckerdal, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lena Östholm Munkberg

Jan-Åke Isaksson, som yrkade bifall till reservationen.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:33 av Anders Roos m.fl.
- ◆ bifall till reservation av Jan-Åke Isaksson som innebär att motion 2024:69 av Anders Skogberg m.fl. om svenska anställningsvillkor inom utlandskyrkan ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 98 Förnyad religionsdialog

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:6.

I debatten yttrade sig

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motion 2024:34

I detta anförande *instämde* Anna Sundberg och Fredrik Wallén

Peter Weiderud, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Fredrik Ericsson,

Tomas Jansson, Ann-Marie Strömberg, Yvonne Stålnacke och Anne Sörman

Torbjörn Aronson (replik)

Peter Weiderud (replik)

Torbjörn Aronson (replik)

Peter Weiderud (replik)

Eva-Maria Munck, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi och Katarina Glas

Torbjörn Aronson (replik)

Eva-Maria Munck (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:34 av Torbjörn Aronson och Karl-Gunnar Svensson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 99 Ordningsfråga

Lisa Wallenstein ställde ordningsfråga och föreslog presidiet att överväga två minuters talartid. Ordföranden meddelade att presidiet inte avsåg att ta upp frågan då kyrkomötet under första sessionen enhälligt beslutat om tre minuters talartid, trots att presidiets förslag hade varit två minuter.

§ 100 Förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:7.

I debatten yttrade sig

Celina Falk, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Stig Axelsson

Peter Weiderud, som yrkade bifall till motion 2024:51 och till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Martin Moberg, Roger Sjöberg och

Yvonne Stålnacke

Axel W Karlsson

Peter Weiderud (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Peter Weiderud (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Ärkebiskop Martin Modéus

I detta anförande *instämde* Stig Axelsson, Victor Backström, Vicktoria Bagi, Klas Corbelius, Jimmy Dahllöf, Katarina Glas, Karin Janfalk, Birgitta Johansson Huuva, Anne Olofsson, Karin Stierna, Ann-Marie Strömberg, Karl-Gunnar Svensson, Christina Södling och biskop Johan Tyrberg

Axel W Karlsson (replik)

Martin Modéus (replik)

Jan-Åke Isaksson, som yrkade avslag på motion 2024:51

I detta anförande *instämde* Ronnie Nilsson

Ordningsfråga ställdes av Lina Ahl, som uppmanade ledamöterna att hålla sig till sakfrågan och använda ett vårdat språk

Peter Weiderud (replik)

Jan-Åke Isaksson (replik)

Peter Weiderud (replik)

Jan-Åke Isaksson (replik)

Petter Nilsson

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson och Ronnie Nilsson

Peter Weiderud (replik)

Petter Nilsson (replik)

Peter Weiderud (replik)

Petter Nilsson (replik)

Martin Moberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Britt Fält, som yrkade bifall till motion 2024:51

I detta anförande *instämde* Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Margareta Strömberg och Anne Sörman

Robert Fredriksson

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Stig Axelsson och Birgitta Johansson Huuva.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ avslag på motion 2024:51 av Peter Weiderud och Klas Corbelius.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

(Sv. Ps. 192)

§ 101 Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:8.

I debatten yttrade sig

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2024:62

I detta anförande *instämde* James Sandstedt

Gudrun Wängelin Lernskog, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ bifall till motion 2024:62 av Leif Nordlander
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 102 Fördöm Israels ockupation

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskommitténs betänkande Eu 2024:9.

I debatten yttrade sig

Johan Hjertén, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anne Sörman, som yrkade bifall till motion 2024:65

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Margareta Carlsson, Marja Hillerström, Monica Johansson, Ann-Charlotte Miller och Ann-Marie Strömberg

Birgit Kullingsjö

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Monica Johansson och Ann-Charlotte Miller

Peter Weiderud, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lars G Linder och Lisa Tegby

Britt Björneke, som yrkade bifall till motion 2024:65

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Marja Hillerström, Monica Johansson och Ann-Marie Strömberg

Biskop Andreas Holmberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Stig Axelsson, Jimmy Dahllöf, biskop Erik Eckerdal, Lars Jakobsson, Axel W Karlsson, biskop Marika Markovits, biskop Åsa Nyström, Lisa Tegby och biskop Johan Tyrberg

Anna Sundberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Tony Björklund, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson och Axel W Karlsson

Biskop Sören Dalevi

I detta anförande *instämde* Stig Axelsson, Jenny Delén, biskop Erik Eckerdal, biskop Marika Markovits, Hanna Hesser Nordin, James Sandstedt, biskop Johan Tyrberg och Fredrik Wallén

Anne Sörman (replik)

Biskop Sören Dalevi (replik)

Anne Sörman (replik)

Ulf Bjereld

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Hilde Klasson, Lars G Linder, Ann-Charlotte Miller, Tomas Rosenlundh och Ann-Marie Strömberg

Anna Sundberg (replik)

Ulf Bjereld (replik)

Klas Corbelius, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Lars G Linder, Johan Linnman, Yvonne Stålnacke och Christina Södling

Marie Buhr, som yrkade bifall till motion 2024:65

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson och Ann-Charlotte Miller

Lars G Linder, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Margareta Karlsson och Anna Rapakko

Marja Hillerström, som yrkade bifall till motion 2024:65

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson och Monica Johansson

Nils Gårder

I detta anförande *instämde* Peter Weiderud.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ bifall till motion 2024:65 av Anne Sörman m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 103 Främja interreligiöst samarbete och kontakter

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:10.

I debatten yttrade sig

Klas Corbelius, som yrkade bifall till utskottets förslag

Eva-Maria Munck, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anne Sörman

Anne Olofsson

Monica Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lars B Andersson.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 104 Svenska kyrkans fredsfrämjande arbete

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:11.

I debatten yttrade sig

Edvina Palmcrantz, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lars G Linder och Yvonne Stålnacke

Axel W Karlsson, som yrkade bifall till motion 2024:68

Lennart Matikainen

Lars G Linder, som yrkade bifall till utskottets förslag

Axel W Karlsson (replik)

Lars G Linder (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Lars G Linder (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
  - ◆ bifall till motion 2024:68 av Axel W Karlsson.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

(Sv. Ps. 89)

Förste vice ordföranden övertog kl. 22.40 ledningen av förhandlingarna.

§ 105 Franciskusjubileum 2026

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2024:5.

I debatten yttrade sig

Lisa Tegby, som yrkade bifall till utskottets förslag

Johan Linnman, som yrkade bifall till motion 2024:44 punkt 2

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Peter Weiderud, som yrkade bifall till motion 2024:44 punkt 2

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Biskop Mikael Mogren.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:44 punkt 2 av Johan Linnman och Peter Weiderud.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 106 Om kyrkohandbok och kyrkoordning

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2024:6.

I debatten yttrade sig

Roger Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 107 Möta människor i behov av arbete

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:11.

I debatten yttrade sig

Britt Fält, som yrkade bifall till utskottets förslag

Cecilia Gyllenberg Bergfasth, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Cecilia Gyllenberg Bergfasth under överläggningen framlagt förslag att motion 2024:47 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl. ska anses besvarad med vad utskottet anför.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 108 Kyrkans samverkan med civilsamhället

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:12.

I debatten yttrade sig

Lina Ahl, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lena Östholm Munkberg, som yrkade bifall till motion 2024:56 punkt 1.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:56 punkt 1 av Lena Östholm Munkberg m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 109 Stå upp för att barnkonventionen efterföljs

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:13.

I debatten yttrade sig

Ann-Marie Strömberg, som yrkade bifall till 2024:60

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Roger Sjöberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Monica Johansson.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2023:60 av Ann-Marie Strömberg m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 110 Stärk Svenska kyrkans nätnärvaro

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:14.

I debatten yttrade sig

Lisa Wallenstein, som yrkade bifall till motion 2024:67

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi och Ann-Charlotte Miller
Jenny Delén, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:67 av Vicktoria Bagi m.fl.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 111 Vapenfri tjänst inom Svenska kyrkan

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:15.

I debatten yttrade sig

Mattias Benke, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Roger Sjöberg
Jonas Noréus, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

§ 112 Svenska kyrkan som samlade kraft

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:16.

I debatten yttrade sig

Bodil Wennerström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jonas Noréus, som yrkade bifall till motion 2024:64.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:64 av Jonas Noréus.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november)

Dagen avslutades med en andakt ledd av Fredrik Sidenvall.

Förhandlingarna ajournerades kl. 23.33.

Kyrkomötet 2024
Onsdagen den 20 november

Kl. 10.00–13.56

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Karin Janfalk.

§ 113 Hälsning

Ordföranden välkomnade Anna Hjälms, direktor på Svenska teologiska institutet i Jerusalem, som berättade om studieinstitutets aktuella arbete med inriktning på religionsteologi, ekumeniska relationer och medmänskliga möten i en svår tid, präglad av konflikter och krig i närområdet.

§ 114 Offentlig inbjudan till att lära känna den kristna tron, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2024:1 fanns följande förslag (§ 78):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:4 av Gary Aelius m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:4 av Gary Aelius m.fl.,
dels om bifall till motion 2024:4,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:4 av Gary Aelius m.fl. om offentlig inbjudan till att lära känna den kristna tron.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Jonas Larsson, Fredrik Ottesen och Mikael Sandén.

§ 115 Offentlig gudstjänst och manifestation till stöd för judarna, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2024:2 fanns följande förslag (§ 79):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:8 av Mikael Sandén m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:8 av Mikael Sandén m.fl.,
dels om bifall till motion 2024:8,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Ingvar Jonssons begäran genomfördes omröstning med handuppräkningskort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för utskottets förslag.

På Ingvar Jonssons begäran genomfördes rösträkning. 215 ledamöter röstade för utskottets förslag, 22 för motionen och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:8 av Mikael Sandén m.fl. om offentlig gudstjänst och manifestation till stöd för judarna.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Tony Björklund, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Ulf Wester, Jonas Larsson och Anna-Karin Åström.

§ 116 Stötande genrebeteckning i Den svenska psalmboken, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2024:3 fanns endast utskottets förslag (§ 80).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att anse motion 2024:13 av Anders Lundberg m.fl. om stötande genrebeteckning i Den svenska psalmboken besvarad med vad utskottet anfört.

§ 117 En liten bok om Den stora Boken, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2024:4 fanns följande förslag (§ 81);

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:18 av Berth Löndahl m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:18 av Berth Löndahl m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:18,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:18 av Berth Löndahl m.fl. om en liten bok om Den stora Boken.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motion 2024:18 av Berth Löndahl m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt uppmärksamma 500-årsjubileet av den första svenska översättningen av Nya testamentet,

dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2024:18 av Berth Löndahl m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt uppmärksamma 500-årsjubileet av den första svenska översättningen av Nya testamentet.

§ 118 Franciskusjubileum 2026, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2024:5 fanns följande förslag (§ 105):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:44 punkt 2 av Johan Linnman och Peter Weiderud.

Utskottet punkterna 1, 3–5

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:44 punkterna 1 och 3–5 av Johan Linnman och Peter Weiderud om Franciskusjubileum 2026.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:44 punkt 2 av Johan Linnman och Peter Weiderud,

dels om bifall till motion 2024:44 punkt 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till motion 2024:44 punkt 2 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla motion 2024:44 punkt 2 av Johan Linnman och Peter Weiderud om Franciskusjubileum 2026.

§ 119 Om kyrkohandbok och kyrkoordning, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2024:6 fanns endast utskottets förslag (§ 106).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

§ 120 Kyrkan i det offentliga rummet, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:1 fanns följande förslag (§ 83):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till den första punkten i kyrkostyrelsens förslag till uttalande
- ◆ bifall till motion 2024:41 av Boel Johansson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2024:54 av Lena Arman m.fl.

Kyrkostyrelsens skrivelse

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå kyrkostyrelsens förslag till uttalande i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 och motionerna 2024:19 av Berth Löndahl m.fl. och 2024:55 av Knapp Anna Eriksson m.fl.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* bifalla utskottets förslag att med anledning av kyrkostyrelsens förslag till uttalande i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 och utifrån den omvärldsbeskrivning och de teologiska resonemang som där förts fram göra ett uttalande om kyrkan i det offentliga rummet.

Uttalandets första punkt

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag med anledning av motion 2024:19 av Berth Löndahl m.fl. om uttalandets första punkt,

dels om bifall till kyrkostyrelsens förslag om uttalandets första punkt,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2024:19 av Berth Löndahl m.fl. den första punkten i uttalandet ska lyda:

Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet utgör en väsentlig del av kyrkans sändning till världen (mission) för skapelsens helande. Kyrkans närvaro i det offentliga rummet syftar till att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.

Uttalandets andra punkt

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag om uttalandets andra punkt,

dels om bifall till motion 2024:41 av Boel Johansson m.fl. om uttalandets andra punkt,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att den andra punkten i uttalandet ska lyda:

Svenska kyrkan har ett ansvar att verka för ett öppet, inkluderande och rättvist offentligt rum för alla och bidra till det demokratiska samhällets upprätthållande och utveckling.

Uttalandets tredje punkt

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att den tredje punkten i uttalandet ska lyda:

Svenska kyrkan konstaterar att trossamfund och civilsamhällesorganisationer spelar en nyckelroll för ett öppet och rättvist samhälle.

Uttalandets fjärde punkt

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2024:55 av Knapp Anna Eriksson m.fl. den fjärde punkten i uttalandet ska lyda:

Svenska kyrkans rum ska präglas av rättvisa, inkludering, upprättelse och öppenhet. Detta innefattar både utrymme för öppna och respektfulla samtal, men också fysiska rum som ger trygghet och skydd.

Uttalandets femte punkt

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att i enlighet med motion 2024:54 av Lena Arman m.fl. den femte punkten i uttalandet ska lyda:

Svenska kyrkan bidrar till det offentliga rummet genom att sätta fokus på alla människors lika värde och värdighet, rättvisa och delaktighet. Delaktighet förutsätter möjlighet till utbildning och folkbildning. De demokratiska fri- och rättigheterna är centrala utgångspunkter i strävan efter fred och rättvisa.

Uttalandets sjätte punkt

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att den sjätte punkten i uttalandet ska lyda:

Svenska kyrkans deltagande i det offentliga rummet ska präglas av mod och klarsynthet, tålamod och uthållighet, samt solidaritet och egenmakt.

Det ska bland annat innefatta:

- a) analys av samhällsutmaningar utifrån ett delaktighetsperspektiv
- b) främjande av tillitsfulla relationer
- c) utmanande av orättvisor
- d) upptäckande av hoppets tecken
- e) förbättrade livsvillkor för och tillsammans med människor i utsatthet.

På ordförandens förslag manifesterade kyrkomötet beslutet om ett uttalande i enlighet med utskottets förslag genom ett klubbslag.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Knapp Anna Eriksson, Sten Janson och Boel Johansson.

§ 121 Kyrkans deltagande vid sekulära evenemang, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:2 fanns följande förslag (§ 84):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:3 av Gary Aelius m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:3 av Gary Aelius m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:3,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:3 av Gary Aelius m.fl. om kyrkans deltagande vid sekulära evenemang.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Jonas Larsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anna Sundberg, Ulf Wester och Anna-Karin Åström.

§ 122 Nationell strategi för samarbete inom folkbildning, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:3 fanns följande förslag (§ 85):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:5 av Birgitta Axelsson Edström m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:5 av Birgitta Axelsson Edström m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:5,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Tomas Janssons begäran genomfördes omröstning med handuppräkning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Tomas Janssons begäran genomfördes rösträkning. 115 ledamöter röstade för utskottets förslag, 118 för motionen och 7 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla motion 2024:5 av Birgitta Axelsson Edström m.fl. om nationell strategi för samarbete inom folkbildning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Ulf Wester och Anna-Karin Åström.

§ 123 Kriget mot Ukraina, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:4 fanns följande förslag (§ 86):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:6 av Per Hanö m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:6 av Per Hanö m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:6,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:6 av Per Hanö m.fl. om kriget mot Ukraina.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Ulf Wester och Anna-Karin Åström.

§ 124 Svenska kyrkan och Stadsmissionen, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:5 fanns endast utskottets förslag (§ 87):

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:7 av Marcus Romedahl om Svenska kyrkan och Stadsmissionen.

§ 125 Beredskapsdag och samverkansforum om beredskap, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:6 fanns följande förslag (§ 88):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:9 av Ronnie Nilsson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2024:10 av Ronnie Nilsson och Daniel Engström.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:9 av Ronnie Nilsson m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:9,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:9 av Ronnie Nilsson m.fl. om Svenska kyrkans beredskapsdag.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:10 av Ronnie Nilsson och Daniel Engström,

dels om bifall till motion 2024:10,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

Kyrkomötet beslutade att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:10 av Ronnie Nilsson och Daniel Engström om Svenska kyrkans samverkansforum.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Ulf Wester och Anna-Karin Åström.

§ 126 Alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:7 fanns endast utskottets förslag (§ 89).

Då ordföranden efter avslutad överläggning hade funnit att Britt Björnekes under överläggningen framlagda förslag inte kunde anses ligga inom ramen för utskottets beredning av ärendet, bejakade kyrkomötet ordförandens förslag om att i stället medge möjlighet att ta ställning för bifall till motion 2024:21 av Britt Björneke m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:21 av Britt Björneke m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:21,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå 2024:21 av Britt Björneke m.fl. om alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Marja Hillerström, Ann-Charlotte-Miller och Anne Sörman.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Britt Björneke, Marie Buhr, Britt Fält, Margareta Carlsson, Linda Sjöo och Lisa Wallenstein i en skriftlig reservation.

Svenska kyrkans andliga vård behövs på kriminalvårdsanstalterna i större omfattning än nu för att ge de intagna möjlighet att försonas och hopp för att inte återfalla i brott. Utskottet har varit positiv till allt i motionen utom benämningen alternativa behandlingsformer. Avsikten har dock inte varit behandling utan självvård liknande den klosterverksamhet som tidigare fanns på Kumlaanstalten. Motionen borde därför ha bifallits.

§ 127 Kyrkan tar ställning mot otryggheten, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:8 fanns följande förslag (§ 90):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:28 av Lennart Matikainen.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:28 av Lennart Matikainen,
dels om bifall till motion 2024:28,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:28 av Lennart Matikainen om att kyrkan tar ställning mot otryggheten.

§ 128 Kyrkans engagemang i avhopparverksamheten, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:9 fanns följande förslag (§ 91):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:22 av Britt Björneke m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:22 av Britt Björneke m.fl.,
dels om bifall till motion 2024:22,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:22 av Britt Björneke m.fl. om kyrkans engagemang i avhopparverksamheten.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Marie Buhr, Britt Fält, Marja Hillerström, Anne Sörman och Lisa Wallenstein.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Lena Östholm Munkberg, Henrik Blind, Cecilia Gyllenberg Bergfasth, Ylva Larsson och Marja Sandin-Wester i en skriftlig reservation.

Arbetet med att stödja kriminella att byta väg är ett viktigt arbete, samtidigt som det är ett tungt och komplicerat arbete där kyrkan genom sin andliga och neutrala roll är en viktig aktör.

Idag pågår arbete på det lokala planet i församlingar och pastorat på olika håll i landet, och arbetet är beroende av samverkan med flera olika aktörer. Frågans komplexitet gör att det finns ett behov av ökad kunskap.

Det behövs en strategi som stakar ut riktningen för Svenska kyrkans i detta arbete och en kunskapsbank som stöd så att fler kan förkovra sig och engagera sig i detta arbete.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Britt Björneke, Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Margareta Carlsson, Ann-Charlotte Miller och Linda Sjöo i en skriftlig reservation.

Svenska kyrkan deltar lokalt på många ställen i avhopparverksamheten. Med hänsyn till den ökade gängkriminaliteten och säkerhetsaspekten behövs dock en utvärdering av insatserna och en nationell strategi.

§ 129 Kulturutredning, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:10 fanns följande förslag (§ 92):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:46 av Sven Milltoft m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:46 av Sven Milltoft m.fl.,
dels om bifall till motion 2024:46,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till motionen med övervägande ja besvarat.

På Magnus Eks begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för motionen.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla motion 2024:46 av Sven Milltoft m.fl. om kulturutredning.

§ 130 Möta människor i behov av arbete, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:11 fanns följande förslag (§ 107):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Cecilia Gyllenberg Bergfasth under överläggningen framlagt förslag att motion 2024:47 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl. ska anses besvarad.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:47 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.,
dels om bifall till av Cecilia Gyllenberg Bergfasth under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:47 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl. om att möta människor i behov av arbete.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Henrik Blind, Margareta Carlsson, Cecilia Gyllenberg Bergfasth, Ylva Larsson, Marja Sandin-Wester, Åsa Öckerman och Lena Östholm Munkberg i en skriftlig reservation.

Eftersom det framkommit information sedan motionen lämnades in att direktörerna tagit ansvar för att Västerås, Stockholms och Uppsala stift ska arbeta med Social hållbarhet och med i det arbetet följer Marymetoden. Det gör att det arbetet nu kan bli rikstäckande och motionens intention är därmed uppfylld. Därmed reserverar vi oss mot beslutet till förmån för att motionen ska anses besvarad.

§ 131 Kyrkans samverkan med civilsamhället, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:12 fanns följande förslag (§ 108)

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:56 punkt 1 av Lena Östholm Munkberg m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:56 punkt 1 av Lena Östholm Munkberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:56 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:56 punkt 1 av Lena Östholm Munkberg m.fl. om att tydliggöra Svenska kyrkans arbete inom det nationella organet för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD).

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:56 punkt 2 av Lena Östholm Munkberg m.fl. om implementeringen av samverkansstrukturer inom NOD.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Henrik Blind, Cecilia Gyllenberg Bergfasth, Ylva Larsson, Marja Sandin-Wester och Lena Östholm Munkberg.

§ 132 Stå upp för att barnkonventionen efterföljs, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:13 fanns följande förslag (§ 109):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2023:60 av Ann-Marie Strömberg m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2023:60 av Ann-Marie Strömberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2023:60,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2023:60 av Ann-Marie Strömberg m.fl. om att stå upp för att barnkonventionen efterföljs.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Britt Björneke, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Britt Fält, Marja Hillerström, Ann-Charlotte Miller, Anne Sörman och Lisa Wallenstein.

§ 133 Stärk Svenska kyrkans nätnärvaro, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:14 fanns följande förslag (§ 110):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:67 av Vicktoria Bagi m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:67 av Vicktoria Bagi m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:67,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:67 av Vicktoria Bagi m.fl. om att stärka Svenska kyrkans nätnärvaro.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Britt Björneke och Margareta Carlsson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lisa Wallenstein, Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Marie Buhr, Britt Fält, Marja Hillerström, Ann-Charlotte Miller och Linda Sjöo i en skriftlig reservation.

Med vår genomslagskraft på sociala medier så har vi alla möjligheter att utveckla och stärka arbetet för att nå de människor som befinner sig i de digitala rummen. Många är de människor som på grund av fysisk och psykisk begränsning ej kan ta sig till kyrkolokaler. För ungdomen idag är det digitala rummet ett självklart offentligt rum där vi som kyrka behöver finnas i så stor utsträckning som möjligt.

§ 134 Vapenfri tjänst inom Svenska kyrkan, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:15 fanns endast utskottets förslag (§ 111).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2024:72 av Jonas Noréus och Marcus Romedahl om vapenfri tjänst inom Svenska kyrkan ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

§ 135 Svenska kyrkan som samlande kraft, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2024:16 fanns följande förslag (§ 112):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:64 av Jonas Noréus.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:64 av Jonas Noréus,

dels om bifall till motion 2024:64,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:64 av Jonas Noréus om Svenska kyrkan som samlade kraft.

§ 136 Svenska kyrkan och ekumeniken, beslut

Från tisdagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:1 fanns följande förslag (§ 93):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:11 av Jan-Åke Isaksson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2024:12 av Ulf Wester m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:11 av Jan-Åke Isaksson m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:11,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Ingvar Jonssons begäran genomfördes omröstning med handuppräknning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:11 av Jan-Åke Isaksson m.fl. om ekumenik i det offentliga rummet.

Utskottet punkterna 2 och 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:12 av Ulf Wester m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:12,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Ingvar Jonssons begäran genomfördes omröstning med handuppräknning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:12 av Ulf Wester m.fl. om Svenska kyrkan och ekumeniken.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Ulf Wester och Anna-Karin Åström.

§ 137 Kyrkans engagemang i fredsfrågor, beslut

Från tisdagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:2 fanns följande förslag (§ 94):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:23 av Britt Björneke m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:23 punkt 1 av Britt Björneke m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:23 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:23 punkt 1 av Britt Björneke m.fl. om att upprätta och fördjupa samarbete med Kristna Fredsrörelsen för att öka kunskapen om fred och ickevåld i hela Svenska kyrkans organisation.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:23 punkt 2 av Britt Björneke m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:23 punkt 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:23 punkt 2 av Britt Björneke m.fl. om att tillse att en rikskollekt tas upp till Kristna Fredsrörelsen.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:23 punkt 3 av Britt Björneke m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:23 punkt 3,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

Kyrkomötet beslutade att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:23 punkt 3 av Britt Björneke m.fl. om att inleda ett samarbete med ledande icke vålds- och fredsforskare.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Britt Björneke, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Britt Fält, Marja Hillerström, Ann-Charlotte Miller, Linda Sjöo, Anne Sörman och Lisa Wallenstein.

§ 138 Guds mission i det offentliga rummet, beslut

Från tisdagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:3 fanns följande förslag (§ 95):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:25 av Leif Nordlander m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:25 av Leif Nordlander m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:25,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:25 av Leif Nordlander m.fl. om Guds mission i det offentliga rummet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Tony Björklund, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Jonas Larsson, Bertil Olsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anna Sundberg, Ulf Wester och Anna-Karin Åström.

§ 139 Kyrkans hållning till islam, beslut

Från tisdagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:4 fanns följande förslag (§ 96):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:29 av Lennart Matikainen.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:29 av Lennart Matikainen,

dels om bifall till motion 2024:29,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:29 av Lennart Matikainen om kyrkans hållning till islam.

§ 140 Utlandskyrkan, beslut

Från tisdagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:5 fanns följande förslag (§ 97):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:33 av Anders Roos m.fl.
- ♦ bifall till motion 2024:69 av Anders Skogberg m.fl.
- ♦ bifall till reservation av Jan-Åke Isaksson som innebär att motion 2024:69 om att Svenska kyrkans anställningsvillkor inom utlandskyrkan av Anders Skogberg m.fl. ska anses besvarad med vad utskottet anför.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:33 punkt 1 av Anders Roos m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:33 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:33 punkt 1 om att ändra ikraftträdandedatum till den 1 januari 2026 på de förslag till kyrkoordningssändringar som rör utlandskyrkan och som föreslås i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen.

Utskottet punkt 3

Ordföranden konstaterade att med kyrkomötets beslut om avslag på motion 2024:33 punkt 1 faller motionens andra punkt om att uppdra till kyrkostyrelsen att fram till ikraftträdandedatum, i samråd med Visby stift och berörda församlingar, genomföra en förankring och implementering av de föreslagna förändringarna.

Utskottet punkt 4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:33 punkt 3 av Anders Roos,

dels om bifall till motion 2024:33 punkt 3,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:33 punkt 3 av Anders Roos om att uppdra till kyrkostyrelsen att ställa ekonomiska och personella resurser till utlandsförsamlingarnas förfogande så att övergången till ny organisation blir så smidig som möjligt.

Utskottet punkt 5

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:69 av Anders Skogberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:69,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:69 av Anders Skogberg m.fl. om Svenska kyrkans anställningsvillkor inom utlandskyrkan.

§ 141 Förnyad religionsdialog, beslut

Från tisdagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:6 fanns följande förslag (§ 98):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2024:34 av Torbjörn Aronson och Karl-Gunnar Svensson.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:34 av Torbjörn Aronson och Karl-Gunnar Svensson,

dels om bifall till motion 2024:34,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:34 av Torbjörn Aronson och Karl-Gunnar Svensson om förnyad religionsdialog.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Nils-Gunnar Karlson, Bertil Olsson och Fredrik Wallén i en skriftlig reservation.

2025 firas 250 årsjubileum av den första judiska församlingen i Sverige och 100 års jubileum av ekumeniska mötet 1925 under mottot Tid för Guds fred. Det är synd och skam att Svenska kyrkan inte vill använda sina resurser i form av nätverk och erfarenheter för skydda och stärka den lilla judiska minoritetens livsvillkor genom en fredsbyggande religionsdialog med muslimska organisationer.

§ 142 Förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle, beslut

Från tisdagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:7 fanns följande förslag (§ 100):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ avslag på motion 2024:51 av Peter Weiderud och Klas Corbelius.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2024:51 av Peter Weiderud och Klas Corbelius,

dels om avslag på motion 2024:51,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Ingvar Jonssons begäran genomfördes omröstning med handuppräkning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2024:51 av Peter Weiderud och Klas Corbelius om att förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tony Björklund, Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Jonas Larsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anna Sundberg, Ulf Wester och Anna-Karin Åström.

§ 143 Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum, beslut

Från tisdagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:8 fanns följande förslag (§ 101):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:62 av Leif Nordlander.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:62 av Leif Nordlander,
dels om bifall till motion 2024:62,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:62 av Leif Nordlander om Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Leif Nordlander.

§ 144 Fördöm Israels ockupation, beslut

Från tisdagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:9 fanns följande förslag (§ 102):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:65 av Anne Sörman m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:65 av Anne Sörman m.fl.,
dels om bifall till motion 2024:65,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:65 av Anne Sörman m.fl. om att fördöma Israels ockupation.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Henrik Blind, Britt Björneke, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Britt Fält, Cecilia Gyllenberg Bergfasth, Marja Hillerström, Ylva Larsson, Ann-Charlotte Miller, Marja Sandin-Wester, Anne Sörman, Lisa Wallenstein och Lena Östholm Munkberg.

§ 145 Främja interreligiöst samarbete och kontakter, beslut

Från tisdagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:10 fanns endast utskottets förslag (§ 103).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:66 av Eva-Maria Munck m.fl. om att främja interreligiöst samarbete och kontakter.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2024:66 av Eva-Maria Munck m.fl. uppmana kyrkostyrelsen att tydliggöra och synliggöra de goda exempel och material som finns för att främja det lokala interreligiösa arbetet.

§ 146 Svenska kyrkans fredsfrämjande arbete, beslut

Från tisdagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2024:11 fanns följande förslag (§ 104):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:68 av Axel W Karlsson.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:68 av Axel W Karlsson,
dels om bifall till motion 2024:68,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:68 av Axel W Karlsson om Svenska kyrkans fredsfrämjande arbete.

§ 147 Ordningsfråga

Anders Lundberg ställde ordningsfråga och bad om ett förtydligande om konsekvensen av att kyrkomötet beslutar om verksamhet och ekonomi innan tillsyns- och uppdragsutskottets betänkandens beslutats.

Ordföranden klargjorde att eventuellt tillkommande uppdrag får rymmas inom beslutade planeringsramar.

§ 148 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2024:1 fanns följande förslag (§ 32):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:26 av Leif Nordlander m.fl.
- ◆ bifall till motion 2024:57 av Lena Östholm Munkberg m.fl.
- ◆ bifall till reservation 1 av Leif Nordlander m.fl.
- ◆ bifall till reservation 2 av Marcus Romedahl.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att fastställa inriktning för verksamheten på den nationella nivån.

Utskottet punkt 6

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:26 av Leif Nordlander m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:26,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Bengt Kjellgrens begäran genomfördes omröstning med handuppräkning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Bengt Kjellgrens begäran genomfördes rösträkning. 171 ledamöter röstade för utskottets förslag, 61 för motionen och 7 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:26 av Leif Nordlander m.fl. om finansiering av kyrknätet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Leif Nordlander, Per Carlberg, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Jonas Larsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anna Sundberg och Ulf Wester.

Jag anser att det är nationell nivåns ansvar att under en övergångsperiod på fem år betala för kyrknätet så att församlingar som inte är pastorat och pastorat ska kunna anpassa sina kostnader. Man har dessutom att inköpa ny hårdvara tvärtemot tidigare rekommendation om tunna klienter. Den fördubbling detta innebär är alltför stora kostnader som pastoraten inte kunnat styra över. Nationell nivå tvingar många pastorat och församlingar som inte är pastorat att avskeda medarbetare då en kostnad på tusen kronor per användare per månad. Jag reserverar mig till förmån för motionen.

Utskottet punkterna 7 och 8

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:40 av Irene Oskarsson och Karl-Gunnar Svensson om utökat stöd till EFS.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2024:40 av Irene Oskarsson och Karl-Gunnar Svensson uppdra till kyrkostyrelsen att bereda frågan om ett eventuellt utökat anslag till EFS.

Utskottet punkterna 9–11

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:49 av Marcus Romedahl,
dels om bifall till motion 2024:49,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:49 av Marcus Romedahl om att sänka församlingsavgiften.

Utskottet punkterna 12 och 13

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:57 av Lena Östholm Munkberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:57,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:57 av Lena Östholm Munkberg m.fl. om att fortsätta finansiera Act Svenska kyrkan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lena Östholm Munkberg, Henrik Blind, Cecilia Gyllenberg Bergfasth, Ylva Larsson och Marja Sandin-Wester i en skriftlig reservation.

Stödet till Act Svenska kyrkan räddar många liv i fattigare länder. Genom Act Svenska kyrkan kan kyrkan nå ut med humanitära insatser till de

mest behövande. Idag finns pågående projekt i församlingar och pastorat som behöver fortsätta trots att stödet från Sida kan svikta.

I beslutet medges att kyrkostyrelsen vid behov kan överskrida beslutade nettokostnadsramar för att säkra finansieringen för Act Svenska kyrkan.

Detta är ett beslut med oklarheter eftersom det är beroende av både beslut om stöd från Sida och är beroende av andelen insamlade medel.

Motionens förslag är därmed att kyrkomötet utöver kostnadsram för 2025 och planeringsramar för 2026 och 2027 avsätta 10 miljoner kronor, till Act Svenska kyrkan som stöd för att fullfölja ingångna partneravtal, och 15 miljoner kronor för att kompensera tidigare reducerat stöd, dels för att beakta konsekvenserna av Sidas nya biståndsorganisation.

Utskottet punkt 14

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att medge bidrag till tryckning av valsedlar, som beställs via kyrkostyrelsen vid 2025 års val till kyrkomötet, ska utgå till de nomineringsgrupper som är företrädare i kyrkomötet under innevarande mandatperiod eller som genom valet blir företrädare i kyrkomötet. Bidraget till respektive nomineringsgrupp ska motsvara kostnaden för tryckning av 0,7 valsedel per röstberättigad i respektive valkrets.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att fastställa nettokostnadsram för 2025 till 1 408 miljoner kronor.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att fastställa nettoplaneringsram för 2026 till 1 262 miljoner kronor.

Utskottet punkt 4

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att fastställa nettoplaneringsram för 2027 till 1 222 miljoner kronor.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Marcus Romedahl.

(Sv. Ps. 591)

Förste vice ordföranden övertog kl. 11.19 ledningen av förhandlingarna.

§ 149 Förbud mot att röja uppgifter som avser Svenska kyrkans beredskap

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2024:1.

I ärendet yttrade sig

Britt Björneke, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

§ 150 Förbud mot att röja uppgifter som avser Svenska kyrkans beredskap, beslut

Från dagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2024:1 fanns endast utskottets förslag (§ 149).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

§ 151 Riktlinjer för församlingsdiakoni

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2024:2.

I debatten yttrade sig

Mattias Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* biskop Johan Tyrberg

Margareta Andersson, som yrkade bifall till motion 2024:32

I detta anförande *instämde* Åsa Felix Everbrand och Anneli Kihlstrand

Mattias Rosenquist (replik)

Margareta Andersson (replik)

Jonas Noréus, som yrkade bifall till utskottets förslag

Biskop Johan Tyrberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf, Lars Jakobsson och biskop Marika Markovits

Anders Lundberg, som yrkade bifall till motion 2024:32

I detta anförande *instämde* Lina Ahl, Lars B Andersson, Viktoria Bagi, Åsa Felix Everbrand, Ann-Charlotte Miller, Linda Sjöo och Anne Sörman

Mattias Rosenquist (replik)

Anders Lundberg (replik)

Marie Rydén Davoust,

I detta anförande *instämde* Viktoria Bagi

Nina Wahlin

I detta anförande instämde Viktoria Bagi och Anne Sörman.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:32 av Anders Lundberg m.fl.

§ 152 Riktlinjer för församlingsdiakoni, beslut

Från dagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2024:2 fanns följande förslag (§ 151):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2024:32 av Anders Lundberg m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2024:32 av Anders Lundberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2024:32,

och förklarade att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Anders Lundbergs begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Anders Lundbergs begäran genomfördes rösträkning. 153 ledamöter röstade för utskottets förslag, 60 för motionen och 11 ledamöter avstod från att rösta.

Kyrkomötet beslutade att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2024:32 av Anders Lundberg m.fl. om riktlinjer för församlingsdiakoni.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Anders Lundberg, Ann-Charlotte Miller, Ellionor Moberg, Linda Sjöo, Anne Sörman, Nina Wahlin och Lisa Wallenstein.

§ 153 Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2024:3.

I debatten yttrade sig

Sofija Lazic Pedersen, som yrkade bifall till utskottets förslag

Roine Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

§ 154 Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut

Från dagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2024:3 fanns endast utskottets förslag (§ 153).

BESLUT **Kyrkomötet beslutade** att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Carin Åblad Lundström ville få det noterat till protokollet att hon inte deltagit i beslutet då hon ansåg sig jävig på grund av sin ersättarplats i ansvarsnämnden.

§ 155 Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2024:4.

Endast utskottets förslag fanns.

§ 156 Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut

Från dagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2024:4 fanns endast utskottets förslag (§ 155).

BESLUT **Kyrkomötet beslutade** att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

Förhandlingarna ajournerades kl. 11.47.

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.00 under ledning av ordföranden.

§ 157 Summering av det tematiska kyrkomötet

Ordföranden gjorde en inledande summering av kyrkomötets arbete med temat kyrkan i det offentliga rummet. Därefter visades filmen *Kyrkan i det offentliga rummet*, som lyfter fram olika exempel på kyrkans arbete i det offentliga rummet.

Kyrkomötets andre vice ordförande gav en bakgrund till införandet av tematiska kyrkomöten och sammanfattade årets tematiska kyrkomöte med presentationsmetoden pecha kucha.

Kyrkomötets första vice ordförande läste därefter upp det uttalande om kyrkan i det offentliga rummet som kyrkomötet beslutat om tidigare under dagen.

Kyrkomötets ordförande och biskop Fredrik Modéus samtalande om vad de tar med sig från årets tematiska kyrkomöte.

Ledamöterna fick med hjälp av sina röstkort också svara på ett antal frågor om det tematiska kyrkomötet som ordföranden ställde.

Kyrkomötets ordförande uppmanade avslutningsvis ledamöterna att bära med sig kyrkomötets uttalande om kyrkan i det offentliga rummet som en brinnande fackla.

§ 158 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att kyrkomötets ledamöter under sessionen har samlat in över 10 000 kronor till Act Svenska kyrkan.

Ordföranden uppmanade ledamöterna att uppmuntra människor till att ta vara på sin röst i kyrkovalet nästa år, för att vi ska nå målet om en miljon väljare. I valrörelsen ska vi ha samma motto som i kyrkomötet, att skilja på sak och person.

Ordföranden framförde också ett tack till alla de medarbetare som på olika sätt möjliggjort kyrkomötets genomförande. Även tack till kyrkomötets sekreterare och förste och andre vice ordförande framfördes. Torvald Johansson, som spelat till psalmerna under andra sessionen, tackades. Ordföranden tackade också alla ledamöter och biskopar för spänstiga och spännande dagar.

Vice ordföranden framförde ett tack till ordföranden som på ett så fint och poetiskt sätt leder kyrkomötet.

Ordföranden läste avslutningsvis dikten Vinterorgeln av Erik Axel Karlfeldt.

§ 159 Kyrkomötet avslutas

Ordföranden förklarade kl. 13.56 kyrkomötet 2024 avslutat.

Kyrkomötets ledamöter deltog därefter i en mässa i Uppsala domkyrka då biskop Teresia Derlén predikade.

Kyrkomötets protokoll den 1–4 oktober och 18–20 november 2024,
fört enligt ovan, justeras den dag som framgår av vår elektroniska underskrift.

Karin Perers, ordförande

Levi Bergström, förste vice ordförande

Carina Etander Rimborg, andre vice ordförande

Maria Lundqvist Norling, sekreterare

Victor Backström, justerare

Elisabeth Kullenberg, justerare

Annika Nyman, justerare

Bilaga 1

Kyrkan i det offentliga rummet – kyrkomötets tematiska program 2024

Kyrkan i det
offentliga rummet
– kyrkomötets tematiska
program 2024

Svenska
kyrkan

”Gud älskar världen och upphör aldrig att vara engagerad i den. Denna djupa trosmässiga övertygelse ger kyrkan motivation att engagera sig i det offentliga rummet.”

Så står det i studiedokumentet Kyrkan i det offentliga rummet, från Lutherska världsförbundet. Vi i Svenska kyrkan gör och kan göra mycket i vår roll i det offentliga rummet. Välkommen att utforska detta tillsammans under det tematiska kyrkomötet 2024.

Session 1: 1–4 oktober

Ärkebiskop Martin Modéus linjetal

Lyssna till ärkebiskop Martin Modéus linjetal om att vara kyrka i det offentliga rummet.

Tisdag 1 oktober

Tid: 17.00-17.30

Plats: Universitetsaulan

Tecken på hopp – genom musiken, teologin och vår egen kyrkohistoria

Tisdag 1 oktober

Tid: 19.30-21.00

Plats: Universitetsaulan

I många sammanhang söker vi tecken på hopp. Lyssna till *Urban Claesson*, professor i kyrkohistoria, som visar oss spåren som formade vår demokratiska folkkyrka och *Jenny Ehnberg*, forskare i teologisk etik, som berättar hur teologin kan belysa och fördjupa demokratin.

Samtalet omsluts av musik som framförs av *Irma Schultz* och *Hans Kennemark*.

Moderator är *Pia Dahlén*, kommunikationschef.

Bibelsmedja

Onsdag 2 oktober

Tid: 09.00-11.30

Plats: Tilldelas personligen

Med hjälp av olika bibeltexter samtalar, funderar och arbetar vi med temat Kyrkan i det offentliga rummet. I bibelsmedjan varvar vi korta föreläsningar med samtal i grupp.

Medverkar gör *Marit Norén* som är teolog, präst och metodutvecklare med specialisering på genus och *Sven-Erik Fjellström* präst, teolog och folkbildare.

Hur mår demokratin i världen i dag?

Torsdag 3 oktober

Tid: 15.00-16.00

Plats: Universitetsaulan

De senaste årtiondenas framsteg för demokratin har nu uttraderats. Det visar rapport från 2023, framtagen av Varieties of Democracy-institutet, V-Dem*, vid Göteborgs universitet. Just nu finns fler diktaturer än demokratier. Men vad har civilsamhället för roll i allt detta?

Lyssna till *Staffan I Lindberg*, professor i statsvetenskap och föreståndare för forskningsinstitutet V-Dem vid Göteborgs universitet, som ger en unik överblick hur det står till med demokratin i Sverige, EU och i världen idag.

*V-Dem är ett av världens största datainsamlingsprojekt inom samhällsvetenskaplig forskning någonsin.

Svenska kyrkan som aktör i civilsamhället

Svenska kyrkan är Sveriges största civilsamhällesaktör. Vilken roll och vilket ansvar har vi att agera för ett demokratiskt samhälle? Hur ser förutsättningarna ut i olika sammanhang där Svenska kyrkan verkar? Lyssna till tankeväckande TED-talks à 15 min. Du kommer ha möjlighet att ta del av två av tre samtal.

Att vara en religiös aktör i en mångreligiös kontext

Torsdag 3 oktober

Tid: 16.05-16.20 & 16.30-16.45

Plats: Sal IX

Pia-Sophia Passmark, kyrkoherde i Skarpnäck, talar om sina erfarenheter av att vara kyrka i samverkan med andra aktörer i ett förändrat samhälle. I sitt TED-talk berättar hon hur kyrkan kan vara en positiv kraft i det offentliga rummet genom mötet med olika religioner och värderingar. Hon delar med sig av både utmaningar och möjligheter som uppstår när kyrkan engagerar sig.

Konsekvenser av civilsamhällets krympande utrymme i Sverige

Torsdag 3 oktober

Tid: 16.05-16.20 & 16.30-16.45

Plats: Sal X

Offentliga medel till civilsamhället dras åt och ifrågasätts och organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter möter ökat hot och hat. Hur påverkar detta vårt utrymme att agera och höja våra röster? Lyssna till *Mona Nechma*, chef för kommunikation, nationell utveckling och policy på LSU – Sveriges barn- och ungdomsorganisationer samt ledamot i Kommittén mot antimuslimsk rasism och *Miriam Hollmer*, utredare inom Svenska kyrkans program Social hållbarhet – fokus tillit och demokrati.

Våra utmaningar är också globala

Torsdag 3 oktober

Tid: 16.05-16.20 & 16.30-16.45

Plats: Universitetsaulan

Svenska kyrkan verkar också globalt. *Elaine Neuenfeldt*, teolog från Brasilien vid ACT-Alliansen, besöker oss och sätter ljuset på det krympande demokratiska utrymmet globalt och hur vi kan överbygga detta genom samarbete över gränser och kulturer. Elaine delar med sig av exempel på hur människor, trots stora utmaningar, fortsätter att kämpa.

Samtalet hålls på engelska.

Svenska kyrkan som röstbärare

Svenska kyrkan har en stark röst i samhället, kanske inte minst i den offentliga debatten som röst för människor i allra störst utsatthet. Vilket ansvar kan och bör vi axla för att upprätthålla detta när demokratiska värden ifrågasätts och människovärdet kränks?

Sången och musiken från kyrkan flödar i gudstjänstrum och samhälle – en gemensam inledning

Fredag 4 oktober

Tid: 10.30-10.45

Plats: Universitetsaulan

Karin Runow, handläggare i kyrkomusik, ger oss tankar om hur tonerna ger sammanhang.

Unga samer – om delaktighet, motstånd och livsmod

Fredag 4 oktober

Tid: 11.00-11.40 och 11.50-12.30

Plats: Sal X

Hur ser unga samers inflytande i samhället och i kyrkan ut idag? Vilka frågor oroar och engagerar? Vad kan kyrkan göra för att stärka unga samers delaktighet och livsmod? Ett samtal mellan *Nils Johan Labba*, chef för det samiska konfirmationslägret och *Alma Åhrén*, student och ung ledare. Samtalsledare är: *Kaisa Syrjänen Schaal*, senior policyrådgivare.

Profetisk diakoni – hur församling, stift och den nationella nivån kan kroka arm för att vara en röst för människor som är nya i Sverige

Fredag 4 oktober

Tid: 11.00-11.40 och 11.50-12.30

Plats: Sal IX

Svenska kyrkans församlingar möter många människor som är nya i Sverige och som har ansökt om skydd här. Sex av tio församlingar bedriver även verksamhet för denna målgrupp. I mötet med människor ser vi som kyrka också konsekvenser av hur samhället ser ut idag.

Lyssna till ett samtal mellan *Anna Karlgren*, senior policyrådgivare, *Lisa Hofverberg*, diakon och *Katinka Levin*, stiftshandläggare, om varför kyrkan bör ha en given plats i den offentliga migrationsdebatten och hur kyrkans olika nivåer kan arbeta tillsammans. Samtalsledare är: *Anton Alsander*, policyrådgivare.

Ny översättning – nya insikter

Fredagen 4 oktober

Tid: 14.00-15.00

Plats: Universitetsaulan

År 2026 är det 500 år sedan den första översättningen av Nya testamentet till svenska publicerades. 2026 är också året då den första ekumeniska översättningen publiceras. Varför görs det och hur kan den berika det offentliga rummet?

Lyssna till kyrkosekreterare *Cristina Grenholm*, *Anders Göranson*, generalsekreterare Svenska Bibelsällskapet, *Mikael Winninge*, översättningsdirektor Svenska Bibelsällskapet och *Jonas Holmstrand*, docent, Svenska Bibelsällskapet.

Session 2: 18–20 november

Tid för Guds fred

Måndag 18 november

Tid: 16.00-18.30

Plats: Sal D och våning 6

Lyssna till ett inledande samtal mellan ärkebiskop *Martin Modéus* och Svenska Kyrkans Ungas förbundsordförande *Clara Olsson*. Samtalet blickar framåt mot det ekumeniska året och temat *Tid för Guds fred*. Efter samtalet inbjuds till kreativa gruppsamtal om kyrkomötets tema.

Stiften möts för egna seminarier

Tisdagen 19 november

Tid: 17.00-18.30

Kyrkans uppdrag att agera

Onsdagen 20 november

Tid: 13.00

Plats: Sal D

Under kyrkomötets sista pass samlas vi för att fördjupa oss i allt vi lärt oss. Tillsammans med presidiet reflekterar vi över Svenska kyrkans nuvarande engagemang i samhället och diskuterar hur vi kan fortsätta att göra skillnad i det offentliga rummet. Vi får lyssna till olika perspektiv och fundera över hur vi kan omsätta mötets insikter i våra egna lokala sammanhang.

**Svenska
kyrkan**

Bilaga 2

Kyrkomötet 2024: debattregler session 1

Begäran om ordet, instämmanden o.s.v. ska göras i det digitala mötesverktyget.

Begäran om ordet

Den som vill och får yttra sig i ett ärende i plenum ska anmäla *Begäran om ordet* i mötesverktyget. Om möjligt ska detta ske i förväg.

En företrädare för varje nomineringsgrupp får i sitt första anförande tala längst 5 minuter. Övriga talare får tala längst 3 minuter.

En talare som haft ordet och vill återkomma i debatten får tala längst 3 minuter. Varje talare får hålla högst två anföranden i varje ärende. Dubbla talarlistor tillämpas vilket innebär att en talare inte får ett andra anförande i ett ärende förrän alla som begärt ordet i ärendet haft sitt första anförande.

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta närmast föregående talare (replik). Repliktiden är max 1 minut. Varje talare får avge högst två repliker på varje huvudanförande. Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista anförandet i ett replikskifte få antecknat till protokollet att hen inte har rätt till någon ytterligare replik.

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska anmäla *Instämmande* i mötesverktyget *omedelbart efter det att det anförande avslutats som instämmandet avser*.

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i *Reservation* i mötesverktyget innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades.

Skriftlig reservation

Om en ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering sker även det i mötesverktyget genom att man fyller i den särskilda textrutan som finns när man valt *Reservation*.

Valärenden

I valärende som är berett av valberedningen får varje talare **ett** anförande som inte får överstiga 3 minuter och **två** repliker som inte får överstiga 1 minut per huvudanförande. *Begäran om ordet* ska alltid göras i mötesverktyget.

Bilaga 3

Kyrkomötet 2024: debattregler session 2

Debatten i plenum ska föras i god ton och med fokus på sakfrågor. Begäran om ordet, instämmanden o.s.v. ska göras i det digitala mötesverktyget.

Begäran om ordet

Den som vill och får yttra sig i ett ärende i plenum ska alltid anmäla *Begäran om ordet* i mötesverktyget. I varje ärende får alla talare **ett** anförande som inte får överstiga 3 minuter. Reglerna om talartid gäller för alla som har yttranderätt, det vill säga ledamöter, biskopar samt även revisorer och ledamöter i kyrkostyrelsen som inte är ledamöter av kyrkomötet. För överblickens och planeringens skull är det önskvärt att så många som möjligt föranmäler sig.

Observera att den som företräder utskottet också måste lämna in en *Begäran om ordet* i mötesverktyget, liksom företrädare för skrivelse, motion och reservation.

Kyrkomötets presidium skickar före novembersessionen ut en preliminär plan för ärendenas behandling i plenum.

Replik

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i det ärende som behandlas för att önskar bemöta det som närmast föregående talare sagt eller för rättelse med anledning av dennes anförande (*replik*). Sådan replik ska begäras under pågående anförande.

Vid behandling av en skrivelse från kyrkostyrelsen har kyrkostyrelsens ordförande eller annan företrädare för kyrkostyrelsen rätt till replik för att lämna en upplysning.

Varje talare får högst **två** repliker på varje anförande. Tiden för replik får inte överstiga 1 minut.

Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista repliken i ett replikskifte få antecknat till protokollet att hen inte har rätt till någon ytterligare replik. Anteckningen till protokollet sker på ledamotens begäran.

(2 kap. 3, 4, 5 §§ och 5 kap. 2 § kyrkomötets arbetsordning)

Debatt vid behandlingen av utskottsbetänkanden

Förslag

Utskottsbetänkandena föredras inte i plenum, eftersom de sänts ut i förväg och därför förutsätts vara lästa. Om inte något annat sägs anses utskottet ha föreslagit bifall till sina förslag i betänkandet.

- ◆ Annat förslag än bifall till utskottets förslag ska framställas i mötesverktyget i samband med *Begäran om ordet* och tydligt framställas muntligt under överläggningen. Det är det talade ordet som gäller.
- ◆ Observera att detta gäller även när någon vill föreslå bifall till en reservation i utskottets betänkande. Samma sak gäller förslag om bifall till en motion eller ett kyrkostyrelseförslag som utskottet inte velat bifalla.
- ◆ Annat särskilt förslag till beslut i det aktuella ärendet ska framställas i sin fullständiga lydelse, dels i mötesverktyget i samband med *Begäran om ordet*, dels muntligt under överläggningen. Sådana förslag måste ligga inom ramen för utskottets beredning för att kunna tas upp.
- ◆ Om ett eller flera nya särskilda förslag är kända för presidiet när debatten i ett ärende påbörjas inleds överläggningen med det/dem.

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man till fullo står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska anmäla *Instämmande* i mötesverktyget *omedelbart efter det att det anförande som instämmandet avser har avslutats*.

(2 kap. 6 § kyrkomötets arbetsordning)

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i *Reservation* i mötesverktyget innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades.

Utvecklad reservation

Den ledamot som vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering skriver den i textrutan som finns i reservationsformuläret i mötesverktyget.

Utvecklade reservationer ska lämnas innan årets kyrkomöte avslutas. Detsamma gäller den som vill ansluta till en utvecklad reservation.

(3 kap. 35 § kyrkoordningen)

Kyrkostyrelsens skrivelser

KsSkr 2024:1–6

Kyrkostyrelsens skrivelser

- KsSkr 2024:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027
- KsSkr 2024:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023
- KsSkr 2024:3 Behandlingen av kyrkomötesärenden
- KsSkr 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.
- KsSkr 2024:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan
- KsSkr 2024:6 Tematiskt kyrkomöte – Kyrkan i det offentliga rummet

---

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:1

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 13 juni 2024

Martin Modéus

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå präglas i år, liksom tidigare år, av hög tid för omställning i Svenska kyrkan och för den nationella nivån, samt av de möjligheter Svenska kyrkan har.

Skrivelsen beskriver den nationella nivåns verksamhetsinriktning och strategiska insatser utifrån kyrkomötets tidigare fastställda övergripande mål, samt de budgetramar som kyrkomötet har att ta ställning till under kyrkomötet.

Vid tidpunkten för överlämnandet av denna skrivelse är förutsättningarna för kommande års Sida-bidrag till Act Svenska kyrkan fortfarande oklara, men kyrkostyrelsen bevakar noga utvecklingen och kommer att ta ansvar för att de åtaganden Act Svenska kyrkan har gentemot samverkanspartner fullgörs.

Kyrkostyrelsen föreslår att kyrkomötet från och med beslut om Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027 fastställer nettokostnadsramar. Bakgrund till förslaget redovisas i avsnitt 7.2 Sammanfattning ekonomi.

Huvuddelen av den nationella nivåns budget innehåller åtaganden och verksamhetskostnader där antingen ansvaret är reglerat i kyrkoordningen eller så är arbetet på annat sätt av stor betydelse för Svenska kyrkan. Enbart en mindre del av budgeten utgör därför utrymme för särskilt prioriterade insatser.

Enligt 12 kap. 3 § kyrkoordningen ska kyrkostyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut, vilket kyrkostyrelsen har genomfört under beredningsarbetet.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
2 Hoppets evangelium i ord och handling.....	3
3 Utmaningar och möjligheter i den tid som är	3
4 Hög tid för omställning och samverkan	7
5 Den nationella nivåns uppdrag	9
6 Målbilder och verksamhetsinriktning.....	10
6.1 Målbild 1	10
6.2 Målbild 2	14
6.3 Målbild 3	19
7 Ekonomi	24
7.1 Ekonomiska förutsättningar	24
7.2 Sammanfattning ekonomi	25
7.3 Resultaträkning	29
7.4 Ekonomisk plan per uppdrag med undernivåer	32
7.5 Utbetalningar till stift och församlingar.....	35
7.6 Kassaflödesbudget	36
7.7 Eget kapital och mål för eget kapital.....	36
7.8 Ändamålsbestämda medel.....	38
7.9 Sammanfattning ekonomi för kyrkostyrelsens internationella råd och kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet	39
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	41

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa inriktning för verksamheten på den nationella nivån,
2. fastställa nettokostnadsram för 2025 till 1 408 miljoner kronor,
3. medge nettoplaneringsram för 2026 till 1 262 miljoner kronor,
4. medge nettoplaneringsram för 2027 till 1 222 miljoner kronor,
5. medge kyrkostyrelsen att överskrida beslutade nettokostnadsramar för att vid behov säkra finansieringen för Act Svenska kyrkan.

2 Hoppets evangelium i ord och handling

Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka där evangeliet om Jesus Kristus förenar och skapar gemenskap. Gemenskapen rymmer en mångfald av uttryck, tolkningar och livsval. Det är alla döptas uppgift att räcka evangelium genom ord och handling. Ett särskilt ansvar vilar på de som vigts till tjänst, men också på de förtroendevalda som delar det gemensamma ansvaret. Tillsammans förkunnar vi budskapet om tro, hopp och kärlek; om förlåtelse, försoning och nåd, så att människor kan lära känna och följa Jesus Kristus och ta del av evangeliets tröst, livsmod och kraft.

Svenska kyrkan samverkar med andra kyrkor i världen och har en lång tradition av att delta i och bidra till den ekumeniska rörelsen och den världsvida kyrkan. Arbete för tillit och fred, internationell solidaritet och diakoni är uttryck för arbetet för Guds rike och det är en del av Svenska kyrkans identitet. Som kristna har vi ett ansvar för alla människor som skapade till Guds avbild, oavsett religionstillhörighet.

Svenska kyrkan har en rikstäckande närvaro och en bred kontaktyta genom församlingarna, men tillgängligheten behöver förbättras så att den möter människors sätt att kommunicera idag. Trossamfundens bidrag och verksamhet efterfrågas alltmer i samhället, inte minst diakoni och själavård. Likaså efterfrågas Svenska kyrkans röst, värdegrund och engagemang i det offentliga rummet och som samhällsaktör. Att vara en del av samhället och att bry sig om sin nästa är en del av kyrkans väsen och genom detta stärker Svenska kyrkan sin relevans. Avgörande för framtiden är att evangeliet förkunnas i ord och handling så att den kristna tron får större utrymme i människors liv samt i det offentliga kultur- och samhällssamtalet.

Svenska kyrkan eftersträvar ett mer hållbart samhälle såväl andligt och existentiellt som ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Dessa hållbarhetsdimensioner integreras i verksamheten på den nationella nivån när den planeras, genomförs och följs upp.

3 Utmaningar och möjligheter i den tid som är

Lutherska världsförbundets utgångspunkter i dokumentet *Kyrkan i det offentliga rummet* bygger på att det kristna hoppet är utåtriktat och svarar mot det samhälle kyrkan verkar i. Kyrkorna i den lutherska gemenskapen betonar analys i samhällsfrågor, delaktighet och tillitsfulla relationer samt vikten av att utmana orättvisor och ge stöd till människor i nöd. Frågor som rör kyrkan i det offentliga rummet är också något som årets kyrkomöte kommer att bearbeta grundligt.

Tro rör oss människor i hela vår personlighet, i hjärta, tanke och handling, och har därmed stor kraft. Med gemensamma krafter kan Svenska kyrkan möta de stora existentiella utmaningar som präglar vår tid och göra stor skillnad.

Här följer några av de verksamhetsnära utmaningar och möjligheter som kyrkostyrelsen fäst särskild uppmärksamhet vid i beredningen av sin verksamhetsplanering och denna skrivelse.

De tilltagande klimatförändringarna går att stoppa

Globala klimatförändringar, alltmer tilltagande, är en realitet och de fattigaste drabbas först och hårdast. Det globala klimatarbetet saknar för tillfället tillräcklig genomslagskraft trots att det krävs omedelbara och kraftfulla åtgärder från alla länder för att stoppa den negativa utvecklingen. Men många människor är idag medvetna om behovet av omställning och är därför engagerade i klimatfrågor.

Kyrkomötet har initierat *Svenska kyrkans färdplan för klimatet* och under den första etappen har framsteg skett inom samtliga målområden. Men för att uppnå klimatneutralitet i Svenska kyrkan 2030 måste det strukturerade klimatarbetet fortsätta oförtrutet och kraftigt intensifieras. Under våren 2024 inleddes andra etappen av färdplanen.

Krig i närområdet och försämrat säkerhetsläge

Rysslands invasion av Ukraina har orsakat en humanitär katastrof i vårt närområde. Den har orsakat ett stort lidande för människor som lever i krigets absoluta närhet och för de som tvingats lämna sina hem och nära relationer och fly. Flertalet döda och skadade är civila, oftast kvinnor och barn. Rysslands agerande har även påverkat säkerheten i Europa, vilket kräver skärpt kyrklig beredskap och nya stödinsatser till stift och församlingar i Sverige.

Konsekvenserna av det krig som utbrutit mellan Israel och Hamas, efter Hamas terrorattentat mot civila i södra Israel i oktober 2023, är dessutom oöverblickbara både i Mellanöstern och i resten av världen. Vi befinner oss i en allvarlig och oroväckande utveckling med ett säkerhetspolitiskt paradigmskifte med utdragna och eskalerande konflikter. Likaså är den förhöjda terrorhotnivån och den organiserade brottsligheten som vinner terräng, såsom cyberangrepp och gängkriminalitet, ett växande säkerhetshot.

I tider av osäkerhet och missmod kommer existentiella frågor upp till ytan. Den kristna tron visar på ett hopp som frigör handlingskraft och skapar mening och gemenskap. Tron ger en utgångspunkt för att tolka och hantera det som händer.

Humanitära behov och människor på flykt

Det är oroligt i flera delar av världen och många människor upplever krig, förtryck och naturkatastrofer, ofta orsakade av klimatförändringar. Behovet av humanitära insatser ökar och det stöd som förmedlas genom Act Svenska kyrkan såväl till Ukrainas folk i vår närvärld som till människor i andra delar av världen är omistligt.

Enligt UNHCR befinner sig drygt 100 miljoner på flykt just nu i världen. Naturkatastrofer och krig gör att människor har brist på mat och andra förnödenheter. Behovet av humanitära insatser är skriande och Act Svenska kyrkan samverkar med andra trossamfund, kyrkliga organisationer och civilsamhällesorganisationer som strävar efter att möta behoven. Parallellt pågår stöd till utvecklingsarbete och stöd för social hållbarhet i de områden där Svenska kyrkan har samarbeten genom Act Svenska kyrkan. Tillsammans med andra trossamfund och organisationer bedriver Svenska kyrkan ett påverkansarbete gentemot Sveriges riksdag och svenska myndigheter liksom gentemot EU och FN om hur Sveriges roll i världen ska utformas.

En liten del av de människor som är i nöd i världen har tagit sin tillflykt till Sverige. Civilsamhället spelar en viktig roll vad gäller att möta människor på flykt. En förutsättning för ett stabilt och jämlikt samhälle är att integration lyckas, oavsett om människor stannar kortare eller längre tid i Sverige. Detta är en möjlighet att göra skillnad för människor i vår närhet.

Växande hot mot demokratin

Det pågår en tillbakagång i stora delar av världen när det gäller demokratiska fri- och rättigheter. Påtryckningar, hot och attacker mot oppositionella och civilsamhällets organisationer är vanligt i många länder, liksom hårdare restriktioner för massmedia. Kristna och andra religionsutövare är utsatta och förföljda på många platser i världen och religionsfrihetens villkor försämras.

Genom sociala medieplattformar och artificiell intelligens har desinformation och propaganda etablerats i det offentliga samtalet och populistiska, auktoritära och anti-demokratiska krafter har vuxit sig starka. Det pågår ett aktivt undergrävande av tilltron till vetenskap och saklig journalistik. Missnöje paketeras i ett främlingsfientligt, rasistiskt, klimatförnekande och konspiratoriskt språkbruk och polariseringen växer. Likaså råder ett allt hårdnande debattklimat med oförsonliga tongångar.

Svenska kyrkan behöver fortsätta verka för social hållbarhet i Sverige och globalt, för saklighet och för tillit mellan människor, institutioner och organisationer. Genom att främja möten mellan människor och värna det demokratiska samtalet i det offentliga rummet odlas ett trotsigt hopp och livsmod.

Ekonomisk osäkerhet och en ansträngd välfärd

Den globala ekonomiska tillväxten är ojämnt fördelad mellan och inom länder, även i Sverige. Särskilt unga och utrikesfödda drabbas när arbetsmarknaden försämras i Sverige. Hushållens ekonomi påverkas och välfärden är satt under ekonomisk press. Det finns en samhällsutmaning med fördjupade klyftor och ökad segregation mellan olika socioekonomiska grupper, etniska grupper, generationer och regioner.

Kompetensförsörjningen när det gäller vård och omsorg är oroande och statens omhändertagande kan komma att minska på sikt. Svenska kyrkans diakoni kan, utan att ta över myndigheternas ansvar, komma att få allt större betydelse i välfärden. Svenska kyrkan kan som samhällsaktör göra skillnad genom diakonala insatser lokalt och samtidigt vara en profetisk röst i det offentliga samtalet och påverka beslutsfattare för en hållbar samhällsutveckling.

Det råder global ekonomisk osäkerhet och även osäkra prognoser för Svenska kyrkans ekonomi. En fortsatt negativ medlemsutveckling pågår i Svenska kyrkan och medlemmarna är allt mindre representativa för befolkningen i stort. Att strukturerat kommunicera vad Svenska kyrkan är och gör är av stor vikt för ökad synlighet och förståelse för kyrkan. Om kunskapen ökar om kyrkans breda verksamhet och dess betydelse, kan intresset för delaktighet växa, antingen genom att man blir medlem, stannar kvar som medlem eller att man söker sig till en församlingsgemenskap.

Existentiell hälsa

Mening, sammanhang och gemenskap kan ha avgörande betydelse för vårt välbefinnande, framtidshopp och för vår existentiella hälsa. Att bli sedd av andra människor, få tala om det som finns under ytan och att få hjälp att be till Gud kan vara avgörande i en människas liv. Församlingslivet kan vara en själavårdande miljö där människor får vara sig själva, både när livet är ljus och när tillvaron tyngs av mörker.

Många människor drabbas av psykisk ohälsa. Ofrivillig ensamhet, oro över ekonomin och krig, stress och depression är något som ökar i Sverige. Unga som varken arbetar eller studerar är en särskild riskgrupp. Svenska kyrkan kan bidra till ökat välmående, genom exempelvis stöd till äldre, samtalsgrupp för den som mist en nära anhörig, läggerverksamhet för barn och unga och stöd till unga vuxna som kommit till Sverige från andra länder. Insatser från ideellt engagerade är av stor betydelse i denna verksamhet med stöd av professionella medarbetare.

Bruket av narkotika är också ett stort problem idag, inte minst bland unga människor, och det påverkar inte bara individer och familjer utan hela samhället och den kriminella handeln ökar. Det krävs specialkunskap att möta människor i missbruk men det finns exempelvis många diakoner med lång erfarenhet inom området.

Kriser aktualiserar också frågor som rör livets bräcklighet, social rättvisa och ansvar, människovärde och livets mening. Den kristna tron kan stärka människors existentiella hälsa och kyrkan behöver därför finnas i det offentliga rummets samtal.

Många barn och unga saknar grundläggande kunskap om kristen tro

De nordiska länderna räknas till världens mest sekulariserade, samtidigt som en stor andel av befolkningen tillhör de lutherska folkkyrkorna. Genom de kyrkliga handlingarna, diakonin och kyrkans kultur- och musikliv är kontaktytan med befolkningen som helhet fortsatt stor. Men antalet deltagare i gudstjänster, speciellt vid huvudgudstjänster sjunker, likaså antalet medlemmar.

Förtrogenhet med kristen tro, psalmer och tradition minskar i Sverige. Allt fler människor, många unga, saknar förståelsen av kristna symboler och bildspråk. Likaså sammanhang där de kristna berättelserna tolkas, såsom i församlingslivet. Samtidigt finns ett ökat intresse för andlighet och tillvarons existentiella dimensioner och frågor.

I en tid när barn och unga tillbringar stora delar av sin vakna tid på nätet, tar intryck och får kunskap därifrån, likaså kommunicerar och har ett socialt liv där, behöver Svenska kyrkan fortsatt stärka sin närvaro i digitala kanaler. Det behövs medarbetare som har förmåga och som vill kommunicera med den yngre generationen, i ett viktigt skede av livet när behovet av livstolkning ofta är som störst och värderingar för framtiden formas. Att få barn och unga att känna hopp för framtiden är en av de viktigaste utmaningar Svenska kyrkan har.

Genomgripande digitalisering pågår i samhället

Samhällets ökade digitalisering har inneburit ett digitalt språng även för Svenska kyrkan de senaste åren. Digitalisering är både en utmaning och en möjlighet för hela samhället och Svenska kyrkan behöver följa med i denna utveckling. Artificiell intelligens har också gjort betydande framsteg inom alla sektorer i hela världen och denna utveckling påverkar samhällen och individer för all framtid.

Den fleråriga pandemin bidrog till att Svenska kyrkan erövrade nya digitala arbetssätt och etablerade sig som en kyrka även på nätet. Att ta del av gudstjänster på nätet är något som passar många människors sätt att leva och möter den längtan efter bön och andra former för kyrklig gemenskap som finns. Men förtrogenheten med digitala miljöer behöver förstärkas i flera församlingar, för att öka tillgängligheten och för att möta människor där de befinner sig och på det sätt de vill kommunicera. Samtidigt finns ett digitalt utanförskap hos människor som av olika skäl inte följer med teknikutvecklingen, som kyrkan samtidigt måste förhålla sig till utifrån sitt uppdrag.

Kraven på dataskydd och informationssäkerhet ökar och det finns nya risker att hantera för individer och organisationer. Inte minst har detta aktualiserats genom det omfattande cyberangrepp Svenska kyrkan utsattes för i slutet på förra året. Det behövs krafttag för att skydda sig från liknande angrepp. Kompetensförsörjningen är samtidigt en utmaning för Svenska kyrkan och konkurrensen om välutbildade medarbetare inom flera verksamhetsområden hårdnar.

En öppen samverkande kyrka behövs

Samverkan blir alltmer angelägen för att nå större genomslagskraft, både för att öka kvaliteten och för att dela på och tillvarata resurser. Flera stift samarbetar redan inom

olika verksamhetsområden inom främjandeuppdraget, men samverkan behöver stärkas ytterligare och utvidgas för en långsiktigt hållbar kyrka. Genom samverkan med andra aktörer i samhället kan Svenska kyrkan också söka ekonomiska medel från svenska myndigheter och EU för sin verksamhet.

För att än bättre fullgöra Svenska kyrkans uppdrag behöver resurser frigöras i församlingarna. Gemensamma administrativa lösningar avlastar församlingarna och frigör resurser för den grundläggande uppgiften, samtidigt som professionaliteten i den administrativa hanteringen ökar.

4 Hög tid för omställning och samverkan

Ett ansvarsfullt agerande för framtidens kyrka kräver genomtänkta insatser i närtid, så att Svenska kyrkan kan fortsätta vara en relevant, samverkande och öppen folkkyrka som räcker evangelium i ord och handling. Dagens förtroendevalda i Svenska kyrkan behöver agera nu för att få så bra förutsättningar för Svenska kyrkan som möjligt i framtiden.

Det är tid att göra skillnad och tända ljus i den tid som är. Vi lever i en tid av meningslösa krig som plågar miljontals människor runt om i världen, en tid av protektionism, informationskampanjer med falska uppgifter som går ut på att skapa missstro, polarisering och splittring i Svenska kyrkan och i samhället i stort. I en sådan tid behöver Svenska kyrkan verka för tillit internt och tilltro till andra organisationer med goda avsikter. Svenska kyrkan behöver prioritera och hushålla med sina samlade resurser och inrikta kraften alltmer på det som är väsentligt i kyrkans uppdrag och samverka kring det. Då bidrar Svenska kyrkan till förtröstan i Sverige och i andra delar av världen och svarar mot den längtan och behov många människor har.

En ansvarsfull användning av medlemsintäkter

Svenska kyrkan hade 5,5 miljoner medlemmar vid årsskiftet 2023/2024, vilket motsvarar runt 52 procent av Sveriges befolkning. Antalet aktiva inträden ligger på en relativt stabil nivå, medan antalet aktiva utträden är lägre än tidigare år. Det totala antalet medlemmar sjunker dock stadigt, vilket beror på att antalet utträden är högre än antalet inträden och att antalet avlidna medlemmar är högre än antalet döpta.

Svenska kyrkan når ett stort antal människor, men förmågan att motivera medlemskap kommer att ha avgörande betydelse för framtiden. Likaså är frågan om Svenska kyrkans tillgänglighet samt gudstjänst- och verksamhetsformer av stor vikt. Om människor får en tydligare bild av vad Svenska kyrkan är och gör och upplever kyrkan som meningsfull och möjlig att engagera sig i, vill troligtvis fler stanna kvar som medlemmar. Detta gäller både unga och äldre.

Svenska kyrkan har på samtliga nivåer ett ansvar att förvalta intäkter från medlemmarna väl. Den långsiktiga prognosen för Svenska kyrkans framtida ekonomi visar tydligt att det är nödvändigt att verka för en ansvarsfull kostnadsanpassning på samtliga nivåer. Detta innebär att vi hushållar med våra gemensamma resurser, samverkar och frigör resurser för den grundläggande uppgiften.

Minskade ekonomiska resurser

Minskade ekonomiska resurser i Svenska kyrkan gör att många församlingar kommer att tvingas göra stora anpassningar de närmaste åren om inte nya intäkter genereras. Proportionerna i församlingars sammanlagda utgifter har förskjutits så att fastighets- och administrativa kostnader tar en allt större del av församlingarnas budget. Det finns församlingar som kommer att klara verksamheten ekonomiskt bra under flera år, men

flera församlingar tvingas redan nu att minska sin personal eller göra andra nedskärningar som påverkar arbetet med den grundläggande uppgiften.

Situationen kräver därför en långsiktig omställning i hela Svenska kyrkan. Ett sviktande medlemsunderlag med minskade intäkter ställer högre krav på resursplanering och samverkan. En ökad samverkan mellan stiftet är därför angelägen liksom en ansvarsfull budgetering på den nationella nivån.

Svenska kyrkan i sin helhet behöver även prioritera och utveckla nya arbetsformer, besluta om vad som bör bevaras, vad som bör lämnas och vad som behöver erövrats eller utvecklas för framtiden. De människor som vill bidra ideellt i Svenska kyrkan är en omistlig resurs som behöver tas i anspråk. Ledare i församlingar behöver göra plats för dessa ideella insatser så att de blir till gagn för församlingens verksamhet, inte bara som avlastande krafter utan ideellt engagerade kan tillföra ovärderlig kompetens och kvalitet samt berika och stärka församlingslivet.

Att kroka arm i stiftet

Frågan om ökad stiftssamverkan blir alltmer central i Svenska kyrkan av både ekonomiska och kvalitativa skäl. För stiftet handlar det om samverkan både i främjandepupplet och i den administrativa verksamheten. Det finns anledning för kyrkostyrelsen att understödja stiftets samverkan och deras främjande av församlingarna.

I december 2022 tillsatte kyrkostyrelsen en parlamentarisk utredning för ökad stiftssamverkan och i april 2024 mottog kyrkostyrelsen rapporten *Att kroka arm – Om utökad stiftssamverkan*. I utredningen konstateras att det redan idag är fullt möjligt utifrån kyrkoordningen för stiftet att samverka, men för att undanröja alla tvivel till samverkan i utförandet av stiftets uppdrag och för att stimulera stiftssamverkan föreslås några kyrkoordningsjusteringar, som under hösten 2024 kommer att remitteras till stiftet.

Utredningen föreslår inga förändringar i nuvarande organisation i Svenska kyrkan men betonar att de kyrkoordningsreglerade ansvaren som respektive nivå har bör renodlas och finansieras av den som har ansvaret. Utredningen betonar skillnaden mellan *ansvar* och *utförande* och visar hur ett stifts ansvar enligt kyrkoordningen kan utföras på många olika sätt och i samverkan med andra.

Barnens perspektiv

Barn intar en särställning i kristen tro och behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet. Kyrkomötets beslut om att genomföra barnkonsekvensanalyser i Svenska kyrkan i församlingar, stift och på den nationella nivån före avgörande beslut, är ett uttryck för Svenska kyrkans prioritering och strävan att värna barnens livssituation.

FN:s konvention om barnets rättigheter är inkorporerad i svensk lag. Svenska kyrkan ska ha ett barnperspektiv i all sin verksamhet och för kapitalplaceringarna avspeglas detta i hänsyn till den internationella arbetsorganisationens, ILO:s, konventioner om barnarbete. Av barnkonventionen framgår också barns rätt till andlig utveckling. Barns sätt att se, uppleva och tänka om världen utvecklar och berikar kyrkans verksamhet. Det är därför en uppgift att bereda plats och ta tillvara barns och ungas perspektiv och erfarenheter i gudstjänster och övrigt församlingsliv. Då samhället ständigt förändras växer varje generation upp under olika omständigheter. Svenska kyrkan behöver förstå och möta barn och unga utifrån den tid och verklighet som de lever i idag.

Svenska Kyrkans Unga är en viktig demokratisk organisation som kyrkostyrelsen fortsätter att stödja och samarbeta med. Sedan hösten 2023 ryms deras rikskansli i

kyrkokansliets tillfälliga lokaler och de kommer även att finnas i kyrkokansliets ombyggda lokaler med inflyttning 2025, mot en förmånlig hyra. Det är också angeläget att stift och församlingar lägger resurser på barn- och ungdomsarbetet och samarbetar med distrikt och lokalavdelningar i Svenska Kyrkans Unga, så att de barn och unga som vill upptäcka och dela kristen tro på sina villkor och växa i mognad och ansvar kan samlas.

Barn och unga är viktiga för Svenska kyrkan här och nu, men de är också morgondagens vuxna i den kyrka som förtroendevalda påverkar idag. Kyrkostyrelsen har genomfört en egen barnkonsekvensanalys i beredningsarbetet av innehållet i denna skrivelse och menar att en kyrka som samverkar mera kan koncentrera sig på sitt uppdrag och det som är viktigt för unga människor.

5 Den nationella nivåns uppdrag

Svenska kyrkans uppdrag uttrycks i kyrkoordningens beskrivning av församlingarnas syfte, ”Att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.” Evangeliet om Jesus Kristus är fundamentet för detta, gemensamt för hela den världsvida kyrkan.

Kyrkostyrelsens del i Svenska kyrkans bidrag till Guds mission innebär insatser som ska underlätta för de pastorala nivåerna och bidra till en långsiktigt hållbar kyrka. Den nationella nivån är en sammanhållande kraft i Svenska kyrkan och tar ansvar för trossamfundets gemensamma förutsättningar och utveckling och för gemensamma intressen och funktioner. Svenska kyrkans nationella nivå bidrar också i sin företrädarroll tillsammans med andra goda krafter i det svenska samhället och internationellt till en hållbar samhällsutveckling.

Genom fyra huvuduppdrag utifrån kyrkoordningen, stödjer den nationella nivån arbetet i stift och församlingar. Uppdragen är nära sammankopplade och ömsesidigt förstärkande:

- Stöd till stiftet för utveckling av församlingslivet
- Företräderskap
- Stöd till god förvaltning
- Inomkyrklig reglering

Förändring av den nationella nivåns arbete

Det är angeläget att församlingarnas medarbetare har tillräckliga resurser för att kunna lägga sin tid på att människor ska lära känna och följa Jesus Kristus och få ta del av evangeliets tröst, livsmod och kraft. Att människor ska känna sig välkomna och inkluderade i Svenska kyrkan och att kyrkan är en plats för alla och möter de behov som finns hos människor idag. Det är därför hög tid att renodla de tre nivåernas uppdrag så att församlingarnas resurser i första hand kan användas till församlingens grunduppdrag enligt kyrkoordningen: fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Detta innebär förändringar i den nationella nivåns verksamhet och ekonomi. En etablering av Svenska kyrkans ekonomiservice, som kyrkomötet sedan tidigare beslutat om, innebär en stor utvecklingskostnad och arbetsinsats under perioden. Både Svenska kyrkans löneservice och ekonomiservice utgör en principiell förändring i den nationella nivåns arbetssätt, där tjänster utförs till andra delar av Svenska kyrkan mot betalning. Likaså utgör Svenska kyrkans it-infrastruktur med support och förvaltning

samt medlemsutvecklingsinsatser stora insatser på den nationella nivån. Att den nationella nivån tar detta ansvar innebär parallellt lättnader av den administrativa bördan för församlingar och pastorat samt att det stärker informationssäkerheten för Svenska kyrkan som helhet.

Intresset för digitala redskap som stöd i kärnverksamhet samt för gemensamma it-lösningar och administrativa system har ökat och det visar att det finns en ökad förståelse bland förtroendevalda och tjänstepersoner för de åtgärder och samverkansförslag som kyrkostyrelsen hittills initierat. Krismedvetenheten både vad gäller församlingens ekonomi och informationssäkerhet har fått genomslag den senaste tiden och allt fler ser vikten av att hushålla med Svenska kyrkans samlade resurser och att öka professionaliteten.

Kyrkostyrelsen och stiftsstyrelserna för kontinuerlig dialog genom sina respektive arbetsutskott och presidier. Dialogen utgör ett rådgivande forum till kyrkostyrelsens arbete och beredning till kyrkomötet. Det finns stöd för att renodla uppdraget för den nationella nivån och i samarbete med stiftet identifiera vilka uppgifter som bör vara den nationella nivåns prioriterade insatser. Inriktningen är att den verksamhet som endast kan eller som bedrivs bäst på ett ställe i Svenska kyrkan ska prioriteras till den nationella nivån, såsom exempelvis psalmboksarbete och forskning, medan en stor del av främjandet av den grundläggande uppgiften huvudsakligen bör hanteras av stiftet.

För att öka tilliten inom Svenska kyrkan och för att säkra att information når till församlingar behöver samverkan mellan den nationella nivån och stiftet tätta ytterligare samt kvaliteten på information mellan stift och församlingar förbättras. Alla har ett ansvar för att undvika missförstånd och att saklig information når berörda.

6 Målbilder och verksamhetsinriktning

Kyrkomötet har sedan tidigare fastställt tre övergripande målbilder som styr den nationella nivåns verksamhetsplanering. Nedan framgår verksamhetsinriktning och större strategiska insatser under den närmaste treårsperioden utifrån dessa mål. Flera av de strategiska åtagandena är sedan tidigare år redan påbörjade.

Under planeringsperioden kommer kyrkostyrelsen att utarbeta mål för 2040 och ta sikte längre fram i tid och presentera detta i sin verksamhets- och ekonomiskrivelse nästa år.

6.1 Målbild 1

År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som möter samtidens utmaningar.

Denna målbild relaterar i första hand till den nationella nivåns uppdrag *Stöd till stiftet för utveckling av församlingslivet* och *Företrädarskap*.

Kyrkostyrelsen bidrar, i samarbete med stiftet, till att stödja och stärka församlingarnas förmåga att fullgöra sin grundläggande uppgift inom flera områden och på olika sätt, exempelvis samordningen av Jourhavande präst. Den nationella nivån genomför och främjar forskning och omvärldsanalys av betydelse för Svenska kyrkan, verkar för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring religion och livstolkning samt ansvarar för Svenska kyrkans gemensamma information.

Kyrkostyrelsen anger villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämmer utbildningsplaner för dessa samt ser till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning samt ansvarar för Svenska kyrkan i utlandet och arbete med Svenska kyrkans gudstjänstböcker, exempelvis psalmboken.

Skrivelsens format medger enbart exempel ur planerad verksamhet.

En närvarande och synlig kyrka

Församlingar och pastorat har i många fall bristande resurser inom kommunikationsområdet, såväl personella där varannan församling saknar kommunikatör på heltid, som ett begränsat ekonomiskt utrymme. Det finns inte heller några tecken på resursförändring eller omställningsarbete. I förra årets interna undersökning, *kyrkbussen*, framgår att kyrkoherdarna har för avsikt att främst satsa på församlingstidningar och enbart var femte församling har planer på att satsa på digital kommunikation.

Flera församlingar och pastorat efterlyser därför professionellt kommunikationsstöd och uppskattar de större satsningar som kyrkostyrelsen genomfört den senaste tiden. Den nationella nivån har tillsammans med stiftet genomfört insatser för att kompensera och komplettera bristen på lokala resurser, exempelvis verktyg för webb, appar och en bilddatabas. Församlingar och stift uttrycker att kommunikationsinsatser från den nationella nivån har hög kvalitet och utgör ett stöd till det lokala arbetet.

Förra året påbörjades den kraftsamling som kyrkomötet tidigare tagit ställning till för att öka synlighet, nyfikenhet och förtroende hos människor som i dag har en svag relation med Svenska kyrkan, inte minst unga vuxna. I en aktuell extern undersökning framgår att dessa insatser har nått långt utanför den kyrknära gruppen som församlingarna normalt når i sin kommunikation.

Det handlar om att utforska nya kommunikationskanaler för att nå en yngre målgrupp, skapa kommunikativa initiativ som väcker ungas nyfikenhet samt koppla kommunikativa initiativ till den verksamhet som pågår i församlingar och pastorat. Förutom insatser särskilt riktat till unga vuxna har stift och församlingar efterfrågat fortsatt stöd vad gäller kommunikation kring dop, det kyrkliga kulturarvet samt kyrkliga högtider framför allt i samband med allhelgonahelgen och jul.

Hur väl Svenska kyrkan förmår synliggöra vad kyrkan är och gör har en långsiktig påverkan. Det kan gälla valet av kyrkliga handlingar, medlemskap, ideellt engagemang eller viljan att ge en gåva. Synlighet bygger förutsättningar för de relationsskapande mötena i församlingen och engagemanget för Act Svenska kyrkans verksamhet. Synlighet och ökat förtroende kan även stärka Svenska kyrkans kompetensförsörjning avseende rekrytering till olika yrken och skapa förutsättningar för de beslut som påverkar kyrkan på politisk nivå genom avtal och lagstiftning. Hur väl allmänhet och beslutsfattare känner till kyrkan påverkar också kyrkans förmåga att vara en del av civilsamhället och kyrkans påverkansmöjligheter. Dagens såväl som morgondagens beslutsfattare behöver kunskap om och förtroende för Svenska kyrkan.

En gemensam resurseffektiv kommunikation är en bärande del i att stärka församlingars förmåga till ett församlingsliv som möter samtidens utmaningar och insatserna kompletterar och stödjer församlingar och pastorats kommunikation med människor.

Medlemsutveckling

I dag finns brister i Svenska kyrkans tillgänglighet. Många människor önskar komma i kontakt med Svenska kyrkan, men organisation och arbetssätt svarar idag inte mot människors sätt att leva, kommunicera och planera.

Medlemsvård är en strategiskt viktig fråga för varje församling och pastorat. Det handlar bland annat om att öka den digitala tillgängligheten så att det blir lättare att

exempelvis boka dop och vigsel på ett sätt som passar människor idag och inte rätta sig efter de telefontider som erbjuds i församlingen. Detta sätter medlemmars behov i centrum och underlättar den första kontakten med Svenska kyrkan, främst för de yngre generationer som vuxit upp i en digitaliserad värld och som förväntar sig att kunna möta även Svenska kyrkan så. En sådan digital tjänst skulle underlätta för församlingar i kontakten med församlingsbor. Svenska kyrkan har redan idag tekniska plattformar av mindre omfattning, exempelvis tjänsten *Hitta konfirmation*, där systemstödet byggts upp och förvaltas nationellt, men där fysiska möten och det pastorala arbetet med konfirmander sker lokalt.

Det kyrkomötesuppdrag som kyrkostyrelsen tidigare fått vad gäller medlemsutveckling handlar om ett strategiskt utvecklingsarbete gällande medlemskommunikation med relevans för samtliga nivåer i Svenska kyrkan. Avsaknaden av systemstöd är en av kyrkomötet uppmärksammat brist som kyrkostyrelsen fått i uppdrag att åtgärda. Detta är också något som finns med i kyrkostyrelsens färdplan för samverkan och digitalisering, som fastställdes av kyrkomötet redan 2021, och som föregicks av en omfattande enkätundersökning om hur behoven ser ut i församlingar och pastorat. Många svenska organisationer, företag och myndigheter har idag tjänsten *Mina sidor* på sina webbplatser, något som skulle kunna få stor betydelse även i Svenska kyrkan. På längre sikt kan detta underlätta församlingars och pastorats kommunikation med församlingsbor och för den enskilda individen och medlemmen att ta del av församlingens verksamhet och hålla kontakt med församlingen.

Under detta år kommer några församlingar att pröva en teknisk plattform med en första begränsad funktionalitet för digital medlemskommunikation. Ett antal kyrkoherdar, kommunikatörer och administratörer har i referensgrupper bidragit till innehållet. Utifrån lärdomar i arbetet kommer ett stöd att utformas i samarbete med stift och församlingar till de församlingar och pastorat som vill komma i gång med denna tjänst. Det kommer också att ske kontinuerlig utveckling, dels av den tekniska plattformen dels genom implementering av arbetssätt. Till en början finns etablerings- och utvecklingskostnader och det är ett komplicerat arbete, men efter en tid kan arbetet gå in i förvaltning och allt fler kan ansluta.

Införandet av ett nytt kyrkobokföringssystem anknyter till detta utvecklingsarbete och behöver gå i takt med utvecklingen, och kan därför, först ske efter kyrkoval 2025.

En klimatneutral kyrka

Svenska kyrkan har sedan några år tillbaka en gemensam färdplan för klimatet som svarar mot biskoparnas uppmaningar i *Ett biskopsbrev för klimatet*. Klimatfrågan är aktuell i de flesta av kyrkans verksamheter och för att Svenska kyrkan ska uppnå effektmålen om klimatneutralitet till 2030 och inte längre bidra till den globala uppvärmningen är det av största vikt att klimatarbetet fortsätter oförtrutet. En minskning av kyrkans utsläpp av växthusgaser och en utfasning av fossila bränslen är nödvändig, likaså arbete för klimaträttvisa. I Hållbarhetsportalen på intranätet Kornet finns exempel på åtgärder, vägledningar och verktyg som stödjer genomförandet av färdplanen.

Färdplanen är uppdelad i tre etapper och den andra etappen påbörjades i början på detta år och pågår till och med 2027 och den sista etappen planeras pågå från 2028 till och med 2030. Etapp två handlar om energianvändning och byggnader, produktion av förnybar el, resor och transporter, begravningsplatser, markanläggningar och maskiner, konsumtion och investeringar samt skog och mark.

Kyrkostyrelsen har budgeterat medel för specialisttjänster i stiftet som kan stödja och bidra till hela Svenska kyrkans omställning, verksamhetsmedel för utbildning

samt incitamentsmedel för att stimulera en kraftfull omställning i Svenska kyrkan för att nå klimatmålen.

KsSkr 2024:1

Åtaganden till det samiska folket

För att en försoning med det samiska folket ska bli möjlig måste Svenska kyrkan fortsätta bidra aktivt till upprättelse. Under verksamhetsperioden fortsätter den nationella nivån samordningen av arbetet utifrån åtaganden till det samiska folket enligt en handlingsplan som upprättats fram till år 2031. I handlingsplanen ingår möjligheten för stift, församlingar och pastorat eller ideell samisk organisation att söka ekonomiska medel för långsiktiga insatser.

Medel kan sökas för att synliggöra samisk andlighet, teologi, kyrklig tradition och samiska konstnärliga uttryck i kyrkorummet, öka användningen av samiska språk i församlingens verksamhet och underlätta för församlingar att skicka medarbetare på fortbildning i samiskt kyrkoliv, samisk kulturkompetens eller studier i samiskt språk. Det finns också möjlighet att söka medel för insatser som utvecklar ny församlingsverksamhet riktad till samiska barn, församlingens diakonala verksamhet som riktar sig till samer eller som stärker samiska organisationers möjlighet att samverka med Svenska kyrkan i frågor som rör utveckling av samiskt kyrkoliv, diakonalt arbete och verksamhet riktad till barn. Medlen ska även kunna underlätta en församlings eller en samisk organisations insatser i samband med repatriering och återbegravning av samiska kvarlevor samt bidra till lärande och kunskapsutbyte inom Svenska kyrkan som rör samer och samiskt kyrkoliv.

Sågastallamat betyder på nordsamiska dialog eller samtal och är också en återkommande kyrklig konferens som haft stor betydelse för arbetet hittills. Under perioden är det fokus på Sågastallamat 3 som äger rum under 2026. Även förberedelser för de samiska kyrkodagarna 2029 som samlar deltagare från hela Sápmi kommer att påbörjas under perioden, eftersom Svenska kyrkan står som värd.

En långsiktigt hållbar utlandskyrka

Arbetet under planeringsperioden inriktas på implementering av kyrkostyrelsens beslut om långsiktiga mål och strategier för en hållbar utlandskyrka med självbärande församlingar. Arbetet sker utifrån fyra prioriterade områden som samtliga möter kyrkostyrelsens tre målbilder för 2030. Områdena är hållbar organisation, samhällsansvar och diakonal omsorg, församlingsutveckling samt ekumenik och kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet kommer löpande att följa upp arbetet.

För att skapa stabila och långsiktiga förutsättningar för utlandsförsamlingarna skapas ekonomiska garantier för femårsperioder. Detta för att församlingarna ska kunna ta ansvar för sina åtaganden för lokalt anställd personal, fastigheter och för kontinuitet i gudstjänstliv och diakonalt arbete. Vidare kommer den mobila verksamheten liksom samverkan med utlandsmyndigheter och det lokala företräderskapet inom samhällsansvar och ekumenik finansieras av den nationella nivån tills vidare.

Personalen inom Svenska kyrkan i utlandet har hittills varit en blandning av utsänd personal och lokalt anställd personal. Målsättningen är att alla medarbetare i församlingarna ska anställas lokalt av församlingens kyrkoråd alternativt i samverkan med en systerkyrka som arbetsgivare.

Verksamhet inom församlingens ram som bedrivs av församlingens personal men på andra orter än där församlingen är belägen ska regleras i samverkansavtal mellan församlingen och den nationella nivån samt i församlingsinstruktionen. Genom den mobila verksamheten, så kallade särskilda tjänster för verksamhet i länder där det inte finns någon svenskkyrklig församling, kan ett gudstjänst- och församlingsliv på svenska

upprätthållas även på orter som inte längre eller ännu inte har förutsättningar att vara en församling. Prästerna för denna verksamhet är placerade i en utlandsförsamling med kyrkoherden som arbetsledare. Därmed kommer prästen närmare utlandskyrkans vardagsarbete och blir en del av ett arbetslag, dock med speciella arbetsuppgifter.

Det diakonala samhällsansvar som handlar om att bistå människor med svenskspråkig identitet i utlandet som hamnat i svårigheter av olika slag hör till utlandsförsamlingarnas signum. Svenska kyrkan i utlandet samverkar med Utrikesdepartementet, ambassader och konsulat och frågan om möjligheter till ekonomiska bidrag för de samhällsinsatser som utlandsförsamlingar gör från dessa instanser diskuteras.

En uppföljning av utlandskyrkans organisationsförändring och verksamhet kommer att ske i kontrollstationer vart fjärde år med start 2028 utifrån mål och inriktning av verksamheten över tid.

Utbildningsinstitutet

Svenska kyrkans utbildningsinstitut ger den pastoralteologiska utbildningen för blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster med tillräckligt antal i fyra utbildningsprogram.

Ambitionshöjningen för kyrkomusikerutbildningen med ett utökat antal utbildningsplatser på flera utbildningsorter sker stegvis under planeringsperioden utifrån kyrkomötes beslut från 2023 om att säkra tillgången på utbildade kyrkomusiker i Svenska kyrkan. En reviderad utbildningsplan efter förslag i den utredning om Svenska kyrkans prästutbildning som genomförts, medför genomlysning och utveckling av kursplaner. Utredning om förutsättningar för församlingspedagogutbildningen och församlingspedagogernas yrkesroll ska genomföras utifrån kyrkomötets beslut 2023.

Den behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen fortsätter att ges med 50 platser per år i samarbete med Uppsala och Lunds universitet i väntan på ett ställningstagande utifrån en översyn av innehåll, upplägg och kostnadsram.

6.2 Målbild 2

År 2030 finns ett stärkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.

Denna målbild relaterar i första hand till den nationella nivån uppdrag *Företräderskap* och *Stöd till stiftet för utveckling av församlinglivet*.

Kyrkostyrelsen företräder tillsammans med ärkebiskopen och övriga biskopar trossamfundet Svenska kyrkan och är Svenska kyrkans röst i det svenska samhället och internationellt, samt svarar för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och trossamfund.

Act Svenska kyrkan är det gemensamma uttrycket för Svenska kyrkans ansvar för internationell mission och diakoni. Kyrkostyrelsen ansvarar för samordning av detta arbete och de partnerrelationer det medför. Den nationella nivån leder och samordnar Svenska kyrkans beredskap och vidtar de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheter på den nationella nivån samt svarar för övergripande samordning och rådgivning avseende den lagreglerade begravningsverksamheten inom Svenska kyrkan.

På samma sätt som under första målbilden lyfts enbart några exempel ur planerad verksamhet.

Företräderskap och kyrkan i det offentliga rummet

Svenska kyrkan är genom sina företrädare, sina många medlemmar och breda verksamhet en betydelsefull aktör i civilsamhället och en profetisk röst i det offentliga samtalet. Svenska kyrkan kan därför påverka beslutsfattare för en hållbar samhällsutveckling och hur Sveriges roll i världen bör utformas.

Svenska kyrkan möter människors intresse för existentiella frågor. Intresset för kristen tro och Svenska kyrkan finns och tar sig uttryck i de offentliga samtal som blir allt fler. Det finns i många avseenden ett grundmurat förtroende bland alla de människor som väljer att vara medlemmar i Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen, ärkebiskopen och övriga biskopar behöver fortsatt delta i samhällssamtalet inom flera områden, bland annat om andlighet, existentiell hälsa och samhällets sociala hållbarhet.

Kyrkostyrelsen ansvarar för samtal med regering, myndigheter och internationella organ och ansvarar för medverkan i statliga utredningar, remissvar och för nationell och internationell samverkan med andra civilsamhällesorganisationer. Kyrkostyrelsen har också ansvar att företräda trossamfundet gentemot samhällets beslutsfattare i för trossamfundet centrala och prioriterade förutsättningsfrågor för församlingar och pastorat, till exempel beträffande kyrkoantikvarisk ersättning.

Kyrkostyrelsen lämnar med anledning av det tematiska kyrkomötet i år en särskild skrivelse, *Kyrkan i det offentliga rummet*. Den innehåller teologiska motiv för en luthersk folkkyrka i förändring samt kännetecken och principer för Svenska kyrkans närvaro och bidrag till det offentliga rummet. Utifrån detta föreslår kyrkostyrelsen kyrkomötet att besluta om ett antal ställningstaganden.

Ekumenik och interreligiös dialog

Kyrkostyrelsen verkar i gemenskap med andra trossamfund, europeiska och globala ekumeniska organisationer och allianser samt med andra samarbetspartner. Frågorna omfattar tro, religionsfrihet, mänskliga rättigheter, jämställdhet, demokrati och fred. Det handlar konkret om stöd till de människor som lever i utsatta situationer och genom att vara en gemensam stark röst i opinionsbildning, lyfta frågor internationellt samt påverka beslutsfattare.

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan kallad till kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition. Kyrkostyrelsen menar att religionsdialog utgör en förutsättning för ökad integration i ett samhälle där ökade klyftor mellan grupper är ett växande hot mot demokratin och tillhör en av de största samhällsutmaningarna.

Svenska kyrkan verkar tillsammans med de lutherska kyrkorna i Skandinavien för att reformera Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet och Konferensen för europeiska kyrkors struktur. De handlar om arbetssätt, verksamhet och finansiering för en ändamålsenlig och hållbar samverkan för framtiden. Inom Sveriges kristna råd pågår planering, tillsammans med Kyrkornas världsråd, för *Ekumeniska året 2025 – Guds fred i vår tid*. Det är ett högtidlighållande av det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 som Svenska kyrkans dåvarande ärkebiskop Nathan Söderblom stod värd för. Freden var i centrum då och när hundraårsminnet uppmärksammas finns all anledning att behålla denna centrering eftersom fredsfrågan äger oförminskad aktualitet i vår tid. Det är samma år 1 700 år sedan kyrkomötet i Nicaea 325 ägde rum, varför detta kommer att uppmärksammas samtidigt.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem, STI, är en resurs för Svenska kyrkans fortbildning, både för teologer och för de med annan profession. Efter Hamas terrorangrepp mot civila i södra Israel i oktober 2023 och det krig som utbrutit i regionen

efteråt är konsekvenserna för verksamheten på STI svåra att förutse. Kyrkostyrelsen strävar efter att upprätthålla det ekumeniska och interreligiösa arbetet som finns etablerat i regionen, men det är inte möjligt att följa den planering av kurser som fanns före krigsutbrottet.

Internationell mission och diakoni

Under det senaste året har den svenska regeringen presenterat en ny reformagenda för det svenska biståndet, som också påverkar förutsättningarna för Act Svenska kyrkan och andra civilsamhällesorganisationers bistånd. Reformagendan återspeglas i Utrikesdepartementets regleringsbrev till Sida i december 2023 och i strategin för samverkan med svenska civilsamhällesorganisationer i biståndet som regeringen fattade beslut om den 1 februari 2024. Regeringen vill göra en översyn av hela systemet med så kallade strategiska partnerorganisationer till Sida, där Act Svenska kyrkan är en av 17 organisationer. Mot bakgrund av detta har Sida sagt upp samtliga avtal med strategiska partner per den 31 december 2024. Ett ansökningsförfarande som även öppnas upp för internationell konkurrens, ska genomföras under året. Idag är Act Svenska kyrkans anslag från strategin med civilsamhällesorganisationer 108 miljoner kronor per år, vilket motsvarar cirka 25 procent av totala verksamhetskostnader.

Genom Act Svenska kyrkan arbetar kyrkostyrelsen för att Svenska kyrkan även i framtiden ska kunna bedriva internationell mission och diakoni och tillsammans i den världsvida kyrkan fortsätta stå upp för alla människors lika värde och rättigheter och värna Guds skapelse, den planet och det liv vi delar. Det behövs ett starkt globalt samarbete för att hantera klimatnödläget och de konflikter, kriser och katastrofer som slår sönder människors liv och decennier av utveckling. Som kyrka är vi kallade att fortsätta samarbeta i en världsvid gemenskap med kyrkor och andra aktörer runt om i världen för hållbar och positiv utveckling.

Svenska kyrkan gör skillnad i världen genom långsiktigt utvecklingsarbete och humanitära insatser genom Act Svenska kyrkan. Arbetet bidrar till att människor själva får makt att forma sina liv och skapa en hållbar utveckling. Den internationella verksamheten genomförs i land- och regionprogram, humanitära program samt program för global policydialog och påverkansarbete.

Act Svenska kyrkan har sedan tidigare högt satta mål i sin beslutade tillväxtstrategi för ökad insamling, i syfte att minska beroendet av statliga medel samt kompensera för minskad kyrkoavgiftsfinansiering. Ett arbete pågår för att utveckla samverkan med stift och församlingar ytterligare, så att församlingarna stärker sin del i det gemensamma ansvaret för internationell mission och diakoni. Act Svenska kyrkan bör upplevas som församlingens egen organisation och vara den naturliga utgångspunkten för det internationella engagemanget i församlinglivet och därför synliggöras i församlingsinstruktion, verksamhetsplan och budget. Tillväxtstrategin för att minska beroendet av statliga medel och nationell finansiering samt öka insamlingen behöver fortsätta oförtrutet och kyrkostyrelsen håller fast vid den tillväxtstrategi som tidigare beslutats.

Act Svenska kyrkan har sedan länge en inriktning att komma närmare kyrkor och samarbetspartner i programländerna, för att bättre kunna stärka relationer och partnerskap samt bidra till ökad lokal kapacitet och ägarskap. Mycket av detta arbete kräver närvaro lokalt och regionalt och utförs bättre på plats än från Uppsala. Målsättningen är att ha en regional närvaro på fem platser 2027 genom etablering av regionala nav med medarbetare på plats. Det innebär att det över tid blir fler medarbetare i regionerna och färre på kansliet i Uppsala. I viss mån kommer antalet utsända från Sverige att öka, men mycket av arbetet kommer även att utföras av lokalanställd personal.

Detta innebär också större möjligheter för samordning med andra ekumeniska partner och givare på plats.

Sedan 2023 har Act Svenska kyrkan inte längre finansiering från Sida för humanitärt arbete och kapaciteten att svara upp mot ett ökat antal kriser och katastrofer har därmed minskat. Därför genomförs en satsning på att utveckla det humanitära arbetet och vidareutveckla Act Svenska kyrkans roll som resurs inom psykosociala insatser.

Act Svenska kyrkan är en efterfrågad röst i den svenska biståndsdebatten, med den legitimitet som kommer av långvariga och nära samarbeten med lokala kyrkor och organisationer över hela världen. Kyrkostyrelsen kommer genom Act Svenska kyrkan att bibehålla och utveckla ett starkt påverkans- och opinionsbildande arbete som ”profetisk röst”, för att stå upp för grundläggande värderingar om människors lika värde och rättigheter, skapelsens integritet, global rättvisa och fred i en tid av ökad polarisering.

Kyrkostyrelsen beslutade i slutet av 2020 om en strategi för teologisk utbildning i global kontext fram till 2025. Genomförandet av handlingsplanen har tagit fart under 2023 med rekrytering av en global samordnare. Arbetet pågår med att utveckla, genomföra och följa upp olika initiativ inom ramen för de regionala programmen och i relation till de globala ekumeniska organen. Målsättningen är att hitta extern finansiering för delar av arbetet.

2026 behöver Act Svenska kyrkans budget vara i balans. Det förutsätter att målen i tillväxtstrategin nås, så att Act Svenska kyrkan står tryggt på egen bas och kan minska beroendet av statlig finansiering. Ökande nivå på kollekter och gåvor samt församlingsanslag är centrala pusselbitar i tillväxtstrategin. Likaså handlar det om att effektivisera och minska kostnader. Hållbarhetsfrågorna har bäring på ekonomin och minskat resande med flyg samt ökad användning av digitala mötesformer som bidrar både med minskade utsläpp och minskade kostnader.

Ny institutionell finansiering behöver också täcka befintliga kostnader för personal. Samtidigt ska understrykas att budgeten utgår från ett antal antaganden som i sig också utgör risker i planeringen och för möjligheten att uppnå målet om budget i balans 2026. De viktigaste antagandena är om insamlingsresultaten, inklusive församlingsanslag, ökar och om Act Svenska kyrkan får extern finansiering från 2026 för humanitära insatser samt att Sidans finansiering kvarstår enligt nuvarande partnerskapsavtal. Lägre finansiering från Sida kan även leda till att fler organisationer behöver söka finansiering på annat håll vilket leder till ökad konkurrens på den svenska insamlingsmarknaden.

Förutsättningar kan komma att ändras innan och efter det att denna skrivelse behandlas av kyrkomötet. Sammantaget innebär det att det finns betydande risker och osäkerhet i den lagda budgeten och under hela perioden kommer kyrkostyrelsen att anpassa och justera efter politiska förändringar och tillgängliga resurser, samt genomföra omställningar om så blir nödvändigt. De strategiska initiativen som beskrivs ovan är åtgärder för att minska sannolikheten att risker inträffar eller för att minska konsekvenserna av desamma.

När skrivelsen överlämnas till kyrkomötet saknas således besked om Sida ska ta över den vidareförmedling av bistånd som idag utförs av strategiska partnerorganisationer eller om den delvis ska fortsätta förmedlas genom partnerorganisationer som Act Svenska kyrkan. Likaså saknas kännedom om hur stort det ekonomiska bidraget skulle kunna bli.

Kyrkostyrelsen menar att Svenska kyrkan behöver hålla i och hålla ut, stå kvar och stå ihop för våra samlingskyrkor och samlingsorganisationer i världen. Kyrkostyrelsen följer och bevakar därför utvecklingen av de kommande förutsättningarna nog-

grant. Likaså står kyrkostyrelsen i aktiv dialog med regeringen inom området. Kyrkostyrelsen kommer att ta ansvar och har beredskap att göra omDispositioner så att Act Svenska kyrkans verksamhet och stödet till de människor våra samarbetsorganisationer och kyrkor möter i världen ska kunna upprätthållas.

Kyrklig beredskap

En snabb och omfattande återuppbyggnad av det svenska civila försvaret har tagit fart i alla delar av samhället under de senaste åren. Skydd och motståndskraft hos civilbefolkningen har avgörande betydelse för medborgarnas liv och säkerhet. Det är också en strategiskt viktig komponent vid regeringsbeslut om höjd beredskap och i ett lands motståndskraft vid ett väpnat angrepp.

Det kan handla om att rusta för att klara ett långvarigt bortfall av el, kommunikation, brist på mat och vatten, och om att höja motståndskraft mot påverkan på vårt öppna samhälle, demokrati, fri- och rättigheter eller människovärde.

Svenska kyrkan ska så långt det är möjligt även under svåra omständigheter fortsätta vara kyrka och utföra sin ordinarie verksamhet, bidra till hopp och livsmod under svåra omständigheter samt stärka den andliga och existentiella motståndskraften och vara en trygg punkt utifrån flera dimensioner i lokalsamhället. När krisen inträffar behöver människor en plats att samlas på för att mötas, dela oro, förtvivlan och sorg och hantera frågor om mening och sammanhang. Svenska kyrkan kan bidra med gudstjänst, bön, själavård och diakoni.

Svenska kyrkan har två lagreglerade statliga uppdrag som ingår i det svenska totalförsvaret. Det ena är huvudmannaskapet för begravningsverksamheten i alla kommuner utom i Stockholm och i Tranås. Det andra gäller vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena enligt kulturmiljölagen (1988:950). Dessutom har Svenska kyrkan lagstadgat ansvar för att arkiv och kyrkobokföring fungerar. Svenska kyrkan måste under höjd beredskap och ytterst krig kunna axla dessa ansvar. I en situation av höjd beredskap ställs ökade krav på huvudmännen, vilket kan handla om resurser för kylförvaring och mark för gravplatser. Huvudmännen måste kunna hantera störningar av energiförsörjning, internet, datasystem och telefoni. Vad gäller vård och underhåll av kulturminnena kan det handla om att planera för regelbunden tillsyn över den egendom som kulturmiljölagen omfattar, det vill säga kyrkobyggnader, kyrkotomter, begravningsplatser och kulturhistoriskt värdefulla inventarier, vilket innebär att förvara värdefulla inventarier så att inte skada uppstår eller förvärras och i vissa fall utföra nödvändiga reparationer. Regeringen har inrättat ett Råd för skydd av kulturarv som arbetar till början av 2027 och där Svenska kyrkan ingår. Rådet är ett forum för samverkan, sammanvägning och prioritering av behov av beredskapsplanering för skydd av kulturarv i Sverige. Den nationella nivån har ett företrädaransvar för begravningsfrågorna som har stor betydelse i civilförsvarsuppbyggnaden i landet.

Arbetet för att höja Svenska kyrkans förmåga i den civila beredskapen pågår i samverkan med stiftet. Arbetet intensifierades efter pandemin och Rysslands anfallskrig i Ukraina och det gemensamma utvecklingsarbetet med stiftet kommer att fortsätta flera år framåt. Arbetet gäller såväl säkerhet och krisberedskap för olyckor och naturkatastrofer som kyrkans roll i den civila beredskapen. Då säkerhetsfrågor har en ökad aktualitet är också detta ett område som behöver stärkas. För perioden behövs fortsättningsvis resurser för att kyrkostyrelsen på ett sammanhållet sätt ska kunna leda och samordna Svenska kyrkans beredskapsorganisation före, under och efter en kris. Krisledningsorganisationen stödjer också kyrklig beredskap i Svenska kyrkan i utlandet och i Act Svenska kyrkan. Att resten av samhället hittar ingångar till Svenska

kyrkan måste säkerställas genom införande av igenkända modeller som exempelvis Tjänsteperson i beredskap, TiB, som täcker hela Svenska kyrkan.

Kyrkostyrelsen har förutom budgeterade medel för den kyrkliga beredskapen avsatt en reserv på 50 miljoner kronor för år 2025 att kunna ta i anspråk vid en oförutsedd händelseutveckling.

6.3 Målbild 3

År 2030 finns effektiv styrning, förvaltning och administration i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Denna målbild relaterar i första hand till den nationella nivåns uppdrag *Stöd till stiftet för utveckling av församlinglivet, Stöd till god förvaltning* samt *Inomkyrklig reglering*.

Kyrkostyrelsen ansvarar för kapitalförvaltning och har tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar och utfärdar närmare bestämmelser om förvaltningen. Den nationella nivån har ett övergripande ansvar för de direkta valen, hanterar kyrkoavgifter och svarar för det kyrkliga utjämningsystemet, inklusive beslut och utfärdar bestämmelser samt arbetar med kyrkoantikvarisk ersättning.

Kyrkostyrelsen har hand om övergripande frågor när det gäller bland annat Svenska kyrkans gemensamma datasystem, bestämmelser om clearing och församlingstillhörighet, bestämmer kollektändamål och vilka dagar som rikskollekter ska tas upp, utfärdar bestämmelser om registrering av handlingar samt bevarar och vårdar kyrkans arkiv. Kyrkostyrelsen ger ut Svenska kyrkans bestämmelser och utfärdar bestämmelser om församlingarnas bokföring och redovisning samt närmare bestämmelser om lokalförsörjningsplaner.

Den nationella nivån bidrar, i samverkan med stiftet, till en hållbar utveckling av församlinglivet genom stöd till god förvaltning av resurser i församlingar och pastorat.

På samma sätt som för de två övriga målbilderna lyfts enbart några exempel ur planerad verksamhet.

Ökad informationssäkerhet

Församlingarnas många egna lösningar är idag ett säkerhetshot. Självstyret och ansvaret för den egna verksamheten i församlingarna äventyras inte av gemensamma lösningar utan administrativ samverkan bidrar till att bekämpa brottsliga avsikter, ökar professionaliteten och gör mer utrymme för kärnverksamheten.

Den pågående digitala utvecklingen i samhället innebär att förutsättningarna förändras snabbt i Svenska kyrkans verksamhet och kraven på en utvecklad it-miljö med gemensamma säkra lösningar ökar. Samverkan och digitalisering är centralt för att kunna bedriva kvalitativt, likvärdigt, kostnadseffektivt och långsiktigt rikstäckande hållbart kyrkoliv. Det är också en förutsättning för Svenska kyrkans förmåga att stå emot framtida cyberangrepp.

Idag hanterar den nationella nivån 300 programvaror, bestående av 500 it-komponenter, åt församlingar, pastorat och stift. Hälften av dessa är lokalt upphandlade och hälften är gemensamma system för hela Svenska kyrkan. Varje större system har vardera ett tjugotal integrationer, dels mellan varandra dels mot externa system såsom Skattemyndigheten, banker, Statistiska Centralbyrån och Kyrkans pensionskassa. Trossamfundets nationella system för lönehantering innebär exempelvis ett tjugotal integrationer och totalt med de sju lönesystem som används av församlingar, pastorat och stift blir det sammanlagt 140 integrationer. Varje extern integration är en potentiell

säkerhetsrisk och därför behövs gemensamma system av säkerhetsskäl, kvalitetsskäl och ekonomiska skäl.

Redan i kyrkostyrelsens strategi för samverkan och digitalisering 2020 togs ett beslut om att säkerheten i Svenska kyrkans digitala infrastruktur behöver höjas och att kyrkostyrelsen ska tillhandahålla en grundläggande digital infrastruktur. Ett gemensamt nät med säkerhetskontrollerad utrustning minskar risken för intrång och Microsoft 365 gör att det går att kommunicera digitalt även vid angrepp mot Svenska kyrkan.

Nära 100 procent av alla församlingar och pastorat är anslutna till Microsoft 365 och till den gemensamma it-plattformen. Det globala säkerhetsläget gör att ytterligare nivåhöjande säkerhetsåtgärder behöver läggas till tidigare beslutade åtgärder. Tyvärr kommer Svenska kyrkans it-miljö framöver därmed att kosta mer och erbjuda mindre av valfrihet. Debitering startar den 1 januari 2025 via kollekt- och betalssystemet för att undvika onödig administration och samtidigt tas den så kallade GIP-avgiften bort.

Säkerheten stärks genom att det nya kyrknätet innehåller en rad säkerhetsfunktioner som inte fanns tidigare, exempelvis tvingande lösenord för trådlös anslutning och att endast identifierad och verifierad utrustning tillåts. Det nya kyrknätet är en centralt styrd infrastruktur där regelbundna uppdateringar och ändringar i konfigurationer görs automatiserat på distans när säkerhetsläget ändras. Det finns också numera övervakning dygnet runt på Svenska kyrkans datorer för att upptäcka avvikelser, incidenter och attacker. Detta ger säkerhetshöjande effekt i hela nätverket och gör det lättare att stoppa nästa cyberangrepp precis när det sker och inte som tidigare, först när det nått Svenska kyrkans serverhall. I det nya kyrknätet kommer Svenska kyrkan ha en gemensam nätleverantör, så att ansvaret för helheten ligger på ett ställe. Idag finns en mängd nätleverantörer, som tar ansvar för olika delar och då kan glapp uppstå i ansvaret vid varje kopplingspunkt.

Motståndskraften i händelse av ofred stärks genom ett antal åtgärder som genomförs enligt den inriktning som givits av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Det finns flera åtgärder som av säkerhetsskäl inte kan detaljeras, men åtgärder som kan nämnas är tydligare kravställning och uppföljning avseende säkerhet hos leverantörer och stärkt kontinuerlig förmåga att identifiera och eliminera sårbarheter.

Ett kontinuerligt säkerhetsarbete kommer fortsatt att behöva bedrivas.

Administrativ samverkan och gemensamma digitala lösningar

Digitaliserad administration påbörjades redan före relationsförändringen med staten och Svenska kyrkan har haft gemensamma it-lösningar sedan 1990-talet som började med gemensamt kyrkotillhörighetsregister. Redan på 90-talet fanns en resursmässig och kvalitetsmässig bevekelsegrund för samverkan. Det är alltså inget nytt med gemensamma digitala och administrativa system i Svenska kyrkan. Samverkan och digitalisering är fortsatt centralt för att kunna bedriva kvalitativt, likvärdigt, kostnadseffektivt och långsiktigt rikstäckande hållbart kyrkoliv. Rutiner måste utföras professionellt och kvalitetssäkrat även om förutsättningar och villkor är olika i församlingarna.

Samverkan och digitalisering handlar dels om stödjande gemensamma redskap för kärnverksamheten som underlättar arbetet i församlingar, pastorat och stift, dels om gemensamma administrativa arbets sätt. Användning av digitala verktyg förenklar och effektiviserar samverkan både internt och externt och det blir smidigare att utbyta erfarenheter med kollegor från andra stift och församlingar. Ett förändrat arbets sätt med fler digitala möjligheter som exempelvis videomöten innebär även ökad ekologisk hållbarhet och minskad miljöbelastning.

Kyrkostyrelsens långsiktiga strategi för digitalisering och samverkan har målbilden att församlingar och pastorat även fortsatt ska kunna lägga huvuddelen av sina resurser på den grundläggande uppgiften. Strategin omfattar en gemensam IT-plattform, nätverk, Microsoft 365, diariet Public 360 och elektroniskt arkiv. Kyrkostyrelsen kommer även att tillhandahålla frivilligt valda tjänster som löneservice, ekonomiservice samt digitalt stöd till medlemskommunikation och bokning av kyrkliga handlingar. Under verksamhetsperioden finns stora investeringskostnader.

Gemensamma system innebär större säkerhet, bättre kvalitet och ekonomisk hållbarhet. Svenska kyrkan har nu sett effekterna av ett cyberangrepp. Utöver faktiska störningar i exempelvis samhällsbärande funktioner som begravningsverksamhet innebär angrepp även negativa effekter på övrig verksamhet i församlingar, pastorat och stift. Robusta system är därför av största vikt för att motverka kriminella cyberoperationer.

Svenska kyrkans löne- och ekonomiservice

Svenska kyrkans löneservice, med placering i Uddevalla, kommer fortsatt att utvecklas och i april 2024 hade 200 enheter anslutit sig och verksamheten hanterade då 50 000 ärenden och 170 000 lönespecifikationer per år.

Kyrkomötet gav 2022 kyrkostyrelsen i uppdrag att etablera Svenska kyrkans ekonomiservice med den nationella nivån som huvudman så snart som möjligt, men senast 2030. Under 2023 genomfördes en förstudie och en långsiktig etableringsplan togs fram avseende vidareutveckling av Svenska kyrkans ekonomitjänst till Svenska kyrkans gemensamma ekonomiservice. Genom att samla ekonomitjänster i en gemensam ekonomiservice visar förstudien att Svenska kyrkan i högre grad kan leverera tjänster med jämn och hög kvalitet som bidrar till ökad ekonomisk hållbarhet och minskad sårbarhet. Kyrkostyrelsen beslutade i maj 2024 att etablera Svenska kyrkans ekonomiservice den 1 januari 2025 och att erbjuda alla stift som idag bedriver egen ekonomiservicebyrå verksamhetsövergång till den nationella nivåns ekonomiservice och att den etableringen ska vara genomförd 2028. Det handlar om Göteborg, Karlstad, Luleå, Skara, Uppsala, Visby, Västerås och Växjö stift, inklusive samtliga leveransorter.

Under de närmaste tre åren planeras upphandling av ekonomi- och beslutsstödsystem, framtagande av affärsmodell, pris och avtal. En ny organisation och nya arbetssätt ska etableras så att de gemensamma processerna på de olika orterna ska fungera väl. Fullt utbyggd ekonomiservice kan innebära ytterligare cirka 200 medarbetare som arbetar med ekonomi. För trossamfundet minskar dock det totala antalet medarbetare som arbetar med ekonomi. Förutom att församlingar, pastorat och stift avlastas administrativa uppgifter blir verksamheten mindre sårbar och mer kostnadseffektiv. På detta sätt hushållar Svenska kyrkan med sina samlade resurser.

Utvärdering gemensamt ansvar, fastigheter och utjämningsystem

En utvärdering av besluten med anledning av utredningen Gemensamt ansvar (SKU 2015:1) ska genomföras enligt plan under denna verksamhetsperiod. Ett förslag på inriktning, uppläggning och övergripande tidsplan finns. Utvärderingen kommer att genomföras som tre separata uppdrag med en sammanhållen planering och avrapportering.

En utvärdering som rör effektiviserad fastighetsförvaltning ska genomföras under planeringsperioden. De funktioner och områden som kommer att studeras är övergripande stödfunktioner, gemensamt fastighetsregister, lokalförsörjningsplaner, handledning i fastighetsförvaltning och vid upphandling, underhåll av fastigheter samt kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

Utvärdering av de effekter det nya utjämningsystemet fått på makronivå och hur väl systemet uppfyller de mål som är satta ska utvärderas med hjälp av kvantitativ analys av verksamhetsstatistik och ekonomiska data samt med hjälp av enkäter och intervjuer. Områdena handlar bland annat om konsekvenser för församlingarna, styrningseffekter och om utjämningsystemet är långsiktigt hållbart.

Kyrkobyggnadsprojektet har ersatt det tidigare projektet Överlåtelse av kyrkbyggnad, som initierades med anledning av kyrkomötets beslut 2016 efter utredningen Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem. Inom kyrkobyggnadsprojektet pågår arbete med att ta fram förslag på lösningar för hur Svenska kyrkan kan ta ett gemensamt ansvar för tillståndspliktiga kyrkobyggnader som det inte finns omedelbart behov av i församlingsverksamheten, men som av kulturmiljöskäl behöver underhållas.

Kyrkoval 2025 och utredning om hållbara demokratiska strukturer

Nästa kyrkoval äger rum den 21 september 2025. För detta pågår förberedelser och stora delar av kostnaderna för kyrkovalen belastar valåret. Förutsatt att kyrkomötet fattar beslut om de ändringar i kyrkoordningen som kyrkostyrelsen föreslagit kommer ett ekonomiskt bidrag till tryckning av valsedlar att ges till de nomineringsgrupper som är företrädare i kyrkomötet under innevarande mandatperiod eller som genom valet blir företrädare i kyrkomötet.

Eftersom kyrkostyrelsen ser behov av att säkra och utveckla den demokratiska styrningen för framtiden och hur den kan tryggas och upprätthållas till en lägre kostnad än idag, tillsatte kyrkostyrelsen i april 2024 en parlamentarisk sammansatt utredning om hållbara demokratiska strukturer. Utredningen består av åtta förtroendevalda ledamöter utsedda utifrån mandatfördelningen i kyrkomötet samt en biskop. Utredningen ska samråda med de nomineringsgrupper i kyrkostyrelsen som inte är representerade i utredningen, respektive med kyrkomötets presidium.

Det övergripande syftet med en demokratiutredning är att kunna upprätthålla en god demokrati även under förändrade omständigheter som minskande medlemsantal, förändrad demografi och ekonomi. Det vill säga hur kan Svenska kyrkan på ett ändamålsenligt sätt, utifrån de förutsättningar som finns idag och som kan förutspås för framtiden, sett både till engagemang och ekonomi, säkerställa en vital och livskraftig demokrati inom organisationen. För att säkra en långsiktigt hållbar demokratisk struktur för Svenska kyrkan ska strukturen på samtliga nivåer omfattas av utredningsuppdraget.

Det är betydelsefullt att det råder ett förtroendefullt och gott samarbete mellan kyrkans olika nivåer. Under utredningens arbete ska därför god kommunikation främjas, som bidrar till fortsatt främjande av konstruktivt samspel mellan kyrkans olika nivåer. Utredningen ska inhämta och analysera sådana prognoser och omvärldsdata som har relevans för förutsättningarna för ett långsiktigt hållbart engagemang och ansvarstagande i Svenska kyrkan, samt redogöra för hur de förslag man lämnar är teologiskt förankrade i en luthersk folkkyrka.

Utredningen ska slutredovisa sina resultat till kyrkostyrelsen i november 2026.

Ett långsiktigt hållbart kyrkokansli

Översyn och effektiviseringar görs kontinuerligt på den nationella nivån, men antalet uppdrag ökar samtidigt varje år. Kyrkostyrelsens uppdrag har förändrats och utökats sedan relationsförändringen med staten år 2000 och sedan dess genom kontinuerliga beslut i kyrkomötet. Genom årligen tillkommande kyrkomötesbeslut om nya åtaganden har kyrkostyrelsens ansvar successivt ökat. Flera av kyrkomötesuppdragen sträcker

sig över flera år på grund av sin komplexitet. Även om ett uppdrag i formell mening kan slutredovisas till kyrkomötet kan uppdraget medföra fortsatta åtaganden eller in-
nebära permanent handläggning på kyrkokansliet.

Kravet på att kostnader inte får öka på den nationella nivån är omöjligt att förena med den mängd uppdrag som kyrkostyrelsen redan har och de nya som tillkommer och som kyrkomötet i vissa fall beslutar ska hanteras skyndsamt. Kyrkostyrelsen bedömer därför att de nya uppdrag som tillkommer innebär bortprioritering av andra insatser till stöd för stiftens, eftersom det inte går att tillföra nya uppdrag till den nationella nivån, parallellt med minskande personalresurser och krav om en ekonomi i balans.

Den långsiktiga ekonomiska utvecklingen ställer således krav på ställningstaganden i kyrkomötet som möjliggör att den nationella nivån ska kunna fortsätta att vara en stödande och sammanhållande kraft i trossamfundet. Den bredd av sakfrågor inom vilka kyrkostyrelsen idag ger stöd i stiftens främjandeuppdrag behöver minska i samarbete med stiftens. En organisation på kyrkokansliet med kvalificerade generalister kommer att kunna möjliggöra en mindre kanslibemanning. Det handlar exempelvis om teologer som har förtrogenhet med samhällsfrågor, samhällsvetare som har förtrogenhet med Svenska kyrkan eller medarbetare med projektledarkunskap. Verksamhetsområden kan variera över tid och särskilt sakkunniga bör i framtiden utgöra tillfällig kompetens för tidsbegränsade uppdrag och utredningar. På sikt kommer det att finnas ett begränsat antal specialister för att fortsatt säkra kompetens inom kärnområden. Inom exempelvis rättsområdet kan även det löpande arbetet med förenkling av regelverk och handlägningsrutiner leda till effektivisering som successivt minskar behovet av personella resurser.

Svenska kyrkans ekonomiservice kommer att frigöra resurser på lokal nivå men kommer att kräva ytterligare medarbetare och stödfunktioner på den nationella nivån, om än placerade på andra orter än i Uppsala. En allt större del av de anställda på den nationella nivån kommer inte att finnas i Uppsala, utan på orter i Sverige och utomlands.

Efter att de egna lokalerna på Syslomansgatan i Uppsala är renoverade och ombyggda ska den största delen av den Uppsalabaserade personalen kunna rymmas där.

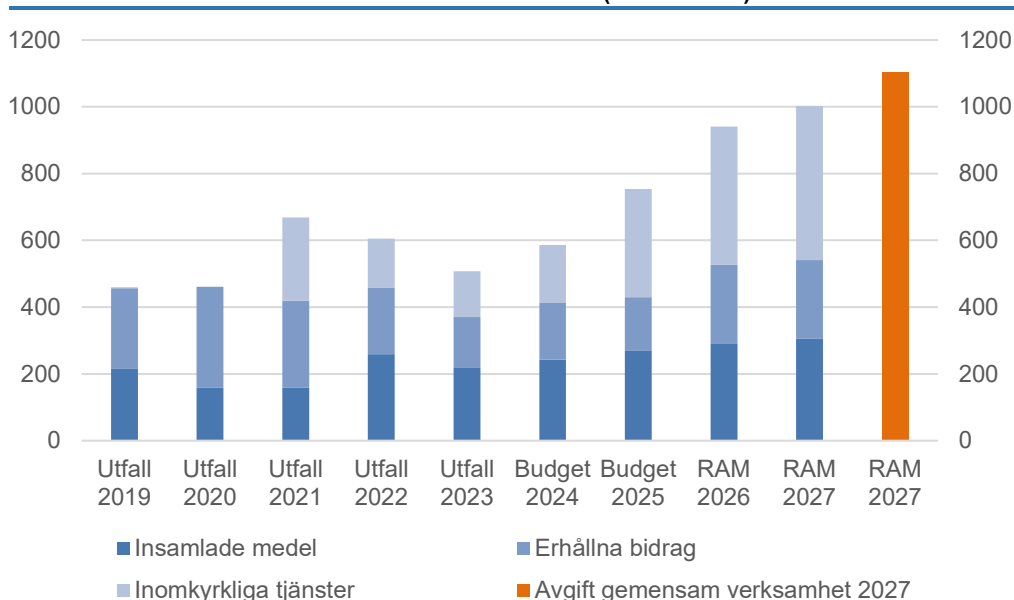
7 Ekonomi

7.1 Ekonomiska förutsättningar

De ekonomiska förutsättningarna för perioden är svåra att bedöma då det finns händelser i omvärlden som kan få stora konsekvenser för ekonomin. I det kortsiktiga perspektivet ser utvecklingen av kyrkoavgiften relativt stabil ut för perioden 2025–2027. Det beror på att medlemsutvecklingen är något bättre än tidigare beräknat och att antalet arbetade timmar i svensk ekonomi inte minskar lika mycket som befarat. Kyrkoavgiftsprognosen, som bygger på Sveriges Kommuner och Regioners skatteunderlagsprognos från 26 april 2024, pekar därmed mot en ökning 2025 med +2,9 procent, 2026 med +0,9 procent och 2027 ökar intäkten med 2,4 procent. I *nominella* tal ökar därför intäkten från avgift för gemensam verksamhet (7-öringen) men i *reala termer*, om hänsyn tas till inflationen, minskar intäkten från och med 2026. I ett något längre perspektiv beräknas den reala intäkten från kyrkoavgiften vara lika stor 2029 som den var 2023, vilket innebär att kostnadsnivån för Svenska kyrkan måste ligga på 2023 års nivå, år 2029.

Det innebär att den nationella nivån, precis som andra ekonomiska enheter i Svenska kyrkan, måste anpassa kostnaderna efter dessa förutsättningar. Kyrkostyrelsen har sedan flera år tillbaka arbetat aktivt för att nå en ekonomi i balans vilket gör att det ekonomiska utgångsläget är bättre än det skulle ha varit annars, men utmaningen blir större framöver. Samtidigt som den nationella nivån försöker anpassa verksamheten till snävare ekonomiska ramar med ett årligt effektiviseringsmål om 2,5 procent, är antalet uppdrag som tillkommer fortsatt många. I takt med att fler nationella tjänster tillhandahålls av kyrkostyrelsen ökar även intäkter som är beräknade att på längre sikt vara kostnadstäckande, men under uppbyggnadsåren finns underskott i budget.

DIAGRAM 1. UTVECKLING AV INSAMLADE MEDEL, BIDRAG, INOMKYRKLIGA TJÄNS-TER OCH AVGIFT FÖR GEMENSAM VERKSAMHET (7-ÖRINGEN)

Det förändrade uppdraget för den nationella nivån med utveckling av nationella tjänster kommer att omvandla strukturen för ekonomin markant. Från att tidigare till största del ha varit en verksamhet som finansierats av avgift för gemensam verksamhet (7-öringen) samt bidrag från Sida kommer externa intäkter i form av insamling och inomkyrkliga tjänster att öka. Fram till år 2027 har externa intäkter vuxit och är tillsammans

nästan lika stora som intäkten från avgift för gemensam verksamhet (7-öringen). Detta illustreras i diagram 1 ovan.

Av diagrammet framgår att de tre intäktsslagen, insamling, bidrag och inomkyrkliga tjänster ökar från drygt 600 miljoner kronor 2022 till cirka 1 002 miljoner kronor 2027, nästa lika mycket som avgiften för gemensam verksamhet samma år. Förändringen innebär bland annat att den nationella nivån måste leverera tjänster av hög kvalitet till ett konkurrenskraftigt pris för att nå dessa intäkter och få täckning för ökade kostnader.

Sida har sagt upp avtalet med Act Svenska kyrkan och andra svenska biståndsorganisationer för att i stället inrätta en ny process för ansökningsförfaranden, som ska ske i konkurrens med internationella organisationer. För Act Svenska kyrkans del innebär det att bidraget på 108 miljoner för 2024 kvarstår, men att framtiden är mycket osäker och indikationer pekar på kraftigt minskade anslag. Den internationella verksamheten har i sin tillväxtstrategi en planerad ökning av insamlade medel för att samtidigt minska den nationella finansieringen fram till år 2025. Planen om ökad insamling har till och med 2023 hållit budget, men det finns alltid en osäkerhet med att budgetera en kraftig ökning av insamling. Detsamma gäller den, i tillväxtstrategin, flerdubbling av bidrag från församlingar som finns fram till 2027.

En annan faktor som påverkar ekonomin är utdelning från prästlönetillgångar (PLT) som finansierar stora delar av utjämningsystemet. Den rådande ekonomiska situationen gör att även utdelningen från PLT är osäker under planperioden och är något lägre budgeterad än tidigare år. Dessutom kan resultatet från utredningen Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk påverka förvaltningen av prästlönetillgångar.

Känslighetsanalys

Tabellen nedan visar hur mycket olika faktorer påverkar intäkter i miljoner kronor. Förändringar i antal tillhöriga och utvecklingen av medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomster, kyrkoavgiftsunderlaget, är därmed centrala faktorer som påverkar intäkten. Om finansmarknaden är instabil under en längre tid påverkar det avkastningen på det gemensamma kapitalet och från PLT. Samtliga belopp anges i miljoner kronor, mnkr.

TABELL 1 KÄNSLIGHETSANALYS FINANSIERING

	Förändring av antagande	Ungefärlig effekt (mnkr)
Avgift gemensam verksamhet	1 öre	153
Medlemsandel	1%	11
Avkastning på det gemensamma kapitalet	1%	111
Utdelning från prästlönetillgångarna	10%	22

7.2 Sammanfattning ekonomi

I detta avsnitt redovisas den totala ekonomin för den nationella nivån för de kommande tre åren i jämförelse med utfall 2023, budget 2024 och föregående Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2024–2026.

Med anledning av det förändrade uppdraget för den nationella nivån med utveckling av nationella tjänster och ökade externa intäkter föreslås kyrkomötet att besluta om nettokostnadsramar i stället för kostnadsramar i Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027. Nedan redovisas både totala kostnadsramar och nettokostnadsramar för perioden.

Kostnadsramar

Av totala kostnader på den nationella nivån utgör en övervägande del bidrag till stift, församlingar och pastorat, exempelvis inom ramen för utjämningsystemet och den kyrkoantikvariska ersättningen. Dessa uppgår 2025 till 1 853 miljoner kronor (tabell 10).

Sammanlagda kostnads- och planeringsramar för de tre åren är summan av verksamhetens kostnader (tabell 5), kostnader för utjämningsystemet, inklusive kyrkounderhållsbidrag och kyrkoantikvarisk ersättning, KAE, (tabell 6). Sammanlagda ramar framgår av tabell 2 nedan:

TABELL 2 TOTALA KOSTNADSRAMAR

Belopp i mnkr	2025	2026	2027
Verksamhetens kostnader	1 890	1 875	1 889
Kostnader utjämningsystemet	1 253	1 257	1 270
Kyrkounderhållsbidrag	95	100	100
Kostnader KAE	460	460	460
Totala kostnadsramar	3 698	3 692	3 719

Nettokostnadsramar

Som framgår av tabellen ovan ökar kostnadsramarna samtliga år på grund av kyrklig beredskap, uppbyggnad och drift av de nationella tjänsterna och övriga strategiska insatser som redovisas i tabell 4. Då så stor andel av ekonomin kommer från externa intäkter, är det mer relevant att redovisa verksamhetens nettokostnad, som är ett vedertaget begrepp inom den kommunala världen. Begreppet nettokostnad betyder i kommunala sammanhang, bruttokostnad minus interna och externa intäkter, alltså det som finansieras genom skatter och generella statsbidrag. För den nationella nivån motsvarar det den del av kostnaderna som finansieras av avgiften för gemensam verksamhet och avkastning från det gemensamma kapitalet. Genom att redovisa verksamheten med nettokostnadsramar ökar möjligheter för till exempel den internationella verksamheten att utöka sin verksamhet utan att överstiga beslutade ramar, så länge finansieringen är säkrad. I tabell 3 nedan visas nettokostnadsramar för verksamheten, utjämningsystemet inklusive kyrkounderhållsbidrag och KAE.

Intäkten från avgift för gemensam verksamhet (7-öringen) är 1 069 miljoner kronor år 2025.

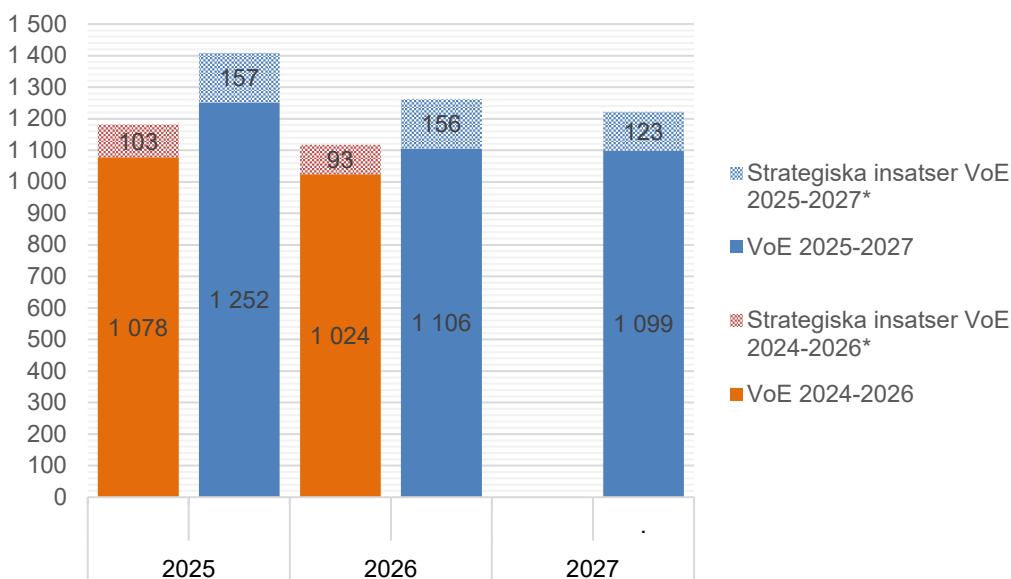
TABELL 3 TOTAL NETTOKOSTNADSRAM

Belopp i mnkr	2025	2026	2027
Verksamhetens nettokostnad	1 070	927	888
Nettokostnad utjämningsystemet	244	235	235
Kyrkounderhållsbidrag	95	100	100
Nettokostnad KAE	0	0	0
Total nettokostnadsram	1 408	1 262	1 222

I diagram 2 visas budgeterad nettokostnad per år i jämförelse med föregående årsplan. Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå anges som VoE.

KsSkr 2024:1

DIAGRAM 2. TOTAL NETTOKOSTNADSRAM I JÄMFÖRELSE MED FÖREGÅENDE RAM

*) strategiska insatser beskrivs i tabell 4

Som diagrammet visar ökar kostnaderna i jämförelse med föregående års skrivelse Verksamhet och ekonomi, men sjunker över tid, till skillnad från kostnadsramarna i tabell 2.

Nettokostnaden i Verksamhet och ekonomi år 2025 uppgår till 1 408 miljoner kronor, vilket är 227 miljoner kronor högre än tidigare planering och kyrkomötets beslut i november 2023. Ökningen består främst av verkställande av tidigare beslut såsom etablering av ekonomiservice, medlemsutveckling m.m. Nedan redovisas skillnaderna 2025:

- ◆ ekonomiservice med 52 miljoner kronor,
- ◆ kyrkostyrelsens medel till kyrklig beredskap med 50 miljoner kronor att vid behov ta i anspråk,
- ◆ it-infrastruktur, support och förvaltning med 35 miljoner kronor,
- ◆ projektet medlemsutveckling med 30 miljoner kronor,
- ◆ löneservice med 10 miljoner kronor,
- ◆ fastighetsstöd, juridiskt stöd och arkiv med 15 miljoner kronor,
- ◆ dataskyddsfrågor med 12 miljoner kronor, och
- ◆ valsedelsbidrag med 5 miljoner kronor.

Nettokostnaden för 2026 är 144 miljoner kronor högre än tidigare planering. I jämförelse med föregående planeringsperiod ökar nettokostnaden 2026 för

- ◆ ekonomiservice med 69 miljoner kronor,
- ◆ projektet medlemsutveckling med 30 miljoner kronor,
- ◆ kommunikationsuppdraget en närvarande och synlig kyrka med 15 miljoner kronor,
- ◆ dataskyddsfrågor med 10 miljoner kronor,
- ◆ it-infrastruktur, support och förvaltning med 7 miljoner kronor och
- ◆ fastighetsstöd, juridiskt stöd och arkiv med 9 miljoner kronor.

Personalkostnader

I takt med uppbyggnaden av de, tidigare beslutade, nationella tjänsterna kommer antalet anställda på den nationella nivån bli betydligt fler, även om medarbetarna fysiskt inte har sin arbetsplats i kyrkokansliet i Uppsala, utan i andra delar av landet. Det är en kraftig expansion under perioden där enbart löneservice och ekonomiservice står för närmare 20 procent av antalet årsarbetare på kansliet år 2027. Antalet utsända inom Svenska kyrkan i utlandet minskar och övrig personal ligger på i stort sett en oförändrad nivå under perioden. Behovet av stödfunktioner i form av ekonomi, HR, juridik och kommunikation kommer vara stor under uppbyggnaden av tjänsterna, men för den ordinarie verksamheten är ambitionen fortsatt att på sikt minska stödet.

Strategiska insatser

Strategiska insatser, som inte ingår i den ordinarie verksamheten och finansernas avkastningen från det gemensamma kapitalet, redovisas för planeringsperioden i tabell 4.

TABELL 4 STRATEGISKA INSATSER I PLANERINGSPERIODEN

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	RAM 2026	RAM 2027
Åtaganden samiska folket	-3	-4	-4	-4	-4
Samverkan och digitalisering*	-39	-54	-73	-62	-29
Medlemsutveckling	-12	-12	-30	-30	-30
Färdplan klimat, etapp 2	-9	-30	-50	-60	-60
Summa	-64	-100	-157	-156	-123

*) I tabellen ingår inte längre driftskostnader för löneservice och ekonomiservice. Utfallet för samverkan och digitalisering 2023 inklusive drift var -76 mnkr. Medlemsutvecklingsprojektet är utbrutet på en egen rad i tabellen.

Arbetet utifrån åtagandena till det samiska folket omfattar totalt 40 miljoner kronor och sträcker sig över perioden 2022–2031.

I samverkan och digitalisering ingår utveckling av gemensamt kyrknät, löneservice och ekonomiservice, medan driftskostnader för it-infrastruktur, löneservice och ekonomiservice ingår i den löpande verksamheten. Från och med 2025 är den nationella nätförbindelsen delvis finansierad med intäkter i budget. I samverkan och digitalisering ingår också digitalisering av valet.

Projektet medlemsutveckling fortsätter under planeringsperioden. Tillsammans med församlingar, pastorat och stift tar den nationella nivån fram en tjänst som på sikt kan underlätta församlingars och pastorats kommunikation med församlingsbor samt administrera bokningar av kyrkliga handlingar och församlingsverksamhet med ett starkt fokus på att underlätta för den enskilda individen och medlemmen.

Färdplan för klimatet etapp 2 omfattar 200 miljoner kronor under perioden 2024–2027. I det ingår kostnader för specialister, incitamentsmedel, utbildning och innovation.

Införandet av ett nytt kyrkobokföringssystem har skjutits upp till efter kyrkovalet 2025 och kostnaden är inte med i denna planeringsperiod. Kommunikationsuppdraget en närvarande och synlig kyrka kommer att övergå från strategisk insats till löpande verksamhet.

7.3 Resultaträkning

I tabell 5 redovisas den totala budgeten för den nationella nivån där samtliga intäkter och kostnader ingår, samt jämförelsesiffror från bokslut 2023 och budget 2024. Intäkter och kostnader för utjämning och kyrkoantikvarisk ersättning, KAE, netto redovisas på egen rad i resultaträkningen och specificeras i tabell 6.

TABELL 5 RESULTATRÄKNING

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	RAM 2026	RAM 2027
Avgift gemensam verksamhet	1 009	1 038	1 069	1 079	1 105
Insamlade medel	220	243	271	292	305
Erhållna bidrag	151	170	159	236	236
Inomkyrkliga tjänster*	137	174	325	413	461
Övriga intäkter	10	3	4	2	2
Summa intäkter	1 525	1 628	1 827	2 022	2 109
Utveckl.samarbete/bistånd	-236	-279	-249	-285	-281
Övriga lämnade bidrag	-104	-138	-159	-164	-164
Externa kostnader	-675	-770	-911	-824	-810
Personalkostnader	-477	-488	-560	-594	-624
Avskrivningar	-14	-14	-11	-9	-9
Summa kostnader	-1 507	-1 690	-1 890	-1 875	-1 889
Utjämning och KAE**	-244	-241	-244	-235	-235
VERKSAMHETENS RESULTAT	-225	-303	-307	-87	-15
Exklusive strategiska insatser***	-161	-203	-150	69	109
Finansnetto	1 175	560	584	603	622
Kyrkounderhållsbidrag	-100	-100	-95	-100	-100
Förändr. ändamålsbest. medel	12	68	63	4	-3
Årets resultat	862	224	245	420	504

*) I inomkyrkliga tjänster ingår framför allt löneservice, ekonomiservice och digital infrastruktur

**) KAE och utjämning beskrivs i tabell 6.

***) Verksamhetens resultat exklusive strategiska insatser i tabell 4.

Budgeten visar ett negativt verksamhetsresultat samtliga år, vilket bland annat beror på strategiska insatser, högre kostnader för kyrklig beredskap och kostnader i samband med kyrkovalet 2025. Det beror också på att driftskostnaderna för gemensam nätförbindelse, löneservice och ekonomiservice är högre än intäkterna under uppbyggnadsfasen och bidrar till det negativa resultatet.

Verksamhetens resultat närmar sig en ekonomi i balans mot slutet av planeringsperioden. År 2027 är kostnader för strategiska insatser lägre och intäkter från avgiften för gemensam verksamhet (7-öringen), insamling förväntas öka.

Strategiska insatser ska finansieras av det gemensamma kapitalet, därför redovisas även verksamhetens resultat exklusive strategiska insatser på en egen rad i tabellen. Med dessa förutsättningar är budgeten i balans år 2026 och 2027.

Intäkter

Intäkten från avgiften för gemensam verksamhet (7-öringen) är högre än tidigare år och ökar nominellt. Nivån på intäkten följer framtagna prognos för konjunkturen och medlemmarnas inkomster. Under perioden budgeteras insamling och ersättning för

gemensamma tjänster högre och blir en allt större del av intäkterna. Vi slutet av perioden, år 2027, är intäkterna från insamling, bidrag och inomkyrkliga tjänster nästan i nivå med intäkten från avgift för gemensam verksamhet.

Insamlade medel planeras öka med 34 miljoner kronor under perioden på grund av planerad ökad insamling till Act Svenska kyrkan, framför allt som ett resultat av högre stifts- och församlingsanslag.

Erhållna bidrag 2025 budgeteras i nivå med utfallet 2023 och budgeterade bidrag 2024. Bidrag till den humanitära verksamheten från Sida och andra institutionella givare budgeteras betydligt högre 2026 och 2027.

Inomkyrkliga tjänster planeras öka med 136 miljoner kronor under perioden och består till största del av ersättning för den gemensamma digitala infrastrukturen, gemensamt kyrknät, ekonomiservice och löneservice. Intäkter för gemensam digital infrastruktur utgår från den nya avgiftsmodell som kommer att tillämpas från och med 2025. Den ersätter den gamla avgiftsmodellen, den så kallade GIP-avgiften. Intäkter för Svenska kyrkans löneservice ökar under planeringsperioden med ökad anslutning till tjänsten. Svenska kyrkans ekonomiservice planeras att etableras under 2025 och intäkter ökar kontinuerligt med ökad anslutning även här.

Övriga intäkter utgörs av externa intäkter i filialer i utlandet och intäkter i samband med kyrkovalet.

Kostnader

Lämnade bidrag för utvecklingssamarbete/bistånd ökar jämfört med utfallet 2023 på grund av en humanitär satsning. Satsningen finansieras med ändamålsdestinerade medel 2024 och 2025 och bidrag från externa givare 2026 och 2027. År 2025 ingår bidrag till Lutherska världsförbundet för husbyggnadsprojekt i Jerusalem med 7,5 miljoner kronor som finansieras av avgift för gemensam verksamhet.

I övriga lämnade bidrag ingår anslag inom Färdplan för klimatet på sammanlagt 155 miljoner kronor för planeringsperioden. Anslag till utlandsförsamlingar ökar i och med övergång till lokalanställd personal, medan personalkostnader minskar med motsvarande belopp.

Externa kostnader består till största del av köpta tjänster och systemkostnader inom bland annat gemensam infrastruktur, löneservice och ekonomiservice.

Införandet av gemensamt kyrknät medför 39 miljoner kronor högre kostnader 2025 än 2024 och ökar sedan ytterligare under 2026. Projektet för ett nytt lönesystem är försenat och fortsätter under 2025. Planerade kostnader för projektet etablering av ekonomiservice har räknats om och externa kostnader är 47 miljoner kronor 2025, 53 miljoner kronor 2026 och 27 miljoner kronor 2027. Tjänsten ekonomiservice planeras att etableras under 2025.

I övriga externa kostnader ingår också 50 miljoner kronor till kyrkostyrelsens förfogande för kyrklig beredskap år 2025. Projektet medlemsutveckling fortsätter under planeringsperioden och ökar till 30 miljoner kronor per år. Kostnader i samband med kyrkovalet följer en fyraårscykel. Köpta tjänster och kommunikationskostnader är högre under kyrkovalet 2025 och innefattar även ett valsedelsbidrag om fem miljoner kronor. Hyran för kansliets lokaler ökar efter den renovering som Svenska kyrkans Förvaltnings AB beräknas ha färdigställt i början av år 2025. Från 2025 finns också kostnader för ökat fokus på dataskyddsfrågor och för kommunikationsuppdraget en närvarande och synlig kyrka.

Personalkostnader ökar under planeringsperioden, främst på grund av etablering av ekonomiservice som beräknas inledas under 2025. Inom den internationella verksamheten fortsätter det strategiska arbetet med ökad närvaro i programländer under

perioden, vilket innebär att bemanningen förändras genom fler utsända, fler lokalt anställda i programländer och färre i Uppsala. Inom Svenska kyrkan i utlandet har övergång till lokalanställd personal gjort att personalkostnader minskar under perioden.

Utjämning och kyrkoantikvarisk ersättning

Utjämningsystemet är underfinansierat med 243 miljoner kronor genom att intäkterna är lägre än kostnaderna. Intäkter 2025 budgeteras till 1 009 miljoner kronor och kostnader, exklusive kyrkounderhållsbidrag, budgeteras till 1 253 miljoner kronor. Utöver det anslås kyrkounderhållsbidrag på 100 miljoner kronor som finansieras av avkastningen från det gemensamma kapitalet (95 miljoner för 2025 på grund av den avräkning som gjorts för ej nyttjade bidrag 2018). Den nationella nivån finansierar således 343 miljoner kronor av det totala utjämningsystemet, delvis av det gemensamma kapitalet.

I en framtida krympande ekonomi och med ökade socioekonomiska utmaningar blir betydelsen av utjämningsystemet större för församlingar och pastorat, men finansieringen blir också svårare. En utvärdering av utjämningsystemet och dess finansiering är beslutad av kyrkomötet och ska genomföras 2027. Intäkter och kostnader för utjämningsystemet presenteras i tabell 6.

Det statliga bidraget om 460 miljoner kronor för kyrkoantikvarisk ersättning används till församlingarnas reovering av kyrkobyggnader. Nivån på det statliga bidraget är i budget oförändrad, men 2024 är ett kontrollstationsår då överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och staten prövas. Svenska kyrkan har, i samtal med regeringen, redovisat den kraftiga urholkning som skett av ersättningen och understrukit vikten av att ersättningen höjs i statsbudgeten för 2025.

TABELL 6 FÖRKLARING AV UTJÄMNING OCH KAE

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	RAM 2026	RAM 2027
Utjämningsavgifter församlingsnivå	757	778	793	797	809
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-853	-873	-888	-892	-904
Resultat församlingsnivå	-96	-96	-95	-95	-95
Utjämningsavgift stiftsnivå*	217	220	217	226	226
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-365	-365	-365	-365	-365
Resultat stiftsnivå	-148	-146	-149	-140	-140
NETTORESULTAT UTJÄMNING	-244	-241	-244	-235	-235
Intäkter KAE	492	460	460	460	460
Kostnader KAE	-492	-460	-460	-460	-460
Nettoresultat KAE	0	0	0	0	0
Resultat utjämning och KAE	-244	-241	-244	-235	-235

*) Utdelning från prästlönetillgångar

Prognosen för medlemsintäkter grundar sig på skatteunderlagets utveckling inkomståren 2023–2025 med hänsyn tagen till bedömd medlemsutveckling. Den utgår från Sveriges Kommuner och Regioners bedömning i april 2024. Kyrkoavgiftssatserna har antagits ligga kvar på 2024 års nivå.

Finansnetto

Budgeterad intäkt från kapitalförvaltningen motsvarar avkastningsmålet på 3 procentenheter över inflationsnivån. Inflationen var 2,5 procent enligt Riksbankens penningpolitiska rapport från mars 2024. Enligt försiktighetsprincipen budgeteras intäkten utifrån Riksbankens inflationsmål som är 2 procent för hela planeringsperioden. Sveriges Kommuner och Regioner och Konjunkturinstitutet räknar i de senaste prognoserna att inflationen kommer att vara nära målet på 2 procent i början av 2025.

Kyrkokansliets byggnad, som ägs av det helägda dotterbolaget Svenska kyrkans Förvaltnings AB är under renovering och beräknas vara färdigställt i början av år 2025. Utgifter för renoveringen belastar bolaget, men finansieringen görs från den nationella nivån inom likviditetsförvaltningen. Framtida kostnader i form av högre hyra kommer att belasta den nationella nivån och är med i budget.

TABELL 7 FINANSFÖRVALTNING

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	RAM 2026	RAM 2027
Övriga intäkter	2	0	0	0	0
Finansnetto	1 175	560	584	603	622
Kostnader	-5	-6	-5	-5	-5
Resultat	1 172	554	579	598	616

7.4 Ekonomisk plan per uppdrag med undernivåer

I stället för att dela upp intäkter och kostnader i en resultaträkning visar nedanstående tabell nettokostnaden för kyrkostyrelsens uppdrag. Nettokostnad är kostnader minus externa och interna intäkter, och motsvarar den del som avgiften för gemensam verksamhet (7-öringen) ska finansiera. Viss verksamhet, såsom Act Svenska kyrkan och kyrkoantikvarisk ersättning, KAE, finansieras till stor del av externa intäkter och därför är nettokostnaden låg. Resultaträkning för kyrkostyrelsens internationella råd och kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet visas i tabell 14 och 15.

TABELL 8 NETTOKOSTNAD PER UPPDRAG

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	RAM 2026	RAM 2027
Stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet					
Utbildningsinstitutet	-55	-59	-61	-62	-64
Svenska kyrkan i utlandet	-76	-77	-73	-73	-73
Diakonal utveckling, forskning, kulturarv (KAE), hållbarhet m.m.	-230	-250	-292	-258	-258
	-360	-386	-426	-394	-394
Företräderskap					
Internationell mission och diakoni	-105	-57	-22	-15	-15
Ekumenisk samverkan, påverkansarbete	-66	-64	-73	-65	-66
	-171	-121	-95	-79	-81
Stöd till en god förvaltning					
Löneservice	-58	-64	-46	-22	-14
Ekonomiservice	-26	-31	-78	-92	-75
It-infrastruktur, support och förvaltning	-194	-221	-185	-153	-125
Övr förvaltning gemensamma funktioner	-8	-9	-8	-8	-8
Juridiskt stöd, fastighetsstöd, arkiv m.m.	-78	-95	-107	-100	-100
	-364	-419	-425	-376	-322
Inomkyrklig reglering					
Kyrkoval	-17	-35	-48	-12	-23
Kyrkans böcker, kyrkomöte, kyrkostyrelse, råd	-59	-66	-70	-62	-62
	-77	-100	-118	-74	-85
Utjämnings och Finans					
Utjämnings	-339	-341	-339	-335	-335
Finansförvaltning	1 166	554	579	598	616
	826	212	241	264	282

Stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet

Uppdraget avser verksamhetsutveckling inom den grundläggande uppgiften i Sverige och utlandet inom forskning och analys, diakonal utveckling, hållbarhetsfrågor och utbildning för tjänst i Svenska kyrkan.

Kostnaderna för Svenska kyrkans utbildningsinstitut ökar under perioden på grund av utökad verksamhetsinsats och Svenska kyrkans bidrag till kyrkomusikerutbildningar. Nettokostnaden för Svenska kyrkan i utlandet är lägre än tidigare år på grund av sänkta kostnader för underhåll av utlandsfastigheter. En resultaträkning för kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet redovisas i tabell 15.

I kostnader för övrigt stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet ingår *Etapp 2 färdplan för klimatet* som omfattar 200 miljoner kronor under perioden 2024–2027. I det ingår kostnader för specialkompetens, incitamentsmedel, utbildning och innovation enligt tabell 9 nedan.

TABELL 9 KLIMATETAPP 2

Belopp i mnkr	Budget 2024	Budget 2025	RAM 2026	RAM 2027	
Specialister	10	20	20	20	
Incitamentsmedel	10	15	25	25	
Verksamhetsmedel utbildning och liknande	4	7	7	8	
Projektmedel och innovation/utveckling	4	5	5	4	
Nationell nivå	2	3	3	3	Totalt
	30	50	60	60	200

För arbetet utifrån åtagandena med det samiska folket avsätts 4 miljoner kronor per år under en tioårsperiod. Dessutom finns kostnader för ekumeniskt firande år 2025, medlemsutveckling, forskarskola och kommunikationsuppdraget en närvarande och synlig kyrka. År 2025 ingår 50 miljoner kronor till kyrkostyrelsens förfogande för kyrklig beredskap.

Här ingår också kyrkoantikvarisk ersättning, men nettokostnaden är noll kronor då den finansieras av bidrag om 460 miljoner kronor från staten.

Företräderskap

Uppdraget inkluderar ekumenisk samverkan, påverkansarbete och internationell mission och diakoni som samordnas genom Act Svenska kyrkan.

Den budgeterade nettokostnaden för internationell mission och diakoni minskar till 15 miljoner kronor under planeringsperioden. Verksamheten förväntas finansieras av externa medel i större utsträckning än tidigare. I budget 2024 finns 22,5 miljoner kronor till husbyggnadsprojektet i Jerusalem och 2025 finns 7,5 miljoner kronor till projektet. En resultaträkning för kyrkostyrelsens internationella råd redovisas i tabell 14.

Budget för övriga delar av uppdraget företräderskap ligger i nivå med tidigare utfall och budget för 2024. I samband med kyrkoval 2025 planeras en kyrkovalskampanj. I uppdraget ingår stöd till ekumeniska internationella samarbetsorganisationer och samarbetskyrkor med 15 miljoner kronor.

Stöd till en god förvaltning

Uppdraget omfattar verksamhet som genom samverkan och digitalisering ger verktyg för den grundläggande uppgiften och gemensamma administrativa arbetssätt som möjliggör hållbara och kostnadseffektiva lösningar. Fastighetsförvaltning, arkiv och juridiskt stöd ingår också i stöd till en god förvaltning.

Införandet av gemensamt kyrknät medför ökade kostnader under planeringsperioden. En ny avgiftsmodell leder till att intäkter ökar för både it-infrastruktur och gemensam nätförbindelse. Säkerhetskostnader samt kostnader för ökad motståndskraft i händelse av ofred har tillkommit från 2025 med 40 miljoner kronor per år.

Projekt för nytt lönesystem är försenat och fortsätter även under 2025. Förseningen påverkar även löneservicetjänsten, vilket innebär en lägre produktion och ett negativt nettoresultat för hela perioden, men som gradvis minskar.

Kostnader och intäkter för etablering av ekonomiservice och den nya ekonomiservicetjänsten har räknats om. Kostnader för etableringsprojektet, där en stor del avser byte av ekonomisystem, är 47 miljoner kronor 2025, 53 miljoner kronor 2026 för att sedan minska till 27 miljoner kronor 2027.

Kostnader för övrigt stöd till en god förvaltning är högre 2024 och framåt jämfört med utfall 2023. De högre kostnaderna 2024 beror bland annat på kyrkobyggnadsprojektet som hanterar beslut i kyrkomötet 2016 efter utredningen Gemensamt ansvar samt på högre hyra efter återflytten till kansliets nyrenoverade lokaler. Lokalerna ägs av Svenska kyrkans Förvaltnings AB som tar kostnader för renoveringen, vilket resulterar i en hyreshöjning. Från 2025 och framåt finns kostnader för ökat fokus på dataskyddsfrågor.

Inomkyrklig reglering

Uppdraget inkluderar verksamhet för Svenska kyrkans styrorgan och genomförande av kyrkoval. Kvalitetssäkring av Svenska kyrkans gudstjänstböcker, utveckling av kyrkoordningen samt Svenska kyrkans bestämmelser ingår också i uppdraget.

Kostnader för valarbetet varierar i en fyraårscykel. Den digitala satsningen inför valet år 2025 har delvis flyttats fram till 2025 och 2026, men även 2027.

De två senaste valen har kyrkomötet beslutat om ett bidrag till nomineringsgrupperna för valsedlar till kyrkomötet. För valet 2025 finns därför ett utrymme i budgeten 2025 för valsedelsbidrag.

I uppdraget ingår också kyrkomötets verksamhet där mandatstödet, som också varierar i fyraårscyklar, bidrar till en högre kostnad 2024 och 2025.

Arbetet med att utveckla och förnya psalmer budgeteras med 3,5 miljoner kronor per år och fortsätter efter planeringsperioden.

Utjämningsystemet

Se avsnitt 7.3 och tabell 6.

Finansförvaltning

Se avsnitt 7.3 och tabell 7.

7.5 Utbetalningar till stift och församlingar

Utöver utjämningsbidrag och kyrkoantikvarisk ersättning planeras utbetalningar till stift och församlingar inom *Ett steg vidare för klimatet*.

TABELL 10 UTBETALNINGAR TILL STIFT OCH FÖRSAMLINGAR

Belopp i miljoner kronor	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	RAM 2026	RAM 2027
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-853	-873	-888	-891	-904
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-365	-365	-365	-365	-365
Kyrkounderhållsbidrag	-100	-100	-95	-100	-100
Kyrkoantikvarisk ersättning	-492	-460	-460	-460	-460
Klimatsatsning	-8	-28	-45	-55	-55
Totala utbetalningar	-1 818	-1 826	-1 853	-1 871	-1 884

7.6 Kassaflödesbudget

Kassaflödesbudgeten, som liknar den kassaflödesanalys som återfinns i årsredovisningen, visar kassaflödet över planeringsperioden. Det är en budget och en bästa uppskattning för att hålla en jämn likviditet under perioden och ger en möjlighet att planera förvaltningen, då delar av kapitalets avkastning finansierar verksamheten.

TABELL 11 KASSAFLÖDES BUDGET

Belopp i mnkr	Budget 2024	Budget 2025	RAM 2026	RAM 2027
Den löpande verksamheten				
Årets resultat	224	245	420	504
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet				
Avkastning kapitalförvärv återinvesteras	-560	-584	-603	-622
Avskrivningar	14	11	9	9
Övriga poster	-30	-30	-30	-30
Kassaflöde från löpande verksamhet				
Ökning/ minskning av kortfristiga poster	0	0	0	0
Utnyttjad checkräkningskredit	0	0	0	0
Kassaflöde från löpande verksamhet	-351	-358	-204	-139
Investeringsverksamhet				
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-10	-10	-10	-10
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	-5	-5	-5	-5
Förs. av finansiella anläggningstillgångar	195	373	219	154
Kassaflöde från investeringsverksamhet exkl likv.förv	180	358	204	139
Årets kassaflöde	-171	0	0	0
Kassa och bank vid årets början disponibelt för nationell nivå	171	0	0	0
Kassa och bank vid årets slut	0	0	0	0

7.7 Eget kapital och mål för eget kapital

Församlingar i Svenska kyrkan är centrala, där firas gudstjänst, där bedrivs undervisning och där utövas diakoni och mission. För att församlingar och pastorat även i framtiden ska kunna utföra sitt grundläggande uppdrag med minskade ekonomiska resurser är det angeläget att långsiktigt säkra stödet till församlingar och pastorat för tider av nya förutsättningar och behov.

Det nationella egna kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser till akuta insatser som till strategiska insatser för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv. Det egna kapitalet uppgick vid ingången av 2024 till 11 miljarder kronor och utgörs till största del av det gemensamma kapitalet.

Kyrkomötet 2021 beslutade att målvärdet för eget kapital ska vara minst 10 miljarder kronor med årlig uppräknings för inflation. Det räknas upp årligen med hänsyn till konsumentprisindex, KPI, och mål för eget kapital är 11,7 miljarder kronor vid ingången av 2024. År 2022 var inflationen mycket hög samtidigt som avkastningen från kapitalet kraftigt negativ, vilket medförde att det egna kapitalet låg under mål för eget kapital. Under 2023 har inflationen mattats av och avkastningen från kapitalförvaltningen var 1 018 miljoner kronor. Det fria egna kapitalet har återhämtats men nådde ändå inte målvärdet, utan var 710 miljoner kronor lägre än mål för eget kapital vid ingången av 2024. Med en inflation enligt Riksbankens prognos i mars 2024 närmar sig det fria egna kapitalet målkapitalet under planeringsperioden.

TABELL 12 FRITT EGET KAPITAL

Belopp i mnkr	UB 2023	Budget 2025	RAM 2026	RAM 2027
Fritt eget kapital*	11 017	11 487	11 907	12 411
Lägsta nivå fritt eget kapital	11 727	12 177	12 384	12 631
Skillnad mot lägsta nivå	-710	-690	-476	-220

*) I det egna kapitalet ingår ännu inte realiserade värdeökningar inom kapitalförvaltningen. Vid bokslut 2023 uppgick de orealiserade värdeökningarna till 3 501 miljoner kronor.

Avkastningsmålet är långsiktigt och ska ses som ett snitt över tio år, så möjligheten att i framtiden återställa det egna kapitalet är goda, förutsatt att verksamheten inte drivs med underskott under en alltför lång period som måste täckas med avkastning från kapitalet. Avkastningen från kapitalet ska, enligt tidigare beslut, finansiera kyrko- och underhållsbidraget om 100 miljoner kronor per år. Därutöver finansierar avkastningen de strategiska insatserna under planperioden som redovisas i tabell 4. Det är av stor vikt att nivån på de strategiska insatserna är på en långsiktigt hållbar nivå så att det gemensamma kapitalet inte urholkas.

I diagram 3 nedan redovisas hur marknadsvärdet och mål för eget kapital har utvecklats i förhållande till varandra under den senaste tioårsperioden.

DIAGRAM 3. MÅL FÖR EGET KAPITAL OCH MARKNADSVÄRDE FÖR KAPITALFÖRVALTNINGEN 2013–2023

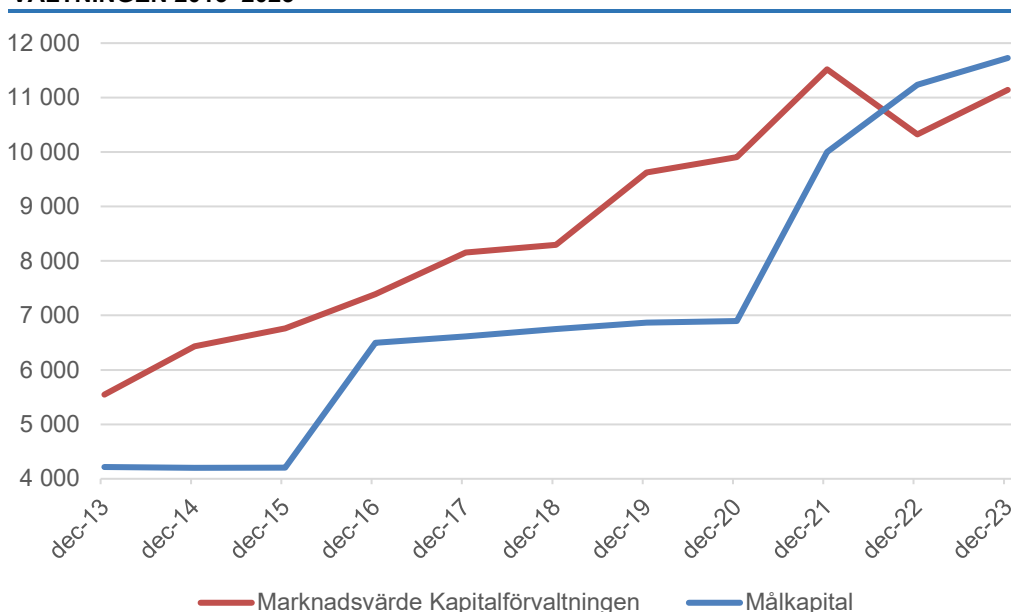
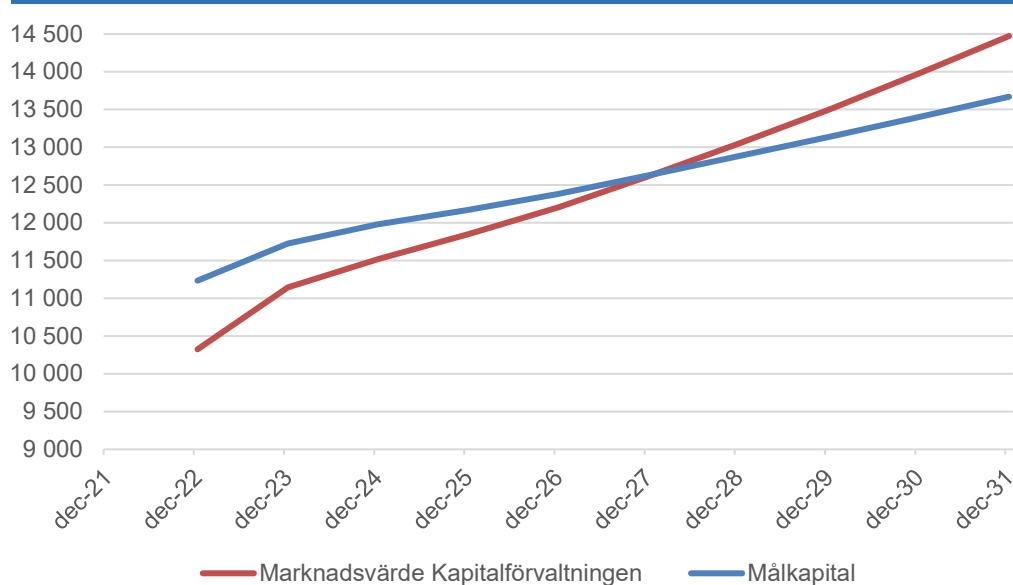

Diagram 4 visar en beräkning för hur mål för eget kapital och marknadsvärde kan utvecklas framöver, där mål för eget kapital är i balans 2027. Beräkningen är gjord med följande antaganden:

- ◆ Kapitalförvaltningen klarar avkastningskravet + 3 procent real avkastning (3 procent + inflation)
- ◆ KPI enligt prognos från Riksbanken i mars 2024 (2024: 2,2 procent 2025: 1,6 procent, 2026: 1,7 procent), därefter 2,0 procent per år.
- ◆ Ett uttag om 100 miljoner kronor till kyrkunderhållsbidraget görs varje år
- ◆ Ytterligare uttag om 100 miljoner kronor från avkastningen till finansiering av strategiska insatser varje år

DIAGRAM 4. PROGNOIS FÖR MÅL FÖR EGET KAPITAL OCH MARKNADSVÄRDE 2021–2031

7.8 Ändamålsbestämda medel

Tabell 13 visar beräknade ändamålsbestämda medel per 31 december respektive år.

TABELL 13 ÄNDAMÅLSBESTÄMDA MEDEL

Belopp i mnkr	UB 2023	Budget 2024	Budget 2025	RAM 2026	RAM 2027
Internationell mission och diakoni	177	112	53	54	62
Svenska kyrkan i utlandet	57	54	51	46	41
Övriga verksamheter	27	27	26	26	26
Utgående balans	261	181	130	126	129

Act Svenska kyrkan planerar att använda alla de fria ändamålsbestämda medlen 2024 och 2025. Enligt plan kommer Act Svenska kyrkans fria medel öka något från 2026. De ändamålsbestämda medel som finns i budget 2025 och framåt är främst öronmärkta medel och ett innehav i Oikocredit. Av ändamålsbestämda medel till Svenska kyrkan i utlandet var 39 miljoner kronor fria vid ingången av 2024.

7.9 Sammanfattning ekonomi för kyrkostyrelsens internationella råd och kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet

KsSkr 2024:1

TABELL 14 RESULTAT KYRKOSTYRELSENS INTERNATIONELLA RÅD

Belopp i miljoner kronor	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	RAM 2026	RAM 2027
Insamlade medel	199	223	251	272	285
Erhållna bidrag	135	160	152	230	228
Övriga intäkter	4	0	0	0	0
Förändr. ändamålsbest. medel	14	65	59	-1	-8
Summa intäkter	352	448	463	501	505
Utveckl.samarbete/bistånd	-236	-279	-249	-285	-281
Övriga lämnade bidrag	-7	-4	-4	-4	-4
Externa kostnader	-113	-112	-114	-111	-112
Personalkostnader	-103	-110	-118	-116	-122
Avskrivningar	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-459	-505	-485	-516	-520
Finansnetto	3	0	0	0	0
Resultat	-105	-58	-23	-15	-15

Intäkter från insamlade medel förväntas öka med 34 miljoner kronor under planeringsperioden, framför allt som ett resultat av högre stifts- och församlingsanslag. Erhållna bidrag är lägre 2025 jämfört med budget 2024 vilket framför allt beror på lägre förväntade bidrag från Radiohjälpen och Världens barn. Bidrag från institutionella givare förväntas öka 2026 och 2027, främst till den humanitära verksamheten. Det budgeterade uttaget av ändamålsbestämda medel är högt 2024 och 2025 bland annat på grund av en humanitär satsning. Efter 2025 väntas de fria ändamålsbestämda medlen vara slut och från 2026 bidrar ökningen i insamlade medel till att den internationella verksamheten kan uppnå ekonomi i balans.

Lämnade bidrag för utvecklingssamarbete/bistånd är lägre 2025 jämfört med budget 2024. År 2024 ingår bidrag till Lutherska världsförbundet för husbyggnadsprojekt i Jerusalem med 22,5 miljoner kronor som finansieras med den gemensamma avgiften. Budget 2025 inkluderar de resterande 7,5 miljoner kronor till husbyggnadsprojektet. De förväntade lägre intäkterna från Radiohjälpen och Världens barn påverkar också att de lämnade bidragen är lägre 2025. Budgeten för lämnade bidrag ökar 2026 och 2027 på grund av att de förväntade bidragen från institutionella givare ökar.

Externa kostnader förväntas ligga på samma nivå som utfall 2023 och budget 2024 under planeringsperioden, men personalkostnader är högre. Det strategiska arbetet med ökad närvaro i programländer fortsätter under perioden. Det innebär att bemanningen förändras genom fler utsända, fler lokalt anställda i programländer och färre i Uppsala.

TABELL 15 RESULTAT RÅDET FÖR SVENSKA KYRKAN I UTLANDET

Belopp i miljoner kronor	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	RAM 2026	RAM 2027
Insamlade medel	10	9	9	9	9
Erhållna bidrag	3	6	3	3	5
Övriga intäkter	0	2	1	1	2
Förändr. ändamålsbest. medel	-2	3	3	5	5
Summa intäkter	10	20	16	18	20
Utveckl.samarbete/bistånd	0	0	0	0	0
Övriga lämnade bidrag	-27	-49	-52	-54	-56
Externa kostnader	-18	-21	-15	-15	-15
Personalkostnader	-40	-25	-20	-20	-20
Avskrivningar	-3	-3	-3	-3	-3
Summa kostnader	-88	-98	-90	-92	-94
Finansnetto	-1	0	0	0	0
Resultat	-78	-78	-74	-74	-74

Insamlade medel och erhållna bidrag är i nivå med tidigare år. Under planeringsperioden kommer även ändamålsdestinerade medel att nyttjas med 13 miljoner kronor.

Genom den påbörjade inriktningen mot fler lokalanställningar och ekumenisk samverkan är personalkostnader för utsänd personal sänkta och i stället ökar anslagen till församlingar.

För att få en långsiktig planering av fastighetskostnader löper dessa över en femårsperiod där de första tre åren ingår i verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027. Budgeten för planerat underhåll sänks till 10 miljoner kronor per år. Totalt för femårsperioden 2025–2029 finns 50 miljoner kronor i budget.

Utdrag ur protokoll fört vid styrelsens sammanträde den 13 juni 2024.

Beslutande: Martin Modéus, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Amanda Carlshamre, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Berth Löndahl, Olle Reichenberg, Elisabeth Rydström, Erik Sjöstrand, Anna Sundberg och Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättarna Johannes Fransson, Sofija Lazic Pedersen och Linda Sjöo.

Föredragande: Gustaf af Ugglas, Marie Nordström

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2024:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027.

Särskilt yttrande av Anna Sundberg

I målbild 1 finns ett stycke med namnet *En klimatneutral kyrka*. Där beskrivs att Svenska kyrkan ska uppnå effektmålen om klimatneutralitet till 2030 för att inte bidra till den globala uppvärmningen, och hänvisar bland annat till Svenska kyrkans *Färdplan till klimatet*, etapp 2. Sverigedemokraterna har tidigare yrkat avslag till *Färdplan för klimatet* etapp 2 som kostar 200 miljoner, enligt beslutet som togs 2023. Vi ställer oss kritiska till detta då vi bland annat tycker att de hundratals miljoner som Svenska kyrkan satsar i sitt klimatarbete ska gå till kyrkans viktiga kärnverksamhet – gudstjänst, utbildning, diakoni och mission. Där gör pengarna större nytta och behoven är enorma.

Svenska kyrkan har kommit att få ett väldigt kostsamt och överambitiöst engagemang för klimatet så pass att människor upplever att kyrkan tappat sitt fokus och huvudsyfte som kyrka. Vi är därför inte övertygade att Svenska kyrkans miljöarbete kommer att stärka förtroendet för kyrkan.

Sveriges andel av de globala utsläppen är endast 0,2 procent och vår påverkan är ytterst liten. Vi frågar oss vilken nytta gör då dessa Svenska kyrkans hundratals miljoner för klimatet? Ingen tror vi, så länge andra länder i världen såsom Indien och Kina inte minskar sina utsläpp. Därför är Svenska kyrkans satsningar för klimatet, såsom produktion av förnybar el, verkningslösa och de hundratals miljoner som satsas i Sverige av Svenska kyrkan ger oss inte ett bättre klimat.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:2

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 16 maj 2024

Martin Modéus

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I denna skrivelse läggs årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2023 fram.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
Bilaga 1 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023	4
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	88

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2024:2

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023.
2. bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2023.

Bilaga 1 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023

ÅRSREDOVISNING

för Svenska kyrkans nationella nivå 2023

Innehåll

Ärkebiskopen har ordet.....	7
Generalsekreteraren har ordet.....	9
1 Inledning	11
1.1 Den nationella nivåns uppdrag.....	11
1.2 Kyrkostyrelsen	12
1.3 Kyrkostyrelsens kansli	12
1.4 Omvärldsfaktorer som kyrkostyrelsen förhåller sig till	13
1.5 Den nationella nivåns bidrag till ett hållbart samhälle.....	14
2 Verksamhetsuppföljning	15
2.1 Året som gått 2023.....	15
3 Ekonomi	26
3.1 Sammanfattning ekonomi	26
3.2 Resultaträkning	27
3.3 Eget kapital	29
3.4 Ekonomiskt utfall per uppdrag med undernivåer.....	30
3.5 Sammanfattning ekonomi för råden.....	32
4 Förvaltningsberättelse	34
4.1 Allmänt om verksamheten	34
4.2 Styrning och ledning	34
4.3 Legal struktur	35
4.4 Stiftelser	35
4.5 Väsentliga händelser under 2023	35
4.6 Totala intäkter och kostnader.....	37
4.7 Finansiella instrument.....	39
4.8 Hållbarhetsupplysningar	40
4.9 Förväntad framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer	41
4.10 Eget kapital	42
4.11 Resultat och ställning.....	42
5 Fem år i sammandrag.....	43
6 Resultaträkning.....	44
7 Balansräkning	45
8 Förändring av eget kapital.....	46
9 Kassaflödesanalys	47
10 Noter.....	48
11 Hållbarhetsnoter	69
Revisionsberättelse.....	84
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	88

Under det gångna året hölls Lutherska världsförbundets generalförsamling i Krakow, bara någon timme från gränsen till Ukraina. I skuggan av kriget var det starkt att få träffa lutherska syskon från hela världen i bön för fred och rättvisa.

Sverige har under en lång tid levt i ett fredligt sammanhang. Det gör att den teologi som vi har är en fredsteologi i fredstid. Det är förstås ofarligt att prata om fredsteologi i Sverige och att demonstrera för fred på våra gator. Men vår teologi har aldrig blivit prövad i krigsnära tid. Vi får hoppas att vi aldrig ska uppleva krig i Sverige, men vi har skäl att "hållfasthetstesta" vår teologi och i tanken pröva den i sammanhang som vi ännu inte varit i.

Kyrkans teologi är alltid en fredsteologi. Oavsett om vi kommer fram till att det finns lägen då självförsvar är berättigat eller inte, måste all kristen teologi börja i freden och ha freden som både utgångspunkt och mål. Men vi har ett teologiskt arbete att göra här.

Jag talade för ett tag sedan med en bekant i ett annat land. Han är ivrig fredsförespråkare och lever i en miljö präglad av pacifism. I hans sammanhang var det till exempel självklart att hans land inte skulle exportera vapen. Men så kom frågan om Ukraina och vapenexport upp. Då bytte hans land och många i hans närmiljö på kort tid åsikter. Hur kan en så omfattande positionsförflyttning ske så snabbt i en så stor och svår fråga? Det väcker misstanken hos mig att det teologiska grundarbetet inte var ordentligt gjort.

Så vad gör vi då? Vi behöver tänka oss in i andra situationer som vår teologi ska hålla för. Vad betyder det, till exempel, att vända andra kinden till i ukrainska Cherson? Vi behöver utföra den typen av teologiska hållfasthetstest. Teologin måste fungera om vi står under attack, ockupation, i självförsvar, eller om vi blir indragna i ett orättfärdigt krig.

Jag var nyligen i Israel och Palestina. Vi var med om en gudstjänst i en synagoga i Jerusalem. Efter fem minuter tvingades vi ner i skyddsrummet när flyglarmet ljud. Ovan jord firades gudstjänsten med teman som fred, försoning och kärlek. Det var en stark upplevelse. Under jord fortsatte gudstjänsten med samma teman. Det var ett exempel på att man i det judiska sammanhanget hade gjort ett gott grundarbete. Teologin höll i olika upplevelser. Några dagar senare firade vi tredje advent hos vår lutherska systerkyrka i Ramallah på Västbanken. Upplevelsen var densamma här, även om hotet just då inte var riktigt lika överhängande. Gudstjänsten andades temat fred, och försoning och kärlek.

I grunden är den kristna teologin alltid en fredsteologi. Vad vi än säger teologiskt om krig och fred sett ur ett kristet perspektiv, måste vi alltid börja med ordet fred. Utgångspunkten är att vi står vid sidan av Jesus Kristus, för att se det han ser, göra det han gör och säga det han säger.

Fred måste alltid vara rättvis. Men det finns olika sorters fred. Det finns slagfältsfreden, den kalla freden, den framförhandlade freden, den fred där man tagit och givit därför att man vill varandra väl. De senare perspektiven hörde jag mellan raderna flera gånger i det Heliga landet: "vi vill ju varandra inget ont, vi vill varandra gott." Det väcker en skärva av hopp.

Det finns några principer som vi kan bära med oss. Någonstans finns alltid tanken med om att vända andra kinden till i en kristen fredsteologi. Det är ingen underkastelsesteologi. Det kan vara en stark motståndshandling. Där finns korsets princip om Kristi närvaro i det allra svåraste och där finns uppståndelsens princip. Där finns Kyrie-punkten, punkten i livet där vi inte kan skilja på vad som är rätt och fel, där vi inte vet vad vi ska göra. Ändå står vi kvar.

Att stå kvar och vägra att sugas in i någons våldsideologi är ingen enkel sak, men den är viktig. En av Svenska kyrkans stora uppgifter såväl i krig som i fred är att stå kvar.

Martin Modéus

Ärkebiskop och ordförande i kyrkostyrelsen

Biskop Sani Ibrahim Azar och ärkebiskopen tillsammans, tredje advent i Ramallah på Västbanken. Foto: Mikael Stjernberg

Det har varit ett dramatiskt år i världen. Det är krig i vår närhet och vi ser naturkatastrofer, inte sällan orsakade av tilltagande klimatförändringar. Svenska kyrkan har genom ACT-alliansen och sina globala kyrkliga partnerorganisationer förmedlat stöd till människor i utsatta situationer. Kyrkan har uppmärksammat människor även i länder vars befolkning redan har en utsatt situation, men som hamnat i medieskugga under pågående krig i Europa och i Mellanöstern.

Det är gott att se hur allt fler väljer att bli månadsgivare till Act Svenska kyrkan och kunna konstatera ett bra insamlingsresultat även i år, trots mångas försämrade privatekonomi i Sverige. Svenska kyrkan kan genom människors oförtrutna engagemang stå kvar och ta ansvar när andra vänder sig bort. Och vi kan fortsätta verka som kyrka, förmedla hopp och tro.

Människors intresse för existentiella frågor tar sig uttryck såväl i församlingslivet som i det offentliga samtalet och Svenska kyrkan tycks ha ett grundmurat förtroende bland dem som väljer att vara medlemmar. Tillsammans med ärkebiskopen och övriga biskopar tar kyrkostyrelsen ansvar för Svenska kyrkans samtal med regering, myndigheter, internationella organ och för samverkan med andra civilsamhällesorganisationer.

Det bidrag Svenska kyrkan får från staten, kyrkoantikvarisk ersättning, täcker bara en mindre del av de kostnader som församlingarna har för underhåll, renovering och antikvarisk vård. Svenska kyrkan har inför Kontrollstation 2024 lämnat rapporten *Att möta förändring* till Kulturdepartementet och i den framgår Svenska kyrkans betydelse som en sammanhållande kraft i samhället och hur angeläget det är att undvika underhållsskulder som riskerar att skada det kyrkliga kulturarvet. Tjänstepersoner och ledamöter från samtliga riksdagspartier i kulturutskottet har i möten fått ett konkret förslag till successiv höjning av den kyrkoantikvariska ersättningen som motsvarar en omräkning till dagens penningvärde från när bidraget infördes. Förslaget innehåller också behov av inflationsskydd.

Svenska kyrkan finns med i människors vardag, i glädje och sorg. I församlingar firas dop, unga deltar i konfirmandarbete och par väljer att gifta sig i kyrkan. Även när livet inte blir som man tänkt sig finns kyrkan där. Svenska kyrkan förmedlar närvaro, öppenhet och hopp. I kris eller samhällsstörning måste Svenska kyrkan kunna fortsätta vara kyrka och våra lagstadgade ansvarsområden måste fungera. Under året har den kyrkliga beredskapen därför stärkts och en särskild enhet på kyrkokansliet har inrättats för att utveckla beredskapen i samarbete med stiftens och möta utmaningar i den tid som är. Kyrklig beredskap omfattar exempelvis förberedelse för att möta större olyckor, väderrelaterade händelser, pandemier samt ytterst krigssituationer.

Svenska kyrkan drabbades den 23 november 2023 av ett cyberangrepp av typen ransomware, som generellt syftar till att skada genom att stjäla information ur it-miljö samt kryptera information i it-system så att den inte kan läsas eller användas. Kyrkokansliet noterade tidigt angreppet och kunde agera genom att stänga ner samtliga it-system. Den snabbt aktiverade krisledningen ledde det systematiska arbetet för att minimera skador, anlita externa experter, analysera och slutligen återställa systemen. Det snabba agerandet innebar att effekterna av angreppet blev betydligt mindre än vad de hade kunnat bli. Tack vare samverkan med stiftens direktorer, tålamod och kreativitet från medarbetare i hela Svenska kyrkan lyckades vi ta oss igenom denna kris och så småningom återgå till normalt arbetssätt.

Den nationella nivån fortsätter att stödja stiftens och bidra till att församlingar och pastorat utifrån sina lokala förutsättningar ska kunna möta samtidens utmaningar. Efterfrågan på administrativ samverkan ökar och allt fler ser möjligheter för både ökad

KsSkr 2024:2
Bilaga 1

professionalitet och att resurser frigörs till församlingens grundläggande uppdrag. Att nästan alla församlingar, pastorat och stift hade tillgång till Microsoft 365 och Kornet som en del av den gemensamma it-plattformen fick stor betydelse, så att kommunikationen kunde fortsätta inom Svenska kyrkan, angreppet till trots.

Helén Ottosson Lovén
Generalsekreterare i Svenska kyrkan

Sankt Jakobs kyrka centralt i Stockholm. Foto: Lars Lindgren

1 Inledning

Denna årsredovisning avser verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå under året 2023 och inkluderar hållbarhetsfrågor. Hållbarhetsnoter presenteras specifikt naorna 69–82. Uppdraget på den nationella nivån är stort och arbetet är därför både brett och omfattande. Redovisningen ger en inblick i verksamheten och enbart en mindre del av allt som kyrkostyrelsen ansvarar för kan lyftas fram.

1.1 Den nationella nivåns uppdrag

Svenska kyrkans uppdrag uttrycks i kyrkoordningens beskrivning av församlingarnas syfte. ”Att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.” Evangeliet om Jesus Kristus är fundamentet för detta, gemensamt för hela den världsvida kyrkan.

Med detta som grund verkar Svenska kyrkans nationella nivå för att stärka Kristi kyrka och bidra till ett mer hållbart samhälle såväl andligt och existentiellt som ekonomiskt, ekologiskt och socialt, både i Sverige och globalt. Den nationella nivån stödjer stift och församlingar i deras arbete för att skapa detta värde och förutsättningarna för insatserna ligger Svenska kyrkans samlade tillgångar. Den nationella nivån är en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och bidrar till att Svenska kyrkans uppdrag genomförs både rikstäckande och i internationellt samarbete.

Den nationella nivån har fyra uppdrag som är ömsesidigt beroende av varandra och förstärker varandra. Dessa är fastställda i kyrkoordningen och beskrivs kortfattat nedan.

1.1.1 Stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet

Uppdraget omfattar exempelvis stöd till kyrkans sociala arbete, klimatarbete, forskning och analys samt kulturarvsfrågor. Den nationella nivån ansvarar även för Svenska kyrkans utbildningsinstitut som utbildar framtidens diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster samt för Svenska kyrkan i utlandet som stödjer församlingar som verkar för svenskar utomlands. Den nationella nivån svarar också för övergripande frågor avseende begravningsverksamheten inom Svenska kyrkan.

1.1.2 Företräderskap

Den nationella nivån företräder, genom kyrkostyrelse och ärkebiskop, hela trossamfundet Svenska kyrkan i relation till beslutsfattare och andra kyrkor, samfund och civilsamhällesorganisationer samt ansvarar för Svenska kyrkans gemensamma information. Den nationella nivån deltar i flera ekumeniska samarbeten i Sverige och internationellt och leder och samordnar Svenska kyrkans beredskap. I uppdraget ingår även internationellt utvecklingsarbete och humanitärt arbete, som bedrivs under namnet Act Svenska kyrkan och samordning av detta arbete i Sverige.

1.1.3 Stöd till god förvaltning

Den nationella nivån ger stöd till god förvaltning i församlingar och pastorat och omfattar exempelvis gemensamma administrativa lösningar, digitalisering och finansiella placeringar i gemensamma etiska fonder.

1.1.4 Inomkyrklig reglering

Den nationella nivån tar löpande fram underlag för förankring och fastställande av Svenska kyrkans gudstjänstböcker samt förslag till beslut om förändringar i kyrkoordningen till kyrkomötet. Uppdraget innefattar också exempelvis att genomföra kyrkoval och ansvara för utjämningsystemet.

Svenska kyrkan i utlandets medarbetare Björn Kling i Aten. Foto: Magnus Aronson

1.2 Kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsen leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter enligt bestämmelser i kyrkoordningen. I uppdraget ingår att verkställa uppdrag från kyrkomötet och att till kyrkomötet lämna skrivelser, ge förslag till verksamhetsinriktning och lägga fram en årsredovisning för den nationella nivån. Kyrkostyrelsen företräder Svenska kyrkan, exempelvis genom remissvar, uttalanden och officiella kontakter. I teologiska och ekumeniska frågor samråder kyrkostyrelsen med biskopsmötet.

Kyrkostyrelsen består av ärkebiskopen såsom ordförande och 14 ledamöter med lika många ersättare. De väljs för en period om fyra år. Dessutom väljs en annan biskop som ersättare för ärkebiskopen.

1.3 Kyrkostyrelsens kansli

Det dagliga arbetet på kyrkostyrelsens kansli, kyrkokansliet, leds av generalsekretären som utses av kyrkostyrelsen.

Svenska kyrkan möter regelbundet beslutsfattare och personer från myndigheter och civilsamhället. Som investerare och inköpsorganisation står den nationella nivån i en bred kontakt med företrädare för näringslivet, både på det nationella och internationella planet. Sveriges kristna råd, Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet, Sveriges interreligiösa råd och andra organisationer och nätverk utgör centrala forum för dialog och samverkan. Andra organisationer i civilsamhället i Sverige och internationellt är också viktiga i samverkan för skapelsens integritet och mänsklig

värdighet, till exempel i det konkreta utvecklingsarbetet inom Act Svenska kyrkan och i stödet för det diakonala utvecklingsarbete som bedrivs på församlingsnivå.

Utöver egen kontinuerlig omvärldsanalys och forskning inhämtas regelbundet allmänhetens synpunkter genom omvärlds- och medieanalyser samt enkätundersökningar. Sammantaget utgör detta underlag för kyrkostyrelsens prioriteringar och utveckling av stödet till stift och församlingar.

Målsättningar, verksamhetsplaner, policyer, uppförandekoder och rutiner konkretiserar hur den nationella nivån ska utforma sitt arbete. Effekterna av arbetet följs upp genom intern kontroll av hur planer och rutiner efterlevs, medarbetarenkäter, statistikinsamling om miljöpåverkan och facklig samverkan. Effekterna följs även upp i dialog med stift, leverantörer, företag och de fonder som Svenska kyrkan investerar i.

1.4 Omvärldsfaktorer som kyrkostyrelsen förhåller sig till

I kyrkostyrelsens årliga skrivelse om verksamhet och ekonomi för den nationella nivån presenteras teologiska utgångspunkter utifrån Svenska kyrkans givna kallelse att i ord och handling räcka evangelium.

Kyrkostyrelsen tar del av generalsekreterarens omvärldsrapport i beredningen av verksamhet och budget. De omvärldsfaktorer som kyrkostyrelsen tagit särskild hänsyn till de senaste åren är de tilltagande klimatförändringarna, människor på flykt och humanitära behov, en ekonomisk osäkerhet och en ansträngd välfärd samt barn och ungas minskade förtroenden för kristen tro. Den genomgripande digitaliseringen i samhället påverkar Svenska kyrkans kommunikation, inte minst med unga människor och utmanar oss i valet av kommunikationskanaler.

Situationen i Gaza utvecklades under hösten till en humanitär katastrof. Foto: Kahlil Hamra

Det försämrade säkerhetsläget och krig i vårt närområde är också omvärldsfaktorer som kyrkostyrelsen tagit särskild hänsyn till i sin planering de senaste åren, likaså att desinformation, hat och hot i samhället samt populistiska auktoritära antidemokratiska krafter vuxit sig starka. Det krig som utbröt efter Hamas terrorattack mot civila i Israel den 7 oktober 2023 har inneburit ett stort lidande för människor i regionen och inte minst för människor som bor i Gaza. Kriget i regionen påverkar även Svenska kyrkans verksamhet.

Vidare manar prognoser om framtida medlemsutveckling och framtida intäkter från kyrkoavgiften till ekonomiska besparingar för hela Svenska kyrkan och en ökad samverkan internt av både kvalitetsmässiga och ekonomiska skäl.

1.5 Den nationella nivåns bidrag till ett hållbart samhälle

Hösten 2015 enades världens länder om 17 hållbarhetsmål inom olika områden, Agenda 2030. Tillsammans formar målen en gemensam karta som ska vägleda världen till en hållbar utveckling. Ledorden i Agenda 2030 är att ingen ska lämnas utanför och att målen ska genomföras med särskild hänsyn till de människor och de samhällen som har sämst förutsättningar.

Den nationella nivån integrerar ekologiska, ekonomiska, sociala samt andliga och existentiella hållbarhetsdimensioner i verksamheten, i sin styrning, sitt genomförande och sin uppföljning. Andlig hållbarhet handlar om att ge en teologisk grund för värderingar och ställningstaganden som främjar existentiell hälsa och livsmod. Ekologisk hållbarhet handlar om att hushålla med naturresurserna och värna miljön. Ekonomisk hållbarhet handlar om att använda och förvalta ekonomiska resurser hållbart. Social hållbarhet handlar om att verka för mänskliga rättigheter, tillit, inkludering och egenmakt.

Med biskopsbrevet om klimatet som utgångspunkt antog kyrkostyrelsen i december 2019 *Färdplan för klimatet*, efter förankring i stiftet. Det övergripande målet är att hela Svenska kyrkan ska vara klimatneutral till 2030 och inte bidra till den globala uppvärmningen. Ett urval strategiska klimatinsatser bidrar till att förverkliga Parisavtalets mål genom resursförstärkning från kyrkostyrelsen. Den nationella nivån stödjer även klimatarbetet i Svenska kyrkan med ansvarsfull kapitalförvaltning och nationella ramavtal, där klimat- och andra hållbarhetsfrågor integreras i inköpsarbetet. I januari 2024 påbörjades den andra etappen av Svenska kyrkans färdplan för klimatet där kyrkostyrelsen med förstärkta insatser samverkar med stiftet.

Hållbarhetsnoterna på sidan 69 i årsredovisningen innehåller mer information och fler detaljer om den nationella nivåns arbete för klimatet och övriga hållbarhetsfrågor.

2 Verksamhetsuppföljning

2.1 Året som gått 2023

Rysslands anfallskrig mot Ukraina har nu pågått i två år. Det finns inget som tyder på att freden är inom synhåll och ett stort lidande fortsätter för människor som lever i krigets absoluta närhet och för dem som tvingats lämna sina hem och nära relationer och fly. Detta har också påverkat hela säkerhetsituationen i Europa som föranleder ett stärkt beredskapsarbete i vårt samhälle och en ökad kyrklig beredskap.

Därtill har det krig som utbrutit mellan Israel och Hamas efter terrorattacken mot civila i södra Israel den 7 oktober 2023 inte enbart bidragit till stort humanitärt lidande för människor i regionen utan också till en alltmer osäker värld. Konsekvenserna av de krig som pågår är inte bara oroande utan även oöverblickbara.

Det har varit ett dramatiskt år och Svenska kyrkan har genom sin verksamhet bidragit till att göra skillnad både i Sverige och för människor globalt. Genom Act Svenska kyrkan har humanitärt bistånd förmedlats till människor i utsatta situationer och ett kontinuerligt påverkansarbete görs gentemot regering och riksdag för att det svenska biståndet ska nå de människor som är i störst behov av insatser.

Det cyberangrepp som Svenska kyrkan utsattes för den 23 november fick stora konsekvenser, trots att angreppet upptäcktes tidigt och ledningen agerade omedelbart. Händelsen fick stor påverkan i hela Svenska kyrkans verksamhet, men hade ställt till mer skada om församlingarnas medarbetare och förtroendevalda inte hade anslutit sig till Microsoft 365. Kommunikationen kunde fortsätta i Teams och därmed eliminera skadeverkningar. Med hjälp av kreativitet och uthållighet har församlingar kunnat hålla gudstjänst, utföra diakoni och själavård under hela krisen.

En av årets överläggningar mellan stiftsstyrelsernas presidier och kyrkostyrelsens arbetsutskott genomfördes i Uppsala. Foto: Marie Nordström

För att stärka, effektivisera och kvalitetssäkra ett långsiktigt hållbart kyrkoliv pågår flera samtal. Dels mellan kyrkostyrelsens arbetsutskott och stiftsstyrelsernas presidier. Dels möts kyrkostyrelsen och biskopsmötet kontinuerligt i separata överläggningar

och kyrkostyrelsen bjuder in företrädare för stiftens domkapitel till gemensamma överläggningar samt möter stiftens egendomsförvaltningar till samråd om förvaltningen av prästlönstillgångar. Utöver detta har kyrkostyrelsen mött stiftsstyrelsen i Stockholm under två dagar i februari 2023. Kontinuerliga samråd äger också rum mellan kyrkostyrelsens arbetsutskott och kyrkomötets presidium.

Inställningen till administrativ samverkan och digitalisering har förändrats och många ser nu fördelar trots en lång startsträcka. Samverkan har betydelse för om Svenska kyrkan ska kunna fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva mission och diakoni i hela landet även i framtiden. Samverkan handlar även om att dela resurser och kompetens i stiftet och ta vara på varandras erfarenheter i stödet till församlingens grundläggande uppdrag. Under året har en utredning för utökad stiftssamverkan arbetat och i slutet av våren 2024 kommer en rapport att lämnas till kyrkostyrelsen. Generalsekreteraren överlägger fortsatt med stiftens direktorer för att samordna, bereda och verkställa beslut fattade av kyrkostyrelsen och stiftsstyrelser inom gemensamma verksamhetsområden. I detta kollegium ägde ett omistligt intensivt arbete rum under cyberangreppets akuta period för att bidra till krisledningens hantering av situationen. I augusti inbjöd ärkebiskopen biskopsmötet och stiftsdirektorerna till en gemensam samling i Uppsala för att stärka gruppernas samverkan.

Mot bakgrund av kyrkoordningens beskrivning av den nationella nivåns uppdrag och det som sker i vår omvärld fastställde kyrkomötet 2018 tre övergripande målbilder för den nationella nivån till 2030. Nedan följer några exempel på den nationella nivåns insatser under 2023, relaterade till respektive målbild.

2.1.1 Målbild 1

År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som utifrån lokala förutsättningar kan möta samtidens utmaningar.

Denna målbild relaterar i första hand till den nationella nivåns uppdrag *Stöd till stiftet för utveckling av församlingslivet* och *Företrädarskap*.

I samarbete med stiftet har den nationella nivån bidragit till att stödja och stärka församlingarnas förmåga att fullgöra sin grundläggande uppgift inom flera områden och på olika sätt, men årsredovisningens format medger enbart exempel ur verksamheten.

De senaste åren har visat hur snabbt förändringar kan ske i Sverige och i resten av världen. Detta har aktualiserat behovet av stärkt civil beredskap och en samordnad kyrklig beredskap. Kyrklig beredskap handlar om förmågan att vara kyrka i kristid och förmedla närvaro, öppenhet och hopp. Svenska kyrkans lagstadgade ansvarsområden måste fungera också vid en samhällsstörning i fredstid, ytterst även i krig. Dessutom behövs en stark samverkan med andra kyrkor, trossamfund och organisationer samt goda relationer med myndigheter och beslutsfattare. Därför har den nationella nivån i samverkan med stiftet intensifierat arbetet ytterligare under 2023 med att höja Svenska kyrkans förmåga vid höjd beredskap och krig samt stärka sin del i den civila beredskapen.

Jourhavande präst, som nås via SOS Alarm och som samordnas och stöds av den nationella nivån är efterfrågad. I 112-rådet där Svenska kyrkan ingår möts Trafikverket, Polismyndigheten, Kustbevakningen, Socialstyrelsen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Svenska kyrkan aktualiserar kontinuerligt existentiella och andliga perspektiv i detta råd. Svenska kyrkan ingår även i samordningsmöten för suicidprevention som Folkhälsomyndigheten kallar till. Efterfrågan är också stor vad

gäller andligt stöd i kriminalvården på anstalter och i häkten, i sjukvården, på skolor och universitet samt på Migrationsverkets förvar.

Att Svenska kyrkan är en organisation som myndigheter har förtroende för blir tydligt i möten med samhällsföreträdare. Regeringen utlyste 98 miljoner kronor till civilsamhället våren 2023 i en särskild satsning för att motverka ofrivillig ensamhet. Inom kyrkokansliet noterades då att Svenska kyrkan inte hade möjlighet att söka medel på grund av att direktiven begränsat satsningen till ideella föreningar och icke vinstdrivande stiftelser. Efter direkt dialog med Socialdepartementet som ansvarig för medelshanteringen ändrades förordningen så att även Svenska kyrkan skulle kunna söka medel och ansökningstiden förlängdes. Församlingar kunde därefter söka medel för aktiviteter och mötesplatser för gemenskap och stimulans, för åtgärder så att fler kan engagera sig ideellt eller delta i verksamheter som anordnas ideellt samt för annat som bidrar till att förebygga och bryta ofrivillig ensamhet och isolering.

Den nationella nivån ger stöd till stiftens främjande av församlingslivet. Foto: Magnus Aronson

Svenska kyrkan har fördelat 6 miljoner kronor från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor till insatser för socialt särskilt utsatta grupper. Från församlingar kom 131 ansökningar på sammanlagt över 24 miljoner kronor. Medlen har främst använts till basala behov, såsom mat, hygienartiklar och liknande samt boendekostnader.

Den nationella nivån presenterar kontinuerliga analyser och omvärldsbeskrivningar till stöd för reflektion och planering i församlingar, pastorat och stift. Under året fick Svenska kyrkan beviljat forskningsanslag från Vetenskapsrådet på 4,5 miljoner kronor för forskning om ideellt engagemang i Svenska kyrkan, som gör det möjligt att studera denna mer eller mindre använda kraft och kompetens i Svenska kyrkan. Projektet kommer att pågå under perioden 2024–2027.

Arbetet utifrån åtagandet till det samiska folket pågår och under året har stiftet inlett verksamhet som på längre sikt kommer att få betydelse för det samiska folkets förtroende för Svenska kyrkan. På midsommardagen berikades Svenska kyrkan och Den norske kirke med ytterligare en psalmbok, när den första sydsamiska psalmboken

mottogs. Detta skedde vid en mäsas i Ankarede kapell med närvaro av biskopen i Härnösands stift och Samiska rådet i Svenska kyrkans ordförande. Saalmegærja som betyder psalmbok på sydsamiska är den tredje samiska psalmbok som Svenska kyrkan publicerat, sedan tidigare finns den lulesamiska psalmboken och den nordsamiska psalmboken. Den nya sydsamiska psalmboken innehåller 75 psalmer, både ett urval språkligt anpassade psalmer ur den norska och den svenska psalmboken samt nyskrivna och äldre psalmer och sånger på sydsamiska. Några psalmer finns i två översättningar beroende på vilken översättning som används i norsk eller svensk tradition. I psalmboken finns också psalmer på umesamiska.

Från midsommar och hela juli månad genomfördes Svenska kyrkans nationella sommarkampanj längs landsvägar, på centralstationer, i sociala medier, i tidningsbilagor och i poddradio. Syftet var att väcka allmänhetens intresse för sommarkyrkan och appen *Kyrkguiden*. Särskilt fokus riktades mot målgrupper med svag relation till kyrkan. Efter sommaren genomfördes en repris av den dopkampanj som genomfördes i april och under hösten uppmärksammades den tidigare använda filmen om sorg i samband med årets allhelgonahelg och julhelg. Kampanjerna har till syfte att visa att Svenska kyrkan är en plats för både livets stunder av glädje och av sorg.

Under hösten inleddes arbetet med att ta fram en ny webbplats för att nå gruppen unga vuxna, 16–30 år. En första kampanj genomförs under våren 2024. Arbetet för att nå unga är en del i satsningen *En närvarande och synlig kyrka* och den genomförs i nära dialog med församlingar, pastorat och stift.

Svenska kyrkans medarbetare är fortsatt aktiva på sociala medier och det finns flera konton med anknytning till Svenska kyrkan. I december 2023 nådde Svenska kyrkans officiella Facebooksida 95 000 följare. Det officiella kontot på Instagram hade cirka 17 500 följare och kontot på X 21 000 följare. Tidigare under året, i slutet av april, utsattes Svenska kyrkans officiella nationella konton på Facebook och Instagram för en så kallad phishingattack. En okänd aktör tog sig in i administrationssystemet via en medarbetares konto och gjorde sig själv till administratör varpå denne stängde ute övriga administratörer. Efter cirka en vecka återtog Svenska kyrkan kontrollen över dessa konton, inklusive Act Svenska kyrkans och Svenska kyrkan i utlandets konton. Händelsen polisanmäldes och rapporterades till Integritetsskyddsmyndigheten. Svenska kyrkans konton utmärker sig genom att ha en unikt hög engagemangsgrad, vilket innebär att personer gillar, delar och kommenterar inläggen i betydligt högre utsträckning än för andra organisationer med liknande följarsbas. Ärkebiskopen är liksom sina företrädare aktiv på sociala medier och i annan media. Exempelvis medverkade ärkebiskopen den 14 december i SVT:s intervjuprogram *30 minuter*. Intervjun blev viral och fick ett stort medialt genomslag.

Bokmässan i Göteborg där Svenska kyrkan är medarrangör hade Judisk kultur som tema 2023. Svenska kyrkan erbjöd som tidigare år ett fullmatat seminarie- och samtalsutbud på den egna scenen *Se människan* och på *Globala torget*. Bland seminarierna kan nämnas *Juden Jesus* med medverkan av ärkebiskopen, rabbin Ute Steyer, kardinal Anders Arborelius och överrabbin emeritus Morton Narrowe. Sammanlagt besökte cirka 10 000 personer Svenska kyrkans scen i Göteborg. Många tog också del av programmet digitalt. Vid årets slut hade drygt 30 000 tagit del av Svenska kyrkans samtal och seminarier från Bokmässan. Svenska kyrkan var liksom tidigare år även engagerad i arrangemang utanför mässans lokaler i Göteborg.

Kyrkomusikerteamet på Svenska kyrkans utbildningsinstitut har spelat och sjungit in all liturgisk musik i kyrkohandboken del I, för att kunna användas både som undervisningsmaterial på institutet och för att komma församlingar till del. Ett ettårigt ekonomiskt stöd till kyrkomusikerutbildningen på Marie Cederschiölds högskola har

lämnats för 2023. Detta var ett garantibelopp för att undvika nedläggning av utbildningen under tiden som högskolan sökt statlig finansiering för den treåriga utbildningen framåt.

Svenska kyrkan i utlandet fortsätter utvecklingen mot allt fler lokalanställningar och förändringsresan intensifieras. Kyrkostyrelsen har under året utformat långsiktiga mål och strategier samt fastställt inriktning för Svenska kyrkan i utlandets församlingsverksamhet och samverkan mellan utlandsförsamlingar och den nationella nivån. Det ekumeniska samarbetet har fördjupats från vardagsekumenik till att medarbetare i Svenska kyrkan i utlandet anställs av systerkyrkor. I augusti genomfördes *Mötesplats 2023*, Svenska kyrkan i utlandets stora konferens, i Lund. Totalt samlades drygt 200 medarbetare, utsänd personal och lokalanställda samt förtroendevalda för fortbildning, inspiration och erfarenhetsutbyte. Även hemvändande personal, volontärer, engagerade ombud och särskilt intresserade bjöds in till delar av konferensen. Temat var Nya möjligheter och ekumenik. Konferensen avslutades med en mäsas i Lunds domkyrka, då 27 medarbetare sändes ut i världen för tjänstgöring.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem, STI, är en plats för fortbildning och dialog med människor av annan tro. Inte minst för Svenska kyrkans medarbetare. Det politiska och säkerhetsmässiga läget i området och regionen är svårbedömt och möjligheter att resa till Israel är begränsade. Institutet gjorde därför, i samråd med liknande organisationer lokalt, bedömningen att inga större kurser kunde genomföras efter att kriget i regionen utbrutit. Även på längre sikt finns risk att Jerusalem uppfattas som riskabelt, med minskat antal kurser förlagda till institutet som följd. Under den senaste tiden har institutet trots allt fortsatt fungerat som en plattform för ekumeniska och interreligiösa samtal. Det har blivit tydligt att i tider av oro uppfattas institutet som en trygg plats för både palestinier och israeler. Institutet upplåter lokaler för möten som behöver ske diskret och medverkar vid möten fokuserade på fred, samexistens och interreligiös samverkan. Under våren 2024 kommer institutet att fortsätta ställa huset till förfogande i lokala nätverk, som en del i Svenska kyrkans arbete för att bidra till långsiktig och hållbar fred.

Den sydsamiska psalmboken togs emot i Ankarede kapell i Frostvikens församling på midsommardagen. Foto: Carl-Johan Utsi

2.1.2 Målbild 2

År 2030 har vi stärkt relevansen och engagemanget för Svenska kyrkans arbete, grundat i kristen tro, för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.

Denna målbild relaterar i första hand till den nationella nivåns uppdrag *Stöd till stiftet för utveckling av församlingslivet och Företräderskap*.

På samma sätt som under målbild 1 redovisas endast några exempel ur verksamheten.

Det har även i år varit täta möten med beslutsfattare och myndigheter i Sverige i olika samhällsfrågor. Ärkebiskopen och övriga biskopars insatser som samhällsaktörer har spelat en viktig roll, inte bara lokalt i stift och församlingar, utan även i det gemensamma nationella påverkansarbetet. Kyrkostyrelsen har svarat på 17 remisser under året. Några svar har utarbetats i samarbete med stiftet och andra organisationer.

Den 3 augusti 2023 inbjöds ett 15-tal religiösa företrädare, bland annat ärkebiskopen, till ett möte med utrikesminister Tobias Billström och socialminister Jakob Forssmed. Det allvarliga säkerhetsläget var i fokus, brännandet av heliga skrifter och hur det drabbar muslimer, men också andra troende. En gemensam skrivelse överlämnades till statsråden. Vid flera tillfällen under sommaren var Svenska kyrkan representerad i möten relaterade till fortsatta koranbränningar. Ett tillfälle var den 17 augusti då Stockholms moské inbjöd till samtal och Svenska kyrkan var representerad av biskopen i Stockholms stift.

Generalsekreteraren har under hösten haft flera kontakter med Försvarsberedningen, som den 19 december 2023 lämnade delrapporten *Kraftsamling – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret* (Ds 2023:34). Rapporten understryker Svenska kyrkans samhällsviktiga lagreglerade roll och noterar områden som Svenska kyrkan framfört i samtalen. Dit hör betydelsen av själavård och kulturarvsfrågor liksom samhällets ansvar för de förstärkningsbehov som finns i begravningsverksamheten vid höjd beredskap och krig, behovet av tillgång till mark, ett tydligare ansvar för samordning av omhändertagande av avlidna samt ansvar för att förse begravningshuvudmännen med utbildning och utrustning för hantering av kontaminerat stoff. Försvarsberedningen lämnar en rapport om det militära försvaret 26 april 2024.

Generalsekreteraren möter regelbundet Riksidrottsförbundet, Rädda Barnen, Svenska Röda Korset och Riksföreningen Sveriges stadsmissioner för strategiska samtal om centrala frågor.

Act Svenska kyrkan står i tät dialog med regeringskansliet, ambassader och myndighetspersoner som ansvarar för strategierna i svenskt bistånd. Regeringen har aviserat betydande inriktningsförändringar och neddragningar i det svenska biståndet. Den 14 december presenterade Tidöpartierna Sveriges nya biståndspolitik i dokumentet *Bistånd för en ny era*. Merparten av biståndet kommer att länka till regeringens nya prioriteringar vad gäller synergier mellan bistånd och handel och även till svenska migrationspolitiska mål. Act Svenska kyrkan välkomnar regeringens prioriteringar inom jämställdhet, demokrati och mänskliga rättigheter, klimat och civilsamhälle, men det är svårt att se dessa prioriteringar i fördelningen av de ekonomiska anslagen. Fokusering på Ukraina och närområdet är tydligt i Utrikesdepartementets regleringsbrev till Sida, som anger att det långsiktiga utvecklingsbiståndet till några av världens mest utsatta länder ska avslutas. Även andra länder är under diskussion, som Palestina och Guatemala. Act Svenska kyrkan har genom debatt, dialoger och studieresor till dessa länder försökt stärka riksdagspolitikernas kunskap och förståelse för vikten av att

Sverige fortsätter stödja det viktiga arbetet genom kyrkor och civilsamhällsorganisationer.

KsSkr 2024:2
Bilaga 1

Svenska kyrkan bedriver globalt påverkansarbete inom en rad frågor. Bland annat medverkar Act Svenska kyrkan i en global kampanj för jämställd familjerätt, som flertalet religiösa samfund samverkar i. Familjerätten avgör bland annat laglig ålder för giftermål, skilsmässor samt mäns och kvinnors rätt att ärva och äga egendom. I många länder har kvinnor inte samma juridiska rättigheter som män.

Ärkebiskopen samtalade med FN:s specialrapportör för tro och religionsfrihet och med religiösa företrädare i Sverige i oktober. Foto: Socialdepartementet

Ärkebiskopen genomförde en resa till Jerusalem i mitten på december efter inbjudan av biskop Azar i den Lutherska kyrkan i Jordanien och det Heliga landet. Under resan besökte ärkebiskopen Act Svenska kyrkans partnerorganisationer för att få aktuell information och för att visa sitt stöd. Möten skedde likaså med muslimska och judiska företrädare.

På initiativ av det nordiska lutherska primatmötet bjöds ledare för Ortodoxa kyrkan i Ukraina och den Lutherska kyrkan i Ukraina till Norden. Syftet var att visa solidaritet och lära om kyrkans situation och arbetet under rådande krig. Besöket gick till Sverige och Finland och övriga nordiska kyrkors ärkebiskopar eller ledande biskopar deltog. I Stockholm besöktes det Grekiska ortodoxa metropolitdömet då Ortodoxa kyrkan i Ukraina hör till gemenskapen med Ekumeniska patriarken i Konstantinopel vars företrädare i Skandinavien är den grekiska metropoliten i Stockholm. Delegationen besökte också Sveriges kristna råd och fick möta några ukrainska flyktingar i Sverige och representanter för den ukrainska ortodoxa församlingen i Sverige. Besöket avslutades med ett möte med företrädare för Utrikesdepartementet på Rosenbad där besökarna fick berätta om situationen i Ukraina, och vädja om fortsatt stöd till landet.

Överenskommelsen om särskild ekumenisk samverkan mellan Svenska kyrkan och Den episkopala kyrkan i USA undertecknades av Den episkopala kyrkans

presiderande biskop och ärkebiskopen i Den episkopala kyrkans europastiftskatedral i Paris i mars månad. Den kyrkogemenskap som i praktiken funnits mellan de två kyrkorna sedan 1700-talet är nu formaliserad och en samrådsgrupp har tillsatts.

Lutherska världsförbundets 13:e generalförsamling ägde rum i september i Krakow, Polen, under temat *En kropp – en ande – ett hopp*. Medlemskyrkorna samlas vart sjunde år till generalförsamling, gemenskapens högsta beslutsfattande organ. Vid mötet deltog cirka 1 000 personer som tillsammans representerar mer än 77 miljoner lutheraner. Från Svenska kyrkan deltog 14 delegater samt rådgivare, med ärkebiskopen som delegationsledare. Det tredelade temat för generalförsamlingen behandlades av tre huvudtalare. Föredraget om hopp hölls av ärkebiskop emerita Antje Jackelén, avgående vicepresident för Lutherska världsförbundets nordiska region.

Konferensen för europeiska kyrkor, KEK, höll sin generalförsamling i Tallinn i Estland i juni. Svenska kyrkans fyra delegater deltog tillsammans med tre rådgivare. Fyra unga stewards från Sverige bidrog praktiskt till konferensen tillsammans med andra unga från andra länder. Under generalförsamlingen samverkade Svenska kyrkan, Eumeniakyrkan och Sveriges kristna råd. Kriget i Ukraina var i särskilt fokus, vilket avspeglades i både huvudanföranden och panelsamtal med representanter från kyrkor och andra organisationer i Ukraina. Generalförsamlingen antog en strategi med en tydlig inriktning på att vara en plattform för gemensam dialog för aktuella frågor och etablera och utveckla kompetens inom samhällsteologi och påverkansarbete.

Act Svenska kyrkan

Flera av ACT-alliansens medlemmar verkar i Ukraina och i angränsande länder med humanitära insatser, koordinerat av ACT Europa Forum. Act Svenska kyrkan stödjer de lokala partner som distribuerar hjälp till internflyktingar i Ukraina samt flyktingar som beger sig till närliggande länder. Det innefattar transporter till mottagningsplatser för flyktingar, hygienpaket, ekonomiska bidrag till familjer på flykt samt psykosocialt stöd. Act Svenska kyrkan stödjer även lokala organisationer som Lutherska världsförbundets World Service för att kunna agera snabbt och effektivt vid humanitära katastrofer. Act Svenska kyrkan har under 2023 genomfört katastrofinsatser i sammanlagt 21 länder och långsiktigt utvecklingsarbete pågår i 25 länder.

Den 6 februari drabbades Turkiet och norra Syrien av en förödande jordbävning som lämnade tiotusentals döda och skadade. I norra Syrien beräknades jordbävningen ha påverkat 6 miljoner människor och 5,3 miljoner människor beräknades ha förlorat sina hem. Norra Syrien som redan före jordbävningen hade en av världens största humanitära kriser, hamnade i akut behov av humanitärt stöd för att kunna säkerställa befolkningens överlevnad. ACT-alliansen lanserade en appell för krisen och Act Svenska kyrkan bidrog med 2 miljoner kronor av insamlade medel, som öronmärktes till kristna rådet i Mellanöstern samt till Christian Aid som gav akut stöd.

Tanzania är ett av de länder i Afrika som drabbats av omfattande översvämningar och jordskred under året och där Act Svenska kyrkan bidragit med stöd till människor. Höga temperaturer och försenade regn har inneburit en försening av planterings-säsongen och därmed försenade skördar. När regn väl har fallit har det på flera håll lett till översvämningar. Det som har såtts har delvis blivit stående i vatten och förstörts eller spolats bort med vattenmassorna. Svenska kyrkan har bidragit med humanitära insatser till ett pågående projekt i Myanmar efter cyklonen som slog till i en redan krisdrabbad region. I området finns internflyktingar som saknar boende, mat, rent vatten och mediciner. Fokus är tillgång till vatten och sanitet samt att barn ska kunna få gå i skolan igen. I El Salvador och Nicaragua orsakade en orkan stor förödelse vars

konsekvenser kommer att ta lång tid att återhämta sig ifrån. I början på 2023 var omkring en miljon människor utan ström och över 30 000 människor hade brist på rent vatten. Act Svenska kyrkan har bidragit till bland annat försörjning av skyddsrum, hushållsartiklar samt rent vatten.

Act Svenska kyrkan arbetar i flyktinglägret Dadaab i Kenya för inkludering av barn med funktionsnedsättning. Foto: Josefine Casteryd

I Etiopien bidrar Svenska kyrkan till att utbilda jordbrukare i växelbruk samt terrassodling som ger dem möjlighet att odla tåligare grödor. Stödet har även gått till självhjälpgrupper vars syfte är att göra kvinnorna självförsörjande. Samtidigt pågår katastrofinsatser som hjälper människor som flytt från de många väpnade konflikterna i området. Act Svenska kyrkan fortsätter bidra med psykosociala insatser utifrån de behov som uppstår i samband med kriser, krig och katastrofer. Arbetet bygger på människors egen kraft att gemensamt stötta varandra och återhämta sig. Act Svenska kyrkan organiserar genom sina partner aktiviteter som bidrar till en känsla av normalitet, struktur och mening i tillvaron, exempelvis fritidsaktiviteter för barn och unga. Ett bidrag är att utbilda medarbetare på plats som i sin tur kan bidra med stöd.

Processen med att etablera en ökad strategisk närvaro i de länder där Act Svenska kyrkan har samarbetspartner fortgår parallellt med att antalet medarbetare i Uppsala minskar. En regional representant för Tanzania fick arbetstillstånd och flyttade dit i augusti och en regional representant fick arbetstillstånd till Zimbabwe i december och kommer att flytta dit i mars 2024. Svenska kyrkan är nu formellt registrerad i Jordanien samt har informellt bekräftad registrering i Uganda. I de båda länderna återstår kompletterande tillstånd, skatteregistrering och arbetsgivarregistrering innan någon anställning kan ske.

Insamlingsresultatet för Act Svenska kyrkan slutade på 198,6 miljoner kronor 2023, vilket är ett bra insamlingsresultat, betydligt högre än åren före rekordåret 2022. Det finns skäl att vara stolt över Act Svenska kyrkan, som trots en försämrad ekonomisk situation för många människor i Sverige, kunnat samla in pengar och förmedla ett omfattande humanitärt stöd och stöd till utvecklingsarbete. Under året har Act Svenska kyrkan fått 5 000 nya enskilda månadsgivare och hade vid årsskiftet 18 090 månadsgivare.

2.1.3 Målbild 3

År 2030 har vi bidragit till utveckling av en effektiv styrning, administration och förvaltning i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Denna målbild relaterar i första hand till den nationella nivåns uppdrag *Stöd till stiftens för utveckling av församlingarnas verksamhet, Stöd till god förvaltning* samt *Inomkyrklig reglering*.

På samma sätt som för de två övriga målbilderna redovisas endast några exempel ur verksamheten.

Utvecklingsarbetet för ökad administrativ samverkan i Svenska kyrkans förvaltning fortsätter. Allt fler församlingar och medarbetare inser vikten av effektivisering och ekonomisk hållbarhet.

Svenska kyrkans löneservice i Uddevalla levererade vid årsskiftet löner till 196 församlingar, pastorat och stift motsvarande cirka 162 000 lönespecifikationer per år. Arbete pågår för att förbereda byte av lönesystem för hantering av tid, resa, utlägg, löner, arvoden och viss personaladministration. Syftet är att få en effektivare och mer kvalitetssäker löneadministration och systembytet planeras ske under 2025. Med stora ansträngningar, tidspress och samarbete utförde Svenska kyrkan utbetalning av decemberlönerna, trots det cyberangrepp som Svenska kyrkan utsattes för.

Antalet tillsvidareanställda vid kyrkokansliet per den 31 december 2023 uppgick till 466 personer jämfört med 420 personer vid samma tidpunkt 2020. Den primära anledningen till ökningen över de tre åren är löneservice i Uddevalla, som vid utgången av 2023 hade 62 anställda. Om man bortser från denna nya löneservice till församlingar och pastorat, har den nationella nivån minskat sin personal.

I antalet tillsvidareanställda på kyrkokansliet ingår medarbetare stationerade i utlandet, i den internationella verksamheten samt inom Svenska kyrkan i utlandet, likaså personal vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut som utgör en avdelning av kyrkokansliet.

I början på 2024 har alla församlingar, pastorat och stift anslutit sig till Microsoft 365 som en del av den gemensamma it-plattformen och har därmed tillgång till intranätet Kornet.

Ett etableringsprojekt för Svenska kyrkans ekonomiservice har startat under året efter att en förstudie genomförts med anledning av beslutet i kyrkomötet 2022 om att en gemensam ekonomiservice ska etableras. Förstudien har genomförts med stor delaktighet från församlingar, pastorat och stift inklusive ansvariga för prästlönetillgångarna. Svenska kyrkans ekonomiservice blir en vidareutveckling av nuvarande ekonomitjänst hos stiftens servicebyråer och den nationella nivån kommer att vara huvudman. Det innebär att utförandet av administrativa uppgifter samlas i en gemen-

Medarbetare i Svenska kyrkans löneservice i Uddevalla. Foto: Madeleine Nordqvist

sam funktion till gagn för hela Svenska kyrkan. Beslutsfattande och styrning av ekonomin kommer att finnas kvar lokalt i verksamheten som också själva väljer om och när de ansluter till den gemensamma servicen till ett självkostnadspris.

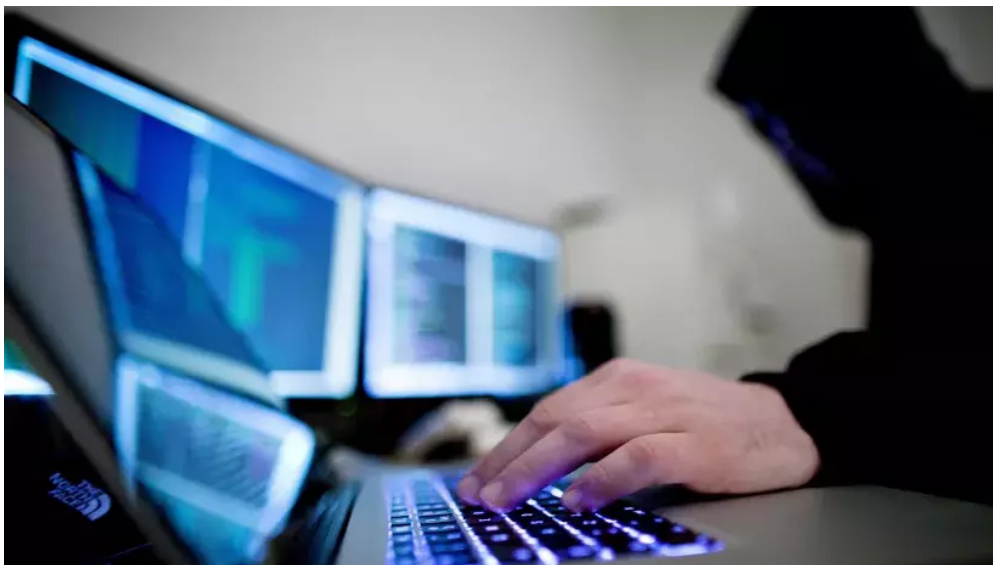
Arbetet med att utveckla ett gemensamt arbetssätt för diarieföring, dokumenthantering och arkivering pågår. En utredning undersöker hur överföring från det befintliga systemet i samband med anslutning till gemensam lösning ska fungera både utifrån arbetssätt och finansiering.

Det pågår ett omställningsarbete i olika delar av kyrkogårdsförvaltningarnas verksamhet för att kunna bli klimatneutrala 2030, som en del av Svenska kyrkans färdplan för klimatet. Det handlar om biologisk mångfald, vattenhantering, utsläpp, återbruk av gravstenar och krematorieteknik.

Under året har kyrkostyrelsens utredning för hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk arbetat och under hösten 2024 förväntas utredningen presenteras i sin helhet.

Svenska kyrkans församlingar behöver regelbundet se över sitt fastighetsbestånd och underhålla kyrkor och andra byggnader. Stiftens redovisning av antalet fastställda lokalförsörjningsplaner visar att Uppsala och Stockholms stift nu kommit upp i 100 procent, medan övriga stift har en bit kvar.

Det bidrag Svenska kyrkan får från staten, kyrkoantikvarisk ersättning, täcker bara en mindre del av de kostnader som församlingarna har för underhåll, renovering och antikvarisk vård. Svenska kyrkans rapport, *Att möta förändring*, lämnades i juni till Kulturdepartementet inför Kontrollstation 2024. I den framgår Svenska kyrkans betydelse som en sammanhållande kraft i samhället och hur angeläget det är att undvika underhållsskulder som riskerar att skada det kyrkliga kulturarvet. Generalsekreteraren har för ledamöter från samtliga riksdagspartier i kulturutskottet presenterat ett enkelt, konkret och avvägt förslag till successiv höjning av den kyrkoantikvariska ersättningen med 80 miljoner kronor per år för åren 2025–2027. Det innebär en ökning från dagens nivå på 460 miljoner kronor till 700 miljoner kronor 2027, vilket motsvarar en omräkning till dagens penningvärde från när bidraget infördes. Förslaget innehåller också behov av inflationskydd från 2028. Regeringens skrivelse som presenteras i början på april behandlar situationen för det kyrkliga kulturarvet och frågan om ekonomisk nivå inryms i förslaget till statsbudget för 2025.

Cyberangreppet i Svenska kyrkans it-miljö i november 2023 påverkade hela Svenska kyrkans arbete. Foto: Thomas Winje Öijord

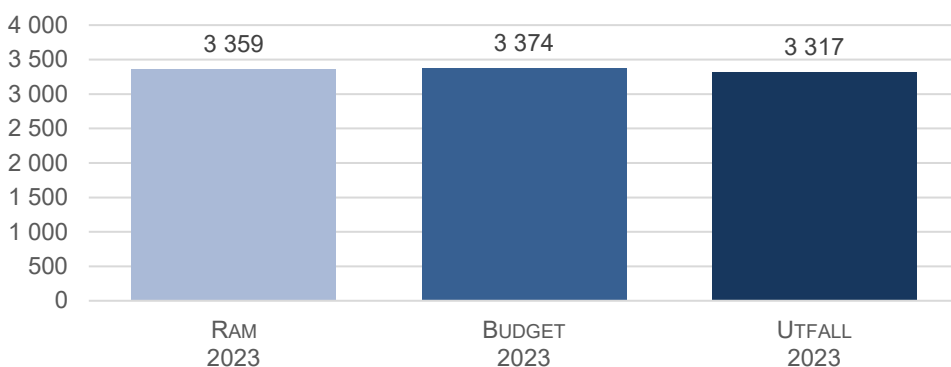
3 Ekonomi

3.1 Sammanfattning ekonomi

Årets resultat uppgår till 862 miljoner kronor, vilket är 686 miljoner kronor högre än budget. Skillnaden mot budget beror på att avkastningen från kapitalförvaltningen var 1 018 miljoner kronor, eller 9,9 procent som ska jämföras med budgeterade 5 procent.

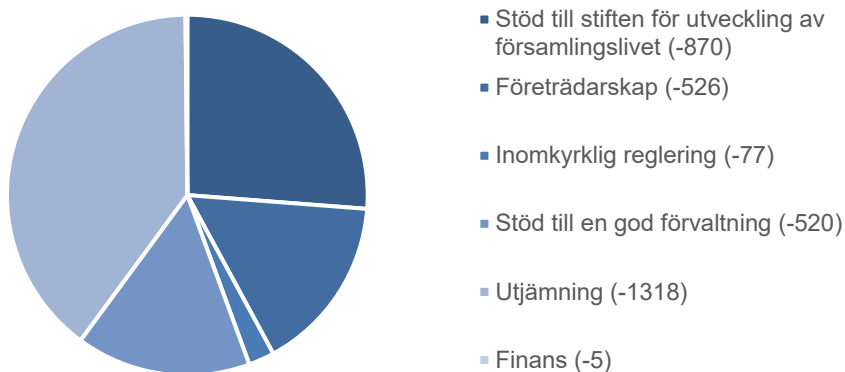
Totala kostnader 2023 uppgår till 3 317 miljoner kronor, vilket är 42 miljoner kronor lägre än den av kyrkomötet beslutade rambudgeten.

DIAGRAM 1. KOSTNADSRAM UTFALL 2023 I JÄMFÖRELSE MED PLANERADE KOSTNADSRAMAR, BELOPP I MILJONER KRONOR

Skillnaden mellan kostnaderna i budget och utfall förklaras av lägre lämnade bidrag inom den internationella verksamheten och lägre externa kostnader i vissa projekt. Kostnaderna för kyrkoantikvarisk ersättning är däremot högre än budget. I följande tabeller återfinns jämförelse med kyrkostyrelsens verksamhetsplan och budget.

DIAGRAM 2. TOTALA KOSTNADER ÅR 2023 FÖRDELADE PER UPPDRAG, BELOPP I MILJONER KRONOR

3.2 Resultaträkning

Verksamhetens resultat för 2023 uppgår till -225 miljoner kronor exklusive finansnetto och kyrkounderhållsbidrag. I budget planerades för ett underskott med -260 miljoner kronor och resultatet är 35 miljoner kronor högre än planerat. Avvikelsen mot budget beror främst på lägre kostnader för utvecklingssamarbete och bistånd. För att ha en långsiktigt hållbar ekonomi behöver verksamhetens resultat vara positivt och därmed nå en ekonomi i balans. Under en period har verksamheten präglats av stora strategiska insatser som inneburit att verksamhetens resultat är negativt och underskottet täcks av det gemensamma kapitalet.

I tabellen nedan redovisas samtliga intäkter och kostnader för den nationella nivån med en summeringsrad för verksamhetens resultat.

TABELL 1. RESULTATRÄKNING

Belopp i miljoner kronor	Budget 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Avgift gemensam verksamhet	1 008	1 009	981
Insamlade medel	218	220	259
Erhållna bidrag	190	151	199
Inomkyrkliga tjänster*	165	137	147
Övriga intäkter	3	10	21
Summa intäkter	1 584	1 525	1 607
Utvecklingssamarbete/bistånd	-315	-236	-225
Övriga lämnade bidrag	-107	-104	-127
Externa kostnader	-682	-675	-574
Personalkostnader	-479	-477	-459
Avskrivningar	-14	-14	-14
Summa kostnader	-1 598	-1 507	-1 398
Utjämnning och KAE**	-246	-244	-167
VERKSAMHETENS RESULTAT	-260	-225	41
Finansnetto	501	1 175	-1 263
Kyrkounderhållsbidrag	-100	-100	-100
Förändring ändamålsbestämda medel	35	12	-71
Årets resultat	176	862	-1 392

* I inomkyrkliga tjänster ingår löneservice, ekonomiservice och digital infrastruktur

** Se förklaring i tabell 2

3.2.1 Intäkter

Sammanlagda intäkter är 59 miljoner kronor lägre än budget.

Insamlade medel är i nivå med budget men 40 miljoner kronor lägre än föregående år. Det beror framför allt på Act Svenska kyrkans insamling till förmån för Ukraina år 2022 och att testamentsintäkter varierar mellan åren.

Erhållna bidrag är lägre än budget och föregående år. Det beror på lägre bidrag än förväntat från Sida och andra externa givare inom den internationella verksamheten. Under 2023 har Svenska kyrkan fått statliga medel från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) till insatser för socialt särskilt utsatta människor. Dessa medel har fördelats vidare till stift och församlingar. Europeiska socialfonden (ESF) har dessutom gett bidrag till att utbilda församlingar inför arbetsmarknadsinsatser.

Inomkyrkliga tjänster är lägre än budget vilket till största del beror på kompensation till församlingar/stift för extraordinär situation med anledning av cyberangreppet. I jämförelse med föregående år har anslutningsgraden till ekonomitjänsten och till gemensam it-plattform ökat.

I övriga intäkter ingår valutakursvinster och hyresintäkter.

3.2.2 Kostnader

Sammanlagda kostnader är 91 miljoner kronor lägre än budget och 109 miljoner kronor högre än föregående år.

Utvecklingssamarbete och bistånd är 78 miljoner kronor lägre än budget inom den internationella verksamheten. De minskade erhållna bidragen återspeglas i en lägre nivå av lämnade bidrag. Av kyrkostyrelsens förfogandemedel användes 30 av 45 miljoner kronor till humanitära insatser. Lutherska världsförbundets husbyggnadsprojekt i Jerusalem, som Svenska kyrkan stödjer, genomfördes av olika skäl inte under 2023 och var budgeterat med 22,5 miljoner kronor.

Övriga lämnade bidrag är lägre än planerat eftersom anslag till utlandsförsamlingarna inte betalats ut på grund av pågående utredning och omställning till lokalanställd personal.

Externa kostnader är i nivå med budget trots kostnader på grund av det cyberangrepp som drabbade Svenska kyrkan i slutet av 2023. Kostnaderna är lägre inom projekten införande av nytt kyrkobokföringssystem och digitalisering av kyrkoval. Projektet för gemensamt nät är försenat vilket också gör att kostnaderna är lägre. Licenskostnader för Microsoft 365 är däremot högre.

Externa kostnader är högre än föregående år vilket förklaras av kostnader i samband med cyberangreppet samt projekt som etablering av ekonomiservice, medlemsutvecklingsstrategi och närvarande och synlig kyrka. Kostnaderna är också högre inför kyrkovalet 2025 och driftskostnader för Microsoft 365 och kyrknätet har ökat på grund av ökad anslutning.

Personalkostnaderna är i nivå med budget. De är högre än föregående år på grund av den årliga lönerevisionen. Kostnader för utsänd personal inom den internationella verksamheten är lägre än planerat. I personalkostnader ingår 23 miljoner kronor för inhyrd personal som har täckt upp tillfälliga vakanser och annan frånvaro.

3.2.3 Utjämning och kyrkoantikvarisk ersättning

Utjämningsystemet är underfinansierat genom att intäkterna är lägre än kostnaderna och den nationella nivån finansierar mellanskillnaden mellan utjämningsavgifter och utjämningsbidrag samt kyrkounderhållsbidraget (se egen rad i resultaträkningen).

Det statliga bidraget kyrkoantikvarisk ersättning används främst till församlingarnas renovering av kyrkobyggnader. Bidraget på 460 miljoner kronor årligen är oförändrat sedan år 2009.

TABELL 2. FÖRKLARING AV UTJÄMNING OCH KYRKOANTIKVARISK ERSÄTTNING (KAE)

Belopp i miljoner kronor	Budget 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Utjämningsavgifter församlingsnivå	755	757	730
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-851	-853	-826
Resultat församlingsnivå	-95	-96	-96
Utjämningsavgift stiftsnivå	215	217	294
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-365	-365	-365
Resultat stiftsnivå	-150	-148	-71
Intäkter kyrkoantikvarisk ersättning	460	492	428
Kostnader kyrkoantikvarisk ersättning	-460	-492	-428
Nettoresultat KAE	0	0	0
Resultat utjämning och KAE	-246	-244	-167

Intäkterna på stiftsnivå är i nivå med budget, men lägre än föregående år eftersom prästlönetillgångarna uppvisade ett ovanligt högt ekonomiskt utfall från förvaltningen för 2021, vilket ledde till en relativt hög nivå på utdelningen 2022.

Församlingarnas rekvisering av kyrkoantikvarisk ersättning varierar mellan åren och 2023 var utbetalningarna högre än budget och uppgick till 492 miljoner kronor.

3.2.4 Finansnetto

Intäkter från finansnettot var högre än budget 2023 och avkastningen från kapitalförvaltningen var 1 018 miljoner kronor, eller 9,9 procent vilket ska jämföras med budgeterade 5 procent. 2023 blev ett starkt år för aktie- och räntemarknaden trots den geopolitiska oron som världen präglas av. Aktiemarknaderna styrdes mycket av utvecklingen på räntemarknaden. Den höga inflationen mattades av under året vilket gav förväntningar om att räntetoppen var nära samtidigt som räntesänkningar förväntas under 2024. Svenska och globala aktier steg närmare 20 procent under 2023. Även tillgångsslaget räntor gav en god avkastning medan fastigheter och alternativa placeringar gav en negativ avkastning.

Marknadsvärdet på placeringstillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick den 31 december 2023 till 11 143 miljoner kronor.

TABELL 3. FINANSFÖRVALTNING

Belopp i miljoner kronor	Budget 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Övriga intäkter	0	2	4
Finansnetto	501	1 175	-1 263
Kostnader	-6	-5	-4
Resultat	495	1 172	-1 263

3.3 Eget kapital

Den nationella nivåns egna kapital utgör det enda gemensamma kapitalet i Svenska kyrkan. Kapitalet möjliggör strategiska insatser för hela Svenska kyrkan och finansierar delar av utjämningsystemet samt årliga utbetalningar av kyrkounderhållsbidrag på 100 miljoner kronor.

Målvärdet för eget kapital var vid utgången av 2021 10 miljarder kronor. Det räknas upp årligen med hänsyn till konsumentprisindex, och målkapitalet är 11 727 miljoner kronor vid utgången av 2023. Det fria egna kapitalet uppgår till 11 017 miljoner kronor per 31 december 2023, vilket är 710 miljoner kronor lägre än målvärdet.

3.4 Ekonomiskt utfall per uppdrag med undernivåer

I tabellen visas nettokostnad (kostnader minus externa intäkter) per uppdrag, vilket visar hur mycket avgiften för gemensam verksamhet, den så kallade 7-öringen, ska finansiera. Viss verksamhet, såsom Act Svenska kyrkan, finansieras till stor del av externa intäkter och därför är nettokostnaden låg. Resultaträkningar för kyrkostyrelsens internationella råd och kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet visas i tabell 7 och 8. Resultaträkningar för utjämning och finansförvaltning visas i tabell 2 och 3.

TABELL 4. NETTOKOSTNAD PER UPPDRAG

Belopp i miljoner kronor	Budget 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Stöd till stiftet för utveckling av församlinglivet			
Utbildningsinstitutet	-53	-55	-57
Svenska kyrkan i utlandet	-84	-76	-77
Diakonal utveckling, forskning, kulturarv, hållbarhet m.m.	-162	-230	-144
	-298	-360	-278
Företräderskap			
Internationell mission och diakoni	-142	-105	-94
Ekumenisk samverkan, påverkansarbete m.m.	-69	-66	-71
	-211	-171	-166
Stöd till en god förvaltning			
Gemensamma funktioner	-290	-286	-280
Juridiskt stöd, fastighet, administration, arkiv m.m.	-102	-78	-57
	-392	-364	-337
Inomkyrklig reglering			
Kyrkovalet	-20	-17	-4
Kyrkans böcker, kyrkomöte, kyrkostyrelse, råd m.m.	-60	-59	-58
	-81	-77	-61
Utjämning och Finans			
Utjämning	-346	-339	-263
Finansförvaltning	495	1 166	-1 269
	149	826	-1 531

3.4.1 Stöd till stiftet för utveckling av församlinglivet

Uppdraget avser verksamhetsutveckling inom församlingarnas grundläggande uppgift i Sverige och i utlandet. Stödet går exempelvis till forskning och analys, diakonal utveckling, hållbarhetsfrågor och utbildning för tjänst i Svenska kyrkan. I uppdraget ingår även kyrkoantikvarisk ersättning med både intäkter och kostnader.

Kostnaderna för Svenska kyrkans utbildningsinstitut är i nivå med budget och föregående år.

Nettokostnaden för Svenska kyrkan i utlandet är lägre än planerat framför allt för underhåll av fastigheter i utlandet. En utförligare beskrivning av utfallet för kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet finns under egen rubrik.

Nettokostnaden för diakonal utveckling, forskning samt hållbarhet är sammantaget högre än budget och föregående år på grund av kompensation till församlingar och stift för extraordinär situation med anledning av cyberangreppet och kostnader för att återställa it-systemen.

I uppdraget ingår projekten för social hållbarhet, *En närvarande och synlig kyrka*, medlemsutvecklingsstrategi, åtaganden i försoningsarbetet med det samiska folket och psalmboken. Resterande del av den planerade klimatsatsningen på sammanlagt 75 miljoner kronor har nyttjats under 2023.

TABELL 5. STRATEGISKA INSATSER

Belopp i miljoner kronor	Budget 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Färdplan klimat	-8	-9	-23
Social hållbarhet	-4	-4	-5
Försoningsprocess samiska folket	-4	-3	-1
Närvarande och synlig kyrka	-20	-20	0
	-36	-36	-29

3.4.2 Företräderskap

Uppdraget innefattar ekumenisk samverkan, påverkansarbete samt internationell mission och diakoni som samordnas genom Act Svenska kyrkan.

Act Svenska kyrkan fick ett bidrag om 30 miljoner kronor från kyrkostyrelsens förfogandemedel till den internationella verksamheten som betalades ut till humanitära insatser. Det budgeterade stödet till Lutherska världsförbundets husbyggnadsprojekt i Jerusalem betalades dock inte ut 2023 då bygget inte blev av. En utförligare beskrivning av utfallet för kyrkostyrelsens internationella råd finns under egen rubrik.

Inom ekumenisk samverkan och påverkansarbete ingår bland annat stöd till ekumeniska internationella samarbetsorganisationer och samarbetskyrkor med 17 miljoner kronor i lämnade bidrag. Kostnader kopplade till ärkebiskopen ingår också i övrigt företräderskap och 2023 överskrids budget främst på grund av ärkebiskopskiftet. Även kostnader för kommunikationsinsatser ingår i uppdraget företräderskap.

3.4.3 Stöd till en god förvaltning

Uppdraget omfattar verksamhet som genom samverkan och digitalisering i gemensamma administrativa arbetssätt möjliggör kostnadseffektiva lösningar. Gemensam it-plattform, gemensamma administrativa system, kyrknätets infrastruktur och Svenska kyrkans löneservice och ekonomiservice ingår i gemensamma funktioner. I stöd till en god förvaltning ingår också bland annat fastighetsförvaltning, administration, arkiv och juridiskt stöd.

Nettokostnaden för gemensamma funktioner är i nivå med budget. Utvecklingskostnaderna är lägre, delvis på grund av cyberangreppet och delvis på grund av försening i införande av kyrknätet. Driftskostnaderna har däremot ökat i och med att allt fler har anslutit sig till Svenska kyrkans gemensamma it-system.

Övrig verksamhet understiger budget eftersom projektet nytt it-stöd för kyrkobokföring är framflyttat och eftersom vissa kostnader har flyttats mellan uppdragen.

Avvikelsen mot föregående år förklaras framför allt av högre kostnader för projektet med överlåtelse av kyrkobyggnader och projektet för vår gemensamma arbetsplats.

TABELL 6. STRATEGISKA INSATSER

Belopp i miljoner kronor	Budget 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Samverkan och digitalisering	-73	-76	-128
Digitalisering av valet	-5	-2	0
	-78	-78	-128

3.4.4 Inomkyrklig reglering

Uppdraget inkluderar verksamhet för Svenska kyrkans styrorgan och genomförande av kyrkoval. Även kvalitetssäkring av Svenska kyrkans böcker, utveckling av kyrkoordningen samt Svenska kyrkans bestämmelser ingår i uppdraget.

Kostnaderna för kyrkovalsarbetet varierar i en fyraårscykel. För 2023 är kostnaderna 3 miljoner kronor lägre än budget eftersom delar av den digitala satsningen flyttas fram. Kostnaderna för övrig inomkyrklig reglering ligger i nivå med budget och föregående år. I projektet för revidering och utökning av den svenska psalmboken är kostnaderna lägre än budget men kostnaderna för kyrkomötet är högre.

3.5 Sammanfattning ekonomi för råden

3.5.1 Kyrkostyrelsens internationella råd

TABELL 7. RESULTATRÄKNING FÖR KYRKOSTYRELSENS INTERNATIONELLA RÅD

Belopp i miljoner kronor	Budget 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Insamlade medel	198	199	212
Erhållna bidrag	180	135	172
Övriga intäkter	1	4	8
Förändring ändamålsbestämda medel	34	14	-37
Summa intäkter	413	352	355
Utvecklingssamarbete/bistånd	-270	-236	-225
Övriga lämnade bidrag	-3	-7	-6
Externa kostnader	-118	-113	-109
Personalkostnader	-120	-103	-110
Avskrivningar	0	0	0
Summa kostnader	-511	-459	-451
Resultat	-98	-105	-95

Insamlade medel är i nivå med budget men lägre än föregående år på grund av stor insamling med anledning av Rysslands anfallskrig mot Ukraina 2022. De erhållna bidragen är lägre än föregående år och budget, främst på grund av lägre intäkter från Sida och andra institutionella givare.

De minskade erhållna bidragen återspeglas i en lägre nivå av lämnade bidrag. Ett antal insatser har försenats eller ställts in och bidrar till att budget underskrids. Dessutom genomfördes inte Lutherska världsförbundets husbyggnadsprojekt i Jerusalem under året. Ett extra bidrag om 30 miljoner kronor från kyrkostyrelsens förfogandemedel till Act Svenska kyrkan betalades ut till humanitära insatser.

De externa kostnaderna, som till största del är kopplade till att sprida kännedom om Act Svenska kyrkan och öka insamling är lägre än budget, men högre än 2022. Personalkostnader är lägre än budget, framför allt eftersom utsänd personal inte kunnat sändas ut i den takt som planerats. De lägre kostnaderna bidrar till att ändamålsbestämda medel inte behöver användas i den utsträckning som budgeterat.

3.5.2 Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet

KsSkr 2024:2
Bilaga 1

TABELL 8 RESULTATRÄKNING FÖR KYRKOSTYRELSENS RÅD FÖR SVENSKA KYRKAN I UTLANDET

Belopp i miljoner kronor	Budget 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Insamlade medel	9	10	37
Erhållna bidrag	7	3	3
Övriga intäkter	2	0	3
Förändring ändamålsbestämda medel	1	-2	-34
Summa intäkter	19	10	9
Utvecklingssamarbete/bistånd	0	0	0
Övriga lämnade bidrag	-42	-27	-26
Externa kostnader	-21	-18	-19
Personalkostnader	-38	-40	-40
Avskrivningar	-3	-3	-3
Summa kostnader	-104	-88	-88
Resultat*	-85	-78	-80

* År 2023 finns 7,5 miljoner kronor extra medel från kyrkostyrelsen med anledning av pandemin.

Svenska kyrkan i utlandets insamlade medel är i nivå med budget och sparas delvis som ändamålsdestinerade medel till kommande år. Erhållna bidrag är lägre, då planerat uttag ur stiftelsen för Svenska kyrkan i utlandet inte behövdes för att täcka kostnader 2023.

Lämnade bidrag är lägre än budget eftersom verksamheten har påverkats av omställningen till lokalanställd personal under 2023. Församlingarna har fått del av medel från kyrkostyrelsen för att täcka inkomstbortfall på grund av pandemin med 7,5 miljoner kronor.

Sammanlagda utgifter för Svenska kyrkan i utlandets fastighetsprojekt är 6 miljoner kronor mot budgeterade 13 miljoner kronor. Till kostnaderna läggs avskrivningar för tidigare projekt. Eftersom fastighetsbudgeten sträcker sig över fem år så är det väntat med avvikelser mellan åren.

4 Förvaltningsberättelse

4.1 Allmänt om verksamheten

Fördelningen av uppgifter och uppdrag inom Svenska kyrkan regleras i kyrkoordningen. Församlingen är den lokala pastorala nivån inom Svenska kyrkan med grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiften, som är den regionala pastorala nivån, främjar och har tillsyn över församlingslivet medan den nationella nivån ger stöd till församlingslivets utveckling i huvudsak via stiften, och på olika sätt beroende på skiftande behov hos församlingarna i respektive stift.

Den nationella nivån är en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och bidrar till att uppdraget fullgörs rikstäckande och i internationellt samarbete. Det sker genom att den nationella nivån ansvarar för kyrkans gemensamma angelägenheter bland annat i fråga om inomkyrklig normgivning, förvaltning av gemensamma system och administration, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, ekumeniska relationer samt internationell diakoni och mission. Till uppdraget hör också att vara Svenska kyrkans röst såväl i det svenska samhället som internationellt samt bidra till att Svenska kyrkan är en positiv kraft för att samhället ska hålla ihop och inte dras isär.

4.2 Styrning och ledning

Verksamheten på den nationella nivån bedrivs i Trossamfundet Svenska kyrkan, organisationsnummer 252002-6135, med säte i Uppsala. Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ på nationell nivå och dess 251 ledamöter väljs av medlemmarna, varav 249 väljs i direkta val och de återstående två väljs av de 31 kyrkoråden inom Svenska kyrkan i utlandet. Kyrkostyrelsen är Svenska kyrkans högsta ansvariga organ när kyrkomötet inte är samlat. Ärkebiskopen är ordförande och kyrkomötet utser övriga ledamöter för en period om fyra år. Kyrkostyrelsen leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter. Den handlägger ärenden enligt bestämmelserna i kyrkoordningen, beslutar i alla övergripande och löpande frågor på nationell nivå och företräder Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen är kyrkomötets beredande och verkställande organ. Det betyder att kyrkostyrelsen kan lägga fram förslag i olika frågor genom skrivelser till kyrkomötet. Den ska också utföra de uppdrag som kyrkomötet ger.

Direkt utsedda av kyrkomötet är även läronämnden, kyrkorättsnämnden, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd och Svenska kyrkans överklagandenämnd samt Svenska kyrkans arvodesnämnd. Kyrkostyrelsen utser kyrkostyrelsens dispens- och överprövningskommitté, kyrkostyrelsens internationella råd, kyrkostyrelsens kapitalförvaltningsråd, kyrkostyrelsens musikråd, kyrkostyrelsens redovisningsråd för Svenska kyrkan, Samiska rådet i Svenska kyrkan, kyrkostyrelsens råd för samverkan och digitalisering, kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet samt Svenska kyrkans teologiska kommitté. Kyrkostyrelsen ansvarar för all övergripande verksamhet.

Kyrkostyrelsens kansli, kyrkokansliet, i Uppsala är organiserat i elva avdelningar som genomför verksamheten på den nationella nivån. Kyrkokansliets arbete leds av en generalsekreterare. Den årliga styrningen, i relation mellan kyrkomöte, kyrkostyrelse, generalsekreterare och avdelningschefer, består i huvudsak av processer för planering och processer för uppföljning av verksamhet och ekonomi. Årligen upprättas en budget

för en period av tre år och en detaljerad budget för nästkommande år. Uppföljningsprocesserna sker löpande under året, med dialoger och avrapportering till kyrkostyrelsen var fjärde månad. Därtill finns en process för uppföljning i form av generalsekreterarens löpande rapportering till kyrkostyrelsen under året.

4.3 Legal struktur

Svenska kyrkans nationella nivå äger dotterföretaget Svenska kyrkans förvaltningsaktiebolag och det vilande dotterföretaget Svenska kyrkans utbildningsaktiebolag. Förvaltningsaktiebolaget äger och förvaltar fastigheten Fjårdingen i Uppsala, som tillgodoser kyrkokansliets huvudsakliga behov av kontorslokaler. Svenska kyrkans nationella nivå äger också andelar i intresseföretagen Fairtrade Sverige AB och Berling Media AB. Med hänvisning till 7 kap. 3 a § årsredovisningslagen (1995:1554) upprättas ingen koncernredovisning på grund av ovanstående verksamheters ringa omfattning, i förhållande till den totala verksamheten på nationell nivå.

Inom Svenska kyrkan i utlandet finns ett trettiotal utlandsförsamlingar där de flesta utgörs av självständiga juridiska personer. Men det finns fem filialer som inte betraktas som självständiga juridiska personer och som därmed finns inom ramen för verksamheten på den nationella nivån. Filialerna utgörs av två enheter inom Svenska kyrkan i utlandet vilka är placerade i Thailand och Hongkong, två enheter inom den internationella verksamheten i Jordanien och Uganda samt det Svenska teologiska institutet i Jerusalem (STI) i Israel. Verksamheten i Hongkong och i Thailand har varit vilande under året. Filialen i Jordanien registrerades i slutet av 2022 och filialen i Uganda i slutet av 2023, men ingen verksamhet har bedrivits i någon av dessa filialer ännu.

4.4 Stiftelser

Svenska kyrkan på nationell nivå förvaltar 48 (2022 var det 58) stiftelser med anknuten förvaltning. Stiftelserna är egna juridiska personer. Separata årsredovisningar eller sammanställningar upprättas för dessa i enlighet med gällande lagstiftning. De ingår därför inte i balans- och resultaträkningen för Svenska kyrkan på nationell nivå. Tillgångarna i stiftelserna har vid årsskiftet ett redovisat värde på 301 (273) miljoner kronor. Avkastningen från stiftelserna tillförs till stor del den verksamhet som bedrivs inom Svenska kyrkan på nationell nivå. Vissa stiftelser lämnar bidrag även till mottagare utanför Svenska kyrkan beroende på vilket ändamål som ska främjas. Stiftelserna kan delas upp i följande kategorier: internationell mission och diakoni, utbildning, forskning och kultur och Svenska kyrkan i utlandet.

4.5 Väsentliga händelser under 2023

Årets aktiviteter har på olika sätt främjat trossamfundets ändamål – att levandegöra evangeliet och verka för Guds rike. Här nedan följer några av de mer betydelsefulla händelserna under 2023 och några beskrivs mer detaljerat i verksamhetsuppföljningen i avsnittet Året som gått.

Den 23 november drabbades Svenska kyrkan av ett cyberangrepp som var en bekräftad ransomware-attack. Angreppet var omfattande och berörde stora delar av Svenska kyrkans it-miljö och verksamhet. Den nationella nivån aktiverade en krisledningsgrupp för att hantera situationen i samarbete med flera olika professioner.

Cyberangreppet är polisanmält och en anmälan är inlämnad till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY). Cyberangreppet aktualiserar vikten av god it-säkerhet och ytterligare insatser kommer att genomföras under kommande år för att stärka beredskapen. Kostnaderna för att hantera effekterna av cyberangreppet har under 2023 uppgått till 50 miljoner kronor, varav 22,3 miljoner kronor avser ett beslut från kyrkostyrelsen där församlingar, pastorat och stift kompenseras för cyberattacken motsvarande två månaders fakturering av den gemensamma it-plattformen.

Svenska kyrkan har under året beviljats 6 miljoner kronor i statliga bidrag från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällefrågor (MUCF) till socialt utsatta.

Vetenskapsrådet beviljade Svenska kyrkan 4,5 miljoner kronor för forskning om ideellt engagemang i Svenska kyrkan.

4.5.1 Utfall och effekter kopplat till verksamhet som finansierats av 90-konton

Svenska kyrkans internationella arbete finansieras delvis av gåvor. Gåvorna samlas in via 90-konton som beviljas och kontrolleras av Svensk insamlingskontroll. Svensk insamlingskontroll är en ideell förening som ställer krav på 90-kontohavaren, gör årliga kontroller och säkrar att insamlingen håller hög kvalitet. Ett av kraven från Svensk insamlingskontroll är att i kontoinnehavarens förvaltningsberättelse ange hur ändamålet främjats under året, beskriva måluppfyllelsen samt redovisa vilka resultat och effekter man uppnått med ändamålsarbetet. Se ytterligare beskrivning av Act Svenska kyrkans verksamhet i verksamhetsberättelsen på sidorna 22–23.

Svenska kyrkans internationella arbete genom Act Svenska kyrkan har som utfallsmål att människor lever i rättvisa, hållbara och demokratiska lokalsamhällen förstärkta av global solidaritet, med utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna.

Act Svenska kyrkan har en gåvoshop. Samtliga gåvor som givaren uppmanas köpa är prisexempel från verksamhet som Act Svenska kyrkan bedriver och det framgår tydligt att det är prisexempel och inte öronmärkt för den specifika insatsen. Huvudparten av de insamlade medel som Act Svenska kyrkan erhåller är icke öronmärkta och de enda löften som gavs vad gäller öronmärkning under 2023 var till Ukraina och andra katastrofinsatser.

Act Svenska kyrkan har under 2023 genomfört katastrofinsatser i 21 länder och långsiktigt utvecklingsarbete i 25 länder. Act Svenska kyrkan arbetar främst inom de ekumeniska nätverken ACT-alliansen och Lutherska världsförbundet. ACT-alliansen är en koalition av 137 kyrkor och trosbaserade aktörer som arbetar tillsammans i över 100 länder. Act Svenska kyrkan stödjer lokala civilsamhällesorganisationer i Asien, Latinamerika, Mellanöstern och Afrika som arbetar för rättvisa, hållbara och demokratiska samhällen. Vidare stödjer Act Svenska kyrkan såväl lokala organisationer som Lutherska världsförbundets World Service för att kunna agera snabbt och effektivt vid humanitära katastrofer.

Stödet från Act Svenska kyrkan är både monetära insatser och kapacitetsstärkande insatser. Act Svenska kyrkans prestationer har huvudsakligt fokus på att stärka samarbetsorganisationers kapacitet att verka i egen rätt, att arbeta rättighetsbaserat samt att stärka globala och lokala kontaktytor och möjlighet till ansvarsutkrävande. Prestationerna utförs främst i form av utbildningsinsatser, uppföljning och nära dialog. I relation till andra internationella aktörer såväl inom utvecklingsarbetet som inom det humanitära arbetet syftar Act Svenska kyrkans kapacitetsstärkande insatser till att stärka arbetet med lokalsamhällen och lokala organisationer.

Under 2023 har Act Svenska kyrkan fortsatt stött insatser i Ukraina för att nå utsatta grupper med mat, mediciner, hygienkit och skyddsboenden. Stödet har även

gått till återuppbyggnad av sönderbombade skolor och bostadshus, samt renovering av skyddsrum för att göra dem mer barnvänliga.

Andra exempel på insatser är arbetet i Etiopien där Act Svenska kyrkan bidrar till att utbilda jordbrukare i växelbruk samt terrassodling och ger dem möjlighet att odla med tåligare grödor. Stödet har även gått till självhjälpsgrupper för att göra kvinnorna självförsörjande. Samtidigt pågår katastrofinsatser som hjälper människor som flytt från de många väpnade konflikterna på Afrikas horn.

Andra insatser stödjer verksamhet som arbetar mot sexuellt våld, tvångsgifte och könsstympning. Det är exempel på övergrepp som drabbar strukturellt utsatta grupper och många nekas exempelvis utbildning och hälsovård. De insamlade medlen bidrar till att stödja hälsovård, självhjälpsgrupper, skolklubbar, påverkansinsatser och många olika utbildningar för allas rätt till ett värdigt liv.

Act svenska kyrkan bedriver även ett globalt påverkansarbete inom en rad frågor. Bland annat medverkar Act Svenska kyrkan i en global kampanj för jämställd familjerätt, som flertalet religiösa samfund samverkar kring.

Svenska kyrkans rapport till Sida för perioden 2018–2022 visar att 38 av 45 analyserade resultat av det kapacitetsstärkande arbetet har resulterat i förändringar på organisationsnivå. Sammanställning av 2023 års utfall föreligger inte vid upprättandet av årsredovisningen för 2023. Under 2022 bidrog gåvor till Act Svenska kyrkan exempelvis till att cirka 270 000 människor på flykt från kriget i Ukraina nåtts av livsmedel, hygienartiklar och andra förnödenheter och cirka 57 000 människor på Afrikas horn som drabbats av torkan fick tillgång till matpaket och rent vatten.

Resultaten av de kapacitetsstärkande insatserna hade uteblivit utan Act Svenska kyrkans prestationer. Utan kapacitetstärkande insatser och monetärt stöd hade mottagande organisationers möjlighet att verka begränsats och utfallet reducerats både i kvalitet och omfattning.

4.6 Totala intäkter och kostnader

Resultatet för 2023 blev 862 (-1 392) miljoner kronor.

De totala intäkterna uppgick till 4 010 (1 964) miljoner kronor. Skillnaden i intäkt mot föregående år beror på avkastningen från kapitalförvaltningen. 2022 var ett turbulent år på aktie- och räntemarknaderna med en negativ avkastning. 2023 gav kapitalförvaltningen en avkastning på 1 018 (-1 095) miljoner kronor vilket motsvarar närmare 10 procent.

Den största intäktsposten för den nationella nivån är utjämningsavgifter och avgiften för gemensam verksamhet. Inom ramen för utjämningsystemet omfördelas en del av kyrkoavgiften mellan församlingar, pastorat, stift och nationell nivå. Detta sker genom att nationell nivå tar ut utjämningsavgifter av församlingar och pastorat och lämnar utjämningsbidrag till församlingar, pastorat och stift. Syftet med denna omfördelning är att Svenska kyrkan ska kunna bedriva en rikstäckande verksamhet. Intäkterna för nationell nivå avseende avgift för gemensam verksamhet (se not 4) finansierar tillsammans med utdelning från prästlönetillgångar (stiftens förvaltning av skog, jord och fonder) verksamheten på nationell nivå samt vissa utjämningsbidrag som betalas ut till stiftet.

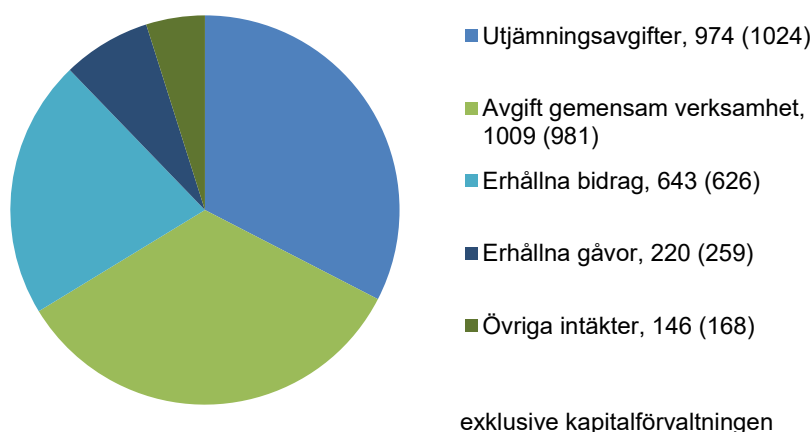
Den näst största intäktsposten är erhållna bidrag, främst den kyrkoantikvariska ersättningen. Övriga bidrag kommer bland annat från Sida, Världens barn, Radiohjälp och olika stiftelser, och används främst i den internationella verksamheten. År 2023 fick Svenska kyrkan statliga medel till församlingars insatser för socialt särskilt

utsatta människor. Svenska kyrkan har också fått medel från EU för att utbilda församlingar i arbetsmarknadsinsatser.

Kollekter och gåvor är en annan betydelsefull intäkt, inte minst för den internationella verksamheten. År 2023 var summan av gåvor lägre än föregående år, på grund av generösa gåvor till Act Svenska kyrkans insamling till Ukraina och testamenterade medel till Svenska kyrkan i utlandet 2022.

Övriga intäkter är framför allt inomkyrkliga tjänster som den gemensamma digitala infrastrukturen, ekonomitjänsten och löneservice.

DIAGRAM 3. INTÄKTER 2023 EXKLUSIVE KAPITALFÖRVALTNINGEN, BELOPP I MILJONER KRONOR

Verksamheten utgår från kyrkoordningen och från de beslut som kyrkomötet och kyrkostyrelsen fattar. De totala kostnaderna uppgår till 3 317 (3 117) miljoner kronor. Utjämningsbidrag som betalas ut till stiftet avser stiftsbidrag och kyrkounderhållsbidrag. Utjämningsbidrag som betalas ut till församlingar och pastorat avser inkomst- och kostnadsutjämningsbidrag. Kostnadsutjämningsbidrag omfattar kyrkobyggnadsbidrag, bidrag avseende andel kyrkotillhöriga respektive andel barn, diakonibidrag samt glesbygdsbidrag.

Övriga lämnade bidrag avser främst lämnade bidrag för kyrkoantikvarisk ersättning 492 (428) miljoner kronor, samt lämnade bidrag från den internationella verksamheten, 243 (232) miljoner kronor. De internationella bidragen avser bidrag för utvecklingssamarbete, katastrofbistånd och internationell samverkan. I lämnade bidrag ingår också anslag till utlandsförsamlingar och ekumeniska partners, samt en klimatsatsning inom Svenska kyrkan. Statliga bidrag har till största delen vidareförmedlats till stift och församlingar.

Övriga externa kostnader är högre än föregående år, vilket delvis förklaras av kostnader i samband med cyberangreppet. Kostnaderna är också högre inför kyrkovalet 2025 och på grund av ökad anslutning till Svenska kyrkans gemensamma it-system.

4.7 Finansiella instrument

Marknadsvärdet på tillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick 31 december 2023 till 11 143 (10 324) miljoner kronor. Resultatet för 2023 inklusive bank- och förvaltningsarvoden uppgick till 1 018 (-1 095) miljoner kronor, vilket motsvarar en avkastning på 9,9 (-9,5) procent. Det sammanvägda jämförelseindexet för perioden var 11,6 (-4,9) procent. Avkastningen på 9,9 procent är 2,5 procentenheter högre än det långsiktiga avkastningsmålet på 3 procent plus inflationen (Konsumentprisindex, KPI) som även detta år var något högre än normalt till följd av att inflationen slutade på 4,4 procent i årstakt för 2023.

I sju av de senaste tio åren har avkastningen överträffat den sammanvägda normalportföljens jämförelseindex men där avkastningen för 2023 blev 1,7 procentenheter lägre än detta index som slutade på 11,6 procent. Den främsta anledningen är att fastigheter och alternativa placeringar, som står för nästan 22,5 procent av portföljen, genererat negativ avkastning under året medan deras jämförelseindex (3 procent plus inflationen) slutade på 7,4 procent.

Ur ett tioårsperspektiv står förvaltningen stark. Avkastningen har varit 121,3 procent, motsvarande en genomsnittlig avkastning på 8,3 procent per år, vilket är 2,5 procentenheter högre än det genomsnittliga årliga avkastningsmålet under samma period.

De senaste årens starka utveckling ledde till att avkastningen under 2021 kom ikapp och förbi det ackumulerade avkastningsmålet om man drar ut det sedan starten år 2000. 2022 års negativa utveckling i relation till det årets höga målavkastning (till följd av den kraftiga inflationen) ledde till att den ackumulerade målavkastningen återigen gick förbi den faktiska avkastningen sedan start. Den ackumulerade avkastningen uppgick vid årsskiftet till 214,4 procent motsvarande en årlig avkastning på 4,9 procent sedan millennieskiftet, medan den ackumulerade målavkastningen under samma period uppgick till 251,3 procent, motsvarande 5,4 procent årligen. De mycket svaga börsåren 2001, 2002 och 2008 är den främsta orsaken till den svaga avkastningen under det första decenniet på 2000-talet.

4.7.1 Aktieförvaltning

Aktieförvaltningen bidrog med 906,0 miljoner kronor. Högst procentuell avkastning stod globala aktier för med 19,8 procent, vilket var 0,5 procentenheter bättre än index.

4.7.2 Ränteförvaltning

Den svenska ränteförvaltningen gav 6,5 procent i avkastning vilket var 1,1 procentenheter bättre än index som slutade på 5,4 procent. Företagsobligationer gav en avkastning på 10,5 procent vilket även det var bättre än index som slutade på 8,1 procent.

4.7.3 Fastighetsfonder

Tillgångsslaget fastighetsfonder genererade en negativ avkastning på -3,0 procent. Avkastningen grundar sig till stor del på årliga externa värderingar av bestånden i de olika fastighetsfonderna som Svenska kyrkan har investerat i. Marknadsvärdet för fastigheterna är till detta årsskifte till största del baserade på preliminära värderingar per 2023-12-31.

4.7.4 Alternativa placeringar

Alternativa placeringar gav en negativ avkastning på -2,3 procent, jämförelseindex 7,4 procent (inflationen plus 3 procent). För mer detaljerad information om kapitalförvaltningens resultat, även i ett längre perspektiv, hänvisas till Årsrapport hållbara investeringar 2023. Där redogörs också i mer detalj för den nationella nivåns arbete med hållbarhet inom kapitalförvaltningen.

Läs hela rapporten Hållbara investeringar: svenskakyrkan.se/hallbarainvesteringar

4.8 Hållbarhetsupplysningar

Den här årsredovisningen beskriver verksamheten för Svenska kyrkans nationella nivå. Den omfattar inte verksamheten i församlingar, pastorat eller stift och därigenom inte förvaltningen av stiftens skog- och markförvaltning. Verksamheten inkluderar Svenska kyrkans internationella utvecklingsarbete genom Act Svenska kyrkan och Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Genom den nationella nivåns uppdrag att stödja Svenska kyrkans stift, pastorat och församlingar, utförs ett arbete inom hela Svenska kyrkan för ökad samverkan som är till gagn för Svenska kyrkans strävan att bidra till en hållbar kyrka och en hållbar utveckling.

Svenska kyrkan arbetar för att integrera andliga och existentiella, sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhetsperspektiv i all verksamhet. Arbetet utgår från uppdraget att värna människovärdet och förvalta såväl ekologiska som ekonomiska resurser på ett ansvarsfullt sätt.

4.8.1 Om hållbarhetsrapport enligt årsredovisningslagens krav

Svenska kyrkans nationella nivåns årsredovisning omfattas av kravet om hållbarhetsrapportering enligt årsredovisningslagen (ÅRL 6:12–14), men kommer inte omfattas av EU:s direktiv om hållbarhetsredovisning och behöver således inte rapportera i enlighet med nya redovisningsstandarden för hållbarhetsredovisning, ESRS. Lagkravet (ÅRL) fastslår att hållbarhetsrapporteringen ska innehålla de hållbarhetsupplysningar som behövs för förståelsen av organisationens utveckling, ställning och resultat och konsekvenserna av verksamheten, däribland upplysningar i frågor som rör miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption.

Hållbarhetsarbetet utgår från en bedömning av de områden där verksamheten har störst risk för negativ påverkan på människa och miljö. Bedömningen identifierar även de områden med störst möjlighet att bidra till förändring i hållbar riktning utifrån uppdraget som kyrka och det arbete nationell nivå bedriver. 2022 gjordes en förnyad

riskanalys inom ramen för framtagandet av en internkontrollplan. Riskanalysen bekräftade de tidigare konstaterade mest väsentliga hållbarhetsriskerna för den nationella nivån utifrån perspektivet risk för negativ påverkan på omvärlden

Respektive riskområde är framtaget utifrån ett väsentlighetsperspektiv, det vill säga nivån på risk för negativ påverkan på människa och miljö i relation till andra risker, och knyter an till en eller flera hållbarhetsdimensioner. Riskområdenas koppling till de områden som årsredovisningslagen lyfter fram som väsentliga att rapportera om i en hållbarhetsrapport, redogörs för nedan. Se hållbarhetsnoter (sidan 69) för mer detaljerad information om den nationella nivåns hantering av de väsentliga riskerna.

ÄRL 6:12–14	Riskområden	Sidhänvisning
Motverkande av korruption	Antikorruption	80
Personal	God arbetsmiljö	71
Miljö	Miljö- och klimatpåverkan	73
Miljö, sociala förhållanden & respekt för mänskliga rättigheter	Hållbara investeringar & inköp	77/79

4.9 Förväntad framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Den långsiktiga prognosen pekar tydligt på lägre intäkter för Svenska kyrkan i framtiden. Ett sviktande medlemsunderlag med minskade intäkter ställer högre krav på resursplanering och samverkan. En ökad samverkan mellan stiftet är därför angelägen liksom en ansvarsfull budgetering på den nationella nivån. Svenska kyrkan har på samtliga nivåer ett ansvar att förvalta intäkter från medlemmarna väl.

Parallellt görs insatser för att behålla och få nya medlemmar samt att få de människor som lämnat kyrkan att återinträda. Samtidigt som de ekonomiska framtidsutsikterna pekar på ett behov av kostnadsminskningar finns det idag ett upparbetat kapital, både lokalt och på nationell nivå. Det nationella kapitalet är en gemensam resurs för hela trossamfundet och en ekonomisk buffert vid oförutsägbara händelser. Kapitalets avkastning möjliggör både akuta insatser och strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv.

Kyrkostyrelsen konstaterar, mot bakgrund av prognoser fram till och med år 2030, att det vikande antalet kyrkotillhöriga kommer att påverka ekonomin negativt på lång sikt. Därför är fokusering och prioritering nödvändigt i kyrkostyrelsens långsiktiga planering.

Svenska kyrkan behöver förbereda sig på att med mindre resurser bygga starka relationer och arbeta med gemensamma lösningar, både för administrativ samverkan och för samverkan i kärnverksamheten. För att uppnå detta krävs både mod till förändring och förmåga att se nya lösningar. Svenska kyrkan behöver också i högre grad tydliggöra sin roll och uppgift i olika sammanhang. Framtida utveckling behandlas bland annat i skriften *Nyckeln till Svenska kyrkan – en skrift om organisation, verksamhet och ekonomi*.

All form av ryktesspridning, desinformation och händelser som underminerar Svenska kyrkan kan få stor inverkan på Svenska kyrkans förtroende. Det kan påverka både medlemsutvecklingen, statliga beslut och för Svenska kyrkan viktiga relationer.

För att hantera risken för minskat förtroende är det viktigt med en god intern kontroll. Detta hanterar den nationella nivån genom ett systematiskt arbetsmiljöarbete, policyer, riktlinjer och utbildningar för personal som ett verktyg för att hantera de risker som kan påverka förtroendet. Det gäller exempelvis uppförandekod för personal,

antikorrupsionspolicy, policy mot kränkande särbehandling och riktlinjer kring förebyggande av sexuella övergrepp samt öppenhet och transparens gentemot omvärlden. De verksamhetsrelaterade riskerna är definierade i en internkontrollplan kopplade till åtgärder för att hantera riskerna. Det finns ett lagkrav på visseblåsar-system inom större organisationer och ett sådant ramavtal är upphandlat av den nationella nivån för hela Svenska kyrkan. Läs mer om arbetet för en god arbetsmiljö och hantering av hållbarhetsrisker i finansförvaltningen på sidorna 71 och 7977.

Klimatförändringarna är en allt ökande risk för Svenska kyrkans verksamhet. De påverkar fastighetsbeståndet och därmed kulturarvet samt förändrar förutsättningarna för skogs- och jordbruksförvaltningen. Åtgärder för klimatanpassning är en strategisk central fråga på alla nivåer för att begränsa skadeverkningarna, men kommer att vara kostnadsdrivande under flera decennier framöver. Kyrkostyrelsen hanterar dessa frågor inom ramen för analysstöd, utbildningar och färdplanen för klimatet, som innehåller konkret arbete till stöd för stift, pastorat och församlingar.

I kyrkostyrelsens skrivelse Verksamhet- och ekonomi 2025–2027 identifieras ännu ett antal utmaningar.

4.10 Eget kapital

I enlighet med kyrkomötets skrivelse 2021:24 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024 har kyrkomötet beslutat att målet för storleken på den nationella nivåns egna kapital ska uppgå till lägst 10 000 miljoner kronor vid utgången av 2021. Målnivån uppräknas årligen med hänsyn till konsumentprisindex. Det fria egna kapitalet uppgår vid utgången av 2023 till 11 017 miljoner kronor, varav 3 501 miljoner kronor avser realiserade vinster inom finansförvaltningen. Per den 31 december 2023 understeg det fria egna kapitalet målkapitalet med 710 miljoner kronor jämfört med den 31 december 2022 då det fria egna kapitalet understeg målkapitalet med 1 078 miljoner kronor. Återhämtningen under 2023 beror främst på ett gott resultat av kapitalförvaltningen.

4.11 Resultat och ställning

Resultatet av verksamheten samt ställningen vid räkenskapsårets utgång, framgår i övrigt av efterföljande resultat- och balansräkningar med noter.

5 Fem år i sammandrag

KsSkr 2024:2
Bilaga 1

FEM ÅR I SAMMANDRAG

Resultaträkning (belopp i miljoner kronor)	2023	2022	2021	2020	2019
Intäkter					
Utjämningsavgifter	1 983	2 006	1 965	1 964	1 971
Kollekter och gåvor	220	259	158	159	215
Kapitalförvaltning	1 018	-1 095	1 960	403	1 582
Övriga intäkter	789	794	872	853	804
Summa intäkter	4 010	1 964	4 955	3 379	4 572
Kostnader					
Utjämningsbidrag	-1 318	-1 291	-1 345	-1 301	-1 308
Personal- och övriga kostnader	-1 999	-1 826	-1 982	-1 852	-1 765
Summa kostnader	-3 317	-3 117	-3 327	-3 153	-3 073
Övriga resultatposter	157	-168	0	6	8
Årets resultat	850	-1 321	1 628	232	1 508
Förändring ändamålsbestämda medel	12	-71	10	2	-48
Årets resultat efter omföring	862	-1 392	1 638	235	1 460
Balansräkning					
Tillgångar	19 896	18 359	19 990	17 567	16 584
Eget kapital inklusive ändamålsbestämda medel	11 278	10 428	11 750	10 122	9 889
Skulder, avsättningar	8 618	7 930	8 240	7 446	6 695
Soliditet*	57%	57%	59%	58%	60%
Personal					
Medelantal anställda					
Sverige**	450	452	439	420	412
Utland	31	33	53	63	66

* Eget kapital i procent av totala tillgångar

** År 2021 etablerades Svenska kyrkans löneservice i Uddevalla och ett 30-tal medarbetare anställdes. Vid utgången av 2023 arbetade ett 60-tal anställda på löneservice.

6 Resultaträkning

RESULTATRÄKNING

Belopp i tusen kronor	NOT	2023	2022
Verksamhetens intäkter			
Utjämningsavgifter	4	1 983 055	2 005 525
Erhållna gåvor	5	219 504	259 139
Erhållna bidrag	6	642 793	626 292
Avkastning från kapitalförvaltning	7	1 018 220	-1 094 590
Nettoomsättning	8,10	142 209	154 960
Aktiverat arbete för egen räkning			
Övriga verksamhetsintäkter		3 803	12 806
Summa verksamhetens intäkter		4 009 584	1 964 132
Verksamhetens kostnader			
Utjämningsbidrag	4	-1 318 120	-1 291 206
Övriga lämnade bidrag	9	-832 506	-779 392
Övriga externa kostnader	10,11,12	-697 641	-599 441
Personalkostnader	13	-454 325	-433 145
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	14	-14 090	-14 043
Summa verksamhetens kostnader		-3 316 683	-3 117 226
Verksamhetens resultat		692 901	-1 153 094
Resultat från finansiella investeringar			
	15		
Resultat från finansiella anläggningstillgångar		14 447	4 908
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		143 758	-172 592
Räntekostnader och liknande resultatposter		-1 234	-562
Summa resultat från finansiella investeringar		156 971	-168 246
Årets resultat		849 872	-1 321 340
Förändring av ändamålsbestämda medel			
Årets resultat enligt resultaträkningen		849 872	-1 321 340
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		12 272	1 215
Reservering av ändamålsbestämda medel som erhållits under året men ej utnyttjats under året		-216	-71 794
Årets resultat efter omföringar		861 927	-1 391 919

7 Balansräkning

KsSkr 2024:2
Bilaga 1

BALANSRÄKNING

Belopp i tusen kronor	NOT	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utveckling av programvaror	16	4 164	7 124
Licenser och liknande rättigheter	17	5 501	11 502
		9 664	18 626
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	18	95 894	99 789
Inventarier	19	4 994	5 986
		100 888	105 775
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	20	55 774	55 774
Fordringar hos koncernföretag		230 000	30 000
Andelar i intresseföretag	21	64 351	57 740
Kapitalförvaltningen	22	11 142 695	10 324 475
Andra långfristiga värdepappersinnehav	23	63 847	62 839
Andra långfristiga fordringar	24	15 084	15 832
		11 571 750	10 546 660
Summa anläggningstillgångar		11 682 303	10 671 060
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager</i>			
		4 409	4 302
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		25 831	18 420
Fordringar hos koncernföretag		9 068	2 391
Kortfristiga fordringar		119 502	10 111
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	25	102 622	58 278
		257 023	89 200
<i>Kortfristiga placeringar</i>	26	6 487 107	6 430 924
<i>Kassa och bank</i>	26, 30	1 465 279	1 163 131
Summa omsättningstillgångar		8 213 818	7 687 556
SUMMA TILLGÅNGAR		19 896 120	18 358 616
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
Balanserat kapital		10 155 437	11 547 355
Ändamålsbestämda medel		260 738	272 794
Årets resultat efter omföringar		861 927	-1 391 919
		11 278 102	10 428 230
<i>Avsättningar</i>	27	32 254	32 984
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		119 512	79 694
Skuld till underkontohavare i Kyrkkontot	26	8 023 345	7 553 413
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	28	262 991	182 740
Övriga skulder		45 063	17 634
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	134 853	63 920
		8 585 764	7 897 402
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		19 896 120	18 358 616

8 Förändring av eget kapital

FÖRÄNDRING AV EGET KAPITAL

Belopp i tusen kronor	Balanserat kapital	Ändamålsbestämda medel	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående balans 2022-01-01	9 909 435	202 215	1 637 921	11 749 570
Disposition av föregående års resultat	1 637 921		-1 637 921	0
Årets resultat före fördelning			-1 321 340	-1 321 340
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel 2022		-1 215	1 215	0
Avsättning till av kyrkostyrelsen ändamålsbestämda medel 2022		71 794	-71 794	0
Utgående balans 2022-12-31	11 547 356	272 795	-1 391 920	10 428 231
Ingående balans 2023-01-01	11 547 356	272 795	-1 391 920	10 428 231
Disposition av föregående års resultat	-1 391 920		1 391 920	0
Årets resultat före fördelning			849 872	849 872
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel 2023		-12 272	12 272	0
Avsättning till av kyrkostyrelsen ändamålsbestämda medel 2023		216	-216	0
Utgående balans 2023-12-31	10 155 437	260 738	861 927	11 278 102

Specifikation av ändamålsbestämda medel

	2023	2022
<i>Bundna ändamålsbestämda medel</i>		
Medel bundna i fastigheter	36 501	37 715
Medel bundna i värdepapper	25 034	25 034

Övriga ändamålsbestämda medel

<i>Medel hänförliga till den internationella verksamheten</i>		
- Insamlade medel till projekt att använda kommande år	26 816	26 655
- Ackumulerade överskott i den internationella verksamheten att använda kommande år	125 189	139 404
Akkumulerat överskott i utlandskyrkans verksamhet	39 451	34 661
Medel hänförliga till filialernas eget kapital	2 139	3 921

Av kyrkostyrelsen

<i>beslutade ändamålsbestämda medel</i>		
- Medel avsatta för klimatkompensation	5 608	5 404
Summa ändamålsbestämda medel	260 738	272 794

Fritt eget kapital i förhållande till målet för storleken på kapitalet*

Belopp i miljoner kronor	2023	2022
Fritt (inte ändamålsbestämt) kapital	11 017	10 155
Målet för storleken på kapitalet**	11 727	11 234
Skillnad mot målet för storleken på kapitalet	-710	-1 078

* i eget kapital ingår orealiserade värdeförändringar med 3 501 mnkr (2 942 mnkr)

** Kyrkomötet 2021 beslutade att målet för den nationella nivåns kapital vid utgången av 2021 ska uppgå till lägst 10 000 mnkr. Nivån ska årligen justeras i relation till konsumentprisindex.

9 Kassaflödesanalys

KsSkr 2024:2
Bilaga 1

KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i tusen kronor	NOT	2023	2022
<i>Den löpande verksamheten</i>			
Verksamhetens resultat		692 901	-1 153 094
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
Avskrivningar och nedskrivningar		14 090	14 043
Försäljning/utrangering av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-	-
Ökning/minskning av avsättningar		-730	-414
Återinvesterat kapital från kapitalförvaltningen före uttag		-918 220	1 094 565
Uttag ur kapitalförvaltningen		100 000	100 000
Återföring av nedskrivning långfristig fordran		0	750
Erhållen ränta	15	534 855	161 031
Erhållen utdelning	15,23	4 894	7 777
Erlagd ränta	15	-499 527	-143 980
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet		-71 737	80 678
Ökning/minskning av varulager		-107	-436
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar		-167 823	-347
Ökning/minskning av skuld underkontohavare		469 931	-244 784
Ökning/minskning av övriga kortfristiga skulder		218 431	-64 444
Kassaflöde från den löpande verksamheten		448 694	-229 333
Investeringsverksamheten			
Förvärv utgifter för utveckling av programvaror	16,17	-	-
Förvärv materiella anläggningstillgångar	18,19	-254	-2 940
Förvärv filialer	14,19	12	-107
Förvärv andelar i intresseföretag		-6 611	-
Förändring långfristiga fordringar		749	-15 750
Förändring långfristiga fordringar koncernföretag		-200 000	-
Försäljning övriga finansiella anläggningstillgångar 23		527	-
Netto köp/försäljning kortfristiga placeringar		59 031	-560 151
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-146 546	-578 948
Årets kassaflöde		302 148	-808 281
Kassa och bank vid årets början	26	1 163 131	1 971 412
Kassa och bank vid årets slut		1 465 279	1 163 131

10 Noter

NOT 1 – REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Årsredovisningens omfattning

Svenska kyrkan är i enlighet med lag (1998:1593) om trossamfund ett registrerat trossamfund. I lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan anges att Svenska kyrkan framträder som församlingar och stift samt att Svenska kyrkan också har nationella organ. I samma lag anges att, förutom trossamfundet som sådant, Svenska kyrkans församlingar, sammanslutningar av församlingar och stift får förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter, det vill säga är självständiga juridiska personer. Såsom självständiga juridiska personer ska dessa följa bokföringslagen (1999:1078) och avsluta räkenskaperna på det sätt bokföringslagen anger vad avser den verksamhet som bedrivs i dessa juridiska personer. Denna årsredovisning omfattar endast den verksamhet som de nationella organen är ansvariga för, det vill säga Svenska kyrkans nationella nivå, och är således inte en årsredovisning för Svenska kyrkan då det inte finns något lagstadgat krav att upprätta årsbokslut eller årsredovisning för hela Svenska kyrkan. Inom ramen för verksamheten på den nationella nivån finns fem filialer placerade i Hongkong, Israel, Jordanien, Uganda och Thailand. Filialerna i Jordanien och Uganda har inte påbörjat sin verksamhet och filialerna i Hongkong och Thailand har varit vilande under 2023. Noterna redovisas i tusen kronor om inget annat anges.

Grund för årsredovisningens upprättande

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Undantag från årsredovisningslagens uppställningsform för resultaträkning har dock gjorts beträffande redovisning av kapitalförvaltningens intäkter och kostnader, där dessa redovisas som en post bland verksamhetens intäkter i stället för bland finansiella intäkter och kostnader. Kapitalförvaltningen anses vara en av nationella nivåns kärnverksamheter och vars avkastning utgör en väsentlig del av de intäkter som finansierar verksamhetens kostnader. Den bedömning som har gjorts av denna kärnverksamhet får till följd att avkastningen från kapitalförvaltningen redovisas som en separat rad under verksamhetens intäkter. Detta för att över tid kunna ge en bättre bild av verksamhetsresultatet då avkastningen från kapitalförvaltningen är en av den nationella nivåns huvudsakliga finansieringskällor. Som framgår av underrubrikerna Kapitalförvaltningen och Kassaflödesanalys har även vissa anpassningar gjorts med avseende på kapitalförvaltningen i balansräkningen och i kassaflödesanalysen.

Intäktsredovisning

Intäkter har tagits upp till verkligt värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Detta inkluderar medel som erhållits och förmedlats till andra juridiska personer men där förmedlingen grundas på beslut inom den nationella nivån.

Utjämningsavgifter

Den nationella nivån ansvarar för förmedling av de kyrkoavgifter som Skatteverket uppbär för kyrkans räkning från de som tillhör Svenska kyrkan. I samband med denna förmedling erhåller den nationella nivån en avgift för gemensam verksamhet som motsvarar sju (sju) öre per hundra kronor grundat på de tillhörigas avgiftsunderlag

(taxerad inkomst). Härutöver uppbär den nationella nivån inkomst- och kostnadsutjämningsavgifter som grundas på ett antal komponenter som regleras i 44 kap. kyrkoordningen och där kyrkostyrelsen fastställer de närmare parametrarna för inkomst och kostnadsutjämningsberäkning. Intäkterna erhålls i samband med förmedlingen av kyrkoavgifterna till församlingar och pastorat genom en månadsvis avräkning. Härutöver finns bestämmelser i kyrkoordningen att hälften av utdelningen från förvaltningen av prästlönetillgångar (skog, jord och fonder) som en del i utjämnings-systemet ska inbetalas till den nationella nivån. Denna inbetalning intäktsredovisas hos den nationella nivån när prästlönetillgångarna genomfört betalningen.

Erhållna gåvor, bidrag och offentliga bidrag

Erhållna gåvor redovisas som intäkt i den period de mottagits. Bidrag och offentliga bidrag intäktsredovisas efter hand som villkoren som är förknippade med bidragen uppfylls. Som bidrag räknas även gåvor från allmänheten som av givaren genom villkor destinerats till ett ändamål och där återbetalningsplikt kan aktualiseras om villkoren inte uppfylls.

Finansiella intäkter

Ränteintäkter redovisas enligt effektivräntemetoden. Utdelning redovisas när rätten att erhålla utdelningen är säkerställd. Värdering av finansiella instrument sker med tillämpning av 4:14 § a–e årsredovisningslagen varvid värdeförändringar redovisas det år de avser. Orealiserade värdeförändringar redovisas över resultaträkningen.

Nettoomsättning

Försäljning av varor och tjänster intäktsredovisas normalt vid försäljningstillfället.

Leasing

All leasing redovisas som operationell leasing, det vill säga leasingavgifterna, inklusive en första förhöjd avgift, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden. Uppgifterna om avgifter i not 11 är redovisade i nominella belopp. Med leasingperiod avses den period som leasetagaren har avtalat att leasa en tillgång.

Ersättningar till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster. Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificerats som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänas in.

Inkomstskatt

Den nationella nivåns inskränkta skattskyldighet regleras i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). Högsta förvaltningsdomstolen har i en dom den 9 februari 2021 fastställt att den nationella nivåns tillhandahållande av it-tjänster och administrativa tjänster till Svenska kyrkans församlingar, kyrkliga samfälligheter och stift inte utgör näringsverksamhet. Högsta förvaltningsdomstolens domskäl är principiellt utformade och domen har generell räckvidd och kan tillämpas på alla typer av tillhandahållanden som sker mellan olika enheter inom trossamfundet Svenska kyrkan i syfte att bedriva Svenska kyrkans verksamhet. Det innebär att från och med första januari 2021 kan de enheter som fakturerar andra inomkyrkliga enheter göra detta moms- och skattefritt. Det gäller för transaktioner mellan inomkyrkliga enheter (församlingar, pastorat, stift och den nationella nivån).

I den mån den nationella nivån bedriver näringsverksamhet riktad till utomkyrkliga enheter är huvudregeln att näringsverksamheten är skattepliktig. Näringsverksamhet kan undantas från skatteplikt om den har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet eller är hävdvunnen finansieringskälla. Även normalt sett skattepliktig näringsverksamhet kan i vissa fall undantas från beskattning om huvudsaklighetsprincipen är tillämplig.

Vid fastighetsinnehav kan fastighetsinkomsten undantas från beskattning om fastigheten till mer än 50 procent används för att främja det allmännyttiga ändamålet alternativt att hyresinkomsterna har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet.

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen. Uppskjuten skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning. Fordringar och skulder nettoredovisas endast när det finns en legal rätt till kvittning. Eventuell aktuell skatt, liksom förändring i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Immateriella anläggningstillgångar består av inköp av licenser och liknande rättigheter samt internt upparbetade tillgångar i form av balanserade utgifter för utveckling av programvaror. Den nationella nivån tillämpar aktiveringsmodellen för internt upparbetade immateriella tillgångar. Utgifter för forskningsfasen kostnadsförs i den period då de uppkommer. Utgifter som är direkt hänförliga till ett projekts utvecklingsfas redovisas som immateriell anläggningstillgång förutsatt att de uppfyller följande krav:

- ◆ Det är tekniskt möjligt att färdigställa tillgången så att den kan användas eller säljas.
- ◆ Man har för avsikt att färdigställa tillgången och att använda eller sälja den.
- ◆ Man har förutsättningar att använda eller sälja tillgången.
- ◆ Det är sannolikt att tillgången kommer att generera framtida ekonomiska fördelar.
- ◆ Det finns tillräckliga resurser för att färdigställa tillgången och för att använda eller sälja den.
- ◆ Utvecklingsutgiften kan mätas på ett tillförlitligt sätt.

Utvecklingsutgifter som inte uppfyller dessa kriterier för aktivering kostnadsförs när de uppkommer. Anskaffningsvärdet för balanserade utgifter inkluderar utgifterna för tillgångens framtagande. Direkt hänförliga utgifter inkluderar personalkostnader uppkomna i arbetet med utvecklingen tillsammans med en lämplig andel av indirekta kostnader. Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Avskrivningar görs linjärt över den bedömda nyttjandetiden. Avskrivningstiden för immateriella anläggningstillgångar uppgår till fyra alternativt fem år.

Materiella anläggningstillgångar

I verksamheten finns materiella anläggningstillgångar redovisade enligt två olika definitioner i K3. Som grundregel gäller att en materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång som innehas för att bedriva näringsverksamhet (ge ekonomiska fördelar eller kassaflöde). För ideell sektor gäller att materiell anläggningstillgång också omfattar fysisk tillgång som innehas för det ideella ändamålet även om grundregeln inte är uppfylld. De flesta anläggningstillgångar har klassificerats utifrån den senare regeln då den nationella nivåns ändamål är religiös verksamhet.

Datorer och inventarier med ett anskaffningsvärde under 50 procent av prisbasbeloppet har utifrån väsentlighetsbedömning redovisats som kostnad. Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. En materiell anläggningstillgång som har betydande komponenter där skillnaden i förbrukning förväntas vara väsentlig, redovisas och skrivs av som separata enheter utifrån varje komponents nyttjandeperiod. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras. Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten. Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader. Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en materiell anläggningstillgång redovisas som Övriga verksamhetsintäkter respektive Övriga verksamhetskostnader.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Linjär avskrivningsmetod används.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	15–100 år
Orgel	25 år
Installationer	10 år
Kontorsmöbler	5–10 år
Kontorsmaskiner	5 år
Övrig datautrustning	3 år

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en materiell anläggningstillgångs värde har minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. För tillgångar som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras. Materiella anläggningstillgångar skrivs ned enligt två huvudmetoder beroende på grunden för klassificering som materiell anläggningstillgång. Materiella anläggningstillgångar som används för att ge ekonomiska fördelar eller kassaflöde skrivs ned enligt reglerna i K3 kapitel 27. De materiella anläggningstillgångar som innehas för det ideella ändamålet skrivs ned enligt kapitel 37 där det finns en grund- och en förenklingsregel. Tillämpad metod för nedskrivningar beskrivs i tilläggsupplysning i förekommande fall.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, långfristiga fordringar, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när den nationella nivån blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och den nationella nivån har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelse har reglerats eller på annat sätt upphört. Värdering sker med tillämpning av 4:14 § a–e årsredovisningslagen varvid realiserade vinster och förluster redovisas över resultaträkningen.

Värdepappersförvaltningar

Den nationella nivån har definierat två separata värdepappersförvaltningar, en kapitalförvaltning och en likviditetsförvaltning, som förvaltas i enlighet med särskilda policyer och riktlinjer. Samtliga tillgångar inom de båda förvaltningarna har klassificerats som finansiella tillgångar som kan säljas och värderas till marknadsvärde. Den orealiserade värdetförändringen redovisas i resultaträkningen. För noterade aktier och andelar sker värdering till senaste betalkursen under årets sista handelsdag. Obligationer och andra räntebärande tillgångar värderas utifrån balansdagens officiella marknadsnotering (oftast mid-kurs). Innehav som inte har officiell marknadsnotering värderas till noterade priser på en aktiv marknad. I de fall instrumenten inte handlas på en aktiv marknad och tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva.

Kapitalförvaltningen

Kapitalförvaltningen är en separat förvaltningsmassa där insättningar och uttag ur portföljen grundas på särskilda beslut. Kapitalet i kapitalförvaltningen härstammar i allt väsentligt från ett kapital som Svenska kyrkan övertog från den statliga Kyrkofonden i samband med relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten år 2000. Kapitalet och förvaltningen av detta var till och med år 2006 särskilt reglerad i kyrkoordningen. Kapitalet benämndes då kyrkofonden, men vid 2004 års kyrkomöte beslutades att begreppet kyrkofonden skulle ändras till den nationella nivåns kapital. Kyrkofondens styrelse, som var direkt utsedd av kyrkomötet, förvaltnade detta kapital och andra tillgångar på den nationella nivån. År 2006 övertogs de uppgifter som låg på Kyrkofondens styrelse av kyrkostyrelsen och regleringen i kyrkoordningen upphörde att gälla. En förväntad, försiktigt beräknad, långsiktig avkastning på kapitalet ingår i den rambudget som ligger till grund för kyrkomötets beslut om rambudget för den nationella nivåns verksamhet. Kyrkomötet bestämde 2021 att målet för storleken på den nationella nivåns kapital ska lägst uppgå till 10 000 miljoner kronor vid utgången av 2021. Målet för storleken på det egna kapitalet ska årligen justeras med hänsyn till konsumentprisindex. Samtliga tillgångar och eventuella fondlikvidskulder som är relaterade till portföljen inkluderas på raden Kapitalförvaltning i balansräkningen. Då den samlade portföljen har en långsiktig placeringshorisont redovisas portföljen som anläggningstillgång. I posten ingående tillgångar och eventuella skulder värderas var för sig och särredovisas i not 22.

Likviditetsförvaltningen

Likviditetsförvaltningen är förvaltning av de medel som den nationella nivån och trosamfundets organisatoriska delar (stift, pastorat, församlingar och till dessa närstående juridiska personer) satt in på underkonton till ett koncernkonto som benämns kyrkkontot, vilket förvaltas av den nationella nivån. Förvaltningen innebär att den del av medel på kyrkkontot som inte bedöms erfordras för ingående enheters löpande betalningar placeras i räntebärande värdepapper med låg risk i syfte att skapa en avkastning som överstiger en garanterad ränta. I förekommande fall gottskrivs underkontohavarna den överavkastning som genererats. Då merparten av placeringarna inom likviditetsförvaltningen är möjliga att sälja och har ränteförfallodagar som understiger ett år redovisas samtliga placeringar som kortfristiga placeringar trots att löptiderna i vissa fall överstiger tolv månader. Till skillnad från kapitalförvaltningen anses likviditetsförvaltningen inte utgöra en av den nationella nivåns kärnverksamheter och redovisas därför under

Resultat från finansiella investeringar. I balansräkningen redovisas den samlade likviditetsförvaltningen i not 26 för kortfristiga placeringar.

Aktier och andelar i dotterföretag

Aktier och andelar i dotterföretag är finansiella instrument som redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår köpeskillingen som betalats för aktierna samt förvärvskostnader. Eventuella kapitaltillskott och koncernbidrag läggs till anskaffningsvärdet när de lämnas. Utdelning från dotterföretag redovisas som intäkt.

Intresseföretag

Med intresseföretag avses de företag, där den nationella nivån direkt eller indirekt innehar mer än 20 procent av rösterna och innehavet har en varaktig karaktär. Andelar i intresseföretag redovisas enligt anskaffningsvärdemetoden, vilket innebär att andelarna redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I resultaträkningen ingår som intäkt från intresseföretaget endast erhållen utdelning till den del denna hänför sig till vad som intjänats efter anskaffningstillfället.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Andra långfristiga värdepapper består av andelar i företag som inte är koncernföretag, intresseföretag eller ingår i kapitalförvaltningen. Innehaven består dels av så kallade ideella placeringar, det vill säga placeringar som gjorts inom ramen för verksamheten och där huvudändamålet är annat än ekonomisk avkastning (och där innehaven är av karaktären intresseföretag utan att formellt uppfylla kraven att vara intresseföretag), dels av innehav i noterade värdepapper som är relaterade till placeringar inom ramen för den internationella verksamheten. De ideella placeringarna värderas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. Övriga värdepapper värderas till marknadsvärde i enlighet med de principer som gäller för de värdepapper som ingår i de ovan nämnda särskilda värdepappersförvaltningarna.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader.

Omräkning av utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagskurs, vilket är avistakursen på balansdagen.

Varulager

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet fastställs med användning av först in-, först ut- principen (FIFU). För varulagret ingår alla utgifter som är direkt hänförliga till anskaffningen av varorna i anskaffningsvärdet.

Avsättningar

Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

Ändamålsbestämda medel

I posten ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas ännu inte förbrukade gåvor samt medel som inomkyrkliga organ beslutat reservera för vissa specifika ändamål. Ändamålsbestämda medel delas upp i bundna respektive övriga ändamålsbestämda medel där bundna ändamålsbestämda medel relaterar till investeringar i anläggningstillgångar.

Skuld för beslutade ej utbetalda bidrag

I de fall den nationella nivån fattat beslut om bidrag och detta meddelats mottagaren, eller på annat sätt offentliggjorts, men inte verkställt utbetalningen redovisas detta belopp som en kortfristig skuld såvida det inte av beslutet framgår att bidraget ska finansieras med kommande års medel.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar. Som likvida medel klassificeras förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut inklusive kyrkkontot. För att ge en rättvisande bild av den löpande verksamhetens kassaflöden har en justering gjorts av kassaflöden inom kapitalförvaltningen då avkastningen från denna återinvesteras i portföljen och således inte påverkar redovisade likvida medel. I de fall uttag har gjorts redovisas det på separat rad.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse är en sammanfattande beteckning på sådana garantier, ekonomiska åtaganden och eventuella förpliktelser som inte tas upp i balansräkningen. En eventualförpliktelse redovisas när det finns: a) en befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas eller att åtagandets storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet, eller b) när det finns en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser.

NOT 2 – FÖRÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER

Under året har inga nya redovisningsrekommendationer trätt i kraft som medfört ändrade redovisningsprinciper.

NOT 3 – UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR

När finansiella rapporter upprättas måste styrelsen och generalsekreteraren i enlighet med tillämplade redovisnings- och värderingsprinciper göra vissa uppskattningar, bedömningar och antaganden som påverkar redovisning och värdering av tillgångar, avsättningar, skulder, intäkter och kostnader. De områden där sådana uppskattningar och bedömningar kan ha stor betydelse för organisationen och som därmed kan påverka resultat- och balansräkningarna i framtiden beskrivs nedan.

Pensionsavsättningar

Avsättningen för pensionsåtaganden för personal inom Svenska kyrkan annan än på nationell nivå uppgår till 32,2 miljoner kronor (32,9 miljoner kronor) inklusive särskild löneskatt. Avsättningen baseras på rekommendationer från Pensionskassan från 2006 som då gjorde bedömningen att skulden uppgick till 100 miljoner kronor, vilket även avsattes i bokslutet samma år. Sedan dess har avräkningar skett utifrån verkliga pensionsavgångar. Under 2014 påbörjade Statens pensionsverk en fördjupad genomgång av gjorda åtaganden. Inga indikationer har erhållits under 2023 från Statens pensionsverk eller Pensionskassan på att avsättningens storlek ska justeras. Genomgången fortsätter och kan innebära en förändring av bedömningen av skuldens storlek i kommande års bokslut. Se not 27.

Underskottsavdrag

Skattemässiga underskott föreligger och överskott bedöms inte föreligga inom överskådlig framtid. Därmed redovisas ingen uppskjuten skattefordran.

NOT 4 – UTJÄMNINGSAVGIFTER OCH UTJÄMNINGSBIDRAG*

	2023	2022
Utjämningsavgifter		
Avgift gemensam verksamhet**	1 008 614	981 381
Utdelning prästlönetillgångar	217 137	293 814
Inkomstutjämningsavgift	467 081	439 906
<i>Kostnadsutjämningsavgift för</i>		
- Kyrkobyggnader	120 028	120 523
- Andel barn	50 156	49 913
- Andel medlemmar	120 039	119 986
Avgifter inkomst/kostnadsutjämning	757 304	730 329
Summa utjämningsavgifter	1 983 055	2 005 525
Utjämningsbidrag		
Inkomstutjämningsbidrag	-467 091	-439 918
<i>Kostnadsutjämningsbidrag för</i>		
- Kyrkobyggnader	-120 293	-120 617
- Andel barn	-50 029	-50 062
- Andel medlemmar	-120 457	-120 228
- Diakoni	-49 268	-50 079
- Glesbygd	-45 673	-45 001
Bidrag inkomst/kostnadsutjämning	-852 810	-825 906
Kyrkounderhållsbidrag	-100 000	-100 000
Stiftsbidrag	-365 310	-365 300
Extra stiftsbidrag	0	0
Summa utjämningsbidrag	-1 318 120	-1 291 206

* Regler om ekonomisk utjämning återfinns i 44 kap. i kyrkoordningen.

** Församlingarna betalar en avgift för gemensam verksamhet som uppgår till 7 öre per 100 kronor av avgiftsunderlaget.

NOT 5 – ERHÅLLNA GÄVOR

<i>Gåvor som är redovisade i resultaträkningen</i>	2023	2022
<i>Kollekter</i>		
Rikskollekter	33 800	32 773
Stiftskollekter	807	790
Församlingskollekt	14 875	15 916
	49 482	49 479
<i>Gåvor</i>		
Testamenten	26 429	49 865
Församlings- och stiftsanslag	18 808	23 759
Övriga	124 786	136 037
	170 023	209 660
Summa kollekter och gåvor	219 504	259 139
<i>Gåvorna har tillförts:</i>		
Internationell verksamhet	198 647	211 687
Svenska kyrkan i utlandet	9 664	36 500
Övrig verksamhet	11 193	10 952
	219 504	259 139
Testamenten med ekonomiskt utfall	53	42

Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen

Det förekommer ideellt arbete huvudsakligen på församlingsnivå. Inom den nationella nivån förekommer visst ideellt arbete i filialerna.

NOT 6 – ERHÅLLNA BIDRAG

	2023	2022
Sidabidrag för		
- Utvecklingssamarbete	98 638	96 561
- Katastrofbistånd	-62	19 183
- Administration	7 964	10 569
- Övrigt	2 983	14 147
	109 524	140 460
Kyrkoantikvarisk ersättning	491 868	427 621
Stiftelser		
- Förvaltade av Svenska kyrkan på nationell nivå	6 457	8 761
- Övriga stiftelser	2 161	2 566
	8 619	11 327
Radiohjälpen	11 542	10 881
Europeiska Unionen	3 600	8 040
Övriga organisationer och företag	17 640	27 963
Summa erhållna bidrag	642 793	626 292
<i>Fördelning av erhållna bidrag:</i>		
Kyrkoantikvarisk ersättning	491 868	427 621
Internationell verksamhet	134 991	172 215
Svenska kyrkan i utlandet	2 975	2 731
Övrig verksamhet	12 959	23 725
	642 793	626 292

NOT 7 – AVKASTNING FRÅN KAPITALFÖRVALTNINGEN KsSkr 2024:2
Bilaga 1

	2023	2022
Aktier och fondandelar		
- Utdelningar	40 497	35 564
- Realiserat resultat vid försäljning	513 264	52 999
- Orealiserad värdeförändring	318 186	-1 108 639
	871 946	-1 020 075
Räntevärdepapper		
- Utdelningar	37 173	28 967
- Räntenetto	7 858	16 141
- Realiserat resultat vid försäljning	-20 534	8 359
- Orealiserad värdeförändring	124 510	-127 980
	149 007	-74 513
Provisionskostnader		
- Förvaltningsarvoden*	-2 733	0
- Bankkostnader	0	-1
	-2 734	-1
Avkastning från kapitalförvaltning	1 018 220	-1 094 590

* Utöver dessa förvaltningskostnader avseende diskretionära mandat och prestationsbaserade arvoden har 59,5 miljoner kronor (63,6 miljoner kronor) dragits direkt från fondförmögenheten i de fonder Svenska kyrkan är investerade i. Fondernas avkastning och förmögenhet redovisas net-of-fees.

NOT 8 – INTÄKTERNAS FÖRDELNING

	2023	2022
Varor	860	1 005
Tjänster	2 792	3 526
Hysesintäkter, frakt transport mm	2 051	3 284
Tillhandahållande av varor och tjänster till inomkyrkliga enheter*	136 506	147 144
Summa nettoomsättning	142 209	154 960

* Tillhandahållanden av varor och tjänster till inomkyrkliga enheter betraktas sedan domen från Högsta förvaltningsdomstolen 2021 inte längre som momspliktiga. Med anledning av cyberangreppet har kyrkostyrelsen beslutat att avstå från att fakturera församlingar, pastorat och stift motsvarande två månaders kostnad för den gemensamma it-plattformen. Detta motsvarar 22,3 miljoner kronor i minskade intäkter för den nationella nivån och har minskat intäkterna år 2023.

NOT 9 – ÖVRIGA LÄMNAD E BIDRAG

	2023	2022
Kyrkoantikvarisk ersättning	-491 868	-427 621
Utvecklingsarbete, katastrofbistånd och kyrkosamverkan i utlandet	-243 222	-231 521
Övrig verksamhet i Sverige	-70 554	-94 443
Svenska församlingar i utlandet	-26 863	-25 807
Summa övriga lämnade bidrag	-832 506	-779 392

NOT 10 – TRANSAKTIONER MED NÄRSTÅENDE

	2023	2022
Inköp och försäljning med koncernföretag		
Av moderföretagets omsättning avser försäljning till andra koncernföretag	1 226	996
Av moderföretagets inköp avser inköp från andra koncernföretag	-13 993	-12 557

NOT 11 – OPERATIONELLA LEASINGAVTAL

Nationella nivån som leasingtagare	2023	2022
Framtida minimileaseavgifter som skall erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:		
Förfaller till betalning inom 1 år	-26 593	-25 973
Förfaller till betalning senare än ett men inom 5 år	-27 010	-41 086
Förfaller till betalning senare än 5 år	-4 888	-6 678
Summa	-58 491	-73 737
Under perioden kostnadsförda leasingutgifter	-26 119	-23 529

I nationella nivåns redovisning utgörs den operationella leasingen i allt väsentligt av hyrda fastigheter/lokaler. I beloppen ovan ingår inte kostnader för personalbostäder för utsänd personal. Bokförd kostnad uppgår till 2,6 miljoner kronor för 2023 (2,1 miljoner kronor).

NOT 12 – ERSÄTTNING TILL REVISORERNA

Kostnadsförd ersättning uppgår till:	2023	2022
<i>Auktoriserade revisorer – PwC</i>		
Revisionsuppdraget	-1 303	-1 427
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-	-
Skatterådgivning	-567	-818
Övrigt	-85	-135
<i>Övriga valda revisorer</i>		
Revisionsuppdrag	-286	-316
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-	-
Övrigt	-5	-85
Summa	-2 245	-2 781

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på den nationella nivåns revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds vid sådana arbetsuppgifter.

NOT 13 – LÖNER MED MERA

<i>Löner, andra ersättningar och sociala kostnader</i>	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader	(varav pensionskostnader)
	2023	2023	2023
Styrelse och generalsekreterare*	-3 461	-2 015	-927
Förtroendevalda som inte ingår i styrelsen	-5 753	-1 807	-
Övriga anställda	-290 063	-126 166	-33 245
Summa	-299 277	-129 988	-34 172
	2022	2022	2022
Styrelse och generalsekreterare*	-3 667	-1 238	-337
Förtroendevalda som inte ingår i styrelsen	-5 325	-1 673	-
Övriga anställda	-280 213	-121 457	-33 882
Summa	-289 205	-124 368	-34 219

*Generalsekreteraren har under år 2023 en lön om 1 486 (1 465) tusen kronor. Inga avtal om avgångsvederlag eller om pensionsavgång föreligger med ledande befattningshavare.

NOT 13 – LÖNER MED MERA, FORTSÄTTNING KsSkr 2024:2
Bilaga 1

<i>Medelantalet anställda</i>	2023			2022		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Afrika</i>						
Etiopien		1	1		1	1
Tanzania			0	1		1
<i>Asien</i>						
Thailand	1	1	2			0
<i>Australien</i>						
	1		1	1		1
<i>Europa</i>						
Belgien		1	1		1	1
Cypern	1		1	1		1
Frankrike	1	3	4	1	3	4
Italien		1	1	1	1	2
Nederländerna	1		1	1		1
Norge			0		1	1
Schweiz	1		1	1		1
Spanien	3	4	7	6	3	9
Tyskland	2	1	3	1	1	2
Österrike	1	1	2	1	1	2
<i>Mellanöstern</i>						
Israel	4	2	5	3	2	5
Jordanien	1		1	1		1
<i>Summa utland</i>	17	14	31	19	14	33
Sverige	330	120	450	334	118	452
Summa	347	134	481	353	132	485

Styrelseledamöter och andra ledande befattningshavare, antal på balansdagen

	2023		2022	
	Antal på balansdagen		Antal på balansdagen	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Styrelseledamöter	7	8	7	8
Generalsekreterare	1		1	

NOT 14 – AV- OCH NEDSKRIVNINGAR**AV MATERIELLA OCH IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR**

	2023	2022
Avskrivning datorprogram	-2 961	-2 961
Avskrivning licenser	-6 001	-6 001
Avskrivning byggnader	-3 894	-4 008
Avskrivning inventarier*	-1 234	-1 074
Summa	-14 090	-14 043

* Varav filialer -79 (-95) tusen kronor.

NOT 15 – RESULTAT FRÅN FINANSIELLA INVESTERINGAR

	2023	2022
Räntor	8 019	262
Utdelningar	5 666	8 606
Orealiserad värdeförändring	763	-3 960
Summa	14 447	4 908
<i>Varav avseende dotterföretag</i>	7 659	115
<i>Varav avseende intresseföretag</i>	4 769	7 692
<i>Varav avseende ideella placeringar</i>	132	115
<i>Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter</i>		
Ränteintäkter	526 088	160 725
Värdereglering långfristig fordran	-	750
Orealiserad värdeförändring	115 215	-190 693
Övriga finansiella intäkter	748	44
Underkontohavares och bidragsgivares andel av intäkter*	-496 360	-141 644
Bankkostnader	-1 933	-1 774
Summa, nationella nivåns andel	143 758	-172 592
<i>* Specifikation av underkontohavares andel av intäkter</i>		
Underkontohavares andel		
- fördelad överavkastning	-496 360	-141 644
Summa	-496 360	-141 644
<i>Räntekostnader och liknande resultatposter</i>		
Räntekostnader	-815	-387
Övriga finansiella kostnader	-419	-175
Summa	-1 234	-562

NOT 16 – BALANSERADE UTGIFTER FÖR UTVECKLING AV PROGRAMVAROR

	2023	2022
Ingående anskaffningsvärden	85 953	85 953
Årets balanserade utgifter	-	-
Årets utrangeringar	-6 622	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	79 331	85 953
Ingående avskrivningar	-78 829	-75 868
Årets avskrivningar	-2 961	-2 961
Årets utrangeringar	6 622	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	-75 168	-78 829
Utgående redovisat värde	4 164	7 124

NOT 17 – LICENSER OCH LIKANDE RÄTTIGHETER

	2023	2022
Ingående anskaffningsvärden	30 004	30 004
Årets balanserade utgifter	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	30 004	30 004
Ingående avskrivningar	-18 502	-12 502
Årets avskrivningar	-6 001	-6 001
Utgående ackumulerade avskrivningar	-24 503	-18 502
Utgående redovisat värde	5 501	11 502

NOT 18 – BYGGNADER OCH MARK

	2023	2022
Ingående anskaffningsvärden	154 747	156 740
Investering	-	-
Försäljningar/ utrangeringar	-33 751	-1 993
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	120 996	154 747
Ingående avskrivningar	-54 959	-52 944
Årets avskrivningar	-3 894	-4 008
Försäljningar/ utrangeringar	33 751	1 993
Utgående ackumulerade avskrivningar	-25 102	-54 959
Utgående redovisat värde	95 894	99 789
<i>Bokförda värden per fastighet</i>		
Svenska teologiska institutet i Jerusalem	21 490	21 762
Fastigheten Svenska kyrkan i Paris	33 020	34 688
Årkebiskopsgården, Fjärdingen 21:1, Uppsala	11 008	11 361
Kyrkobyggnad Bryssel	14 014	14 836
Lägenhet, San Agustin	673	733
Prästgård Torreveja	1 691	1 790
Hyrd kyrka i San Agustin		
Lokal Mallorca	13 998	14 618
Summa	95 894	99 789

Förvaltningsfastigheter

Samtliga fastigheter har förvärvats för att primärt användas i den allmännyttiga verksamheten.

NOT 19 – INVENTARIER

	2023	2022
Ingående anskaffningsvärden	25 929	23 150
Inköp	254	2 940
Försäljningar och utrangeringar	-	-161
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	26 183	25 929
Ingående avskrivningar	-20 174	-19 356
Årets avskrivningar	-1 155	-979
Försäljningar och utrangeringar	-	161
Utgående ackumulerade avskrivningar	-21 329	-20 174
Filialers redovisade värden	139	230
Utgående redovisat värde	4 994	5 986

NOT 20 – ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Organisations- nummer	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Redovisat värde 2023	Redovisat värde 2022
Svenska kyrkans förvaltnings AB	556047-5773	Uppsala	100	1000	55 654	55 654
Svenska kyrkans utbildning AB*	556427-5823	Uppsala	100	100	120	120
Summa					55 774	55 774
Ingående anskaffningsvärde					58 130	58 130
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde					58 130	58 130
Ingående nedskrivningar					-2 356	-2 356
Utgående ackumulerad nedskrivning					-2 356	-2 356
Utgående redovisat värde					55 774	55 774
<i>Svenska kyrkans förvaltnings AB</i>						
Omsättning					13 993	12 557
Resultat efter finansnetto					121	-1 308
Eget kapital					40 979	40 926
<i>Svenska kyrkans utbildning AB*</i>						
Eget kapital					141	141

* Vilande företag

NOT 21 – ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

KsSkr 2024:2

Bilaga 1

	Organisations- nummer	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Redovisat värde 2023	Redovisat värde 2022
<i>Intresseföretag som ej är ideella placeringar</i>						
Berling Media AB	556191-0521	Stockholm	43	536 010	64 351	57 740
<i>Intresseföretag som är ideella placeringar</i>						
Fairtrade Sverige AB	556554-0415	Stockholm	50	2 000	0	0
Summa					64 351	57 740
Ingående anskaffningsvärde					58 490	58 490
Investering					6 611	0
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde					65 101	58 490
Ingående nedskrivningar					-750	-750
Utgående ackumulerad nedskrivning					-750	-750
Utgående redovisat värde					64 351	57 740
<i>Berling Media AB*:</i>						
Omsättning					436 551	411 123
Resultat efter finansnetto					51 728	63 977
Eget kapital					385 382	359 008
<i>Fairtrade Sverige AB*:</i>						
Omsättning					26 064	28 331
Resultat efter finansnetto					-2 901	-2 997
Eget kapital					27 542	27 939

* Föregående års siffror är justerade till slutliga siffror för respektive bolag.

NOT 22 – VÄRDEPAPPER I KAPITALFÖRVALTNINGEN

	2023	Andel 2023	2022	Andel 2022
SEB Ethos aktiefond	919 570	8,3%	770 011	7,5%
ODIN Sverige A	685 470	6,2%	394 722	3,8%
Svenska aktier	1 605 040	14,4%	1 164 733	11,3%
RobecoSAM Ethos global	709 698	6,4%	795 650	7,7%
Generation IM Global Equity Fund	2 075 176	18,6%	2 103 526	20,4%
Ownership Capital Global Equity Fund	391 087	3,5%	337 544	3,3%
Mirova Global Sustainable Equity Fund	307 310	2,8%	269 305	2,6%
Globala aktier	3 483 270	31,3%	3 506 025	34,0%
Stewart Investors Global Emerging Markets Sustainability Fund	759 202	6,8%	697 084	6,8%
Generation IM Asia Fund	292 994	2,6%	286 824	2,8%
Emerging Markets	1 052 197	9,4%	983 908	9,5%
Total aktieportfölj	6 140 507	55,1%	5 654 666	54,8%
Nordea Institutionella räntefonden	674 728	6,1%	729 613	7,1%
SEB Ethos räntefond	743 976	6,7%	617 009	6,0%
SPP Grön Obligationsfond	438 212	3,9%	408 371	4,0%
Räntebärande värdepapper	1 856 916	16,7%	1 754 993	17,0%
Nordea 2 – European Cross Credit ESG Fund	639 631	5,7%	579 851	5,6%
Företagsobligationer	639 631	5,7%	579 851	5,6%
Total ränteportfölj	2 496 547	22,4%	2 334 844	22,6%
Domestica Bostäder	215 780	1,9%	218 765	2,1%
Domestica Bostäder II	214 103	1,9%	271 117	2,6%
Domestica Bostäder III	91 997	0,8%	91 611	0,9%
Domestica Bostäder IV	142 267	1,3%	144 060	1,4%
Domestica Bostäder V	192 601	1,7%	0	0,0%
Thule Real Estate Fund	538 477	4,8%	538 289	5,2%
Fastighetsfonder	1 395 223	12,5%	1 263 842	12,2%
Luminar Ventures I & II	84 382	0,8%	100 094	1,0%
SEB Impact Opportunity Fund	207 750	1,9%	197 250	1,9%
SEB Microfinance Fund V	2 008	0,0%	2 008	0,0%
SEB Microfinance Fund VIII	139 600	1,3%	134 500	1,3%
SEB Microfinance Fund X	112 400	1,0%	107 800	1,0%
SEB Nordic Green Energy Fund	70 385	0,6%	-	-
Althelia Climate Fund	11 263	0,1%	31 036	0,3%
Triodos Microfinance Fund	97 716	0,9%	92 927	0,9%
Thule Buyout Co-Investment Fund I	189 610	1,7%	186 214	1,8%
Generation IM Sustainable Solutions Fund III	191 946	1,7%	210 416	2,0%
Alternativa placeringar	1 107 060	9,9%	1 062 245	10,3%
Likvida medel	3 357	0,0%	8 877	0,1%
Summa kapitalförvaltningen	11 142 695	100,0%	10 324 474	100,0%

NOT 23 – ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV

	2023	2022
Ingående anskaffningsvärde	71 260	70 431
Investering under året	772	829
Försäljning under året	-527	-
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	71 505	71 260
Ingående värdeförändringar	-8 422	-4 462
Årets värdeförändring	763	-3 960
Utgående värdeförändring	-7 659	-8 422
Utgående redovisat värde	63 847	62 839
<i>Ideella placeringar*</i>		
Andelar i Oikocredit Ecumenical Development Co-operative Society U.A.	26 486	26 479
	26 486	26 479
<i>Övriga innehav</i>		
Innehav hos filial	-	1 139
Andelar i Ethos Räntefond**	37 360	35 221
	37 360	36 360
Summa	63 847	62 839

* Placeringarna har finansierats av medel från den internationella verksamheten.

** Placeringarna är relaterade till ändamålsbestämda medel.

NOT 24 – ANDRA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR

	2023	2022
Ingående anskaffningsvärde	15 832	832
Tillkommande fordringar	0	15 750
Återbetalningar, avgående fordringar	-749	-750
Utgående anskaffningsvärde	15 084	15 832
Ingående nedskrivning	0	-750
Återförd nedskrivning	0	750
Utgående nedskrivning	0	0
Utgående redovisat värde	15 084	15 832

NOT 25 – FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2023	2022
Upplupna ränteintäkter	34 214	22 432
Övriga upplupna intäkter	20 264	99
Förutbetalad försäkringskostnad	933	1 724
Förutbetalda kostnader hänförliga till IT	30 839	23 115
Förutbetalda hyror	2 502	7 440
Övriga förutbetalda kostnader	13 870	3 468
Summa	102 622	58 278

NOT 26 – KASSA OCH BANK, KORTFRISTIGA PLACERINGAR

	2023	2022
Kassa och bank	1 465 279	1 163 131
Varav		
- Medel relaterade till kyrkkontot	8 173 155	7 751 360
- Disponerat av nationella nivån för placeringar	-6 729 177	-6 608 964
Nettosaldo kyrkkonto	1 443 978	1 142 396
Bankmedel filialer	2 944	5 254
Valutakonto	17 746	13 559
Spärrade bankmedel	0	0
Övriga bankkonton	612	1 922
Summa	1 465 279	1 163 131

Kassa och bank disponibelt för den nationella nivån

Kassa och bank enligt balansräkningen	1 465 279	1 163 131
Disponerat av den nationella nivån för placeringar	6 729 177	6 608 964
Skuld till underkontohavare	-8 023 345	-7 553 413
Kassa och bank disponibelt för den nationella nivån	171 111	218 681

	2023		2022	
	Redovisat värde	Portföljandel %	Redovisat värde	Portföljandel %
<i>Värdepapper</i>				
Löptid 1–90 dagar	439 651	6,8	199 520	3,1
Löptid 90–365 dagar	1 812 836	27,9	1 383 549	21,5
Löptid 1–3 år	2 782 352	42,9	2 696 926	41,9
Löptid över 3 år	1 452 267	22,4	2 150 929	33,4
Summa redovisat värde	6 487 107	100,0	6 430 924	100,0

Duration 0,3 år 0,5 år

	Redovisat värde	Portföljandel %	Redovisat värde	Portföljandel %
<i>Emittentkategori</i>				
Bank och bostad	3 701 485	57,1	3 662 902	57,0
Företag	1 786 100	27,5	1 845 799	28,7
Stat och kommuner	523 553	8,1	369 678	5,7
European Bank for Reconstruction & Development	113 107	1,7	106 413	1,7
Världsbanken	263 881	4,1	350 079	5,4
African Development Bank	98 980	1,5	96 053	1,5
Summa redovisat värde	6 487 107	100,0	6 430 924	100,0

	Redovisat värde	Portföljandel %
<i>Fem största innehav 2023</i>		
Swedbank FRN 26/11	294 966	4,5
Int Bank R&D 260316	263 881	4,1
Sparbanken Skåne FRN 281013	220 081	3,4
Hemsö Fastighets AB FRN 280517	202 034	3,1
Länsförsäkringar Bank FRN 25/03	201 092	3,1
<i>Andel av den kortfristiga portföljen</i>	1 182 055	18,2
<i>Övrig del av kortfristig portfölj</i>	5 305 052	81,8
Summa redovisat värde	6 487 107	100,0

NOT 27 – AVSÄTTNINGAR

	2023	2022
Åtagande gentemot Kyrkans Pensionskassa för pensionsåtaganden enligt övergångsbestämmelser*		
Avsättning vid årets början	32 984	33 398
lanspråktaget belopp	-730	-414
Avsättning vid årets slut	32 254	32 984
Förmånsbestämd tjänstepension**		
Avsättning vid årets början	-	-
Avsättning vid årets slut	0	0
Summa avsättningar	32 254	32 984

* Avser i huvudsak åtaganden för präster och andra anställda avseende intjänad pensionsrätt och avgångsförmåner som enligt övergångsregler har statliga eller kyrkokommunala pensionsvillkor.

** Anställda födda 1958 eller tidigare har rätt till förmånsbestämd pension enligt kyrkans tjänstepensionsavtal KAP-KL på inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp. Planen redovisas som en avgiftsbestämd plan på grund av att den försäkras årligen och att den nationella nivån inte har några aktuariella eller finansiella risker. Kyrkans pensionskassa har för 2021, 2022 och 2023 beslutat att rabattera premien inom KAP-KL, varför ingen avsättning gjorts.

NOT 28 – SKULD ERHÅLLNA EJ NYTTJADE VILLKORADE BIDRAG

	2023	2022
Ej nyttjade offentliga bidrag		
Kyrkoantikvarisk ersättning	108 520	140 389
Sidabidrag	8 707	6 386
EU/ECHO bidrag	-104	0
Summa	117 124	146 775
Övriga ej nyttjade bidrag	145 867	35 965
Summa	262 991	182 740

Kyrkoantikvarisk ersättning

Skulden avser fördelade men ej rekvirerade medel per årsskiftet. Fördelade medel kan disponeras under en tvåårsperiod med möjlighet till ett års förlängning.

NOT 29 – UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2023	2022
Konsultarvoden it drift / systemutveckling	20 059	370
Övriga konsultarvoden	25 910	6 679
Upplupna semesterlöner/löner	24 044	22 688
Upplupna pensionspremier	20 022	19 242
Upplupna sociala avgifter	12 793	12 287
Övriga upplupna kostnader	9 619	2 654
Förutbetalda intäkter	22 406	-
Summa	134 853	63 920

NOT 30 – STÄLLDA SÄKERHETER

	2023	2022
Spärrade bankmedel som säkerhet för bankgaranti	-	-
Pantsatt värdedepå	-	-
Summa	-	-

NOT 31 – EVENTUALFÖRPLIKTELSER

Svenska kyrkan lämnar årligen bidrag och anslag till svenska och utländska samarbetspartner. Svenska kyrkans åtaganden grundas normalt på olika former av samarbetsavtal eller beslut av kyrkomöte eller kyrkostyrelse. Vissa av anslagen är direkt relaterade till en förväntan om att erhålla bidrag från andra organisationer eller myndigheter. Storleken på förväntade lämnade bidrag och anslag fastställs i allt väsentligt i en verksamhetsplan och detaljbudget som beslutas av kyrkostyrelsen året innan bidragsåret. Genom beslut om detaljbudgeten har samarbetsparten en välgrundad förväntan på att Svenska kyrkan ska verkställa beslutade anslag. Bidragen är dock normalt förknippade med sådana villkor att Svenska kyrkan inte anser att de ska skuldföras i samband med beslutet. I 2024 (2023) års beslutade budget uppgår anslag och bidrag till 2 215 miljoner kronor (2 198 miljoner kronor) varav 1 628 miljoner kronor (1 620 miljoner kronor) beräknas kunna finansieras med bidrag från andra organisationer samt myndigheter i enlighet med redan ingångna avtal och beslut. Resterande del av beslutade anslag finansieras med gåvomedel, avgift för gemensam verksamhet samt övriga intäkter.

NOT 32 – VÄSENTLIGA HÄNDELSE EFTER RÄKENSKAPSÅRETS SLUT

Inga väsentliga händelser finns att notera efter balansdagen.

11 Hållbarhetsnoter

Styrningen av hållbarhetsarbetet på den nationella nivån

Hållbarhetsarbetet på Svenska kyrkans nationella nivå utgår från en bedömning av områden där verksamheten har störst risk för negativ påverkan på människa och skapelse. Arbetet tydliggör även områden med störst möjlighet att bidra till förändring i hållbar riktning utifrån uppdraget som kyrka.

Kyrkostyrelsen beskriver arbetet på den nationella nivån utifrån ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhetsdimensioner med ett eget tillägg i en andlig och existentiell dimension. Svenska kyrkan verkar i samhället och bidrar på så sätt till de globala hållbarhetsmålen i Sverige och globalt, och behöver förhålla sig till de risker för människa och skapelse som verksamheten kan ge upphov till. Kyrkostyrelsen integrerar de olika hållbarhetsdimensionerna i verksamheten, både när den styrs, genomförs och följs upp. Det innebär att hållbarhetsarbetet ska bäras av alla anställda och förtroendevalda på den nationella nivån. Ansvaret för genomförandet av hållbarhetsarbetet ligger på generalsekreteraren.

I årsredovisningen finns en redogörelse för hur kyrkostyrelsen styr och samordnar den nationella nivåns uppdrag och hur arbetet knyter an till hållbarhetsdimensionerna.

I hållbarhetsnoterna redogörs för hur kyrkostyrelsen hanterar de hållbarhetsrisker som kan kopplas till den nationella nivåns arbete. Grunden för hållbarhetsarbetet utgörs av två huvudsakliga delar. Den ena är en risk- och väsentlighetsanalys från 2015. Den andra delen består av, och uppstår i, en dialog med intressenter till kyrkostyrelsens uppdrag och den verksamhet det resulterar i. Under 2022 utarbetades en internkontrollplan baserad på en uppdaterad riskanalys som införlivade även risken för negativ påverkan från den nationella nivåns verksamhet, det vill säga det som brukar benämnas den dubbla materialiteten i en riskanalys. Den uppdaterade riskanalysen bekräftar de tidigare konstaterade hållbarhetsriskerna.

Till stöd för arbetet finns ett systematiskt förhållningssätt för styrning och uppföljning av hållbarhetsarbetet genom policyer, rutiner, uppföljning och rapportering. Ytterligare kvalitetssäkring sker genom miljödiplomering av den nationella nivån och genom certifiering av det internationella arbetet, Act Svenska kyrkan, mot Core Humanitarian Standards, CHS. Miljödiplomeringen är Svenska kyrkans miljöledningssystem.

År 2022 anslöt sig Act Svenska kyrkan till Röda korsets klimatprinciper, the Climate Charter. Samma år anslöt sig också finansförvaltningen till klimatinitiativet Paris Aligned Asset Owners. Båda initiativen ställer krav på tydliga klimatstrategier och vetenskapligt baserad klimatrapportering.

Utvecklingen av hållbarhetsredovisningen sker löpande i takt med att strategier och nyckeltal utvecklas. Mellan 2023 och 2025 genomförs ett arbete att anpassa hållbarhetsarbetet och redovisningen till EU-direktiv om hållbarhetsredovisning och krav på att visa tillbörlig aktsamhet, även om den nationella nivån inte formellt kommer omfattas av direktiven i första skedet.

Läs mer om hur hållbarhetsarbetet styrs:

svenskakyrkan.se/hallbarhetsredovisning-och-styrning

Läs mer om Core Humanitarian Standards: www.corehumanitarianstandard.org

Läs mer om Climate Charter www.climate-charter.org

Läs mer om PAAO www.parisalignedassetowners.org

Intressentanalys och intressentdialog

En analys av den nationella nivåns intressenter genomfördes i samband med ovan nämnd risk- och väsentlighetsanalys. Analysen identifierar den nationella nivåns viktigaste intressenter och redogör för hur de huvudsakliga dialogerna ser ut i praktiken och vad som är vägledande för dialogen. I årsredovisningens del om verksamhetsuppföljningen beskrivs flera av dialogerna med intressenter. Dialogen med intressenter är en grundläggande del av arbetsmetoden och en viktig förutsättning för att lyckas med uppdraget och kyrkostyrelsens övergripande målsättning.

DEN NATIONELLA NIVÅNS INTRESSENTER

Intressenter som påverkas av den nationella nivåns verksamhet	Intressenter som den nationella nivån relaterar till
Stift och församlingar	Rättighetsbärare
Medarbetare och studenter	Beslutsfattare, lagstiftare & myndigheter
Ekumeniska nätverk	Statliga finansiärer
Andra trossamfund	Kapitalförvaltare och bolag
Bidrags- och gåvogivare	Leverantörer
Partner i andra länder	
Lärosäten och forskningsinstitutioner	
Civilsamhällesorganisationer	
Medlemmar och icke-medlemmar	

Läs mer om dialogen med de olika intressenterna: svenskakyrkan.se/hur-vi-prioriterar

Risk- och väsentlighetsanalys

Hållbarhetsarbetet på Svenska kyrkans nationella nivå utgår från en uppdaterad bedömning gjord 2022 av områden där verksamheten har störst risk för negativ påverkan på människa och miljö. Dialogen med intressenter och omvärldsfaktorer som påverkar Svenska kyrkan har bidragit och bidrar löpande till prioriteringarna för hållbarhetsarbetet.

RISK- OCH VÄSENTLIGHETSANALYS

Riskområde	Hållbarhets-dimension	Risker
Miljö- och klimatpåverkan	Ekologisk	Negativ miljö- och klimatpåverkan.
Hållbara investeringar och inköp	Ekonomisk, Ekologisk, Social	Människorättsrisker. Miljö- och klimatpåverkan. Finansiell risk. Trovärdighet.
Antikorruption	Ekonomisk	Ineffektiv och osaklig användning av ekonomiska resurser.
God arbetsmiljö	Social, Ekonomisk	Anställdas ohälsa, brist på nyckelkompetens, hot och hat mot anställda.

Den nationella nivån har också ett tillsynsansvar för stiftens förvaltning av skog, jord och fonder, de så kallade prästlönetillgångarna. Tillgångarna utgörs av 468 000 hektar skogsmark, 46 000 hektar betes- och åkermark och fondkapital på 4 miljarder kronor

(2022). Tillsynen sker bland annat genom en årlig tillsynsrapport. Kyrkostyrelsen har ombett prästlönetillgångarna upprätta hållbarhetsredovisning för förvaltningarna.

I kyrkomötet 2021 togs beslut om att utreda hur kyrkoordningens skrivningar kring förvaltningen av Svenska kyrkans prästlönetillgångar ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt samt andligt och existentiellt hållbar skogsförvaltning som möjligt. Kyrkostyrelsen beslutade under 2022 om direktiven för utredningen av Svenska kyrkans skogsförvaltning. Utredningen ska leda till ett förändrat ställningstagande eller agerande från Svenska kyrkan för att bidra till att möta utmaningarna i klimatkrisen och hotet mot den biologiska mångfalden och bidra till den samhällsomställning som krävs. Den ska samtidigt bidra till att säkra Svenska kyrkans långsiktiga finansiering. Utredningen ska särskilt beakta kyrkans ansvar i klimatarbetet, urfolksfrågor, kulturarvsfrågor och barnperspektivet. En delrapport presenterades i december 2023 och under 2024 kommer rundabordssamtal med intressenter hållas inför slutbetänkandet i september 2024.

Läs mer om stiftens arbete med prästlönetillgångarna:
svenskakyrkan.se/prastlonetillgangarna

Hantering av risk för negativ påverkan på människa och skapelse

God arbetsmiljö

Anställdas villkor, arbetsmiljö och utvecklingsmöjligheter utvärderas regelbundet genom medarbetarsamtal, medarbetarenkäter och undersökningar om organisatorisk och social arbetsmiljö, skyddsronder, statistikinsamling samt samverkan med fackliga företrädare och skyddsombuden i skyddskommittén. Även säkerhet och krisförberedande arbete ryms inom ramen för goda arbetsförhållanden. Bland annat finns avtal med SOS International för att stärka skyddet för medarbetare på resa. Samtliga anställda på den nationella nivån omfattas av kollektivavtal och har tillgång till företagshälsovård för arbetsrelaterad ohälsa. Satsningar på friskvård sker i form av ett friskvårdsbidrag på 2 000 kronor per år, en friskvårdstimme i veckan och aktiviteter varje månad som arrangeras av arbetsplatsens hälsoinspiratörer samt en konst- och kulturklubb med månatliga kulturella aktiviteter. Att värna mångfalden är viktigt för att Svenska kyrkan ska ha en samlad bredd av kunskap och erfarenheter. Riktlinjer för hantering av kränkande särbehandling finns.

Året 2023 präglades fortfarande av successiv återgång till det fysiska kontoret efter pandemiåren. Medarbetare och chefer har utvecklat sig i hybrida arbetsformer där del av arbetet fortsatt kan genomföras hemifrån och del av arbetet sker på kontoret i möten med andra.

NYKELTAL ANSTÄLLDA

	2023	2022	2021	2020
Könsfördelning (procent)				
Fördelning män/kvinnor (samtliga)	28/72	27/73	29/71	33/67
Fördelning män/kvinnor (chefer)	35/65	37/63	30/70	34/66
Fördelning anställda/chefer	9	15	11	12
Personalomsättning	9,6	10,5	9,1	7,9
Åldersfördelning anställda (procent)				
Under 30	3,6	3,8	5,0	4,5
30–49	42,4	41,5	39,4	37,5
50–65	53,0	54,1	46,8	49,9
Över 65	1,0	0,7	8,9	8,0
Medelålder (år)	49	49	50	51
Sjuktal (procent)				
Sjukfrånvaro	3,9	3,5	2,8	2,7
Sjukfrånvaro 1–14 dagar	1,1	1,2	0,8	0,8
Sjukfrånvaro 15–90 dagar	0,6	0,6	0,7	0,6
Sjukfrånvaro 90+ dagar	2,1	1,7	1,9	1,3
Sjukfrånvaro kvinnor/män	4,6/2,0	4,0/2,1	3,1/2,0	3,1/1,9

Not: Personalnyckeltal hämtas ur den årliga personalrapporten som ställs till kyrkostyrelsen.

Sjukfrånvaron har under tidigare år successivt minskat, men en ökning kan noteras även under 2023. Den totala sjukfrånvaron ligger dock i nivå med och något under jämförbara sektorer på arbetsmarknaden. Arbetet fortsätter med att löpande analysera, åtgärda och förebygga sjukfrånvaro, både kort- och långtidsfrånvaro.

Personalomsättningen har tidigare år varit i linje med andra organisationer eller något lägre. En viss ökad personalomsättning kan noteras även under 2023 i och med att arbetsmarknaden blev mer rörlig efter pandemin. Åldersfördelning anställda över 65 var under pandemiåren hög på grund av tillfälligt anställda för att hantera pandemiarbetet inom ramen för bland annat Jourhavande präst.

Systematiskt arbetsmiljöarbete och tillbudshantering

Den nationella nivåns arbetsmiljöarbete bedrivs utifrån kraven i arbetsmiljölagsstiftningen och arbetstidslagen (1982:673) samt föreskrifter, som exempelvis Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:01). Ett systematiskt arbetsmiljöarbete innebär att kontinuerlig utvärdering och förbättringsarbete ingår. Utvärdering görs därför löpande. Den nationella nivån har en skyddskommitté och ett samverkansråd för samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare i arbetsmiljörelaterade frågor inklusive hälsa och säkerhet. Arbetstagare utser skyddsombud via de fackliga organisationerna och deltar i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Chefer utbildas om arbetsmiljöfrågor i relation till sitt personalansvar.

Tillbud hanteras i linje med framtagna rutiner. Alla anställda täcks av försäkring för arbetsskada och långvarig sjukdom, som en del av kollektivavtalet. Såväl anställda som uppdragstagare och förtroendevalda omfattas av försäkring för tjänsteresor. Utlandsplacerade och deras familjemedlemmar omfattas av en särskild försäkring.

Arbetet med hälsa och säkerhet styrs av föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4). Arbetsmiljöansvaret är detsamma för anställda och inhyrda medarbetare. Ansvar omfattar även studenter vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Arbetsskador anmäls till Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket.

Arbetsskade- och tillbudsanmälningar hanteras enligt framtagen rutin och följs upp i skyddskommittén. Arbetsrelaterade olyckor inbegriper även mindre allvarliga arbets-skador. Svenska kyrkans nationella nivå bedöms vara en lågriskarbetsplats sett till arbetsplatsrelaterade skador och tillbud.

Under året genomfördes en kortare undersökning om den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, med ett resultat som visade en hög andel positiva omdömen som var i linje med föregående års mätning.

Visselblåsning

Genom kollektivavtal har de anställda meddelarrätt motsvarande meddelarfriheten som grundlagarna ger åt offentliganställda. Därutöver omfattas den nationella nivån av lagen (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden. Under 2021 togs en modell fram för anpassning till den nya lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. Det nya interna visselblåsarsystemet implementerades under våren 2022. Under 2023 inkom sju ärenden. Inget ärende bedömdes utgöra ett missförhållande i lagens mening.

Miljö- och klimatpåverkan

Svenska kyrkans färdplan för klimatet är ett ambitiöst åtagande för hela Svenska kyrkan och inkluderar även kyrkostyrelsens kansli, den nationella nivån. Kyrkostyrelsens målsättning är att minska klimatpåverkan så långt det är möjligt i verksamheten och att ta ansvar för vissa delar av resterande klimatpåverkande utsläpp (utsläpp av växthusgaser) som inte går att undvika, bland annat genom dubbelcertifierad klimatkompensation, både Gold standard och Fairtrade.

Den nationella nivåns totala klimatpåverkan är klart högre 2023 jämfört med 2022. Det beror på att pandemins dämpande effekt på resandet släppt, vilket är förväntat. Tjänsteresor står för de klart största utsläppen för den nationella nivån. Jämfört med 2019, det senaste normalåret innan pandemin bröt ut och året då förutsättningarna för digitala möten introducerades fullt ut inom Svenska kyrkan, är resandet emellertid väsentligt lägre, 44 procent, där flygresor är 49 procent mindre sett till personkilometer. Den långsiktiga trenden är gradvis minskande personkilometer med flyg.

Analys och hantering av väsentliga klimatpåverkande utsläpp

Som tabellen på sidan 74 visar har kyrkostyrelsen de största utsläppen, utifrån tillgängliga data, i kategorierna tjänsteresor, energiförbrukning för lokaler och för vissa inköpskategorier. Klimatpåverkande utsläpp från resor och inköp, när alla data finns tillgängliga, kommer utgöra de två enskilt största utsläppskategorierna.

Kyrkostyrelsen strävar efter att begränsa resornas utsläpp genom att i resepolicyen förorda färd sätt med lägre klimatpåverkan och i ökad utsträckning använda video- och telefonkonferenser samt ersätta mer klimatpåverkande färd sätt, som flyg, med mindre klimatpåverkande färd sätt, som tåg. Detta gäller även för längre sträckor, som exempelvis till och från Europa, och i Europa. Tågresor har exempelvis ökat med 28 procent sedan 2015. På grund av kyrkostyrelsens uppdrag och verksamhetens karaktär, med en omfattande internationell verksamhet och utbyte mellan kyrkor och andra organisationer i andra länder, är flygresor nödvändiga. Pandemin har dock visat att andra mötesformer än fysiska möten i hög utsträckning är möjliga.

Den verksamhet som svarar för den största andelen av de reserelaterade utsläppen är den internationella biståndsverksamheten, Act Svenska kyrkan. Act Svenska kyrkan

antog 2021 en verksamhetsmålsättning om en minskning av utsläpp från resandet genom att minska budgeten för resandet med 30 till 40 procent vid utgången av 2023, jämfört med 2019, för att på så sätt bidra till minskade utsläpp. Uppföljningen av målet visar ett minskat antal flygpersonkilometer med 34 procent. Act Svenska kyrkan skrev 2022 under ett klimatåtagande, Röda korsets Climate Charter, för organisationer med internationell bistånds- och katastrofverksamhet. Åtagandet innefattar ett strikt åtagande om utsläppsminskning och ett åtagande om att i anslagsverksamheten bidra till både omställningen och anpassningsstöd på grund av klimatförändringar.

KYRKOKANSLIETS KLIMATPÅVERKANDE UTSLÄPP

Källa	Basår	Utsläpp 2019 (ton CO2e)	Utsläpp 2022 (ton CO2e)	Utsläpp 2023 (ton CO2e)	Jämfört med 2019	Jämfört med 2022	Utveckling sedan basår
Energi	2015	69,6	72,8	76,6	+10%	+5%	-55%
Flyg	2015	2 125,4	710,2	1 193,7	-44%	+68%	-64%
Bil	2016	61,0	30,2	40,5	-34%	+34%	-52%
Tåg	2015	2,7	1,7	3,5	+28%	+102%	+73%
Kopiering	2015	1,6	0,6	0,6	-60%	0%	-85%
TOTAL		2 260	816	1 314,9	-42%	+61%	
Posttjänster	2021	2,3	1,6	1,9	-	+23%	
Trycksaker*	2021	61,8	69,7	133,5	-	+92%	
Logi**	2021	-	95,6	93,7	-	-2%	
It-hårdvara	2022	-	65,0	89,2	-	+37%	
Avfall/Vatten	2023	-	-	7,8	-	-	
Transporter	2023	-	-	0,3	-	-	

Se sidan 80 för beräkningsmetoder.

* Från 2023 är alla papperstrycksrelaterade tjänster inräknade. Med hänsyn tagen till nytt beräkningsunderlag är ökningen 7 procent från 2022, beroende på ökad beställningsvolym.

** Ny beräkningsgrund från 2023 ger något färre hotellnätter, vilket trots ökade kostnader för logi, kopplat till ökat resande, ger ett något lägre utsläpp.

Tabellen är uppdelad i två delar med en totalsumma för de fem utsläppsområden där det finns data insamlad över längre tid och därför är meningsfullt att jämföra över tid. Det är också de områden som kyrkostyrelsen beslutat utgör grund för beräkningen av klimatkompensation. Fälten nedanför är nya sedan 2021.

Energiförbrukningen har ökat (5 procent) jämfört med 2022 och (10 procent) jämfört med normalåret 2019. Ökningen är förväntad och orsakad dels av kansliets flytt till tillfälliga lokaler under renoveringen av kyrkokansliets lokaler på Sysslomansgatan 4 i Uppsala, dels av att ytterligare lokalyta tillförts den nationella nivån genom utökningen av lönecentret i Uddevalla och dels genom att lokaler som tidigare inte har utsläppsberäknats nu finns med i statistiken. Från år 2023 är därmed alla lokaler, ägda och hyrda, med i utsläppsberäkningen för första gången, utom verksamheten på STI i Jerusalem, samt mindre kontorsutrymmen för utsänd personal i den internationella verksamheten. Energiförbrukningen för ägda och hyrda lokaler inom Svenska kyrkan i utlandet är inte medräknade. Läs mer om skälet till denna avgränsning i metodavsnittet. Energiförbrukningen, el och värme, förväntas minska först 2024 och framför allt 2025, när kansliet flyttar tillbaka till mer energieffektiva lokaler. Den ökade graden av arbete från hemmet, det vill säga den utlokaliserade elförbrukningen, finns det ännu inga beräkningar för. Den verkliga energiförbrukningen kommer i framtiden öka något om dessa beräkningar tas med.

I tabellen är utsläppsberäkningar för transporter och avfall och vattenförbrukning med för första gången. Därför finns ännu inget jämförelseår. Beräkningsunderlaget för avfall är inte helt fullständigt och en aggregering kan utgöra en felkälla på grund av olika sätt att rapportera avfallsvolymer av olika aktörer. Vattenförbrukningen är inte heller fullständig. Transporter innehåller transport av kontorsartiklar. Det avses utökas med ytterligare transportdata, för de fall där klimatpåverkande utsläpp från transporter inte redan är medräknade på annat sätt.

Utsläppsdata gällande övriga inköp kommer att utvecklas under kommande år, men beror på leverantörernas kapacitet att rapportera utsläpp och tillgången till tillförlitliga emissionsfaktorer. Under 2023 gjordes en miljöspendanalys på hela Svenska kyrkans inköp under 2022, det vill säga en beräkning av utsläpp baserat på inköpskostnad. I denna analys beräknas utsläppen utifrån var kostnaden kontoförs, baserat på emissionsfaktorer framtagna utifrån så kallade SNI-koder (standard för svensk näringsgrensindelning). Metoden bygger på breda och övergripande schabloner och bör endast användas om inga bättre metoder finns. För den nationella nivån konstateras att utsläppen från just inköp av varor och tjänster utgör en väsentlig del av den nationella nivåns totala utsläpp. Under 2023 och 2024 genomförs ett arbete för att kunna presentera utsläppen i Green House Gas-protokollets (GHG-protokollet) kategoriindelning i det så kallade scope 3 (se förklaring nedan). Relevanta utsläppskategorier sorteras ut för mer noggrann beräkning, medan mindre väsentliga utsläpp bedöms kunna utgå från en mindre precis utsläppsberäkning på inköpskostnad. För rapporteringen 2024 planeras en första tentativ utsläppsberäkning presenteras på samtliga inköp på den nationella nivån.

Kyrkokansliets klimatpåverkande utsläpp enligt GHG-protokollet

För 2023 presenterar kyrkostyrelsen för första gången utsläppen också enligt GHG-protokollets tre så kallade scope, parallellt med uppställningen i tabellen på sidan 74. I scope 1 sorteras direkta utsläpp från ägda tillgångar och verksamhet med hög grad av kontroll över utsläppen. Scope 2 handlar om indirekta utsläpp från köpt energi, till exempel el och fjärrvärme. Scope 3 omfattar alla övriga utsläpp där organisationen har mindre möjlighet att påverka utsläppen. I 2024 eller 2025 års rapportering är ambitionen att helt gå över till presentation av utsläppen i detta format, då det följer god praxis gällande redovisning av utsläpp av växthusgaser.

KYRKOKANSLIETS KLIMATPÅVERKANDE UTSLÄPP ENLIGT GHG-PROTOKOLLET

Utsläppsområden enligt GHG-protokollet*	tCO ₂ e
Scope 1 – Egna fordon**	0,2
Kanslibilen	0,2
Scope 2 – Energiförbrukning i ägda och hyrda lokaler**	61,5
Elförbrukning	1,7
Värme/Kyla	59,8
Scope 1 & 2 Direkta och indirekta utsläpp	61,7
Scope 3.1 – Inköpta varor och tjänster	225,2
Kopieringspapper**	0,6
Tryckeritjänster	133,5
It-hårdvara	89,2
Posttjänster	1,9
Scope 3.2 - Kapitalvaror	8,2
Inventarier	8,2
Scope 3:3 Uppströms bränsle- och energirelaterat**	15,2
Fjärrvärme	7,1
Elförbrukning	8,0
Bränsleförbrukning (Kanslibilen)	0,1
Scope 3.4 – Uppströms transporter och distribution	0,3
Transport kontorsmaterial	0,3
Scope 3.5 – Avfall	7,8
Avfall	7,3
Vattenförbrukning	0,5
Scope 3.6 – Tjänsteresor**	1 331,1
Flyg	1 193,7
Tåg	3,5
Bil	40,2
Logi	93,7
Scope 3 – Indirekta utsläpp	1 587,8
Total Scope 1, 2 & 3	1 649,5

* Marknadsbaserad metod har tillämpats i redovisningen ovan. från 2024 kommer också redovisning enligt platsbaserad metod tillämpas. Skillnaderna mellan metoderna syns i utsläppen för elförbrukning i Scope 2.

** Utsläpp som kyrkostyrelsen klimatkompenserar.

Övriga kategorier inom scope 3 har bedömts som inte väsentliga eller ännu inte möjliga att på ett tillfredsställande sätt beräkna. Det gäller kategori 3.7 (anställdas pendling), 3.8 och 3.13 (uppströms och nedströms leasade tillgångar), 3.9 (nedströms transport och distribution) 3.10–12 (sålda produkter), 3.14 (franchiser). Den sista kategorin, 3.15, om utsläpp från investeringar redogörs för separat under kapitlet om ansvarsfulla investeringar. Rapporteringen i kategori 1 (inköp av varor och tjänster) är långt ifrån fullständig både på grund av svårigheten att få in tillförlitliga data på inköpen och avsaknad om träffsäkra omräkningsfaktorer för beräkning av utsläpp. Datainsamling och rapportering i denna kategori kommer successivt utökas. Se mer under metodavsnittet om beräkningsmetoder och avgränsningar.

Övriga miljöpåverkande faktorer som exempelvis vattenanvändning och kemikalieutsläpp rapporteras ännu inte, då de inte bedöms utgöra en väsentlig risk i den verksamhet som bedrivs.

Ansvarsfulla investeringar

Vid slutet av 2023 förvaltade Svenska kyrkans nationella nivå ett kapital på 11,1 miljarder kronor. Med ett avkastningsmål på 3 procent per år utöver inflationen över en rullande tioårsperiod är kapitalet avsett att finansiera långsiktiga åtaganden och prioriterade områden inom stift och församlingar.

Riktlinjer för kapitalförvaltningen

Förvaltningen av kapitalet styrs av en finanspolicy och placeringsanvisningar för etik och hållbarhet. Denna policy är utformad av kyrkostyrelsens kapitalförvaltningsråd. Policyn styr de 29 förvaltade fonderna som den nationella nivån har upphandlat för sin kapitalförvaltning, samt är styrande för andra förvaltningar inom Svenska kyrkan som antagit den nationella nivåns finanspolicy. Fokus ligger på att investera i företag som visar ansvar inom sin verksamhet och tillverkning samt i företag som arbetar för att lösa samhällsproblem. Inom räntebärande värdepapper inkluderas gröna obligationer. Dessa obligationer finansierar klimat- och miljövänliga investeringar.

Finanspolicyn tillåter inte investeringar i företag som utvinner fossil energi eller producerar vapen, alkohol, tobak, spel eller pornografi. Finanspolicyn utesluter bolag som bryter mot internationella normer för mänskliga rättigheter, miljöhänsyn och antikorruption, om de inte kan visa att de åtgärdar problemen. Vid årsskiftet fanns runt 400 värdepapper i den förvaltade portföljen. Den nationella nivån erbjuder församlingar, pastorat och stift att investera i Svenska kyrkans Ethosfonder. Svenska kyrkans nationella nivå har i samarbete med SEB tagit fram dessa fonder. Vid årsskiftet var drygt 7,6 miljarder kronor investerade i Ethosfonderna, varav den nationella nivåns andel var cirka 2,4 miljarder kronor.

Aktivt engagemang för ansvarsfulla investeringar

Kyrkostyrelsen har undertecknat FN:s principer om ansvarsfulla investeringar, PRI, och den nationella nivån deltar i flera nationella och internationella initiativ som är direkt kopplade till identifierade hållbarhetsrisker i portföljen.

Genom partnerskap med organisationer som Swedish Investors for Sustainable Development (SISD) driver Svenska kyrkan frågor om investeringar för rent vatten och hållbarhet. I Global Network Initiative (GNI) samverkar Svenska kyrkan med andra investerare, telekom- och sociala mediebolag, civilsamhällesorganisationer och akademien om yttrandefrihetsfrågor inom it- och telekombranschen globalt. Årligen granskas portföljen med avseende på hållbarhetskriterier genom samarbete med screeningföretaget Sustainalytics, vilket möjliggör investerarsamverkan för bolagsdialog.

Under 2023 låg särskilt fokus på att bekämpa korruption inom samhällsbyggnadssektorn, genom ett samarbete med Transparency International Sveriges Investors Integrity Forum (IIF). Via tematiska uppföljningsdialoger inom ramen för samarbetet med Sustainalytics har Svenska kyrkan deltagit vid möten med bolag inom livsmedelssektorn och finansbranschen för samtal kring biologisk mångfald. Syftet med att delta i dessa initiativ är att få bättre insikt i hur företag och kapitalförvaltare värderar och hanterar dessa risker kopplat till kommande EU-lagstiftning om tillbörlig aktsamhet (Corporate Sustainability Due Diligence Directive). Aktivt deltagande har också fortsatt inom Institutional Investors Group on Climate Change (IGGCC), där Svenska kyrkan har bidragit till utvecklingen av ett vägledningsdokument för investerare avseende hantering av beräkningar av klimatpåverkande utsläpp.

Portföljgranskning hållbarhet

Vid årsslutet genomfördes en granskning av den nationella nivåns kapitalförvaltning, med hjälp av Sustainabilitys screeningverktyg kompletterat med andra källor. Granskningen visar 19 avvikelser som kräver någon form av respons, varav 13 är sedan tidigare år pågående ärenden. Det motsvarar ungefär 5 procent av portföljen. Avvikelserna bedöms utifrån allvarlighetsgrad baserat på Svenska kyrkans finanspolicy och Sustainabilitys modell för flaggning av avvikelser samt den nationella nivåns bedömning. Avvikelserna handlar om korruptionsärenden, vapenkriteriet, energikriteriet (olja, kol, gas), arbetsvillkor och påverkan på lokalsamhällen samt kopplingar till tvångs- och barnarbete i leverantörsled.

Alla ärenden hanteras av Sustainabilitys i linje med deras dialogmodell. Avvikelserna är också grund för den nationella nivåns informationsinhämtning från, och dialoger med, upphandlade kapitalförvaltare. Under 2023 har den nationella nivån inte haft någon direkt bilateral dialog med något av innehaven i portföljen.

Fokus klimat

Under 2022 blev Svenska kyrkan medlemmar av the Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) och har förbundit sig till the Paris Aligned Investment Initiative. Detta innebär att den nationella nivåns kapitalförvaltning har åtagit sig att minska utsläppen för den totala portföljen med 10 procent till 2030 och uppnå netto noll utsläpp senast 2050. Att minskningen är relativt blygsam beror på att kapitalförvaltningens utsläpp redan bedöms som lägre än en genomsnittlig portfölj.

Oberoende utsläppsanalyser av aktie- och obligationsportföljen har med jämna mellanrum gjorts genom åren för att säkerställa att den förvaltade portföljen utvecklas i linje med Parisavtalets mål om max 1,5 graders global uppvärmning. Resultaten av dessa granskningar har konstaterat att klimatpåverkande utsläpp, från portföljbolagen, är sammantaget lågt. I linje med åtagandet 2022 om utsläppsminskningar i finansportföljen, gjordes en utsläppsberäkning av portföljen med stöd av ett metodramverk, Net Zero Investment Framework, för att upprätta en baslinje för att kunna följa upp arbetet. Utsläppsintensiteten för innehavet per 31 mars 2023 (baserat på senast tillgängliga utsläppsdata för innehaven 31 december 2023) var 31 tCO₂e/miljoner USD. Se metodavsnittet sist för information om beräkningarna.

Under våren 2024 kommer finansförvaltningens klimatstrategi uppdateras för att tydligare staka ut arbetet för att bidra till Svenska kyrkans färdplan för klimatet och Parisavtalets uppfyllande. Klimatpåverkande utsläpp från finansportföljen kommer inte redovisas inom ramen för nationell nivåns utsläppsredovisning, då presentationen av utsläppen inom denna utsläppskategori, finansierade utsläpp, presenteras på annat sätt.

Ett ytterligare sätt att följa upp innehavens klimatambitioner är att analysera bolagens anslutning till vetenskaplig metod för att sätta utsläppsmål, vilket görs genom det globala initiativet Science Based Targets (SBTi). 2023 var 54 procent av aktie- och företagsobligationsportföljen anslutna till SBTi. Målet i förvaltningen är att till 2030 ska 90 procent av innehaven vara anslutna och ha godkända mål enligt SBTi.

Både utsläppsintensitet och vetenskapliga målsättningar i innehaven kommer årligen följas upp genom kapitalförvaltarens rapportering och jämte utfallet av screeningen utgöra dialogunderlaget avseende hållbarhetsuppföljningen fortsättningsvis.

Hållbara inköp

År 2023 köpte den nationella nivån in varor och tjänster till ett värde av cirka 706 miljoner kronor (631 miljoner kronor 2022) och ansvarade även för över 80 ramavtal som slutits för hela Svenska kyrkan. Den nationella nivån har ungefär 600 leverantörer, varav cirka 140 fakturerar över 500 000 kronor. En betydande del av den nationella nivåns inköp handlar om tjänster från svenska företag, där hållbarhetsrisken bedöms vara låg.

Information samlas också årligen in om hela Svenska kyrkans inköpsvolym och leverantörsregister. Den kategoriseras utifrån lämpligheten för nationell upphandling och därmed gemensamma avtal för hela Svenska kyrkan. Under 2023, från data insamlat från cirka 90 procent av Svenska kyrkans alla församlingar, pastorat och stift, har Svenska kyrkan som helhet gjort inköp för cirka 9 miljarder kronor och använt 52 000 leverantörer. Det är en något högre siffra än 2022.

Genom att låta hållbarhetsfaktorer väga tungt vid investeringar och inköp påverkar Svenska kyrkan näringslivet i en mer hållbar riktning. Det handlar dels om att undvika företag och verksamheter som inte lever upp till Svenska kyrkans krav, dels om att sporra företag i deras hållbarhetsinsatser genom att premiera företag som ligger långt framme. Arbetet utgår ifrån kyrkostyrelsens beslutade inköspolicy och uppförandekod för leverantörer. Uppförandekoden uppdaterades 2021 med ett starkare fokus på att säkerställa hållbara leverantörsled genom mer krav på arbete för ökad spårbarhet i leverantörsled.

Uppföljning leverantörer

Genom att ställa krav på socialt ansvar, miljö- och klimathänsyn, kemikalier samt insatser mot korruption redan i offertförfrågan skickas en tydlig signal om att hållbara produkter och tjänster efterfrågas. Ramavtalsleverantörer, det vill säga leverantörer som alla Svenska kyrkans enheter har möjlighet att avropa tjänster och produkter från, bedöms rutinmässigt utifrån krav om miljöhänsyn, mänskliga rättigheter, inkluderande arbetsvillkor, kemikalieförekomst samt arbetet med att förhindra korruption. Vilka risker bedömningen fokuserar på baseras på riskprofilen för aktuell leverantör, bransch och produkt eller tjänst. Leverantörens positiva bidrag till Agenda 2030-målen är också en del av bedömningen.

Den nationella nivåns inköp av produkter och tjänster av större värde utvärderas på samma grunder. Samtliga avtalsleverantörer till den nationella nivån omfattas av uppförandekoden för leverantörer.

Genom en inköpsportal på Svenska kyrkans intranät kan församlingar, pastorat och stift ta del av hållbarhetsbedömningar, vilket kan bidra till att minska den egna miljöpåverkan och negativ påverkan på mänskliga rättigheter. Ramavtalen som sluts för att möta behov i församlingar, pastorat och stift gäller en bredd av produkter och tjänster, som inte sällan är förenade med en högre risknivå avseende hållbarhet. Vid en riskanalys av ramavtalen 2020 bedömdes att cirka 30 procent av ramavtalen har en risknivå som är hög eller medelhög. Hållbarhetsuppföljningen fokuserar därför på dessa avtal. Under 2022 beslutades av resursskäl att minska antalet ramavtal och istället fokusera på ramavtal med stor hållbarhetsbetydelse och andra former av stöd till församlingar, pastorat och stift.

Under 2023 genomfördes inte några särskilda stickprov hos leverantörer eller deras underleverantörer.

Informations- och utbildningsstödet till församlingar, pastorat och stift genomförs bland annat med hjälp av webinarier som fokuserar på de olika hållbarhetsdimensionerna och på färdplan för klimatets olika målområden. Under 2023 genomfördes 36 webinarier (14, 2022) med sammanlagt över 1 000 deltagare (300, 2022) från

församlingar och pastorat över hela landet och från samtliga stift. Webbinarierna genomförs i samverkan med stiftens klimathandläggare och ger deltagarna fördjupad sakkunskap och möjlighet att ställa frågor till avtalsleverantörer och lära sig om förknippade hållbarhetsrisker.

Insatser för att förhindra korruption och andra oegentligheter

Medarbetare på Svenska kyrkans nationella nivå omfattas av en antikorrupsionspolicy och uppförandekod för anställda. Uppförandekoden slår fast att det råder nolltolerans mot korruption och att ingen som arbetar för eller representerar verksamheten får utnyttja sin maktposition på ett otillbörligt sätt. Risken för korruption bedöms vara störst inom det internationella arbetet, eftersom insatser och projekt utförs i flera länder där korruptionen är hög enligt Transparency Internationals index. Riskanalyser görs därför i det internationella arbetet för respektive region- eller landprogram. Riskuppföljning görs också baserat på partnerorganisationers årliga räkenskapsrevision.

Andra riskområden gäller upphandlingar och representation. Det finns policyer, riktlinjer och rutiner som adresserar dessa risker. Hantering av avtal och större inköp följs årligen upp. Systeminställningar och rutiner som kräver att det alltid är minst två olika roller som ska godkänna betalningar begränsar möjligheten att göra otillåtna betalningar. Kontot för representation följs upp rutinmässigt.

Act Svenska kyrkans klagomålsfunktion

För den internationella verksamheten, Act Svenska kyrkan, finns en särskild klagomålsfunktion dit misstankar om brott mot uppförandekoder i det internationella arbetet kan anmälas av interna och externa intressenter samtidigt som konfidentialitet upprätthålls. Funktionen gäller de fall där misstankar finns mot en partnerorganisation och dess personal eller mot personal som arbetar för Act Svenska kyrkan.

Anmälningarna har sedan starten 2012 gällt utnyttjande av inflytande och maktställning, sexuellt utnyttjande, trakasserier och övergrepp, korruption och bristande ekonomisk intern kontroll. Arbetet med inkomna ärenden bidrar till viktiga slutsatser och lärande som bidrar till att förbättra ansvar och kvalitet i verksamheten.

Under 2023 gjordes 16 (24, 2022) nya anmälningar till klagomålsfunktionen. Av dessa omfattades inte 4 (9) av funktionens ansvarsområde, där anmälaren i de flesta fall kunde hänvisas till andra kyrkliga enheter, såsom församlingar eller stift. Av de 12 anmälningar som hanterades inom ramen för klagomålsfunktionen relaterade alla anmälningar till verksamhet hos internationella partner. Vid ingången av 2024 är fortfarande 2 ärenden öppna. Ett omfattande arbete har gjorts under 2023 avseende GDPR och dess konsekvenser. Detta har bland annat resulterat i att alla ärenden som hanterats av klagomålsfunktionen sedan 2012 är överförda till ett ärendehanteringssystem med behörighetsbegränsningar i syfte att säkerställa att känslig information skyddas.

Metoder för utsläppsberäkningar

Klimatpåverkan redovisas för 2023 både enligt den modell som använts tidigare år för att kunna följa trenden över tid och i så kallade scope, enligt Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollet). Redovisning av klimatpåverkande utsläpp under hållbarhetsnoter ingår inte i granskningsuppdraget för den nationella nivåns revisorer.

Utlandsfastigheter omfattas inte av energidatainhämtningen då den nationella nivån inte formellt ansvarar för den verksamhet som bedrivs där energiförbrukningen genereras, med ett undantag i fastigheten vid STI Jerusalem. Utsläppen från energiförbrukningen på STI redovisas emellertid ännu inte i denna redovisning.

För el och fjärrvärme har förbrukningsdata inhämtats från den nationella nivåns leverantörer. I några av de hyrda fastigheterna har fastighetsägaren inte gjort ett aktivt miljöval för energianvändningen. Då används Energimarknadsinspektionens emissionsfaktor för residual-mix för elanvändning och lokala emissionsfaktorer från respektive fjärrvärmeleverantör, men med avräkning för aktiva val. Energimarknadsinspektionens emissionsfaktor baseras på nordisk el-mix men omfattar inte livscykelperspektiv eller andra klimatgaser än koldioxid.

Köldmedialäckage beräknas och rapporteras inte då det för den nationella nivån inte föreligger sådana utsläpp.

Utsläppsredovisningen och klimatkompensationen var fram till 2020 begränsad till energiförbrukning, tjänsteresor och post- och trycksakstjänster, det vill säga, utsläpp direkt hänförliga till kyrkostyrelsens uppdrag. Därefter har utsläppsredovisningen utökats gradvis, men utan att klimatkompenseras för, i syfte att kunna följa den nya lagstiftningen som träder i kraft för hållbarhetsredovisning. Den nationella nivån omfattas inte av lagstiftningen men avser rapportera i linje med den rapporteringsstandard som EU tagit fram, där så är rimligt utifrån väsentlighet och relevans kopplat till den nationella nivåns faktiska utsläpp.

Den brittiska miljömyndigheten DEFRA:s emissionsfaktorer används för beräkning av utsläpp från flygresor. Utsläppsberäkningar för flygresorna inkluderar mellanlandningar och så kallade höghöjdsutsläpp. Genom att använda en höghöjdsfaktor (RFI) på 1,9 uppskattas den totala klimatpåverkan av flyget, inte bara koldioxidutsläppen. Värdet på faktorn kommer från Naturvårdsverket (2018).

Network for Transport Measures (NTM) emissionsfaktorer användes tidigare för att beräkna utsläppen av växthusgaser från milersättning för bil i Sverige, men eftersom uppdateringar av emissionsfaktorer inte gjorts på flera år i NTM, har 2023 års redovisning bytt till Naturvårdsverkets årligt uppdaterade emissionsfaktorer för bilresor, inklusive taxi i Sverige. För utsläppsberäkning från hyrbilar används avtalad hyrbilslieferantörs data som grund för beräkning då det är data som är mer exakt och som bedöms utgöra ett tillämpligt genomsnitt även för hyrbilar utanför avtal. Utsläpp från bil gällande milersättning och taxi utomlands baseras på DEFRA:s emissionsfaktorer.

Naturvårdsverkets transportberäkningsverktyg (2023) används också för tågresor, DEFRA:s uppströmsfaktorer adderas till både bil- och tågresor. Fullständiga data saknas idag för vissa av utlandsbilresorna (framför allt taxiresor i utvecklingsländer och taxiresor utanför avtal) medan data för milersättning och nationella bilresor bedöms vara fullständiga. Vid avsaknad av data uppskattas utsläppsberäkningar utifrån kostnad, som inhämtas från reseräkningar.

Utsläpp från hotellnätter beräknas baserat på emissionsfaktor från IVL Svenska miljöinstitutet (2016) för svenska och nordiska hotellnätter. För utsläppsdata för nätter utanför Norden används information från Chalmers senaste metodunderlag för klimatsmartsemester.se version 3.0 (2022), som i sin tur baseras på ett genomsnitt av inrapporterade data till Cornell Hotel Sustainability Benchmarking Index, som utgår från en metodologi framtagen för hotell, Hotel Carbon Measurement Initiative (HCMI). Antal hotellnätter beräknas utifrån snittkostnad per hotellnatt. Det är inte en optimal beräkningsmetod, men hotellaktörers data innehåller alltför stora svagheter, som gör att den inte är användbar ännu.

Utsläpp från posttjänster kommer från leverantörer, medan utsläpp från trycksaksproduktion baseras på Intergrafs verktyg Climate Calc för utsläppsberäkningar som

en av den nationella nivåns leverantörer är certifierad för och rapporterar mot. För övriga trycksaksleverantörer beräknas koldioxidutsläppet baserat på vikt mot Climate Calcs emissionsfaktor. Från och med 2023 är alla väsentliga utsläpp gällande trycksaker på papper inräknade, inklusive köpta trycksaker från Verbum. Beräkningarna inkluderar inte nedströmsfaktorer. Dessa har ännu inte lagts till på grund av beräkningssvårigheter, men kommer tillföras i 2024 års rapportering.

Utsläpp från it-hårdvara utgår från beräkning från hårdvaruåterförsäljare som bedöms ha tagit fram tillräcklig robust data baserat på livscykelanalyser på modellnivå för de varumärken som utgör den huvudsakliga it-hårdvara som den nationella nivån har. Beräkningarna innehåller inte nedströmsfaktorer.

Insamling av data gällande avfall från både ägda och hyrda lokaler är inte fullständig, men tillräckligt omfattande för att inkludera i 2023 års redovisning. Utsläppsfaktorer kommer från ett upphandlat verktyg för uträkning av klimatpåverkande utsläpp, från Cemsys. Då utsläppsberäkningar på inköp inte innehåller utsläppsberäkning för den del av inköpens livscykel som avser avfall, sker inte dubbelräkning av utsläppen.

Utsläppsberäkningen för finansportföljen (scope 3.15, finansierade utsläpp) gjordes på noterade bolag och företagsobligationer. Övriga tillgångsslag kommer inkluderas vartefter tillförlitliga data finns. Beräkningarna görs på bolagens utsläpp i GHG-protokollets scope 1 och 2, då utsläppsdata i scope 3 är behäftade med metodproblem och fortfarande till största delen består av uppskattningar och därmed inte bidrar med jämförbar information. Det gör det svårt att tillmäta dessa beräkningar ett praktiskt värde. Samtidigt råder det full enighet om att utsläppen i scope 3 för den stora majoriteten av bolagen utgör de mest klimatpåverkande utsläppen, varför utsläpp i scope 3 i framtiden kommer att inkluderas. Metoden för beräkningarna grundar sig i Net Zero Investors Framework, framtaget av Institutional Investors Group on Climate Change. För mer information om hållbarhetsrapport, beräkningar och emissionsfaktorer kontakta: kyrkokansliet.hallbarhet@svenskakyrkan.se.

Styrelsen för Trossamfundet Svenska kyrkan

KsSkr 2024:2
Bilaga 1

Uppsala den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Martin Modéus
Ärkebiskop, ordförande

Wanja Lundby Wedin
1:e vice ordförande

Daniel Tisell
2:e vice ordförande

Lars Johnsson

Olof Reichenberg

Erik Sjöstrand

Amanda Carlshamre

Jesper Eneroth

Marjut Ervasti

Nils Gårder

Marie Johansson

Berth Löndahl

Elisabeth Rydström

Anna Sundberg

Margareta Winberg

Vår revisionsberättelse har lämnats

Uppsala den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Gunvor Hagelberg
Ordförande för revisionen

Claes Johan Bonde

Lars-Ola Dahlqvist

Ola Isacsson

Lennart Sacrédeus

Conny Tyrberg

Erik Albenius
Auktoriserad revisor, PwC

Revisionsberättelse

Till kyrkomötet i Trossamfundet Svenska kyrkan, org.nr 25002-6135

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2023 med undantag för hållbarhetsrapporten på sidorna 40–41 samt 69–82. Trossamfundets årsredovisning ingår på sidorna 34–82 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av trossamfundets finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Våra uttalanden omfattar inte hållbarhetsrapporten på sidorna 40–41 samt 69–82. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen för trossamfundet.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisions sed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten *Den auktoriserade revisorns ansvar* samt *De icke-auktoriserade revisorernas ansvar*.

Vi är oberoende i förhållande till trossamfundet enligt god revisors sed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 5–33, 40–41 samt 69–82. Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för den andra informationen.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Kyrkostyrelsens ansvar

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Kyrkostyrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar kyrkostyrelsen för bedömningen av trossamfundets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om kyrkostyrelsen avser att likvidera trossamfundet, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- ◆ identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- ◆ skaffar jag mig en förståelse av den del av trossamfundets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- ◆ utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i kyrkostyrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- ◆ drar jag en slutsats om lämpligheten i att kyrkostyrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om trossamfundets förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en trossamfundet inte längre kan fortsätta verksamheten.
- ◆ utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera kyrkostyrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

De icke-auktoriserade revisorernas ansvar

Vi har att utföra en revision enligt kyrkoordningen och revisionslagen och därmed enligt god revisionsd i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av trossamfundets resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av kyrkostyrelsens förvaltning för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2023.

Vi tillstyrker att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsd i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorernas ansvar. Vi är oberoende i förhållande till trossamfundet enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Kyrkostyrelsens ansvar

Kyrkostyrelsen ansvarar för trossamfundets organisation och förvaltningen av trossamfundets angelägenheter enligt kyrkoordningen. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma trossamfundets ekonomiska situation och att tillse att trossamfundets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och trossamfundets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Revisorernas ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon ledamot av kyrkostyrelsen i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot trossamfundet.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsd i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot trossamfundet.

Som en del av en revision enligt god revisionsd i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar

granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för trossamfundets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Revisorernas yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 40–41 samt 69–82 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FAR:s uttalande RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Uppsala den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Gunvor Hagelberg
Ordförande för revisionen

Claes Johan Bonde

Lars-Ola Dahlqvist

Ola Isacson

Lennart Sacrédeus

Conny Tyrberg

Erik Albenius
Auktoriserad revisor
PwC

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 15–16 maj 2024.

Beslutande: Martin Modéus, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Amanda Carlshamre, Jesper Eneroth, Marjut Ervasti, Nils Gårder, Marie Johansson, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Olle Reichenberg, Elisabeth Rydström, Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättare Marie Rydén Davoust och Ingvar Jonsson.

Föredragande: Helén Ottosson Lovén

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2024:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:3

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 13 juni 2024

Martin Modéus

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör kyrkostyrelsen för sin behandling av kyrkomötesärenden fram till halvårsskiftet 2024. Vidare lämnas information om ärenden som inte är återrapportering av direkta uppdrag från kyrkomötet.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
2 Behandlingen av kyrkomötesärenden.....	3
2.1 Skrivelser från kyrkomötet 2023.....	3
2.2 Skrivelser från kyrkomötet 2022.....	13
2.3 Skrivelser från kyrkomötet 2021.....	20
2.4 Skrivelser från kyrkomötet 2020.....	23
2.5 Skrivelser från kyrkomötet 2019.....	25
2.6 Skrivelser från kyrkomötet 2017.....	25
2.7 Skrivelser från kyrkomötet 2016.....	27
3 Övrig rapportering	28
3.1 Arbetet utifrån åtagandena till det samiska folket.....	28
Bilaga 1 Kostnaderna i begravningsverksamheten.....	32
Bilaga 2 Etablering av Svenska kyrkans ekonomiservice	53
Bilaga 3 Metod för möten med människor som är utsatta för våld i nära relationer.....	55
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	68

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

2 Behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkostyrelsen lämnar i det följande en redogörelse för sin behandling av kyrkomötesärenden. Alla fortfarande öppna ärenden samt ärenden som avslutats till 30 juni 2024 redovisas. Detta är ett uttryck för kyrkostyrelsens övergripande ansvar för verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå och avser att skapa en samlad överblick.

För varje ärende redovisas kyrkomötets uppdrag i sammanfattning, vad som skett eller planerats i ärendets handläggning samt om skrivelsen fortfarande är under behandling eller avslutats sedan föregående redogörelse lämnades.

Följande är vägledande för när en skrivelse anges som slutbehandlad eller inte. En skrivelse är i första hand slutbehandlad när resultatet av vad kyrkomötet begärt finns och i förekommande fall lagts fram för kyrkomötet. Exempel på detta är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska återkomma med ett utarbetat förslag i någon fråga. Skrivelsen är slutbehandlad när kyrkostyrelsens förslag läggs fram för kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen betraktar även en skrivelse som slutbehandlad när det uppdrag kyrkomötet gett är omhändertaget i ett sammanhang som i sin tur har i uppdrag att göra en redovisning. Ett exempel är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska tillsätta en utredning i en viss fråga. Skrivelsen anses slutbehandlad i och med att utredningen tillsatts. Kyrkomötet kommer då i en framtid att få ta del av utredningens betänkande samt av eventuella förslag från kyrkostyrelsen med anledning av den. Skrivelser där kyrkomötet ger kyrkostyrelsen något till känna eller informerar kyrkostyrelsen om vad utskottet har anfört, är i regel avslutade när kyrkostyrelsen tagit del av kyrkomötets synpunkter och fört dem vidare till ansvarig verksamhet inom den nationella nivån. Eftersom denna typ av skrivelser inte innebär något uttalat uppdrag och de konsekvenser som de kan medföra inte är budgetprövade i kyrkomötets ekonomiutskott måste kyrkostyrelsen anses ha frihet att själv prioritera bland uppdragen. Däremot kan en sådan skrivelse återspeglas i den årliga redovisningen eller andra skrivelser till kyrkomötet.

Några uppdrag har senarelagts med hänvisning till nödvändiga omprioriteringar i planerad verksamhet. Tidsplaneringen av slutrapporteringen av kyrkomötesärenden har även påverkats av att kyrkomötet år 2024 genomförs som ett tematiskt kyrkomötessammanträde.

2.1 Skrivelser från kyrkomötet 2023

Kyrkomötets skrivelse 2023:1 med ekonomiutskottets betänkande 2023:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2022 (KS 2024-0107)

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med ekonomiutskottets betänkande E 2023:2 *dels* att fastställa årsredovisning samt resultaträkning och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2022, *dels* att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2022.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:2 med
ekonomiutskottets betänkande 2023:3 Redogörelse för behandlingen av
kyrkomötesärenden
(KS 2024-0108)**

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med ekonomiutskottets betänkande E 2023:3 *dels* att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse 2023:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna, *dels* att uppdra till kyrkostyrelsen att uppta till förnyad behandling och att verkställa kyrkomötets beslut avseende kyrkomötets skrivelse KmSkr 2018:5 med samhälls- och kulturutskottets betänkande 2018:10 Flygplatskyrkans framtid.

I fråga om kyrkostyrelsens redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden är skrivelsen lagd till handlingarna.

Uppdraget om kyrkomötets beslut avseende kyrkomötets skrivelse KmSkr 2018:5, Flygplatskyrkans framtid, bereds inom kyrkokansliet. I beredningen ska tidigare kartläggning kompletteras, analyseras och vidareutvecklas gällande organisering, ekonomi och teologisk grund utifrån relevant material för Flygplatskyrkan. Ärendet påbörjas under 2024 och behandlas av kyrkostyrelsen under 2025. Slutrapporteras till kyrkomötet 2025.

Skrivelsen är – i fråga om Flygplatskyrkan – inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:3 med
gudstjänstutskottets betänkande 2023:1 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II
(KS 2024-0109)**

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med gudstjänstutskottets betänkande G 2023:1 att anta Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II i enlighet med kyrkostyrelsens förslag i skrivelse 5 med nedan angivna ändringar och tillägg,

1. att tidpunkten för ikraftträdande fastställs till pingstdagen 2024,
2. beträffande inledning att formuleringen ”hela Guds folk” ska ändras till ”hela kristenheten” samt att ”under dess auktoritet” i sista meningen stryks,
3. beträffande övergripande anvisningar att orden ”egen” och ”separat” ersätts med ”särskild”, att sista stycket ska lyda: ”Delaktighet, tillgänglighet och mångfald ska prägla dessa gudstjänster. Det är av vikt att barns och ungas röster hörs och att lokala traditioner och praxis är vägledande. Denna mångfald av röster kan också gestaltas i gudstjänsten genom att det karitativa diakonatet ges liturgiska uppgifter, till exempel genom att en diakon kan leda förbön och sändning.”,
4. beträffande teckenförklaringar att först i förklaringen av förkortningen BE läggs till ”Biskop”, att förklaringen av förkortningen L ska ändras från ”Annan gudstjänstledare” till ”Ledare i gudstjänsten”,
5. beträffande vigningshandlingar, allmänna anvisningar att stryka sista meningen ”Det befriar inte andra i kyrkan från ansvar utan levandegör kyrkans gemensamma sändning på Guds kallelse”,
6. beträffande biskopsvigning, anvisningar att stryka sista stycket ”När ärkebiskop tas emot ska följande ordning användas. Vigningsakten utgår men momentet Kungörelsen används, som förklarar hur valet har gått till.”,
7. beträffande biskopsvigningsmessa, kungörelse att momentet som gäller ärkebiskop flyttas till mottagande av biskop, efter första stycket i mottagandet. När ärkebiskop tas emot läses följande: B Genom val har NN utnämnts till ärkebiskop. Kyrkostyrelsen har bekräftat valet och idag tas NN emot som ärkebiskop för tjänst i Uppsala stift, i Svenska kyrkan och i Kristi världsvida kyrka. Representant för

- kyrkostyrelsen läser upp kyrkostyrelsens dokument. Electa/us går fram till altarringen.
8. beträffande biskopsvigningsmessa, förbön att placeringen av momentet Kyrkans förbön är fakultativ, i enlighet med läronämndens förslag och att konsekvensändringar ska göras i präst- och diakonvigningsmessa, prästvigningsmessa samt i diakonvigningsmessa,
  9. beträffande biskopsvigningsmessa, vigningsbön och handpåläggning att formuleringen ”I Kristus är vi ditt folk” ska ändras till ”I Kristus tillhör vi ditt folk”, att konsekvensändringar ska göras i präst- och diakonvigningsmässans vigningsbön, prästvigningsmässans vigningsbön samt i diakonvigningsmässans vigningsbön,
  10. beträffande präst- och diakonvigningsmessa, löftena att formuleringen ”frigöra människors kraft för omsorgen om sin nästa” ska ändras till ”frigöra människans kraft för omsorgen om sin nästa”, att konsekvensändring ska göras i diakonvigningsmessa, löftena,
  11. beträffande sändningsmessa/gudstjänst, inledningsord att det i bönen ska ändras från ”att berätta om den kärlek den korsfäste och uppståndne Kristus ger oss” till ”att vittna om den kärlek den korsfäste och uppståndne Kristus ger oss”,
  12. beträffande mottagande av biskop, anvisningar att sist i anvisningarna lägga till stycket ”Denna ordning ska även användas när ärkebiskop tas emot”,
  13. Kyrkomötet beslutar beträffande mottagande av kyrkoherde, biskopens inledning att formuleringen ”Jesus Kristus befriar, upprättar och kallar oss att tjäna dig. Vi tackar dig” ska ändras till ”Jesus Kristus befriar, upprättar och kallar oss att tjäna dig, vi tackar dig”,
  14. beträffande mottagande av kyrkoherde, mottagandet att formuleringen ”Här i NN (och NN) församling/ar/pastorat ska du, NN, vara kyrkoherde. Verka för församlingens liv” ska ändras till ”Här i NN (och NN) församling/ar/pastorat ska du, NN, vara kyrkoherde, verka för församlingens liv”,
  15. beträffande mottagande av kyrkoherde, förbön och välsignelse att formuleringen ”Gud som är trofast har kallat dig, och ska vara med dig och genom sin heliga Ande leda dig” ska ändras till ”Gud som är trofast har kallat dig, ska vara med dig och genom sin heliga Ande leda dig”,
  16. beträffande mottagande av medarbetare, anvisningar att den sista meningen ”I mottagningsgudstjänsten inbjuds relevanta representanter från stift och församling, såsom förtroendevalda, medarbetare och anställda” ska strykas,
  17. beträffande mottagande av medarbetare, mottagandet att anvisningstexten ”Representanter från församlingen välkomnar den nya medarbetaren” ska ändras till ”Representanter från församlingen kan välkomna den nya medarbetaren”,
  18. beträffande kyrkoinvigning, kyrkorummet att formuleringen i bönen ”fira dop och nattvard” ska ändras till ”samlas till dop och nattvard”,
  19. beträffande kyrkoinvigning, dopfunten att formuleringen i bönen ”du som i Kristus har förenat oss med dig, med varandra och med hela din skapelse. Tack för att du i dopet ...” ska ändras till ”du som i Kristus har förenat oss med dig, med varandra och med hela din skapelse, tack för att du i dopet...”,
  20. beträffande invigning av begravningsplats, bön att formuleringen ”Gud, du som omsluter hela skapelsen med kärlek,” ska ändras till ”Gud, du omsluter hela skapelsen med kärlek.”, att formuleringen ”låt denna begravningsplats påminna oss om historien och framtiden” ska ändras till ”ge oss frid att på denna begravningsplats bli stilla inför den tid som flytt och den som kommer”,
  21. beträffande bibeltexter vid invigningshandlingar att alla rubriker som gäller föremål ändras till att stå i obestämd form,

22. att med anledning av läronämndens yttrande uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att formuleringen i inledningen till kyrkoordningens sjunde avdelning, ”hela Guds folk” ersätts med ”hela kristenheten”.

Kyrkomötet beslutade också i enlighet med samma betänkande, *dels* att anta kyrkostyrelsens förslag till beslut om upphävande av kyrkomötets beslut (SvKB 2001:13) om användning i Svenska kyrkan av översättning till nordsamiska och lulesamiska av Nya testamentet, *dels* att bifalla av Lars Johnsson under överläggningen framlagt förslag att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 1999:2) om användning av 1972 års bibelkommissions bibelöversättning med den justeringen att beslutet träder i kraft pingstdagen 2024.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2023:2 och 2023:4) har utfärdats och träder i kraft pingstdagen 2024. Vidare har Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2023:3) utfärdats.

I fråga om punkterna 1–21 har ärendet under våren 2024 beretts inom kyrkokansliet för att verkställa de ändringar som beslutet innebär samt att förbereda för ikraftträdande av ny Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II på pingstdagen 2024.

Uppdraget enligt punkt 22 har beretts inom kyrkokansliet. Då föreslagen ändring förekommer vid ett flertal tillfällen i kyrkoordningen har frågan utretts. Ett förslag till ändringar i kyrkoordningen lämnas i *skrivelsen om ändringar i kyrkoordningen m.m.* Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2023:4 med förvaltarskapsutskottets betänkande 2023:1 Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan (KS 2024-0110)

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med förvaltarskapsutskottets betänkande F 2023:1 att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2023:5) har utfärdats och trädde i kraft 1 januari 2024.

Kyrkomötets skrivelse 2023:5 med förvaltarskapsutskottets betänkande 2023:2 Uppföljning av målen i färdplan för klimatet (KS 2024-0111)

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med förvaltarskapsutskottets betänkande F 2023:2 att bifalla motion 2023:6 av Isak Öhrlund och Rebecca Hägg, Uppföljning av målen i färdplan för klimatet, att uppdra till kyrkostyrelsen att införa verktyg för uppföljning av effekt- och etappmål i Svenska kyrkans färdplan för klimatet.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Uppföljning av färdplanens etapp 1 pågår simultant med att etapp 2 är i uppstartsfas. Färdplanens verktyg för uppföljning av effekt- och etappmål ses över och utvecklas. Insatser kommer att göras för att uppföljningen på ett samlat och visualiserat sätt ska göras tillgänglig i relevanta kanaler. Uppdraget implementeras i uppföljning av färdplanens etapp 1 under 2024 och i etapp 2 2024-2027. Slutrapporteras till kyrkomötet 2025.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2023:6 med kyrkolivsutskottets betänkande 2023:6 Teologistipendium och pris för diakoniuppsats (KS 2024-0112)

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 att bifalla motion 2023:17 av Fredrik Stiernstedt och Sofija Lazic Pedersen, Teologistipendium, att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta ett stipendium för teologisk fördjupning.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Teologistipendiets instiftande sker i relation till Svenska kyrkans övriga stipendier och priser och handläggningen ska motsvara rutiner för dessa. Handläggning sker inom ramen för en översyn under 2024 av Svenska kyrkans priser och stipendier där omfattning och frekvens belyses. Handläggningen kommer vidare att belysa frågor om teologistipendiets tematiska inriktning på levande teologiskt samtal och teologisk fördjupning. En första utlysning av teologistipendium kan ske 2025. Slutrapporteras till kyrkomötet 2025.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2023:7 med kyrkolivsutskottets betänkande 2023:9 Kyrkomusik och kompetensförsörjning (KS 2024-0113)

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2023:9 *dels* att bifalla motion 2023:77 av Fredrik Modéus m.fl., Nationell finansiering av kantorsutbildningen, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att i högre grad än idag finansiera kantorsutbildningen med nationella medel, *dels* att bifalla motion 2023:86 av Lena Petersson, Säkra tillgången på utbildade kyrkomusiker, att uppdra till kyrkostyrelsen att skyndsamt intensifiera och samordna arbetet med att säkra tillgången på utbildade kyrkomusiker i Svenska kyrkan.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Den 8 december 2023 blev nya avtal 2024–26 klara med fyra folkhögskolor (Geijerskolan, Hjo, Mellansel och Oskarshamn) som ger kyrkomusikerutbildning för examen på C-nivå, alltså kantorsutbildning. Avtalen innebär en uppräknig av kyrkostyrelsens stöd med 77 procent från 2 524 000 kronor till 4 487 000 kronor som avtalsram. Inför ny avtalsperiod från 2027 ska en uppföljning göras för en bedömning av kantorsutbildningarnas finansieringssituation. För det fortsatta arbetet att etablera flera utbildningsorter finns en utökad budgetram på ytterligare 750 000 kronor redan för 2024 i syfte att göra utbildningen mera tillgänglig geografiskt, och därmed även generera fler sökande. Det har hittills resulterat i att Svenska kyrkans utbildningsinstitut bejakat en förfrågan från Mellansels folkhögskola om att komplettera den kyrkomusikerutbildning på C-nivå som de bedriver på plats i Mellansel med en filial i Uppsala stift. Filialens verksamhet planeras vara förlagd till Uppsala och Lövestabruk med start redan höstterminen 2024 under förutsättning att erforderliga myndighetsbeslut fattas om huvudsaklig finansiering genom statliga medel från Folkbildningsrådet. Denna filial kan till stor del komma att svara mot behovet av en kyrkomusikerutbildning på C-nivå i Mälardalen och till viss del kompensera bortfallet av utbildningsplatser på Marie Cederschiölds högskola efter beslutet om avveckling av kyrkomusikerutbildningen där. Ljungskile folkhögskola i Bohuslän har under flera år visat intresse för att starta en kyrkomusikerutbildning på C-nivå. Efter besök av representanter för utbildningsinstitutet under hösten 2021 har en dialog pågått mellan skolan och institutet. I avvägningen som behöver göras mellan tesen att det finns för få utbildningsorter och farhågan att etablerandet av nya utbildningar riskerar att slå undan benen på befintliga skolor har utbildningsinstitutet gjort bedömningen att det finns underlag för en

utbildning i Ljungskile, som har goda kommunikationer till storstadsregionen Göteborg och som redan har ett flertal välfungerande musikutbildningar med andra profiler än kyrkomusik. Därför har också Ljungskile under våren 2024 fått ett preliminärt besked om att Svenska kyrkan stöder en utbildning med planerad start till hösten eller under 2025. Utrullningen av ovannämnda tillskott av utbildningsplatser behöver utvärderas innan fler alternativ etableras.

Inom ramen för redan etablerade kontakter med landets kyrkomusikerutbildningar har utbildningsinstitutet under hösten och vintern 2023/24 haft en förstärkt dialog med musikhögskolorna i Piteå och Göteborg beträffande möjligheter att få fler att påbörja och slutföra en kyrkomusikerutbildning. En förstärkning av kontakten med de folkhögskolor som bedriver kyrkomusikerutbildning har också skett under samma period genom den avtalsdialog som har skett. Båda uppdragen slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2027.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2023:8 med kyrkolivsutskottets betänkande 2023:10 Församlingspedagogens yrkesroll (KS 2024-0114)

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2023:10 att bifalla motion 2023:34, punkt 1 och 2 av Linda Sjö och Marie Buhr, Församlingspedagogens yrkesroll, *dels* att tillsätta en utredning som undersöker hur man ska kunna få till en relevant antagningsprocess till församlingspedagogutbildningen, *dels* att utreda hur man kan säkra yrkets framtida kompetens genom titelskydd.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Ett underlag tas under 2024 fram för inriktningsbeslut i kyrkostyrelsen om hur en utredning ska genomföras. Viktigt är att beakta tidigare utredning från 2002, ”Utredning om pedagogernas ställning i Svenska kyrkan”. Biskopsmötet ska ges tillfälle att yttra sig över principiella förutsättningar för församlingspedagogens yrkesroll, och fortsatt beredning ska pröva motiven för en genomarbetning av utbildningsplanen för Svenska kyrkans pastoralteologiska utbildning till församlingspedagog. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2025.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2023:9 med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:1 Handläggningsregler i domkapitlet m.m. (KS 2024-0115)

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2023:1 *dels* att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen, *dels* att med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att när bestämmelserna i 9 kap. 5 § andra stycket tillämpas på grund av förhinder för både biskop och domprost ska, vid handläggning av vissa ärenden i domkapitlet, den präst som är deras gemensamma ersättare vara närvarande.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2023:6) har utfärdats och trädde i kraft 1 januari 2024.

Uppdraget enligt det andra beslutet bereds inom kyrkokansliet. En promemoria med förslag till ändring i kyrkoordningen skrivs fram under 2024 för att därefter remitteras till stift och ett urval av församlingar. Slutrapporteras till kyrkomötet 2025.

Skrivelsen är – i fråga om det andra beslutet – inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:10 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:2 Förbud att röja uppgifter
vid rekrytering
(KS 2024-0116)**

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2023:2 att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt skrivelse 2023:4, avsnitt 3.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2023:7) har utfärdats och trädde i kraft 1 december 2023.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:11 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:3 Diakonin och
informationsplikt om papperslösa
(KS 2024-0117)**

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 att bifalla motion 2023:14 av Roger Olsson, Diakonin och informationsplikt om papperslösa, *dels* att uppdra till kyrkostyrelsen att se över konsekvenserna för den diakonala vinningstjänsten om en angiverilag införs, *dels* att uppmana kyrkostyrelsen att framföra slutsatserna från denna översyn i framtida remissförfaranden.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. För att underlätta eventuella remissförfaranden i frågan analyseras under 2024 konsekvenserna, utifrån nuvarande tillgänglig information, om hur löften inom vinningstjänsten skulle påverkas vid förändringar gällande informationsplikt. I fråga om det andra beslutet sker beredningen inom ordinarie handläggningsrutiner för remissförfarande. Som grund för ett eventuellt framtida remissförfarande beaktas resultatet av analysen enligt det första beslutet. Slutrapporteras till kyrkomötet 2025.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:12 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:14 Verksamhetsberättelse
2022 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
(KS 2024-0118)**

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2023:14 att lägga verksamhetsberättelse 2022 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:13 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:15 Verksamhetsberättelse
2022 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
(KS 2024-0119)**

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2023:15 att lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:14 med
ekumenikuskottets betänkande 2023:9 Bevara följeslagarprogrammet
(KS 2024-0120)**

Kyrkomötet beslutade 22 november 2023 i enlighet med ekumenikuskottets betänkande Eu 2023:9 att bifalla motion 2023:55 av Lena Östholm Munkberg m.fl., Bevara följeslagarprogrammet, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna för att stödja följeslagarprogrammet med syftet att säkra dess fortsatta arbete.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet. Den svenska delen av ekumeniska följeslagarprogrammet i Palestina och Israel (SEAPPI) finansieras i huvudsak genom den strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med Palestina (2020–2024) som regeringen har beslutat. Efter att regeringen meddelat en nedskärning på 45 procent av den budget som omfattas av strategin fick följeslagarprogrammet beskedet från Sida att finansieringen för 2024 enbart ska uppgå till 1 miljon kronor, att jämföra med en genomsnittlig årsbudget på ca 5,6 miljoner kronor. Av den anledningen beslutade Act Svenska kyrkan att gå in som ekonomisk garant med ett engångsanslag på upp till 2,9 miljoner kronor för att möjliggöra för Sveriges kristna råd (SKR) att upprätthålla programmet under 2024 och därigenom skapa möjlighet för SKR att arbeta på att återfå en mer långsiktig finansiering av verksamheten från 2025 och framåt. Den 10 oktober 2023 meddelade regeringen att ”Med anledning av terrororganisationen Hamas attacker mot Israel kommer regeringen pausa biståndet till Palestina tills vidare”. Pausen av utbetalningar påverkade bland andra följeslagarprogrammet. Sida fick i uppdrag av regeringen att granska biståndet till Palestina. Genom extra anslag från kyrkostyrelsen i december 2023 kunde Svenska kyrkan förmedla ett särskilt anslag till följeslagarprogrammet om 1 miljon kronor, för att täcka upp för de uteblivna medlen från Sida. Svenska kyrkans stöd till följeslagarprogrammet inbegriper också ett aktivt deltagande i såväl styrgrupp som presidium. Under 2024 planeras ett särskild strategiskt arbete för att finna vägar till fortsatt finansiering för programmet, då Svenska kyrkans ekonomiska garanti enbart gäller för 2024. I detta strategiska arbete är Svenska kyrkan högst delaktig. Ambitionen är en fortsatt stark statlig finansiering för den svenska delen av följeslagarprogrammet från 2025 och framåt. Efter Sidas granskning av biståndet till Palestina, som fortgick fram till februari 2024, återupptogs utbetalningarna. I april började berörda organisationer få besked från Sida att frysningen av utbetalningar hävs och att följeslagarprogrammet, som också drabbats av de pausade utbetalningarna från Sida, har fått indikationer på att summan som motsvarar uteblivna medel för 2023 samt sedan tidigare avtalade medel för 2024 kommer att betalas ut. I vilken utsträckning den ekonomiska garanti som Svenska kyrkan utlovat för 2024 kommer att behöva utnyttjas är inte klart. I slutet av mars presenterade regeringen en ny regional strategi för utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika, vilken inkluderar en särskild del för Palestina. Den nya strategin gör att följeslagarprogrammet tillsammans med styrgruppen, behöver öka sina ansträngningar för att komma i fråga för stöd från Sida inom ramen för strategin från 2025 och framåt. Samtidigt behöver programmet fortsätta söka alternativa och kompletterande finansieringskällor. I detta arbete fortsätter Svenska kyrkan att vara mycket delaktig.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:15 med
organisationsutskottets betänkande 2023:1 Indelningsfrågor
(KS 2024-0121)**

Kyrkomötet beslutade 22 november 2023 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2023:1 att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt skrivelse 2023:4, avsnitt 4.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2023:8) har utfärdats och trädde i kraft 1 januari 2024.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:16 med
organisationsutskottets betänkande 2023:3 Strukturfrågor
(KS 2024-0122)**

Kyrkomötet beslutade 22 november 2023 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2023:3 att med anledning av motion 2023: 42 av Sören Olsson m.fl., Församlingars inflytande i pastorat och motion 2023:63 av Sten Janson m.fl., Stärk församlingens ställning, uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till att en fortlöpande uppföljning särskilt inriktad på strukturförändringarnas konsekvenser för församlingarna och församlingens råden genomförs.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Frågor om konsekvenser för församlingarna och församlingens råden förs in i den fortlöpande interna Kyrkbussen med fokus på teman som uppdrag och beslutsmandat. Resultatet analyseras och rapporteras skriftligt i lämpligt format. Tidsplan: Ärendet bereds under 2024 och förs in i den interna Kyrkbussen 2025. Slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:17 med
organisationsutskottets betänkande 2023:5 Valfrågor
(KS 2024-0123)**

Kyrkomötet beslutade 22 november 2023 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2023:5 *dels* att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt skrivelse 2023:4, avsnitt 5, *dels* att bifalla motion 2023:95 av Håkan Widepalm, Valdistrikt för församlingar som samverkar i pastorat, att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som gör det möjligt att slå samman flera församlingar inom ett pastorat till ett valdistrikt.

Kyrkomötet beslutade också *dels* att bifalla motion 2023:66 av Bengt Kjellgren m.fl., Valsedeldistribution, att

1. inför kyrkovalet 2025 genomföra en samlad distribution av alla via kyrkostyrelsen tryckta valsedlar direkt från tryckeri till respektive valnämnd för vidare distribution till vallokaler avseende samtliga val till kyrkomöte, stiftsfullmäktige samt kyrkofullmäktige,
2. återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att en begränsning införs när det gäller hur stort bidrag för valsedlar som maximalt kan utgå om församlingar/pastorat, stift och kyrkomötet beslutar om ett sådant bidrag,
3. säkerställa att kostnaderna för valsedlar och valsedelsdistribution fördelas på nationell nivå, stiftsnivå samt lokal nivå avseende de tre valen,
dels att bifalla motion 2023:97 av Victor Ramström, Införande av enhetsvalsedlar, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda införandet av enhetsvalsedlar i kyrkovalet.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2023:9) har utfärdats och trädde i kraft 1 januari 2024.

Uppdragen enligt motionerna 2023:95 och 2023:97 kommer att beredas inom ramen för den av kyrkostyrelsen tillsatta utredningen för hållbara demokratiska strukturer, som ska slutredovisa sina resultat till kyrkostyrelsen under november 2026.

Uppdraget enligt motion 2023:66 punkt 1 har beretts skyndsamt inom kyrkokansliet då kyrkomötets beslut är tidsatt att genomföras inför kyrkovalet 2025. En promemoria med förslag till ändringar i kyrkoordningen har utarbetats och remissbehandlats. Ett förslag till ändringar i kyrkoordningen lämnas i *skrivelsen om ändringar i kyrkoordningen m.m.*

När det gäller uppdragen enligt motion 2023:66 punkterna 2 och 3 relaterar dessa uppdrag till frågan om enhetsvalsedlar, som kommer att beredas inom ramen för utredningen om hållbara demokratiska strukturer. Innan demokratiutredningen är klar är det inte ändamålsenligt att gå vidare och starta upp någon utredning som berör punkterna 2 och 3 i motion 2023:66. Ärendet slutrapporteras därför tidigast till kyrkomötet 2027.

Skrivelsen är – i fråga om motion 2023:66 punkterna 2 och 3, 2023:95 och 2023:97 – inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2023:18 med organisationsutskottets betänkande 2023:11 Verksamhetsberättelse 2022 för Svenska kyrkans valprovsnämnd (KS 2024-0124)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2023 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2023:11 att lägga verksamhetsberättelse 2022 för Svenska kyrkans valprovsnämnd till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2023:19 med samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:1 Svenska kyrkans insatser på SiS-hem (KS 2024-0125)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2023 i enlighet med samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2023:1 att med anledning av motion 2023:2 av Lars-Ivar Ericson och Ellionor Moberg, Svenska kyrkans insatser på SiS-hem, uppdra till kyrkostyrelsen att följa frågan utifrån nuläget och skyndsamt planera framåt för att nå fram till en uthållig lösning som omfattar alla viktiga aspekter, och därmed också följa och ta ställning till regeringens förslag om särskilda enheter för unga inom kriminalvården. Kyrkostyrelsen bör också lyfta frågan vid överläggningarna med stiftsstyrelsernas presidier.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Det finns ingen nationell samordning gällande Svenska kyrkans verksamhet på eller i förhållande till SiS-hem. En kartläggning tas fram över Svenska kyrkans verksamhet i relation till SiS-hemmen. Som en följd av kartläggningen görs en analys av nuläget. I dialog uppmärksamma stiftens på att beakta frågan om SiS-hem i sitt främjande. Kontakter tas med Sveriges kristna råd angående den andliga vården i kriminalvården. Vid ett eventuellt remissförfarande angående unga inom kriminalvården handläggs detta inom befintliga rutiner för remissarbete. Kartläggning och analys i ett tidigt skede ger goda förutsättningar för en sådan handläggning. Kartläggningen påbörjas under 2024 som en förberedelse inför eventuellt remissförfarande. På kartläggningen följer analys av resultatet. Den 1 februari 2024 uppdrog regeringen åt en särskild utredare (Dir. 2024:13) att se över den statliga barn- och ungdomsvårdens uppdrag och organisation. Syftet är att stärka den statliga barn-

och ungdomsvårdens vårdande uppdrag och del i vårdkedjan för att säkerställa att barn och unga ges en trygg och kvalitativ vård, skola och behandling. Översynen är ett led i en reformering av den statliga barn- och ungdomsvården. Utredningens resultat kommer att beaktas inom ramen för beredning av kyrkomötesuppdraget. Slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:20 med
ekonomiutskottets betänkande 2023:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska
kyrkans nationella nivå 2024–2026
(KS 2024-0126)**

Kyrkomötet beslutade den 22 november 2023 i enlighet med ekonomiutskottets betänkande E 2023:1 att anta kyrkostyrelsens förslag i skrivelse 2023:1 att

1. fastställa inriktning för verksamheten på den nationella nivån,
2. fastställa kostnadsram för 2024 till 3 429 miljoner kronor,
3. medge planeringsram för 2025 till 3 454 miljoner kronor,
4. medge planeringsram för 2026 till 3 438 miljoner kronor.

Kyrkostyrelsens budget för 2024 har beslutats i enlighet med kyrkomötets beslut och skrivelsen har i övrigt lagts till handlingarna.

2.2 Skrivelser från kyrkomötet 2022

**Kyrkomötets skrivelse 2022:3 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:4 Obehörigförklaring av
biskop
(KS 2022-6434)**

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2022:4 att bifalla motion 2022:29, punkt 1, av Margaretha Herthelius m.fl., Obehörigförklaring av biskop, att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av påföljderna vid obehörigförklaring av en biskop.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Översynen aktualiserar ett antal frågeställningar gällande biskopens uppdrag och kan komma att resultera i förslag till ändringar i kyrkoordningen. Översynen genomförs under 2024 varefter en promemoria med eventuella förslag till ändringar i kyrkoordningen kan färdigställas och remitteras till stiftens och ett lämpligt urval av församlingar/pastorat. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2025.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:4 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:9 Tillsättning av domprost
(KS 2022-6435)**

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2022:9 att bifalla motion 2022:59 av Jonas Noréus, Tillsättning av domprost, att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag till en reglering i kyrkoordningen om vem som ska vara biskopens ersättare i tillsättningsnämnden för domprost.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. En promemoria med förslag till kyrkoordningsändringar färdigställs under 2024. Därefter remittering till stiftens och ett lämpligt urval av församlingar/pastorat. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2025.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:5 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:11 Sänkt valbarhetsålder till
församlingsråd
(KS 2022-6436)**

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2022:11 att bifalla motion 2022:72 av Klas Corbelius och Jesper Eneroth, Sänkt valbarhetsålder till församlingsråd, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda konsekvenserna av att sänka åldern för valbarhet för församlingsråd till 16 år och återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Frågan om att sänka valbarhetsåldern under myndighetsåldern har diskuterats vid flera tillfällen. Vid dessa tillfällen har konstaterats att det inte varit möjligt eftersom församlingarna ännu utför myndighetsuppgifter. En utredning om att sänka valbarhetsåldern för val till församlingsråd behöver ta i beaktande det som tidigare anförts i frågan men också undersöka om förutsättningarna blir väsentligt annorlunda av att det nu enbart handlar om församlingsråd eller om förutsättningarna i övrigt på något relevant sätt förändrats. En utredning av konsekvenserna görs under 2024 varefter en promemoria med eventuella förslag till ändringar i kyrkoordningen kan utarbetas för att därefter remitteras till stift och ett lämpligt urval av församlingar/pastorat. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2025.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:6 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:12 Nationell
visselblåsarfunktion
(KS 2022-6437)**

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2022:12 att med anledning av motion 2022:85 av Sofija Pedersen Videke och Amanda Carlshamre, Nationell visselblåsarfunktion, uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheter till insatser som kompletterar redan vidtagna och planerade åtgärder av nationell nivå med syfte att stödja Svenska kyrkans enheter i arbetet med att efterleva lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden och i näraliggande frågor.

Visselblåsarlagens krav på rapporteringskanal trädde fullt ut i kraft 17 december 2023 och omfattar verksamhetsutövare inom Svenska kyrkan som har 50 eller fler anställda. Ett arbete har genomförts i form av en ramupphandling av extern visselblåsarfunktionstjänst. Tjänsten kan avropas av de stift/församlingar/pastorat som så önskar. I samverkan med stiftens övervägs löpande behov av ytterligare stödmaterial, som kompletterar de material som redan finns.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:7 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:13 Verksamhetsberättelse
2021 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
(KS 2022-6857)**

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2022:13 dels att lägga verksamhetsberättelse 2021 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna, dels att med anledning av vad som framförs i verksamhetsberättelsens avsnitt fem uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av kyrkoordningens bestämmelser.

Skrivelsen är i fråga om verksamhetsberättelsen lagd till handlingarna.

I fråga om uppdraget att se över kyrkoordningens bestämmelser bereds ärendet vidare inom kyrkokansliet. Översynen avser kyrkoordningens bestämmelser rörande Ansvarsnämndens tillsyn och prövning beträffande biskoparna, mot bakgrund av vad Ansvarsnämnden anfört i sin verksamhetsberättelse. Översynen genomförs under 2024 varefter en promemoria med eventuella förslag till ändringar i kyrkoordningen kan färdigställas och remitteras till stiftens och ett lämpligt urval av församlingar/-pastorat. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2025.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2022:10 med kyrkolivsutskottets betänkande 2022:5 Råd och institut för lärande och undervisning (KS 2022-6860)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande KI 2022:5 att med anledning av motion 2022:31 av Niklas Grahn och Sören Dalevi, Råd och institut för lärande och undervisning, föreslå kyrkostyrelsen att tillsätta ett råd för lärande och undervisning.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet. Kyrkostyrelsen avgör självständigt frågan om inrättande av råd för att bereda frågor inom styrelsens ansvarsområde, vilket normalt sker i samband med en ny mandatperiod. Under 2023 utvärderades programmet för lärande och undervisning. Arbetet med förvaltning och utveckling av programmets resultat fortsätter på den nationella nivån. Det fortsatt angelägna främjandet av undervisning och lärande är primärt ett stiftsansvar. Därtill sker som alltid det viktigaste arbetet när det gäller undervisning och lärande i församlingarna. Vid kyrkostyrelsens möte 18 december 2023 fattades beslut om att inte i nuläget tillsätta något råd för lärande och undervisning.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2022:11 med kyrkolivsutskottets betänkande 2022:6 Församlingsutveckling och engagemang (KS 2022-6966)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande KI 2022:6 att bifalla motion 2022:37, punkt 1, av Berth Löndahl m.fl., Utbildning i att omstarta och bygga församling, att uppdraga till kyrkostyrelsen att ta initiativ till att ”församlingsbyggande” blir en väsentlig del av utbildningen på Svenska kyrkans utbildningsinstitut.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet. För att genomföra kyrkomötets beslut krävs en analys av vilka ytterligare initiativ som är motiverade utöver ordinarie verksamhetsutveckling inom Svenska kyrkans utbildningsinstitut. För att ta ställning till det behövs en redovisning av utbildningsinnehåll med direkt och indirekt relevans för det vida begreppet ”församlingsbyggande”. Under beredningen tar kyrkokansliet initialt fram en redogörelse för tolkning och utförande av Svenska kyrkans utbildningsinstituts utbildningsuppdrag med avseende på belysning av ”församlingsbyggande”. Därutöver är det aktuellt att i den fortsatta behandlingen av utredningen om prästutbildningen (SKU 2022:1 – ”Vi måste nötas mot varandra”) ta med frågor som knyter an till kyrkomötets beslut att särskilt uppmärksamma ”församlingsbyggande”. Redovisning av ärendets behandling behöver samordnas med fortsatt beredning och bearbetning av innehållet i utredningen om prästutbildningen.

I den reviderade utbildningsplanen för prästutbildningen (beslutad av kyrkostyrelsen 18 december 2023) så har en ny förstärkning tillkommit genom målformuleringen om att bland färdigheter och förmågor ska den blivande prästen kunna "samarbeta med förtroendevalda, stärka församlingsgemenskapen samt inspirera och samarbeta med ideellt engagerade i Svenska kyrkan." Utifrån utbildningsplanen sker ett arbete på Svenska kyrkans utbildningsinstitut för att med ett kollegialt ansvarstagande omsätta den nya betoningen i utbildningsplanen och få genomslag i den konkreta undervisningens innehåll i prästutbildningen. Dessutom får kunskapsområdet "Ledarskap" på utbildningsinstitutet en ny betoning och utvidgat innehåll för att förtydliga hur kunskapsområdet bearbetar frågor och teman som anknyter till församlingsbyggande i vid bemärkelse. Nya kursplaner har utarbetats för de fyra profilerna som från läsåret 2024–25 ska förtydliga att området "Ledarskap" bland annat ger undervisning om olika metoder och modeller som tjäna syftet att skapa och fördjupa en kristen gemenskap i församlingen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2022:13 med kyrkolivsutskottets betänkande 2022:10 Jämställdheten i Svenska kyrkan (KS 2022-6968)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2022:10 att bifalla motion 2022:64 av Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth, Jämställdheten i Svenska kyrkan, att uppdra till kyrkostyrelsen att utifrån statistiken i kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan analysera och utforma en gemensam strategi för en kyrka som är jämställd.

I beredningen analyseras skrivelsen om jämställdheten i Svenska kyrkan för att identifiera områden där jämställdhet och jämlikhet bör uppnås. Utifrån dessa områden arbetas ett metodstöd fram för att respektive enhet i Svenska kyrkan ska uppfylla lagens krav om främjande och aktiva åtgärder. I ärendet tas kontakt med Diskrimineringsombudsmannen, Jämställdhetsmyndigheten och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation för expertkunskap. I det fall där identifierade områden går utöver det lag föreskriver kan detta komma att bli ärende för kyrkostyrelsen att ta ställning till. Analys av jämställdhetsskrivelsen och framtagande av strategi sker under andra halvåret 2024. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2025.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2022:14 med förvaltareutskottets betänkande 2022:1 Svenska kyrkans skogsförvaltning (KS 2022-6969)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med förvaltareutskottets betänkande F 2022:1 att bifalla motion 2022:49 av Paul Höglund, Avsättningar i Svenska kyrkans skogar, att uppdra till kyrkostyrelsen att påbörja förhandlingar med berörda myndigheter för att möjliggöra avsättningar i kyrkans skogar av virke till kulturrenoveringar av kyrkans fastigheter.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. En skriftlig lägesrapport presenterades för förvaltareutskottet inför session 2 av kyrkomötet 2023. Av lägesrapporten framgår vilka insatser som planeras under året och att en ny lägesbild tas fram till kyrkomötet 2024. Samverkan sker mellan kyrkokansliets kulturarvssakkunniga och det pågående projektet "Virke för framtida förvaltning av kyrkobyggnader", vilket drivs av Hantverkslaboratoriet, Göteborgs universitet och där även flera stift

medverkar. Ett faktaunderlag tas fram som grund för samtal med berörda myndigheter. Slutrapporteras till kyrkomötet 2025.

KsSkr 2024:3

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:19 med
organisationsutskottets betänkande 2022:5 Valfrågor
(KS 2022-6981)**

Kyrkomötet beslutade 23 november 2022 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2022:5 att bifalla motion 2022:81, punkt 1 och 2, av Jesper Eneroth m.fl., Höjd tröskel för deltagande i kyrkomötet, att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär *dels* införande av procentspärr för val till kyrkomötet, *dels* att utjämningsmandat endast fördelas mellan de nomineringsgrupper som först erhållit minst ett fast valkretsmandat i någon av valkretsarna.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet med målsättningen att eventuella ändringar i kyrkoordningen ska kunna träda i kraft före kyrkovalet 2025. Utredning har genomförts under 2023. En promemoria med förslag till ändringar i kyrkoordningen har utarbetats och remissbehandlats. Ett förslag till ändringar i kyrkoordningen lämnas i *skrivelsen om ändringar i kyrkoordningen m.m.* Uppdraget kräver också utveckling av de systemstöd som används för kyrkovalet.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:20 med
organisationsutskottets betänkande 2022:11 Kostnaderna i
begravningsverksamheten
(KS 2022-6982)**

Kyrkomötet beslutade 23 november 2022 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2022:11 att bifalla motion 2022:39, punkt 1, av Sten Janson m.fl., Utvecklingen av begravningskostnaderna, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda orsakerna till de påtagligt ökade begravningskostnaderna inom Svenska kyrkan.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet med kompetenser inom begravningsfrågor och kyrklig ekonomi med mera. Utredningsrapporten består av två delar. Den första delen redovisar – utifrån den ekonomiska statistik som Svenska kyrkans begravningshuvudmän har lämnat genom åren – den historiska utvecklingen av begravningsverksamhetens olika kostnadsslag. Den andra delen innehåller redovisning av resultatet från en enkätundersökning som riktade sig till ett urval av begravningshuvudmännen mellan november 2023 och januari 2024. Frågorna i enkäten tog sikte på faktorer som har betydelse för kostnadsutvecklingen men som inte framgår av den ekonomiska statistik som huvudmännen på årsbasis sedan tidigare lämnat. Mot bakgrund av denna utredning bedöms ärendet som slutbehandlat. För utredningen, se *bilaga 1*.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:22 med
samhälls- och kulturutskottets betänkande 2022:2 Varumärke och kampanj
(KS 2022-6990)**

Kyrkomötet beslutade 23 november 2022 i enlighet med samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2022:2 att bifalla motion 2022:35 av Berth Löndahl m.fl., Missionskampanjer inför storhelgerna, att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till nationella missionskampanjer om kristen tro inför storhelgerna.

Ärendet bereds huvudsakligen inom kyrkokansliet. Svenska kyrkans nationella nivå ser sedan tidigare årligen över kommunikationen kring kristna högtider, uppdaterar webbsidor och tar fram nytt redaktionellt material till sociala kanaler och webbplatser. Materialet tillgängliggörs sedan för Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift för vidare delning i lokala kanaler. Exempel på redan befintlig kommunikation om de kristna högtiderna är: informationstexter om högtiderna på svenskakyrkan.se, veckovisa blogginlägg om söndagens texter i sociala medier, filmat material om jul, påsk, kristi himmelfärdsdag och pingst, filmat material med ärkebiskopen inför större högtider och löpande redaktionellt innehåll om högtiderna i sociala medier. Med anledning av uppdraget görs särskilda insatser för att öka kunskapen om mindre kända högtider. Under 2024 görs filmer för sociala medier för att öka kunskapen om tacksägelsedagen, allhelgona, domsöndagen och änglarnas dag (den heliga Mikael's dag). Filmerna tillgängliggörs för församlingar, pastorat och stift för vidare delning i lokala kanaler. Slutrapporteras till kyrkomötet senast 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:24 med
ekumenikutskottets betänkande 2022:2 Uigurernas situation
(KS 2022-6992)**

Kyrkomötet beslutade 23 november 2022 i enlighet med ekumenikutskottets betänkande Eu 2022:2 att med anledning av motion 2022:4 av Torbjörn Aronson m.fl., Uigurernas situation, uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka hur uigurernas situation i Kina kan belysas i internationella ekumeniska organisationer.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet och frågan har även lyfts muntligt i kontakterna med Kyrkornas världsråd i syfte att nå fram till ett gemensamt agerande. Det är oomtvistligt att såväl uigurerna som folkrätten inte respekteras i Kina men då Kyrkornas världsråd har en medlemskyrka i Kina som för närvarande inte lyfter uigurernas situation är ett gemensamt agerande svårt.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:25 med
ekumenikutskottets betänkande 2022:8 Ekumenisk dialog om nedrustning
(KS 2022-6993)**

Kyrkomötet beslutade 23 november 2022 i enlighet med ekumenikutskottets betänkande Eu 2022:8 att bifalla motion 2022:61, punkt 1 och 2, av Peter Weiderud och Klas Corbelius, Ekumenisk dialog om nedrustning, *dels* att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Kyrkornas världsråd att tillsammans med aktuella medlemskyrkor återuppta dialogen med icke-nukleära medlemmar av Nato, *dels* att å Svenska kyrkans vägnar ta en aktiv del i en sådan dialog.

En dokumentation av arbetet inom Kyrkornas världsråd i frågan så här långt har genomförts. Kontakter har också tagits med Sveriges kristna råd och Equmeniakyrkan i deras relation till respektive medlemskap i Kyrkornas världsråd samt med kyrkor och ekumeniska råd i andra aktuella länder. Här har särskilt uppmärksammats kontakten med Evangelisk Lutherska kyrkan i Finland. Dialog med Kyrkornas världsråd har inletts. Uppdraget enligt första att-satsen slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2025. Beroende på om och när beslut fattas i frågan i Kyrkornas världsråd tillsätts resurser för att delta i dialogen och kunskapsunderlaget fördjupas samtidigt som samspelet med Sveriges kristna råd, Equmeniakyrkan och kyrkor och ekumeniska råd i andra aktuella länder utvecklas för delande av kompetens och resurser.

Arbetet genomförs 2024–2026, beroende på beslut i Kyrkornas världsråd. Uppdraget enligt andra att-satsen slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

KsSkr 2024:3

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:27 med
ekonomiutskottets betänkande 2022:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska
kyrkans nationella nivå 2023–2025
(KS 2022-4024, KS 2022-6995)**

Kyrkomötet beslutade 23 november 2022 i enlighet med ekonomiutskottets betänkande E 2022:1 att anta kyrkostyrelsens förslag i skrivelse 2022:1 att

1. fastställa inriktning för verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå,
2. fastställa kostnadsram för 2023 till 3 359 miljoner kronor,
3. medge planeringsram för 2024 till 3 408 miljoner kronor,
4. medge planeringsram för 2025 till 3 368 miljoner kronor,
5. ge kyrkostyrelsen i uppdrag att etablera Svenska kyrkans ekonomiservice.

Kyrkostyrelsens budget för 2023 har beslutats i enlighet med kyrkomötets beslut och skrivelsen har i övrigt lagts till handlingarna i fråga om punkterna 1–4.

En förstudie har genomförts under 2023 för att sätta vision, strategi och målbild samt plan (road map) för 7 år framåt (2024–2030) avseende utveckling av ekonomitjänster för verksamhetsområdena ekonomitjänsten för församlingar och pastorat, stiftens ekonomihantering inklusive ekonomisk förvaltning av prästlönetillgångar, kyrkokansliets ekonomihantering. Förstudien har omfattat

- Geografiska orter för etablering av ekonomiservice samt organisationsarkitektur
- Nuläge och önskat läge i processer för att gå mot så harmoniserade processer som möjligt samt grov processdesign
- Nuläge och önskat läge avseende systemlösningar relativt behov i processerna samt grov systemarkitektur
- Grov design av finansierings-, affärs- och leveransmodell.

Kyrkomötet fick en statusrapport av förstudien via 2023 års skrivelse om behandlingen av kyrkomötesärenden. Kyrkostyrelsens råd för samverkan och digitalisering har samrått med samtliga stiftsstyrelsers arbetsutskott i syfte att få ett brett underlag till rådets förslag till kyrkostyrelsen om placering av framtida ekonomiservice. Resultatet av förstudien, inklusive planen för 2024–2030, rapporterades till kyrkostyrelsen under våren 2024. Kyrkostyrelsen har i maj 2024 beslutat att etablera Svenska kyrkans ekonomiservice 1 januari 2025, att erbjuda alla stift som idag bedriver egen ekonomiservicebyrå (Göteborg, Karlstad, Luleå, Skara, Uppsala, Visby, Västerås och Växjö inklusive samtliga leveransorter), verksamhetsövergång till den nationella nivåns ekonomiservice samt att etableringen ska vara genomförd 2028. En sammanfattande beskrivning av arbetet och planen för den beslutade etableringen finns i *bilaga 2*.

Skrivelsen är slutbehandlad.

2.3 Skrivelser från kyrkomötet 2021

Kyrkomötets skrivelse 2021:5 med förvaltarutskottets betänkande 2021:1 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk (KS 2021-1610)

Kyrkomötet beslutade 23 november 2021 i enlighet med förvaltarutskottets betänkande F 2021:1 att bifalla motion 2021:48 punkt 1 av Mats Ludvigsson m.fl., Hållbar förvaltning av prästlönetillgångarna, att uppdra till kyrkostyrelsen att mot bakgrund av hur utvecklingen på skogsförvaltningens område generellt utvecklats, utreda hur kyrkoordningens skrivningar, kapitel 46, angående förvaltningen av prästlönetillgångarna ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbar skogsförvaltning som möjligt.

Kyrkomötet beslutade också att bifalla motion 2021:48 punkt 2 att uppdra till kyrkostyrelsen att efter utredningen återkomma med förslag på erforderliga förändringar i kyrkoordningen.

Vidare beslutade kyrkomötet i enlighet med samma betänkande att med anledning av motionerna 2021:69 av Sven Gunnar Persson m.fl., Hållbart skogsbruk, 2021:89 av Lars B Andersson m.fl., Biologisk mångfald i Svenska kyrkans skogsinnehav, och 2021:96 av Terence Hongso m.fl., Direktiv för förvaltning av prästlönetillgångarna, ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda hur kyrkoordningens bestämmelser ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbar skogsförvaltning som möjligt med beaktande av bland annat mänskliga rättigheter, biologisk mångfald och klimatet samt överväga hur detta bäst redovisas.

Kyrkostyrelsen har bedömt att en utredning behöver tillsättas för att omhänderta detta uppdrag. Kyrkostyrelsen har 19 december 2022 fastställt utredningsdirektiv för denna utredning och därefter tillsatt utredningen. Redovisning av uppdraget ska ske löpande i kyrkostyrelsens arbetsutskott och kyrkostyrelsen. Utredningen kan utmynna i en kyrkoordningsändring, vilket kräver ett remissförfarande. En delrapport har lämnats till kyrkostyrelsen i december 2023. Utredningen bedömer att ett slutbetänkande kan föreligga hösten 2024. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2025.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2021:8 med organisationsutskottets betänkande 2021:5 Valfrågor m.m. (KS 2021-1613)

Kyrkomötet beslutade 23 november 2021 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2021:5 att bifalla motion 2021:58 av Victor Ramström m.fl., Digitalt godkännande av kandidatur i kyrkoval, att uppdra till kyrkostyrelsen att inför nästa kyrkoval utreda en förändrad metod för godkännande av kandidatur med hjälp av digital signering.

Kyrkomötet beslutade också att bifalla motion 2021:61 av Bertil Olsson, Distribution av valsedlar, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att ge stiftet i uppdrag att ansvara för distributionen av valsedlar till kyrkomötet och stiftsfullmäktige.

Under 2022 genomfördes en utredning av de tekniska, juridiska och ekonomiska förutsättningarna för en digital signering av kandidatförklaringen vilken resulterade i att ett sådant stödsystem utvecklats och slutförts under 2024. En digital signering av kandidatförklaring kommer således att vara möjlig till kyrkovalet 2025.

Under 2022 undersöktes förutsättningarna för att ge stiftens ansvar för distribution av valedlar till kyrkomötet och stiftsfullmäktige i ett led att skapa en mer effektiv valedshandling. Synpunkter hämtades in från stiftens direktorer och utredningen remitterades till stiftsstyrelserna, varefter ärendet återkom för slutbehandling till kyrkostyrelsen hösten 2023. Kyrkostyrelsen beslutade att återremittera ärendet för fortsatt beredning med hänvisning till kyrkomötets nya beslut om valedsdistriktion (KmSkr 2023:17). Med dessa nya förutsättningar tillsammans med en tydlig avstyrkan från stiftens vad gäller deras möjlighet att ansvara för valedsdistriktionen får utredningen anses slutförd.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2021:12 med kyrkolivsutskottets betänkande 2021:6 Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu (KS 2021-1617)

Kyrkomötet beslutade 24 november 2021 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:6 att bifalla motion 2021:19 punkt 1 av Karin Janfalk m.fl., Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu, att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att det årligen garanteras ett fortsatt ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu i dess nuvarande form.

Kyrkomötet beslutade också att bifalla motion 2021:19 punkt 2 att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna att knyta Ungresurs.nu till nationell nivå med fortsatt regional placering.

Ärendet enligt första beslutet har beretts inom kyrkokansliet. Utifrån tidigare ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu har en översyn och utvärdering gjorts för att hitta nivå, omfattning och förutsättningar för fortsatt stöd. Översynen har gjorts tillsammans med Göteborgs stift. Ärendet enligt andra beslutet har beretts inom kyrkokansliet i samråd med Göteborgs stift och Svenska Kyrkans Unga i Göteborgs stift. En utredning har gjorts för att titta på nuvarande och framtida organisering. Kyrkostyrelsen konstaterar utifrån utredningen att verksamheten som drivs inom ramen för Ungresurs.nu har ett stort värde för unga och för Svenska kyrkan i fråga om rekrytering till framtida tjänst eller uppdrag. Verksamheten är idag inte den enda inom Svenska kyrkan då ett flertal andra verksamheter med praktik eller trainee för unga har vuxit fram. En övergång från utvecklingsbidrag till permanent verksamhetsbidrag går inte att motivera utifrån verksamhetens inriktning och den nationella nivåns uppgift. Verksamheter med inriktning på rekryterande, diakonala och växande perspektiv är en värdefull uppgift för stifts- och församlingsnivån. Mot bakgrund av utredningens slutsatser har kyrkostyrelsen beslutat att fasa ut den nationella finansieringen av Ungresurs på ett ansvarsfullt sätt för att skapa bästa möjliga förutsättningar för verksamhetens fortlevnad.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2021:14 med kyrkolivsutskottets betänkande 2021:11 Könsidentitet och könsuttryck (KS 2021-1619)

Kyrkomötet beslutade 24 november 2021 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:11 att bifalla motion 2021:67 av Karin Janfalk m.fl., Könsidentitet och könsuttryck, att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett officiellt teologiskt ställningstagande gällande könsidentitet och könsuttryck.

Ärendet bereds genom att en teologisk analys och reflektion genomförs inom ramen för Svenska kyrkans teologiska kommittés arbete. Under 2022–2023 har kommittén tagit del av aktuell forskning om transpersoners sociala situation samt om

medicinska frågor. Under 2024 kommer kommittén att träffa transpersoner med anknytning till Svenska kyrkan för att diskutera teologiska perspektiv på ämnet könsidentitet och könsuttryck. Utifrån dessa och andra kunskapskällor arbetar kommittén i samverkan med kyrkokansliet fram ett förslag till ställningstagande. Ärendet bedöms behöva fortsatt bearbetning under hela mandatperioden med redovisning hösten 2025. Delrapportering sker i samband med teologiska kommitténs överläggningar med kyrkostyrelsen. Slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2021:20 med
samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:6 Diakonins kunskap
(KS 2021-1625)**

Kyrkomötet beslutade 24 november 2021 med anledning av samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:6 att bifalla motion 2021:21 av Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström, Diakonins kunskap, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan mer systematiskt kan ta vara på det diakonala arbetets kunskap om samhällssituation, kristen teologi och diakonala arbetsmetoder.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet med befintliga resurser. Beredningen sker inom området diakoni. Under 2023 har en kartläggning av diakonins kunskap genomförts och presenterats i en första delrapport. Våren 2024 slutfördes ytterligare två delrapporter rörande kunskapsinhämtning och spridning samt systemfelsrapportering. Parallellt pågår arbetet med att ta fram en extern webbportal för spridning av kunskap inom diakoni. Den 24–25 september 2024 anordnas en nationell spridningskonferens i syfte att ytterligare tillgängliggöra metoder och kunskap inom diakonin. Konferensen genomförs i samverkan med relevanta aktörer inom både praktisk diakoni och akademi. Slutrapporteras till kyrkomötet 2025.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2021:21 med
samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:8 Nationell dopkampanj
(KS 2021-1626)**

Kyrkomötet beslutade 24 november 2021 i enlighet med samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:8 att bifalla motion 2021:55 av Sofija Pedersen Videke m.fl., Nationell dopkampanj, att uppdra till kyrkostyrelsen att samordna en nationell dopkampanj.

Ärendet bereds huvudsakligen inom kyrkokansliet, med teologiska perspektiv. Ärendet drivs som ett delprojekt inom ett projekt om en medlemsutvecklingsstrategi, som är resultatet av kyrkomötesuppdraget Medlemsstrategi (KmSkr 2017:2). Projektet har jobbat i nära samarbete med kommunikatörer från församling, pastorat och stift för att ringa in målgrupper för kampanjen och föra dialog om hur olika målgrupper för dopkommunikation kan tas om hand i det löpande kommunikationsarbetet i Svenska kyrkan. Projektet har därefter tagit fram kampanjmaterial, i form av film, bilder och inlägg i sociala medier, och tillgängliggjort detta för inomkyrklig användning. Projektet har också erbjudit praktiskt stöd till församlingarna kring uppdateringar av lokala webbsidor om dopet. De nationella sidorna om dopet har fått nya och uppdaterade texter. Kampanjen visades på annonsplats i TV4, på Facebook, YouTube och Instagram 11–30 april samt 8–17 september 2023. Flera församlingar, pastorat och stift använde samtidigt kampanjmaterialet i lokala kanaler. De uppföljande mätningar som genomfördes tillsammans med Novus visade att kampanjen väckte varma känslor och känslor av glädje, gemenskap och inkludering, särskilt

starkt hos åldersgruppen 18–34 år. 45 procent av de som såg kampanjen angav att de påverkades ganska eller mycket positivt i sin bild av Svenska kyrkan. Mätningarna visade att kampanjen går lika bra oavsett vilken tid på året den visas. Under vintern 2024 har en inomkyrklig uppföljning gjorts för att se hur församlingarna har använt kampanjmaterialet och vilka effekter församlingarna kan se. Den 10–30 april 2024 gjorde den nationella nivån inlägg på Facebook och Instagram med utgångspunkt i kampanjmaterialet. Dessa sponsrades för att få större räckvidd. Flera församlingar, pastorat och stift använde samtidigt kampanjen i sina lokala kanaler. Kampanjen finns fortsatt tillgänglig att användas i egna kanaler, både lokalt och nationellt. Slutrapporteras efter utvärdering till kyrkomötet 2025.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

2.4 Skrivelser från kyrkomötet 2020

Kyrkomötets skrivelse 2020:10 med kyrkolivsutskottets betänkande 2020:1 Jämställdheten i Svenska kyrkan (KS 2020-1599)

Kyrkomötet beslutade 17 november 2020 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2020:1 *dels* att med godkännande lägga 2020 års jämställdhetskrivelse (KsSkr 2020:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan) till handlingarna, *dels* att uppdra till kyrkostyrelsen att bredda innehållet i jämställdhetskrivelsen i enlighet med vad utskottet anfört.

Skrivelsen är lagd till handlingarna i fråga om 2020 års jämställdhetskrivelse.

Uppdraget att bredda innehållet i jämställdhetskrivelsen har beretts inom kyrkokansliet. Utskottet har anfört att synen på kön behöver uppdateras, breddas och benämna transpersoner och icke-binära. I 2024 års *skrivelse om jämställdheten i Svenska kyrkan* redogör därför kyrkostyrelsen för olika sätt att se på kön och tydliggör att uppgifterna om könsfördelning utgår från juridiskt kön. I redogörelsen för den nationella nivåns arbete inom jämställdhetsområdet har ett avsnitt om arbete som rör transpersoner och icke-binära inkluderats. I fråga om vad utskottet har anfört om ideella medarbetare noterar kyrkostyrelsen att det i verksamhetsstatistiken om ideella inom diakoni och barn- och ungdomsverksamhet inte finns uppgifter om fördelning mellan män och kvinnor. Perspektiv på idealitet och jämställdhet behöver därför lyftas på annat sätt. I årets jämställdhetskrivelse finns ett avsnitt om perspektiv på jämställdhet där ett par forskningsrapporter (Svenska kyrkan) lyfts som tar upp frågor om idealitet inom Svenska kyrkans barn- och ungdomsverksamhet. Utskottet har anfört att jämställdhetskrivelsen bör inkludera åldersindelingsstatistik avseende förtroendevalda även på stifts- och församlingsnivå vilket nu har gjorts i årets skrivelse.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:15 med
Ekonomiutskottets betänkande 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska
kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin
(KS 2020-1604, 2020-1652, 2021-0037)**

Kyrkomötet beslutade 17 november 2020 i enlighet med ekonomiutskottets betänkande E 2020:1 att

1. fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att i samarbete med stiftens genomföra en kartläggning av var församlingar och pastorat befinner sig i nuvarande planer för sina it-lösningar och administrativa system,
3. uppdra till kyrkostyrelsen att till 2021 års kyrkomöte, på basis av resultatet av nämnda kartläggning, presentera en färdplan som innehåller tidplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet,
4. fastställa kostnadsram för 2021 till 3 461 miljoner kronor,
5. medge planeringsram för 2022 till 3 269 miljoner kronor,
6. medge planeringsram för 2023 till 3 273 miljoner kronor,
7. bifalla motion 2020:7, punkt 3, av Hans-Olof Andrén m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att redovisa för kyrkomötet sin långsiktiga strategi för användningen av kapitalavkastningen,
8. bifalla motion 2020:12 av Tomas Rosenlundh att med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och utveckla en metodik för Svenska kyrkan i sin helhet att möta medmänniskor som är utsatta för våld i nära relationer,
9. bifalla motion 2020:25 av Marjut Ervasti att uppdra till kyrkostyrelsen att utveckla metodik och göra en utbildningsinsats för Svenska kyrkans anställda och bidra till utveckling av arbetet med att agera i mötet med människor som är utsatta för våld i nära relationer,
10. bidrag till tryckning av valsedlar vid 2021 års val till kyrkomötet ska utgå till de nomineringsgrupper som är företrädare i kyrkomötet under innevarande mandatperiod eller som genom valet blir företrädare i kyrkomötet. Bidraget till respektive nomineringsgrupp ska högst motsvara kostnaden för tryckning av en valsedel per röstberättigad i respektive valkrets.

I fråga om punkterna 1–7 och 10 har slutrapportering skett i kyrkostyrelsens skrivelse 2021:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

Uppdragen enligt motion 2020:12 och 2020:25 har beretts inom kyrkokansliet med interna resurser och extern expertkompetens. En kartläggning av befintlig verksamhet har genomförts, både inom Svenska kyrkan och i övriga samhället, över verksamheter, befintliga metoder och relevant aktuell teoribildning. Kartläggningen har publicerats på Svenska kyrkans intranät. Mot bakgrund av detta har resultatet analyserats utifrån vilka sammanhang Svenska kyrkan bäst kan bidra och vilka insatser som krävs. Under 2023 utvecklades metodstöd för att motverka, förebygga och agera vid våld i nära relationer. Här finns kunskap och erfarenheter från andra aktörer på fältet. Detta material tillgängliggjordes via utbildningsportalen under första halvåret 2024 för anställda i Svenska kyrkan i syfte att höja kunskapen om våld i nära relationer och att kunna agera på ett adekvat sätt. Beredningen har nära beröringspunkter med det under 2020 slutrapporterade uppdraget KmSkr 2018:16 Uppföljning av #metoo och #vardeljus och det fortsatta arbetet med att förebygga sexuella trakasserier. För slutrapporten, se *bilaga 3*.

Skrivelsen är slutbehandlad.

2.5 Skrivelser från kyrkomötet 2019

Kyrkomötets skrivelse 2019:2 med ekonomiutskottets betänkande 2019:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden (KS 2020-0052, KS 2020-0924)

Kyrkomötet beslutade 19 november 2019 i enlighet med ekonomiutskottets betänkande E 2019:3 att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse 2019:3 till handlingarna.

Kyrkomötet beslutade också att bifalla motion 2019:31, punkt 1, av Anna Karin Hammar, att uppdra till kyrkostyrelsen att i samband med hågkomsten av det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 (KsSkr 2019:3, KmSkr 2017:15) även högtidlighålla att det 2025 är 1700 år sedan kyrkomötet i Nicaea, samt bifalla motion 2019:43 av Jesper Eneroth m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av och ta fram förslag på hur institutionssjälavården, där verksamhet och ansvar vilar på pastorat/församlingar, ska finansieras, med hänsyn till stiftens respektive nationell nivåns roll och uppgift och i förhållande till utjämnings-/bidragssystem.

I fråga om kyrkostyrelsens redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden är skrivelsen lagd till handlingarna.

Uppdraget enligt motion 2019:31 bereds inom kyrkokansliet och inom ramen för pågående beredning av KmSkr 2017:15 Ekumeniskt möte 1925 och 2025. Arbetet sker i samverkan med Sveriges kristna råd och med beaktande av de beslut och processer som finns inom Kyrkornas världsråd när det gäller hur de två viktiga ekumeniska märkesåren ska uppmärksammas. Slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

Uppdraget enligt motion 2019:43 har beretts inom kyrkokansliet och tillsammans med KmSkr 2018:5 Flygplatskyrkans framtid. I uppdraget har det gjorts en fördjupad översyn av de ekonomiska förutsättningarna för institutionssjälavårdsuppdragen och liknande uppdrag, där även det generella utjämningsystemet från 2016 och bidragsförfarande beaktats. Uppdraget slutrapporterades till kyrkomötet 2023. Kyrkomötet beslutade att återremittera utredningen av Flygplatskyrkan och att uppdra till kyrkostyrelsen att uppta ärendet till förnyad behandling och att verkställa kyrkomötets beslut avseende kyrkomötets skrivelse KmSkr 2018:5. Beredning av den återremitterade utredningen sker i ärendet enligt kyrkomötets skrivelse 2023:2 med ekonomiutskottets betänkande 2023:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

Skrivelsen är – i fråga om motion 2019:31 – inte slutbehandlad.

2.6 Skrivelser från kyrkomötet 2017

Kyrkomötets skrivelse 2017:2 med kyrkolivsutskottets betänkande 2017:1 Medlemsstrategi (KS 2018-0078)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2017 med anledning av kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2017:1 att bifalla motion 2017:117 av Jesper Eneroth och Mattias Kristenson att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett brett arbete med att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer.

Kyrkostyrelsen har behandlat ärendet om en medlemsutvecklingsstrategi ett flertal gånger under 2018–2021. En förstudie genomfördes under hösten 2019 i samverkan med stift och församlingar. Förstudien identifierar ett antal viktiga avgränsade processer som ska stödja stift och församlingar i arbetet att följa medlemmen genom livet. Hit kan höra inbjudan till dop, konfirmation och kontakt med nyinflyttade samt

församlingens tillgänglighet. Förstudien behandlades av kyrkostyrelsen under våren 2020 och ärendets beredning har därefter fortsatt. I skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 fanns ett förslag om att under 2021 initiera en långsiktig särskild satsning för att stärka församlingarnas förmåga att systematisk följa medlemmen i enlighet med de behov som församlingar och kyrkoherdar efterfrågar. Denna satsning innebär utbildningsinsatser på samtliga nivåer, ett nytt gemensamt digitalt processtöd för församlingarna, förslag på kommunikationsinsatser samt möjlighet att dela goda exempel mellan församlingarna. Ett samlat arbete från den nationella nivån ger möjlighet att säkra aspekter kring juridik, informations-säkerhet och teknik. Kyrkomötet 2020 beslutade om en kartläggning kring församlingars och pastorats framtida it-lösningar och administrativa system, där detta ingick som en del. Kartläggningen resulterade i en plan där ett arbete ska ske 2022–2024 tillsammans med stift, församlingar och pastorat. Arbetet påbörjades under 2022 och under 2023 har arbetet intensifierats med fokus på dop, konfirmation samt arbete med att analysera behovet av it-stöd kopplat till att följa medlemmen genom livet. Under 2023 genomfördes även en stor dopkampanj utifrån kyrkomötesuppdraget En nationell dopkampanj (KmSkr 2021:21), som ett delprojekt i projektet medlemsutvecklingsstrategi. Samtidigt gjordes insatser kopplat till målgruppsanalys och statistik, samt för att öka användningen av verktyget Konfasök, med målet att göra det lättare för ungdomar att hitta och anmäla sig till konfirmationsundervisning. Under 2024 har beredningen gått in i en ny fas med fokus på att utveckla it-stöd i förhållande till de kyrkliga handlingarna och medlemskommunikation. Kyrkostyrelsen har under våren upphandlat en plattform för relationsbyggande kommunikation. Plattformen ger möjlighet att utveckla funktioner som ”mina sidor” där medlemmar och intresserad allmänhet loggar in och kan ta del av tjänster som boka kyrkliga handlingar, prenumerera på nyhetsbrev, anmäla sig till olika grupper och evenemang i församlingen. Det går också att utveckla olika typer av digital kommunikation för att stärka församlingens kontakt med de medlemmar som de inte möter i verksamheten. För hösten 2024 söks nu fem–sex församlingar för ett pilotprojekt. Dessutom planeras för minst tre referensgrupper, med administratörer, kommunikatörer och präster för att utveckla de funktioner som ska finnas på plattformen. Likaså ett initiativ för att öka användningen internt av sökfunktionen för konfirmationer i Svenska kyrkan. Med inspel från övriga insatser och initiativ kommer projektet att erbjuda kommunikations- och utbildningsinsatser för att stärka kultur, kompetens och förmågor att följa medlemmen i livet med fokus på it-stöd. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2025.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2017:15 med ekumenikutskottets betänkande 2017:3 Ekumeniskt möte 1925 och 2025 (KS 2018-0091)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2017 i enlighet med ekumenikutskottets betänkande Eu 2017:3 att bifalla motion 2017:22 av Anders Roos m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt högtidlighålla det ekumeniska mötet i Stockholm 1925, lämpligen år 2025. Ärendet bereds tillsammans med uppdraget enligt KmSkr 2019:2 om att i samband med hågkomsten av det ekumeniska mötet i Stockholm 2025 även högtidlighålla att det 2025 är 1700 år sedan kyrkomötet i Nicea.

Beredningen genomförs i flera steg. Första steget var att ta reda på vad det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 innebar. Ett andra steg var att ta fram underlag med bland annat utvärderingar av tidigare större möten som grund, såsom den ekumeniska helg som Svenska kyrkan genomförde hösten 2018 i samarbete med Sveriges kristna

råd. Steg tre – som pågår – är att utifrån nämnda underlag inom ramen för Sveriges kristna råds arbete ta fram beslutsunderlag för mål, former, omfång och resurser med mera, inför arbetet med den konkreta planeringen av högtidlighållandet. I detta sker också löpande kontakter med Kyrkornas världsråd och deras arbete med fokus på uppmärksammandet av kyrkomötet i Nicea. En samordningsgrupp inom Sveriges kristna råd med representanter från kyrkofamiljerna arbetar med frågan. Under 2022 genomfördes ett idéseminarium som en del av arbetet. Sveriges kristna råds styrelse har beslutat att benämna högtidlighållandet ”Ekumeniska året 2025” med temat ”Tid för Guds fred” och året kommer att alltså ha fokus på fred i olika perspektiv. Under 2023 fattades beslut av Sveriges kristna råds styrelse om hur högtidlighållandet ska ske. 19–23 augusti 2025 genomförs Ekumeniska veckan i Stockholm och veckan får fokus under fredagen och lördagen 22–23 augusti med publikt evenemang i centrala Stockholm och högtidsgudstjänst i Storkyrkan. Kyrkoledare från olika traditioner och ekumeniska nätverk har bjudits in. Planering sker i nära samspel med Stockholms stift och med Stockholms stad och Region Stockholm. Samspel med Nobelstiftelsen har också inletts. Pingsthelgen 2025 planeras för lokala ekumeniska arrangemang på temat och uppmärksamhet kommer att ges också till interreligiösa perspektiv. Under året planeras också för en ekumenisk studiekurs i samspel med Enskilda högskolan. En projektledare har anställts inom Sveriges kristna råd och medlemssamfunden finansierar arbetet tillsammans. Svenska kyrkans nationella nivå bidrar med en heltidstjänst från augusti 2024. Slutrapportering bedöms kunna ske till kyrkomötet 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

2.7 Skrivelser från kyrkomötet 2016

Kyrkomötets skrivelse 2016:9 med gudstjänstutskottets betänkande 2016:7 Psalmboken (KS 2016-1320)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2016 i enlighet med gudstjänstutskottets betänkande G 2016:7 att bifalla motion 2016:47 av Katarina Ramnerö Ödestad och Sven Milltoft att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet komma med förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken, så att den kommer att fungera tillsammans med den nya kyrkohandboken.

Den första delen av uppdraget handlar om att tillse att den nya kyrkohandboken och psalmboken fungerar tillsammans. Detta arbete har genomförts under 2018. Den andra delen handlar om att inleda en psalmboksrevision. I gudstjänstutskottets betänkande anges att ”en planering för kommande revision bör inledas”. En sådan planering har påbörjats med en förstudie med en genomlysning av rättsfrågorna, ekumeniska förutsättningar och ekonomiska aspekter. Vidare har en frekvensanalys samt en kvalitets- och innehållsundersökning gjorts för att få fatt i frågor som önskemål, psalmbehov och psalmbruk. Förstudien rapporterades till kyrkomötet 2021 i skrivelsen Revision av psalmboken (KsSkr 2021:6), då kyrkostyrelsen enligt uppdrag i KmSkr 2018:4 hämtade in kyrkomötets synpunkter på direktiv, tidplan och andra ramar för en kommande revision. Kyrkomötets synpunkter rör de ekonomiska förutsättningarna och konsekvenserna, ekumeniska och internationella aspekter, att revisionsarbetet inkluderar externa experter samt att psalmbokens roll som kulturbärare i kyrka och samhälle tydligt tas tillvara. Vidare ska normkritiska perspektiv beaktas i arbetet, vad gäller såväl innehåll som organisationens sammansättning, för att visa på kyrkans mångfald. Barn och ungas representation är särskilt viktig. I revisionsarbetet ska hänsyn tas till vad som saknas i den nuvarande psalmboken såsom psalmer i kris och katastrof, fler psalmer för kyrkliga

handlingar samt fler kyrkoårsanknutna psalmer. Under våren 2022 inleddes arbetet med projektplan, organisation och tidsplan för revision av psalmboken, med beaktande av kyrkomötets synpunkter och önskemål. Under 2022 genomfördes insamling av förslag till nya psalmer. Under 2023 genomfördes ett urvalsarbete som inleddes med en anonymisering av de nästan 10 000 psalmförslag som kommit in. Urvalsgrupperna träffades vid tre tillfällen under året och urvalsarbete gjordes efter givna direktiv och kriterier. Utöver urvalsarbetet blir det nödvändigt att komplettera med psalmer som innehåller teman som kyrkomötet önskat. När det gäller revisionen av 1986 års psalmbok så har utredningen kring upphovsfrågor och ekonomi avslutats och lämnats till kyrkostyrelsen under våren 2024. Utredningen kom fram till att det är ekonomiskt och upphovsrättsligt möjligt att starta revisionen av Den svenska psalmboken. Därför arbetas nu fram en organisation och projektbeskrivning av hur arbetet fortsätter. I spåret Nya psalmer avslutades urvalsarbetet i april 2024. Det innebär att det finns ett urval av psalmförslag som förbereds för remiss. Ett arbete har inletts med att sätta samman alla psalmförslag till ett gemensamt format. Förberedelser pågår för att psalmförslagen ska spelas in och läggas i Svenska kyrkans musikbank och Spotify. Avtal för användande av psalmförslag färdigställs så att varje upphovsperson kan ge tillåtelse till användningen av deras verk under remisstiden. Slutrapportering av en psalmboksrevision till kyrkomötet är svårbedömd.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

3 Övrig rapportering

3.1 Arbetet utifrån åtagandena till det samiska folket

Bakgrund

Kyrkostyrelsen beslutade i juni 2021, efter hörande av samtliga stiftsstyrelser, om åtta framåtsyftande åtaganden kopplade till ursäkten till den samiska folket. De åtta åtagandena kan ses som övergripande mål för det fortsatta utvecklingsarbetet under perioden 2022–2031.

De åtta åtagandena

1. Förkunna evangelium på samiska och utifrån den samiska kulturella kontexten med respekt för samisk andlig och kyrklig tradition.
2. Synliggöra samisk andlighet, teologi och kyrklig tradition inom Svenska kyrkan.
3. Bidra till att stärka och revitalisera de samiska språken i Svenska kyrkans verksamhet.
4. Öka kunskapen och medvetenheten om kyrkans historiska relationer och övergrepp mot samerna och konsekvenserna av detta.
5. Öka kunskapen om och respekten för urfolksrättens principer inom Svenska kyrkan och i samhället.
6. Öka samers inflytande och delaktighet i Svenska kyrkan.
7. Stärka samiska barn och unga i deras identitet och andliga utveckling.
8. Främja gränsöverskridande samiskt kyrkoliv.

Första etappen av utvecklingsarbetet, 2022–2026

Det fortsatta försoningsarbetet behöver utformas så att det, dels bidrar till långsiktig social, ekonomisk, ekologisk och andlig hållbarhet även i ett samiskt perspektiv, dels beaktar viktiga principer i urfolksrätten. En sådan central princip är urfolks rätt till självbestämmande. Det innebär att Svenska kyrkans fortsatta utvecklingsarbete förutsätter aktivt samiskt deltagande i samiskt kyrkoliv och de insatser som planeras.

Under den första etappen av utvecklingsarbetet, 2022–2026, läggs särskilt fokus på:

- A) Insatser för att stärka samiskt inflytande och delaktighet i Svenska kyrkan, bland annat för att öka kunskap och medvetenhet om rätten till inflytande, öka samers faktiska möjligheter till delaktighet och för att hitta nya arbetssätt för att säkerställa samiskt inflytande och delaktighet.
- B) Insatser för att främja samiskt kyrkoliv, bland annat för att öka kunskapen om samisk andlighet och kyrkoliv, hitta gemensamma former för samverkan inom Svenska kyrkan för att utveckla det samiska arbetet, öka tillgången på samisk kyrkomusik, underlätta samiskt gudstjänstliv samt synliggöra den samiska kulturen i kyrkan.
- C) Insatser för att stärka samiska barn och unga, bland annat det samiska konfirmerationslägret och att utveckla samisk barnverksamhet, samt öka medvetenheten kring samiska barns och ungas situation.
- D) Insatser som rör Svenska kyrkans markförvaltning och skogsbruk, bland annat kartläggning av kyrkans historiska agerande i markfrågor och kopplingen mellan kyrkans nuvarande markförvaltning och traditionella samiska marker, undersöka möjligheterna att utveckla en ny samverkans- och dialogmodell för Svenska kyrkans mark- och skogsförvaltning samt att öka kunskapen om urfolksrättigheter i markförvaltningen.
- E) Insatser för att öka kunskapen om och respekten för urfolksrätten, bland annat inom kyrkans egna utbildningar, att ytterligare sprida vitboksmaterialet inom Svenska kyrkan, samt att genom påverkansarbete bidra till att stärka samer och samiska rättigheter.

Verksamhet under året

Utvecklingsmedel för att främja långsiktigt samiskt kyrkoliv

Medel för insatser, som syftar till att uppnå de övergripande målen för försoningsarbetet, kan sökas av stift, församlingar och samiska föreningar, enligt kriterier fastställda av kyrkostyrelsen. Beslut om tilldelning av medel fattas av generalsekreteraren och föregås av beredning i Samiska rådet i Svenska kyrkan.

Följande församlingar, pastorat, stift och samiska föreningar har tilldelats utvecklingsmedel enligt fastställda kriterier:

- Härjedalens pastorat
- Saltoluokta kyrkkåta
- Jokkmokks församling
- Vännäs Bjurholm pastorat
- Jukkasjärvi församling
- Luleå stift
- Luleå stift/Pajala församling
- Syd-östra Jämtlands pastorat
- Kiruna sameförening
- Sjukhuskyrkan vid Sunderby sjukhus
- Bygdeå församling
- Västerslättkyrkan, Umeå Stadsförsamling.

Projektmedel för insatser att främja samiskt kyrkoliv

Följande församlingar, pastorat och stift har tilldelats projektmedel för insatser som syftar till att främja samiskt kyrkoliv (beslut om tilldelning av projektmedel av generalsekreteraren efter av beredning i Samiska rådet i Svenska kyrkan):

- Luleå stift
- Syd-östra Jämtlands pastorat

- Södra Lapplands pastorat
- Luleå stift/Bibelsällskapet.

Forskningsuppdrag under 2023

Under 2023 påbörjades tre forskningsuppdrag inom ramen för försoningsprocessen.

1. Kyrkohistorisk studie om kyrkans historiska agerande i markfrågor i norr

Urban Claesson, professor i kyrkohistoria vid Uppsala universitet, har tilldelats projektmedel att leda arbetet med genomförandet av en vetenskaplig kyrkohistorisk studie och producera en rapport om kyrkans och dess företrädares historiska agerande i markfrågor i norra Sverige.

Forskningsstudien ska ge en tydligare bild av om och i så fall på vilket sätt samiska marker förvärvats av kyrkan. Hur agerade kyrkan historiskt i markfrågor i norra Sverige? Studien ska inventera såväl tidigare forskning som arkivmaterial. Hade kyrkan någon roll i statens agerande och tillkomsten av rennäringslagstiftningen från slutet av 1800-talet och regleringen av markanvändning? Det är särskilt intressant att granska hur marker, som kan ha varit samiska skatteland eller liknande områden som samer historiskt bebott, kan ha blivit en del av de prästlönetillgångar som Svenska kyrkan idag förvaltar. Har kyrkan i så fall övertagit samiska skatteland på ett sätt som varit kränkande för eller inneburit ett övergrepp mot samer? Det handlar bland annat om granskning av kyrkligt och statligt arkivmaterial, såsom fastighetsregister och skattelängder, för att härleda ursprunget till kyrkans nuvarande markförvaltning inom områden i norra Sverige.

2. Forskningsstudie kring utgrävning vid Akamella ödekyrkogård

Carl-Gösta Ojala, universitetslektor vid institutionen för arkeologisk och antik historia vid Uppsala universitet har tilldelats projektmedel att göra en vetenskaplig studie och producera en rapport rörande repatrierade kvarlevor från Muonionalusta ödekyrkogård/Akamella i Pajala församling.

Syftet med forskningsstudien är att fördjupa kunskapen om hur utgrävningen gick till; vilka som var involverade eller delaktiga när utgrävningen skedde; vilka gravar på kyrkogården som omfattades av utgrävningen; hur det gick till när kvarlevorna hamnade vid Helsingfors universitet respektive Uppsala universitet; om det finns uppgifter om att ytterligare kvarlevor överlämnats till andra institutioner; om det bedrivits forskning på kvarlevorna och i så fall när forskningen upphörde. I uppdraget ingår att granska material vid berörda institutioner samt eventuella kyrkliga dokument i Pajala och Muonio församlingar.

Forskningsstudien ska resultera i ett underlag som ska bidra till att ge en tydligare bild av det historiska skeendet. Resultaten behöver redovisas och diskuteras vid ett seminarium eller liknande som en del i det planerade återbördandet av kvarlevorna.

3. Uppdrag kring återbördanden/repatrieringar av samiska kvarlevor

Kaisa Huuva, forskare, hade under några månader ett uppdrag att ta fram en generell vägledning till stift och församlingar kring hur återbördanden/repatriering av samiska mänskliga kvarlevor kan genomföras.

I uppdraget ingick också att stödja Luleå stift i kommande återbördanden i Akamella och Ruonala sommaren 2024, skriva en rapport tillsammans med Sameetinget kring Riksantikvarieämbetets regeringsuppdrag, samt anordna ett rundabords-samtal kring repatriering.

Nordiskt möte i september i Luleå

Nordkalottens kyrkliga nätverk och den nationella nivån bjöd den 13 september 2023 in Norska, Svenska och Finska kyrkornas samiska råd till en gemensam seminariedag om sannings- och försoningsprocesserna i våra länder och kyrkor. Till dagen bjöds även representanter för tornedalska och kvänska organisationer samt de olika sannings- och försoningskommissionerna i Norge, Finland och Sverige. Konferensen tolkades till svenska, nordsamiska, meänkieli och finska.

Ärkebiskop Martin Modéus bjöd den 23 november 2023 tillsammans med Samiska rådet i Svenska kyrkan in till ett tredje rundabordssamtal kring repatriering. Denna gång var temat Lärdomar och erfarenheter från återbördandeprocesser av samiska mänskliga kvarlevor – vägen framåt.

Utbildningsinsats samiskt kyrkoliv

Den nationella nivån har under 2023 planerat en utbildningsinsats kring samiskt kyrkoliv i samarbete med Älvsby folkhögskola i Älvsbyn. Utbildningsinsatsen kommer att erbjudas utvalda församlingar och pastorat i Luleå och Härnösands stift under 2024–2025. Syftet med utbildningen är att skapa ökad förståelse och kunskap inom samiskt kyrkoliv för att uppnå långsiktig förändring i samråd med den samiska kontexten lokalt. Målgrupperna är personal, ideella och förtroendevalda.

Samiska rådet i Svenska kyrkans bedömning av insatser mot antagna mål och åtaganden

Samiska rådet ska enligt 4 § kyrkostyrelsens instruktion för Samiska rådet i Svenska kyrkan

- följa verksamhetens genomförande, bedöma resultatet av insatserna och göra uppföljningar mot antagna mål och åtaganden som Svenska kyrkan beslutat om i anslutning till ursäkten till det samiska folket.

Samiska rådets bedömningar under året

Samiska rådet rekommenderade under året att fördela 553 985 kronor i utvecklingsmedel till tolv stift, församlingar, pastorat och samiska föreningar enligt antagna kriterier.

Samiska rådet fick vid novembermötet en redovisning för hur ursäktmedel använts under 2023. Rådet bedömer att ursäktmedlen använts enligt plan för 2023.

Samiska rådet har löpande under året informerats om utbildningssatsningen med Älvsbyns folkhögskola och en ledamot från rådet har varit med i referensgruppen kring utbildningssatsningen. Samiska rådets bedömning är att detta är en viktig utbildningssatsning.

Ekonomi

Under 2023 har 3,5 miljoner kronor förbrukats i arbetet med åtagandena.

Bilaga 1 Kostnaderna i begravningsverksamheten

Ekonomi- och finansavdelningen Promemoria

Kostnaderna i begravningsverksamheten

Promemorians huvudsakliga innehåll

Kyrkomötet beslutade den 23 november 2022 att bifalla motion 2022:39 Kostnaderna i begravningsverksamheten punkt 1 av Sten Jansson m.fl., att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda orsakerna till de påtagligt ökade begravningskostnaderna inom Svenska kyrkan.

Promemorian är uppdelad i två huvudsakliga delar.

Den första delen redovisar, utifrån den ekonomiska statistik som Svenska kyrkans begravningshuvudmän genom åren lämnat, den historiska utvecklingen av begravningsverksamhetens olika kostnadsslag. I den delen av promemorian kan konstateras att verksamhetens kostnader inom Svenska kyrkans begravningsverksamhet sedan 2011 har hållit ungefär samma ökningstakt som kostnaderna för landets kommuner. Efter införandet av enhetlig begravningsavgift 2017 har kostnadsökningstakten växlat upp, inte minst inom Fastigheter och mark i driftredovisningen. Den högre takten på *nettokostnadens* ökning under perioden 2017–2022 har samtidigt, om man rensar för befolkningsökningens påverkan på kostnaderna, i stort sett motsvarat inflationstakten under samma period.

Den andra delen av promemorian innehåller redovisning av resultatet från en enkätundersökning som riktade sig till ett urval av begravningshuvudmännen mellan november 2023 och januari 2024. Frågorna i enkäten tog sikte på faktorer som har betydelse för kostnadsutvecklingen men som inte framgår av den ekonomiska statistik som huvudmännen på årsbasis sedan tidigare lämnat. I den delen rapporterade utvalda huvudmän bland annat att underhållsskulden vid utgången av 2022 hade halverats i förhållande till den underhållsskuld som fanns vid ingången av 2017. Vidare rapporterade huvudmännen att kostnader inom begravningsverksamheten som följer av kulturmiljölagens (1988:950) bestämmelser har, räknat från en låg nivå, sedan 2014 stigit betydligt.

1	Inledning	34
1.1	Uppdraget	34
1.1.1	Kyrkomötets beslut	34
1.1.2	Utredningsdirektiven	34
1.2	Tillämpliga regler	34
1.2.1	Lagregleringen	34
1.2.2	Kyrkoordningen	35
1.2.3	Reglering kring redovisning av begravningsverksamheten	35
2	Kostnadsutvecklingen i begravningsverksamheten	36
2.1	Den ekonomiska statistiken	36
2.1.1	Bakgrund	37
2.1.2	Regeländringar under perioden	37
2.1.3	Kostnadsutvecklingen inom hela huvudmannområdet	38
2.1.4	Begravningsverksamhetens kostnader enligt internredovisningen	39
2.1.5	Interna jämförelser av nettokostnadens utveckling	41
2.1.6	Externa jämförelser av nettokostnadens utveckling	42
2.2	Enkätundersökning	44
2.2.1	Bakgrund	45
2.2.2	Eftersatt och planerat underhåll	46
2.2.3	Kostnader med anledning av kulturmiljölagen	47
2.2.4	Fördelning i redovisningen mellan begravningsverksamhet och kyrklig verksamhet	48
2.2.5	Överföring av kostnader från kommuner och regioner	48
2.2.6	Klimatförändringarnas påverkan	48
2.2.7	Krisberedskap	49
2.2.8	Ambitionsnivå i utförandet av verksamheten	50
2.2.9	Investeringar (fastigheter och mark, krematorieverksamhet, utbyte av maskinpark)	50
2.2.10	Hållbarhetsarbetet i församlingen	51
3	Konsekvenser	52

1 Inledning

1.1 Uppdraget

1.1.1 Kyrkomötets beslut

Kyrkomötet beslutade den 23 november 2022 i enlighet med Organisationsutskottets betänkande O 2022:11 att bifalla motion 2022:39 Kostnaderna i begravningsverksamheten punkt 1 av Sten Jansson m.fl., att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda orsakerna till de påtagligt ökade begravningskostnaderna inom Svenska kyrkan.

1.1.2 Utredningsdirektiven

Utredningen har haft följande riktlinjer, som generalsekreteraren fastställt, som utgångspunkt i arbetet:

- ◆ Kostnadsutvecklingen i begravningsverksamheten ska mätas under perioden 2012–2022, det vill säga under en tidsperiod som omfattar både före och efter tidpunkten för införandet av systemet med enhetlig begravningsavgift.
- ◆ *Interna jämförelser* av kostnadsutvecklingen inom begravningshuvudmannaområdet görs mellan olika tätortsgrupper, med huvudmän som har krematorier samt med begravningsgemenskapen i Göteborg.
- ◆ *Externa jämförelser* av kostnadsutvecklingen görs med begravningsverksamheten i Stockholms respektive Tranås kommuner samt annan skattefinansierad verksamhet som är jämförbar med begravningsverksamheten.
- ◆ Ett urval av Svenska kyrkans begravningshuvudmän ska ingå i en enkätundersökning. Frågorna i enkäten ska avse faktorer som har betydelse för kostnadsutvecklingen såsom interna kvalitetskrav i utförandet av verksamheten, förändringar i nycklar som fördelar kostnader mellan kyrklig verksamhet respektive begravningsverksamhet, underhållsskuld på kyrkogårdarna, länsstyrelsernas tillämpning av kulturmiljölagen samt klimatförändringarnas påverkan.

Redovisning av uppdraget sker i kyrkostyrelsens arbetsutskott, varefter kyrkostyrelsen lämnar slutredovisning till 2024 års kyrkomöte.

1.2 Tillämpliga regler

1.2.1 Lagregleringen

1.2.1.1 Begravningsverksamheten och utövandet av dess tillsyn

Huvudmän för begravningsverksamheten är, förutom i Stockholm och Tranås kommuner där kommunen är begravningshuvudman, församlingar och kyrkliga samfundigheter (pastoraten samt Göteborgs Begravningsgemenskap). I 1 kap. 1 § begravningslagen (1990:1144) definieras innehållet i begreppet begravningsverksamhet som ”de olika åtgärder som har direkt samband med förvaltningen av allmänna begravningsplatser”. I 9 kap. 6 § samma lag finns sedan en specifikation över vilka tjänster som begravningshuvudmannen ska tillhandahålla ett dödsbo utan kostnad för dödsboet. Dessa tjänster är tillhandahållande av

- ◆ gravplats på allmän begravningsplats under en tid av 25 år,
- ◆ gravsättning inklusive gravöppning, återfyllning och iordningställande av öppnad grav,
- ◆ transporter från det att huvudmannen övertagit ansvaret för stoftet till dess att gravsättning skett,
- ◆ kremering,
- ◆ lokal för förvaring och visning av stoftet samt
- ◆ lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler.

Länsstyrelsen utövar tillsyn över begravningsverksamheten enligt 10 kap. samma lag, som ska förordna ett eller flera begravningsombud att granska hur församlingen tar till vara de personers intressen som inte tillhör Svenska kyrkan. Till begravningsombud ska förordnas en för uppdraget lämplig och kvalificerad person, där särskild hänsyn ska tas till bland annat kunskaper inom ekonomi. I samma lag anges även på vilket sätt huvudmannen ska samarbeta med och tillmötesgå ombudet för att den senare ska kunna fullgöra sin uppgift som ombud.

1.2.1.2 Begravningsavgift

Den som är folkbokförd i Sverige ska, enligt 9 kap. 1 § begravningslagen, betala en avgift för begravningsverksamheten (begravningsavgift). Begravningsavgiften baseras på den beskattningsbara förvärvsinkomsten och betalas i samband med inkomstskatten. Avgiften ska betalas till begravningshuvudmännen inom Svenska kyrkan eller, för den som är folkbokförd i en kommun där kommunen är huvudman, till den kommunen (9 kap. 2 § begravningslagen). År 2016 infördes en enhetlig begravningsavgiftssats för personer som är folkbokförda utanför Stockholms och Tranås kommuner, vilken började tillämpas första gången på utbetalningsår 2017. Den enhetliga avgiftssatsen baseras på huvudmännens beräknade kostnader för det följande beskattningsåret samt inkomststoppigheter från Skatteverket. För att Kammarkollegiet ska kunna kontrollera att avgiften enbart används till begravningsverksamhet måste huvudmannen ha en särredovisning av begravningsverksamhetens intäkter och kostnader. Innan avgiftssatsen bestäms av Kammarkollegiet ska begravningsombudet yttra sig över huvudmannens kostnadsförslag.

1.2.2 Kyrkoordningen

Varje kyrklig begravningshuvudman ska genom beslut i kyrkofullmäktige fastställa riktlinjer för hur begravningsverksamheten ska vara utformad (2 kap. 6 a §). Det ingår i stiftets uppgifter att ha tillsyn över hur församlingarnas och pastoratens uppdrag som begravningshuvudman fullgörs (57 kap. 1 §). Kyrkostyrelsen svarar för övergripande frågor avseende begravningsverksamheten (10 kap. 3 § andra stycket).

Den nationella nivån tillhandahåller utbildningar och rådgivning för huvudmännen kring exempelvis ekonomi, juridik och kulturarvsfrågor inom verksamheten. Därutöver finns en nationell samordnare för begravningsverksamheten. Denna verksamhet finansieras idag av avgiften för gemensam verksamhet (kyrkoavgiften) och inte till någon del via begravningsavgiften.

1.2.3 Reglering kring redovisning av begravningsverksamheten

Eftersom begravningsverksamheten finansieras av den begravningsavgift som betalas av alla folkbokförda, är det som ovan nämnts viktigt att begravningsverksamhetens intäkter och kostnader särredovisas på ett korrekt sätt.

Svenska kyrkans Församlingsförbund (nuvarande Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation) presenterade 1999 en modell för särredovisning av begravningsverksamhetens intäkter och kostnader. Modellen har under årens lopp uppdaterats inom ramen för kyrkostyrelsens redovisningsråd för Svenska kyrkan (tidigare Svenska kyrkans redovisningskommitté) KRED. Modellen har legat till grund för de flesta församlingars och pastorats särredovisning sedan år 2000 och dess syfte är att säkerställa att personer som inte är medlemmar i Svenska kyrkan inte betalar för religiös verksamhet, det vill säga att begravningsavgiften endast används till begravningsverksamhet. Omvänt är det också viktigt att säkerställa att kyrkoavgiften endast används till att finansiera den kyrkliga verksamheten. Enligt modellens huvudregel

ska huvudmannen, i det fall det råder tveksamhet huruvida en åtgärd ska hänföras till kyrklig verksamhet eller begravningsverksamhet, tillämpa följande principer.

- ♦ Vid osäkerhet rörande kostnader ska dessa anses tillhöra den kyrkliga verksamheten, och
- ♦ vid osäkerhet rörande intäkter ska dessa anses tillhöra begravningsverksamheten.

Under mars 2024 uppdaterades modellen av KRED och utgör ett viktigt instrument för att bibehålla en enhetlig redovisning och för att skapa likartade bedömningar över hela landet. Rådgivning och utbildning rörande särredovisningen tillhandahålls av den nationella nivån.

2 Kostnadsutvecklingen i begravningsverksamheten

Församlingar och pastorat är lokala ekonomiska enheter inom Svenska kyrkan. En begravningshuvudman som bedriver begravningsverksamhet inom Svenska kyrkan är alltid en ekonomisk enhet, det vill säga antingen en församling med egen ekonomi, ett pastorat eller den partiella enheten Göteborgs begravnings-samfällighet.

2.1 Den ekonomiska statistiken

Slutsatser: Verksamhetens kostnader för begravningsverksamheten inom Svenska kyrkan har sedan 2011 hållit ungefär samma ökningstakt som kostnaderna för landets kommuner. Kostnaderna för avskrivningar på genomförda investeringar av materiella anläggningstillgångar är den kostnad som sedan 2011 ökat mest i procent bland kostnaderna i särredovisningen. Samtliga kostnadslag inom verksamhetens kostnader har i olika grad haft en högre ökningstakt sedan införandet av enhetlig begravningsavgift 2017 jämfört med perioden innan. Nettokostnadens ökningstakt har med anledning av detta också varit högre sedan 2017 än vad den var åren innan.

Begravningsverksamhetens nettokostnad i *kronor per invånare* har sedan 2011 stigit i en lägre takt jämfört med nettokostnaden i kronor på grund av att befolkningen ökat under samma period. Befolkningsökningen som sker ställer i sig nya krav på begravningsverksamhetens omfattning. Inom nettokostnaden per invånare har begravningshuvudmännens övriga kostnader, sett som årssnitt sedan 2011, haft en högre ökningstakt än inflationen, även om det omvända förhållandet gäller om man enbart ser till åren från och med 2017. Huvudmännens personalkostnader räknat per invånare har sedan 2011 haft en något lägre ökningstakt än löneökningstakten inom kommunal sektor.

Kostnaderna för *Fastigheter och mark* samt *Administration och ledning* är de driftskostnader som, i nämnd ordning, enligt internredovisningen haft de högsta kostnadsökningstakterna sedan systemet med enhetlig begravningsavgift infördes 2017. Inom kostnaden för fastigheter och mark har underhållskostnader och övriga kostnader (sistnämnda kostnad innehåller avskrivningar och räntekostnader) sedan 2019 haft betydligt högre ökningstakter jämfört med driftskostnaderna. Under första pandemiåret 2020 sjönk driftskostnaderna inom fastigheter och mark relativt kraftigt.

Nettokostnadens ökningstakt i begravningsverksamheten har sedan den enhetliga begravningsavgiften infördes varit som högst i landsbygd och glesbygd, medan huvudmän i storstäderna hållit den lägsta ökningstakten. Göteborgs begravnings-samfällighet har haft en märkbart lägre nettokostnadsökning jämfört med resterande del av Svenska kyrkans begravningshuvudmannaområde.

Svenska kyrkan har som begravningshuvudman sedan 2017 haft en lägre ökningstakt på nettokostnaden i begravningsverksamheten *räknat per invånare*

jämfört med Stockholms stad, men däremot en högre ökningstakt jämfört med Tranås kommun under samma period. Stockholms stad har under perioden haft en skatteunderlagstillväxt som varit högre än motsvarande tillväxt inom Svenska kyrkans begravningshuvudmannaområde. Detta har skapat ett utrymme för kostnadsökningar i kommunens begravningsverksamhet utan att begravningsavgiftssatsen till följd av detta har behövt höjas. Svenska kyrkan hade vid utgången av 2022 en nettokostnad per invånare för verksamheten som var betydligt högre jämfört med de kommunala huvudmännens motsvarande nettokostnad.

Vid utgången av 2022 uppgick begravningsverksamhetens andel av pastoratens materiella anläggningstillgångar till 34 procent, medan begravningsverksamhetens andel av pastoratens totala upplåning hos kreditinstitut motsvarade 59 procent.

2.1.1 Bakgrund

Varje år lämnar församlingar, pastorat och stift en obligatorisk ekonomisk redogörelse till kyrkostyrelsen. Därvid lämnar församlingar och pastorat uppgifter om resultaträkning, balansräkning, driftsredovisning, särredovisning avseende begravningsverksamheten samt de övriga uppgifter som kyrkostyrelsen kan komma att besluta om (SvKB 2013:27). Statistiska centralbyrån samlar årligen in dessa uppgifter på uppdrag av Svenska kyrkan. Nämda statistik görs sedan tillgänglig i statistikverktyget VisA, som finns tillgängligt på Svenska kyrkans gemensamma intranät Kornet.

Redovisningen som följer nedan baserar sig på den ekonomiska statistik som begravningshuvudmännen lämnat under perioden 2012–2022 via den ekonomiska redogörelsen.

2.1.2 Regeländringar under perioden

Vissa regeländringar har införts inom det ekonomiska området efter 2011 som i viss mån påverkar jämförbarheten i de tidsserier med data som redovisas i framställningen nedan. Det avser dels tidpunkten för redovisningsregler enligt K3, som trädde i kraft fullt ut för samtliga ekonomiska enheter inom Svenska kyrkan från 2017. K3-regelverket skiljer sig från tidigare redovisningsregler bland annat med avseende på tillvägagångssättet för avskrivningar på materiella anläggningstillgångar. 2017 infördes också ett nytt system för finansiering av begravningsverksamheten, där en enhetlig begravningsavgiftssats som avser hela området för Svenska kyrkans begravningshuvudmannaskap gäller. Avgiftssatsen fastställs varje år av Kammarkollegiet på basis av summan av huvudmännens kostnadsbudgetar i förhållande till invånarnas beskattningsbara inkomster inom begravningshuvudmannaområdet. Åren före 2017 varierade begravningsavgiftssatserna mellan huvudmännen, även om det också på den tiden var den statliga myndigheten Kammarkollegiet som på förslag av huvudmännen fastställde avgiftssatserna.

Slutligen ska även nämnas att en ny driftsredovisning (internredovisning) trädde i kraft fullt ut från och med 2014 inom Svenska kyrkan, med en övergångsperiod på tre år. Dessa förändringar omfattade även internredovisningen för begravningsverksamheten. Med anledning av detta redovisas kostnader i vissa av tabellerna nedan med 2015 som första förändringsår.

2.1.3 Kostnadsutvecklingen inom hela huvudmannområdet

En intressant kostnad att följa upp i sammanhanget är begravningsverksamhetens nettokostnad, det vill säga den del av kostnaderna som begravningsavgiften finansierar efter avdrag för övriga intäkter. Härigenom får man fram hur mycket verksamheten kostar för de skattebetalare som bor i området för Svenska kyrkans begravningshuvudmannaskap.

Tabell 1 nedan visar hur nettokostnadens intäkter och kostnader enligt särredovisningen förändrats mellan 2011 och 2022. Eftersom folkmängdsökningen i Sverige har påverkat behovet av omfattningen på den begravningsverksamhet som bedrivits under perioden, redovisas förändringstalen även utslaget per invånare så att jämförelse mot lämpliga kostnadsindex blir möjliga att göra.

Tabell 1. Förändring av begravningsverksamhetens nettokostnad sedan 2011

Miljoner kronor	2011	2022	Δ per år %	Δ per år och invån.	Δ per år och invån. 2012-2016	Δ per år och invån. 2017-2022
+ Övriga intäkter	446	335	-2,4%	-3,3%	0,9%	-6,8%
<i>Verks. kostnader:</i>						
- Personalkostnader	1 953	2 848	3,5%	2,5%	2,4%	2,7%
- Övriga kostnader	1 705	2 555	3,8%	2,9%	2,8%	2,9%
- Avskrivningar	360	601	4,8%	3,8%	3,2%	4,4%
S:a verks. kostnader	4 018	6 004	3,7%	2,8%	2,6%	2,9%
- Netto räntekostnad	85	92	3,4%	2,5%	-12,8%	15,2%
Nettokostnad	3 657	5 761	4,2%	3,3%	2,5%	3,9%
<i>Konsumentprisindex</i>				2,2%	0,3%	3,7%
<i>Löneutveckling kommunal sektor (SCB)</i>				2,8%	2,5%	3,0%

Verksamhetens kostnader per invånare har således ökat med i snitt 2,8 procent per år sett över hela perioden. Nettokostnaden har dock ökat mer än så, med 3,3 procent då intäkter som inte är begravningsavgift samtidigt har minskat. Dessa intäkter avser främst fakturering för kremationer, där huvudmännen i allt mindre utsträckning fakturerar varandra för denna tjänst efter att systemet med enhetlig begravningsavgift infördes. Denna förändring innebär i sig ett nollsummespel och påverkar inte utvecklingen av nettokostnaden för begravningshuvudmannområdet som helhet. Av verksamhetskostnaderna har kostnaderna för avskrivningar ökat mest i procent sedan 2011. Det beror till stor del på ökningen av omfattningen på investeringar i materiella anläggningstillgångar, som varit som störst efter införandet av enhetlig begravningsavgift. Till viss del beror ökningen även på det nya K3-regelverkets krav på komponentavskrivningar, som trädde i kraft fullt ut i redovisningen inom Svenska kyrkan från 2017. Övriga kostnader i särredovisningen, som innehåller kostnader för inköp av varor och tjänster, har enligt tabell 1 ovan ökat i en högre takt räknat per invånare än KPI (konsumentprisindex) sedan 2011. Detta gäller dock inte under de senaste sex åren, där KPI utvecklats i en högre takt än huvudmännens övriga kostnader. Slutligen syns i tabell 2 att huvudmännens personalkostnader per invånare sedan 2011 ökat i en något lägre takt än vad som motsvarar löneutvecklingen inom kommunal sektor (alla verksamheter)¹. Statistik över begravningsverksamhetens antal anställda finns bara tillgänglig från år 2020, vilket gör att personalkostnad per anställd här inte kan redovisas för hela perioden.

¹ Källa: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/loner-och-arbetskostnader/lonestrukturstatistik-kommuner/pong/tabell-och-diagram/genomsnittlig-manadslon/>

Det är också värt att notera, att nettokostnaden per invånare som redovisas i tabell 1 ovan är relevant att studera främst på en nivå som avser hela begravningshuvudmannaoområdet. Detta mot bakgrund av tidigare nämnda system med enhetlig begravningsavgift, som numera gäller inom hela området för Svenska kyrkans huvudmannaskap. Systemet gör att det endast är på den aggregerade totala nivån som man kan notera ett korrekt snitt av vad invånaren betalar för att finansiera redovisad nettokostnad. Exempelvis betalar invånare i Göteborgs kommun i systemet med enhetlig avgift betydligt mer i begravningsavgift än vad som motsvarar nettokostnaden för verksamheten i just Göteborgs kommun. Invånarna i Göteborgs kommun bidrar i detta system även till att täcka kostnaderna för begravningshuvudmän inom Svenska kyrkan utanför Göteborgs kommun.

Nästa tabell nedan jämför ökningen av verksamhetens kostnader inom begravningsverksamheten (ej räknat per invånare) med ökningen av motsvarande kostnader hos kommunerna. Omfattningen av verksamheten hos både kommunerna och Svenska kyrkans begravningsverksamhet förändras med anledning av att folkmängden ökar.

Tabell 2. Utveckling av begravningsverksamhetens kostnader 2012–2022

Förändring i procent	2012-2022	2012-2016	2017-2022
Verksamhetens kostnader	3,7%	3,6%	3,8%
D:o kommunerna	3,9%	4,4%	3,4%

Av tabellen ovan kan man notera att verksamhetens kostnader inom Svenska kyrkans begravningsverksamhet, sett över hela perioden, hållit ungefär samma kostnadsökningstakt som den totala verksamheten i landets kommuner.² Under perioden 2012–2016 (då flyktingströmmarna var som mest intensiva) hade kommunerna en högre kostnadsökningstakt än Svenska kyrkans begravningsverksamhet, medan det omvända gäller för perioden 2017–2022.

2.1.4 Begravningsverksamhetens kostnader enligt internredovisningen

År 2014 trädde en ny modell för internredovisning³ i kraft fullt ut, vilket innebar förändringar i internredovisningen både i den kyrkliga verksamheten och i begravningsverksamheten. Tabellen nedan visar hur begravningsverksamhetens kostnader utvecklats enligt den nya internredovisningen sedan införandet av nämnda redovisning. Med anledning av att denna redovisning inkluderar interna poster, skiljer sig både belopp och förändringstakt på verksamhetens kostnader enligt internredovisningen något från motsvarande kostnader enligt särredovisningens kostnader i tabellerna 1 och 2 ovan.

Viktigt att komma ihåg vid jämförelser mellan begravningshuvudmän avseende olika nettokostnader som görs nedan, är att dessa är påverkade av olikheter i administrativa rutiner. Vissa huvudmän som har kremeringsugnar väljer att fakturera andra huvudmän för utförda kremeringar, medan andra kremationshuvudmän har upphört med denna fakturering till följd av systemet med enhetlig begravningsavgift som infördes 2017.

² Källa: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/offentlig-ekonomi/finanser-for-den-kommunala-sektorn/rakenskapssammandrag-for-kommuner-och-regioner/pong/statistiknyhet/kommunernas-och-regionernas-preliminara-bokslut-for-2022/>

³ Internredovisning speglar omflyttning av resurser inom församlingen. Det gör att summan av intäkter och kostnader i församlingens internredovisning (verksamhetsindelningen/driftsredovisningen) oftast är högre än motsvarande summa i externredovisningen (resultaträkningen).

Tabell 3. Utveckling av begravningsverksamhetens kostnader 2015–2022 enligt internredovisningen

Förändring i procent	2015	2016	Snitt 2017- 2022	Belopp 2022 Mnkr
Verksamhetsgemensamt	-0,1%	-3,5%	1,3%	400
Administration och ledning	4,3%	4,5%	5,4%	1 016
Gravsättning och kyrkogårdsskötsel	6,8%	3,5%	3,3%	3 423
Krematorium	3,4%	4,1%	4,0%	303
Fastigheter och mark	6,8%	4,4%	6,6%	982
Summa kostnader	5,7%	3,8%	3,9%	6 124

Kostnaderna för *verksamhetsgemensamt* avser exempelvis kostnader för begravningsombud. *Administration och ledning* avser personalkostnader för arbetsledning och administration samt begravningsverksamhetens andel av gemensamma kostnader och administration. *Fastigheter och mark* avser underhålls- och driftskostnader (där personalkostnader ingår), avskrivningar på byggnader och mark samt internränta på nyttjande av huvudmannens anläggningstillgångar. För Göteborgs begravnings-samfällighet handlar dock räntekostnaderna främst om externa sådana, eftersom det i det fallet är begravningsverksamheten själv som vid behov tar upp lån och som äger de anläggningstillgångar som används i verksamheten.

Kostnaderna för fastigheter och mark samt administration och ledning⁴ har, i nämnd ordning, haft den högsta takten på kostnadsökningarna sedan systemet med den enhetliga begravningsavgiften infördes 2017. Dessa två kostnadsposter var vid utgången av 2022 ungefär lika stora beloppsmässigt och svarade då för 33 procent av begravningsverksamhetens samlade kostnader. Kostnaderna för den huvudsakliga verksamheten, gravsättning och kyrkogårdsskötsel, har däremot utvecklats i en betydligt lägre takt under samma period. Samtidigt ökade personalkostnadernas andel i denna verksamhet från 64 procent till 69 procent mellan åren 2017 och 2022.⁵ Beträffande kostnaderna för *krematorier*, består dessa i huvudsak av motsvarande kostnader som nämnts för fastigheter och mark ovan. Under 2022 varierade nettokostnaden per kremation från cirka 2 000 kronor till cirka 14 000 kronor per kremation mellan de huvudmän inom Svenska kyrkan som bedriver krematorieverksamhet.⁶ Detta kan bland annat bero på skillnader i kapacitetsutnyttjande eller om investering i nytt krematorium nyligen har skett.

Kostnaderna för begravningsverksamhetens fastigheter och mark specificeras ytterligare i kostnadsslagen drift, underhåll och övriga kostnader enligt tabell 4 nedan. Specifikation av begravningsverksamhetens fastigheter och mark efterfrågades första gången i den ekonomiska redogörelsen för 2019.

⁴ Begravningsverksamheten har också en del av huvudmannens kostnader för gemensam administration, vilken ingår i begravningsverksamhetens kostnader för Administration och ledning. Enligt enkätundersökning till ett urval av huvudmännen i januari 2024 hade den gemensamma administrationens del av nämnda kostnader sjunkit från 71 procent till 63 procent vid utgången av 2022 jämfört med 2017.

⁵ Enligt enkätundersökning till ett urval av huvudmännen i januari 2024.

⁶ Källa: Ekonomisk redogörelse 2022 och kremationsstatistik från SKKF avseende 2022.

Tabell 4. Utveckling av huvudmännens kostnader för fastigheter och mark 2020–2022 enligt internredovisningen

Förändring i procent	2020	2021	2022	Snitt 2020- 2022	Belopp 2022 mnr
Driftkostnader	-11,9%	2,9%	9,9%	0,3%	254
Underhållskostnader	23,3%	0,7%	9,9%	11,3%	280
Övriga kostnader	6,4%	16,2%	13,2%	11,9%	448
S;a fastigheter och mark	4,9%	7,8%	11,4%	8,0%	982

Underhållskostnaderna i begravningsverksamhetens kostnader för fastigheter och mark ökade kraftigt under pandemiåret 2020, vilket förklarar den höga ökningstakten av dessa kostnader som snitt under de tre senaste åren. Trots detta har de övriga kostnaderna under fastigheter och mark ökat än mer under perioden och dessa kostnader motsvarar samtidigt nästan hälften av aktuella fastighetskostnader. Begravningsverksamhetens kostnader för internränta, räntekostnader samt avskrivningar på materiella anläggningstillgångar ingår i nämnda kostnadsslag. Räntekostnaderna hade vid utgången av 2022 fördubblats och ökat med 50 miljoner kronor jämfört med 2019, medan avskrivningskostnaderna hade ökat med 15 procent eller 80 miljoner kronor under samma period. Således en total kostnadsökning om 130 miljoner kronor för räntor och avskrivningar.

Begravningsverksamhetens andel av de materiella anläggningstillgångarna uppgick till 34 procent eller 7,4 miljarder kronor vid utgången av 2022, medan begravningsverksamhetens externa upplåning uppgick till 2,1 miljarder kronor. Det senare motsvarade 59 procent av pastoratens totala upplåning hos kreditinstitut.

2.1.5 Interna jämförelser av nettokostnadens utveckling

För att se hur den kostnad som finansieras av begravningsavgiften, nettokostnaden, fördelar sig i olika delar av landet kan man göra gruppvisa jämförelser, där gruppindelningen baseras på demografiska förhållanden som befolkningstäthet. Tabell 5 nedan visar nettokostnadens utveckling för huvudmän i olika tätortsgrupper enligt Statistiska centralbyråns definition. Göteborgs begravningsamfällighet⁷ finns med i tabellen som jämförelse och ingår i siffrorna för begravningshuvudmannaoområdet som helhet, men däremot inte i storstadsgruppen (där samfälligheten är belägen). Den ingår heller inte i gruppen krematoriehuvudmän i tabellen, trots att samfälligheten i Göteborg bedriver krematorieverksamhet. Detta på grund av samfällighetens storlek och att den till skillnad från övriga huvudmän är en partiell samfällighet.

⁷ Begravningsamfälligheten i Göteborg bildades som partiell samfällighet 2018. Dessförinnan ingick den begravningsverksamhet som nämnda samfällighet omfattar i dåvarande Göteborgs kyrkliga samfällighet.

Tabell 5. Förändring av begravningsverksamhetens nettokostnad per tätortsgrupp m.m. 2015–2022⁸

Procent	2015	2016	Årssnitt 2017-2022	Netto- kostnad 2022 mnkr
Storstad exkl. Gtbg	7,0%	16,1%	2,3%	156
Förort	13,1%	0,7%	3,4%	706
Större stad	8,2%	4,4%	4,9%	833
Medelstor stad	5,2%	4,9%	5,2%	1 258
Större tätort	6,9%	1,4%	4,6%	741
Mindre tätort	7,4%	5,5%	4,7%	962
Landsbygd	4,0%	6,8%	6,9%	527
Glesbygd	4,4%	4,7%	6,1%	377
Göteborgs begravnings- samfällighet	6,1%	6,8%	2,8%	187
Totalt	6,7%	4,1%	4,8%	5 754
Varav krematoriehuvudmän exkl. Gtbg	6,8%	5,7%	5,0%	1 852

Landsbygdgruppen och glesbygdgruppen i nämnd ordning har således haft de högsta kostnadsökningstakterna sedan den enhetliga begravningsavgiften trädde i kraft 2017. Förortsgruppen och storstadsgruppen uppvisar samtidigt extremvärden i kostnadsförändring för 2015 respektive 2016, vilka främst är att härleda till kostnads-posten Fastigheter och mark i internredovisningen. Storstadsgruppen har sedan 2017 haft den lägsta kostnadsökningstakten sedan införandet av enhetlig begravningsavgift, även vid jämförelse med begravningsamfälligheten i Göteborg. I tabellen ovan syns vidare att begravningsamfälligheten haft en kostnadsökningstakt som i snitt legat under begravningshuvudmannaområdets ökningstakt med två procentenheter sedan 2017. Det förklaras till viss del av en mycket låg förändringstakt i Göteborg under pandemiåren 2020–2021, då nettokostnaden ökade med endast 0,8 procent 2020 och minskade med -1,5 procent 2021. Nämnda begravningsamfällighet har med sina 34 kyrkogårdar inom Göteborgs kommun relativt sett en mycket omfattande verksamhet och med det följer vissa stordriftsfördelar. Det innebär större möjligheter att kunna uppnå kostnadseffektivitet i verksamheten jämfört med många mindre begravningshuvudmän. Krematoriehuvudmännen inom Svenska kyrkan är 54 till antalet (exklusive Göteborgs begravningsamfällighet) och hade totalt sett en nettokostnad som under 2022 motsvarade 32 procent av den totala nettokostnaden inom Svenska kyrkans begravningshuvudmannaområde. Dessa huvudmän har efter införandet av enhetlig begravningsavgift haft en kostnadsökningstakt som ungefär motsvarar det totala huvudmannaområdets ökningstakt.

2.1.6 Externa jämförelser av nettokostnadens utveckling

Kostnadsutvecklingen inom Svenska kyrkans begravningsverksamhet kan sättas i ett lite vidare sammanhang genom jämförelse av den utvecklingen med motsvarande kostnadsutveckling hos aktörer som bedriver liknande verksamhet. Närmast till hands ligger då den begravningsverksamhet som bedrivs inom Stockholms stad och Tranås kommun, där respektive kommun är huvudman för aktuell verksamhet. Tabell 6 nedan

⁸ 2014 är det första redovisningsåret för den ekonomiska statistik för församlingar och pastorat som presenteras i visualiserings- och analysverktyget VisA som finns tillgängligt på Svenska kyrkans gemensamma intranät Kornet. Detta med anledning av att en ny driftsredovisning för församlingar och pastorat trädde i kraft fullt från redovisningsår 2014.

visar kostnadsutvecklingen sedan 2014 för respektive begravningshuvudmannas område, där utvecklingen sedan enhetlig begravningsavgift inom Svenska kyrkan infördes 2017 är beräknad som ett årsnitt.

Tabell 6. Förändring av begravningsverksamhetens nettokostnad per invånare för Svenska kyrkan jämfört med Stockholms stad och Tranås kommun 2015–2022⁹

Förändring i procent	2015	2016	Snitt 2017- 2022	Belopp 2022 Kr/inv
Stockholms stad	24,0%	-3,7%	5,1%	216
Tranås kommun	3,3%	2,5%	1,9%	282
Svenska kyrkan	5,6%	2,6%	3,9%	604
Varav Göteborgs begravningsamfällighet	5,1%	5,1%	1,6%	313

Svenska kyrkan har som begravningshuvudman sedan den enhetliga begravningsavgiftens införande haft en lägre ökningstakt på nettokostnaden per invånare jämfört med Stockholms stad. Jämfört med Tranås kommun har ökningstakten på nämnda kostnad däremot varit märkbart högre. Svenska kyrkan hade också vid utgången av 2022 en högre nettokostnad för verksamheten räknat per invånare än någon av de kommunala huvudmännen. Göteborgs begravningsamfällighet har under perioden haft en kostnadsökningstakt per invånare som varit lägre oavsett vilken av de kommunala huvudmännen man jämför med.

Stockholms stad har, i likhet med samfälligheten i Göteborg, en verksamhet av betydande omfattning med elva begravningsplatser inom förvaltningsområdet. Nämnda huvudman hade, som framgår av tabellen ovan, en mycket kraftig kostnadsökning i verksamheten under 2015. Skälen till detta är att kommunen under samma år anlade en ny begravningsplats i Järva och att kommunen samma år investerade i en ny bevattningsanläggning vid Skogskyrkogården¹⁰. Stockholms stad uppvisar även en högre kostnadsökningstakt i begravningsverksamheten jämfört med Svenska kyrkan som årsnitt sedan 2017, vilket till stor del förklaras av förändringen år 2021 då nettokostnaden ökade med nästan 35 procent på ett år. Den ökningen beror på att kommunen samma år ändrade redovisningsprincipen för anskaffningsvärdet av materiella anläggningstillgångar, som innebar att vissa kostnader som tidigare hade redovisats som investeringar i stället omfördes till driftkostnad.

Till skillnad från vad som är fallet med Svenska kyrkan så saknas särredovisning av begravningsverksamhetens intäkter och kostnader i årsredovisningen hos de kommunala huvudmännen. Stockholms stad redovisar en nettokostnad för begravningsverksamheten bland andra nettokostnader i den totala verksamheten, medan Tranås kommun redovisar begravningsverksamheten separat enbart på intäktssidan i resultaträkningen i form av begravningsavgift.

Begravningsavgiftssatserna för de svenska begravningshuvudmännen har sedan 2014 utvecklats enligt tabellen nedan.

⁹ För Tranås kommun är nettokostnaden för 2022 inte jämförbar med tidigare år. Det beror på att under 2022 reglerades tidigare års ansamlade överskott i verksamheten via en sänkning av begravningsavgiften. Den genomsnittliga kostnadsökningen per invånare och för den kommunen har därför beräknats som ett snitt under perioden 2017-2021.

¹⁰ Källa: https://start.stockholm/globalassets/start/om-stockholms-stad/sa-anvands-dina-skattepengar/stadens-budget-ar-fran-ar/stockholms_stads_budget_2015.pdf

Tabell 7. Utveckling av begravningsavgiftssatsen för Svenska kyrkan jämfört med Stockholms stad och Tranås kommun 2014–2023

Ören per etthundra kronor av skatteunderlaget	2014	2017	2022	2024
Stockholms stad	6,5	7,5	6,5	6,5
Tranås kommun	24,0	24,0	14,0	26,0
Svenska kyrkan	24,1	24,6	26,1	27,7
Varav Göteborgs begravningsamfällighet	13,5			

Begravningsavgiftssatsen inom Svenska kyrkans begravningshuvudmannaområde har sedan 2014 stigit med ungefär fyra öre per etthundra kronor av skatteunderlaget. Avgiftssatsen i Stockholms stad steg med ett öre till 7,5 öre under perioden 2015–2018, för att sedan sjunka tillbaka till den tidigare nivån 6,5 öre igen. Detta har sannolikt gjorts för att bidra till finansieringen av den utökning av verksamheten som nämndes i föregående avsnitt. Tranås kommun sänkte sin begravningsavgiftssats kraftigt under 2022 i syfte att reglera ett ackumulerat överskott som sedan ett antal år tillbaka i tiden byggs upp i verksamheten. I och med införandet av enhetlig begravningsavgift inom Svenska kyrkans huvudmannaområde finns numera inga möjligheter att bygga upp ackumulerade över-/underskott i verksamheten. Varje års över-/underskott som uppkommer i verksamheten regleras för varje år mot begravningsavgiften med två års eftersläpning. Utvecklingen av avgiftssatsen inom Svenska kyrkans huvudmannaområde avspeglar därför den faktiska årsvisa kostnadsutvecklingen på ett mer transparent sätt jämfört med motsvarande utveckling hos de kommunala huvudmännen. Slutligen kan nämnas att Stockholms stad under perioden haft en skatteunderlagstillväxt som varit ungefär en procentenhet högre än motsvarande tillväxt inom Svenska kyrkans begravningshuvudmannaområde. Detta har för kommunens del skapat ett större utrymme för kostnadsökningar i verksamheten utan att begravningsavgiftssatsen till följd av detta behöver höjas.

2.2 Enkätundersökning

Slutsatser: Enkätundersökning som riktade sig till ett urval av Svenska kyrkans begravningshuvudmän mellan november 2023 och januari 2024 visade att

- Underhållsskulden i begravningsverksamheten, som enligt huvudmännens svar på enkäten motsvarade 21 procent av begravningsverksamhetens kostnader 2017, hade halverats vid utgången av 2022. Det får samtidigt bedömas som troligt att underhållsskulden var högre än 21 procent av kostnaderna 2017 då en del av tillfrågade huvudmän sannolikt inte kunnat ange belopp för 2017 års underhållsskuld. Kostnaderna för underhåll inom Fastigheter och mark under följande fem år efter 2022 väntas som årssnitt fördubblas jämfört med motsvarande årssnitt för perioden 2019–2022. En av sju krematoriehuvudmän redovisar planerat underhåll i krematoriet vars årskostnad 2023–2027 är flera gånger högre än begravningsverksamhetens totala nettokostnad fram till 2022.
- Kostnader i begravningsverksamheten som följer av kulturmiljölagens bestämmelser har, räknat från en låg nivå, stigit betydligt sedan 2014 och motsvarade fem procent av huvudmännens totala nettokostnad 2019.
- Knappt tio procent av de tillfrågade huvudmännen har, med anledning av tidigare felaktig fördelning, under 2022 korrigerat nycklar som fördelar kostnader mellan kyrklig verksamhet och begravningsverksamhet.

- Övervältring av kostnader från offentlig sektor avseende kylförvaring av kistlagda avlidna har bara förekommit i ett fall i enkätundersökningen.
- Knappt 20 procent av huvudmännen planerar vidta åtgärder med anledning av pågående klimatförändringar. Åtgärderna rör i huvudsak dräneringsarbeten vars kostnader i snitt motsvarar cirka 25 procent av nettokostnaden för ett års begravningsverksamhet.
- Huvudmännens kostnader med anledning av höjd krisberedskap motsvarar drygt en tredjedel av nettokostnaden för ett års begravningsverksamhet och avser främst kostnader för att öka möjligheterna att omhänderta avlidna samt inköp av krismateriel. Trots den lagstadgade skyldigheten var det 38 procent av huvudmännen i enkäten som inte planerar vidta någon åtgärd med anledning av den höjda krisberedskapen.
- Över tio procent av huvudmännen i undersökningen menar att den egna ambitionsnivån i utförandet av verksamheten i någon mån är för högt ställd i förhållande till vad som enligt begravningslagen krävs av en begravningshuvudman.
- Två tredjedelar av huvudmännen i enkäten planerar investeringar i materiella tillgångar under perioden 2023–2027 till ett värde som överstiger begravningsverksamhetens tillgångar i balansräkningen 2022. Detta ökar nivån på huvudmännens kostnader för räntor och avskrivningar under kommande år, men kan samtidigt i vissa fall bidra till lägre driftskostnader i verksamheten.
- Cirka 20 procent av huvudmännen i enkäten har av hållbarhetsskäl tidigarelagt utbyte av maskinparken som används i begravningsverksamheten och ytterligare cirka 20 procent av dem planerar sådan tidigareläggning under kommande år. Detta medför dock merkostnader som inte kan finansieras av begravningsavgiften.

2.2.1 Bakgrund

Den ekonomiska statistik som redovisats i föregående avsnitt är inte tillräcklig för att det ska bli möjligt att på ett allsidigt belysa orsakerna till den kostnadsökning som skett inom Svenska kyrkans begravningshuvudmannaområde sedan systemet med enhetlig begravningsavgift infördes. Med anledning av detta har en enkät sänts ut till ett urval av huvudmännen för att söka svar på i vilken mån vissa faktorer, både interna och externa sådana, har bidragit respektive förväntas bidra till kostnadsökningar i verksamheten.

Frågeområdena i enkäten har omfattat eftersatt underhåll respektive planerat underhåll i verksamheten, klimatförändringarnas påverkan, kostnader till följd av kulturmiljölagen och fördelningsnyckel i redovisningen som särskiljer kostnader i begravningsverksamheten från den kyrkliga verksamheten. Vidare har huvudmännen fått frågor i enkäten om det generella hållbarhetsarbetets påverkan på begravningsverksamheten och eventuella kostnader som under perioden förts över till Svenska kyrkans begravningsverksamhet från kommuner och regioner. Slutligen har huvudmännen fått frågor om större investeringar i fastigheter och mark respektive krematorieverksamhet, förväntade åtgärder och kostnader för krisberedskap samt ambitionsnivå efter vilken begravningsverksamheten bedrivs.

Enkätundersökningen genomfördes under perioden 6 november 2023 till den 31 januari 2024 och omfattade 101 begravningshuvudmän, varav 72 procent av dessa svarade på enkäten. Sista svarsdatum på enkäten var ursprungligen den 15 december 2023. Mot bakgrund av det cyberangrepp mot Svenska kyrkan som inleddes den 23 november, fick sista svarsdatum på enkäten senareläggas. Urvalet av huvudmän som skulle svara på enkäten var, med undantag för begravningsgemenskapen i Göteborg, slumpmässigt.

Resultatet av enkätundersökningen redovisas i det följande.

2.2.2 Eftersatt och planerat underhåll

Eftersatt underhåll

Underhåll av kyrkogårdar med kringliggande murar kan under vissa perioder medföra mycket höga kostnader för huvudmännen. Med anledning av detta har en fråga ställts till huvudmännen om uppskattad kostnad för eftersatt underhåll i begravningsverksamheten vid ingången av år 2017, den tidpunkt då systemet med enhetlig begravningsavgift infördes i området för Svenska kyrkans begravningshuvudmannaskap. Motsvarande kostnadsuppskattning per utgången av 2022 ställdes även i enkäten i syfte att se hur underhållsskulden i begravningsverksamheten förändrats mellan åren 2017–2022 (sex år). Resultatet av svaren redovisas i tabellen nedan.

Tabell 8. Uppskattad underhållsskuld i begravningsverksamheten 2017 och 2022

Underhållsskulden som andel av begravningsverksamhetens kostnader	2017	2022
Göteborgs begravningsamfällighet	0%	0%
Övriga huvudmän SvK	21%	9%
Totalt SvK	17%	7%

Huvudmännens underhållsskuld per den 1 januari 2017 utgjorde därmed en betydande del av begravningsverksamhetens totala omsättning. Urvalet huvudmän som svarade på frågan om eftersatt underhåll (73) hade per utgången av 2022 betat av ungefär hälften av denna underhållsskuld. Göteborgs begravningsamfällighet och drygt hälften av övriga huvudmän i urvalet redovisade dock ingen upparbetad underhållsskuld i begravningsverksamheten vid ingången 2017. Begravningsamfälligheten nämner i remissvar att detta beror på att ingen uppskattning per det året har kunnat göras. Det får bedömas som troligt att detta också kan gälla för åtminstone en del av övriga huvudmän som angett noll i underhållsskuld per samma årtal. Romaklosterns pastorat (Visby stift) redovisade per ingången av 2017 en underhållsskuld om närmare 50 miljoner kronor och som per utgången av 2022 inte längre fanns kvar.

Planerat underhåll Fastigheter och mark

I syfte att få en uppfattning om omfattningen av de underhållsåtgärder som planeras i begravningsverksamheten under kommande femårsperiod har frågor i enkäten ställts om detta till huvudmännen. Frågorna gällde dels planerade underhållskostnader inom fastigheter och mark, dels kostnader för planerat underhåll inom krematorieverksamheten.

I tabellen nedan syns kostnader för både utförda och planerade underhållsåtgärder inom begravningsverksamhetens Fastigheter och mark hos de tillfrågade huvudmännen.

Tabell 9. Utfört och planerat underhåll inom begravningsverksamhetens Fastigheter och mark

Årssnitt av utfört underhåll 19-22 resp. planerat underhåll 23-27 som andel av totala kostnader för fastigheter och mark inom BV 19-22 (årsnitt)	Utfört underhåll	Planerat underhåll
Göteborgs begravningsamfällighet	38%	64%
Övriga huvudmän SvK	31%	57%
Totalt SvK	32%	59%

Underhållskostnaderna kan alltså under de närmaste åren förväntas ta en betydligt högre andel av de totala kostnaderna inom begravningsverksamhetens Fastigheter och

mark än vad som har varit fallet fram till och med 2022. Göteborgs begravnings-samfällighet nämner i sitt remissvar att de beräknat underhålls- och investerings-kostnader enbart för tre år framåt i tiden, vilket innebär att uppgift om kostnad för planerat underhåll för 2026 och 2027 saknats för begravnings-samfällighetens del vid uppgiftslämnandet.

Planerat underhåll Krematorium

Sju av Svenska kyrkans 55 huvudmän som bedriver krematorieverksamhet fick förfrågan om planerade underhållskostnader under perioden 2023–2027 för kremato-rierna i enkäten. Återkopplingen från Visby domkyrkoförsamling avvek från svaren från övriga krematoriehuvudmän i den meningen att församlingen redovisade mycket höga planerade underhållskostnader för perioden. Årsgenomsnittet för församlingens underhållskostnader i kremationsverksamheten under kommande femårsperiod är tre gånger högre än församlingens redovisade totala nettokostnad för 2022 års begravningsverksamhet. Bakgrunden till de planerade höga underhållskostnaderna är enligt församlingen¹¹ ett sedan tidigare år eftersatt underhåll, där krematoriet bland annat kommer att muras om under 2024.

Det kan bedömas som sannolikt att liknande behov av omfattande åtgärder till följd av ett mångårigt eftersatt underhåll föreligger hos fler krematoriehuvudmän inom Svenska kyrkan.

2.2.3 Kostnader med anledning av kulturmiljölagen

Begravningshuvudmännen behöver, både när det gäller skötsel och underhåll av kyrkogårdarna, ta vissa kostnader för att uppfylla kulturmiljölagens (KML) krav på bevarande av de kyrkliga kulturminnena. Exempel på sådana kostnader kan vara merkostnader på grund av länsstyrelsens krav på utökad tillståndsprövning eller omläggning av kyrkogårdsmur. För att utröna i vilken mån sådana kostnader bidragit till de ökade kostnaderna i begravningsverksamheten ställdes en fråga i enkäten om detta för perioden 2014–2019. Tabellen nedan redovisar hur andelen kostnader i begravningsverksamheten till följd av KML utvecklats under den perioden.

Tabell 10. Utveckling andel kostnader till följd av KML i BV 2014–2019

Kostnad m.a.a. KML som andel av begravningsverksamhetens nettokostnad (exkl KML-kostnader)	2014	2016	2019
Göteborgs begravnings-samfällighet	1%	1%	1%
Övriga huvudmän SvK	1%	3%	7%
Totalt SvK	1%	2%	5%

Kostnader som följer av KML:s bestämmelser har därmed totalt sett tagit en allt större andel av begravningsverksamheten i anspråk hos de tillfrågade huvudmännen sedan 2014, även om inte alla huvudmän redovisade en sådan ökning i enkäten. Det betyder också att ökningstakten för KML-relaterade kostnader varit högre än begravnings-verksamhetens kostnader i övrigt under perioden 2014–2019. Göteborgs begravnings-samfällighet redovisar dock en oförändrad nivå på KML-relaterade kostnader för samma period.

¹¹ Enligt särskild skrivelse från församlingen som innehöll kommentarer till 2024 års budget för begravningsverksamheten, vilken inkom till kyrkokansliet i oktober 2023 för vidarebefordran till Kammarkollegiet.

2.2.4 Fördelning i redovisningen mellan begravningsverksamhet och kyrklig verksamhet

Begravningshuvudmännen använder sig av fördelningsnycklar i redovisningen för att på så sätt hålla isär exempelvis personalkostnader som belöper sig på arbetsinsatser i den kyrkliga verksamheten respektive begravningsverksamheten. Detta är en konsekvens av gällande lagreglering, där det framgår att begravningsavgiften enbart får användas till att finansiera kostnader inom begravningsverksamheten.

Begravningsverksamhetens kostnader påverkas om huvudmannen av någon anledning gör ändringar i fördelningsnycklarna. Frågor har därför ställts till huvudmännen dels om huvudmannen gjort ändring i någon fördelningsnyckel under redovisningsår 2022, dels vad orsaken till ändring i fördelningsnyckel i så fall har varit. Av 73 huvudmän som svarade på frågan var det 12 (16 procent) som hade gjort någon form av ändring i fördelningsnycklarna mellan kyrklig verksamhet och begravningsverksamheten. Orsakerna till förändringar i fördelningsnycklar för berörda 12 huvudmän visas i tabellen nedan.

Tabell 11. Orsaker till ändring i redovisningens fördelningsnycklar 2022

Orsak	Antal
Anpassning av nyckeln efter förändringar i verksamheten	5
Korrigerig p. g. a. tidigare felaktig fördelning av kostnaderna	7
Totalt SvK i urvalet	12

Nästan 10 procent av huvudmännen som svarade på frågan nämner alltså korrigerig, i syfte att få en mer rättvisande fördelning mellan kyrklig verksamhet och begravningsverksamhet, som anledning till att ändring i fördelningsnyckel gjorts under 2022. Det kan därför antas att kostnadsutvecklingen i begravningsverksamheten genom åren som redovisats i tidigare avsnitt i viss mån är påverkad av kostnader som inte har redovisats i rätt verksamhet.

Det framgår dock inte av undersökningen i vilken omfattning kostnaderna i begravningsverksamheten blivit högre eller lägre till följd av tidigare års felaktiga fördelning av kostnader mellan verksamheten.

2.2.5 Överföring av kostnader från kommuner och regioner

En annan kostnadsdrivande faktor kan bestå i att Svenska kyrkans begravningshuvudmän tar över kostnader som offentlig sektor, det vill säga kommuner och regioner, tidigare haft. Här aktuellt fall avser kostnader för kylförvaring av kistlagda avlidna. Under perioden 2017–2022 är det dock bara en av 73 svarande huvudmän på enkäten som anger att denna form av kostnadsövertagande har förekommit och ingen av de svarande förutser att ett sådant övertagande av kostnader från offentlig sektor kommer att ske i framtiden.

Det kan därför antas att övertagande av kostnader för kylförvaring av kistlagda avlidna inte kommer att ske i någon större omfattning inom området för Svenska kyrkans begravningshuvudmannaskap i framtiden.

2.2.6 Klimatförändringarnas påverkan

Effekter av klimatförändringar vi nu ser i form av översvämningar, kraftiga stormar och andra klimatrelaterade katastrofer som inträffar får en direkt fysisk påverkan även på Svenska kyrkans begravningsverksamhet.

Frågor har därför ställts i enkäten om huvudmannen under kommande fem år planerar vidta åtgärder i begravningsverksamheten med anledning av klimatförändringarna, vilka dessa åtgärder i så fall är och vad åtgärderna beräknas kosta. 14 av huvudmännen (19 procent) svarade i enkäten att man planerar vidta sådana åtgärder under kommande fem år. Det rör sig enligt enkätsvaren i huvudsak om dräneringsarbeten i anslutning till kyrkogårdarna till en total beräknad kostnad om 28 miljoner kronor. Detta motsvarar 26 procent av de berörda huvudmännens nettokostnad för 2022 års begravningsverksamhet.

Göteborgs begravnings-samfällighet svarade i enkäten att åtgärder under kommande fem år kommer att vidtas i form av projektering med dränering för de nya begravningsplatserna, utökade dräneringsåtgärder för befintliga begravningsplatser samt åtgärder för att begränsa skadeverkningar av de skyfall verksamheten drabbats av. Samfälligheten uppgav dock ingen uppskattad kostnad för dessa åtgärder i enkäten.

2.2.7 Krisberedskap

Enligt begravningslagen ska begravningshuvudmannen vidta de beredskapsförberedelser som krävs för verksamhet under höjd beredskap. Den höjda krisberedskap som nu skett i samhället har därför en direkt koppling till Svenska kyrkans begravningsverksamhet och kostnaderna för denna.

Urvalet huvudmän i enkäten fick frågan vilka åtgärder som nu planeras med anledning av den höjda krisberedskapen, samt uppskattad kostnad för dessa åtgärder.

Tabellen nedan visar vilka typer av åtgärder som huvudmännen i enkäten planerar vidta med anledning av den höjda krisberedskapen och vad dessa åtgärder beräknas kosta.

Tabell 12. Planerade åtgärder och kostnader inom krisberedskapen

Typ av åtgärd	% av huvudmännen	Beräknad kostnad % av nettokostnad BV 2022
Beredskapsplan, krigsplacering etc	14%	0%
Inköp av krisutrustning	22%	42%
Öka möjlighet att omhänderta avlidna	25%	39%
Övrigt	1%	1%
Inga åtgärder	38%	-
Summa	100%	33%

Noterbart är att det är hela 38 procent av de tillfrågade i enkäten som, räknat från år 2022, inte planerar vidta några åtgärder med anledning av den höjda krisberedskapen. Värt att notera i tabellen ovan är också att arbete till följd av höjd krisberedskap tar relativt stora ekonomiska resurser i anspråk hos huvudmännen och kan förväntas bli en kostnadsdrivande faktor i begravningsverksamheten under de närmaste åren.

De vanligaste typerna av åtgärder som huvudmännen planerar vidta, och som också tar mest ekonomiska resurser i anspråk, avser ökning av möjligheterna att omhänderta avlidna samt inköp av krisutrustning. Förstnämnda kategori avser bland annat att ta reserver i anspråk för fler jordfästningar i händelse av krig i form av större markområden. Inköp av krismaterial är ett brett område som bland annat omfattar krislådor, dieselaggregat och annan reservkraft, vattentankar och radioapparater. Här har några huvudmän också nämnt inköp som möjligen kan anses vara mer kopplad till den ordinarie verksamheten (utanför krisberedskapsarbetet) som exempelvis inköp av grävmaskin.

Åtgärder som Göteborgs begravnings-samfällighet planerar vidta avser förankring av krisberedskapsplan för nya medarbetare samt planering av ytterligare mark för gravsättning.

2.2.8 Ambitionsnivå i utförandet av verksamheten

Den kanske svåraste frågan att lämna återkoppling på i enkäten gäller den ambitionsnivå som huvudmännen har vid utförande av begravningsverksamheten. Försöker huvudmannen utföra verksamheten efter begravningslagens krav till lägsta möjliga kostnad, eller ser huvudmannen verksamheten som ett område som sett till ändamålet borde få vara kostsamt? Detta är frågeställningar som givetvis har bäring på kostnadsutvecklingen inom begravningsverksamheten.

Frågor om ambitionsnivån i utförandet av verksamheten har därför ställts i enkäten och huvudmännens återkoppling på frågorna framgår av tabellen nedan.

Tabell 13. Huvudmännens ambitionsnivå i utförandet av begravningsverksamheten

	Håller inte med alls	Håller delvis inte med	Varken eller	Håller delvis med	Håller med helt	Summa
För hög ambitionsnivå i utförandet av verksamheten	32%	8%	49%	10%	1%	100%
Det finns olika kvalitetskrav i olika delar av verksamheten	28%	5%	47%	15%	5%	100%

Det är alltså en högre andel av huvudmännen som i någon mån anser att kvalitetskraven på utförandet varierar beroende på var i verksamheten utförandet sker, än som i någon mån menar att ambitionsnivån i verksamheten generellt sett är för hög. Men fortfarande är det över 10 procent av huvudmännen som i någon mån anser att ambitionskraven i verksamheten är för högt ställda i förhållande till vad begravningslagen kräver av huvudmännen.

Göteborgs begravnings-samfällighet svarade i enkäten att man beträffande sin verksamhet inte till någon del håller med om något av påståendena som redovisas i tabellen ovan.

2.2.9 Investeringar (fastigheter och mark, krematorieverksamhet, utbyte av maskinpark)

Investeringar i begravningsverksamhetens materiella tillgångar leder i sig till att verksamhetens avskrivningskostnader ökar. Begravningsverksamheten får också betala internränta till huvudmannen för de materiella tillgångar som nyttjas av huvudmannen. Nämnade investeringar kan samtidigt bidra till att vissa andra kostnader i verksamheten blir lägre, som exempelvis bränslekostnaderna när man byter ut fossildrivna fordon mot eldrivna alternativ. Investeringsplaner som huvudmannen har avseende dessa tillgångar får därför betydelse för kostnadsutvecklingen i begravningsverksamheten.

Fråga ställdes i enkäten om huvudmännens större investeringsplaner avseende materiella tillgångar (utbyte av maskinpark) under den kommande femårsperioden som ska nyttjas inom begravningsverksamhetens Fastigheter och mark. Av svaren framgick att 67 procent av huvudmännen i enkäten planerar göra sådana investeringar under den kommande femårsperioden, vilka motsvarar 129 procent av begravningsverksamhetens tillgångar i huvudmännens balansräkningar per utgången av 2022. En

stor del av de planerade investeringarna genomförs under 2024, då 30 procent av värdet på investeringarna under femårsperioden under detta år tillkommer i huvudmännens balansräkningar. Tabellen nedan visar hur de planerade investeringarna som årssnitt för 2023–2027 fördelar sig bland huvudmännen inom Svenska kyrkan i förhållande till begravningsverksamhetens tillgångar i balansräkningen per utgången av 2022.

Tabell 14. Planerade investeringar inom begravningsverksamheten 2023–2027

Planerade investeringar i förhållande till begravningsverksamhetens tillgångar i balansräkningen 2022	Årssnitt 2023-2027
Göteborgs begravnings-samfällighet	9%
Övriga huvudmän SvK	30%
Totalt SvK i urvalet	21%

Om man undantar Göteborgs begravnings-samfällighet så väntas således hela maskinparken *värdepåseigt sett* vara utbytt lite drygt tre år (årligt investeringsbelopp om 30 procent av begravningsverksamhetens tillgångar per 2022) efter utgången av 2022 hos de tillfrågade huvudmännen. Detta innebär i sin tur betydande kostnadsökningar i verksamheten, inte minst mot bakgrund av att Riksbankens styrränta höjts kraftigt efter utgången av 2022.

Av de sju tillfrågade krematoriehuvudmännen är det Visby domkyrkoförsamling, Göteborgs begravnings-samfällighet och Karlskoga församling (Karlstads stift) som planerar göra större investeringar (ej underhåll) inom respektive krematorieverksamhet. Visby domkyrkoförsamling planerar investera totalt 140 miljoner kronor under de närmaste fem åren, vilket motsvarar en årstakt i investeringarna om 28 miljoner kronor. Detta motsvarar i sin tur 133 procent av begravningsverksamhetens tillgångar i balansräkningen per utgången av 2022. Göteborgs begravnings-samfällighet planerar investera 26 miljoner kronor i kremationsverksamheten under 2024, vilket motsvarar sex procent av begravningsverksamhetens tillgångar. Karlskoga församling planerar investera i krematorium under 2025 med 6,5 miljoner kronor, vilket utgör 16 procent av begravningsverksamhetens tillgångar i huvudmannens balansräkning.

2.2.10 Tidigareläggning av utbyte av maskinparken med anledning av hållbarhetsarbete

Församlingar inom Svenska kyrkan bedriver för närvarande ett hållbarhetsarbete inom ramen för Svenska kyrkans färdplan för klimatet. Både inom kyrklig verksamhet och begravningsverksamhet finns exempelvis etappmål i färdplanen som fram till 2027 innebär en kraftig minskning av fossildrivna maskiner och fordon till förmån för mer klimatsmarta alternativ. För att målet ska uppnås kan det i den kyrkliga verksamheten i vissa fall vara motiverat att församlingen tidigarelägger sådana investeringar i förhållande till gällande investeringsplan. Detta gäller dock inte för begravningsverksamheten. Ett utbyte av maskinparken *i förtid* medför en merkostnad som inte kan finansieras av begravningsavgiften, eftersom det inte är en förutsättning för att bedriva verksamheten enligt begravningslagen.

Mot bakgrund av ovan nämnda, ställdes frågor i enkäten i vilken utsträckning begravningsverksamheten tidigarelägger utbyte av maskiner eller fordon till följd av det hållbarhetsarbete som huvudmannen bedriver.

Huvudmännen som ingick i urvalet fick inledningsvis frågan om man av hållbarhetsskäl någon gång under perioden 2017–2022 tidigarelagt utbyte av fordon eller maskiner som begravningsverksamheten använder, samt storleken på sådana

eventuella investeringar. 13 huvudmän eller 18 procent av de som svarade på enkäten återkopplade att investeringar av aktuellt slag har gjorts under perioden. Huvudmännen fick även frågan om man planerar att göra motsvarande tidigarelagda inköp i framtiden, där 19 procent av de svarande angav att så var fallet. Tabellen nedan visar, för de huvudmän som av hållbarhetsskäl har respektive som kommer att tidigarelägga utbyte av maskinparken, storleken på aktuella inköp i relation till begravningsverksamhetens tillgångar i balansräkningen enligt bokslut 2022.

Tabell 15. Av hållbarhetsskäl tidigarelagda inköp av maskiner och fordon

Genomförda och planerade inköp av maskiner och fordon som andel av BV:s del av tillgångarna i huvudmannens balansräkning 2022	Genomförda inköp 2017-2022	Planerade inköp
Göteborgs begravnings-samfällighet	0%	0%
Övriga huvudmän SvK	5%	38%
Totalt SvK i urvalet	5%	8%

Siffrorna i tabellen ovan kräver lite närmare förklaring. Att skillnaden beträffande planerade inköp är så stor mellan övriga begravningshuvudmän och totalen (där Göteborgs begravnings-samfällighet ingår), beror dels på att begravnings-samfällighetens planerade tidigarelagda inköp är av mycket liten omfattning i förhållande till begravnings-samfällighetens tillgångar i balansräkningen. Dessutom planerar Visby domkyrkoförsamling att genomföra tidigarelagda inköp som vida överstiger begravningsverksamhetens tillgångar i huvudmannens balansräkning (således omvända förhållandet). I vilket fall är storleken på planerade tidigarelagda inköp i urvalet betydligt större än historiska motsvarande inköp, även när man bortser från Visby domkyrkoförsamling (7,8 respektive 16,6 miljoner kronor).

3 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Denna promemoria innehåller inga förslag till beslut varför några konsekvenser för barn inte bedöms infinna sig som en direkt följd av promemorian.

Övriga konsekvenser

Denna promemoria innehåller inga förslag till beslut varför några konsekvenser i övrigt inte bedöms infinna sig som en direkt följd av promemorian.

Bakgrund

Svenska kyrkan står inför utmaningar med en stor mängd kommande pensionsavgångar och minskat antal medlemmar, där medlemsutvecklingen påverkar ekonomin och trenden är tydligt nedåtgående. Arbetet med att utveckla effektiva arbetssätt och att minska kostnader är ett viktigt område för alla inom Svenska kyrkan, vilket sker bland annat i form av gemensamma digitala och administrativa lösningar som bidrar till en effektiv förvaltning för hela kyrkan.

I och med detta gav kyrkomötet 2022 kyrkostyrelsen i uppdrag att etablera Svenska kyrkans ekonomiservice med den nationella nivån som huvudman så snart som möjligt men senast 2030 med följande förutsättningar:

- ◆ Ekonomiservice ska kunna erbjuda församlingar och pastorat både volymtjänster som fakturahantering och kvalificerat ekonomistöd.
- ◆ Varje församling och pastorat väljer själva om och när de vill ansluta, och erbjuds då tjänster till ett självkostnadspris.

I uppdraget ingår även att ta tillvara den kompetens som idag finns på stiftens servicebyråer med inriktning att på sikt minska antalet leveransorter. Svenska kyrkans ekonomiservice är en vidareutveckling av nuvarande ekonomitjänst som idag i huvudsak levereras av servicebyråer hos ett tiotal stift. Den nationella nivån kommer i stället att vara huvudman. Det innebär att utförandet av ekonomiuppgifter samlas i en gemensam funktion som finns till för hela Svenska kyrkan. Ekonomiservice kommer på så sätt vara specialiserad på att utföra dessa ekonomitjänster och därmed kunna leverera ännu bättre service till de anslutna enheterna (församlingar och pastorat, stift, prästlönetillgångar, nationell nivå med flera) på ett effektivt sätt. Beslutsfattande och styrning av ekonomin är kvar i verksamheten, som själva väljer om och när de vill ansluta till ekonomiservice, och erbjuds då tjänster till ett självkostnadspris.

Beredning

Tillvägagångssätt

Under 2023 genomfördes en förstudie med projekt målet att ta fram en vision, strategi och målbild samt långsiktig etableringsplan för 7 år framåt (2024–2030) avseende vidareutveckling av Svenska kyrkans ekonomitjänst till Svenska kyrkans ekonomiservice. Under förstudien har cirka 150 personer involverats från församlingar och pastorat, stift, prästlönetillgångar och den nationella nivån. Förstudien har letts av den nationella nivån.

Rekommenderad målbild

Visionen för Svenska kyrkans ekonomiservice är att den ska vara det självklara valet för enheter inom Svenska kyrkan, och att ekonomiservice ska leverera tjänster med jämn och hög kvalitet som bidrar till ökad ekonomisk hållbarhet och minskad sårbarhet.

Målbilden innefattar att erbjuda ekonomitjänster som är lämpliga att leverera från ekonomiservice, användarstöd samt kontinuerlig utveckling av processer och lösningar.

Enheter som kan ansluta sig är församlingar, pastorat, stift, prästlönetillgångar, den nationella nivån med flera.

Utifrån ekonomitjänstens befintliga ramverk, har en rekommenderad målbild tagits fram för kärnprocesserna i Svenska kyrkans ekonomiservice som innefattar utveckling, förvaltning, marknadsföring och främjande, anslutning, leverans, användarstöd och vårda anslutna enheter.

Utvecklingen av ekonomiservices pris-/leveransmodell rekommenderas att genomföras i två steg, där det första steget blir en stegvis förflyttning från nuläget mot den långsiktiga målbilden

Vid genomförd analys av befintligt systemstöd, har en stor potential identifierats i att automatisera och effektivisera arbetsprocesserna, optimera informationsförsörjningen samt harmonisera systemarkitekturen. För att uppnå detta, är den rekommenderade strategin att utgå från ett ekonomisystem som täcker de flesta ekonomi-processerna och behoven, som huvudsakligen kompletteras med ett beslutsstödsystem med analytiska förmågor – varför rekommendationen är att upphandla båda systemen.

Ekonomiservice ska ta tillvara den kompetens som finns inom stiftens servicebyråer idag och bland annat verka för att ha en enhetlig och gemensam organisation med låg grad av lokal variation. På lång sikt är målet, i enlighet med kyrkomötets beslut, att ekonomiservice ska finnas på färre orter. Att på lång sikt finnas på färre orter ger möjligheter till en effektivare och mindre kostsam ekonomihantering.

I den föreslagna organisationsarkitekturen blir Svenska kyrkans ekonomiservice en sektion inom den nationella nivåns avdelning för gemensamma funktioner och har tre enhetsben:

1. *"Ekonomi"* (nuvarande arbetsnamn) som levererar samtliga bastjänster inom ekonomi.
2. *Verksamhetsutveckling och -förvaltning* som stödjer, förvaltar och utvecklar det tjänsteerbjudande som tillhandahålls av ekonomiservice.
3. *Kompetenscenter* som levererar expertis inom vissa specifika tjänsteområden där djup områdesspecifik funktionell eller teknisk kompetens.

Etableringsplan

Enligt rekommenderad etableringsplan är fokus för kommande år följande:

- ◆ 2024: att planera, förbereda och starta upp arbetet med etablering av ekonomiservice genom att detaljera organisationsarkitektur, genomföra systemupphandling av ekonomisystem och beslutsstödsystem.
- ◆ 2025: att starta verksamhetsövergångar av personal, påbörja införande av organisationsarkitekturen, process- och systemdesign inför systeminförandet, ta fram avtal och detaljera ny prismodell samt plan för införande, anslutning och eventuellt stopp i anslutning.
- ◆ 2026: att genomföra införandet av ekonomi- och beslutsstödsystemen, utbilda användare, vidareutveckla organisationen och rollerna i samband med systeminförande och fortsätta arbetet med ny affärsmodell.
- ◆ 2027–2030: att fortsatt genomföra systeminförandet, genomlysning av den nationella nivån, stift samt prästlönetillgångar.

Projektrapport

Kunskapslyft våld i nära relationer

**Kyrkomötesuppdrag att utveckla metodstöd för anställda i
Svenska kyrkan**

**i syfte att höja kunskapen för att motverka, förebygga och agera
vid våld i nära relationer.**

Innehåll

<u>1 Inledning</u>	57
<u>1.1 Våld i nära relationer</u>	57
<u>1.2 Bakgrund</u>	58
<u>1.3 Syfte</u>	58
<u>1.4 Projekt mål</u>	58
<u>1.5 Metod</u>	59
<u>2 Kartläggning - sammanfattande punkter</u>	59
<u>2.1 Om uppdraget</u>	59
<u>2.2 Centrala begrepp och utgångspunkter</u>	59
<u>2.3 Konventioner, lagstiftning och förordningar</u>	60
<u>2.4 Aktuellt forskningsläge</u>	60
<u>2.5 Befintliga guider, filmer och metodstöd från myndigheter och civilsamhälle</u>	60
<u>2.6 En sondering av befintligt arbete inom Svenska kyrkan</u>	61
<u>3 Dialog med Jämställdhetsmyndigheten</u>	62
<u>4 Lärdomar och användbara modeller</u>	62
<u>4.1 Svenska kyrkans roll och möjlighet</u>	62
<u>4.2 Förändringsprinciper mot våld – Modell 1</u>	63
<u>4.3 Våldspyramiden – Modell 2</u>	63
<u>4.4 Preventionstjärnan – Modell 3</u>	64
<u>5 Metodstöd och webbutbildning för arbetslag</u>	64
<u>5.1 Syfte med webbutbildning och metodstöd</u>	64
<u>5.2 Målgrupp för webbutbildning och metodstöd</u>	65
<u>5.3 Webbutbildningens upplägg och innehåll</u>	65
<u>6 Uppföljning av projektets mål</u>	67
<u>7 Avslutande kommentar</u>	67

1 Inledning

1.1 Våld i nära relationer

Våld i nära relationer kännetecknas av att den utsatta har en nära relation till och ofta starka känslomässiga band till förövaren. Detta försvårar möjligheten till motstånd och uppbrott. Våldet sker vanligtvis inomhus i den utsattes egen bostad och ökar i allvar och intensitet ju längre relationen pågår.

Begreppet våld i nära relationer innefattar alla typer av våld mellan närstående. Det handlar både om särkönade och samkönade parrelationer och om våld i andra familje- och släktrelationer, samt om barn som upplevt våld i sin familj.

Enligt Brottsförebyggande rådet (BRÅ) drabbar våld i nära relationer både kvinnor och män, men kvinnor utsätts i betydligt högre utsträckning. Statistik över anmälda misshandelsbrott mot kvinnor år 2019 visar att gärningspersonen var någon kvinnorna hade en nära relation med i 31 procent av fallen. För män var motsvarande siffra 6 procent. Därmed är den vanligaste formen av våld i nära relationer en man som utövar våld mot en kvinna som han har eller har haft ett förhållande med.

Den grävsta formen av våld i nära relation är dödligt. Enligt Socialstyrelsen är det fyra till fem gånger så vanligt att en kvinna dödas av en manlig partner än tvärtom. Sedan år 2000 har 13–17 kvinnor dödat av en partner varje år.

Enligt Nationellt centrum för kvinnofrid är det ungefär tio procent av alla barn i Sverige som upplevt våld i hemmet någon gång, varav fem procent har gjort det ofta. Många barn som upplever våld blir också själva utsatta. Intervjustudier visar att tystnad ofta präglar barns reaktioner på våldet, vilket kan leda till att traumat osynliggörs.

I samhället finns grupper som är särskilt utsatta. Här kan nämnas människor med olika former av funktionsnedsättningar samt hbtq-personer, särskilt transpersoner.

Enligt Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) ledde coronapandemin till ökad social distansering och att vi spenderade mer tid i hemmet. Organisationer i landet larmade under pandemin om att våld i nära relationer ökade. Jämställdhetsmyndigheten uppgav i ett uttalande i april 2020 att när allt fler familjer tvingas stanna hemma riskerar såväl mäns våld mot kvinnor som andra former av våld i nära relationer som exempelvis hedersrelaterat våld och sexuellt våld mot barn öka. Isoleringen gör kontroll och våld möjligt inom hemmets väggar. Myndigheten drog också slutsatsen att ett samhälle i kris, ekonomisk press och ångest över situationen var bidragande orsaker.

BRÅ poängterar att det i statistik kring misshandel av närstående finns ett stort mörkertal att räkna med. Coronas definitiva effekter kommer kunna ses i statistiken längre fram.

Under 2000-talet har regeringen gett ett flertal uppdrag till statliga myndigheter för att arbeta vidare för att minska våldet i nära relationer. Ambitionen har varit att verka för en omorientering från ett reaktivt till ett proaktivt förhållningssätt genom att främja utvecklingen av effektiva åtgärder för att förhindra både att våld utövas och att våld upprepas.

Det finns en stor mängd metodmaterial för att förebygga och motverka våld samt fånga upp, behandla eller stötta personer som drabbas av våld i nära relationer eller som själva använder våld. Samtliga metoder behöver anpassas till den kontext eller den målgrupp som respektive metod riktar sig till.

1.2 Bakgrund

Projektet *Kunskapslyft våld i nära relationer* grundar sig i kyrkomötets beslut att bifalla motion 2020:12 av Tomas Rosenlundh samt motion 2020:25 av Marjut Ervasti.

Utifrån kyrkomötets beslut gav kyrkostyrelsen i uppdrag till kyrkokansliet att utveckla en metodik samt göra en utbildningsinsats för Svenska kyrkans anställda för att agera i mötet med människor som är utsatta för våld i nära relationer. I uppdraget ingick att kunskap och erfarenheter till stor del skulle hämtas från andra aktörer på fältet. Projektet *Kunskapslyft våld i nära relationer* slutrapporteras till kyrkomötet 2024.

Projektet har nära beröringspunkter med det under 2020 slutrapporterade uppdraget KmSkr 2018:16. Uppföljning av #metoo och #vardeljus och det fortsatta arbetet med att förebygga sexuella övergrepp i Svenska kyrkans sammanhang.

1.3 Syfte

Syftet med projektet är att öka kunskapen kring våld i nära relationer hos anställda i Svenska kyrkan och ge dem verktyg för att förebygga våld i kyrkans verksamheter och på dess arbetsplatser, samt bemöta och agera i mötet med människor som är utsatta för våld i nära relationer.

1.4 Projekt mål

Projektet har ett övergripande mål som sedan brutits ned till fem delmål, vilka sammantagna syftar till att uppfylla det övergripande målet.

Övergripande projekt mål

Metodstöd och utbildningsmaterial som stärker kunskapen kring att förebygga våld i nära relationer inom Svenska kyrkans verksamheter och på dess arbetsplatser, samt kring bemötande och agerande i mötet med människor som utsatts för våld i nära relationer, finns tillgängligt för Svenska kyrkans anställda.

Delmål 1

Genomförd kartläggning i syfte att skapa en översikt över

- ♦ befintligt kunskapsläge;
- ♦ befintligt arbete inom Svenska kyrkan;
- ♦ befintliga metoder i samhället i stort gällande våld i nära relationer

Delmål 2

Genomförd analys kring Svenska kyrkans roll och möjlighet innehållande förslag på innehåll och inriktning på metodstöd och utbildningsmaterial.

Delmål 3

Metodstöd och utbildningsmaterial i syfte att motverka, förebygga samt agera vid våld i nära relationer finns framtaget.

Delmål 4

Materialet är tillgängliggjort för användning i stift och församlingar.

Materialet har lanserats gentemot stift och församlingar och slutrapportering har skett i samband med kyrkomötet 2024.

1.5 Metod

I enlighet med kyrkostyrelsens uppdrag har ärendet beretts inom kyrkokansliet med extern expertkompetens. Ett första steg var att skapa en överblick över befintligt arbete inom Svenska kyrkan, över befintliga metoder i samhället i stort och över relevant och aktuell teoribildning.

Mot denna bakgrund analyserades i vilka sammanhang Svenska kyrkan bäst kan bidra och vilka insatser som krävs.

I ett andra steg utvecklades metodstöd för att motverka, förebygga samt agera vid våld i nära relationer. Här hämtades kunskap och erfarenheter från andra aktörer i fältet.

Detta material tillgängliggörs under 2024 för anställda i Svenska kyrkan i syfte att höja kunskapen om våld i nära relationer och att kunna agera på ett adekvat sätt.

Delmål 1. Kartläggning genomförs med hjälp av inhyrd konsult, som genomför en kartläggning och redovisar detta genom en skriftlig rapport som publiceras på Kornet.

Delmål 2. Analys görs i samråd med sakkunniga inom och utanför Svenska kyrkan, som ett underlag för det fortsatta arbetet.

Delmål 3. Metodstöd och utbildning tas fram med inriktning på att skapa ett digitalt material, med fokus på Svenska kyrkans kontext och roll.

Delmål 4 och 5. Materialet tillgängliggörs och lanseras.

2 Kartläggning – sammanfattande punkter

2.1 Om uppdraget

Lina Sohlén, statsvetare och diakon i Svenska kyrkan i Gävle gavs under våren 2022 uppdraget att med fokus på våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor genomföra en kartläggning. Kartläggningens syfte var att skapa en översikt över befintligt kunskapsläge och befintligt arbete inom Svenska kyrkan och befintliga metoder i samhället i stort gällande våld i nära relationer. En viktig fråga har varit att resonera kring vad Svenska kyrkans roll och ansvar är, och när vi bör samverka med eller hänvisa till andra aktörer som har expertkunskap

Kartläggningen som sammanfattas nedan finns tillgänglig på Svenska kyrkans intranät Kornet:

[https://svkyrkan.sharepoint.com/sites/kornet-](https://svkyrkan.sharepoint.com/sites/kornet-inkluderingoch tillgänglighet/SitePages/Våld-i-nära-relationer.aspx?locale=sv-se)

[inkluderingoch tillgänglighet/SitePages/Våld-i-nära-relationer.aspx?locale=sv-se.](https://svkyrkan.sharepoint.com/sites/kornet-inkluderingoch tillgänglighet/SitePages/Våld-i-nära-relationer.aspx?locale=sv-se)

På samma ställe samlas eller länkas till utvalda relevanta metoder och modeller som redan finns.

2.2 Centrala begrepp och utgångspunkter

Kartläggningen reder ut begreppet ”våld” och synliggör dess olika aspekter. Vidare föreslås att Svenska kyrkan i arbetet ska använda begreppen ”mäns våld mot kvinnor” och ”våld i nära relationer parallellt”, i enlighet med etablerad begreppsanvändning. Våld i nära relationer inkluderar att barn kan utöva våld mot sina föräldrar och syskon, kvinnor kan utöva våld mot män och våld kan förekomma i samkönade relationer. Att inleda med mäns våld mot kvinnor förhindrar att de strukturella aspekterna göms. Det

möjliggör att prata om normer. Brottsstatistiken visar att kvinnor i långt högre utsträckning än män utsätts för grovt våld i nära relationer.¹²

Kartläggningen lyfter också fram vikten av *intersektionella perspektiv* samt *den socialekologiska modellen*, vilken gör gällande att våld är en komplex företeelse, vars orsaker kan förstås av hur faktorer på individnivå, relationsnivå, samhällsnivå och strukturnivå samspelar och interagerar med varandra (se bild).

Vidare utreds teorier kring våldets orsak och ursprung, kopplingar till maskulinitetsnormer och jämställdhetsarbete, kunskap kring förekomsten av våld i nära relationer samt våldets uttryck och mekanismer.

2.3 Konventioner, lagstiftning och förordningar

Här lyfter kartläggningen Istanbulkonventionen, Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet. Vidare tar den upp Sveriges nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, kommunernas ansvar för barn som upplever våld i nära relation samt ett aktuellt regeringsuppdrag kring ett praktiskt inriktat metodstöd till arbetsgivare kring dessa frågor.

2.4 Aktuellt forskningsläge

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) presenterade i februari 2022 en systematisk kartläggning av förebyggande arbete och riskhantering av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck¹³, som de genomfört på uppdrag av regeringen. Denna kartläggning ger vissa insikter men konstaterar också stora luckor i forskningen. Kyrkokansliets kartläggning berör också forskning kring ensamgörande av våldsutsatta och samhällets responser, hur våld i nära relationer påverkar arbetet, arbetsgivare och arbetsplatser samt konstaterar att teologiska perspektiv på våld i nära relationer behöver ges särskild uppmärksamhet i Svenska kyrkans arbete.

2.5 Befintliga guider, filmer och metodstöd från myndigheter och civilsamhälle

Jämställdhetsmyndighetens handbok för våldsförebyggande arbete *Inget att vänta på*¹⁴ är i första hand skriven för strategier inom Länsstyrelse, kommun och civilsamhället, men kartläggningen visar att det finns stora möjligheter att harmonisera dess arbetssätt med Svenska kyrkans diakonipastoraler, och dess fem steg *se-bedöm-handla-lära-sprida*.

En rad webbkurser och annat utbildningsmaterial¹⁵ finns att tillgå hos Nationellt Centrum för Kvinnofrid, för den som söker kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, liksom våld mot äldre, våld i hbtqi-relationer, hedersrelaterat våld samt våld mot funktionsnedsatta.

¹² <https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/vald-i-nara-relationer.html#Relation>

¹³ <https://forte.se/app/uploads/2022/02/fort-0071-rapport-va-ld-i-na-ra-relationer.pdf>

¹⁴ <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/aktuellt/publikationer/handboken-inget-att-vanta-pa-pdf/>

¹⁵ <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/webbstod-for-kommuner/utbildning-moter-valdsutsatta/utbildningsmaterial-om-vald/filmer-om-att-fraga-om-vald-i-socialtjansten/film-missbruksenheten-anna/>

Utöver detta finns en mängd bra material och webbutbildningar, där endast några exempel ges här:

Om våld mot äldre Socialstyrelsen¹⁶

*Att leda enskilda samtal för personer som utsatts för våld i nära relation*¹⁷, Alla kvinnors hus

*Machofabriken*¹⁸, organisationen MÄN och Unizon kvinnojourer

*Mentorer i våldsprevention (MVP)*¹⁹, organisationen MÄN

*Svartsjuka är inte romantiskt*²⁰, Stödmaterial från Jämställdhetsmyndigheten, länsstyrelserna och ungarelationer.se

2.6 En sondering av befintligt arbete inom Svenska kyrkan

Kyrkokansliets kartläggning har tittat på debattartiklar och skriftligt material som publicerats inom området. En kontakt har också tagits med stiftsdiakoner i samtliga 13 stift i Svenska kyrkan. Här följer en sammanfattad översikt:

- ◆ *Nationell nivå:* Vid sidan om det arbete som finns kring det angränsande området att motverka sexuella övergrepp inom kyrkan beskrivs insatser och kunskap inom ACT Svenska kyrkan, Svenska kyrkans utbildningsinstitut samt Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (SKAO)
- ◆ *Stiftsnivå:* Flera stift hänvisar till de kontaktpersoner vid sexuella övergrepp som biskoparna har utsett i varje stift. Dessa har dock ett annat uppdrag som stödpersoner för utsatta och kan inte sägas ansvara för arbete mot våld i nära relationer. Annat som tas upp är att ett flertal biskopar engagerat sig i frågan genom att lyfta frågan i utbildningar, debattartiklar eller panelsamtal. Flera stiftsdiakoner har samarbete med länsstyrelsernas samordnare för frågor som rör mäns våld mot kvinnor.
- ◆ Det finns också exempel på utbildningar initierade av stift. Det tydligaste exemplet här är Göteborgs stifts treåriga satsning som samlat ett gediget material att lära av i framtida arbete, men även Lunds stift har genomfört en utbildningsdag för stiftets diakoner på temat mäns våld mot kvinnor.
- ◆ *Församlingsnivå:* Här finns mängder av lokala exempel, varav kartläggningen troligen endast skrapat på ytan. Dessa exempel handlar om allt från generellt preventivt arbete, stöd till enskilda (hänvisa och lotsa), samtalsstöd enskilt och i grupp, samtalsakut (våldsutsatt, våldsutövare, barn, anhörig), affischering i församlingarnas lokaler, temadagar/utbildningssatsningar, nätverksarbete, samarbetsavtal med till exempel kvinnojour, mottagning för män, barnrättsorganisation eller idrottsförening, företag samt samverkan akademi och församling.
- ◆ *Svenska kyrkans familjerådgivning, jourhavande präst och institutionssjälavården* har gedigen erfarenhet av att möta människors erfarenheter av våld i nära relationer.

---

¹⁶ <https://utbildning.socialstyrelsen.se/learn/course/external/view/elearning/99/Valdmotaldre>

¹⁷ <https://allakvinnorshus.org/utbildning/att-leda-enskilda-samtal>

¹⁸ <https://machofabriken.se/>

¹⁹ <https://mvpsverige.se>

²⁰ <https://www.svartsjukaarinteromantiskt.se/sv/for-dig-som-arbetar-med-unga/>

3 Dialog med Jämställdhetsmyndigheten

Regeringen har beslutat om en tioårig nationell strategi²¹ för att stärka förutsättningarna att nå det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Strategin har fyra målsättningar:

- ◆ Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld.
- ◆ Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn.
- ◆ Effektivare brottsbekämpning.
- ◆ Förbättrad kunskap och metodutveckling.

I strategin lyfts särskilt två faktorer fram – vikten av förebyggande insatser och mäns delaktighet och ansvar i arbetet mot våld.

I strategins genomförande har Jämställdhetsmyndigheten ett särskilt uppdrag att förebygga mäns våld mot kvinnor. Som en del i detta deltar Svenska kyrkan i överläggningar mellan jämställdhetsmyndigheten och representanter för civilsamhället. Det tydliga budskapet från denna dialog ligger helt i linje med detta projekts interna analys – att nyckeln framför allt för att förebygga våld är *tidiga* och *universella* insatser. Här kan Svenska kyrkan vara en viktig aktör för människors trygghet och ett gott samhälle.

Jämställdhetsmyndighetens förhoppning och önskan är att Svenska kyrkan fortsätter genomföra vårt kärnuppdrag och inom ramen för detta också stärka medvetenheten och arbetet kring våld och våldsprevention. Här har kyrkan stora möjligheter att förstärka våldsförebyggande faktorer genom att använda samhällsgemensamma kunskaper och metoder. Särskilt framhåller Jämställdhetsmyndigheten de grundläggande förändringsprinciperna, som förklaras nedan.

4 Lärdomar och användbara modeller

4.1 Svenska kyrkans roll och möjlighet

Det finns stor kunskap och trygghet hos Svenska kyrkan när det gäller att möta människor i sorg. Det finns ett tydligt narrativ – från liv till död till liv – en hoppfull berättelse om att döden inte innebär slutet. Den återspeglar sig i kyrkoårets utformning, i liturgi, i enskilda samtal och vår psalmskatt. När det gäller mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, är berättelsen inte lika tydlig. Här finns det ett patriarkalt arv att förhålla sig till.

ur Kartläggningen, Lina Sohlén

Kartläggningen visar ett brett, men ojämnt engagemang inom Svenska kyrkan kring våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor. Samtidigt är det en tydlig slutsats av kartläggningen och av förväntningar från exempelvis Jämställdhetsmyndigheten, att Svenska kyrkan har stora möjligheter att i den redan befintliga verksamheten och på arbetsplatserna:

- ◆ *arbeta förebyggande mot* mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, genom att aktivt skapa trygga miljöer, fria från våldsamt och könsdiskriminerande jargonger (*universell* nivå i preventionsstjärnan nedan).

---

²¹ <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2016/11/nationell-strategi-for-att-forebygga-och-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor/>

- ♦ *stödja och bemöta* människor vi möter som drabbats av eller lever med våld, genom att våga ställa frågor och ha kunskap för att se, bemöta och hänvisa vidare till aktörer med expertkunskap i att stödja våldsutsatta (*indikerad* nivå i preventionsstjärnan nedan).

Till stöd för detta arbete föreslås med utgångspunkt i det kartläggningen och övriga förarbetet har lett fram till, att det material som produceras inom ramen för projektet utgår från följande tre modeller.

4.2 Förändringsprinciper mot våld – Modell 1

Jämställdhetsmyndigheten utgår i sitt våldspreventiva arbete ifrån tre förändringsprinciper, som Svenska kyrkan med fördel kan använda som en del av sitt arbete:

- ♦ Öka medvetenheten om sambandet mellan lindrigt och grovt våld.
- ♦ Öka medvetenheten om sambandet mellan destruktiva könsnormer och våld.
- ♦ Öka kunskapen om och träna på att vara en aktiv åskådare som agerar mot lindrigt våld.

Medvetenhet och kunskap utifrån dessa förändringsprinciper kan vara till stor hjälp för att skapa trygga miljöer i Svenska kyrkans verksamheter och på dess arbetsplatser.

4.3 Våldspyramiden – Modell 2

Som ett komplement till dessa förändringsprinciper kan *våldspyramiden* användas för att visa att det finns ett tydligt samband mellan lindrigt och grovt våld. Våldspyramiden tydliggör att det är viktigt att agera tidigt mot det lindriga våldet, för att på så sätt också förhindra det grova våldet.

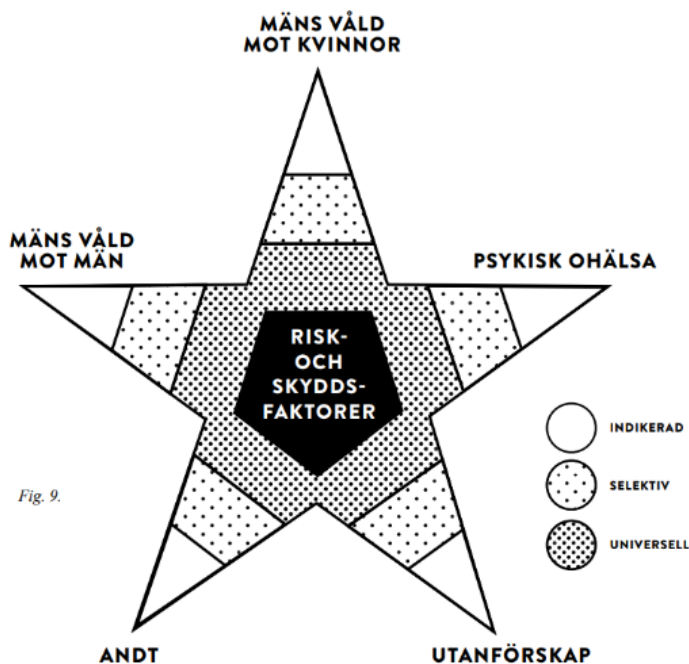
Även denna modell ger en bas för att skapa trygga miljöer i Svenska kyrkans verksamheter och på dess arbetsplatser, där vi till exempel säger ifrån redan när vi märker problem i de lägre nivåerna i pyramiden.

4.4 Preventionsstjärnan – Modell 3

Preventionsstjärnan illustrerar hur närliggande problem är sammanlänkade genom gemensamma risk- och skyddsfaktorer. Stjärnan visar att det är möjligt och effektivt att arbeta brett och på så sätt minska förekomsten av flera sociala problem.

Svenska kyrkan har stora möjligheter att inom sitt kärnuppdrag arbeta på universell nivå i verksamheter och på arbetsplatser (*förebyggande arbete*), men också genom att se och bemöta människor på en indikativ nivå (*stödjande arbete*), alltså de som drabbats av eller lever med våld i nära relationer eller mäns våld mot kvinnor.

5 Metodstöd och webbutbildning för arbetslag

Metodstöd utvecklas under 2023–2024 i dialog med och inspel från andra aktörer, såsom Nationellt Centrum för kvinnofrid och referenspersoner med kunskap inom fältet. Fortsatt dialog med Jämställdhetsmyndigheten pågår parallellt och tills vidare.

5.1 Syfte med webbutbildning och metodstöd

Syftet med det material som produceras är att anställda inom Svenska kyrkan ska höja sin kunskap om våld i nära relationer och förstå och känna till kyrkans roll att dels arbeta våldsförebyggande, dels stödja och bemöta människor kopplat till frågan om våld i nära relationer. De ska också känna igen sig i utbildningsmaterialet och uppleva att det berör dem både på ett känslomässigt och kognitivt plan.

Det viktiga i utbildningsinsatsen är att ge de anställda inom Svenska kyrkan motivation och kunskap för att:

1. **Reflektera** över Svenska kyrkans särskilda roll och teologi för att motverka våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor.
2. **Arbeta våldsförebyggande** i församlingsverksamheter och på kyrkans arbetsplatser.
3. **Bemöta och stödja** människor som utsatts för våld i nära relation, upptäcka våld samt kunna hänvisa utsatta till rätt instanser för till exempel vård och stöd.

4. Ta fram **omvärldsanalys och handlingsplan** för fortsatt arbete i arbetslaget och/eller församlingen i relation till våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor.

5.2 Målgrupp för webbutbildning och metodstöd

Målgruppen är **alla** anställda inom Svenska kyrkan. Alla anställda behöver ha kunskap om våld i nära relationer oavsett yrkesroll, men en primär målgrupp är anställda med pastorala funktioner vilka möter många människor i sin funktion.

Utbildningen genomförs med fördel i ett arbetslag eller grupp av anställda. Det beräknas ta ungefär en dag i anspråk, företrädesvis uppdelad på tre tillfällen – ett tillfälle för var och en av de tre delarna, som beskrivs nedan.

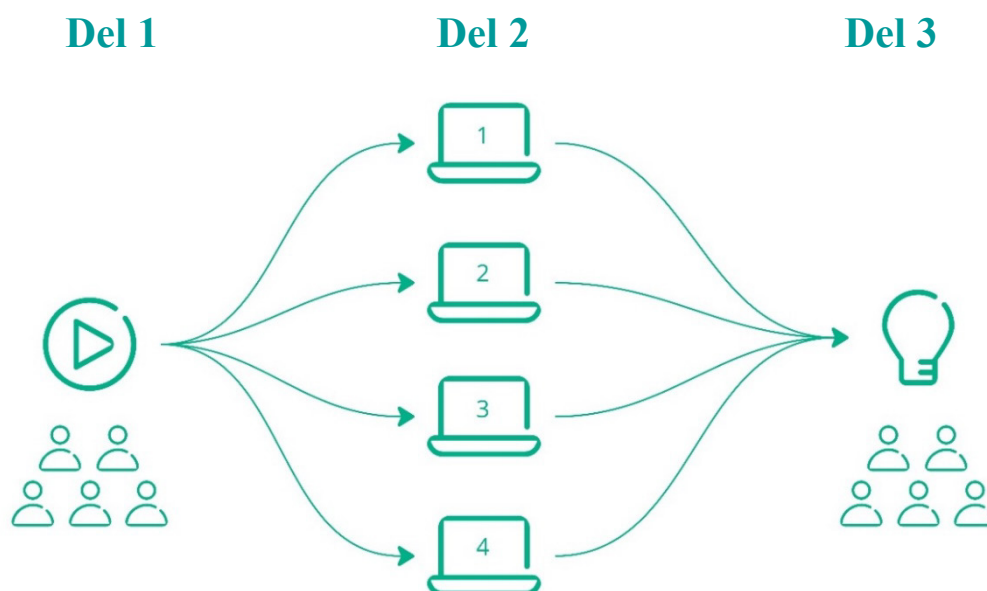
5.3 Webbutbildningens upplägg och innehåll

I huvudsak består det material som produceras av Svenska kyrkan av ”tilläggsmoduler” till befintligt material som redan finns hos aktörer med expertis på området. Ett exempel är Webbkurs om våld, som är producerad av Nationellt Centrum för kvinnofrid (NCK). NCK bidrar även med sakkunskap samt kvalitetssäkring av innehållet i det som Svenska kyrkan producerar.

Svenska kyrkans tilläggsmoduler är menade att vara ett komplement och en brygga mellan Svenska kyrkans kontext och de utvalda e-utbildningarna från aktörer med expertis inom fältet.

Tilläggsmodulerna, länkar till de utvalda e-utbildningarna, studiehandledning samt ledarhandledning tillgängliggörs i Svenska kyrkans digitala utbildningsportal. Information och marknadsföring sker internt inom Svenska kyrkan.

Svenska kyrkans webbutbildning i sin helhet består av tre delar:

Del 1. Film och reflektion i arbetslaget

Del 1 består av filmat material och reflektionsfrågor. Här får deltagaren möta församlingsanställda i olika yrkeskategorier, teologer samt sakkunniga.

En kursledare på plats håller i utbildningen och ser till att fördela ordet och sammanfatta diskussionen efter varje fråga. Därefter genomgår deltagarna Del 2 och Del 3 nedan.

Eftersom förutsättningarna är olika, ska deltagarna även kunna titta på filmerna och reflektera över frågorna enskilt. Reflektion i grupp är dock att föredra eftersom flera perspektiv ofta bidrar till en ökad förståelse. Filmen i Del 1 har följande innehåll:

- ◆ Vad menar vi med ”våld i nära relation”?
- ◆ Vilken roll, ansvar och möjlighet har Svenska kyrkan att arbeta *våldsförebyggande* inom sitt kärnuppdrag, i verksamhet och på sina arbetsplatser.
- ◆ Vilken roll, ansvar och möjlighet har Svenska kyrkan att *stödja och bemöta* människor i dess verksamhet och på dess arbetsplatser, som är utsatta för våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor?
- ◆ Reflektion över teologisk grund för kyrkans engagemang för att motverka våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor.
- ◆ Kunskap om våldspyramiden samt förändringsprinciperna för våldsprevention.
- ◆ Röster från församlingar, forskare inom teologi samt sakkunnig från NCK.

Del 2. Befintliga e-utbildningar och material

Del 2 består av ett antal e-utbildningar och annat material som myndigheter och civilsamhälle redan har tagit fram. Beroende på vilken yrkesroll deltagaren har, hänvisas hen till en aktuell utbildning, vilken genomförs på egen hand mellan tillfällena för Del 1 och Del 3. Till denna del tas en studiehandledning fram som hjälper deltagaren att reflektera över materialet i relation till kyrkans verklighet. Det huvudsakliga i denna del är ämneskunskaperna om våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor.

Del 3. Avslutande film och uppsamlade gemensam reflektion

När medarbetarna har tagit del av de externa utbildningarna återsamlas de för att genomgå Del 3. Filmen i Del 3 har följande innehåll:

- ◆ Möjlighet att reflektera över och dela med sig till sina kollegor om den eller de e-utbildningar var och en har genomfört i Del 2.
- ◆ Sammanfattande kommentarer från sakkunnig från NCK.
- ◆ Möjlighet till ytterligare reflektion över teologiska frågor i relation till våld i nära relation och mäns våld mot kvinnor.
- ◆ Röster från forskare inom teologi samt sakkunnig från NCK.
- ◆ Inslag från några församlingsanställda som delar med sig av hur de arbetar konkret med frågorna.

Avslutningsvis får deltagarna tillsammans med sina kollegor i församlingen reflektera och diskutera hur de kan arbeta för att bli bättre på att arbeta våldsförebyggande och på att stödja och bemöta våldsutsatta.

Metodstöd för eget arbete

I tillägg till webbutbildningen tas digitalt material fram, som ger stöd för fortsatt arbete i arbetslaget och/eller församlingen. Detta består av:

- ◆ Metodstöd för omvärldsanalys och kontakter med myndigheter som socialtjänst och polis, samt experter som lokala kvinnojourer med flera aktörer.
- ◆ Metodstöd för planering av fortsatt arbete i arbetslaget och/eller församlingen kring våldsförebyggande arbete samt arbetet med att stödja och bemöta människor som utsatts för våld i nära relationer.

6 Uppföljning av projektets mål

Här nedan sammanfattas hur projektets mål har uppfyllts.

Projektets övergripande mål var att metodstöd och utbildningsmaterial som stärker kunskapen kring att förebygga våld i nära relationer inom Svenska kyrkans verksamheter och på dess arbetsplatser, samt kring bemötande och agerande i mötet med människor som utsatts för våld i nära relationer, finns tillgängligt för Svenska kyrkans anställda.

En webbutbildning och metodstöd för fortsatt arbete i det egna arbetslaget är i långt framskriden process och kommer att publiceras innan halvårsskiftet 2024, för att lanseras och spridas under resten av 2024 och kommande år.

Delmål 1 uppfylls av att en kartläggning genomförs i syfte att skapa en översikt över

- ◆ befintligt kunskapsläge;
- ◆ befintligt arbete inom Svenska kyrkan;
- ◆ befintliga metoder i samhället i stort gällande våld i nära relationer

Kartläggningen, som sammanfattats ovan, är genomförd och publicerad i sin helhet på Kornet, sida *Trygga miljöer och stöd för utsatta/Våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor*.²²

Delmål 2 uppfylls av en genomförd analys kring Svenska kyrkans roll och möjlighet innehållande förslag på innehåll och inriktning på metodstöd och utbildningsmaterial.

En intern analys är genomförd med utgångspunkt i kartläggning och en förd dialog med bland andra Jämställdhetsmyndigheten. Denna analys ligger till grund för innehåll och inriktning på det metodstöd och utbildningsmaterial som tas fram under nästa delmål.

Delmål 3 uppfylls av att metodstöd och utbildningsmaterial i syfte att motverka, förebygga samt agera vid våld i nära relationer finns framtaget.

Den webbutbildning som beskrivits ovan tas fram och lanseras under 2024.

Delmål 4 uppfylls av att materialet är tillgängliggjort för användning i stift och församlingar och Delmål 5 att materialet har lanserats gentemot stift och församlingar samt att slutrapportering har skett i samband med kyrkomötet 2024.

Webbutbildning med tillhörande metodstöd kring fortsatt arbete och lärande i det egna arbetslaget och/eller församlingen publiceras på Svenska kyrkans utbildningsportal och Kornet sommaren 2024. Slutrapport om projektet finns tillgänglig (detta dokument) och i samband med kyrkomötet 2024 kommer det att finnas möjlighet att se webbutbildning och metodstöd i utställningsmonter. Under 2024 och kommande år lanseras och sprids materialet till stift och församlingar.

7 Avslutande kommentar

Förhoppningen är nu att många arbetslag i Svenska kyrkan ska få del av webbutbildningen och stärkas i att arbeta våldsförebyggande och i att stödja och bemöta människor som är utsatta för våld, så att Svenska kyrkan blir en kompetent aktör i att motverka den stora samhällsfråga och den svåra kränkningen av människors värde och rätt, som våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor är.

---

²² <https://svkyrkan.sharepoint.com/:u:/r/sites/kornet-inkluderingoch tillganglighet/SitePages/V%C3%A5ld-i-n%C3%A4ra-relationer.aspx?csf=1&web=1&e=hylmZe>

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 13 juni 2024.

Beslutande: Martin Modéus, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Amanda Carlshamre, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Berth Löndahl, Olle Reichenberg, Elisabeth Rydström, Erik Sjöstrand, Anna Sundberg och Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättarna Johannes Fransson, Sofija Lazic Pedersen och Linda Sjöo.

Föredragande: Patrik Lidin

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2024:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 13 juni 2024

Martin Modéus

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I den bilagda skrivelsen – som är uppdelad i fem separata avsnitt – behandlas i korthet följande:

- ♦ I det *första avsnittet* föreslås ett antal ändringar i kyrkoordningen som berör de direkta valen till kyrkomötet. Ändringarna föreslås mot bakgrund av ett uppdrag från 2022 års kyrkomöte. Kyrkostyrelsen föreslår dels att det införs en procentspärr på tre procent för att erhålla mandat i kyrkomötet, dels att utjämningsmandat enbart ska kunna tilldelas nomineringsgrupper som först erhållit minst ett fast mandat i någon av valkretsarna till kyrkomötet.
- ♦ I det *andra avsnittet* lägger kyrkostyrelsen fram några förslag till ändringar i kyrkoordningen som berör Svenska kyrkan i utlandet. Ändringarna föranleds av kyrkostyrelsens inriktningsbeslut från 2023 om vissa organisationsförändringar avseende verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet, vilket i sin tur medför behov av ändringar i kyrkoordningen avseende församlingssamverkan, församlingsinstruktionen, prästerlig organisation, mobil verksamhet, anställningar och ekumenik.
- ♦ I det *tredje avsnittet* lägger kyrkostyrelsen fram några förslag till ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om bidrag och beställning av valsedlar. Ändringarna föranleds av det beslut som kyrkomötet 2023 fattat om att kyrkostyrelsen från och med kyrkovalet 2025 ska genomföra en samlad distribution av alla via kyrkostyrelsen tryckta valsedlar direkt från tryckeri till respektive valnämnd.
- ♦ I det *fjärde avsnittet* föreslår kyrkostyrelsen att det införs en ny bestämmelse i kyrkoordningens 54:e kapitel om förbud mot att röja uppgifter som avser Svenska kyrkans beredskap. Förbudet gäller i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap om det kan antas att syftet med verksamheten motverkas om uppgiften röjs. Förslaget syftar till att säkerställa att uppgifter som hänför sig till den kyrkliga beredskapen har ett heltäckande och tillräckligt skydd.

- KsSkr 2024:4
- ◆ I det *femte avsnittet* behandlas övriga ändringar. I denna del föreslås – mot bakgrund av ett uppdrag som givits av kyrkomötet 2023 – att formuleringen ”hela Guds folk” i första avsnittet i inledningen till kyrkoordningens sjunde avdelning ersätts med ”hela kristenheten”.

1 Införande av procentspärr samt ändrad fördelning av utjämningsmandat	6
1.1 Förslag till kyrkomötesbeslut	6
1.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen	6
1.3 Ärendet och dess beredning	7
1.4 Bakgrund.....	8
1.4.1 Allmänt om motion 2022:81 och bakomliggande motivskrivningar	8
1.4.2 Mandatfördelning i kyrkovalet	8
1.4.2.1 Allmänt	8
1.4.2.2 Utjämningsmandat	9
1.4.2.3 Den jämkade uddatalsmetoden	9
1.4.2.4 Mandatfördelning vid kyrkomötet 2021	11
1.4.3 Utskottsplacering	12
1.4.4 Tidigare behandling av frågan om procentspärr	12
1.4.5 Fördelningen av mandat i allmänna val	14
1.4.6 Ändringar i mandatfördelningssystemet 2015	16
1.4.7 Kyrkovalresultat åren 2001–2021	17
1.5 Överväganden och förslag	19
1.5.1 Införande av procentspärr	19
1.5.2 Förändrad fördelning av utjämningsmandat	24
1.6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	26
1.7 Konsekvenser	26
1.8 Kommentarer till bestämmelserna i kyrkoordningen.....	27
2 Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka.....	28
2.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	28
2.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen	28
2.3 Ärendet och dess beredning	35
2.4 Bakgrund.....	36
2.4.1 Kyrkostyrelsens inriktning för Svenska kyrkan i utlandet.....	36
2.4.2 Inriktningen för församlingsverksamheten och övriga verksamheter....	37
2.4.3 Arbetet med den nya inriktningen för utlandskyrkan	38
2.5 Överväganden och förslag	40
2.5.1 Församlingssamverkan	40
2.5.2 Verksamhet på annan ort än där församlingen är belägen	45
2.5.3 Församlingarnas diakonala och ekumeniska ansvar	48
2.5.4 Prästerlig organisation	52
2.5.5 Mobil verksamhet	56
2.5.6 Anställningar.....	60
2.5.7 Ekumenik – särskilt om kyrkoordningens 59:e kapitel.....	66
2.5.8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	70
2.5.9 Övriga remissynpunkter.....	71
2.6 Konsekvenser	72
2.7 Kommentarer till bestämmelserna	74
2.7.1 Förslaget till ändringar i kyrkoordningen	74

3 Valsedelsdistributionen	78
3.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	78
3.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen	78
3.3 Ärendet och dess beredning	79
3.4 Bakgrund.....	79
3.4.1 Gällande ordning	79
3.4.2 Tidigare behandling i kyrkomötet.....	80
3.4.3 Motion 2023:66	81
3.4.4 Tryck och distribution av valsedlar	82
3.5 Överväganden och förslag	83
3.6 Ikraftträdande.....	92
3.7 Konsekvenser.....	92
3.7.1 Allmänt	92
3.7.2 Konsekvenser för barn.....	93
3.8 Kommentrar till bestämmelsen i kyrkoordningen.....	93
4 Ändring i 54 kap. kyrkoordningen.....	95
4.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	95
4.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen	95
4.3 Ärendet och dess beredning	95
4.4 Gällande bestämmelser	96
4.4.1 Handlingsoffentlighet	96
4.4.2 Svenska kyrkans beredskap	97
4.4.2.1 Svenska kyrkans roll och ansvar vid kris och höjd beredskap	97
4.4.2.2 Kyrkoordningens reglering av den kyrkliga beredskapen	97
4.4.2.3 Svenska kyrkans lagreglerade ansvar för beredskap	98
4.4.3 Samhällets civila beredskap.....	99
4.4.3.1 Totalförsvaret, civil beredskap och krisberedskap	99
4.4.3.2 Relationsändringen	100
4.4.4 Skydd för uppgifter i kyrkoordningen	100
4.4.4.1 Förbud mot att röja uppgifter om säkerhetsåtgärder m.m.	100
4.4.4.2 Överföring av sekretess till kyrkan från myndigheter	101
4.4.4.3 Förbud att röja uppgifter om personaladministration inom Svenska kyrkan	101
4.4.4.4 Krigsplacering	101
4.4.4.5 Tystnadsplikt och meddelarrätt inom Svenska kyrkan	101
4.4.5 Regleringen i offentlighets- och sekretesslagen	102
4.4.5.1 Offentlighets- och sekretesslagens tillämpning för Svenska kyrkan	102
4.4.5.2 Försvarssekretess	102
4.4.5.3 Säkerhets- eller bevakningsåtgärd	103
4.4.5.4 Sekretess för risk- och sårbarhetsanalyser m.m.	103
4.4.5.5 Sekretess hos kommuner och regioner i verksamhet som avser beredskap	104
4.4.5.6 Sekretessförbehåll och säkerhetsskyddsavtal	105
4.4.5.7 Sekretessmarkering	105
4.5 Överväganden och förslag	106
4.6 Ikraftträdande.....	112
4.7 Konsekvenser.....	112
4.8 Kommentrar till bestämmelsen i kyrkoordningen.....	112

5 Övriga ändringar	114
5.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	114
5.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen	114
5.3 Ärendet och dess beredning	115
5.4 Överväganden och förslag	116
5.5 Ikraftträdande.....	116
5.6 Konsekvenser för barn	116
5.7 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen.....	116
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	117

1 Införande av procentspärr samt ändrad fördelning av utjämningsmandat

1.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

1.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att 38 kap. 17, 72 och 73 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 kap.

17 §

De direkta valen till kyrkomötet avser 225 fasta valkretsmandat och 24 utjämningsmandat.

Endast nomineringsgrupper som har fått minst 3 procent av de giltiga rösterna i hela landet får delta i fördelningen av mandaten.

Närmare bestämmelser om hur fasta valkretsmandat och utjämningsmandat fördelas på grundval av valresultatet finns i 72–76 §§. Bestämmelser om de indirekta valen till kyrkomötet finns i 39 kap.

72 §

De fasta valkretsmandaten ska för varje valkrets fördelas proportionellt mellan nomineringsgrupperna på grundval av valresultatet i valkretsen. Fördelningen görs genom att jämförelsetal beräknas för nomineringsgrupperna. Den nomineringsgrupp som vid varje beräkning får det största jämförelsetalet ska tilldelas ett mandat.

De fasta valkretsmandaten ska för varje valkrets fördelas proportionellt mellan nomineringsgrupperna på grundval av valresultatet i valkretsen. *Vid fördelningen av mandat till kyrkomötet bortses dock från de nomineringsgrupper som inte fått minst 3 procent av de giltiga rösterna i hela landet, i enlighet med vad som stadgas i 17 § andra stycket.* Fördelningen görs genom att jämförelsetal beräknas för nomineringsgrupperna. Den nomineringsgrupp som vid varje beräkning får det största jämförelsetalet ska tilldelas ett mandat.

Vid beräkningen ska den jämkade uddatalsmetoden enligt 85 § tillämpas.

73 §

Utgjämningsmandaten ska fördelas mellan nomineringsgrupperna så att fördelningen av alla mandat i stiftsfullmäktige blir proportionell mot nomineringsgruppernas röstetal i hela stiftet och att fördelningen av alla mandat i kyrkomötet blir proportionell mot nomineringsgruppernas röstetal i hela landet. För att avgöra hur många

Utgjämningsmandaten ska fördelas mellan nomineringsgrupperna så att fördelningen av alla mandat i stiftsfullmäktige blir proportionell mot nomineringsgruppernas röstetal i hela stiftet och att fördelningen av alla mandat i kyrkomötet blir proportionell mot nomineringsgruppernas röstetal i hela landet.

mandat en nomineringsgrupp ska ha sammanlagt i stiftsfullmäktige för att vara proportionellt representerad i stiftsfullmäktige och sammanlagt i kyrkomötet för att vara proportionellt representerad där ska den jämkade uddatalsmetoden tillämpas på hela stiftet respektive hela landet som en valkrets. Varje nomineringsgrupp ska tilldelas så många utjämningsmandat som behövs för att nomineringsgruppen ska få en representation som svarar mot dess andel av samtliga röster i stiftet respektive landet.

Vid fördelningen av utjämningsmandat till kyrkomötet deltar endast de nomineringsgrupper som vid tillämpning av 72 § har fått minst ett fast mandat i någon av valkretsarna

För att avgöra hur många mandat en nomineringsgrupp ska ha sammanlagt i stiftsfullmäktige för att vara proportionellt representerad i stiftsfullmäktige och sammanlagt i kyrkomötet för att vara proportionellt representerad där ska den jämkade uddatalsmetoden tillämpas på hela stiftet respektive hela landet som en valkrets. Varje nomineringsgrupp ska tilldelas så många utjämningsmandat som behövs för att nomineringsgruppen ska få en representation som svarar mot dess andel av samtliga röster i stiftet respektive landet.

Vid beräkningen ska den jämkade uddatalsmetoden enligt 85 § tillämpas.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2025.

1.3 Ärendet och dess beredning

Vid kyrkomötet 2022 bifölls motion 2022:81 i vilken det föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att endast nomineringsgrupper som uppnått en viss procentspärr ska kunna erhålla mandat i kyrkomötet samt att utjämningsmandat endast ska fördelas mellan nomineringsgrupper som först fått minst ett fast mandat i någon av valkretsarna. Vilken nivå procentspärren ska ligga på, liksom vilka ändringar som ska göras i kyrkoordningen, har dock getts i uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda.

Med anledning av kyrkomötets uppdrag upprättades under 2023 en inomkyrklig promemoria *Införande av procentspärr samt ändrad fördelning av utjämningsmandat*, som i slutet av 2023 remitterades ut till samtliga nomineringsgrupper som har mandat i kyrkomötet, samtliga stift, tre församlingar/pastorat inom varje stift, Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd, Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Remissvar har inkommit från elva nomineringsgrupper, nio stift och nio församlingar/pastorat. Därutöver har fyra stift, de fyra nämnderna som nämnts ovan samt två församlingar/pastorat meddelat att de avstår från att lämna några synpunkter. Det remitterade förslaget innehöll två alternativa förslag gällande nivå på procentspärr, varvid det i princip var lika många remissinstanser som tillstyrkte en spärr på två procent respektive en spärr på tre procent. En övervägande majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget om ändrad fördelning av utjämningsmandaten.

1.4 Bakgrund

1.4.1 Allmänt om motion 2022:81 och bakomliggande motivskrivningar

Som framhållits ovan grundar sig förevarande skrivelse på ett motionsförslag som lades fram och behandlades vid kyrkomötet 2022. Motionen behandlades av organisationsutskottet som i sitt betänkande O 2022:5 föreslog att motionen skulle bifallas, vilket kyrkomötet sedermera följde. I såväl motivskrivningarna till motionen som i organisationsutskottets överväganden lyfts vikten av utskottsarbetet och att samtliga nomineringsgrupper bör finnas företrädna i kyrkomötets alla utskott. I motionen lyfts även det förslag som 2006 lades fram av den så kallade Demokratiutredningen i delbetänkandet *Välja med förtroende* (SKU 2006:2), vari det föreslogs en spärr mot små nomineringsgrupper vid val till kyrkomötet. Som framgår närmare nedan i avsnitt 1.4.4 kom kyrkostyrelsen inte att lägga fram något förslag om spärr på grundval av betänkandet, vilket enligt motionärerna medfört att kyrkomötet har flera nomineringsgrupper som inte har tillräckligt med mandat för att ta plats i utskotten. I motivskrivningarna anförs vidare att det är tid att återigen aktualisera frågan om procentspärr för att säkerställa att kyrkomötet representeras av grupper som ”av egen kraft kan fullgöra kyrkomötesuppdraget och delta i utskottsarbetet.” Motionärerna lyfter även fram att det behövs en förändrad ordning vad gäller utjämningsmandat så att endast de grupper som tar mandat av egen kraft – det vill säga tar fasta mandat – får delta i fördelningen av utjämningsmandaten.

Som nämnts ovan behandlades motionen av organisationsutskottet som i sina överväganden framhåller arbetet som förtroendevald och att detta grundar sig i det lokala sammanhanget och att Svenska kyrkan ytterst är till för dess medlemmar med det huvudsakliga syftet att värna församlingarna och deras grundläggande uppgift. Vidare anför utskottet att det finns en problematik rörande möjligheten för nomineringsgrupper utan lokal kyrklig förankring att erhålla mandat i kyrkomötet. Angående frågan om förändrad fördelning av utjämningsmandaten betonar utskottet att detta ytterst är en fråga om förankring i församling och stift och att detta är något som bör finnas med och beaktas av kyrkostyrelsen vid en kommande beredning av det förslag som lagts fram i motion 2022:81.

1.4.2 Mandatfördelning i kyrkovalet

1.4.2.1 Allmänt

Kyrkovalet syftar till att fördela ett visst på förhand bestämt antal ledamotsplatser och ersättarplatser – så kallade mandat – i kyrkofullmäktige, stiftsfullmäktige och kyrkomötet mellan de nomineringsgrupper som har registrerat sig och på förhand anmält kandidater för det aktuella valet. Mandaten i de ovan nämnda beslutande organen fördelas proportionerligt mellan nomineringsgrupperna enligt en på förhand bestämd beräkningsmodell där den så kallade jämkade uddatalsmetoden används, vilket redogörs för närmare nedan i 1.4.2.3. Beräkningsmodellen är liknande den som används i de allmänna valen, men det finns vissa skillnader vad gäller bland annat delningstal och att man i de allmänna valen har procentspärrar. Förenklat innebär metoden att om en nomineringsgrupp har fått tillräckligt många röster i relation till andra nomineringsgrupper – för att få ett mandat i en valkrets som de ställer upp i – får gruppen också ett mandat i det aktuella organet.

Kyrkomötet består av 251 valda ledamöter. Av dessa väljs 249 av de röstberättigade i landet. Resterande två platser väljs av utlandsförsamlingarna. Av de 249 mandaten som väljs av de röstberättigade i Sverige är 225 platser *fasta mandat* och 24

platser *utjämningsmandat*. Syftet med utjämningsmandat är att skapa en bättre proportionell fördelning mellan nomineringsgrupper i ett val med flera valkretsar. Vid val till kyrkomötet utgör varje stift en valkrets. Det betyder att det vid val till kyrkomötet finns 13 valkretsar. Varje valkrets tilldelas inför varje kyrkoval ett bestämt antal fasta mandat. Det är kyrkostyrelsen som senast den 31 mars valåret beslutar hur många fasta valkretsmandat som varje valkrets ska ha enligt en fastställd beräkningsmodell som utgår ifrån antalet röstberättigade i respektive valkrets. Varje valkrets är dock garanterad minst två fasta mandat. Vid kyrkovalet 2021 fick valkretsarna i Stockholms respektive Visby stift flest respektive minst antal mandat – 38 respektive två.

1.4.2.2 Utjämningsmandat

Som framgått av avsnittet ovan är syftet med utjämningsmandat att skapa en bättre proportionell fördelning mellan nomineringsgrupper i ett val med flera valkretsar. Av 38 kap. 73 § kyrkoordningen framgår att när utjämningsmandaten till kyrkomötet ska fördelas behandlas hela landet som *en* valkrets. En jämförelse görs sedan mellan hur många mandat en nomineringsgrupp skulle ha fått om hela landet varit en valkrets och hur många mandat gruppen totalt sett fått då mandaten fördelats i de 13 olika valkretsarna till kyrkomötet. Om en nomineringsgrupps beräknade mandat överstiger det totala antalet fasta mandat gruppen fördelats, tilldelas gruppen lika många utjämningsmandat som skillnaden. Utjämningsmandaten skapar på det sättet en bättre proportionell fördelning i Svenska kyrkan (landet) som helhet.

1.4.2.3 Den jämkade uddatalsmetoden

Den jämkade uddatalsmetoden är en proportionell valmetod som används både i de allmänna valen och de direkta kyrkovalet för att fördela mandat. Metoden används både vid fördelningen av fasta mandat och utjämningsmandat vid val till kyrkomötet och innebär att mandaten delas ut ett och ett enligt en särskild beräkningsmodell, vilket i kyrkoordningen är reglerat i 38 kap. 85 och 86 §§.

Metoden inleds med att alla grupper *röstetal* (antal röster som nomineringsgruppen fått) delas med 1,4, vilket resulterar i att alla nomineringsgrupper får ett så kallat *jämförelsetal*. Den grupp som har det högsta jämförelsetalet tilldelas sedan det första mandatet. Efter att det första mandatet fördelats räknas ett nytt jämförelsetal ut för den grupp som fått mandatet, vilket görs genom att nomineringsgruppens röstetal delas med det tal man får genom att multiplicera antalet erhållna mandat med 2 och sedan lägga till 1. I praktiken betyder det att antalet röster som en grupp fått först kommer att delas med siffran 1,4 och därefter med siffrorna 3;5;7;9 ... och så vidare för varje nytt mandat som gruppen får. För ett parti som inte fått något mandat är dess jämförelsetal fortsatt lika med dess röstetal delat med 1,4. I sammanhanget ska nämnas att sedan 2015 används i de allmänna valen delningstalet 1,2 i stället för 1,4, vilket redogörs för närmare nedan i avsnitt 1.4.6. I och med att den första divisorn är 1,4 i stället för 1 medför det att mycket små grupper har svårare att ta ett första mandat jämfört med vid en ren uddatalsmetod där division sker med siffrorna 1;3;5;7 ... Att inte dela med 1 blir således i praktiken en spärregel för mycket små partier. Däremot anses den jämkade uddatalsmetoden ge bättre proportionalitet än den så kallade *heltalsmetoden* eller *d’Hondts metod* – där division sker med siffrorna 1;2; 3;4 ... – som blir proportionell först vid fördelning av ett mycket större antal mandat. Det vill säga stora partier gynnas av heltalsmetoden, medan mindre partier gynnas av uddatalsmetoden.

Exempel A. Mandatfördelning med den jämkade uddatalsmetoden

	<i>Grupp A</i>	<i>Grupp B</i>	<i>Grupp C</i>
Antal röster	250	325	102
Jämförelsetal & mandat	178,57 (2)	232,14 (1)	72,86 (5)
Jämförelsetal & mandat	83,33 (4)	108,33 (3)	34,00
Jämförelsetal & mandat	50,00	65,00 (6)	20,40
Antal mandat	2	3	1

Ovanstående tabell exemplifierar hur mandatfördelningen kan gå till vid användning av den jämkade uddatalsmetoden. I exemplet ska 6 mandat fördelas mellan tre nomineringsgrupper som fått vardera 250, 325 och 102 röster. Vid beräkning av det första jämförelsetalet delas gruppernas röstetal med siffran 1,4. Det första mandatet tilldelas grupp B som landar på jämförelsetalet 232,14. När B tilldelats ett mandat räknas ett nytt jämförelsetal fram för gruppen genom att dela gruppens röstetal med siffran 3, vilket blir 108,33. Vid en jämförelse mellan gruppernas siffror ser man att grupp A då har det näst högsta jämförelsetalet, vilket gör att grupp A får mandat nummer 2. Ett nytt jämförelsetal räknas därefter ut för grupp A genom att dividera gruppens röstetal med siffran 3, vilket ger 83,33. Vid fördelning av mandat nummer 3 ser vi att grupp B har högst jämförelsetal, vilket gör att gruppen får det mandatet. Processen med beräkning av nya jämförelsetal och fördelning av mandatet pågår till dess att samtliga mandat fördelats.

Den jämkade uddatalsmetoden används även vid fördelningen av utjämningsmandat på de olika valkretsarna vid val till kyrkomötet – det vill säga stiftet – i enlighet med 38 kap. 74 och 86 §§ kyrkoordningen. Enligt 86 § andra stycket ska utjämningsmandat tillföras den valkrets som efter fördelningen av de fasta valkretsmandaten har större jämförelsetal än i övriga valkretsar. Återstående utjämningsmandat tillförs sedan ett efter ett den valkrets som har högst jämförelsetal vid en fortsatt tillämpning av den jämkade uddatalsmetoden. Om det är en nomineringsgrupp som i en viss valkrets inte har fått något *fast valkretsmandat* ska dock jämförelsetalet vid tilldelningen av det första utjämningsmandatet i den valkretsen vara lika med nomineringsgruppens röstetal. Om exempelvis en nomineringsgrupp i stift X fått 3 000 röster, men inte något fast mandat, kommer gruppens första jämförelsetal att vara 3 000 i stället för 2 143 ($3\,000/1,4$). Vid beräkning av det andra jämförelsetalet ska dock gruppens röster divideras med 3.

1.4.2.4 Mandatfördelning vid kyrkomötet 2021

KsSkr 2024:4

Vid kyrkovalen 2021 fördelade sig mandat enligt följande.

Nomineringsgrupp	Procent röster	Fasta mandat	Utjämningsmandat	Totalt antal mandat
Alternativ för Sverige (AfS)	1,26 %	0	3	3
Arbetarepartiet Socialdemokraterna (S)	27,50 %	70		70
Borgerligt alternativ (BorgA)	8,03 %	17	3	20
Centerpartiet (C)	10,94 %	30		30
Fria liberaler i Svenska kyrkan FiSK	1,61 %	1	3	4
Frimodig kyrka (FK)	3,47 %	6	2	8
Himmel och Jord (HoJ)	0,60 %	0	1	1
Kristdemokrater i Svenska kyrkan (Kr)	2,73 %	4	3	7
Miljöpartister i Svenska kyrkan (MPSKDG)	3,26 %	5	3	8
Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan (POSK)	19,33 %	47		47
Sverigedemokraterna (SD)	7,79 %	18	1	19
Vänstern i Svenska kyrkan (Visk)	7,63 %	16	3	19
Öppen kyrkan – en kyrka för alla (ÖKA)	5,50 %	11	2	13

De nomineringsgrupper som ställde upp i val till kyrkomötet men som inte erhöll något mandat – Gröna Kristna respektive Kyrklig samverkan i Visby Stift – redovisas inte i tabellen. Gröna kristna erhöll vid valet 0,23 % av rösterna och Kyrklig samverkan i Visby stift 0,12 % av rösterna.

Av tabellen framgår att det är två nomineringsgrupper – AfS och HoJ – som vid valet 2021 enbart erhöll utjämningsmandat. Vidare kan konstateras att de tre största nomineringsgrupperna inte erhöll några utjämningsmandat, utan enbart fasta mandat. Även om valsyste­met, så som redogjorts för i avsnittet ovan, är konstruerat för att uppnå en proportionell fördelning kan avvikelser konstateras. Exempelvis fick Socialdemokraterna ett mandat för mycket och Sverigedemokraterna ett för lite vid valet 2017. Vid valet 2021 blev i stället Centern överrepresenterat med tre mandat och Socialdemokraterna med ett mandat. Samtidigt fick grupperna Frimodig kyrka, Himmel och Jord, Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan och Öppen kyrka vardera ett mandat för lite. Vid fördelningen av utjämningsmandat bortses enligt 38 kap. 74 § kyrkoordningen

från en grupp som redan fått fler mandat än vad som behövs för att den ska vara proportionellt representerad utifrån gruppens röstetal i hela landet. Det finns dock inget krav enligt kyrkoordningen att det/de extra mandat en nomineringsgrupp fått ska ”gå tillbaka” för att fördelas till någon annan grupp, vilket kan medföra att vissa nomineringsgrupper blir överrepresenterade i relation till sitt väljarstöd i landet som helhet. En sådan ordning gäller dock sedan 2015 i de allmänna valen, vilket redogörs för nedan i avsnitt 1.4.6.

1.4.3 Utskottsplacering

Kyrkomötet består i nuläget av åtta utskott som har olika beredningsområden. Varje utskott är tillsatt med 15 ordinarie ledamöter och 15 ersättare. Det är kyrkomötet självt som genom sin arbetsordning beslutar vilka utskott som ska finnas samt vad som ska vara respektive utskotts beredningsområden. För en närmare redogörelse över vilka utskott som finns, respektive deras beredningsområden, se 4 kap. kyrkomötets beslut om Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3).

Val till uppdrag i utskott sker enligt 11 kap. 6 a § andra stycket kyrkoordningen vid *kyrkomötets första sammanträde under en mandatperiod*. Utskottsplaceringen fastställs således först cirka ett år efter att ett ordinarie kyrkovoal ägt rum. Däremot sker val till övriga uppdrag – såsom kyrkomötets presidium, kyrkostyrelse och nämnder – vid ett valsammanträde som enligt 6 a § första stycket ska äga rum senast 31 december valåret. I praktiken är tanken att valsammanträdet ska äga rum i anslutning till det gamla kyrkomötets sista session, det vill säga i november cirka två månader efter ordinarie kyrkovoal.

Inför valet till utskotten brukar nomineringsgrupperna komma överens om hur fördelningen av platser ska ske. Hur platserna fördelas måste således inte grunda sig exakt i valresultatet. Om nomineringsgrupperna inte kan komma överens kan dock en minoritet enligt 39 kap. 4 § begära att val till utskotten ska göras med tillämpning av bestämmelserna i kyrkoordningen om proportionella val. Om samtliga kyrkomötesledamöter är närvarande behöver det dock vara minst 16 ledamöter som begär proportionellt valsätt för att så ska ske.

Möjligheten att begära proportionellt valsätt har i praktiken medfört att nomineringsgrupperna redan innan kyrkomötets första session, såsom nämnts ovan, kommit överens om fördelningen av utskottsplatserna, ofta genom så kallad ”valteknisk samverkan” grupper emellan. En ”valteknisk samverkan” möjliggör för även mindre nomineringsgrupper att få utskottsplaceringar. En grupp måste således inte ha 16 egna mandat för att ha en möjlighet att påverka fördelningen av utskottsplatserna. Vid det senaste kyrkovalet 2021 fanns alla nomineringsgrupper utom Afs representerade i utskotten. I och med att alla platser i utskotten ska tillsättas – och presidiet och kyrkostyrelsens ledamöter utskottsplaceras normalt inte – gör det att vissa övriga ledamöter kan komma att placeras i två olika utskott. Om någon grupp dessutom inte får några utskottsplatser gör detta att antalet dubbelplacerade kan komma att öka ytterligare. En ”valteknisk samverkan” upphör formellt sett när utskottsplatserna är fördelade.

1.4.4 Tidigare behandling av frågan om procentspärr

Inför relationsändringen år 2000 hade 1995 års kyrkomöte uttalat att det av den kommande lagen om Svenska kyrkan borde framgå att de kyrkliga valen ska vara demokratiska och att ordningen med proportionella val ska garanteras. Någon sådan skrivning har inte tagits in i nämnda lag. Däremot stadgas i 2 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan att ”Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka, som i samverkan mellan

en demokratisk organisation och kyrkans ämbete bedriver en rikstäckande verksamhet.” Det är dock upp till Svenska kyrkan själv att närmare utforma hur valen ska gå till samt vilka kriterier som ska uppställas för att säkerställa att den demokratiska organisationen upprätthålls.

Vad som skulle gälla beträffande de kyrkliga valen kom att bli en av de mest omdiskuterade frågorna i samband med att kyrkkoordineringen utarbetades. Före relationsändringen var det direkta val till kyrkofullmäktige, medan representanter till övriga beslutande organ valdes indirekt. I det utredningsarbete som genomfördes inför relationsändringen hade den så kallade *Valutredningen* (SKU 1998:4) föreslagit att det skulle vara direkta val till församlingar och stiftsfullmäktige och indirekta val till samfundligheter och kyrkomötet. Utredningen poängterade även att en småpartispärr inte hade någon aktualitet vad gäller de kyrkliga valen och att det i stället var positivt att ett system med utjämningsmandat skulle ge möjlighet till en i förhållande till valresultatet rättvis representation också för mindre grupperingar.

I Centralstyrelsens skrivelse till kyrkomötet 1999 med förslag till kyrkkoordinering föreslogs dock – vilket även blev kyrkomötets beslut – att det skulle vara direkta val till dåvarande samfällda kyrkofullmäktige, stiftsfullmäktige och kyrkomöte. Angående just valet till kyrkomötet framhölls att det var naturligt att varje stift bildar en valkrets och att mandatfördelningen mellan valkretsarna bör vara proportionell med bibehållande av minimigarantin om minst två fasta mandat i varje valkrets. Centralstyrelsen anförde även att den fann det lämpligt med en ordning med fasta mandat och utjämningsmandat vid val till stiftsfullmäktige respektive kyrkomötet, för att på så sätt uppnå rättvisande proportionalitet mellan grupperingar i val med flera valkretsar. Vidare föreslog Centralstyrelsen att andelen utjämningsmandat skulle vara ungefär en tiondel av det totala antalet mandat, det vill säga samma fördelning mellan fasta mandat och utjämningsmandat som vid val till riksdagen (CsSkr 1999:3, 2–257 ff.).

Som nämns ovan i avsnitt 1.4.1 har frågan om procentspärr lyfts även efter relationsändringen av den så kallade Demokratiutredningen. Utredningen anförde i sina överväganden att den å ena sidan såg skäl som talade för den bedömning som gjordes när kyrkkoordineringens valbestämmelser utarbetades, nämligen att alla nomineringsgrupper ska bli företrädare i kyrkomötet i relation till valresultatet. Å andra sidan såg utredningen anledning att diskutera hur kyrkomötet skulle påverkas om det fanns ett stort antal mycket små nomineringsgrupper – särskilt mot bakgrund av att utskottsarbetet spelar en stor roll för beslutsfattandet – och anförde följande (SKU 2006:2 s. 65).

Det är i utskottsarbetet som det mest omfattande arbetet görs med de olika förslagen i skrivelserna från Kyrkostyrelsen och i motionerna. I regel följer Kyrkomötet, när besluten fattas, de förslag som läggs fram från utskottens sida. Detta bygger på att utskottsarbetet sker i relation till de diskussioner som äger rum i de olika nomineringsgrupperna. Samspelet mellan utskottsarbetet och överläggningarna inom nomineringsgrupperna är en förutsättning för att i utskotten nå fram till ställningstaganden som är förankrade hos Kyrkomötets majoritet. Det är inte möjligt att vid sammanträden i plenum på samma sätt som i utskottet föra konstruktiva resonemang i syfte att nå fram till ofta nödvändiga kompromisser.

Demokratiutredningen anförde vidare att det vore en klar fördel om samtliga nomineringsgrupper kunde finnas företrädare i samtliga utskott mot bakgrund av kyrkomötets arbetsätt – vilket de i sig inte såg anledning till att förändra. Gällande nivå på procentspärren resonerade utredningen kring att det skulle behövas cirka tre procent av rösterna för att få kunna finnas företrädare i samtliga åtta utskott, samtidigt som det

skulle krävas cirka sex procent av rösterna för att erhålla tillräckligt många mandat – det vill säga 16 mandat – för att kunna få ordinarie utskottsplatser (se ovan avsnitt 1.4.3). Vid en sammantagen avvägning mellan olika legitima intressen i fråga om kyrkomötets sammansättning landade utredningen i att föreslå samma spärr på fyra procent, som vid val till riksdagen. Utredningen menade dock att det behövdes ett undantag från nämnda spärr för det fall en nomineringsgrupp har en särskilt stark ställning i ett visst stift, varpå utredningen föreslog att en nomineringsgrupp som fått minst tolv procent av rösterna i ett stift (valkrets) ska kunna få ett mandat i det stiftet. En grupp som enbart erhållit mandat genom att den fått minst tolv procent av rösterna i en valkrets föreslogs dock inte delta i fördelningen av utjämningsmandat.

Som framhållits ovan i avsnitt 1.4.1 kom kyrkostyrelsen aldrig att lägga fram något förslag till ändringar i kyrkoordningen på grundval av Demokratiutredningens delbetänkande, trots att det tagits fram ett förslag till skrivelse utifrån betänkandets slutsatser och förslag. Vid kyrkomötet 2007 lades dock fram en motion som i stort sett byggde på förslaget i nämnda skrivelse. Motionen behandlades av organisationsutskottet som i sitt betänkande O 2007:5 föreslog avslag på förslaget om att införa en procentspärr, vilket även blev kyrkomötets beslut. I sina överväganden anförde organisationsutskottet enbart att de till skillnad från motionärerna inte ansåg att det borde införas en sådan spärr.

Däremot beslutades vid samma kyrkomöte att bifalla ett förslag – i motion 2007:90 – om ett tillägg i 38 kap. 19 a § kyrkoordningen, innebärande att vid val till kyrkomötet är valbarheten inskränkt till valkretsen. Regleringen betyder att en person som nomineras för val till kyrkomötet för ett specifikt stift måste vara kyrkobokförd i en församling inom ett stift. Valbarheten grundar sig dock inte på förhållandena då personen anmäls utan förhållandena på valdagen, vilket gör det teoretiskt möjligt för nomineringsgrupper att låta en kandidat finnas med på flera listor. Även detta var en fråga som initierats av Demokratiutredningen som framhållit att det inte finns några ”garantier för att den som väljs från ett visst stift representerar stiftet på det sättet att han eller hon tillhör någon av det stiftets församlingar.” Vidare framhölls att en inskränkt valbarhet skulle bidra till att stärka och hålla samman sambandet mellan stift och nationell nivå, vilket även lyftes fram av organisationsutskottet som behandlade förslaget i sitt betänkande O 2007:5. I likhet med Demokratiutredningen anförde även utskottet att det var angeläget att så långt som möjligt göra tydligt att när kyrkomötet sammanträder samlas förtroendevalda från de olika stiftet för att fatta beslut gemensamt.

1.4.5 Fördelningen av mandat i allmänna val

Sverige har sedan demokratiseringen i början på 1900-talet haft parlamentarism som statsskick, vilket innebär att det folkvalda parlamentet – riksdagen – har den lagstiftande makten och utser regering och statsminister som i sin tur har den verkställande makten. Den politiska representationen i riksdagen väljs genom proportionella val. Samtidigt som mandatfördelningen ska återspegla riksproportionalitet anses det även önskvärt att förtroendevalda från hela landet finns representerade i riksdagen. Med anledning av detta ändamål har det alltsedan tvåkammerssystemet avskaffades år 1971 – för att ersättas av enkammarriksdag – fördelats ut såväl fasta mandat som utjämningsmandat. De fasta mandaten syftar till att garantera rättvis geografisk spridning, medan utjämningsmandat finns för att säkerställa att fördelningen av mandat mellan riksdagspartierna återspeglar väljarnas röster totalt sett. Den så kallade Grundlagsberedningen framhöll i sin utredning (SOU 1967:26 *Partiell författningsreform*) att det allmänna valsystelet ska ge möjlighet för det utbredda önskemålet att skilda politiska meningsriktningar inom en valkrets ska kunna bli företrädare i riksdagen. Samtidigt

poängteras att önskemålet om proportionalitet måste vägas mot andra hänsyn så som det politiska systemets funktionsduglighet. Utredningen jämförde olika proportionella valmetoder och diskuterade kring vilken som var mest ändamålsenlig utifrån att mandatet fördelas på slutna valkretsar och inte på landet som helhet. Även om utredningen fann det angeläget att det i riksdagen finns företrädare för olika delar av landet, ansågs det ingalunda självklart att de regionala skillnaderna borde få försteg framför andra väsentliga synpunkter, såsom att riksdagen representerar hela folket och att det politiska intresset främst kommit att knyta sig till styrkeförhållandena mellan de politiska partierna i landet i dess helhet. Mot bakgrund av det anförda ansåg Grundlagsberedningen att man vid utformningen av ett nytt valsystem i första hand borde tillse att mandatfördelningen i riksdagen är riksproportionellt rättvisande. Regionala valkretsar där mandatet besätts med kandidater som nominerats i valkretsarna av partiernas lokala organisationer ansågs därtill såväl stimulera lokal politisk aktivitet som bidra till demokratisk förankring hos folket.

Grundlagsberedningen framhöll också vikten av att valsystemet ”konstrueras så att mandatfördelningen inte kan bli missvisande på grund av inverkan av slumpmässiga faktorer eller till följd av konstlade partiuppdelningar eller valteknisk samverkan som har som enda syfte att tillföra parti eller partier fler mandat än de riksproportionellt bör ha” (SOU 1967:26 s. 148). Samtidigt som riksproportionalitet var utgångspunkten konstaterades att det i ett hänseende var nödvändigt att frångå denna princip – genom vissa spärrar – vad gällde små partier som skulle kunna äventyra det parlamentariska styrelseskicket.

I den proposition (Kungl. Maj:ts proposition nr 27 år 1968) som lades fram med anledning av Grundlagsberedningens förslag underströks den avvägning mellan rättvisa och funktionsduglighet, som måste göras vid utformningen av proportionella valsystem. Vidare diskuterades betydelsen av valkretsarnas storlek respektive valmetod i relation till spärr effekt där det konstaterades att om man använder en proportionell metod – exempelvis den jämkade uddatalsmetoden med spärrdivisorn 1,4 – i slutna valkretsar, får valkretsarnas storlek väldigt stor betydelse för spärr effekten varpå följande anfördes (s.199).

I grundlagsberedningens förslag är den väsentliga spärr en 4 %-regeln, konstruerad som en riksspärr, dvs. den är satt i relation till antalet röster i hela landet. Jag kan i och för sig ge regeringsrättens ledamöter rätt när de i sitt remissyttrande påpekar att 4 %-regeln i vissa fall kan ge jämförelsevis kraftiga tröskeeffekter — tröskeeffekter är dock ofrånkomliga om man överhuvudtaget vill ha några spärrar — men jag kan inte hålla med dem om att spärr en verkar för slumpartat. I jämförelse med spärrarna mot småpartier i ett valsystem med slutna valkretsar har 4 %-regeln fasthet och konsekvens. Det måste enligt min mening dessutom vara den i princip riktiga ordningen i ett riksproportionellt valsystem att även spärrarna mot småpartier är riksproportionella. Endast därigenom kan man nå det åsyftade resultatet, att alla partier som vinner tillträde till riksdagen blir inbördes rättvist representerade.

Sammanfattningsvis kom Grundlagsberedningen förslag om hur valet till Riksdagen skulle gå till att bifallas av regeringen och sedermera Riksdagen. Bestämmelserna trädde i kraft 1 januari 1971 och kom att tillämpas för första gången vid riksdagsvalet 1973. I stort gäller samma ordning idag. Fortfarande får endast partier som fått minst fyra procent av rösterna i hela riket delta i fördelningen av mandatet till riksdagen. Dock får ett parti som fått färre röster delta i fördelningen av de fasta valkretsmandatet i en valkrets där partiet fått minst tolv procent av rösterna.

1.4.6 Ändringar i mandatfördelningssystemet 2015

Även om valsystemet i stort är oförändrat sedan 50 år tillbaka har vissa justeringar gjorts i regelverket. I sammanhanget är det relevant att särskilt uppmärksamma de ändringar i mandatfördelningssystemet som trädde i kraft 1 januari 2015 och som syftar till att åstadkomma bättre proportionalitet mellan antalet röster och antalet mandat. En av anledningarna till översynen av regelverket var erfarenheter från 2010 års val, då det vid fördelningen av de fasta valkretsmandaten uppstod avsevärda avvikelser från en riksproportionell representation då Socialdemokraterna blev överrepresenterade med tre mandat och Moderaterna med ett. Vid fördelningen av utjämningsmandat fick samtidigt Miljöpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet samtliga ett mandat för lite i förhållande till vad som skulle motsvarat en proportionell fördelning utifrån valresultatet i hela landet. I sammanhanget kan nämnas att efter valet 2010 fanns det för första gången åtta partier representerade i riksdagen, vilket kan jämföras med de fem partier som fanns representerade i riksdagen när enkammarriksdagen inrättades 1971. Under perioden 1991 fram till 2010 hade sju partier varit representerade i riksdagen, varav mandatfördelningssystemet endast vid ett tillfälle lett till att resultatet inte blev proportionellt i förhållande till partiernas röstsiffror. I de direktiv (2011:97) som låg till grund för ändringarna som trädde i kraft 2015 framhålls att det sedan länge varit känt att risken för avvikelser från en proportionell fördelning ökar ju fler partier som ska dela på mandaten.

Vallagskommittén överlämnade i januari 2013 ett delbetänkande – SOU 2012:94 *Proportionalitet i val samt förhandsanmälan av partier och kandidater* – där ovanstående frågor behandlades. Kommitténs förslag var att komplettera nuvarande valsystemet med bestämmelser om återföring av mandat för att uppnå bättre riksproportionalitet. Därutöver föreslogs att första divisorn skulle ändras från 1,4 till 1,2 för att på så sätt begränsa behovet av att återföra mandat. Nämnade förslag kom efter remissbehandling att läggas fram av regeringen i en proposition i november 2013, vilken sedermera röstades igenom av riksdagen. Sedan den 1 januari 2015 gäller således att om ett parti har fått fler fasta valkretsmandat än som svarar mot en riksproportionell fördelning av samtliga mandat ska överskjutande mandat återföras och fördelas som fasta valkretsmandat mellan övriga partier i valkretsen. Vid fördelningen av mandaten mellan partierna i riksdagsval ska vidare den jämkade uddatalsmetoden tillämpas med 1,2 som första delningstal (3 kap. 8 § regeringsformen (1974:152) och 14 kap. 4a–5 §§ vallagen (2005:837)).

I Vallagskommitténs uppdrag ingick även att titta på frågan om småpartispärr i kommunvalen, vilket ledde till den ordning som gäller idag med en spärr på två procent för kommuner som utgör en enda valkrets och en spärr på tre procent för kommuner indelade i flera valkretsar (14 kap. 6 § vallagen). Tidigare hade det varken funnits någon spärr eller några utjämningsmandat. I förarbetena framhåller regeringen att kommunernas styrelseform skiljer sig från riksdagens, där kommunernas bygger på samstyre medan riksdagens bygger på parlamentarismens principer. Nämnade olikheter medför att det inte utan vidare är möjligt att överföra de principer i valsystemet som gäller för riksdagsvalen på den kommunala nivån. Vidare anförs att det demokratiska intresset av en bred representation av medborgaropinionen å ena sidan talar mot en småpartispärr i kommunvalen, medan det å andra sidan finns ett intresse i kommunerna av att undvika en alltför långt driven fragmentering av fullmäktige, då en sådan uppdelning skulle kunna leda till svårigheter att skapa och upprätthålla handlingskraftiga styrelser i kommunerna. Sammanfattningsvis konstaterade regeringen att det fanns behov av en småpartispärr inte bara på riksnivå och regional nivå, utan

även på kommunal nivå. Angående nivån på spärren hade Vallagskommittén föreslagit att spärren så nära som möjligt skulle motsvara ett genomsnitt av den faktiska spärr som enligt dåvarande ordning uppkom i olika kommuner. Regeringen instämde i kommitténs förslag vilket givit den ordning som gäller idag med en spärr på tre procent i valkretsindelade kommuner och två procent i övriga kommuner.

1.4.7 Kyrkovalresultat åren 2001–2021

Sedan relationsändringen har det varit sex kyrkoval. I den promemoria med förslag till ändringar i kyrkoordningen som remitterats ut, finns det en tabell för respektive kyrkoval som visar hur resultaten för val till kyrkomötet fallit ut för de nomineringsgrupper som ställt upp i respektive val. I tabellerna redovisas per nomineringsgrupp antal röster, andel röster i procent samt antal mandat i kyrkomötet. Vidare redovisas hur utfallet vid respektive kyrkoval skulle ha blivit vid en spärr på två, tre respektive fyra procent. Av tabellerna framgår även hur mandatfördelningen utifrån det verkliga utfallet skulle ändrats om det funnits ett krav – så som nu föreslås – att det ska krävas minst ett fast mandat i någon valkrets för att kunna erhålla utjämningsmandat.

Vidare framgår det av tabellerna hur många väljare som skulle ha röstat på en grupp som blivit orepresenterade i kyrkomötet vid olika procentspärrar, respektive vid en förändrad fördelning av utjämningsmandaten på det sätt som nämnts ovan. I sammanhanget är det dock viktigt att påminnas om att tabellerna inte visar någon ”sanning” om hur det skulle ha blivit eller bli framöver, då ett ändrat regelverk sannolikt kommer att påverka såväl nomineringsgruppernas agerande som väljarnas. Resultaten från tabellerna får således tolkas med viss försiktighet.

Sammantaget kan konstateras att antalet nomineringsgrupper som ställt upp i val till kyrkomötet varierat mellan 13–15 grupper, medan antalet grupper som tagit mandat varierat mellan 11–14 stycken. Generellt har det varit 1–2 nomineringsgrupper som inte fått något mandat vid respektive kyrkoval. Andelen väljare som röstat på den/de grupper som blivit orepresenterade i kyrkomötet har varierat mellan cirka 400–4 000 väljare. Skulle det ha funnits en procentspärr hade andelen grupper som inte tog mandat påverkats ytterligare. Vid exempelvis kyrkovalet 2021 tog 13 nomineringsgrupper mandat. Vid en ponerad procentspärr på fyra procent hade sju grupper erhållit mandat och vid en spärr på tre respektive två procent hade nio respektive tio grupper tagit mandat. Vid kyrkovalet 2021 – där totalt sett nästan 900 000 personer gick till valurnorna – röstade 117 000 väljare på nomineringsgrupper som inte skulle ha fått något mandat i kyrkomötet om det funnits en procentspärr på fyra procent. Vid en procentspärr på tre respektive två procent skulle motsvarande siffra varit cirka 58 000 väljare respektive 34 000 väljare. Vid samma kyrkoval röstade knappt 20 000 personer på Afs och Hoj som enbart erhöll utjämningsmandat. Det är enbart vid valen 2001, 2005 och 2021 som det funnits en eller flera nomineringsgrupper som *enbart* fått utjämningsmandat.

Av tabellerna framgår vidare att antalet nomineringsgrupper som erhållit minst åtta mandat – det vill säga lika många mandat som antalet utskott i kyrkomötet – varierat mellan 6–9 grupper vid respektive kyrkoval. Under varje mandatperiod har det således sedan relationsändringen funnits nomineringsgrupper som inte haft tillräckligt med mandat för att kunna finnas företrädna i mer än något eller några utskott.

Som nämnts ovan i avsnitt 1.4.6 gjordes det 2015 vissa förändringar i det allmänna valsystemet, bland annat vad gäller beräkningen av mandaten där första divisorn ändrades från 1,4 till 1,2. När det gäller resultaten vid de tidigare kyrkovalen kan konstateras att det inte hade spelat någon roll för proportionaliteten för kyrkan som helhet

om den första divisorn varit 1,4 eller 1,2 vid val till kyrkomötet. Med en ren uddatalsmetod utan jämkning hade dock ett mandat vardera tillfallit SPI 2013 och Gröna Kristna vid kyrkovalet 2021. Det har i övrigt inte gjorts någon beräkning av hur det som gäller vid riksdagsval eventuellt skulle ha ändrat utfallet av kyrkomötesvalen i och med att det inte ligger i förevarande uppdrag att överväga förändringar i valsyste- met över de punkter som kyrkomötet beslutat om, så som redogjorts för inledningsvis.

Som nämnts ovan i avsnitt 1.4.4 och 1.4.5 har valkretsindelningen avgörande betydelse för mandatfördelningen i och med att antalet fasta mandat grundar sig på antalet röstberättigade i respektive valkrets. Nämn- da fördelning återspeglar sig också i hur stor andel röster som krävs för att erhålla ett fast mandat i respektive valkrets till kyrkomötet. Vid en jämförelse mellan Stockholms stift – som vid alla val haft högst antal fasta mandat – med Visby stift – som endast har två garantimandat – har det vid samtliga val skilt relativt mycket i såväl procentandelar som antal röster för att erhålla ett fast mandat, vilket framgår av tabellen nedan.

	2001	2005	2009	2013	2017	2021
Stockholms stift						
Lägst procentandel för ett fast mandat	4,1 %	2,1 %	2,3 %	2,0 %	2,0 %	2,1 %
Lägst antal röster för ett fast mandat	5 986	2 192	2 435	2 351	3 845	3 920
Visby stift						
Lägst procentandel för ett fast mandat	36,5 %	25,6 %	23,54 %	26,0 %	24,6 %	25,3 %
Lägst antal röster för ett fast mandat	1 765	1 487	1 090	1 071	1 430	1 513

Det bör uppmärksammas att tabellen inte visar vad som *krävs* för att få ett fast mandat vid de olika valen, utan endast vilken andel och antal röster de grupper som fått ett fast mandat haft. Det är således möjligt att den grupp som vid valet 2001 hade 36,5 procent av rösterna hade erhållit ett mandat även om gruppen fått 32 procent av rösterna. Oaktat detta kan konstateras att det i procentandelar krävs en betydligt mindre procentandel för att erhålla ett fast mandat i de större valkretsarna jämfört med i mindre valkretsar med färre fasta mandat. Däremot återspeglar sig inte samma skillnad vid jämförelse mellan antalet röster. Till viss del är det även omvända förhållanden – det vill säga att det krävs fler antal röster för att få mandat i de större valkretsarna jämfört med i de mindre. Skillnaden är dock inte lika stor som när man jämför procentandelar.

1.5 Överväganden och förslag

1.5.1 Införande av procentspärr

Kyrkostyrelsens förslag: Endast nomineringsgrupper som fått minst tre procent av de giltiga rösterna i landet som helhet har rätt att delta i fördelningen av mandaten till kyrkomötet.

Ändrade paragrafer: 38 kap. 17 och 72 §§.

Promemorians förslag enligt *alternativ 2* överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: Drygt en tredjedel av remissinstanserna tillstyrker en procentspärr på tre procent medan en tredjedel tillstyrker en procentspärr på två procent. Tre instanser (nomineringsgrupper) avstyrker en spärr överhuvudtaget, medan ett par instanser (stift) tillstyrker en procentspärr, men anger samtidigt att de inte vill tillstyrka en viss nivå. Sex av remissinstanserna har vidare anfört att en procentspärr bör kompletteras med en möjlighet för grupper med stark förankring i ett stift att erhålla mandat i kyrkomötet även om man inte når över procentspärren.

Nomineringsgruppen S tillstyrker förslaget om en procentspärr på tre procent och framhåller att de motiveringar som i promemorian lyfts fram för en spärr på tre procent följer och stärker den argumentation som lyfts fram i såväl motion 2022:81 som i organisationsutskottets betänkande O 2022:5. Vidare framhålls att utskottsarbetet är ”kyrkomötets motor” och att det som framhölls i Demokratiutredningen om att ”[s]amspelet mellan utskottsarbetet och överläggningarna inom nomineringsgrupperna är en förutsättning för att i utskotten nå fram till ställningstaganden som är förankrade hos kyrkomötets majoritet” alltjämt äger sin giltighet och har förstärkts över tid. S ansluter sig även till promemorians motivering vad gäller möjligheterna att göra avsteg från procentspärren för grupper med stark stiftsförankring, så länge valkretsarna skiljer sig väsentligt från varandra. Sammanfattningsvis anför S att kyrkomötet i såväl demokratiskt som effektivt hänseende förstärks genom de förslag som tillstyrks. Även *nomineringsgrupperna BA* och *C* tillstyrker en procentspärr på tre procent. *C* framhåller att precis som motionärerna menar i motion 2022:81, samt organisationsutskottet förstärker i sin argumentation, handlar förslaget till procentspärr om att säkerställa en god representation i utskotten då utskottsarbetet har en betydande roll i kyrkomötets beslutsfattande. Vidare anförs att om alla grupper är representerade kan alla nomineringsgruppers talan komma fram och arbetet i plenum förstärkas och fördjupas.

Härnösands stift tillstyrker en procentspärr på tre procent och anger att de ansluter sig till de överväganden som anges för förslaget, samtidigt som de är medvetna om att en spärr på tre procent medför att ett större antal väljare blir ”orepresenterade”. Även *Strängnäs stift* tillstyrker en procentspärr på tre procent som möjliggör ökad representation i utskotten. Även *Malmö pastorat* tillstyrker en procentspärr på tre procent och framhåller att det är angeläget att det förberedande arbetet i utskotten får så bred förankring som möjligt, för att besluten i kyrkomötet ska vara väl beredda och även spegla Svenska kyrkans medlemmars åsikter i så hög grad som möjligt.

Nomineringsgruppen POSK framhåller att det vore tillräckligt med en ändrad fördelning av utjämningsmandaten, men att det kan finnas poänger med att för tydlighets skull även införa en procentspärr för val till kyrkomötet. En sådan spärr bör dock enligt nomineringsgruppen hållas på en låg nivå för att så många väljare som möjligt ska kunna vara företrädare i kyrkomötet. Gruppen accepterar en spärr på två procent och

framhåller vidare att en återgång till ett indirekt valsysteem skulle innebära att frågan om procentspärr till kyrkomötet inte skulle behöva vara aktuell.

Nomineringsgruppen ÖKA tillstyrker en procentspärr på två procent. Nomineringsgruppen anför att det är bra att det införs en spärr för att öka delaktigheten vid kyrkomötets båda sessioner. Samtidigt får inte en för hög spärr i för stor skala begränsa mindre grupperns möjlighet att ta plats i kyrkomötet då olika röster behöver få komma till tals ”om vi också ska ta på allvar vår identitet som öppen folkkyrka”. ÖKA framhåller avslutningsvis även att det kan finnas skäl för att utreda en motsvarighet till riksdagsvalets ”tolvprocentregel” utifrån att en nomineringsgrupp som har ett mycket stort väljarstöd i ett stift rimligen bör kunna komma i fråga för parlamentarisk medverkan även på nationell nivå. Även *nomineringsgruppen FK* tillstyrker en spärr på två procent men anför att behovet av en procentspärr är mindre än i de allmänna valen och att en fragmentering med fler små grupper inte får negativa effekter på samma sätt som i riksdagen. Vidare anføres att en småpartispärr inte motverkar det i promemorian framförda önskemålet om att stärka nomineringsgruppernas förankring i stiftet, vilket talar för en lägre spärr och för att den ”tolvprocentregel” som Demokratiutredningen föreslog övervägs.

Växjö stift anför att frågan om införande av procentspärr vid fördelning av mandat i kyrkomötet är en komplicerad fråga med många aspekter och att det i stiftsstyrelsens diskussioner framträtt flera olika infallsvinklar och olika ståndpunkter, vilket gjort att man inte helt kunnat enas. Stiftet ställer sig bakom att införa en procentspärr, men avstår från att tillstyrka en särskild nivå på spärren.

Uppsala stift framhåller att de välkomnar en procentspärr som medför att nomineringsgrupper som saknar påtaglig stiftsförankring inte kan få mandat i kyrkomötet. Stiftet väljer dock att inte tillstyrka en specifik nivå på spärren. Däremot avvisar stiftet en ordning där en procentspärr hindrar nomineringsgrupper med stark stiftsförankring från att få mandat i kyrkomötet och anför vidare att jämförelsen med riksdagsvalets ”regionala spärr” på 12 procent kanske inte direkt kan överföras till kyrkovalet, men att det behövs något motsvarande i kyrkoordningen för att stiftsförankring ska få tillräcklig betydelse. Även *Visby stift* framhåller att en procentspärr utestänger lokala initiativ med lokal förankring och att betydelsen av just den lokala förankringen kanske är större på Gotland än i andra delar av Sverige. Som exempel nämns den lokala nomineringsgruppen Kyrklig samverkan i Visby och att de vid en procentspärr inte skulle kunna få något mandat i kyrkomötet även om de fick omkring 20–25 % av rösterna i stiftet. Stiftet menar således att en procentspärr ska kombineras med en möjlighet för lokalt starka grupper att erhålla mandat i kyrkomötet. Vidare framhålls att då ett beslut om att införa en procentspärr redan är fattat bör den – för att inte undergräva den lokala förankringen för all framtid – sättas så lågt som möjligt.

Lunds stift tillstyrker att det införs en procentspärr på två procent och anför att en procentspärr kommer stärka effektiviteten och funktionsdugligheten hos kyrkomötet. Viss försiktighet bör dock enligt stiftet iaktas vad gäller att införa en för hög spärr sett till de konsekvenser som skulle kunna uppstå, särskilt för nuvarande mindre nomineringsgrupper och risken för att många väljare röstar på en nomineringsgrupp som sedermera blir orepresenterad i kyrkomötet. Även *Göteborgs stift* anser att en procentspärr på tre procent skulle innebära att alltför många avgivna röster i kyrkomötesvalet inte skulle ha någon påverkan för att det skulle vara ett rimligt alternativ, varför stiftet tillstyrker en spärr på två procent. Stiftet anför även att de delar slutsatsen i promemorian om att valkretsarnas storlek gör att en ”stiftsspärr” inte är aktuell då det skulle ge så olika resultat i de olika valkretsarna/stiftet.

Skövde pastorat framhåller att en procentspärr kan behövas, men att den bör vara så låg som möjligt för att inte alltför många väljare ska bli ”orepresenterade”, vilket i

sin tur i längden riskerar att ytterligare minska intresset för att rösta. En spärr på två procent bedöms enligt pastoratet sammantaget uppfylla syftet att värna kyrkomötets funktionsduglighet och samtidigt ge förutsättningar för en bred sammansättning av ledamöter i utskotten. Pastoratet noterar även att en procentspärr kan få oönskad regional effekt – tydligast i Visby stift – varför pastoratet anser att en ”stiftsspärr” på 12 procent behöver införas samtidigt. *Visby domkyrkoförsamling* framhåller att lokala nomineringsgrupper med möjlighet att representera hela Svenska kyrkans bredd och intressen kommer framöver inte kunna bli representerade genom införandet av en procentspärr. Då införande av en procentspärr redan är beslutad av kyrkomötet förordar församlingen att den sätts så lågt som möjligt.

Nomineringsgruppen SD föreslår ett eget alternativ om att endast nomineringsgrupper som fått minst 0,4 procent av de giltiga rösterna i landet som helhet har rätt att delta i fördelningen av mandaten till kyrkomötet. Gruppen framhåller att ju högre spärren är desto fler väljare blir ”orepresenterade”, vilket medför att demokratin förminsкас. Vidare framhålls att gruppen föredrar den ordning som gäller med å ena sidan en låg tröskel för att bli invald i kyrkomötet och å andra sidan en viss tröskel för att delta i utskottsarbetet.

Nomineringsgrupperna Afs, MPSK och FiSK avstyrker alla former av procentspärrar. *Afs* anför att en procentspärr som syftar till att få färre grupper i kyrkomötet är till nackdel för ambitionen att göra kyrkan mer demokratisk. *MPSK* anför att frågan om procentspärr är en demokratifråga och att deras ståndpunkt är att inte utesluta någon grupp som vill engagera sig i kyrkan. Vidare framhåller gruppen att kyrkomötet med en procentspärr blir en arena för de grupper som har stora ekonomiska resurser. *FiSK* frågar sig varför det är så viktigt att alla nomineringsgrupper finns med i alla utskott och framhåller att deras erfarenhet är att när olika ståndpunkter ställs mot varandra så fungerar utskotten på olika sätt vad gäller att eftersträva kompromisser, vilket gör att argumentet att representation i alla utskott för samtliga nomineringsgrupper skulle underlätta i plenum inte alltid håller. Det främsta argumentet mot en procentspärr är dock enligt *FiSK* att många väljare skulle bli ”orepresenterade på kyrkomötet”, vilket de anser är oacceptabelt.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som framhållits i bakgrunden var valfrågan en av de mest diskuterade i samband med relationsändringen. Den övergripande utgångspunkten var att kyrkan fortsatt skulle vara en demokratisk organisation och att ordningen med proportionella val skulle garanteras, men hur systemet närmare skulle utformas lämnades till Svenska kyrkan själv att bestämma. När det gäller motiven för det allmänna valsysteмет kan konstateras att stor vikt läggs vid det politiska systemets *funktionsduglighet*. Som framhålls i lagförarbetena ökar risken för splittring och svårigheter att styra landet ju fler småpartier det finns, vilket är en av anledningarna till att det finns en småpartispärr i riksdagsvalet, men även i övriga allmänna val. I och med att Svenska kyrkans högsta beslutande organ styrs på ett annat sätt än vad som gäller vid parlamentarism går det inte rakt av att jämföra och dra paralleller med det allmänna valsysteмет och de motiv som ligger till grund för det offentliga regelverket. Strävan mellan riksproportionalitet och funktionsduglighet gör sig dock gällande även för det inomkyrkliga valsysteмет när det gäller just val till kyrkomötet och frågan om en procentspärr.

I motivskrivningarna i motion 2022:81 hänvisas till 2006 års demokratiutredning och det förslag om procentspärr som då lades fram och där utskottsarbetet specifikt lyftes fram som skäl för att införa en procentspärr. När det gäller det arbete som görs

i utskotten med de olika förslag som lämnas via motioner och skrivelser framhöll Demokratiutredningen att detta är omfattande och att kyrkomötet ofta följer de förslag som läggs fram från utskottens sida. Vidare framhölls att detta i sin tur ofta är en följd av att utskottsarbetet sker i relation till de diskussioner som äger rum i de olika nomineringsgrupperna. Liknande skäl för en procentspärr har nu lyfts fram av såväl motionärerna till ovan nämnda motion som organisationsutskottet.

Utifrån motionärernas och organisationsutskottets resonemang är det inte antalet nomineringsgrupper i sig som är problemet med nuvarande ordning, utan att flera nomineringsgrupper inte har tillräckligt med mandat för att ta plats i alla utskott. Det finns således ingen önskan som sådan från vare sig motionärerna eller kyrkostyrelsen att minska antalet nomineringsgrupper i kyrkomötet, då styrelseformen i kyrkomötet bygger på samstyre till skillnad från parlamentarismens principer. Behovet av att undvika en fragmentering av den beslutande församlingen är således inte lika påtaglig i kyrkomötet som i exempelvis riksdagen, så som nämnts ovan. Samtidigt finns det även vid samstyre ett intresse av att undvika en alltför långt driven fragmentering för att kunna upprätthålla handlingskraften hos det beslutande organet. Som framhållits ovan i avsnitt 1.4.6 var nämnda skäl den främsta anledningen till att det 2015 infördes en procentspärr även för val till kommunfullmäktige, som i likhet med kyrkomötet grundar sig på samstyre. Även om kyrkomötet inte samlas lika ofta som ett kommunfullmäktige, är vikten av att upprätthålla funktionsdugligheten hos organet väsentlig. En fragmentering i kyrkomötet skulle även riskera att påverka kyrkostyrelsens sammansättning och i förlängningen även dess effektivitet och funktionsduglighet.

Samtidigt som blandningen mellan stora generella och mindre, till exempel lokala nomineringsgrupper, är värd att värna är det enligt kyrkostyrelsen viktigt att kyrkomötet – så som Svenska kyrkans högsta beslutande organ – har goda förutsättningar att kunna utföra det arbete som åligger organet. Som framhållits ovan är det ett omfattande arbete som sker i de olika utskotten där ledamöterna tillsammans genom samtal och diskussioner bereder de ärenden som utskottet tilldelats. Som nomineringsgruppen S anför kan utskotten liknas vid ”kyrkomötets motor”. Genom att nomineringsgrupperna under hela kyrkomötets första session regelbundet har gruppmöten finns möjlighet för respektive grupp i sin helhet att diskutera olika ärenden innan de behandlas i de specifika utskotten, där enbart någon eller några av gruppens ledamöter är placerad. Nämnda möjlighet till förankring av olika ärenden i respektive nomineringsgrupp som helhet gör att det beslut utskottet fattar ofta följs av en majoritet av samtliga kyrkomötesledamöter vid kyrkomötets andra session. Utöver att detta effektiviserar arbetet då kyrkomötet ska fatta beslut, är det kyrkostyrelsens uppfattning att förfarandet även har positiv inverkan på utskottens arbete och förutsättningarna för att alla ärenden ska bli så väl beredda som möjligt, vilket vidare effektiviserar och underlättar kyrkostyrelsens arbete med att följa det kyrkomötet beslutat.

I nuläget finns det åtta utskott i kyrkomötet. Sett till valresultatet år 2021 skulle det behövs någonstans mellan 2,73 och 3,47 procent av rösterna för att få åtta mandat i kyrkomötet (se tabellen ovan i avsnitt 1.4.2.4). Vid en jämförelse med resultaten vid kyrkoval dessförinnan förefaller det som att ovanstående procentandelar relativt väl speglar hur stor andel röster som behövs för att en grupp ska få runt åtta mandat. En procentspärr på två procent skulle med stor sannolikhet innebära att det fortsatt kommer att finnas nomineringsgrupper i kyrkomötet som har mindre antal mandat än vad det finns utskott. Som framgår av remissvaren anser en majoritet av remissinstanserna att det finns goda skäl för att införa en procentspärr och att det viktiga arbete som bedrivs i utskotten motiverar att vissa grupper med en spärr inte kommer att kunna finnas representerade i kyrkomötet. Några remissinstanser har fört fram att det inte

bör införas någon spärr överhuvudtaget. Kyrkostyrelsen vill mot den bakgrunden understryka att kyrkomötets uppdrag från 2022 innebär att kyrkostyrelsen *ska* återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär *att* en spärr införs. Kyrkostyrelsen har således inte haft i uppdrag att utreda *om* en spärr ska införas eller inte.

I likhet med vad *Växjö stift* anför, anser även kyrkostyrelsen att procentspärrsfrågan är komplicerad och inrymmer många aspekter. Det är oundvikligt att en spärr kommer att få konsekvensen att fler väljare kommer att ha lagt sin röst på en grupp som sedermera inte får någon representation i kyrkomötet. Väljaren blir i någon mening således ”orepresenterad” även om kyrkomötets representanter i sin roll som innehavare av en plats i Svenska kyrkans högsta beslutande organ företräder alla Svenska kyrkans medlemmar. I likhet med vad *Skövde pastorat* lyfter fram finns det en viss risk för att intresset för kyrkovalet skulle kunna komma att minska om allt fler väljare känner att den grupp de väljer att lägga sin röst på inte får någon representation i kyrkomötet. Som nämnts ovan i avsnitt 1.4.7 måste dock resultaten av frågan om hur en procentspärr skulle ha påverkat valresultatet vid tidigare kyrkoval, tolkas med försiktighet. Införande av en procentspärr kommer högst sannolikt att påverka hur nomineringsgrupperna framöver väljer att formera sig.

I likhet med vad flera remissinstanser anför anser dock även kyrkostyrelsen att man bör iaktta viss försiktighet vad gäller att införa en alltför hög spärr. I motivskrivningarna har det anförts att kyrkomötet bör representeras av grupper som ”av egen kraft” kan fullgöra kyrkomötesuppdraget och delta i utskottsarbetet. Exakt hur begreppet ”av egen kraft” ska tolkas kan enligt kyrkostyrelsen diskuteras. Enligt en strikt tolkning kan egna mandat i de olika utskotten inte säkerställas med mindre än att gruppen har tillräckligt med mandat för att åberopa proportionellt valsätt vid val till utskotten. Som framgått ovan i avsnitt 1.4.3 har dock proportionellt valsätt aldrig åberopats vid val till utskottsplatserna, utan nomineringsgrupperna har redan innan valsammanträdet kommit överens om fördelningen. Det finns ingen anledning att inte tro att detta förfarande kommer att fortsätta vid kommande val, vilket gör att det enligt kyrkostyrelsens uppfattning inte finns skäl för att göra nivån på procentspärr avhängig bestämmelserna om åberopande av proportionellt valsätt. I stället är det styrelsens uppfattning att nivån ska relatera till antalet utskott. Spärren bör sättas på en nivå som säkerställer att alla nomineringsgrupper som kommer in i kyrkomötet får minst åtta mandat. Även om antalet utskott inte är konstant – utan en fråga som kyrkomötet ytterst råder över – är det inte sannolikt att antalet skulle kunna minska väsentligt utifrån det faktum att kyrkomötet varje år behandlar ett stort antal ärenden av varierande karaktär som kräver att det finns utskott med uttalad kompetens om de specifika frågor som bereds. Det finns enligt kyrkostyrelsens uppfattning därför goda skäl för att i förevarande diskussion utgå från åtta mandat. I likhet med vad *nomineringsgruppen C* anför, ser även kyrkostyrelsen att arbetet i plenum kan komma att förstärkas och fördjupas om alla grupper vore företrädda i alla utskott. Så som *Malmö pastorat* framhåller är det ytterst medlemmars åsikter som ledamöterna i utskottet ska sträva efter att återspegla i sina beslut. Om det förberedande arbetet i utskotten får så bred förankring som möjligt, ökar chanserna för att medlemmarna ”känner igen sig” i det kyrkomötet beslutar.

Sammantaget anser kyrkostyrelsen vid en avvägning mellan en spärr på två och tre procent att det utifrån de motivskrivningar som lagts fram, och som redogjorts för närmare ovan, finns övervägande skäl för att föreslå en spärr på tre procent.

Särskilt angående frågan om undantag från procentspärren vid stark stiftsförankring

I den promemoria som skickats ut på remiss diskuteras eventuell möjlighet till undantag från procentspärren vid stark stiftsförankring. Som framgår av promemorian komplicerar den stora skillnaden mellan valkretsarna till kyrkomötet frågan om att göra undantag från en procentspärre som utgår från resultatet i landet som helhet. Utifrån att valkretsarnas storlek skiljer sig så mycket åt skulle ett undantag som liknar den reglering som finns vid val till riksdagen – där ett parti som inte nått upp till procentspärren på fyra procent får delta i fördelningen av de fasta valkretsmandaten i en valkrets där partiet fått minst tolv procent av rösterna – slå väldigt olika mellan valkretsarna/stiften.

Som framhålls i promemorian har frågan om eventuell möjlighet till undantag från procentspärren för lokalt starka nomineringsgrupper inte diskuterats i de motivskrivningar som ligger till grund för förevarande utredning. Däremot framhålls den lokala förankringen och vikten av denna. Detta är argument som har särskild bäring på frågan om möjligheten att få utjämningsmandat, vilket diskuteras närmare i avsnittet nedan. I enlighet med vad som framhållits av flertalet remissinstanser anser även kyrkostyrelsen att vikten av lokal förankring för de grupper som tar mandat i kyrkomötet kan tala för att det även bör finnas möjlighet för en nomineringsgrupp som är starkt förankrad i ett stift att kunna ta mandat i kyrkomötet. Som framgår av resonemangen i promemorian är dock frågan komplex och det finns ingen enkel lösning på hur ett sådant undantag skulle kunna vara konstruerat utan att slå alltför olika mellan valkretsarna. Av denna anledning anser kyrkostyrelsen vare sig att det är rimligt eller ändamålsenligt att nu föreslå någon form av undantag. Kyrkostyrelsen anser dock att frågan är högst väsentlig att utreda vidare, varför styrelsen låtit frågan ingå i de direktiv till en utredning om hållbara demokratiska strukturer som beslutades i april 2024.

1.5.2 Förändrad fördelning av utjämningsmandat

Kyrkostyrelsens förslag: Endast nomineringsgrupper som fått minst ett fast mandat i någon av valkretsarna till kyrkomötet har rätt att delta i fördelningen av utjämningsmandat.

Ändrad paragraf: 38 kap. 73 §.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: En övervägande majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslaget i promemorian om att endast nomineringsgrupper som fått minst ett fast mandat i någon av valkretsarna till kyrkomötet har rätt att delta i fördelningen av utjämningsmandat.

Nomineringsgruppen POSK anför att en ändrad fördelning av utjämningsmandat är en välkommen och mycket bra förändring som tillstyrks. Även *nomineringsgruppen ÖKA* tillstyrker förslaget och anför att kopplingen mellan stift och nationell nivå tydliggörs med den förändring som föreslås. *Nomineringsgruppen S* framhåller att förslaget på ett bra sätt bidrar till att lösa dilemmat med bristande lokal förankring hos en del nomineringsgrupper. *Nomineringsgruppen C* framhåller att förslaget kan leda till att en grupp – som samlat röster jämnt fördelade över landet – inte kommer in i kyrkomötet även om gruppen totalt sett kan ha samlat fler röster än en annan grupp som kommer in i kyrkomötet. Oaktat detta menar C att lokal förankring väger över och att det ska införas ett krav på att utjämningsmandat enbart fördelas bland de nomineringsgrupper som först fått ett fast mandat i någon av valkretsarna till kyrkomötet.

Lunds stift framhåller att en förändrad fördelning av utjämningsmandat stärker den lokala förankringen hos de som företräder alla medlemmar. Även *Härnösands stift* lyfter fram det som organisationsutskottet tidigare poängterat att när kyrkomötet sammanträder samlas förtroendevalda från de olika stiftet för att fatta beslut gemensamt och att det då också behöver finnas en stiftsförankring hos de nomineringsgrupper som finns representerade i kyrkomötet.

Skövde pastorat anför att en viktig aspekt för utskottens beredningsarbete är att det finns erfarenheter och kompetens som speglar hela Svenska kyrkan, varför det är av stor betydelse att det i kyrkomötet finns god representation från samtliga stift och ledamöter som speglar den mångfald dessa rymmer. Pastoratet menar därför sammantaget att den viktigaste reformen är att ändra fördelningen av utjämningsmandaten i enlighet med förslaget i promemorian. Därigenom betonas stiftsrepresentationen, det vill säga det viktiga sambandet mellan stift och nationell nivå.

Nomineringsgruppen SD avstyrker förslaget och lägger i stället fram ett eget förslag om att endast nomineringsgrupper som har mandat i kyrkofullmäktige eller stift har rätt att delta i fördelningen av utjämningsmandat i kyrkomötet. Även *nomineringsgrupperna FK, Afs* och *MPSK* avstyrker förslaget om utjämningsmandat. FK anför att förslaget teoretiskt skulle kunna innebära att en grupp skulle kunna få mer än tre procent av alla röster utan att få ett enda mandat och vidare att valkretsarnas olika storlek gör att det krävs väldigt olika röstetal i de olika stiftet för att få ett fast mandat. Enligt FK premierar inte nuvarande system med direktval till kyrkomötet förankring i stiftet och den föreslagna förändringen vad gäller utjämningsmandaten kommer enligt gruppen inte avhjälpa denna brist.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som framhållits i bakgrunden är syftet med utjämningsmandat vid val till kyrkomötet att skapa en bättre proportionell fördelning mellan nomineringsgrupper utifrån utfallet i landet som helhet. När utjämningsmandaten till kyrkomötet ska fördelas behandlas hela landet som en valkrets, vilket medför att det är möjligt för nomineringsgrupper att erhålla utjämningsmandat även om gruppen inte har något fast mandat i någon valkrets. I motivskrivningarna till motion 2022:81 framhålls att endast grupper som tar mandat av egen kraft bör kunna ges utjämningsmandat. Vidare har organisationsutskottet förtydligat att frågan om en förändrad fördelning av utjämningsmandat ytterst är att se som en fråga om förankring i församling och stift.

Sedan det första kyrkovalet 2021 har det under tre mandatperioder funnits grupper som enbart haft utjämningsmandat. Innevarande mandatperiod gäller detta två nomineringsgrupper. Dessa grupper har kunnat erhålla mandat tack vare att de sett till hela landet haft tillräckligt många röster i jämförelse med andra nomineringsgrupper. Grupperna har dock inte samlat tillräckligt med röster för att erhålla ett fast mandat i någon av valkretsarna, det vill säga stiftet. Även om inte begreppet ”lokal förankring” preciseras i motionen går det av skrivningarna i övrigt, liksom av organisationsutskottets betänkande, att uttolka att det är den grundläggande förankringen i församling och stift som är väsentlig i sammanhanget. Engagemang och intresse för det lokala sammanhanget kan givetvis uttryckas på många olika sätt. Utifrån det konkreta förslag till förändrad fördelning av utjämningsmandat som lagts fram i nämnda motion – och utifrån vad som rent faktiskt går att reglera – ligger det enligt kyrkostyrelsen närmast till hands att betrakta en nomineringsgrupp som lokalt förankrad om gruppen samlat tillräckligt många röster i en valkrets för att erhålla ett fast mandat. Utifrån denna tolkning är det möjligen mer ändamålsenligt att tala om ”stiftsförankring” snarare än

”lokal förankring”, även om Svenska kyrkans arbete grundas i församlingarna och det lokala sammanhanget.

Som framgår ovan har några remissinstanser avstyrkt förslaget i sin helhet. I likhet med vad som framhållits i kyrkostyrelsens skäl angående procentspärr har inte kyrkostyrelsen haft i uppdrag att utreda om det ska bli en förändring, utan enbart att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar som kodifierar det kyrkomötet 2022 redan beslutat om, det vill säga att det inte ska vara möjligt att erhålla enbart utjämningsmandat till kyrkomötet. En övervägande majoritet har dock tillstyrkt förslaget i sin helhet och instämt i de överväganden som lyfts fram i promemorian.

Som nämnts ovan i avsnitt 1.4.4 har organisationsutskottet tidigare understrukit vikten av att göra tydligt att när kyrkomötet sammanträder samlas förtroendevalda från de olika stiftet för att fatta beslut gemensamt. Som *nomineringsgruppen ÖKA* framhåller kommer kopplingen mellan stift och nationell nivå att tydliggöras med den föreslagna ändringen som kräver minst ett fast mandat i någon valkrets för att man ska kunna få del av utjämningsmandaten. Även *Skövde pastorat* lyfter fram det viktiga sambandet mellan stift och nationell nivå och hur detta betonas genom reformen att ändra fördelningen av utjämningsmandaten. I likhet med vad remissinstanserna fört fram anser även kyrkostyrelsen att det är viktigt att betona att kyrkomötet består av representanter från alla stift som kommer samman under kyrkomötet, vilket tydliggörs genom ett krav på att alla nomineringsgrupper ska ha minst ett fast mandat i någon valkrets och att det därmed inte längre ska gå att erhålla enbart utjämningsmandat. Av de nomineringsgrupper som enbart fått utjämningsmandat vid tidigare val är det Afs som haft högst andel röster totalt sett – 1,26 procent av det totala antalet röster vid kyrkovalet 2021. Den relativt sett låga andelen röster hos de nomineringsgrupper som tidigare enbart fått utjämningsmandat gör att ett förändrat regelverk rörande fördelningen av utjämningsmandat högst sannolikt inte kommer få någon praktisk betydelse om det samtidigt införs en procentspärr på tre procent. Oaktat detta kan en kodifiering om att det krävs ett fast mandat för att man ska kunna erhålla utjämningsmandat, enligt kyrkostyrelsens uppfattning, ses som ett förtydligande och påminnelse om vikten av ”stiftsförankring” och att det är just stiftens representanter som kommer samman då kyrkomötet träffas.

1.6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Det bedöms inte nödvändigt med några övergångsbestämmelser.

1.7 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

I artikel 12 i Förenta nationernas konvention den 20 november 1989 om barnets rättigheter (barnkonventionen) framhävs barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter samt att få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. I kyrkovalet är även den som fyllt 16 år röstberättigad. Det kan mot den bakgrunden konstateras att sådana förslag som lämnas och som har direkt betydelse för väljare i kyrkovalet också har betydelse för röstberättigade barn. De ändringar som föreslås görs i första hand i syfte att stärka effektiviteten och funktionsdugligheten hos kyrkomötet, vilket får anses positivt för såväl barn som övriga tillhöriga. Vidare syftar förslaget om förändrad fördelning av utjämningsmandat till att stärka den lokala förankringen hos de som företräder alla medlemmar. Nämnade förslag får anses gynna alla medlemmar, då det

i första hand är på den lokala nivån som enskilda medlemmar kommer i kontakt med Svenska kyrkan.

KsSkr 2024:4

Övriga konsekvenser

De föreslagna bestämmelserna bedöms sammantaget bidra till att bibehålla och på sikt även stärka såväl handlingskraften som funktionsdugligheten hos kyrkomötet, vilket gynnar såväl organisationen som de enskilda medlemmarna. Genom att ändra regelverket vad gäller vilka grupper som har möjlighet att få utjämningsmandat säkerställs vidare att de nomineringsgrupper och ledamöter som tar plats i Svenska kyrkans högsta beslutande organ också har förankring i det lokala sammanhanget, sett till att det är stiftens som utgör valkretsar vid val till kyrkomötet.

1.8 Kommentarer till bestämmelserna i kyrkoordningen

38 kap

17 §

I bestämmelsen förtydligas att det krävs en viss andel – minst tre procent – av det totala antalet giltiga rösterna för att erhålla mandat i kyrkomötet. Förtydligandet har tagits in som ett nytt andra stycke i bestämmelsen. Nomineringsgrupper som inte når upp till den angivna procentspärren kommer således inte att få delta vid fördelningen av mandaten, vilket gäller såväl de fasta mandaten som utjämningsmandaten.

Övervägandena finns i avsnitt 1.5.1.

72 §

I bestämmelsen har förtydligats att vid fördelningen av de fasta mandaten bortses från de nomineringsgrupper som inte nått upp till den procentspärr som finns angiven i 17 §. Nämnda tillägg har gjorts i första stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 1.5.1.

73 §

I bestämmelsen har ett tillägg – i form av ett nytt andra stycke – gjorts om vilka nomineringsgrupper som har rätt att delta i fördelningen av utjämningsmandaten till kyrkomötet. Av tillägget framgår att för att en nomineringsgrupp ska kunna vara med i fördelningen av utjämningsmandaten måste nomineringsgruppen först fått minst *ett* fast mandat i någon av valkretsarna, det vill säga minst ett fast mandat i något av stiftens. Då fördelningen av de fasta mandaten regleras i 72 § har även en hänvisning till nämnda bestämmelse lagts till i 73 §. Att en nomineringsgrupp måste nå upp till procentspärren för att kunna få utjämningsmandat framgår direkt av det tillägg som gjorts i 17 §, men även indirekt genom kravet på minst ett fast mandat, vilket i sig inte kan erhållas utan att nomineringsgruppen nått upp till den procentspärr som stadgas i 17 § och som även finns förtydligat i 73 §. Mot bakgrund av att ett nytt andra stycke lagts till har även styckeindelningen i övrigt i bestämmelsen påverkats så att visst innehåll som tidigare stod i första stycket numera finns i ett nytt tredje stycke och det som tidigare stod i andra stycket står numera i ett nytt fjärde stycke.

Övervägandena finns i avsnitt 1.5.2.

2 Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka

2.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

2.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att rubriken närmast före 57 kap. 7 a § ska ha följande lydelse,

dels att 2 kap. 9 §, 4 kap. 6 och 7 §§, 31 kap. 16 §, 32 kap. 16 §, 34 kap. 3 a, 12 a och 13 §§, 57 kap. 7 a §, 59 kap. 3, 4, 7 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 2 kap. 14 §, 4 kap. 6 a § och 57 kap. 7 b och c §§ och närmast före 57 kap. 7 b respektive c §§ tre nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

9 §

Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat.

Inom Svenska kyrkan i utlandet leder kyrkoherden även den mobila verksamheten.

Det finns närmare bestämmelser om kyrkoherden i 5 kap. och i 34 kap. 1, 2 och 9 §§.

14 §

Utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. För sådan samverkan ska församlingarna bilda en samverkanskommitté.

Kyrkoherden är en av ledamöterna i samverkanskommittén.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén.

4 kap.

6 §

Kyrkoherden är ledamot i kyrkorådet.

Första stycket gäller även inom Svenska kyrkan i utlandet.

6 a §

Kyrkoherden för en utlandsförsamling får utse en präst som arbetar i en församling inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i kyrkorådet i den församlingen. Kyrkoherden är alltid ledamot i kyrkorådet för den församling där han eller hon är anställd.

Ett förordnande enligt första stycket ska avse den tid för vilka övriga ledamöter har valts. Kyrkoherden ska underätta kyrkorådets ordförande om förordnandet. Kyrkoherden kan återkalla förordnandet. Om en präst som har utsetts enligt första stycket är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde kan kyrkoherden tjänstgöra i stället.

7 §

Kyrkoherden har, även om han eller hon inte är ledamot, rätt att närvara vid sammanträden med ett organ till vilket kyrkorådet har delegerat beslutanderätt eller givit uppdrag att bereda kyrkorådets ärenden. Kyrkoherden har rätt att delta i överläggningarna, men inte i besluten, samt att få sin mening antecknad i protokollet (*särskild mening*).

Första stycket gäller även inom Svenska kyrkan i utlandet. Vad som sägs i första stycket gäller även en sådan präst som kyrkoherden för en utlandsförsamling utsett i sitt ställe enligt bestämmelserna i 6 a § första stycket.

Nuvarande lydelse

31 kap.**16 §**

Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande:

1. präster som har anställning som präst i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. präster som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Visby stift
3. präster som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga präster, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga präster	Domkapitlet i Uppsala stift

31 kap.**16 §**

Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande:

1. präster som har anställning som präst i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. präster som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Visby stift
3. präster som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga präster, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga präster	Domkapitlet i Uppsala stift

*Nuvarande lydelse***32 kap.****16 §**

Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande:

1. diakoner som har anställning som diakon i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. diakoner som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Visby stift
3. diakoner som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå <i>och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet</i>	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga diakoner, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga diakoner	Domkapitlet i Uppsala stift

*Föreslagen lydelse***32 kap.****16 §**

Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande:

1. diakoner som har anställning som diakon i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. diakoner som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Visby stift
3. diakoner som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga diakoner, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga diakoner	Domkapitlet i Uppsala stift

3 a §

För församlingar och övriga verksamheter i Svenska kyrkan i utlandet ska det finnas anställda

1. minst det antal präster som kyrkostyrelsen bestämmer, och
2. den personal i övrigt som behövs för verksamheten.

Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet.

När präster och diakoner ska anställas för tjänstgöring i Svenska kyrkan i utlandet gäller bestämmelserna i 7–11, 12 a–14 och 17 §§.

12 a §

En befattning som präst i Svenska kyrkan i utlandet med anställning på nationell nivå ska tillsättas av kyrkostyrelsen.

Innan kyrkostyrelsen beslutar om tillsättning av en präst i en utlandsförsamling ska kyrkorådet ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter ska Domkapitlet i Visby stift yttra sig.

Inför tillsättning av en befattning som kyrkoherde i Svenska kyrkan i utlandet ska varje kyrkoråd inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter ska Domkapitlet i Visby stift yttra sig.

Innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som kyrkoherde inom Svenska kyrkan i utlandet ska kyrkostyrelsen ges tillfälle att yttra sig.

Kyrkostyrelsens rätt att yttra sig enligt andra stycket gäller även innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som komminister i en utlandsförsamling vars kyrkoherde är anställd i en annan utlandsförsamling.

13 §

När ansökningstiden för en ledigförklarad befattning som domprost, kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt gått ut ska den som har att besluta om tillsättningen översända ansökningshandlingarna och platsannonsen till domkapitlet.

Kyrkostyrelsen ska vid tillsättning av befattning som präst inom Svenska kyrkan i utlandet översända motsvarande handlingar till Domkapitlet i Visby stift.

Efter beslut om behörighet ska domkapitlet med eget yttrande över de behöriga sökandena överlämna handlingarna till den som har att besluta om tillsättningen.

Domkapitlet ska underrätta de sökande om beslutet i behörighetsfrågan och om skälen för detta.

57 kap.

Församlingsinstruktioner för Svenska kyrkan i utlandet

För församlingar och övriga utlandsverksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla det som anges i 5 § 2.

En församlingsinstruktion för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

En församlingsinstruktion för en annan utlandsverksamhet utarbetas av kyrkoherden och kyrkostyrelsen i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkostyrelsen och kyrkoherden var för sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen eller verksamheten.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. *Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en annan verksamhet får väckas av kyrkostyrelsen, kyrkoherden eller domkapitlet.* En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

Församlingsinstruktion för Svenska kyrkan i utlandet**7 a §**

För varje församling inom Svenska kyrkan i utlandet ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Församlingsinstruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla

- 1. det som anges i 5 § 2,*
- 2. en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen,*
- 3. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och*
- 4. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund.*

Församlingsinstruktionen för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

Den pastorala planens innehåll

7 b §

För varje mobil verksamhet ska det finnas en pastoral plan.

Den pastorala planen ska innehålla

1. uppgift om de orter där verksamhet ska bedrivas,

2. uppgift om verksamhetens omfattning,

3. ett pastoralt program utifrån den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission för de orter där verksamhet bedrivs,

4. uppgift om vilka lokaler som ska brukas,

5. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och

6. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund på verksamhetsplatserna.

Förslag till pastoral plan ska utarbetas av kyrkoherden för den församling som respektive mobil präst är stationerad i, i samråd med berörd mobil präst och med Domkapitlet i Visby stift.

Utfärdande och ändring av en pastoral plan

7 c §

Den pastorala planen får utfärdas av Domkapitlet i Visby stift efter godkännande av kyrkoherden och efter det att kyrkostyrelsen har givits tillfälle att yttra sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat den pastorala planen är den bindande för den mobila verksamheten.

Fråga om ändring av den pastorala planen får väckas av kyrkoherden, domkapitlet eller kyrkostyrelsen. Ändringen ska godkännas och utfärdas på samma sätt som den pastorala planen.

59 kap.

3 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på regional nivå fattas av stiftsstyrelsen efter hörande av domkapitlet.

Kyrkostyrelsen kan inom sitt uppdrag att främja verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet besluta om sådana medlemskap som avses i första stycket efter hörande av Domkapitlet i Visby stift.

4 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på lokal nivå fattas av kyrkorådet efter godkännande av kyrkoherden.

Första stycket gäller även för en utlandsförsamling.

7 §

Församlingar och stift kan träffa lokala respektive regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en församling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av domkapitlet.

Utlandsförsamlingar kan träffa lokala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en utlandsförsamling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av Domkapitlet i Visby stift.

Kyrkostyrelsen kan inom sitt uppdrag att främja verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet träffa regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När kyrkostyrelsen träffat ett sådant avtal ska det tillställas domkapitlet för kännedom.

9 §

En församling kan ha vänförsamlingsrelation med församlingar i andra kyrkor.

Innan kyrkorådet träffar ett vänförsamlingsavtal med en församling i en kyrka som Svenska kyrkan inte har någon ekumenisk överenskommelse med ska avtalet underställas domkapitlet för godkännande.

Första och andra styckena gäller även för en utlandsförsamling.

---

1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2025.

2. Bestämmelsen i 57 kap. 7 a § i den nya lydelsen tillämpas första gången i samband med att det prövas om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen.

3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för pågående anställningar där Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet.

4. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för övriga utlandsverksamheter till dess att det finns en församlingsinstruktion respektive en pastoral plan utfärdad i enlighet med 57 kap. 7 a § i dess nya lydelse respektive 57 kap. 7 b och 7 c §§.

2.3 Ärendet och dess beredning

Kyrkostyrelsen har under åren 2016–2022 låtit genomföra ett flertal utredningar avseende Svenska kyrkan i utlandet. En genomgång av Svenska kyrkans utlandsförsamlingar har genomförts under 2016–2020 i syfte att få klarhet i juridiska frågor. Under 2019–2022 gjordes en genomlysning av Svenska kyrkan i utlandets verksamhet, för att på olika sätt anpassa verksamheten utifrån nya och annorlunda förutsättningar. Utredningsarbetet har bestått av flera delar. En redogörelse finns i kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandets promemoria *Svenska kyrkan i utlandet – en hållbar utlandskyrka med förutsättningar för en såväl långsiktig pastoral verksamhet som bärkraftig ekonomi* (KS 2022:5824).

Mot denna bakgrund fattade kyrkostyrelsen beslut vid sitt sammanträde 10–11 maj 2023 om en långsiktigt hållbar utlandskyrka (KS 2023-0998) (nedan kallat inriktningsbeslutet) och fastställde inriktningen för den. Kyrkostyrelsen beslutade vid detta sammanträde att utforma de långsiktiga målen och strategierna för Svenska kyrkan i utlandet, att fastställa inriktningen för Svenska kyrkan i utlandets församlingsverksamhet enligt förslaget om församlingssamverkan och samverkansavtal mellan utlandsförsamlingen och den nationella nivån, att fastställa inriktningen för Svenska kyrkan i utlandets övriga verksamhet enligt förslaget om den mobila verksamheten, samt att uppföljningen av Svenska kyrkan i utlandets organisationsförändring och verksamhet ska ske i kontrollstationer vart fjärde år med start 2028 utifrån mål och inriktning av verksamheten över tid. Inriktningen för finansieringen av verksamheten i Svenska kyrkan i utlandet var också en del av beslutet. Kyrkostyrelsen fattade vid detta sammanträde också beslut om vilka utlandsförsamlingar som ska kvarstå som församlingar inom Svenska kyrkan, om vilka utlandsförsamlingar som ska skapas respektive avföras, om vilka utlandsförsamlingar som ska övergå till att vara verksamhetsplatser, om vilken verksamhetsplats som kvarstår, liksom att ett arbete ska inledas med att återetablera en församling. Vidare beslutades även vissa frågor kring fastigheter.

Inriktningsbeslutet innebar vissa organisationsförändringar av verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet, vilka i sin tur medför behov av ändringar i kyrkoordningen. Med anledning av detta tog kyrkokansliet fram en promemoria med förslag till sådana ändringar *Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka* (KS 2023-1850) (nedan kallad promemorian). Kyrkostyrelsen remitterade promemorian i december 2023 till samtliga stift, samtliga utlandsförsamlingar, 26 ytterligare församlingar och pastorat i Sverige, nämnderna på den nationella nivån och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (nedan kallad Skao).

Remissvar har inkommit från samtliga stift, 14 utlandsförsamlingar, och sju församlingar/pastorat i Sverige och Skao. Svenska kyrkans överklagandenämnd och ansvarsnämnd för biskopar har utifrån de aspekter som nämnderna har att beakta inga synpunkter på förslagen i promemorian. Svenska kyrkans valprovsnämnd och arvodesnämnd samt en utlandsförsamling har meddelat att de avstår från att yttra sig, liksom Stockholms Stift. En övervägande del av remissinstanserna har tillstyrkt de flesta av förslagen. Remissvaren finns tillgängliga i ärendet KS 2023-1850.

2.4 Bakgrund

2.4.1 Kyrkostyrelsens inriktning för Svenska kyrkan i utlandet

Kyrkostyrelsens utgångspunkter för inriktningsbeslutet var att Svenska kyrkan i utlandets verksamhet bedrivs långsiktigt utifrån fyra prioriterade områden som möter kyrkostyrelsens tre målbilder för 2030. De prioriterade områdena inkluderar: att skapa en hållbar organisation, att ta samhällsansvar och erbjuda diakonal omsorg, att utveckla församlingarna samt att främja ekumeniken. För varje område finns specifika indikatorer för att mäta hur väl de uppsatta målen nås. Dessa mål och indikatorer kommer alltså regelbundet att följas upp av kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet under varje mandatperiod. Nedan beskrivs översiktligt de prioriterade områdena och vad de betyder i detta sammanhang.

Hållbar organisation

Hållbarhet har flera dimensioner och innehåller i detta sammanhang följande.

- ◆ En utvecklad samverkan mellan utlandsförsamlingarna, den nationella nivån och Visby stift.
- ◆ En ökad samverkan mellan utlandsförsamlingarna och en mer sammanhållen prästerlig organisation.
- ◆ En utökning av församlingarnas självständighet och autonomi. De får ett förstärkt lokalt ekonomiskt ansvarstagande och ett utökat arbetsgivarskap med lokala anställningar av all personal eller i samverkan med andra kyrkor.
- ◆ En inriktning mot att församlingarna ska ta ansvar även för fastigheterna.
- ◆ Kyrkoherdarna får mer omfattande områden med flera församlingar, med en kyrkoherde i varje land, men i undantagsfall även i flera länder. Tidigare kyrkoherdetjänster ombildas till komministertjänster med ett församlingsherdeansvar.
- ◆ Samverkansavtal ska tecknas mellan den nationella nivån och församlingarna, samt mellan församlingarna inom kyrkoherdens ansvarsområde. Avtalen ska klargöra ömsesidiga förväntningar och ansvarsfördelning mellan parterna.
- ◆ Präster för den mobila verksamheten placeras i utlandsförsamlingar under kyrkoherdens ledning.
- ◆ En pastoral plan införs för den mobila verksamheten.

Samhällsansvar och diakonal omsorg

Det diakonala uppdraget och samhällsansvaret är en omfattande och viktig del i all verksamhet inom Svenska kyrkan i utlandet. Arbetet är väl utvecklat och bedrivs i samarbete med den svenska utrikesförvaltningen.

Församlingsutveckling

Vid biskopens visitationer är samverkan mellan församling, den nationella nivån och stift betydelsefull liksom vid beredning och uppföljning av församlingsinstruktioner. Det finns en strävan att öka samarbetet med Visby stift och biskopen. Ett utökat kyrkoherdeforum där samtliga kyrkoherdar ingår tillsammans med biskop och företrädare för Visby stift samt för kyrkokansliet syftar till att stärka samverkan och utbytet av erfarenheter.

Ekumenik

Församlingar utomlands har precis som alla församlingar i Sverige i uppgift att främja ekumenik och ekumenisk samverkan. I det ekumeniska uppdraget ingår att kyrkor

genom olika former av samverkan stöder varandras arbete. Vid läsning av genomförda utredningar framgår det att varje utlandsförsamling befinner sig i ett sammanhang där de har unika erfarenheter av ekumeniska och interreligiösa kontakter.

2.4.2 Inriktningen för församlingsverksamheten och övriga verksamheter

Utredningsarbetet som föregick inriktningsbeslutet har visat att följande organisatoriska förändringar behövs för att uppnå långsiktigt hållbara församlingar.

Församlingssamverkan

De lokala församlingarna i respektive land består och är ansvariga för sin verksamhet och som arbetsgivare. Församlingarna ska samverka genom tecknade avtal, samförståndsavtal, som ska reglera samordningens omfattning. Det ska bildas en kommitté med representanter från de olika kyrkoråden med kyrkoherden som självskriven ledamot.

Prästerlig organisation

Den prästerliga organisationen ändras så att den svarar mot en sådan samverkan mellan församlingarna. Kyrkoherden anställs i en av församlingarna, men har befattningen kyrkoherde i församlingarna som ingår i tjänsteområdet. Det avser att ge bättre förutsättningar både för församlingar och för präster att utföra sina uppgifter. I övriga församlingar inrättas tjänster som komminister med församlingsherdeansvar vilka på delegation av kyrkoherden kommer att sitta i det lokala kyrkorådet. Kyrkoherden har ett övergripande ansvar för verksamheten inom sitt område.

Anställningar

All personal, även inom vigningstjänsten, kommer att vara lokalt anställd. Att sända ut personal med anställning i Sverige till andra länder har ur flera aspekter varit komplicerat. Det har därför delvis redan upphört till vissa länder. Kyrkokansliet kommer fortsatt ha viktiga uppgifter som exempelvis att kunna hjälpa till vid rekrytering och ha en överblick över anställningsvillkor vad gäller löner, pensioner och andra förmåner för att en, så vitt möjligt, gemensam nivå ska kunna upprätthållas. Inga förändringar görs beträffande domkapitlets behörighetsprövning vid rekrytering av vigd personal. Lokala anställningar kan också ske via överenskommelser med andra kyrkor.

Samverkansavtal mellan utlandsförsamlingen och den nationella nivån

I femåriga samverkansavtal mellan utlandsförsamlingen och den nationella nivån ska parternas rättigheter och åtaganden regleras. Det avser exempelvis församlingens skyldighet att utföra den grundläggande uppgiften och det stöd som församlingen ska få personellt och ekonomiskt från den nationella nivån, storleken på anslag och hur fastighets-, försäkrings- och andra lokalrelaterade frågor ska hanteras.

Verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen

Svenska kyrkan i utlandet omfattar utlandsförsamlingar och övriga utlandsverksamheter. Den ena är verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen och bedrivs inom församlingens ram, vilken ska regleras i samverkansavtalet och i församlingsinstruktionen.

Mobil verksamhet är den andra typen övrig verksamhet inom Svenska kyrkan i utlandet. Verksamheten är uppsökande och missionerande till sin karaktär. Den ska ske i samråd med ambassader och generalkonsulat. För den här verksamheten finns särskilda tjänster och den bedrivs i länder där det inte finns någon svenskkyrklig församling. Präster för denna verksamhet är stationerade i en utlandsförsamling med kyrkoherden som arbetsledare och kommer på det sättet närmare Svenska kyrkan i utlandets vardagsarbete och blir en del av ett arbetslag.

Pastoral plan

För en långsiktigt hållbar lösning behöver det även vara tydligt på vilka platser den mobila verksamheten ska bedrivas. Eftersom verksamheten inte ingår i en församlings ansvarsområde är förslaget att det ska vara reglerat i en pastoral plan. Planen utarbetas av kyrkoherden i den församling som den mobila prästen är stationerad i. Utarbetandet ska ske i samråd med den mobila prästen och med Domkapitlet i Visby stift. Den utfärdas av domkapitlet efter kyrkoherdens godkännande och efter att kyrkostyrelsen getts tillfälle att yttra sig. Den är då bindande för den mobila verksamheten.

2.4.3 Arbetet med den nya inriktningen för utlandskyrkan

De nu aktuella förslaget till kyrkoordningsändringar är en del av den beslutade inriktningen för Svenska kyrkan i utlandet. För en beskrivning av Svenska kyrkan i utlandet och dess historik, se vidare avsnitt 4 i den remitterade promemorian. Arbetet bakom denna inriktning har pågått under en längre tid. Som ett led i detta arbete har kyrkostyrelsen under åren 2016–2023 låtit genomföra ett flertal utredningar avseende Svenska kyrkan i utlandet. Det är bland annat fråga om utredningar av respektive verksamhet, juridiska utredningar, teologiska överväganden för mobil verksamhet, ecklesiologiska perspektiv samt kriterier för församlingar och andra verksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet.

En juridisk genomgång av varje församling har genomförts. Det har även genomförts verksamhetsutredningar av församlingarna. Efter genomförda utredningar har samråd hållits med respektive församlings kyrkoherde och kyrkoråd. Möjlighet gavs då att lämna synpunkter och förslag på tillägg till såväl den juridiska genomgången som verksamhetsutredningen. Resultatet av utredningarna och samråden sammanfattades i rådets promemoria tillsammans med rådets överväganden. Rådet fastställde promemorian utan några reservationer.

Arbetet med att uppnå en långsiktigt hållbar utlandskyrka har också tagits upp exempelvis vid de samlingar som kyrkokansliet har hållit för medarbetare och förtroendevalda inom Svenska kyrkan i utlandet, såsom den digitala konferensen 2021 *Framtiden i vår hand* och *Mötesplats 2023* i Lund. En del av den långa utredningsperioden har varit under covid-19-pandemin, varför det delvis varit begränsade möjligheter till fysiska möten. Det har funnits en löpande dialog mellan kyrkokansliet och församlingarna.

Inför inriktningsbeslutet tog kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet fram den ovan nämnda promemorian, *Svenska kyrkan i utlandet – en hållbar utlandskyrka med förutsättningar för en såväl långsiktig pastoral verksamhet som bärkraftig ekonomi* (nedan kallad rådets promemoria), som presenterar de olika utredningarna som har genomförts, liksom de förslag som kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet (nedan kallat rådet) fastställt efter beredning. Detta har gjorts som ett led i rådets uppdrag att till kyrkostyrelsen lämna förslag till långsiktiga mål och strategier

och till nödvändiga prioriteringar för kyrkostyrelsens verksamhet med Svenska kyrkan i utlandet. Rådet ska även följa och analysera förändringar och behov i omvärlden, främja församlingslivet och verka för dess utveckling, främja den övriga utlandsverksamheten, enligt 4 § rådets instruktion. Rådet har vidare på delegation från kyrkostyrelsen en rad beslutsbefogenheter exempelvis fastställande av församlingsordningar och avgivande av yttranden över förslag till församlingsinstruktioner. Även i den remitterade promemorian redogörs kortfattat för dessa utredningar i avsnitten 4.5 och 4.6. Information som exempelvis dessa utredningar, rådets promemoria och kyrkostyrelsens inriktningsbeslut finns tillgängliga på Svenska kyrkans interna nätverk Kornet och Svenska kyrkans externwebb på <https://www.svenskakyrkan.se/iutlandet/utredningar-av-forsamlingar-utomlands>.

Ekonomiska överväganden utgör en del av det utredningsarbete som genomförts, exempelvis ingick det i direktiven för verksamhetsutredningarna att belysa församlingarnas ekonomi. För att det ska finnas stabila och långsiktiga förutsättningar för utlandsförsamlingarnas verksamhet, skapas ekonomiska garantier för femårsperioder. Detta görs för att församlingarna ska kunna ta ansvar för lokalt anställd personal, underhåll av fastigheter och för att säkerställa kontinuitet i gudstjänstlivet och det diakonala arbetet. Stiftelsen för Svenska kyrkan i utlandet, som förvaltas av Trossamfundet Svenska kyrkan, förväntas från 2030 att bidra till finansieringen av en del av utlandskyrkans församlingsverksamhet. Om stiftelsen inte genererar tillräcklig avkastning under ett visst år kommer mer finansiering behöva komma från den nationella nivån.

Arbete pågår med att genomföra inriktningsbeslutet. Förändringen i organisationen kommer att ta tid att genomföra fullt ut. Av den senaste statusuppdateringen från våren 2024 avseende genomförandet av besluten kring utlandskyrkan framgår bland annat att arbete med de långsiktiga målen och strategierna pågår, bland annat med uppsatta indikatorer för att mäta hur målen har uppnåtts.

I samverkansavtalen regleras församlingens och den nationella nivån rättigheter och åtaganden. Avtalen gäller för en period av fem år om det inte sägs upp tidigare av någon av avtalsparterna. Det finns redan undertecknade avtal och fortsatt arbete pågår. Samförståndsavtal är en överenskommelse mellan församlingarna som ska samverka genom en samverkanskommitté. Både för samverkansavtalen och samförståndsavtalen har kyrkokansliet tagit fram mallar. Det finns också ett utarbetat förslag för en arbetsordning som kan användas av samverkanskommittén. Avsikten är att samförståndsavtalet utarbetas när samverkansavtalen mellan församlingen och den nationella nivån är klara.

Den nya prästerliga organisationen kommer att genomföras efter det att samverkansavtal mellan utlandsförsamlingen och den nationella nivån/trossamfundet tecknats.

Från och med juli 2024 kommer en övervägande majoritet av all personal i utlandsförsamlingarna att vara lokalt anställda, varav fyra lokala anställningar i ekumeniska sammanhang.

2.5 Överväganden och förslag

2.5.1 Församlingssamverkan

Kyrkostyrelsens förslag: Utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. För sådan samverkan ska församlingarna bilda en samverkanskommitté. Kyrkoherden är en av ledamöterna i en sådan kommitté.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén.

Ny paragraf: 2 kap. 14 § kyrkoordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: *Linköpings stift, Västerås stift, Fryksände pastorat, Sollefteå pastorat Örgryte pastorat och Oskarshamns församling* tillstyrker generellt förslagen. *Svenska kyrkan i London* finner promemorian komplett, välskriven och riktig på alla punkter varför den reservationslöst bejakas. *Strängnäs stift* tillstyrker generellt förslagen och konstaterar att frågan om Svenska kyrkan i utlandet varit föremål för utredning under längre tid och de nu föreslagna förändringarna i regelverket synes relevanta och harmoniserar med strukturen i Svenska kyrkans organisation i övrigt. *Karlstads stift* tillstyrker samtliga förslag för att kunna genomföra organisationsförändringar av verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet. *Södertälje pastorat* tillstyrker också förslaget och anger att det är väl avvägt och motiverat, samt att tidigare fattat beslut om organisation av Svenska kyrkan i utlandet kodifieras på ett bra sätt i kyrkoordningen. *Falköpings pastorat* tillstyrker förslagen och anser att promemorian innehåller goda och kloka förslag i syfte att behålla Svenska kyrkan i utlandets verksamhet och verksamhetskvalitet framöver. Pastoratet understryker betydelsen för svenskar som bor eller arbetar utomlands att ha tillgång till andlig vård, gudstjänstliv och socialt stöd, samt att närstående hemma kan lita på att de har någonstans att vända sig i nöd eller kris eller något enkelt som julfirande.

Skao anger att de strukturella förändringarna kring Svenska kyrkan i utlandet är omfattande och har motiverats väl, men anger även bland annat att skillnaderna förslagen medför avseende tillsynen borde ha beskrivits mer ingående.

Lunds stift ser positivt på den genomlysning som är gjord av Svenska kyrkan i utlandets organisation och verksamhet samt bejakar i stort förslagen och ser församlingssamverkan som nödvändigt för den gemensamma planeringen. *Göteborgs stift* tillstyrker förslagen och anger att det är klokt att inte skapa pastorat i onödan, eftersom det blir alltför komplicerat med regler kring pastoratskyrkoråd och tillhörande val, samt problem med olika lagstiftning mellan olika regioner och länder. *Härnösands stift* anger generellt avseende samtliga förslag att de är väl genomarbetade och svarar mot kyrkostyrelsens inriktningsbeslut för en långsiktigt hållbar utlandskyrka, samt att ändringarna i kyrkoordningen framstår som tydliga och logiska. Vidare anser Härnösands stift att kyrkoherdens självskrivna ledamotskap i samverkanskommittén är en naturlig följd av kyrkoherdens lednings- och tillsynsansvar. *Luleå stift* tillstyrker i huvudsak promemorians förslag, men lämnar vissa medskick samt anger att det är svårt att förstå hur regelverket och verksamhetsmässiga förutsättningarna kommer att samspela utan att känna till planeringen och de finansiella förutsättningarna för Svenska kyrkan i utlandet. *Luleå stift* anser att det är angeläget att beakta Visby stifts synpunkter med hänsyn till dess särskilda kompetens. *Luleå stift* tillstyrker förslaget och att det skapas tydliga former för samverkan genom en samarbetskommitté.

Skandinaviska kyrkan Cypern tillstyrker förslaget och anger att olika församlingar genom samverkanskommittén kan få en inblick i församlingarnas dagliga verksamhet och inspireras till nya former av samverkan och samarbete, exempelvis dela på olika tjänster som ekonom, kommunikatör och administratör. *Svenska kyrkan i Grekland* välkomnar formuleringen ”inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde” som en bra geografisk benämning. Församlingen ställer frågan vilket mandat en samverkanskommitté har i förhållande till kyrkorådets styrningsuppdrag och kyrkoherdens ledningsuppdrag, samt vem som bestämmer om samverkanskommittén inte kommer överens. *Svenska kyrkan i San Francisco* välkomnar församlingssamverkan i en samverkanskommitté för att finna lösningar på gemensamma problem, samt stödja och inspirera varandra.

Svenska kyrkan i Schweiz har inget att invända och anger att promemorian är välskriven och mycket relevant, samt lägger till att församlingen bildades inom ramen för de ändringar utlandskyrkan genomgår. Det välkomnas att kyrkoordningen förtydligas till välsignelse för ett långsiktigt och hållbart kyrkligt liv för troende svenskar i världen. Församlingen i Schweiz har gudstjänstfirande gemenskaper på fem orter och ytterligare orter för gudstjänster. Vid val till kyrkorådet har församlingen vinnlagt sig om att ha representanter från de olika gemenskaperna och kan understryka värdet av samverkanskommittéer som kyrkoherden ingår i. *Växjö stift* tillstyrker i huvudsak förslaget men frågar om det övervägts en organisation eller terminologi som mer påminner om vad som gäller i Sverige, och som markerar att samverkan sker mellan jämbördiga parter. Växjö stift ser en risk att utlandsförsamlingarna uppfattas som primär- respektive sekundärförsamlingar.

Svenska kyrkan i Berlin tillstyrker förslagen till viss del och anger att en utökad samverkan behöver utvecklas över tid, men att det blir svårt att hantera samverkanskommittén om det innebär ett alltför omfattande organisatoriskt system.

Uppsala stift anger att det inte framgår av promemorian vad som händer om församlingarna inte kan enas om avtalet om samverkanskommittén, om det finns någon gräns för kommitténs beslutsmandat, om beslut kan överklagas eller hur det ska hanteras om en församling inte följer beslutet. Enligt Uppsala stift vore det lämpligt att sådana frågor hanteras på samma sätt inom hela utlandskyrkan, inte beroende av respektive avtal. *Skara stift* anger, med reservation för att det finns fler frågor som skulle behöva besvaras innan man tar ställning till förslagen, trots allt att förslaget tillstyrks ifall det är den bästa lösningen, men ifrågasätter om det verkligen är så.

Ljungby församling avstyrker förslaget och föreslår i stället att utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska bilda ett pastorat med ett pastorsråd där kyrkoherden (sammankallande) och församlingarnas kyrkorådsordföranden deltar, samt att biskop och domkapitel i Visby stift får utfärda närmare bestämmelser om detta. Ljungby församling anger vidare att då säkerställs det pastorala ledarskapet och den demokratiska strukturen, samtidigt som församlingarnas frihet värnas. Det är olyckligt att kyrkostyrelsen verkar ha ett kontrollbehov över besluten.

Visby stift avstyrker samtliga förslag i promemorian i sin helhet och begär en fördjupad analys av konsekvenserna för respektive utlandsförsamling innan en eventuell ny organisation av utlandskyrkan genomförs. Det är enligt Visby stift ”dags att dra i handbromsen”. Visby stift anger vidare att omorganisationen är komplicerad och byråkratiserad, samt att det finns frågetecken kring hur församlingssamverkan är tänkt att gå till. Organisationen, ett storpastorat, hade blivit tydligare om underförsamlingarnas beslutande organ kallades församlingsråd. Förslaget innebär sannolikt en ökad kostnad. Visby stift har även språkliga synpunkter på förslaget.

Svenska kyrkan i Paris är oroad för att utlandsförsamlingarna inte varit delaktiga i förslagen och ifrågasätter att de redan implementeras utan stöd i kyrkoordningen.

Församlingen ser positivt på utökad samverkan, men ser inte behov av en samverkanskommitté som verkar omständlig och arbetskrävande. Modellen, som verkar vara storpastorat, kan svårligen fungera på grund av stora avstånd och ibland olika länder med olika lagstiftning. Svenska kyrkan i Paris föreslår en enklare modell där utlandsförsamlingarna läggs under ett stifts tillsyns- och främjandeansvar, får ekonomiskt stöd från den nationella nivån, behåller sina kyrkoherdar och en prostfunktion inrättas. Ekonomi för att anställa är den största utmaningen, enligt församlingen, vilket inte avhjälps med den föreslagna samverkan.

Svenska kyrkan i Hamburg som har invändningar mot beredningsprocessen av förslagen avstyrker förslaget om samverkanskommitté eftersom den administrativa bördan är mycket krävande för ett ideellt arbetande kyrkoråd med ett litet deltidsarbetande arbetslag. *Svenska kyrkan i Köpenhamn* avstyrker förslaget och tror varken på samverkanskommittén (som kräver mer administration för alla) eller att kyrkostyrelsen ska utfärda närmare bestämmelser, utan föreslår i stället att nuvarande fungerande kyrkoherdeforum behålls. Församlingen ifrågasätter hur en utökad samverkan bedömts vara en central faktor för en långsiktigt hållbar utlandskyrka. *Svenska kyrkan i Norge* avstyrker omorganisationen i sin helhet och förslaget om församlingssamverkan. En utökad samverkan är nödvändig, men Svenska kyrkan i Norge motsätter sig att den organiseras formellt och med strukturer/organ som inte har någon motsvarighet i Svenska kyrkan i övrigt, samt som är omständligt och arbetskrävande. Denna formalistiska konstruktion bidrar inte till att möjliggöra församlingarnas verkligt svåra utmaning, ekonomi att anställa personal.

Svenska kyrkan i Florida avstyrker förslaget om samarbetskommitté och ser med oro på att konsekvensanalyser saknas för föreslagna och genomförda ändringar. Svenska kyrkan i Florida motsätter sig en gemensam kyrkoherde för Nordamerika och förordar en prost i stället. Delegationen mellan kyrkoherde och församlingssherde behöver förtydligas, liksom hur förslagen påverkar den lokala verksamheten, kyrkorådets ansvar och kostnadsansvaret när präster reser mellan församlingar. Det blir svårt att bemanna lokala kyrkoråd. En central arbetsgivare som kan hantera de olika regelverken i USA vore bra, antingen i en av församlingarna eller i en systerkyrka.

Svenska kyrkan i Södra Frankrike och Monaco invänder mot att inte fått ha synpunkter under framtagandet av promemorian. Församlingen avstyrker förslaget om församlingssamverkan ser det som helt orealistiskt med sådan samverkan över stora områden och med minskande resurser, samt att samverkanskommittén är en obefogad tung byråkratisk överbyggnad. Församlingen redogör vidare för sin syn på beslut i samverkan. Kyrkoherden som arbetsledare för församlingssherdarna, ger grund för samverkan. Samverkan måste ske med beaktande av församlingarnas autonomi.

Svenska kyrkan i Los Angeles avstyrker förslaget, men välkomnar en samverkanskommitté om det är kyrkostyrelsen ”i samråd med de lokala församlingarna” som får utfärda närmare bestämmelser om respektive samverkanskommitté. Nordamerika är för stort för en kyrkoherde, men en prost/kontrakt skulle kunna fungera. Det krävs en flexibel reglering som kan utformas efter lokala förutsättningar och förslaget behöver utredas.

Svenska kyrkans överklagandenämnd och *ansvarsnämnd för biskopar* har utifrån de aspekter nämnderna har att beakta inga synpunkter på förslagen, men den senare anger att den saknar en uppföljning och konsekvensanalys avseende tillsynsperspektivet i promemorian. *Stockholms stift*, *Svenska kyrkan i New York*, *Svenska kyrkans arvodesnämnd* och *valprovsnämnd* avstår från att lämna remissvar.

Bakgrund

Svenska kyrkan i utlandet är i dag organiserad som utlandsförsamlingar och övriga utlandsverksamheter. Kyrkostyrelsen beslutar vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlandsverksamheter som ska finnas (2 kap. 12 § kyrkoordningen). De övriga utlandsverksamheterna har ingen formell lokal struktur, även om människor är engagerade för det kyrkliga arbetet. Församlingarna har formell struktur i enlighet med varje lands lagstiftning, församlingsordningar och församlingsinstruktioner, fastställda respektive utfärdade av kyrkostyrelsen respektive domkapitlet.

Under det utredningsarbete som föregått kyrkostyrelsens inriktningsbeslut om en långsiktigt hållbar utlandskyrka i maj 2023 har organisatoriska förändringar övervägts. Inriktningsbeslutet innebär att vissa organisatoriska förändringar behöver göras för att uppnå långsiktigt hållbara församlingar. En utökad samverkan mellan utlandsförsamlingarna har bedömts vara en central faktor för en långsiktigt hållbar utlandskyrka. Enligt inriktningsbeslutet ska församlingarna i respektive land bestå som enskilda församlingar med ansvar för sin verksamhet och som arbetsgivare. Samtidigt har ett behov visats av former som ger möjlighet till en utökad samordning och samverkan mellan församlingarna. Exempelvis kan detta avse frågor kring församlingsverksamheterna eller behov av olika kompetenser. Enligt den beslutade inriktningen ska församlingarna i respektive land samverka genom en särskild samverkanskommitté som bildas med representanter för de berörda kyrkoråden för att besluta gemensamt i övergripande frågor. Kyrkoherden ska vara en av ledamöterna i kommittén. Genom samförståndsavtalen regleras samordningens omfattning, vilket mandat som församlingarna ger till kommittén, dess ansvar och sammansättning. Kyrkokansliet tillhandahåller en mall för dessa avtal.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

I promemorian föreslås hur den församlingssamverkan som beskrivs ovan bör regleras i kyrkoordningen. Många av remissinstanserna är positiva till den föreslagna samverkan och att kyrkoherden ska vara en självskriven ledamot i samverkanskommittén. Exempelvis anger *Skandinaviska kyrkan Cypern* att samverkan innebär att församlingarna kan hämta inspiration från de olika församlingarnas dagliga verksamhet eller dela på olika kompetenser ekonom, kommunikatör eller administratör, eller kunna dela viss kompetens. *Svenska kyrkan i San Francisco* anger att det kan vara en bra förutsättning för att finna en lösning på gemensamma problem.

Några remissinstanser ser likheter med förslagen samverkan och pastorat. Exempelvis frågar *Växjö stift* om inte en terminologi övervägts som mer påminner om vad som gäller för församlingar i Sverige och att det bör tydligare framgå att församlingarna är jämbördiga. *Ljungby församling* har föreslagit en alternativ lösning baserad på pastoratstanken. *Svenska kyrkan i Los Angeles* och *Svenska kyrkan i Södra Frankrike och Monaco* har också lyft tankar på stiftsorganisation med en kontraktsprost, liksom även *Visby stift*. Vissa av remissinstanserna som *Svenska kyrkan i Grekland* undrar om samverkanskommitténs beslutsmandat och förhållandet kyrkorådets styrningsuppdrag och kyrkoherdens ledningsuppdrag, samt vem som bestämmer om samverkanskommittén inte kommer överens. *Uppsala stift* tar upp liknande frågor och anser att samverkan bör lösas på ett gemensamt sätt för utlandsförsamlingarna.

Det är positivt att flera av remissinstanserna också ser värdet av en ökad samverkan och tillstyrker promemorians förslag. I linje med den valda inriktningen föreslår kyrkostyrelsen att det införs en ny bestämmelse i kyrkoordningen som avser försam-

lingsamverkan på det sätt som föreslagits. Syftet bakom förslaget är långsiktigt hållbara församlingar, främst genom att församlingarna består samt att det lokala ansvarstagandet ska värnas och att ändringar av församlingsstrukturen ska undvikas. Sådana ändringar kan också medföra rättsliga komplikationer.

Kyrkostyrelsen menar därför att detta är skäl mot att införa andra församlingsstrukturer, såsom samverkan i form av pastorat eller kontrakt. Dessutom undviks, som *Göteborgs stift* anför, att pastorat skapas i onödan eftersom det blir alltför komplicerat med regler kring pastoratskyrkoråd och tillhörande val, samt skillnader i lagstiftning mellan olika länder. Indelningen av stiftet i kontrakt har en lång historisk tradition i Sverige och har numera enbart sin grund i det inomkyrkliga regelsystemet. Den är av betydelse för hur biskopen fullgör sitt uppdrag ute i stiftet. För varje kontrakt ska det finnas en kontraktsprost (6 kap. 3 § kyrkoordningen) med uppdrag bland annat i frågan om tillsyn. Kontraktet kan även fungera som ett forum för samverkan. Samverkan inom Svenska kyrkan i utlandet utgår i huvudsak från främjande och utbyte av erfarenheter, inte främst tillsyn. Ansvaret för främjande och tillsyn är fördelat mellan den nationella nivån respektive Visby stift. Detta är ytterligare skäl som talar mot samverkan baserat på kontrakt.

Eftersom den föreslagna formen inte är densamma som för församlingar i Sverige bör nya begrepp användas för att undvika missförstånd. *Svenska kyrkan i Grekland* anser att kyrkoherdens tjänstgöringsområde passar som geografisk benämning för Svenska kyrkan i utlandet. Den föreslagna samverkan baseras på de utredningar som gjorts avseende utlandskyrkan, inte minst den verksamhetsgenomgång som gjorts.

Vissa remissinstanser avstyrker eller har invändningar mot samverkanskommittén med skäl som att den administrativa bördan kommer att öka, exempelvis *Svenska kyrkan i Hamburg*, *Svenska kyrkan i Södra Frankrike och Monaco*, *Svenska kyrkan i Köpenhamn* och *Visby stift*. *Skara stift* ifrågasätter om kommittén verkligen är den lämpligaste lösningen. *Svenska kyrkan i Norge* anger att samverkan behövs, men att det nu aktuella förslaget är för formellt och inte heller löser verkliga utmaningen.

Svenska kyrkan i Los Angeles stöder en flexibel reglering så att samverkan kan utformas som de lokala förutsättningarna tillåter. Kyrkostyrelsen håller med om att formerna för samverkan behöver vara flexibla med hänsyn till de skiftande förutsättningar för samverkan som råder bland utlandsförsamlingarna och att de ska kunna utformas i samråd mellan respektive berörda församlingar. Det kan exempelvis gälla olika rättsliga förutsättningar och finnas avstånd mellan församlingarna.

Kyrkostyrelsen menar mot denna bakgrund att det är en fördel med en tillåtande bestämmelse, som inte anger närmare vilka frågor som samverkanskommittén ska besluta i, hur ofta den ska träffas och liknande. Utlandsförsamlingarna får därigenom frihet att utforma samverkan utifrån det aktuella tjänstgöringsområdets förutsättningar. Vad som ska gälla beträffande samverkans omfattning, kommitténs mandat, ansvar och sammansättning är dock sådant som snarare behöver regleras i avtal mellan de berörda församlingarna, detta med hänsyn till den flexibilitet som behöver finnas sett till exempelvis skilda rättsliga förutsättningar. Samverkanskommittéerna bör i regel kunna träffas digitalt.

Församlingarna kan avgöra hur de ska uppnå rätt balans mellan personal- och förtroendemannaorganisationerna i samverkanskommittén, vilket *Växjö stift* efterfrågar, eller inspireras av *Ljungby församlings* förslag eller kyrkorådet för *Svenska kyrkan i Schweiz* som har fem gudstjänstfirande gemenskaper och ytterligare orter för gudstjänster. Hur eventuell oenighet ska lösas kan församlingarna ange i sina samförståndsavtal. Oklarheter kring samverkan bör förebyggas genom att det tydligt dokumenteras vad som överenskommit.

Kyrkostyrelsen ser en risk med att endast informell och helt frivillig samverkan blir alltför otydligt och inte ges tillräcklig prioritet. Samverkan är något som lyfts allt mer inte bara inom Svenska kyrkan i utlandet, utan även exempelvis har utredningen som lämnat betänkandet SKU 2024:1 *Att kroka arm – Om ökad stiftssamverkan* haft i uppdrag att överväga hur samverkan bland annat kan bidra till att bättre kunna hålla med Svenska kyrkans resurser.

Den beslutade inriktningen för utlandskyrkan utgår från församlingssamverkan och att den prästerliga organisationen svarar mot en sådan samverkan. Sammantaget syftar den till att värna församlingarna och ge bättre förutsättningar både för församlingar och präster att utföra sina uppgifter. Mot denna bakgrund föreslår kyrkostyrelsen att en ny bestämmelse införs i kyrkoordningen som innebär att utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. I linje med inriktningsbeslutet avses med kyrkoherdens tjänstgöringsområde de utlandsförsamlingar som har en gemensam kyrkoherde, som utgångspunkt församlingarna inom ett och samma land. Kyrkoherdens tjänstgöringsområde kan dock omfatta församlingar i flera länder i vissa fall. Vilket tjänstgöringsområdet är regleras inte av kyrkoordningen eller detta förslag.

Av bestämmelsen föreslås vidare framgå att kyrkoherden är en av ledamöterna i en sådan kommitté. Kyrkoherdens självskrivna ledamotskap i samverkanskommittén är en naturlig följd av kyrkoherdens lednings- och tillsynsansvar och i linje med inriktningen för den prästerliga organisationen. Vidare föreslås kyrkostyrelsen få ett mandat att utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén. Genom sådana bestämmelser kan kyrkostyrelsen föreskriva hur de närmare formerna för kommitténs arbete ska utformas och regleras. Det kan finnas ett behov att avvakta utvecklingen.

Svenska kyrkan i Los Angeles föreslår att kyrkostyrelsen i samråd med de lokala församlingarna får utfärda närmare bestämmelser. Kyrkostyrelsen ser inte att det är nödvändigt att reglera detta i kyrkoordningen, vilket inte heller görs i andra bemyndiganden av liknande slag.

Vissa remissinstanser ifrågasätter om tillräcklig konsekvensutredning har gjorts. Kyrkostyrelsen vill i detta sammanhang särskilt lyfta fram att den beslutade inriktningen för Svenska kyrkan i utlandet grundas på ett omfattande arbete under lång tid, se exempelvis avsnitt 2.3 och 2.4.3 för en närmare beskrivning av detta.

2.5.2 Verksamhet på annan ort än där församlingen är belägen

Kyrkostyrelsens förslag: Församlingsinstruktionen för en utlandsförsamling ska även innehålla en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen. Benämningarna ”övrig” eller ”annan” utlandsverksamhet utmönstras dessutom ur bestämmelsen.

Ändrad paragraf: 57 kap. 7 a § kyrkoordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag med vissa språkliga justeringar.

Remissinstanserna: *Linköpings stift, Västerås stift, Växjö stift, Strängnäs stift, Karlstads stift, Fryksände pastorat, Sollefteå pastorat, Örgryte pastorat, Södertälje pastorat, Falköpings pastorat, Svenska kyrkan i London, Svenska kyrkan i Grekland, Svenska kyrkan i San Francisco, Svenska kyrkan i Florida och Svenska kyrkan i Los Angeles* tillstyrker förslagen. *Ljungby pastorat* tillstyrker förslaget och anger att ansvaret för annan plats gör dessa platsers pastorala sammanhang tydligare. *Oskarshamns församling* tillstyrker förslagen och anger att en konkretisering och tydligare

reglering av församlingsinstruktionen är en viktig del, vilket ger Domkapitlet i Visby stift en tydligare ställning som den pastoral nivå, samt att förslaget innebär att balansen mellan lokalt självbestämmande, pastoral ledning från stiftet och stöd från den nationella nivån mer liknar förhållandena i Svenska kyrkan i övrigt. *Skandinaviska kyrkan Cypern* tillstyrker förslaget som ett bra förtydligande och en påminnelse om att vara kyrka för hela området och inte bara vara kyrka för en liten del och en viss grupp av människor. *Lunds stift* tillstyrker förslaget och även att församlingens verksamhet på andra orter ska regleras i samverkansavtal. *Göteborgs stift* tillstyrker förslagen och anger att pastoral reflektion och planering behöver täcka hela verksamhetsområdet och läggas på kyrkoherdens ansvar. *Härnösands stift* tillstyrker förslaget som innebär ett förtydligande ur ett ecklesiologiskt perspektiv och en förstärkning av församlingens ställning i Svenska kyrkan i utlandet, vilket gör församlingsverksamheten väl sammanhållen och inordnad under ett gemensamt församlingsbegrepp. *Luleå stift* tillstyrker att denna verksamhet knyts till församlingar och att den beskrivs i församlingsinstruktionen så att tydlighet och långsiktighet uppnås. Med reservation för att det finns fler frågor som skulle behöva besvaras innan man tar ställning till förslagen, tillstyrker *Skara stift* förslaget.

Svenska kyrkan i Paris ifrågasätter varför utlandsförsamlingarna behandlas på annat sätt än församlingar i Sverige som också ligger under domkapitlets tillsynsansvar.

Visby stift avstyrker förslaget i sin helhet och begär en fördjupad analys av konsekvenserna för respektive utlandsförsamling innan en eventuell ny organisation av Svenska kyrkan i utlandet genomförs, men uttalar sig inte särskilt om detta förslag. *Svenska kyrkan i Norge* avstyrker den redan i verk satta organisationsförändringen i sin helhet, men uttalar sig inte särskilt om detta förslag. *Svenska kyrkan i Hamburg* avstyrker förslaget och anger att församlingsinstruktionen enligt gällande församlingsordning också ska godkännas av kyrkostämman. *Svenska kyrkan i Köpenhamn* avstyrker förslaget och ifrågasätter varför kyrkostyrelsen ska yttra sig, när det är en fråga för kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Visby stift.

Svenska kyrkans överklagandenämnd och *ansvarsnämnd för biskopar* har utifrån de aspekter nämnderna har att beakta inga synpunkter på förslagen, men den senare anger att den saknar en uppföljning och konsekvensanalys avseende tillsynsperspektivet i promemorian. *Svenska kyrkan i Schweiz* har inget att invända. *Stockholms stift*, *Svenska kyrkan i New York*, *Svenska kyrkans arvodesnämnd* och *valprovsnämnd* avstår från att lämna remissvar.

Bakgrund

Av 3 § kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar framgår att det i församlingsordningen ska anges vilket geografiskt område som är församlingens huvudsakliga ansvars- och verksamhetsområde. På många platser reser församlingens personal emellertid regelbundet till andra orter än där församlingen är belägen för att fira gudstjänst och genomföra kyrkliga handlingar, bedriva undervisning och utöva diakoni genom att mötas i gemenskap, göra sjuk-, hem- och fängelsebesök, inbjuda till fördjupande studier och samtal samt erbjuda själavård och möjlighet till bikt. Anslag för kostnader relaterade till denna typ av verksamhet kan utgå till församlingen från kyrkostyrelsen. I vissa församlingsinstruktioner finns beskrivet vilka platser som församlingen regelbundet besöker, men alla församlingsinstruktioner innehåller inte sådana uppgifter.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

En övervägande del av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen erinran. Det är angeläget att skapa ytterligare tydlighet och förutsägbarhet avseende församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen. Mot denna bakgrund föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelsen i 57 kap. 7 a § kyrkoordningen, vilken reglerar bland annat vad en församlingsinstruktion för församlingar i Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla, kompletteras genom att ange att den även ska innehålla en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen. Denna verksamhet ska också regleras i samverkansavtal mellan utlandsförsamlingen och Svenska kyrkan på den nationella nivån.

Det har i några remissyttranden ifrågasatts varför kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig över församlingsinstruktionen. Det är redan reglerat i 57 kap. 7 a § kyrkoordningen att kyrkostyrelsen har en sådan möjlighet. Med anledning av det ansvar för Svenska kyrkans arbete för svenskar i andra länder som enligt 10 kap. 3 § 2 kyrkoordningen ligger hos kyrkostyrelsen, har det ansetts nödvändigt att också kyrkostyrelsen får möjlighet att yttra sig över församlingsinstruktionen innan den utfärdas av Domkapitlet i Visby stift. Processen är densamma som i dag med delegation från kyrkostyrelsen till rådet enligt 5 § b rådets instruktion. När det gäller synpunkten från *Svenska kyrkan i Hamburg* om kyrkostämmans roll, vill kyrkostyrelsen lägga till att det här inte föreslås någon ändring av hur församlingsinstruktionen beslutas och utfärdas jämfört med i dag.

Enligt gällande reglering i 57 kap. 7 a § kyrkoordningen ska det för såväl församlingar som för övriga utlandsverksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet utarbetas en församlingsinstruktion. Enligt kyrkostyrelsens inriktningsbeslut anses sådan verksamhet som bedrivs av församlingens personal men på andra orter än där församlingen är belägen, vara verksamhet inom församlingens ram och den föreslås regleras i församlingsinstruktionen. Mot denna bakgrund föreslår kyrkostyrelsen ett tillägg i 57 kap. 7 a § genom vilket det tydliggörs att församlingsinstruktionen för en utlandsförsamling även ska innehålla en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen.

Övrig utlandsverksamhet i form av mobil verksamhet föreslår kyrkostyrelsen, i enlighet med vad som redogörs för under avsnitt 2.5.5, regleras genom en pastoral plan, i stället för genom en församlingsinstruktion. Mot denna bakgrund kommer inte längre någon församlingsinstruktion att utarbetas för ”övrig” eller ”annan” utlandsverksamhet, vilket innebär att dessa benämningar behöver utmönstras ur 57 kap. 7 a §. De ”verksamhetsplatser” som kyrkostyrelsen kan komma att besluta om hör antingen till ”verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen” eller till mobil verksamhet.

2.5.3 Församlingarnas diakonala och ekumeniska ansvar

Kyrkostyrelsens förslag: Församlingsinstruktionen för en utlandsförsamling ska även innehålla en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer samt en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund.

Ändrad paragraf: 57 kap. 7 a § kyrkoordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag, med vissa ändringar.

Remissinstanserna: *Linköpings stift, Västerås stift, Växjö stift, Strängnäs stift, Karlstads stift, Fryksände pastorat, Sollefteå pastorat, Örgryte pastorat, Södertälje pastorat, Falköpings pastorat, Oskarshamns församling, Svenska kyrkan i London, Svenska kyrkan i Grekland, Svenska kyrkan i San Francisco* och *Svenska kyrkan i Florida* tillstyrker förslagen generellt. *Lunds stift* tillstyrker förslaget och lyfter utlandsförsamlingarnas väl omvittnade betydelsefulla roll för svenskar som behöver hjälp och att det i regel sker i samverkan med andra, samt att förslaget innebär att församlingen får tillfälle att säkerställa organisation och kvalitet i detta arbete, samt att samarbetet med andra kyrkor är och bör vara en viktig del av utlandsförsamlingens ständigt pågående relationer. *Göteborgs stift* tillstyrker förslagen med tillägget att det i skälen tydliggörs att betoningen på diakoni hänger samman med att svenska myndigheter i utlandet är mer beroende av samarbetet med kyrkan än vad myndigheter i Sverige brukar vara, detta för att klargöra att församlingens ansvar bibehålls för alla aspekter av den grundläggande uppgiften. Enligt *Göteborgs stift* är det gott att utlandsförsamlingarnas ekumeniska betydelse betonas utifrån minoritetskontexten och som lokala företrädare för Svenska kyrkan, annars tillvaratas inte dessa vitala kanaler mellan olika delar av den världsvida kyrkan. *Skandinaviska kyrkan Cypern* tillstyrker förslaget som hjälper församlingen att påminnas och att se vikten av att samverka med andra organisationer, kyrkor och samfund, samt lägger till att församlingarna behöver varandra och blir mycket större och starkare tillsammans. *Svenska kyrkan i Grekland* tillstyrker förslaget, men förstår inte varför en utlandsförsamling måste skriva in verksamhet på andra språk än svenska i sin församlingsinstruktion.

Härnösands stift tillstyrker förslagen och anser att de står väl i samklang med Svenska kyrkans folkkyrkliga identitet, samt att det är positivt att präst och församling tar ett diakonalt samhällsansvar utan gränssättning, även för dem som befinner sig långt borta från hemförsamlingen. Stiftet anger vidare att förslaget bejakar den öppna folkkyrkan såsom den beskrivs i kyrkoordningen och lagen om Svenska kyrkan, att Svenska kyrkan är öppen för dem som behöver, oavsett nationsgränser eller medlemskap. *Luleå stift* ser mycket positivt på att församlingarnas diakonala ansvar och ekumenisk samverkan beskrivs tydligt i församlingsinstruktionen.

Med reservation för att det finns fler frågor som skulle behöva besvaras innan man tar ställning till förslagen, tillstyrker *Skara stift* förslaget.

Uppsala stift menar att det saknas en redogörelse för vad som ska gälla för tillsynen för det fall församlingsinstruktionen och samverkansavtalet skiljer sig åt när det gäller verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen. Uppsala stift påtalar att det framstår som otillfredsställande att kyrkostyrelsen har fler verktyg för att kunna ingripa än vad domkapitlet har genom att kunna tillskjuta eller dra in medel.

Svenska kyrkan i Paris ifrågasätter att församlingsinstruktioner för utlandsförsamlingarna behandlas annorlunda än för församlingar i Sverige. *Svenska kyrkan i Köpenhamn* avstyrker förslaget och ifrågasätter varför kyrkostyrelsen ska ges tillfälle att

yttra sig, när det är kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift som arbetar med församlingsinstruktionen. *Svenska kyrkan i Hamburg* avstyrker förslaget eftersom församlingsinstruktionen också ska godkännas av kyrkostämman enligt gällande församlingsordning, vidare lyfter församlingen fram sin goda och omfattande samverkan samt att man önskar ett anslag för diakoni.

Visby stift avstyrker förslaget i sin helhet och begär en fördjupad analys av konsekvenserna för respektive utlandsförsamling innan en eventuell ny organisation av Svenska kyrkan i utlandet genomförs, men uttalar sig inte särskilt om detta förslag. *Svenska kyrkan i Norge* avstyrker den redan i verk satta organisationsförändringen i sin helhet, men uttalar sig inte särskilt om detta förslag.

Stockholms stift avstår från att lämna remissvar. *Skaö* anger att de strukturella förändringarna kring Svenska kyrkan i utlandet är omfattande och har motiverats väl, men önskar att skillnaderna avseende tillsyn borde ha beskrivits mer ingående.

Svenska kyrkans överklagandenämnd och *ansvarsnämnden för biskopar* har utifrån de aspekter nämnderna har att beakta inga synpunkter på förslagen. Den senare anger att den saknar en uppföljning och konsekvensanalys avseende tillsynsperspektivet i promemorian. *Svenska kyrkan i Schweiz* har inget att invända och anser det mycket positivt att det uppstår en tydlig förväntan på en församling att samarbeta med ambassad, konsulat och andra svenska aktörer.

Stockholms stift, *Svenska kyrkan i New York*, *Svenska kyrkans arvodesnämnd* och *valprövningsnämnd* avstår från att lämna remissvar.

Bakgrund

Diakonalt samhällsansvar

Det diakonala samhällsansvar som handlar om att bistå människor med svenskspråkig identitet i utlandet som hamnat i svårigheter av olika slag hör till utlandsförsamlingarnas signum. Redan från början har utlandsverksamheten haft en stark social inriktning med betoning på både individen och ett vidare samhällsansvar. Uppdraget var att följa svenskar till deras vistelseorter och som på hemorten möta människor i livets alla skeden. Det hör till Svenska kyrkans självförståelse och syn på sitt eget ansvar att följa människor med svenskspråkig identitet ut i världen. Det sker i den folkkyrkliga traditionen utan gränssättning och med en vid syn på de uppgifter präst och församling tar i ett sammanhang där svensk sociallagstiftning inte gäller, det vill säga något utöver hemförsamlingarnas diakonala uppdrag. Det diakonala samhällsansvaret innebär att utlandsförsamlingarna tar ett ansvar för människor med svenskspråkig identitet som är nödställda och befinner sig i utlandet. Det kan till exempel handla om dödsfall och olyckor, om missbruk, att de är utsatta för brott eller dömts till långa fängelsestraff.

Utlandsmyndighetens konsulära insatser ger inte tillräckligt personligt stöd eller samtalsstöd när svenska medborgare kommer i svåra situationer. Utlandsförsamlingarna verkar i samverkan med utlandsbeskickningarna och utför ett omfattande och av Utrikesdepartementet uppskattat arbete till människors stöd. Det diakonala samhällsansvar som utövas inom utlandsförsamlingarna är av vid karaktär. Det innehåller också samverkan med olika svenska organisationer i utlandet, såsom ambassader och beskickningar, handelskammare, Team Sweden, svenska skolor, SWEA och andra organisationer och sammanhang där svensktalande möts.

Det är angeläget att utlandsförsamlingar fortsätter att utöva sitt diakonala samhällsansvar. Det ger stöd till människor som på olika sätt befinner sig i en nödsituation. Några gränser dras inte vid om någon är medlem eller inte. Det är ett individorienterat skäl. Svenska kyrkan är, när den följer sina medlemmar utomlands, beredd att vidga

sitt diakonala arbete till att bli mer omfattande. Folkkyrkan är fortsatt öppen för dem som behöver henne och prioriterar ett sådant arbete. Nationsgränsen är inte ett hinder. Det är ett kyrkosynsorienterat skäl. Det handlar om att Svenska kyrkan är beredd på att i samverkan med ambassader och konsulat ta på sig ett samhällsansvar där utrikesförvaltningen inte har möjlighet att gå in. De samhällsorienterade insatserna ger en goodwill. Det är ett relevansorienterat skäl. I handling visar Svenska kyrkan att hon är beredd att ta ett stort ansvar för dem som vistats utomlands.

Ekumenisk samverkan

Det ekumeniska företräderskapet betyder att Svenska kyrkans utlandsförsamlingar i sin miljö gestaltar ingångna ekumeniska överenskommelser. Det finns fyra skäl för detta. Det är varje församlings kallelse att delta i arbetet för den synliga enheten mellan kyrkorna och de kristna. Det är ett kallelseorienterat skäl. Utlandsförsamlingarna kan på ett annat sätt – då man normalt befinner sig i en annorlunda ekumenisk kontext än församlingar i Sverige – realisera överenskommelserna och avtalen om särskild ekumenisk samverkan i praktisk samverkan och visa att de har verklig betydelse, ett manifesteringsskäl. Det ekumeniska arbetet kan också spara och frigöra tillgångar, ett resursskäl. Utlandsförsamlingarna skulle kunna medverka till ökad information om vad som rör sig inom de olika kyrkorna med vilka de samverkar och därmed öka kunskapen och förståelsen för de skilda kyrkorna, ett informationsskäl.

Svenska kyrkan har ofta karaktäriserats som en brokyrka, en kyrka som fungerar som en brygga mellan de reformerade kyrkornas traditioner och trostolkning och den romersk-katolska kyrkan. Bakgrunden ligger i att Svenska kyrkan vid reformationen behöll den medeltida mässordningen och att biskopsämbetet bevarades med apostolisk succession. Ekumeniska relationer har varit av stor vikt och Svenska kyrkan har ett stort antal ekumeniska relationer av olika djup och bredd.

Utlandsförsamlingarna verkar i länder där andra kyrkor samlar de flesta kristna. Det kan vara romerska katoliker, anglikaner, lutheraner och reformerta. En del av verksamheten har bedrivits i länder där andra trostraditioner är dominerande, såsom i Kina eller i Thailand. Ambulerande präster har bland annat besökt Japan, Singapore och Malaysia.

I det ekumeniska arbetet gestaltar utlandsförsamlingarna Svenska kyrkans ingångna ekumeniska överenskommelser i praktisk samverkan omkring lokaler, gudstjänster, direkt inkludering som församlingar i andra kyrkor och genom att delta i ekumeniska överläggningar och samlingar på lokal nivå. Av särskild vikt är samverkan med de kyrkor med vilka Svenska kyrkan har ingått överenskommelse och avtal om särskild ekumenisk samverkan (59 kap. 5 § kyrkoordningen), samt med den romersk-katolska kyrkan.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Församlingsinstruktionen är ett instrument för stiftets tillsyn. I samband med att bestämmelser ursprungligen infördes om församlingsinstruktionen generellt, klargjordes att den i kyrkoordningen gjorda uppräkningsinstruktionen av församlingsinstruktionens innehåll var avsedd att vara uttömmande (CsSkr 1999:3 s. 2–321). Enligt uttalanden av tillsyns- och uppdragsutskottet bör församlingsinstruktionen ha karaktären av ett identitets- och grunddokument byggt på teologiska reflektioner om församlingens uppdrag i det sammanhang där den är satt att verka (TU 2006:4).

Enligt dagens kyrkoordningsreglering ska en församlingsinstruktion för Svenska kyrkan i utlandet innehålla ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission

(57 kap. 7 a §). I det pastorala programmet ska även behandlas, dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift, dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

Det finns, jämfört med en församling i Sverige, två betydelsefulla aspekter som karaktäriserar arbetet inom en utlandsförsamling. Dessa aspekter utgörs dels av det diakonala samhällsansvaret som inbegriper samverkan med ambassader, konsulat och andra svenska organisationer utomlands, dels av ekumenisk samverkan. Det är ur både ett tillsyns- och främjandeperspektiv angeläget att såväl det diakonala samhällsansvaret som den ekumeniska samverkan på ett tydligt sätt redovisas i en utlandsförsamlingens församlingsinstruktion. Kyrkostyrelsen instämmer med *Göteborgs stift* som anser att skälen för förslagen bör tydliggöras, på så sätt att betoningen på diakoni för Svenska kyrkan i utlandet hänger samman med att svenska myndigheter i utlandet är mer beroende av samarbetet med kyrkan än vad myndigheter i Sverige brukar vara, detta för att klargöra att församlingens ansvar bibehålls för alla aspekter av den grundläggande uppgiften.

I syfte att garantera att utlandsförsamlingarnas församlingsinstruktioner ska innehålla sådana skrivningar föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelsen i 57 kap. 7 a § andra stycket kompletteras med krav om att instruktionen även ska innehålla en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer samt en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund. Även den pastorala plan som föreslås gälla för den mobila verksamheten föreslås innehålla motsvarande redovisningar, se vidare avsnitt 2.5.5 nedan.

Svenska kyrkan i Grekland ifrågasätter att verksamhet på annat språk än svenska ska tas med i församlingsinstruktionen. Det framgår redan i bestämmelsen om församlingsinstruktionens innehåll 5 § 2 att verksamhet på annat språk än svenska ska tas med. Kyrkostyrelsen anser inte att det finns anledning att göra något undantag från detta för utlandsförsamlingarna.

De flesta remissinstanser ser positivt på förslaget eller har inga invändningar. Några remissinstanser är emellertid generellt sett negativa till förslagen i sin helhet. När det gäller invändningen från *Svenska kyrkan i Hamburg* om att deras församlingsinstruktion ska godkännas av kyrkostämman, vill kyrkostyrelsen förtydliga att nuvarande förslag inte är avsett att ändra hur församlingsinstruktionen ska godkännas och utfärdas jämfört med nuvarande ordning. Svenska kyrkan i Hamburg efterfrågar också ett anslag för diakoni. Frågan om anslag finns inte med i förslagen som remitterades och kan därför inte tas vidare inom ramen för detta ärende.

Svenska kyrkan i Köpenhamn ställer sig frågande till varför kyrkostyrelsen ska yttra sig över församlingsinstruktionen när det är kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift som arbetar med den. *Svenska kyrkan i Paris* ifrågasätter att församlingsinstruktioner ska behandlas annorlunda än för församlingar i Sverige. Med hänsyn till det ansvar för Svenska kyrkans arbete för svenskar i andra länder som enligt 10 kap. 3 § 2 kyrkoordningen ligger hos kyrkostyrelsen har det ansetts nödvändigt att kyrkostyrelsen också får möjlighet att yttra sig över församlingsinstruktionen innan den fastställs av Domkapitlet i Visby stift.

Uppsala stift frågar vad som händer om samverkansavtalet och församlingsinstruktionen skiljer sig åt. Den utökade samverkan som inriktningen för Svenska kyrkan i utlandet syftar till, kommer enligt kyrkostyrelsen vara av största vikt för att uppnå överensstämmelse mellan de olika styrande dokumenten.

2.5.4 Prästerlig organisation

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkoordningens bestämmelser om kyrkoherden som ledamot i kyrkorådet ska även gälla inom Svenska kyrkan i utlandet.

Kyrkoherden för en utlandsförsamling får utse en präst som arbetar i en församling inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i kyrkorådet i den församlingen. Kyrkoherden är alltid ledamot i kyrkorådet för den församling där han eller hon är anställd. Förordnandet ska avse den tid för vilka övriga ledamöter har valts. Kyrkoherden ska underrätta kyrkorådets ordförande om förordnandet. Om en präst som kyrkoherden har utsett är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde kan kyrkoherden tjänstgöra i stället. Kyrkoherden kan återkalla förordnandet.

Den närvarorätt som tillkommer kyrkoherden enligt 4 kap. 7 § kyrkoordningen ska även gälla en sådan präst som kyrkoherden för en utlandsförsamling har utsett i sitt ställe enligt bestämmelserna i 6 a § första stycket.

Ändrade paragrafer: 4 kap. 6 och 7 §§ kyrkoordningen.

Ny paragraf: 4 kap. 6 a § kyrkoordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna: *Linköpings stift, Västerås stift, Växjö stift, Strängnäs stift, Karlstads stift, Luleå stift, Fryksände pastorat, Sollefteå pastorat, Örgryte pastorat, Södertälje pastorat, Falköpings pastorat, Oskarshamns församling, Svenska kyrkan i London, Svenska kyrkan i Grekland, Svenska kyrkan i Köpenhamn, Skandinaviska kyrkan Cypern Svenska kyrkan i San Francisco och Svenska kyrkan i Florida* tillstyrker förslagen. *Ljungby församling* tillstyrker förslaget och håller med om att det har varit en brist att dessa bestämmelser inte varit tydliga tidigare. *Svenska kyrkan i Schweiz* ser positivt på att kyrkoherdens roll och funktion i församlingen tydliggörs.

Uppsala stift anger att de föreslagna bestämmelserna på ett tillfredsställande sätt kommer att överensstämma mellan ordningen för kyrkoråd och församlingsråd i församlingar i Sverige och kyrkoråd inom Svenska kyrkan i utlandet. *Göteborgs stift* tillstyrker förslagen och anger att kyrkoherdens självskrivna plats i utlandskyrkorådet är en viktig förbättring av kyrkoordningen och anger vidare att det är klokt att kyrkoherdes närvaro inte är tvingande när en församlingspräst med delegation i kyrkorådet har förhinder. *Göteborgs stift* anger även att det bör läggas till i kyrkoordningen att digitala möten ska vara möjliga på grund av stora avstånd. *Härnösands stift* tillstyrker förslagen och anger att det stärker det gemensamma ansvarstagandet och den episkopala strukturen i Svenska kyrkan i utlandet genom att prästen alltid är ledamot i kyrkorådet.

Lunds stift tillstyrker förslaget, med viss oro för att kyrkoherden föreslås få mer omfattande områden med flera församlingar samt att kyrkoherdens roll som herde och församlingspräst med närhet till församlingsbor försvagas, särskilt om kyrkoherden ska ansvara för församlingar i olika länder. Stiftet föreslår därför att en bärkraftig församling i ett land bör kunna anställa en kyrkoherde i stället för att samverka med en kyrkoherde i ett annat land.

Med reservation för att det finns fler frågor som skulle behöva besvaras innan man tar ställning till förslagen, tillstyrker *Skara stift* förslagen till ändring i 4 kap. 6 § och 7 § och anger att kyrkoherdens deltagande i kyrkorådet är en självklarhet. Förslaget i 4 kap. 6 a § tillstyrker stiftet under samma reservation och om utgångspunkten ska vara att en kyrkoherde alltid leder hela verksamheten.

Svenska kyrkan i Paris håller med om att kyrkoherden ska vara självskriven ledamot i kyrkorådet, men ifrågasätter om det är lagligt i alla länder. Att underställa utländska församlingar en kyrkoherde innebär en ökad arbetsbörda för kyrkoherden, medan de nya församlingsherdnarnas roll med stor delegation blir likvärdig ”den gamla kyrkoherdens”. Det vore bättre och enklare med en prostfunktion.

Visby stift avstyrker samtliga förslag och begär en fördjupad analys av konsekvenserna för respektive utlandsförsamling innan en eventuell ny organisation av Svenska kyrkan i utlandet genomförs men om promemorians förslag genomförs trots domkapitlets hållning i frågan så framgår det av 4 kap. 6 a § i andra stycket att kyrkoherden kan tjänstgöra om församlingsherden är förhindrad, varvid fråga uppkommer om inte kyrkoherden borde kunna medverka även om församlingsherden är närvarande. Visby stift ser också med oro på det ökade administrativa ansvaret för kyrkoherden och att det tar fokus från den pastorala uppgiften. Vidare innebär storpastorat ett utökat ansvar, trots oklar vinst för det pastorala arbetet och att de så kallade församlingsherdnarna i praktiken blir kyrkoherdar i allt utom namnet.

Svenska kyrkan i Norge och *Svenska kyrkan i Berlin* tillstyrker förslaget att kyrkoherden ska vara självskriven ledamot i kyrkorådet, men avstyrker förslagen i övrigt främst eftersom organisationen ska följa en komplicerad struktur med en samverkanskommitté. Förslaget om att kyrkoherden ska vara arbetsledare för komministrar med församlingsherdeansvar är inte görligt enligt Svenska kyrkan i Berlin, eftersom kyrkoherden inte kan vara arbetsledare för en annan juridisk enhet. *Svenska kyrkan i San Francisco* tillstyrker att kyrkoherden alltid är ledamot i kyrkorådet, men är tveksam till att kyrkoherden både får utse en präst att tjänstgöra i dennes ställe och återkalla förordnandet, eftersom anställningen ligger hos det lokala kyrkorådet. Vidare föreslås en kontraktsorganisation med en kontraktsprost för USA och att varje församling har en lokalanställd kyrkoherde.

Svenska kyrkan i Los Angeles avstyrker förslagen i 4 kap. 6 a § och 7 §, men tillstyrker förslaget om kyrkoherdens roll, samt anger följande. Den föreslagna organisationen är omöjlig att genomföra i Amerika och medför sannolikt inte några ekonomiska fördelar. Det finns en redan etablerad organisation med lokalanställningar i organisationer med självständiga styrelser under respektive områdes lagstiftning. Förslaget bör senareläggas eller ändras så att det kan avse en kontraktsprost, alternativt undanta USA från förslagen.

Svenska kyrkan i Hamburg avstyrker förslaget om prästerlig organisation och menar att promemorians skrivning om kyrkoherden som arbetsledare för komministrar med församlingsherdeansvar, vilka i sin tur har ett lednings- och personalansvar i sina församlingar inte stämmer eftersom kyrkorådet måste vara delaktig i personalansvaret bland annat på grund av kontinuitet, språksvårigheter.

Skaos anger bland annat att förslaget som innebär att tjänsten som kyrkoherde placeras i en av församlingarna medan det i övriga församlingar inrättas tjänster som komministrar med församlingsherdeansvar synes vara något summarisk, särskilt utifrån erfarenheterna hur dessa arbetsledande komministerbefattningar definierats i Svenska kyrkans pastorat, samt att denne benämns församlingsherde i kyrkostyrelsens beslut från 2017.

Svenska kyrkans överklagandenämnd och *ansvarsnämnd för biskopar* har utifrån de aspekter nämnderna har att beakta inga synpunkter på förslagen, men den senare anger att den saknar en uppföljning och konsekvensanalys avseende tillsynsperspektivet i promemorian. *Stockholms stift*, *Svenska kyrkan i New York* och *Svenska kyrkans arvodesnämnd* och *valprovsnämnd* avstår från att lämna svar.

Bakgrund

Enligt 2 kap. 12 § andra stycket kyrkoordningen gäller kyrkoordningens bestämmelser inom Svenska kyrkan i utlandet endast om det är särskilt angivet. Av 4 kap. 6 § kyrkoordningen följer att kyrkoherden är ledamot i kyrkorådet och av 7 § samma kapitel följer att kyrkoherden dessutom har rätt att närvara vid sammanträden med ett organ till vilket kyrkorådet har delegerat beslutanderätt eller givit uppdrag att bereda kyrkorådets ärenden, även om han eller hon inte är ledamot. Kyrkoherden har rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten, och att få sin mening antecknad i protokollet (särskild mening). Av 6 § tredje stycket kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar framgår att församlingsordningens bestämmelser om kyrkorådets uppgifter och arbetsformer ska utgå från bestämmelserna i 4 kap. kyrkoordningen.

Enligt kyrkostyrelsens inriktningsbeslut avseende Svenska kyrkan i utlandets församlingsverksamhet ska en mer sammanhållen prästerlig organisation införas, vilken ska svara mot en sådan samverkan mellan församlingar som beskrivits ovan. En kyrkoherde ska i princip finnas för varje land, med några undantag där tjänsten avser flera länder. Tjänsten placeras i en av församlingarna medan det i övriga församlingar inrättas tjänster som komminister med församlingsherdeansvar. Kyrkoherden har det övergripande ansvaret för verksamheten inom sitt område. Uppdraget avser den pastorala verksamheten och dess utformning och frågor om personal, ekonomi och lokaler för verksamheten. Komministern svarar dock för all verksamhet i församlingen och sitter på delegation av kyrkoherden i det lokala kyrkorådet. Denna sammanhållna prästerliga organisation syftar till att ge bättre förutsättningar både för församlingar och präster att utföra sina uppgifter. Den nya prästerliga organisationen är avsedd att genomföras efter det att samverkansavtal mellan utlandsförsamlingen och den nationella nivån har tecknats.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Det finns ingen garanti för att kyrkoherden är ledamot i kyrkorådet i en utlandsförsamling enligt gällande bestämmelser i kyrkoordningen och kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar. Det får anses vara en brist, sett till kyrkoherdens möjligheter att utöva sitt ledningsuppdrag och att gemensamt med kyrkorådet ta ansvar för församlingens grundläggande uppgift. En övervägande del av remissinstanserna instämmer också med förslaget att det uttryckligen ska framgå av kyrkoordningen att kyrkoherden ska vara ledamot i kyrkorådet.

Uppsala stift har frågat varför det föreslås ändringar i kyrkoordningen för vad som ska gälla för Svenska kyrkan i utlandet, när sådana bestämmelser i regel brukar framgå genom kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar. Kyrkostyrelsen menar att avsikten är att i stort behålla nuvarande ordning, alltså att vissa grundläggande bestämmelser som ska gälla utlandsförsamlingarna framgår i kyrkoordningen. Detta är ett exempel på en bestämmelse som är av avgörande betydelse och bör beslutas av kyrkomötet. Kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) kommer alltså att innehålla ytterligare bestämmelser om vad som ska gälla för utlandsförsamlingarna.

Den inriktning som kyrkostyrelsen har fastslagit för utlandsförsamlingarnas församlingsverksamhet har som en utgångspunkt att kyrkoherden ska kunna delegera uppgiften att vara ledamot i kyrkoråden i de församlingar som hör till kyrkoherdens tjänstgöringsområde till de komministrar som har tjänst i respektive församling. En

sådan ordning förutsätter att kyrkoherden har en principiell rätt att vara ledamot i kyrkorådet. Mot denna bakgrund föreslår kyrkostyrelsen att 4 kap. 6 § kyrkoordningen kompletteras med ett nytt andra stycke som innebär att det som stadgas om kyrkoherden som ledamot i kyrkorådet enligt första stycket, även gäller inom Svenska kyrkan i utlandet.

Möjligheten för en utlandskyrkoherde att utse en annan präst i sitt ställe som ledamot i ett kyrkoråd inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde föreslås regleras genom en ny bestämmelse i 4 kap. 6 a § kyrkoordningen. Det föreslås uttryckligen framgå av bestämmelsen att kyrkoherden inte kan utse någon annan präst i sitt ställe i kyrkorådet i den församling där kyrkoherden är anställd. Den föreslagna bestämmelsen har sin förebild i bestämmelserna i 5 kap. 6 § kyrkoordningen, enligt vilka kyrkoherden får utse en präst som arbetar i en församling att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i församlingsrådet i den församlingen. Till skillnad mot vad som gäller enligt nyss nämnda bestämmelse, föreslås ingen skyldighet för utlandskyrkoherden att tjänstgöra vid ett sammanträde vid utsedd prästs förhinder. Det beror på de särskilda förhållanden som gäller inom Svenska kyrkan i utlandet, inte minst sett till geografiska avstånd. Det framstår däremot lämpligt att kyrkoherden har *möjlighet* att tjänstgöra vid utsedd prästs förhinder. I likhet med vad som gäller 5 kap. 6 § tredje stycket, föreslår kyrkostyrelsen att det i 4 kap. 6 § andra stycket anges att kyrkoherden kan återkalla förordnandet. *Svenska kyrkan i San Fransisco* har efterfrågat förtydliganden hur detta bör ske, eftersom det gäller en annan juridisk organisation. Kyrkostyrelsen ser inga hinder mot att ett sådant återkallande av delegation bör kunna ske genom meddelande till det aktuella kyrkorådet, eftersom det gäller en inomkyrklig delegation avseende deltagande i kyrkorådet. Om det finns lokala regler som påverkar deltagande i kyrkoråd eller liknande behöver det givetvis beaktas.

Som framgått ovan har kyrkoherden, enligt 4 kap. 7 § kyrkoordningen, även om han eller hon inte är ledamot, rätt att närvara vid sammanträden med ett organ till vilket kyrkorådet har delegerat beslutanderätt eller givit uppdrag att bereda kyrkorådets ärenden. I linje med förslaget om att även en utlandskyrkoherde ska vara en självskrivnen ledamot i kyrkorådet, föreslås att kyrkoherdens närvarorätt enligt 4 kap. 7 § kyrkoordningen även ska gälla inom Svenska kyrkan i utlandet. Detta klargörs genom ett nytt andra stycke i nämnd bestämmelse. En utlandskyrkoherde kan sätta en annan präst i sitt ställe i kyrkorådet enligt den föreslagna bestämmelsen i 4 kap. 6 a §. Mot denna bakgrund föreslår kyrkostyrelsen att det också klargörs att vad som sägs i första stycket, om kyrkoherdens närvarorätt, även gäller en sådan präst som kyrkoherden har satt i sitt ställe enligt 6 a § första stycket.

Visby stift föreslår att kyrkoherden alltid ska ha närvarorätt oavsett om den präst som kyrkoherden satt i sitt ställe deltar. I motsvarande situation när en kyrkoherde sätter en annan präst i sitt ställe i ett församlingsråd anses kyrkoherden kunna delta som ersättare när prästen är frånvarande, men har ingen närvarorätt där. Kyrkostyrelsen ser ingen anledning att göra någon skillnad i detta avseende när det gäller Svenska kyrkan i utlandet.

När det gäller övriga remissynpunkter som gäller organisationen i stort, alltså inte de kyrkoordningsändringar som föreslås här följer det av beslutad inriktning. Det innebär bland annat att kontraktsorganisation inte funnits lämplig, se vidare avsnitt 2.5.1 ovan. När det gäller förslaget om digitala möten i utlandsförsamlingarna har frågan inte varit föremål för särskild utredning, men bör kunna övervägas av församlingarna utifrån kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar och hänvisningen till att kyrkorådets arbete bör utgå från bestämmelserna om kyrkoråd i kyrkoordningen, samt de lokala förutsättningarna där utlandsförsamlingen är benägen.

2.5.5 Mobil verksamhet

Kyrkostyrelsens förslag: Den mobila verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet utgörs av särskilda tjänster för verksamhet i länder där det inte finns någon svensk-kyrklig församling. Präster för denna verksamhet är stationerade i en utlandsförsamling med kyrkoherden som arbetsledare. Den mobila verksamheten ligger utanför församlingens kyrkoråds ansvar.

Den mobila verksamheten ska bedrivas på fastställda platser i enlighet med en pastoral plan och ske i samråd med ambassader och konsulat. Den pastorala planen utarbetas av kyrkoherden i den församling där den mobila prästen är stationerad. Utarbetandet ska ske i samråd med berörd mobil präst och med Domkapitlet i Visby stift. Den pastorala planen får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkoherden och efter det att kyrkostyrelsen har givits tillfälle att yttra sig. Efter att domkapitlet har utfärdat den pastorala planen är den bindande för den mobila verksamheten.

Den pastorala planen ska innehålla uppgift om de orter där verksamhet ska bedrivas liksom uppgift om verksamhetens omfattning. Den ska vidare innehålla ett pastoralt program utifrån den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission för de orter där verksamhet bedrivs. Den ska innehålla uppgift om vilka lokaler som ska brukas, liksom en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer. Den ska också innehålla en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund på verksamhetsplatserna.

Fråga om ändring av den pastorala planen får väckas av kyrkoherden, domkapitlet eller kyrkostyrelsen. Ändringen ska godkännas och utfärdas på samma sätt som den pastorala planen.

Ändrad paragraf: 2 kap. 9 § kyrkoordningen.

Nya paragrafer: 57 kap. 7 b och 7 c §§.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna: *Linköpings stift, Växjö stift, Strängnäs stift, Karlstads stift, Fryksände pastorat, Sollefteå pastorat, Örgryte pastorat, Södertälje pastorat, Falköpings pastorat, Oskarshamns församling, Svenska kyrkan i London, Svenska kyrkan i Grekland, Svenska kyrkan i Köpenhamn, Skandinaviska kyrkan Cypern och Svenska kyrkan i Hamburg* tillstyrker förslagen. *Ljungby församling* tillstyrker och är positiv till att den mobila verksamheten och dess präst knyts till en församling och ett församlingsliv. Det anses bli ett bra stöd i det pastorala arbetet, dels för prästen som får ett sammanhang och inte blir ensam och utlämnad åt sig själv, dels för att det gör det tydligt att kyrkan inte är prästen utan församlingen (där prästen ingår) vilket blir otydligt om den mobila prästens verksamhet bara utgår från denne själv. *Örgryte församling* tillstyrker förslagen, men påpekar att det inte framgår var prästen i den mobila verksamheten ska vara anställd och vilken instans som tillsätter dessa tjänster. *Svenska kyrkan i San Francisco* tillstyrker förslaget och välkomnar att den mobila verksamheten leds av kyrkoherden i församlingen som har ansvar för den pastorala planen och anger vidare bland annat att möjligheterna att bilda en lokal församling i Seattle bör undersökas. *Svenska kyrkan i Florida* tillstyrker förslaget, men föreslår att församlingsherden eller kyrkoherden i den lokala församlingen där en mobil präst placeras ska vara arbetsledare.

Lunds stift stödjer förslaget som blir en tydlig markering av kyrkoherdens pastorala ansvar och att kyrkoherden leder all verksamhet. Stiftet föreslår att Svenska kyrkan i utlandets kansli utformar ett formulär till stöd för framtagandet av såväl den pastorala planen som för tillsyn och främjande av den mobila verksamheten. Vidare stöder stiftet att den mobila prästen stationeras i en utlandsförsamling, inte minst ur arbetsmiljö- och säkerhetssynpunkt. *Göteborgs stift* tillstyrker förslagen med tillägg bland annat att fler präster bör kunna anställas i en mobil verksamhet vid behov och att den mobila prästen bör kunna väcka förslag om en ändring av den pastorala planen utifrån egna erfarenheter. Stiftet anser att stationeringen i en utlandsförsamling är utmärkt samt att bostadsorten bör placeras nära eller inom det mobila verksamhetsområdet. *Härnösands stift* tillstyrker förslaget och anser bland annat att genom den pastorala planen får kyrkoherden ett instrument för sin ledning och tillsyn av all verksamhet som bedrivs. *Luleå stift* anser att en tydlig plan för den mobila verksamheten gör den förutsägbar för dem den berör och det är också bra att en kyrkoherde är ytterst ansvarig. Möjligen bör den mobila prästen anges som huvudansvarig för att utarbeta planen.

Västerås stift är generellt positivt till förslagen, men påtalar att frågor kring arbetsgivaransvar behöver klarläggas, särskilt för präster inom den mobila enheten, samt att säkerställa att arbetsledningen inte blir övermäktig för kyrkoherdarna.

Uppsala stift för en diskussion kring att förslaget innebär att den mobila prästen är stationerad i en utlandsförsamling, under kyrkoherdens ledning och ingår i församlingens arbetslag, samtidigt som den mobila verksamheten ligger utanför kyrkorådets ansvar. Enligt stiftet kan detta komplicera uppgiften som arbetsgivare och organisationen avviker från Svenska kyrkan i övrigt, samt att det inte går att överblicka vad en sådan organisation kan innebära för prästen, kyrkoherden, församlingen eller för domkapitlets tillsyn.

Skara stift tillstyrker trots allt förslaget till 2 kap. 9 §, med reservation för att det finns fler frågor som skulle behöva besvaras innan man tar ställning till förslagen, utifrån inriktningen att en kyrkoherde ska leda all verksamhet. Skara stift avstyrker under samma reservation förslaget avseende 57 kap. 7 b och 7 c §§ och noterar att det blir en otydlighet i skrivningen gällande arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar när det gäller prästen i den mobila verksamheten och de föreslagna bestämmelserna inte motsvarar vad som framgår av promemorian.

Svenska kyrkan i Berlin tillstyrker förslaget till viss del och anger att det enda rimliga är att en mobil präst är anställd av en församling under kyrkoherdes ledning, men att genom detta följer ett juridiskt arbetsgivaransvar som inte går att besluta bort. Det behövs en reglering som täcker det kyrkoråd/styrelsens juridiska ansvar, alltså en regelrätt anställning under kyrkoråd med en kyrkoherdes ledningsfunktion.

Visby stift avstyrker samtliga förslag och begär en fördjupad analys av konsekvenserna för respektive utlandsförsamling innan en eventuell ny organisation av Svenska kyrkan i utlandet genomförs men om promemorians förslag genomförs trots detta har domkapitlet en språklig synpunkt på förslaget. *Visby stift* ställer också en rad frågor om den föreslagna organisationen. *Svenska kyrkan i Köpenhamn* avstyrker förslaget och föreslår en alternativ lydelse för 2 kap. 9 §, som innebär att kyrkoherden leder all verksamhet i församlingen och pastorat utifrån faktiska behov och de ekonomiska ramar samt att inom Svenska kyrkan i utlandet leder kyrkoherden även mobil verksamhet som ska stödjas ekonomiskt från Svenska kyrkan i utlandet och biskopen i Visby stift utövar tillsyn av den mobila verksamheten. *Svenska kyrkan i Köpenhamn* tillstyrker förslagen om den pastorala planens innehåll, men avstyrker att kyrkostyrelsen ska yttra sig.

Svenska kyrkan i Norge avstyrker delvis det som rör konstruktionen av mobil verksamhet och anser att det är märkligt att låta den ”mobila verksamheten” utgå från en församling under kyrkoherdes ledning, trots att arbetsgivaransvar och ansvar för den särskilda ”pastorala planen” kan vara utanför församlingens ansvar. Svenska kyrkan i Norge anger vidare att det inte framgår vem som är arbetsgivare, hur tillsättningen sker och vilket mandat kyrkoherden har att leda om denne inte är arbetsgivarrepresentant. Den pastorala planen har fler inblandade parter än en församlingsinstruktion och i stället för en reglering i kyrkoordningen borde det finnas en möjlighet att integrera denna tjänst i en församling och låta den pastorala planen vara en del av den församlingens instruktion.

Svenska kyrkan i Paris anger att förslaget strider mot intentionen att avlasta den nationella nivån med anställningar av övriga medarbetare i utlandet och föreslår att den mobila prästen står under kyrkoherdens ledning som anställd av församlingen, men att arbetsbeskrivningen bestäms i samråd med Svenska kyrkan i utlandet.

Svenska kyrkan i Los Angeles avstyrker förslaget om den mobila verksamheten eftersom det bör vänta tills organisation och formerna för mobil verksamhet är klara eller att det anges att det är frågan om försöksverksamhet, samt att undantag bör finnas för Amerika. När det gäller förslaget i 2 kap. 9 § tillstyrker Svenska kyrkan i Los Angeles det med viss tveksamhet, eftersom frågan bör utredas vidare och anger att verksamheten bör ledas från Visby stift som kan ansvara för främjande och tillsyn.

Svenska kyrkans överklagandenämnd och ansvarsnämnd för biskopar har, utifrån de aspekter nämnderna har att beakta, inga synpunkter på förslagen, men den senare anger att den saknar en uppföljning och konsekvensanalys avseende tillsynsperspektivet i promemorian. *Svenska kyrkan i Schweiz* har inget att invända.

Svenska kyrkans arvodesnämnd och valprövningsnämnd, Stockholms stift och *Svenska kyrkan i New York* avstår från att lämna synpunkter.

Bakgrund

För en närmare beskrivning av den mobila verksamhetens framväxt och bakgrunden till kyrkostyrelsens inriktningsbeslut avseende densamma, se avsnitten 4.3.4 och 3.3 i den remitterade promemorian.

Den mobila verksamheten är uppsökande och missionerande till sin karaktär och inriktas mot människor med svenskspråkig identitet. Genom den mobila verksamheten kan ett gudstjänst- och församlingsliv upprätthållas även på orter som inte längre eller ännu inte har förutsättningar att vara en församling. Enligt kyrkostyrelsens inriktningsbeslut avseende den mobila verksamheten ska denna i framtiden utföras av präster stationerade i en utlandsförsamling. Därmed kommer prästen närmare Svenska kyrkan i utlandets vardagsarbete, blir en del i ett arbetslag, dock med speciella arbetsuppgifter. Verksamheten utgår alltså från en församling och kyrkoherden för denna församling ska vara den mobila prästens arbetsledare. Den mobila verksamheten ligger däremot utanför församlingens kyrkoråds ansvar och är därmed inte en del av församlingsarbetet.

Ekumeniska kontakter är av stor betydelse inom den mobila verksamheten sett till att denna är helt beroende av ett gott ekumeniskt samarbete avseende lån/hyra av kyrkor, lokaler och medarbetare. Under våren 2024 är samtliga tjänster som mobil präst tillsatta och stationerade i olika församlingar.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Organisatoriskt sett hör den mobila verksamheten till begreppet ”övrig utlandsverksamhet” enligt regleringen i 2 kap. 12 § kyrkoordningen och omfattas därmed av ett

krav enligt 57 kap. 7 a § kyrkoordningen på att ha en församlingsinstruktion. Eftersom den mobila verksamheten inte kommer att höra till ett kyrkoråds ansvar, behöver den mobila verksamheten regleras på ett annat sätt än genom en församlingsinstruktion. Mot denna bakgrund föreslår kyrkostyrelsen att det för varje mobil verksamhet utarbetas en pastoral plan, i likhet med promemorians förslag. Den pastorala planen föreslås dock såväl till innehåll som utarbetandeprocess i hög utsträckning likna församlingsinstruktionen och är på motsvarande sätt ett tillsynsinstrument.

Ett antal av remissinstanserna har synpunkter på, motsätter sig eller är frågande till hur det kommer att fungera med den mobila verksamheten när kyrkorådet inte ansvarar för den, samtidigt som kyrkorådet kommer att ha arbetsgivaransvar för den präst som arbetar i verksamheten. Enligt kyrkostyrelsen är det av vikt att det finns ett tydligt arbetsgivaransvar för prästen för den mobila verksamheten och att hon eller han kommer att vara placerad i en församling och ingå i arbetslaget där. Även de fördelar lokala anställningar har talar för att det är av vikt att det finns en lokal arbetsgivare. I många fall är det ett kyrkoråd som är arbetsgivare för den mobila prästen, men det kan inte uteslutas att arbetsgivaransvaret kommer på en annan juridisk person eller i samverkan med en samarbetskyrka, beroende på de praktiska och rättsliga förutsättningarna. Den lokala förankringen och samverkan med utlandsförsamlingarna främjas inte, enligt kyrkostyrelsen, av att endast de mobila prästerna fortsatt skulle vara anställda av kyrkostyrelsen. Som beskrivits ovan kan sådana anställningar även medföra praktiska och rättsliga problem.

Det är vidare av vikt att den mobila verksamheten följer en pastoral plan, när det inte längre sker genom en församlingsinstruktion. Den mobila verksamheten ska bedrivas på fastställda platser i enlighet med den pastorala planen och ske i samråd med ambassader och konsulat. Den pastorala planen utarbetas av kyrkoherden i den församling där den mobila prästen är stationerad. Utarbetandet ska ske i samråd med prästen för mobil verksamhet och med Domkapitlet i Visby stift. Den utfärdas av domkapitlet efter kyrkoherdens godkännande och efter att kyrkostyrelsen getts tillfälle att yttra sig. Sedan den utfärdats är den pastorala planen bindande för den mobila verksamheten. Kyrkostyrelsen ser inget hinder i att den pastorala planen inte är ett instrument för den församling prästen för den mobila verksamheten är stationerad i och i regel anställd av. Exempelvis bör det i praktiken inte föreligga någon oklarhet var prästen är anställd, inte heller någon konflikt gentemot kyrkorådet.

Svenska kyrkan i Florida föreslår att församlingsherden eller kyrkoherden i den lokala församlingen där en präst i den mobila verksamheten placeras ska vara arbetsledare. Kyrkostyrelsen instämmer i de fall en präst i den mobila verksamheten även har en del av sin tjänst förlagd inom den församlingen han eller hon är stationerad. I dessa fall är komministern i församlingen arbetsledare för den delen av arbetet. För prästens arbete i den mobila verksamheten som inte är en del av församlingens pastorala område, ska däremot kyrkoherden vara arbetsledare, även i de fall kyrkoherden är anställd i en annan församling. Det är nödvändigt utifrån kyrkoherdens ansvar för den mobila verksamheten.

Den pastorala planen ska innehålla uppgift om de orter där verksamhet ska bedrivas liksom uppgift om verksamhetens omfattning. Den ska vidare innehålla ett pastoralt program utifrån den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission för de orter där verksamhet bedrivs. Den ska innehålla uppgift om vilka lokaler som ska brukas, liksom en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer. Den ska också innehålla en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund på verksamhetsplatserna.

Av 2 kap. 9 § respektive 5 kap. 1 och 2 §§ kyrkoordningen följer att kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat, att kyrkoherden gemensamt med kyrkorådet har ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd och att kyrkoherden har ansvar för tillsyn över all verksamhet utifrån Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Dessa bestämmelser gäller även för en utlandsförsamling, vilket framgår av 2 § punkten 3, kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar. Enligt den föreslagna inriktningen för den mobila verksamheten ska en kyrkoherde inom Svenska kyrkan i utlandet även leda den mobila verksamheten. Mot denna bakgrund behöver ett tillägg göras i 2 kap. 9 § om kyrkoherdens ledningsansvar, så att kyrkoherdens särskilda ledningsansvar avseende den mobila verksamheten klargörs.

Frågor om ändring av den pastorala planen får väckas av kyrkoherden, domkapitlet eller kyrkostyrelsen. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som den pastorala planen. *Luleå stift* ifrågasätter även om inte den mobila prästen bör vara huvudansvarig för framtagandet av den pastorala planen och *Göteborgs stift* om inte den mobila prästen kan väcka frågor om ändring i den pastorala planen. Kyrkostyrelsen menar att den mobila prästen genom sin roll och kompetens självklart kan påverka den pastorala planen, men att det inte bör vara ett formellt utpekat ansvar i kyrkoordningen. Den mobila prästen bör kunna väcka frågor om den pastorala planen med kyrkoherden.

2.5.6 Anställningar

Kyrkostyrelsens förslag: Personal inom Svenska kyrkan i utlandet ska inte längre vara anställd av Svenska kyrkan på den nationella nivån.

Inför tillsättning av en befattning som kyrkoherde i Svenska kyrkan i utlandet ska varje kyrkoråd inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter ska Domkapitlet i Visby stift yttra sig

Innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som kyrkoherde inom Svenska kyrkan i utlandet ska kyrkostyrelsen ges tillfälle att yttra sig. Detsamma ska gälla innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som komminister i en utlandsförsamling vars kyrkoherde är anställd i en annan utlandsförsamling.

Ändrade paragrafer: 31 kap. 16 §, 32 kap. 16 §, 34 kap. 3 a, 12 a och 13 §§ kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag med vissa språkliga justeringar.

Remissinstanserna: *Linköpings stift, Strängnäs stift, Sollefteå pastorat, Örgryte pastorat, Södertälje pastorat, Falköpings pastorat, Oskarshamns församling, Ljungby församling, Svenska kyrkan i London, Svenska kyrkan i Grekland, Svenska kyrkan i Köpenhamn, Svenska kyrkan i San Francisco* och *Svenska kyrkan i Hamburg* tillstyrker förslagen. *Skandinaviska kyrkan Cypern* tillstyrker förslaget och ser positivt på anställning genom en systerkyrka som leder till ökad samverkan, kostnadseffektivitet och större juridisk trygghet. *Fryksände pastorat* tillstyrker förslaget, men ser en risk att utlandsförsamlingarna inte längre kommer att attrahera nyckelpersoner på grund av att de har behov av en ”svensk lön” eller på grund av minskad/utebliven insättning till tjänstepensionen.

Göteborgs stift tillstyrker förslagen eftersom anställning i Sverige medför juridiska- och socialförsäkringsproblem, fördyrar administrationen och överskuggar

mycket av främjandeuppgiften. Stiftet anser att det är klokt med lokalanställningar genom avtal med andra kyrkor eftersom de har en befintlig organisation. Utlandskyrkoråden behöver stöd för sitt nya arbetsgivaransvar och lokalanställda behöver garanteras tillräcklig anställningstrygghet i avtalet mellan församlingen och den nationella nivån. *Luleå stift* anger att lokala anställningar nog är det enda möjliga, men tar upp att ett eventuellt demokratiskt problem genom att övriga församlingar i kyrkoherdens tjänstgöringsområdet inte har någon representation i det kyrkoråd som fattar beslut om anställning. Samverkanskommittén skulle kunna ges en roll vid tillsättningen, alternativt införs liknande regler som vid tillsättningen av domprost. *Luleå stift* anger även att utformningen av bestämmelsen i 34 kap. 12 a § är oklar.

Lunds stift tillstyrker med tvekan förslaget om lokala anställningar, eftersom det finns frågor som kräver svar, exempelvis förtydliganden kring Skaos roll, kollektivavtal, rättvisa anställningsvillkor, hur vigningstjänsten relaterar till biskopen och Domkapitlet i Visby, samt den nationella nivån. Vidare behöver kyrkostyrelsens mandat för rekrytering och anställningsvillkor regleras. Samverkansavtalen bör reglera anställningarna, vilka bör vara tidsbegränsade.

Karlstads stift anser att det bör förtydligas om kyrkorådet eller kyrkostyrelsen är arbetsgivare för vigningstjänsten när kyrkostyrelsen ger anslag till anställningen. *Västerås stift* frågar hur ekonomin för församlingarna kommer att påverkas och anger betydelsen av att det framgår av samverkansavtalen vilket stöd församlingarna kan förvänta sig. Enligt stiftet behöver arbetsgivaransvaret klarläggas, särskilt för präster inom den mobila enheten. Arbetsledningen får inte bli övermäktig för kyrkoherdarna. Enligt stiftet är det också oklart vilken roll rådet och kyrkostyrelsen får.

Växjö stift anser att syftet med kyrkostyrelsens yttrande i 34 kap. 12 a § bör förtydligas och överensstämja med kyrkostyrelsens inriktningsbeslut, alltså att kyrkorådets anställningsbeslut ska bekräftas av kyrkostyrelsen när den ger anslag till anställningen. Annars bör processen förenklas genom att kyrkoråden och kyrkostyrelsen yttrar sig parallellt och Domkapitlet i Visby yttrar sig sist, eftersom det har störst tyngd och bör ha de övriga organens yttranden. Kyrkostyrelsens ansvar för utlandsförsamlingarna anges inte vara skäl nog för att styrelsen ska yttra sig inför beslut av en tillsättning, samtidigt som ett visst inflytande över anställningar är rimligt.

Svenska kyrkan i Köpenhamn tillstyrker förslagen avseende 31 kap. 16 §, 32 kap. 16 § och 34 kap. 13 §, men avstyrker 34 kap. 3 a § 1 och föreslår i stället att församlingen ska bestämma antal präster som ska anställas, eftersom de ska vara lokalanställda och församlingen inte längre får något bidrag från kyrkostyrelsen efter 2026. Svenska kyrkan i Köpenhamn avstyrker även 34 kap. 12 a §, eftersom det saknas anledning för kyrkostyrelsen att yttra sig.

Svenska kyrkan i Norge avstyrker delvis förslaget och anför att lokalanställningar troligtvis är förödande för många församlingar, att det finns arbetsrättsliga och finansiella utmaningar, samt oklarheter kring tillsättningar. Svenska kyrkan i Norge anför att kyrkorådet/församlingen ska ha full rådighet över beslut om den sökande är behörig, oavsett övriga instansers/kyrkokansliets synpunkter. Det finns en risk för att finansieringen används som påtryckningsmedel. Svenska kyrkan i Norge anger också att det behövs en ordning för om en församling inte längre har råd att ha en kyrkoherde anställd och det behöver klargöras med tanke på den upplevda finansiella nedmonteringen av Svenska kyrkan i utlandet.

Skara stift tillstyrker trots allt vissa delar av förslaget, med reservation för att det finns fler frågor som skulle behöva besvaras innan man tar ställning, men ifrågasätter om lokala anställningar är den bästa vägen att gå.

Uppsala stift avstyrker förslagen och anger bland annat att det saknas en analys av konsekvenserna av lokalanställning för alla och att förslaget är förhastat. Anställningsprocessen blir mer komplex med fler led, oerhört omständlig, tidsödande och svåradministrerad, särskilt för kyrkoråd som inte ofta anställer. Det framgår inte om utlandsförsamlingarna kan räkna med stöd från Skao och svenska fackliga organisationer. Uppsala stift frågar också hur tillsynen ska fungera när en präst anställs av en annan kyrka för att arbeta i en utlandsförsamling och anger att kyrkoordningen inte ger utrymme för att tillsynen utövas på grundval av avtal. Uppsala stift frågar även var gränsen går vad gäller tillsyn mellan Domkapitlet i Visby och i Uppsala stift.

Visby stift avstyrker samtliga förslag och begär en fördjupad analys av konsekvenserna för respektive utlandsförsamling innan en eventuell ny organisation av Svenska kyrkan i utlandet genomförs. Visby stift har inte i sig invändningar mot lokala anställningar, men anser att frågan behöver utredas vidare. Dessutom anger stiftet vidare att förslagen riskerar att leda till autonoma församlingar som lutar mer åt en kongregationalistisk kyrkomodell än mot Svenska kyrkans episkopala natur och ordning, samtidigt som det finns enklare och mer närliggande alternativ. Lokalanställningar innebär olika villkor för anställda och kan medföra otrygghet och att det på sikt troligen kan påverka möjligheten att rekrytera kyrkoherdar. Inte minst konsekvenserna avseende anställningsförhållanden och kyrkans grundläggande uppgifter ligger till grund för stiftets uppfattning.

Svenska kyrkan i Rom avstyrker förslaget om att alla utsända ska vara anställda lokalt, eftersom det kan finnas behov att snabbt få fram en vikarie eller lösa en besvärlig situation i den lokala församlingen. Svenska kyrkan i Rom föreslår därför att det görs ett undantag så att personal kan sändas ut från den nationella nivån för en kortare tid, förslagsvis under 12 månader. Vidare anges att det knappast blir någon besparing, eftersom kostnaderna flyttas till församlingarna. Vidare anger Svenska kyrkan i Rom att det bör framgå i kyrkoordningen att kyrkokansliet är en stödfunktion till kyrkorådet, vars mening ska gälla vid oenighet. Församlingen föreslår att det ska innebära en garanti för anslag, om en tjänst ledigförklaras, för att lokala anställningar ska accepteras av utlandsförsamlingarna.

Svenska Kyrkan i Hamburg avstyrker förslaget till 34 kap. 12 § och anger att endast Domkapitlet i Visby stift, kyrkorådet och kyrkoherden bör vara involverade i anställningsförfarandet, för att inte fördröja anställningen. Det ifrågasätts även om en församlingsherde är medveten om den bredare arbetsbördan i en utlandsförsamling.

Svenska kyrkan i Florida avstyrker förslaget eftersom det är minst lika dyrt, komplicerat och resurskrävande för utlandsförsamlingarna att hantera anställningar. Kyrkoråden har svårt att vara arbetsgivare, utan kompetens i arbetsgivarfrågor eller arbetsrätt. Den nationella nivån bör ansvara för att det finns trygghet för den anställde och medföljande (inklusive hälso- och sjukvård, hjälp vid kris m.m.) och att utlandsförsamlingarna kan få vägledning och hjälp. Lokalanställningar riskerar att skapa en otrygg situation. Kyrkostyrelsen bör ansvara för den mobila prästens sjukförsäkring i Sydamerika. *Svenska Kyrkan i Paris* ifrågasätter att kyrkostyrelsen ska ha en roll vid tillsättning. Vidare skapar lokalanställningar rättsliga frågor och finansiella utmaningar. Nuvarande avtal med fri bostad och övriga förmåner är inte alltid tillämpliga vid en lokal anställning.

Svenska kyrkan i Berlin tillstyrker till viss del förslaget, anger att anställningsförfarandet behöver tydliggöras och ifrågasätter vad som motiverar den omfattande processen, exempelvis vad kyrkostyrelsen har för beslutsmandat.

Svenska kyrkan i Los Angeles avstyrker förslagen och anger följande. Det är viktigt att kyrkoordningen inte hindrar den redan etablerade organisationen i USA och Nordamerika som självständiga församlingar med fullt arbetsgivaransvar, vilket förslaget

om en gemensam kyrkoherde kan göra. Enligt Svenska kyrkan i Los Angeles bör det förtydligas i kyrkoordningen att ett visst ansvar kvarstår och att lokalanställda präster i utlandsförsamlingarna förblir vigda personer som i ämbetslinjen har en koppling till Svenska kyrkan i Sverige, så att det finns en trygghet som omfattas av biskopen i Visby, ärkebiskopen och kyrkostyrelsen och att de är del av Svenska kyrkan. När personalen inte längre är utsänd är de lika sårbara som den som på egen hand rest ut för att missionera. Kyrkostyrelsens ansvar i kris bör regleras.

Skao anser att förändringarna kring utlandskyrkan har motiverats väl och att en bedömning av hur rekrytering kan komma att påverkas hade varit värdefull.

Stockholms stift avstår från att lämna remissvar, men framhåller att det är viktigt att ansvaret för verksamheten och även arbetsgivaransvaret för all berörd personal även fortsättningsvis bör ligga på den nationella nivån, då flera av utlandsförsamlingarna är små enheter med mycket begränsade resurser. *Svenska kyrkan i Schweiz* har inga invändningar, men anger att anställningarna i Svenska kyrkan i utlandet behöver vara tydliga, särskilt mandaten vid tillsättningar av kyrkoherde. *Svenska kyrkans överklagandenämnd* och *ansvarsnämnd för biskopar* har, utifrån de aspekter nämnderna har att beakta, inga synpunkter på förslagen, men den senare anger att den saknar en uppföljning och konsekvensanalys avseende tillsynsperspektivet i promemorian. *Svenska kyrkans arvodesnämnd*, *valprovsnämnd* och *Svenska kyrkan i New York* avstår från att lämna synpunkter.

Bakgrund

Personalen inom Svenska kyrkan i utlandet är och har länge varit en blandning av utsänd personal och lokalt anställd personal. Den lokalt anställda personalen är antingen anställd av en utlandsförsamling eller av en annan kyrka med vilken utlandsförsamlingen eller Svenska kyrkan på nationell nivå har särskilda avtal. Anställningsvillkoren har därmed skiftat betydligt.

Utsändningen av personal, ofta med relativt korta kontraktstider, har varit synnerligen kostsam. Kyrkokansliet har behövt hålla hög kunskapsnivå när det gäller frågor omkring personal, skatter och socialförsäkringar. Därutöver har konsultföretag belägna i respektive land behövt anlitas som ombud för att sköta kontakter med myndigheterna och se till så att personalens skatter och avgifter betalas på rätt sätt. Erfarenheten visar att systemet är dyrt.

Att sända ut personal med anställning i Sverige till andra länder är även ur andra synpunkter komplicerat. Efter juridiska genomgångar har utsändning av personal fått upphöra i USA och personalen är i stället lokalt anställd, vilket krävs enligt amerikansk lagstiftning. I och med brexit är även personalen i Storbritannien lokalt anställd eftersom det krävs för visum och arbetstillstånd. Samma sak gäller Schweiz. Inte heller inom EU fungerar utsändning av personal utan problem. Som exempel kan nämnas svårigheter i Spanien, Grekland och Italien, bland annat med socialförsäkringssystemen i dessa länder.

Under sommaren 2024 kommer en övervägande majoritet av de anställda i utlandsförsamlingarna att vara lokalt anställda. Endast ett fåtal kommer då att vara anställda av kyrkostyrelsen. Anställningstiderna för lokalanställd personal varierar beroende på yttre krav, såsom exempelvis visum och lokala förutsättningar. De spänner från tidsbegränsade anställningar (cirka 2–5 år) till tillsvidareanställningar.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Många av remissinstanserna har haft synpunkter på detta förslag, exempelvis frågor kring arbetsgivaransvaret, om det kommer att finnas tillräckligt stöd för de lokala arbetsgivarna att klara arbetsgivaruppgiften, vilka villkor och garantier som finns för anställda inom Svenska kyrkan, om de anställda kan få stöd av Skao och om svenska kollektivavtal kan tillämpas. Vissa ser lokalanställningar som en nödvändighet, medan andra motsätter sig det. Det finns också de som ifrågasatt, som det får förstås, om lokalanställning är förenligt med kyrkoordningen i dag. Kyrkostyrelsen vill inledningsvis förtydliga att kyrkoordningen inte hindrar lokalanställningar, utan det förekommer redan i dag i stor omfattning.

Förslaget innebär ett fullt genomslag av den tidigare beslutade inriktningen. Det innebär en ny och enhetlig hantering av anställningar i utlandsförsamlingarna. I enlighet med inriktningsbeslutet, de utredningar som gjorts inför detta samt de skäl som redovisas i de utredningar som föregått inriktningsbeslutet och den remitterade promemorian ska personal i utlandskyrkan framöver inte vara utsänd med Svenska kyrkan på den nationella nivån som arbetsgivare. I stället ska anställningar ske lokalt av församlingens kyrkoråd, alternativt i samverkan med en systerkyrka som arbetsgivare. Det gäller även de mobila prästerna. Lokala anställningar ligger också i linje med den ordning som gäller inom Svenska kyrkans organisation i övrigt. Det innebär också att de lokala regelverken kring anställningar kommer att gälla, inklusive vad gäller för facklig organisation och arbetsgivaransvar. Det är inte möjligt att redogöra närmare för detaljerna kring anställningsvillkor, försäkringar eller liknande i detta sammanhang. Någon reglering av sådana detaljer i kyrkoordningen framstår inte som lämpligt och föreslås inte här.

Verksamhets- och ekonomiska perspektiv på lokala anställningar har det redogjorts för i de utredningar som ligger till grund för det pågående arbetet. Inriktningen för finansieringen av verksamheten är att skapa stabila och långsiktiga förutsättningar för utlandsförsamlingarnas verksamhet genom ekonomiska garantier för femårsperioder. Detta för att församlingarna ska kunna ta ansvar för sina åtaganden för lokalt anställd personal, fastigheter och för kontinuitet i gudstjänstliv och diakonalt arbete.

Lokala anställningar innebär enligt kyrkostyrelsen att kyrkoordningens bestämmelser bör justeras i flera avseenden. Bestämmelsen i 34 kap. 3 a § andra stycket kyrkoordningen anger att Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet. Eftersom Svenska kyrkan på nationell nivå inte längre ska vara arbetsgivare för sådan personal, föreslår kyrkostyrelsen att denna bestämmelse utgår. Det finns inga indikationer på att förutsättningarna för rekryteringen har påverkats negativt. Ansökningarna till de tjänster som hittills varit utannonserade har inte blivit färre än tidigare, snarare fler.

Det ska inte längre finnas utsända präster i utlandsförsamlingarna anställda på nationell nivå. Därför föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelsen i 34 kap. 12 a § första stycket kyrkoordningen utgår. Den bestämmelsen anger att en befattning som präst i Svenska kyrkan i utlandet med anställning på nationell nivå ska tillsättas av kyrkostyrelsen. I nämnda bestämmelse stadgas även en yttranderätt för kyrkorådet, innan kyrkostyrelsen beslutar om tillsättning av en präst i en utlandsförsamling. Även denna bestämmelse föreslås utgå till följd av att kyrkostyrelsen inte längre ska besluta om de aktuella tillsättningarna. Däremot behöver en fortsatt yttranderätt för kyrkoråd regleras, nämligen vid tillsättande av en befattning som kyrkoherde, i de fall kyrkoherdens tjänstgöringsområde kommer att omfatta flera församlingar. Syftet är att samtliga berörda kyrkoråd ska få möjlighet till inflytande över beredning och beslut. Mot denna bakgrund föreslås att det i 34 kap. 12 a § första stycket regleras en sådan yttranderätt.

Svenska kyrkan i Rom har föreslagit att ett undantag görs så att kyrkostyrelsen ska kunna skicka utsänd personal i upp till ett år. Kyrkostyrelsen vill framhålla att avsikten med den nya inriktningen är att det inte ska skickas utsänd personal från den nationella nivån.

Kyrkostyrelsen får i samband med att personalen är lokalt anställd fortsatt viktiga uppgifter. Det handlar exempelvis om medhjälp till rekrytering, överblick över anställningsvillkor vad gäller löner, pensioner och andra förmåner för att en så vitt möjligt gemensam nivå ska kunna upprätthållas. För kyrkostyrelsens uppdrag är det därför av avgörande betydelse att kyrkostyrelsen, som ett led i sitt främjandeuppdrag för hela utlandskyrkan, ges möjlighet till inblick och medinflytande i rekryteringsprocessen. Detta behov gör sig särskilt gällande beträffande befattningar som kyrkoherde, liksom gällande befattningar som komminister i sådana församlingar där kyrkoherden enligt den föreslagna regleringen i 4 kap. 6 a § kyrkoordningen har möjlighet att utse en annan präst i sitt ställe i kyrkorådet. Mot denna bakgrund föreslår kyrkostyrelsen att en särskild yttranderätt regleras för kyrkostyrelsen inför tillsättning av dessa befattningar, genom ett nytt andra respektive tredje stycke i 34 kap. 12 a §. Det är därför en nödvändighet för kyrkostyrelsen att få möjlighet att yttra sig, vilket några remissinstanser ställt sig frågande till. Kyrkostyrelsen föreslår i detta avseende en viss justering av den språkliga utformningen jämfört med den remitterade promemorians förslag.

Växjö stift tar även upp frågan om kyrkostyrelsen inte ska bekräfta anställningen som det anges i inriktningsbeslutet. Det har visat sig under arbetet med kyrkoordningensändringarna att en yttranderätt för kyrkostyrelsen var att föredra före en bekräftelse, främst eftersom en sådan kan vara svår att genomföra och upprätthålla såväl ur ett praktiskt som ett rättsligt perspektiv.

Vissa remissinstanser ifrågasätter att det blir en omständlig och lång process när kyrkostyrelsen ska yttra sig, samt även övriga kyrkoråd inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde i de aktuella fallen. Kyrkostyrelsen har förståelse för sådana synpunkter, men ser alltså att det är ett stort behov av dessa yttranden inte minst för att samverkan inom Svenska kyrkan i utlandet ska främjas. Däremot bör det finnas förutsättningar att förenkla processerna för sådana yttranden, exempelvis finns det delegation som gör att kyrkostyrelsen relativt smidigt kan yttra sig.

Av nuvarande 34 kap. 13 § andra stycket kyrkoordningen följer att kyrkostyrelsen vid tillsättning av befattning som präst inom Svenska kyrkan i utlandet ska översända ansökningshandlingar och platsannons till Domkapitlet i Visby stift. Mot bakgrund av att kyrkostyrelsen inte längre ska tillsätta några tjänster avseende personal verksam inom Svenska kyrkan i utlandet, föreslår kyrkostyrelsen att nämnda stycke utgår.

I första stycket samma paragraf anges att den som har att besluta om tillsättningen för en ledigförklarad befattning som domprost, kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt ska översända ansökningshandlingarna och platsannonsen till domkapitlet när ansökningstiden gått ut. Mot bakgrund av den regleringen, vilken enligt 34 kap. 3 a § tredje stycket även gäller vid anställningar inom Svenska kyrkan i utlandet, kommer ansvaret för att översända handlingar för behörighetsprövning att ligga på respektive utlandsförsamling. Även om det formella ansvaret åvilar utlandsförsamlingen finns inget hinder mot att kyrkostyrelsen genom sitt kansli, inom ramen för sitt främjandeuppdrag och på uppdrag av utlandsförsamlingen, är den som i praktiken ombesörjer att relevanta handlingar tillsänds domkapitlet. Det kan vidare noteras att det enligt 34 kap. 14 § gäller en motsvarande ordning avseende anställning som diakon eller på ett längre vikariat än sex månader på en sådan befattning. Även i dessa fall kan kyrkostyrelsen, efter särskild överenskommelse, vara den som ombe-

sörjer översändandet av de aktuella handlingarna till domkapitlet. I de fall anställningar sker i samarbete med en annan kyrka som arbetsgivare är det viktigt att exempelvis avtalsvägen säkerställa att behörighetsprövning sker.

I 31 kap. 16 § respektive 32 kap. 16 § kyrkoordningen finns bestämmelser om vilket domkapitel som beslutar när det kommer till frågor om obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. I respektive bestämmelses tredje punkt omnämns präster respektive diakoner ”som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet”. Mot bakgrund av att det inte längre ska finnas personal verksam i Svenska kyrkan i utlandet med anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå, föreslås att nämnda bestämmelser justeras på så vis att ”och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet” utgår.

Uppsala stift tar också upp frågor kring tillsyn av vigda i utlandsförsamlingarna och sådana som är anställda i en samsarbetskyrka. Det är en situation som finns redan i dag, exempelvis i Grekland. Det regleras genom ett särskilt avtal. En sådan situation får bedömas i varje enskilt fall, exempelvis hur det ska regleras parterna emellan. Kyrkostyrelsen avser inte föreslå någon annan ordning för tillsyn i detta avseende än vad som redan gäller.

2.5.7 Ekumenik – särskilt om kyrkoordningens 59:e kapitel

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkoordningens fjortonde avdelning ”Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund” anpassas till att även omfatta vad som ska gälla avseende Svenska kyrkan i utlandet.

Ändrade paragrafer: 59 kap. 3, 4, 7 och 9 §§ kyrkoordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens, med vissa språkliga justeringar.

Remissinstanserna: *Linköpings stift, Västerås stift, Växjö stift, Strängnäs stift, Karlstads stift, Härnösands stift, Fryksände pastorat, Sollefteå pastorat, Örgryte pastorat, Södertälje pastorat, Ljungby pastorat, Falköpings pastorat, Oskarshamns församling, Svenska kyrkan i London, Svenska kyrkan i Grekland, Svenska kyrkan i San Francisco, Skandinaviska kyrkan Cypern, Svenska kyrkan i Hamburg, Svenska kyrkan i Berlin, Svenska kyrkan i Florida och Svenska kyrkan i Los Angeles* tillstyrker förslagen. *Lunds stift* tillstyrker förslaget och anger att det är av stor vikt för Svenska kyrkans samlade ekumeniska relationer att även Svenska kyrkan i utlandet omfattas av 59 kap. kyrkoordningen samt att det finns samma förutsättningar avseende medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ, liksom beträffande överenskommelser och avtal om särskild ekumenisk samverkan.

Göteborgs stift tillstyrker förslagen och anser att Svenska kyrkan i utlandets bidrag till ekumenik bör anges i kyrkoordningen och att det är lämpligt att kyrkostyrelsen tar över stiftsstyrelsens roll i utlandet eftersom beslut om nationella ekumeniska överenskommelser ligger på den nivån. Göteborgs stift vill dock se ett tillägg att kyrkostyrelsens beslut bör fattas efter samråd med stiftsstyrelsen Visby stift. *Luleå stift* anger att de ändringar som föreslås är väl motiverade och ger utlandsförsamlingarna samma ekumeniska möjligheter som församlingar i Sverige och att delar av de här godkännandena rimligen kan ske genom att lokala medlemskap, avtal och liknande förs in i församlingsinstruktionen.

Svenska kyrkan i Paris är mycket positivt till att ekumenik tas upp och att utlandsförsamlingarnas mandat tydliggörs, samt att det är viktigt att såväl Visby stift som

kyrkostyrelsen rådfrågas och uttalar sig. Församlingen tillstyrker förslaget som en angelägen förändring, eftersom det ekumeniska arbetet är en essentiell grund i Svenska kyrkan i utlandet är det av stor vikt att denna tjänst och detta mandat tydliggörs. *Svenska kyrkan i Schweiz* gläder sig över att de ekumeniska dimensionerna av Svenska kyrkan i utlandet lyfts fram.

Svenska kyrkan i Köpenhamn tillstyrker förslagen avseende 59 kap. 3, 4 och 9 §§, men avstyrker 7 § och anser att det är församlingar och domkapitlet och inte kyrkostyrelsen som inom sitt uppdrag att främja verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet kan träffa regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse.

Svenska kyrkan i Norge tillstyrker förslaget, men föreslår en ändring i bestämmelsen för att göra det möjligt för utlandslandsförsamlingar att välkomnas in i nationella ekumeniska arbeten och råd på samma sätt som immigrantkyrkor är medlemmar och bidrar i Sveriges kristna råd. Det föreslås göras ett tillägg till 59 kap. 3 § som ger möjlighet för kyrkostyrelsen att besluta om medlemskap i organ på nationell nivå efter hörande av domkapitlet. Svenska kyrkan i Norge uttrycker förvåning över att biskopen inte är tydligt involverad i besluten som rör ekumeniken och uppfattar att hela förslaget brister i att uttrycka en episkopal kyrkosyn.

Svenska kyrkan i Los Angeles tillstyrker förslaget delvis men efterfrågar förtydliganden eftersom möjligheterna genom ekumenik och samverkan med systerkyrkor som lokala arbetsgivare kan vara en nyckel till ekonomisk långsiktighet och hållbar struktur. Därför bör framtida förutsättningar utredas vidare och Svenska kyrkan i Los Angeles föreslår att överenskommelserna om Full Communion med Episcopal Church in America och Evangelical Lutheran Church of America bör framgå i kyrkoordningen. Vidare anser församlingen att det tydligt bör framgå i kyrkoordningen vad som är tillåtet för svenskkyrkliga präster ur ett ekumeniskt perspektiv, eller att det hänvisas till samråd med ansvarig biskop om tydliga regler inte finns i kyrkoordningen.

Skara stift tillstyrker förslaget med reservation för att det finns fler frågor som skulle behöva besvaras innan man tar ställning till förslagen.

Visby stift avstyrker samtliga förslag och begär en fördjupad analys av konsekvenserna för respektive utlandsförsamling innan en eventuell ny organisation av Svenska kyrkan i utlandet genomförs.

Svenska kyrkans överklagandenämnd och *ansvarsnämnd för biskopar* har, utifrån de aspekter nämnderna har att beakta, inga synpunkter på förslagen, men den senare anger att den saknar en uppföljning och konsekvensanalys avseende tillsynsperspektivet i promemorian. *Svenska kyrkan i Schweiz* har inget att invända

Svenska kyrkans arvodesnämnd och *valprövningsnämnd*, *Stockholms stift* och *Svenska kyrkan i New York* avstår från att lämna remissvar.

Bakgrund

Kyrkoordningens fjortonde avdelning som innehåller 59 kap. infördes genom beslut av 2012 års kyrkomöte. Kyrkostyrelsen hade redan vid 2006 års kyrkomöte, i en skrivelse med förslag till överenskommelse med Svenska Missionskyrkan, aktualiserat möjligheten att föra in vissa övergripande bestämmelser om ekumenik i kyrkoordningen. Med hänvisning till detta väcktes en motion vid samma kyrkomöte där det föreslogs att kyrkomötet skulle uppdra åt kyrkostyrelsen ”att utforma ett förslag till avsnitt om ekumeniken i kyrkoordningen med inriktning på grundläggande förutsättningar, ansvar och stöd i de ekumeniska relationerna”. Kyrkomötet beslutade att upp-

dra åt kyrkostyrelsen att göra en översyn av kyrkoordningen ur ett ekumeniskt perspektiv, överväga behov av förändringar och återkomma till kyrkomötet med eventuella förslag till förändringar i kyrkoordningen (KsSkr 2006:4, motion 2006:25, Eu 2006:7, KmSkr 2006:5).

Kyrkostyrelsen återkom till 2012 års kyrkomöte och föreslog att Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund skulle behandlas i en ny fjortonde avdelning i kyrkoordningen. I en inledningstext skulle den teologiska grunden för Svenska kyrkans ekumeniska engagemang anges och ett nytt 59 kap. införas med dels bestämmelser av övergripande eller förtydligande karaktär gällande regleringen av ekumeniken, dels med hänvisningsbestämmelser till de saksammanhang där ekumeniska aspekter regleras. Kyrkomötet beslutade i enlighet med kyrkostyrelsens förslag med vissa tillägg och korrigeringar som föreslagits av läronämnden, ekumenik- och kyrkorättsutskotten (KsSkr 2012:3, Ln 2012:8y, Kr 2012:5y, Kr 2012:13y, Eu 2012:1).

Kyrkoordningens 59:e kapitel innehåller bestämmelser om bland annat hur beslut inom Svenska kyrkans olika nivåer fattas avseende medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ, liksom på vilket sätt och under vilka förutsättningar beslut fattas om överenskommelser och avtal om särskild ekumenisk samverkan. Sett till församlingsnivån (lokal nivå) finns exempelvis bestämmelser om att beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på lokal nivå fattas av kyrkorådet efter godkännande av kyrkoherden (4 §), liksom bestämmelser om att församlingar kan träffa lokala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse och att ett sådant avtal ska godkännas av domkapitlet (jfr 7 §).

Enligt 2 kap. 12 § andra stycket kyrkoordningen gäller kyrkoordningens bestämmelser inom Svenska kyrkan i utlandet endast om det är särskilt angivet. Kyrkoordningen innehåller inga bestämmelser som gör 59 kap. tillämpligt avseende Svenska kyrkan i utlandet och inte heller förarbetena till detta kapitel innehåller några särskilda resonemang eller reflektioner avseende Svenska kyrkan i utlandet. Kapitlet finns inte heller med i uppräknningen i 2 § över kyrkoordningens tillämplighet i kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar.

Skälen för förslaget

I inledningstexten till kyrkoordningens fjortonde avdelning konstateras att det ekumeniska arbetet sker på nationell nivå, i stiftet och i församlingarna. Vidare anges att församlingsekumeniken är särskilt betydelsefull, då man möter andra kristna i den lokala miljön, lär känna deras traditioner, ber och firar gudstjänst tillsammans och samverkar i olika uppgifter där möjlighet finns. Att församlingsekumeniken är särskilt betydelsefull gäller inte minst inom utlandsförsamlingarna, i vilka ekumeniska kontakter och relationer är framträdande på ett särskilt sätt. Utlandsförsamlingarna befinner sig i en ekumenisk kontext som skiljer sig mot den som gäller för en församling i Sverige, detta sett till att utlandsförsamlingarna generellt sett befinner sig i en minoritetssituation i förhållande till andra kyrkor och samfund i respektive land där de verkar.

Inom ramen för arbetet med de kyrkoordningsändringar som är påkallade med hänsyn till kyrkostyrelsens inriktningsbeslut avseende en långsiktigt hållbar utlandskyrka, har det uppmärksamats att Svenska kyrkan i utlandet inte omfattas av dagens reglering i 59 kap. kyrkoordningen. Det är av stor vikt för Svenska kyrkans samlade ekumeniska relationer att även Svenska kyrkan i utlandet omfattas av kyrkoordningens 59 kap. och att samma förutsättningar avseende medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ, liksom beträffande överenskommelser och avtal om särskild

ekumenisk samverkan, gäller inom Svenska kyrkan i utlandet som för Svenska kyrkans församlingar i Sverige. Mot denna bakgrund har en översyn gjorts av 59 kap. kyrkoordningen i syfte att klarlägga hur detta bör justeras för att omfatta även Svenska kyrkan i utlandet. De bestämmelser som har bedömts aktuella att revidera är 3, 4, 7 och 9 §§.

I 3 § anges att beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på regional nivå fattas av stiftsstyrelsen efter hörande av domkapitlet. Främjandefunktionen avseende Svenska kyrkan i utlandet fullgörs av kyrkostyrelsen, på motsvarande sätt som vad gäller för en stiftsstyrelse. Detta innebär att det som enligt 59 kap. 3 § anges gälla för stiftsstyrelsen, avseende Svenska kyrkan i utlandet, i stället ska gälla för kyrkostyrelsen. Mot denna bakgrund föreslås att 3 § kompletteras med ett nytt andra stycke i vilket detta klargörs.

I 4 § anges att beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på lokal nivå fattas av kyrkorådet efter godkännande av kyrkoherden. Eftersom samma förutsättningar avseende denna typ av beslut bör gälla för en församling oavsett om det är en församling i Sverige eller en utlandsförsamling, föreslås att ett nytt andra stycke tillfogas bestämmelsen, i vilket anges att första stycket även gäller för en utlandsförsamling.

I 7 § anges att församlingar och stift kan träffa lokala respektive regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en församling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av domkapitlet. Även en utlandsförsamling kan träffa lokala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. Precis som vad gäller för en församling i Sverige är det angeläget att ett sådant avtal godkänns av domkapitlet. Mot denna bakgrund föreslår kyrkostyrelsen att 7 § kompletteras med ett nytt andra stycke i vilket det nyss sagda framgår.

Främjandefunktionen avseende Svenska kyrkan i utlandet fullgörs, som tidigare nämnts, av kyrkostyrelsen, på motsvarande sätt som vad gäller för en stiftsstyrelse. Detta innebär att det som enligt 59 kap. 7 § anges gälla för ett stift, avseende Svenska kyrkan i utlandet, i stället ska gälla för kyrkostyrelsen. Mot denna bakgrund föreslås att 7 § kompletteras med ett nytt tredje stycke i vilket det nyss sagda klargörs. Med hänsyn till att stiftsfunktionen avseende Svenska kyrkan i utlandet delas mellan Visby stift och kyrkostyrelsen, finns det skäl att kyrkostyrelsen håller domkapitlet underrättat om ingångna avtal. Detta föreslår kyrkostyrelsen ska framgå av kyrkoordningens reglering.

I 9 § anges att en församling kan ha vänförsamlingsrelation med församlingar i andra kyrkor. Innan kyrkorådet träffar ett vänförsamlingsavtal med en församling i en kyrka som Svenska kyrkan inte har någon ekumenisk överenskommelse med ska avtalet underställas domkapitlet för godkännande. Även en utlandsförsamling kan ha vänförsamlingsrelation med församlingar i andra kyrkor. Precis som vad gäller för en församling i Sverige är det angeläget att ett sådant vänförsamlingsavtal underställs domkapitlet för godkännande, om det handlar om ett avtal med en kyrka som Svenska kyrkan inte har någon ekumenisk överenskommelse med. Mot denna bakgrund föreslås att 9 § kompletteras med ett nytt tredje stycke, i vilket det nyss sagda klargörs.

Det kan avslutningsvis noteras att 59 kap. innehåller flera bestämmelser som på olika sätt är relevanta att beakta inom Svenska kyrkan i utlandet, även om de inte omfattas av denna revidering. En betydande del av kapitlets bestämmelser utgörs av hänvisningsbestämmelser till andra delar av kyrkoordningen med ekumenisk relevans. Bland dessa finns exempelvis bestämmelser som riktar sig till en präst och dessa gäller, i likhet med övriga av kyrkoordningens bestämmelser som rör utövandet av prästens vigningsuppdrag, för en präst i Svenska kyrkan oavsett anställning. Det finns

också bestämmelser som hänvisar till sådana kapitel i kyrkoordningen som enligt 2 § kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar ska gälla för församlingen.

Svenska kyrkan i Norge föreslår att en utlandsförsamling även ska kunna ingå i en nationell ekumenisk organisation. Svenska kyrkan i Los Angeles föreslår att vissa avtal ska tas in i kyrkoordningen. Dessa förslag behöver utredas innan de bereds vidare, vilket inte låter sig göras inom detta ärende.

2.5.8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Kyrkostyrelsens förslag: De föreslagna ändringarna i kyrkoordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Bestämmelserna i 57 kap. 7 a § i den nya lydelsen tillämpas första gången i samband med att det prövas om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande för pågående anställningar där Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande för sådana övriga utlandsverksamheter till dess att det finns en församlingsinstruktion respektive en pastoral plan utfärdad i enlighet med 57 kap. 7 a § i dess nya lydelse respektive 57 kap. 7 b och 7 c §§.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag med vissa språkliga förtydliganden.

Remissinstanserna: Få remissinstanser uttalar sig om ikraftträdandetiden, flera remissinstanser tillstyrker dock generellt förslagen i promemorian. *Svenska kyrkan i Los Angeles* avstyrker förslaget och föreslår att ikraftträdandet skjuts framåt för att invänta igångsatta processer eller att övergångsbestämmelserna är så omfattande att kyrkoordningen inte hämmar pågående processer. De anger också att förslagen för mobil verksamhet bör ha en särskild övergångsperiod.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

De föreslagna ändringarna i kyrkoordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Med hänsyn till att det är förhållandevis omfattande organisationsförändringar som följer av kyrkostyrelsens inriktningsbeslut kommer det dock ta tid innan dessa är fullt ut effektuerade. Av denna anledning har kyrkostyrelsen beslutat att uppföljningen av utlandskyrkans organisationsförändring och verksamhet ska ske i kontrollstationer vart fjärde år med start 2028 utifrån mål och inriktning av verksamheten över tid.

Även om de föreslagna kyrkoordningsändringarna formellt sett träder i kraft den 1 januari 2025 kommer de inte vara aktuella att tillämpa inom hela organisationen från och med ikraftträdandedatumet, eftersom organisationen kommer att anpassas till den nya ordningen successivt. Detsamma gäller de föreslagna nya bestämmelserna i 57 kap. 7 b och 7 c §§ om pastoral plan. Det faktum att nyss nämnda bestämmelser träder i kraft den 1 januari 2025 innebär inte att det från och med detta datum behöver finnas pastorala planer utfärdade, däremot att ett arbete avseende dessa behöver påbörjas. Motsvarande ordning gäller avseende arbetet kring församlingssamverkan och samverkanskommittén.

Vad gäller de föreslagna ändringarna i 57 kap. 7 a § avseende församlingsinstruktionen, bedöms det tillräckligt att utlandsförsamlingarna ser över dess innehåll och anpassar skrivningarna utifrån den nya lydelsen av bestämmelsen i samband med sina

ordinarie revideringsprocesser. Detta förhållande klargörs genom en särskild ikraftträdandebestämmelse.

Vad gäller anställningar avseende personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet, följer det av kyrkostyrelsens inriktningsbeslut att Svenska kyrkan på nationell nivå i framtiden inte ska vara arbetsgivare för någon utsänd personal, eftersom all personal ska vara lokalt anställd. Pågående anställningar enligt vilka Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare är dock inte avsedda att påverkas av denna organisationsförändring, utan kommer att fortlöpa fram till dess de avslutas. Med hänsyn till att Svenska kyrkan på nationell nivå således fortsatt kommer att vara arbetsgivare för utsänd personal, avseende pågående anställningar, föreslås en övergångsbestämmelse som klargör detta förhållande.

Som nämnts ovan kommer organisationen inom Svenska kyrkan i utlandet anpassas succesivt till de organisationsförändringar som följer av kyrkostyrelsens inriktningsbeslut. Det innebär att sådana församlingsinstruktioner som har utfärdats för en ”övrig utlandsverksamhet” behöver vara fortsatt giltiga fram till dess dessa verksamheter antingen kommer att omfattas av en utlandsförsamlings församlingsinstruktion eller av en pastoral plan. Mot denna bakgrund föreslås en övergångsbestämmelse som klargör detta förhållande.

2.5.9 Övriga remissynpunkter

Kyrkostyrelsens bedömning: Övriga remissynpunkter leder inte till ytterligare åtgärder inom ramen för nu aktuella ärende.

Remissinstanserna: Utöver synpunkter på förslagen till kyrkoordningsändringar har olika mer generella remissynpunkter lämnats som också avser organisationsförändringarna av Svenska kyrkan i utlandet i stort och andra frågor. Det finns även vissa synpunkter på beredningsprocessen avseende inriktningsbeslutet, vilka utredningar som behövs, samt att inriktningsbeslutet har börjat implementeras. Ytterligare utredning/beskrivning av främjande- och tillsynsuppdragen har också efterfrågats. Exempelvis har Visby stift efterfrågat en konsekvensanalys av alternativa modeller för utlandskyrkans omorganisation och om det blir en mer ekonomisk lösning då konsekvensanalys inte lagts fram.

Remissinstanserna har föreslagit ytterligare ändringar i kyrkoordningen. Exempelvis anser Visby stift att en större diversifiering av församlingsbegreppet vore bra, som att införa begreppet kapellförsamling för församlingar som är tillräckligt starka för att ha ett församlingliv, men inte för att vara en egen församling. Dessutom anger stiftet att kyrkoordningen borde gälla för alla församlingar, eller i andra hand bör Visby stift och kyrkokansliet kunna söka praktiska lösningar i förhållande till respektive lands lagstiftning med syftet att säkerställa församlingens ecklesiologiska och svenskkyrkliga identitet. *Luleå stift* föreslår att det kan övervägas om bestämmelserna som rör Svenska kyrkan i utlandet bör samlas i ett eget kapitel i kyrkoordningen.

Göteborgs stift lämnar några generella synpunkter att beakta, exempelvis att utlandsförsamlingarna behöver tekniskt stöd för beslut om medlemskap, att föra medlemsavgifter och uppfylla krav på dataskydd. Vidare föreslås att utlandsförsamlingarna ska erbjudas tillgång till kyrklig it-plattform och Kyrksam, samt att clearing för kyrkliga handlingar i utlandsförsamlingar bör utredas.

Kyrkostyrelsens bedömning

Inriktningsbeslutet föregicks av ett omfattande arbete, som beskrivits närmare i promemoria och även i avsnittet 2.3 och 2.4.3 ovan. Där framgår det bland annat att under

åren 2016–2023 har ett flertal utredningar avseende Svenska kyrkan i utlandet genomförts. Det har varit såväl juridiska-, som verksamhetsutredningar. Teologiska överväganden för mobil verksamhet, ecklesiologiska perspektiv samt kriterier för församlingar och andra verksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet.

En juridisk genomgång av varje församling har genomförts. Det har även genomförts verksamhetsutredningar av församlingarna. Efter genomförda utredningar har samråd hållits med respektive församlings kyrkoherde och kyrkoråd. Möjlighet gavs då att lämna synpunkter och förslag på tillägg till såväl den juridiska genomgången som verksamhetsutredningen. Resultatet av utredningarna och samråden sammanfattades i rådets promemoria tillsammans med rådets överväganden. Kyrkostyrelsen kan konstatera att rådet fastställde promemorian utan några reservationer.

Arbetet med att uppnå en långsiktigt hållbar utlandskyrka har också tagits upp vid olika samlingar som kyrkokansliet har hållit med medarbetare och förtroendevalda inom Svenska kyrkan i utlandet. Kyrkostyrelsen kan vidare konstatera att det funnits en dialog mellan kyrkokansliet och församlingarna.

Det finns således redan omfattande utredningar gjorda och att i detta läge fördröja fortsatt utveckling mot en hållbar utlandskyrka för att göra ytterligare utredningar är enligt kyrkostyrelsen varken nödvändigt eller lämpligt. Synpunkter på organisationsförändringen i stort kan inte tas vidare i detta aktuella ärende som gäller vissa förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Frågan om ett kapitel i kyrkoordningen för Svenska kyrkan i utlandet övervägs inte vidare inom ramen för detta ärende, eftersom det omfattar fler bestämmelser än nu aktuella. Frågan har tidigare behandlats av kyrkomötet när nuvarande ordning beslutades. Frågan om Svenska kyrkan i utlandets förhållande till kyrkoordningen, som Visby Stift tar upp, är en övergripande ändring som inte kan utredas inom nu aktuella ärende.

Uppdelningen av främjande- och tillsynsuppdraget för Svenska kyrkan i utlandet är en fråga som tidigare utretts. Kyrkostyrelsen anser att det saknas anledning att överväga frågan ytterligare inom ramen för detta ärende. Förslagen från Göteborgs stift kan fortsatt övervägas inom det löpande arbetet inom Svenska kyrkan i utlandet.

2.6 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

De föreslagna ändringarna i kyrkoordningen medför inte några direkta konsekvenser specifikt för barn. Förslagen syftar dock till att möjliggöra den organisationsförändring som kyrkostyrelsen bedömt vara nödvändig för att uppnå en långsiktigt hållbar utlandskyrka, genom vilken resurser kan sparas och användas mer effektivt, allt i syfte att förbättra möjligheterna för församlingar och präster att utföra sina uppgifter. Den organisationsförändring som förslagen syftar till kan mot denna bakgrund antas ha positiva konsekvenser för de barn som kommer i kontakt med Svenska kyrkan i utlandet.

Övriga konsekvenser

Övriga konsekvenser av de föreslagna kyrkoordningsändringarna återfinns under respektive avsnitt under överväganden och förslag. Sammanfattningsvis kan följande konsekvenser framhållas.

De föreslagna kyrkoordningsändringarna syftar till att möjliggöra den organisationsförändring som kyrkostyrelsen bedömt vara nödvändig för att uppnå en långsiktig-

tigt hållbar utlandskyrka. De organisationsförändringar som föreslås innebär att utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka sinsemellan, dels genom tecknande av avtal, dels genom en obligatorisk samverkanskommitté. Inom ramen för den samverkan finns möjligheter för församlingarna att finna olika lösningar i syfte att effektivisera sitt arbete. Kyrkostyrelsen kommer genom sitt kansli att tillhandahålla mallar avseende samförståndsavtalen, vilka kan tjäna som hjälpmedel i arbetet med att avtalsvägen utforma ramarna för samverkanskommitténs arbete. Förslaget om församlingssamverkan innebär att församlingarna i respektive land består som enskilda församlingar med ansvar för sin verksamhet och som arbetsgivare, samtidigt som former skapas för en utökad samverkan församlingarna emellan. Förslaget erbjuder ett stort mått av flexibilitet, sett till samverkans praktiska innebörd och utformning.

Genom förslagen om tillägg i församlingsinstruktionen, avseende dels församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen, dels avseende det diakonala samhällsansvaret respektive den ekumeniska samverkan, sker ett förtydligande avseende såväl församlingens verksamhetsområde som verksamheten i sig. Det är ur såväl ett tillsyns- som främjandeperspektiv angeläget att skapa ytterligare tydlighet och förutsägbarhet inom nämnda områden.

Förslagen som avser den prästerliga organisationen svarar mot en utökad samverkan församlingarna emellan. De innebär också att kyrkoherdens ställning som självskrivna ledamot i kyrkorådet stärks ur ett kyrkorättsligt perspektiv.

Förslagen i den del som avser mobil verksamhet innebär att den mobila verksamheten knyts till en utlandsförsamling och kyrkoherde, utan att för den skull hör till församlingsverksamheten och kyrkorådets ansvar. Kyrkorådet kommer dock i många fall vara den mobila prästens arbetsgivare. Genom denna ordning kommer den mobila prästen, på ett annat sätt än i dag, närmare Svenska kyrkan i utlandets vardagsarbete och blir del i ett arbetslag, dock med speciella arbetsuppgifter. Genom att kyrkoherden är den mobila prästens arbetsledare skapas en pastoral ledning för denna verksamhet och genom införandet av pastorala planer skapas, på motsvarande sätt som gällande arbetet med en församlingsinstruktion, förutsebarhet och tydlighet i verksamheten.

Förslaget om att Svenska kyrkan på nationell nivå inte längre ska vara arbetsgivare för utsänd personal syftar till att undanröja flertalet administrativa problem och därigenom möjliggöra enklare och förbättrade anställningsförhållanden. Även om Svenska kyrkan på nationell nivå i framtiden inte kommer att vara arbetsgivare för utsänd personal, kommer dock kyrkostyrelsen fortsatt ha viktiga uppgifter relaterat till lokala anställningar. Det handlar exempelvis om medhjälp till rekrytering, överblick över anställningsvillkor vad gäller löner, pensioner och andra förmåner för att en så vitt möjligt gemensam nivå ska kunna upprätthållas. Pågående anställningar där Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal berörs inte av de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen. Svenska kyrkan på nationell nivå är därmed fortsatt arbetsgivare för sådan personal till dess dessa anställningar avslutas.

Vad avslutningsvis gäller förslagen om ändringar i 59 kap. kyrkoordningen om Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund, innebär dessa ett tydliggörande av under vilka förutsättningar beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ, samarbetsavtal om särskild ekumeniska samverkan och vänförsamlingsavtal kan ingås inom och avseende Svenska kyrkan i utlandet. Förslagen bidrar till enhetlighet och förutsebarhet avseende nämnda frågor.

2.7 Kommentarer till bestämmelserna

2.7.1 Förslaget till ändringar i kyrkoordningen

2 kap.

9 §

Bestämmelsen ändras genom att ett nytt andra stycke införs, genom vilket det klargörs att inom Svenska kyrkan i utlandet leder kyrkoherden även den mobila verksamheten.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.5.

14 §

Bestämmelsen är ny. Den anger att utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. För sådan samverkan ska församlingarna bilda en samverkanskommitté. Kyrkoherden är en av ledamöterna i samverkanskommittén.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén.

Det bör noteras att det saknas möjlighet för kyrkoherden att utse någon annan präst i sitt ställe att vara ledamot i samverkanskommittén.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.1.

4 kap.

6 §

Bestämmelsen ändras genom att ett nytt andra stycke införs genom vilket det klargörs att kyrkoherdens ställning som ledamot i kyrkorådet även gäller inom Svenska kyrkan i utlandet.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.4.

6 a §

Bestämmelsen är ny och klargör en utlandskyrkoherdes rätt att utse en präst som arbetar i en församling inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i kyrkorådet i den församlingen. Bestämmelsen motsvarar i stora delar regleringen i 5 kap. 6 § kyrkoordningen, enligt vilken kyrkoherden i ett pastorat får utse en präst som arbetar i en församling att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i församlingsrådet, dock med vissa anpassningar. Bestämmelsen blir endast aktuell att tillämpa i de fall en utlandskyrkoherde är kyrkoherde för mer än en församling. Den präst som kyrkoherden kan utse i sitt ställe avser en präst i en annan församling än den i vilken kyrkoherden är anställd, vilket framgår av första stycket. Kyrkoherden är därmed alltid ledamot i kyrkorådet för den församling i vilken kyrkoherden är anställd.

Förordnandet ska avse den tid för vilka övriga ledamöter har valts. Kyrkoherden ska underrätta kyrkorådets ordförande om förordnandet, det vill säga ordföranden för det kyrkoråd som förordnandet avser. Om en utsedd präst är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde kan kyrkoherden tjänstgöra i stället, dock utan att ha någon skyldighet att tjänstgöra. Kyrkoherden kan återkalla förordnandet.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.4.

7 §

Bestämmelsen ändras genom att ett nytt andra stycke införs genom vilket det dels klargörs att kyrkoherdens närvarorätt enligt bestämmelsen även gäller inom Svenska kyrkan i utlandet, dels genom att det klargörs att den rätt som tillkommer kyrkoherden enligt första stycket även gäller en sådan präst som kyrkoherden för en utlandsförsamling utsett i sitt ställe enligt bestämmelserna i 6 a § första stycket.

Av den föreslagna bestämmelsen i 2 kap. 14 § kyrkoordningen framgår att kyrkoherden är ledamot i en sådan samverkanskommitté som ska finnas avseende utlandsförsamlingarna inom samma kyrkoherdes tjänstgöringsområde. Kyrkoherden kan inte utse någon annan präst i sitt ställe som ledamot i samverkanskommittén.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.4.

31 kap.

16 §

Bestämmelsen ändras genom att en justering görs i tredje punkten, vilken handlar om präster som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå. Justeringen innebär att formuleringen ”och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet” utgår, detta med anledning av att det inte längre kommer att finnas präster anställda hos Svenska kyrkan på nationell nivå, verksamma i Svenska kyrkan i utlandet.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.6.

32 kap.

16 §

Bestämmelsen ändras genom att en justering görs i tredje punkten, vilken handlar om diakoner som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå. Justeringen innebär att formuleringen ”och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet” utgår, detta med anledning av att det inte längre kommer att finnas diakoner anställda hos Svenska kyrkan på nationell nivå, verksamma i Svenska kyrkan i utlandet.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.6.

34 kap.

3 a §

Bestämmelsen ändras genom att andra stycket, vilket anger att Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet, utgår.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.6.

12 a §

Bestämmelsen reglerar fortsatt vissa särskilda förhållanden som ska gälla avseende tillsättning av präst i Svenska kyrkan i utlandet, men har givits ett nytt innehåll mot bakgrund av att kyrkostyrelsen inte längre ska besluta om tillsättningar av präster inom Svenska kyrkan i utlandet.

I första stycket regleras en yttranderätt för berörda kyrkoråd inför tillsättning av en befattning som kyrkoherde inom Svenska kyrkan i utlandet. Eftersom de berörda kyrkoråden ska yttra sig över de behöriga sökandena måste Domkapitlet i Visby stift besluta i behörighetsfrågan innan kyrkoråden avger sina yttranden.

I andra stycket regleras en rätt för kyrkostyrelsen att yttra sig inför beslut om tillsättning av en befattning som kyrkoherde inom Svenska kyrkan i utlandet.

I ett nytt tredje stycke regleras en rätt för kyrkostyrelsen yttra sig enligt andra stycket även gäller innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som komminister i en utlandsförsamling vars kyrkoherde är anställd i en annan utlandsförsamling. Yttranderätten avseende komministrar omfattar inte komministrar som ska tjänstgöra i den församling i vilken kyrkoherden är anställd.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.6.

13 §

Bestämmelsen ändras genom att andra stycket, vilket reglerar kyrkostyrelsens skyldighet att översända de handlingar som avses i första stycket, utgår. Av regleringen i 34 kap. 3 a § tredje stycket samt 34 kap. 13 § första stycket och 34 kap. 14 § andra stycket följer att den som ska besluta om tillsättningen av präster och diakoner i Svenska kyrkan i utlandet ska översända ansökningshandlingarna och platsannonsern till domkapitlet.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.6.

57 kap.**7 a §**

Bestämmelsen ändras dels genom en omarbetning av och tillägg i andra stycket avseende innehållet i en församlingsinstruktion för Svenska kyrkan i utlandet, dels genom att benämningen ”övriga utlandsverksamheter”, liksom till ”övriga utlandsverksamheter” alternativa benämningar, utmönstras ur bestämmelsen.

I det omarbetade andra stycket anges i fyra punkter vad en församlingsinstruktion för en utlandsförsamling ska innehålla. Den ska enligt punkten 1, i likhet med vad som tidigare gällt, innehålla det som anges i 5 § punkten 2. Vidare införs tre nya punkter, vilka anger att församlingsinstruktionen också ska innehålla en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen (punkten 2), en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer (punkten 3) samt en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund (punkten 4).

Med hänsyn till att bestämmelsen endast kommer att avse en typ av församlingsinstruktion, nämligen församlingsinstruktion för församlingar, ändras rubriken närmast före bestämmelsen till att omnämna ”församlingsinstruktion” i singular.

Övervägandena finns i avsnitten 2.5.2 och 2.5.3.

7 b §

Bestämmelsen är ny liksom de två rubrikerna närmast bestämmelsen. I bestämmelsens första stycke anges att det för varje mobil verksamhet ska finnas en pastoral plan och vad den ska innehålla enligt sex punkter. I bestämmelsens andra stycke anges av vem och på vilket sätt förslag till den pastorala planen utarbetas.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.5.

7 c §

Bestämmelsen är ny liksom rubriken närmast före bestämmelsen och reglerar hur utfärdande och ändring av den pastorala planen sker.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.5

59 kap.**3 §**

Bestämmelsen ändras genom att ett nytt andra stycke införs, i vilket anges att kyrkostyrelsen inom sitt uppdrag att främja verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet kan besluta om sådana medlemskap som avses i första stycket efter hörande av Domkapitlet i Visby stift.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.7.

4 §

Bestämmelsen ändras genom att ett nytt andra stycke införs, i vilket anges att bestämmelsens första stycke även gäller för en utlandsförsamling.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.7.

7 §

Bestämmelsen ändras genom att två nya stycken införs i vilka klargörs vad som i sammanhanget gäller avseende Svenska kyrkan i utlandet. I det nya andra stycket klargörs under vilka förutsättningar en utlandsförsamling kan träffa samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan och i det nya tredje stycket klargörs under vilka förutsättningar som kyrkostyrelsen, inom sitt uppdrag att främja verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet, kan träffa motsvarande avtal.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.7.

9 §

Bestämmelsen ändras genom att ett nytt tredje stycke införs, i vilket anges att bestämmelsens första och andra stycken även gäller för en utlandsförsamling.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.7.

3 Valsedelsdistributionen

3.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

3.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att 38 kap. 32 och 33 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 kap.

32 §

Kyrkostyrelsen tillhandahåller på beställning av en nomineringsgrupp *de* valsedlar som ska användas vid valen.

Kyrkostyrelsen tillhandahåller på beställning av en nomineringsgrupp valsedlar motsvarande 0,7 per röstberättigad i respektive valkrets som nomineringsgruppen ställer upp i.

Blanka valsedlar (valsedlar enligt 34 § med enbart valbeteckning) ska i god tid före valet finnas hos valnämnderna, på samtliga pastorsexpeditioner och stiftskanslier i landet samt på kyrkokansliet.

33 §

En nomineringsgrupp som vill beställa valsedlar hos kyrkostyrelsen ska betala dessa i förskott, i den mån inte beslut om bidrag har fattats enligt andra stycket.

En nomineringsgrupp som vill beställa valsedlar hos kyrkostyrelsen ska betala dessa i förskott, i den mån inte beslut om bidrag har fattats enligt andra och tredje styckena.

Beslut att bidrag ska utgå enligt viss enhetlig grund till nomineringsgrupp, som är eller genom valet blir företrädd i det organ som valet avser, får fattas

Bidrag högst motsvarande kostnaden för den beställning som enligt 32 § första stycket får göras hos kyrkostyrelsen får utgå till nomineringsgrupp som är eller genom valet blir företrädd i det organ som valet avser. För det fall bidrag utgår ska nämnda nomineringsgrupper behandlas lika.

- *i fråga om val till kyrkofullmäktige av församlingen eller pastoratet,*
- *i fråga om val till stiftsfullmäktige av stiftet, och*
- *i fråga om val till kyrkomötet av detta.*

- Beslut att bidrag ska utgå får fattas*
- *i fråga om val till kyrkofullmäktige av församlingen eller pastoratet,*
- *i fråga om val till stiftsfullmäktige av stiftet, och*
- *i fråga om val till kyrkomötet av detta.*

Detta beslut träder i kraft omedelbart.

3.3 Ärendet och dess beredning

Vid kyrkomötet 2023 beslutades att bifalla ett motionsförslag om att kyrkostyrelsen inför kyrkovalet 2025 ska genomföra en samlad distribution av alla via kyrkostyrelsen tryckta valsedlar direkt från tryckeri till respektive valnämnd. Mot bakgrund av nämnda uppdrag upprättades under början av 2024 en inomkyrklig promemoria *Valsedelsdistributionen*. Ansvaret för valsedelsdistributionen är inte närmare reglerat i kyrkoordningen, utan regleras enbart i de närmare bestämmelserna om direkta val. Däremot finns det i sammanhanget relevanta bestämmelser om bidrag och beställning av valsedlar i 38 kap. 32 och 33 §§ kyrkoordningen. För att det ska vara praktiskt möjligt att uppfylla kyrkomötets beslut om en ändrad ansvarsfördelning vad gäller distributionsfrågan föreslås i den upprättade promemorian vissa förändringar i ovan nämnda bestämmelser vad gäller hur många valsedlar en grupp kan beställa via kyrkostyrelsen. Detta får i sin tur även följdverkningar för hur stort bidrag som kan utgå för sådana valsedlar.

Ovan nämnda promemoria med förslag till ändringar i kyrkoordningen remitterades i början på februari till samtliga nomineringsgrupper med mandat i kyrkomötet, samtliga stift, fem församlingar/pastorat inom varje stift, Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprövningsnämnd, Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Remissvar har inkommit från fyra nomineringsgrupper, tio stift, 15 församlingar/pastorat samt Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. De fyra nämnderna samt två stift har meddelat att de avstår från att lämna några synpunkter. En majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt de föreslagna ändringarna. Både bland de som tillstyrker respektive avstyrker de föreslagna ändringarna framförs dock synpunkter kring hur ärendet beretts och att det tagits beslut om en ändrad valsedelsdistribution utan att frågan varit föremål för någon utredning.

3.4 Bakgrund

3.4.1 Gällande ordning

Kyrkostyrelsen tillhandahåller enligt 38 kap. 32 § kyrkoordningen på beställning av en nomineringsgrupp de valsedlar med förtryckta uppgifter om gruppen och kandidater som ska användas vid valen, det vill säga så kallade *namnvalsedlar*. Samordningen av tryckning och distribution syftar dels till att vara kostnadsbesparande, dels till att valsedlarna ska få enhetligt utseende. Utöver beställda namnvalsedlar tillhandahåller kyrkostyrelsen även blanka valsedlar som ska finnas på alla röstmottagningsställen.

En nomineringsgrupp som vill beställa valsedlar hos kyrkostyrelsen ska enligt 38 kap. 33 § första stycket betala dessa i förskott, i den mån inte bidrag utgår. Beslut om bidrag regleras i andra stycket samma paragraf. Av bestämmelsen framgår att det är församlingen eller pastoratet som fattar beslut om bidrag i fråga om val till kyrkofullmäktige, stiftet som fattar beslut om bidrag i fråga om val till stiftsfullmäktige respektive kyrkomötet som fattar beslut om bidrag i fråga om val till organet själv. Vidare framgår det att bidrag ska utgå enligt viss enhetlig grund om beslut om bidrag väl medges. Med detta avses *att* den som beslutar om bidrag anger efter vilken grund bidrag ska utgå, *att* samma principer ska gälla för alla som får bidrag och *att* alla som uppfyller villkoren att vara eller bli representerade i det beslutande organet får bidrag. Vanligen ges bidrag till tryckning av ett visst antal valsedlar i förhållande till antalet röstberättigade.

Beställning av namnvalsedlar görs i Grupp- och kandidatsystemet (Gkand). Vid beställningen anger nomineringsgrupperna hur många valsedlar av ett visst slag som

gruppen vill beställa samt önskade leveransadresser. Valsedlar trycks och levereras från mitten av juni till augusti valåret. Vid kyrkovalet 2021 kunde nomineringsgrupperna ange sex olika leveransadresser för valsedlar till kyrkomötet respektive en adress per valkrets för valsedlar till stiftsfullmäktige. För val till kyrkofullmäktige kunde en leveransadress anges. Kyrkostyrelsen ansvarar för tryck och distribution av valsedlarna till de angivna adresserna, varefter nomineringsgrupperna har i ansvar att senast 18 dagar före valet distribuera sina valsedlar till valnämnderna. Nomineringsgruppernas ansvar enligt ovan är reglerat i 24 § tredje stycket, kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2024:2) med närmare bestämmelser om direkta val. En valnämnd kan dock enligt fjärde stycket samma bestämmelse, besluta om att valsedlar som den får vid en senare tidpunkt också ska läggas ut. En nomineringsgrupp har enligt femte stycket vidare möjlighet att själv lägga ut sina valsedlar på ett röstmottagningsställe. Av nämnda bestämmelse framgår indirekt att det är nomineringsgrupperna som har ansvar för distributionen av namnvalsedlarna till de respektive valnämnderna. Utöver detta är dock själva distributionen oreglerad.

3.4.2 Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågor som berör valsedelsdistributionen har behandlats vid kyrkomötet vid ett flertal tillfällen och har bland annat lett till en utökning av antalet leveransadresser för valsedlar till kyrkomötet samt att valnämnden ansvarar för utläggning av valsedlar som tillhandahållits från nomineringsgrupperna. Även frågan om att kyrkostyrelsen ska ansvara för distributionen av valsedlar direkt från tryckeri till respektive valnämnd har varit föremål för behandling vid 2013 års kyrkomöte, efter att ett sådant förslag lagts fram i motion 2013:45. Motionen ledde till att kyrkostyrelsen – efter förslag av organisationsutskottet i betänkandet O 2013:14 – fick i uppdrag av kyrkomötet att inom ramen för en utvärdering av 2013 års kyrkovalet göra en fördjupad analys av motionen och återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar som berör de kyrkliga valens administration. Kyrkostyrelsen återkom vid kyrkomötet 2017 med en fördjupad analys – redovisad i KsSkr 2015:2, bilaga 3 s. 52 – som visade att en distribution direkt från tryckeri till respektive valnämnd skulle få ett antal konsekvenser.

För församlingar och pastorat skulle förslaget innebära ett ökat krav på bemanning under sommarmånaderna. [...]

För nomineringsgrupperna skulle förslaget innebära en minskad arbetsbörda eftersom själva distributionen av nomineringsgruppernas valsedlar helt överflyttas till Svenska kyrkans personal och valnämnderna. Förslaget skulle dock även för nomineringsgrupperna medföra en ökad administration genom att grupperna redan i samband med beställning av valsedlar måste ange hur många valsedlar som ska distribueras till respektive valnämnd. [...]

För kyrkostyrelsens valkansli skulle förslaget innebära ett behov av att utveckla en beställningsfunktion för valsedlar samt utökade personalresurser. [...]

För enbart kyrkokansliets valkansli bedöms förslaget innebära ökade kostnader med ca 3,1 miljoner kronor. Därutöver antas ytterligare kostnader tillkomma för församlingar och pastorat tillsammans med andra konsekvenser, t.ex. i form av förändrad semesterplanering eftersom en beredskap att omhänderta valförsändelser under sommarmånaderna måste finnas i varje pastorat eller församling som inte ingår i ett pastorat.

Sammantaget bedömde kyrkostyrelsen att de ovan redovisade ökade kraven på valadministrationen i kombination med de väsentligt ökade kostnaderna inte stod i proportion till vinsten för kyrkovalets genomförande i dess helhet och att det mot den bakgrunden saknades skäl att förändra valedelsdistributionen på det sätt som föreslagits. I syfte att underlätta valedelsdistributionen för nomineringsgrupperna beslutade dock kyrkostyrelsen att utöka antalet leveransadresser för valedlar till kyrkomötet från tre till sex i respektive valkrets.

Vid kyrkomötet 2021 behandlades frågan om valedelsdistributionen återigen. Genom bifall till motion 2021:61 beslutade kyrkomötet att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda möjligheten att ge stiftet i uppdrag att ansvara för distributionen av valedlar till kyrkomötet och stiftsfullmäktige. Kyrkostyrelsens arbetsutskott föreslog i september 2022 att kyrkomötets uppdrag skulle fullgöras genom en utökning av tre leveransadresser per valkrets vid beställning av valedlar till stiftsfullmäktige. I februari 2023 beslutade dock kyrkostyrelsen – med ändring av arbetsutskottets tidigare förslag – att ärendet skulle återupptas, vilket sedermera ledde till att arbetsutskottet i april 2023 beslutade om att en formell remiss rörande frågan om valedelsdistributionen skulle skickas ut till stiftsstyrelserna. Remissutfallet från stiftsstyrelserna var tydligt på så sätt att samtliga tolv stift som inkom med svar avstyrkte förslaget om att ge stiftet i uppdrag att ansvara för distributionen av valedlar till kyrkomötet och stiftsfullmäktige. Även motiven var samstämmiga och följde den argumentation som stiftens direktorer tidigare lagt fram angående att stiftet varken har de personella eller logistiska resurser som krävs för att överta ansvaret. Vidare skulle såväl kostnaderna för stiftet som belastningen på den personal som arbetar med kyrkovalet på stiftet öka. Stiftet framhöll även att de inte har lokaler som är anpassade för den lagerhållning och hantering som skulle behövas om ansvaret för valedelsdistributionen övergick på dem. Flera stift anförde också att det demokratiska ansvaret för kyrkovalet skulle fråntas nomineringsgrupperna genom förslaget. Flertalet stift anförde samtidigt att de välkomnade initiativet att förenkla distributionen av valedlar och valde att som tillägg till den fråga kyrkostyrelsen ställt att föreslå vidare utredning av möjligheten att distribuera valedlar direkt från tryckeri till valnämnderna.

Mot bakgrund av remissutfallet beslutade kyrkostyrelsens arbetsutskott den 8 november 2023 (§ 104) att föreslå kyrkostyrelsen att uppdraget från kyrkomötet 2021 skulle fullgöras genom en utökning av tre leveransadresser per valkrets vid beställning av valedlar till stiftsfullmäktige, så som tidigare föreslagits av arbetsutskottet i september 2022. Efter kyrkomötets beslut att bifalla motion 2023:66 beslutade dock kyrkostyrelsen vid sitt sammanträde den 22 november 2023 (§ 99) att återremittera ärendet för fortsatt beredning (se KS 2023-1104).

3.4.3 Motion 2023:66

Som framhållits inledningsvis grundar sig förslaget om att kyrkostyrelsen från och med kyrkovalet 2025 ska ansvara för valedelsdistributionen på en motion som lades fram till kyrkomötet 2023. Motion 2023:66 innehöll sammanlagt tre förslag, varav de övriga två var att kyrkostyrelsen *dels* ska återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att en begränsning införs när det gäller hur stort bidrag för valedlar som maximalt kan utgå om församlingar/pastorat, stift och kyrkomötet beslutar om ett sådant bidrag, *dels* ska säkerställa att kostnaderna för valedlar och valedelsdistribution fördelas på nationell nivå, stiftsnivå samt lokal nivå avseende de tre valen.

Motionen behandlades vid kyrkomötet av organisationsutskottet som i sitt betänkande O 2023:5 konstaterade att det redan pågår en utredning rörande valsedelsdistributionen och att resultatet av denna behöver inväntas innan kyrkostyrelsen ges ett nytt uppdrag som berör samma fråga. Vidare framhölls att en ordning där alla valsedlar skickas samlat från tryckeri till respektive valnämnd riskerar att lägga ett ansvar på valnämnderna som de varken har personella resurser eller lokaler för. Utskottet konstaterade också att förslaget inte varit föremål för någon utredning eller en sådan bredare granskning som ett remissförfarande innebär, vilket sågs som en brist. Mot bakgrund av den pågående valdistributionsutredningen ansåg dock utskottet att någon ny utredning i frågan inte borde tillsättas. Utskottet framhöll vidare att det finns ett värde i att nomineringsgrupperna har ett visst ansvar för valsedelsdistributionen inför kyrkovalen. Sammantaget ansåg utskottet att motionen i sin helhet skulle avslås. Kyrkomötet beslutade dock att bifalla hela motionen.

3.4.4 Tryck och distribution av valsedlar

Inför 2021 års kyrkoval trycktes 96 miljoner valsedlar, varav 4,5 miljoner var blanka valsedlar. Resterande 91 miljoner valsedlar var så kallade *namnvalsedlar* beställda av 602 nomineringsgrupper fördelat på 3 011 leveransadresser. Den beräknade kostnaden för namnvalsedlarna – inklusive fraktkostnad – uppgick till cirka 5 miljoner kronor. Den faktiska kostnaden blev dock 7,2 miljoner kronor inklusive frakt. Utslaget per namnvalsedel uppgick kostnaden således till cirka 7,5 öre exklusive moms (9 öre inklusive moms). Att den faktiska kostnaden blev totalt sett cirka 2,2 miljoner högre än den beräknade kostnaden berodde framför allt på ökade fraktkostnader, men även dyrare papper. Eftersom kyrkostyrelsen i förväg meddelat vad valsedlarna inklusive frakt skulle kosta valde kyrkostyrelsen att själv ta den ökade kostnaden på 2,2 miljoner kronor.

Som nämnts ovan i avsnitt 3.4.1 beställer nomineringsgrupper namnvalsedlar hos kyrkostyrelsen som samordnar med tryck och distribution. Finansieringen av valsedlar sker antingen genom bidrag eller att nomineringsgruppen själv står kostnaden. I tryckkostnaderna inräknas även kostnaderna för distribution av valsedlarna till nomineringsgrupperna. Om bidrag utgår sker betalningen genom avräkning av kyrkoavgiften vid clearingen till församlingar, pastorat och stift. Att bidrag utgår ska styrkas med ett intyg från det beslutande organet. Nomineringsgrupper som inte är berättigade till bidrag – eller som får bidrag utbetalt först om de blir representerade i det beslutande organet – måste betala för sina valsedlar i förskott.

För att valsedelshanteringen ska fungera finns det ett flertal olika it-system som på olika sätt samverkar kring allt ifrån beställningar och produktion av valsedlar till fakturering och bidragshantering. För en fullständig redogörelse över alla system som är inblandade hänvisas till promemorian *Valsedelsdistributionen (Ks 2024-0090)*, bilaga 1.

Kyrkostyrelsens förslag: Inför kyrkovalet 2025 ska kyrkostyrelsen genomföra en samlad distribution av alla via kyrkostyrelsen tryckta valsedlar direkt från tryckeri till respektive valnämnd. Som en följd av detta föreslås att det i kyrkoordningen införs en reglering som innebär att kyrkostyrelsen på beställning av en nomineringsgrupp tillhandahåller valsedlar motsvarande 0,7 per röstberättigad i respektive valkrets som nomineringsgruppen ställer upp i. Vidare föreslås att det bidrag som kan utgå för valsedlar beställda via kyrkostyrelsen begränsas på motsvarande sätt.

Ändrad paragraf: 38 kap. 32 och 33 §§.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker de föreslagna ändringarna. Även bland de som tillstyrker promemorians förslag framförs dock synpunkter som framför allt relaterar till ärendets beredning.

Lund stift tillstyrker de föreslagna ändringarna och framhåller att förslaget om att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att distribuera alla valsedlar direkt från tryckeri till valnämnderna ligger helt i linje med stiftets tidigare framförda viljeyttring gällande valedelsdistributionen i ärendet KS 2023-1104 (se ovan avsnitt 3.4.2). Vidare anför att stiftet förstår nödvändigheten i att begränsa antalet tryckta valsedlar till 0,7 per röstberättigad för att kunna genomföra och underlätta distributionen.

Även *Göteborgs stift* som tillstyrker de remitterade förslagen relaterar till ärendet KS 2023-1104 och framhåller att de ser med tillfredsställelse på att valsedlarna skickas direkt från tryckeri till respektive valnämnd i enlighet med vad stiftet tidigare förordat. De föreslagna ändringarna i kyrkoordningen framstår enligt stiftet som väl motiverade och rimliga. Stiftet efterfrågar dock ett förenklat förfarande vad gäller bidragshandlingen och väcker frågan om inte alla valsedlar skulle kunna bekostas av Svenska kyrkans gemensamma budget, för att ytterligare förenkla handlingen. I motsats till vad som lyfts fram i promemorian ställer sig stiftsstyrelsen frågande till om valnämnderna verkligen behöver fler eller andra lokaler jämfört med tidigare. Stiftet menar vidare att det behov som finns för nomineringsgrupper att få del av tryckta namnvalsedlar behöver lösas. Vidare efterfrågas en klar rutinbeskrivning över vem/vilken instans som ansvarar för vad, samt vad nomineringsgrupperna själva har ansvar för då distributionssättet av valsedlar förändras.

Stockholms stift anför att trots att det återstår en del utredningsarbete för att fullt ut klargöra alla förutsättningar och konsekvenser med anledning av kyrkomötets beslut, anser stiftet att en förändrad valedelsdistribution är nödvändig och det enda rätta med tanke på rådande förutsättningar med vare sig digitala val eller enhetliga valsedlar. Stiftet menar att såväl betydande kostnadsbesparingar som samordningsvinster kan uppnås med den samlade distributionen, samtidigt som miljö- och klimatavtrycken kan minskas och säkerheten kring leveranskedjan förbättras. Vidare anför stiftet att begränsningen på 0,7 valsedel per röstberättigad är fullt rimlig och framhåller som exempel att valdeltagandet i Stockholms stift var runt 23 procent för respektive val vid kyrkovalet 2021 och att det högsta valdeltagandet i en enskild församling låg på 34 procent. För att optimera fördelarna med den nya distributionen anser dock stiftet att distributionskedjan behöver förkortas genom upphandling av fler tryckerier spridda över landet. Vidare poängteras att det är viktigt för nomineringsgrupperna att kunna ha tillgång till del av de förtryckta namnvalsedlarna, vilket stiftet menar kan ske efter överenskommelse med aktuell valnämnd.

Luleå stift tillstyrker promemorians förslag till kyrkoordningsändringar, dock med en föreslagen justerad lydelse av 33 §. Stiftet föreslår att det läggs till ett ”högst” i 33 § andra stycket framför ordet ”motsvarande”, för att underlätta läsbarheten och förståelsen för kyrkoordningens bestämmelser samt bättre uppfylla punkten två i motion 2023:66. Stiftet anför vidare att beslut om valsedelsbidrag normalt fattas av de olika instanserna under hösten året före valet. Detta innebär att beslut om bidrag som överensstämmer med de föreslagna ändringarna i 32 och 33 §§ behöver beredas och i vissa fall även fastställas innan kyrkomötet 2024 fattat beslut om ändringar i ovan angivna bestämmelser. Nämnda förhållanden behöver enligt stiftet kommuniceras ut av både kyrkokansliet och stiftet för att undvika att något fullmäktige råkar fatta ett beslut som står i strid med de nya kyrkoordningsbestämmelserna eller vållar andra typer av problem.

Västerås stift tillstyrker de föreslagna ändringarna men framhåller samtidigt att det principiellt finns farhågor angående den demokratiska processen för ärendet, utifrån att beslutet om ändrad valsedelsdistribution fattades utan någon föregående utredning. Vidare betonas vikten av att alla förändringar som berör kyrkans valprocess hanteras med full insyn och efter grundlig analys av potentiella konsekvenser. Stiftet lyfter bland annat fram att det finns osäkerheter gällande de ekonomiska konsekvenserna av en förändrad valsedelsdistribution samt att det får ses som en demokratisk brist när systemuppdateringar behöver påbörjas innan den demokratiska processen fått ha sin gång.

Även *Strängnäs stift* framhåller att det är en avvikelse från vedertagen praxis att fatta beslut om större förändringar utan någon föregående utredning och betonar att den mycket begränsade tid som finns för kyrkostyrelsen att genomföra beslutet medför risker. Som exempel nämner stiftet risken för att systemutvecklingen inte håller tillräcklig kvalitet. Stiftet ser även en risk för att anvisningar för valets genomförande, såsom valhandböcker med mera, kan komma sent inpå valet, vilket i sin tur medför risk för att valet inte genomförs på korrekt sätt. Vidare ser stiftet även en risk med att valsedlar som nomineringsgrupper kan komma att trycka på egen hand inte blir helt identiska med de kyrkostyrelsen levererar när det till exempel gäller papperskvalitet och färg, vilket enligt stiftet möjligen skulle kunna riskera att valet eller enskilda valsedlar ogiltigförklaras. Strängnäs stift tillstyrker dock den föreslagna ändringen i 32 § och anför att ett bestämt antal valsedlar per röstberättigad, grupp och val sannolikt underlättar valnämndernas arbete. Stiftet avstyrker dock den föreslagna ändringen i 33 § med motiveringen att förslaget inte uppfyller kyrkomötets beslut om att det i kyrkoordningen ska säkerställas att kostnaderna för valsedlar och valsedelsdistribution fördelas på nationell-, stifts- respektive lokal nivå, vilket inte den föreslagna skrivningen gör.

Växjö stift tillstyrker de föreslagna ändringarna men vädjar samtidigt om en fördjupad analys rörande konsekvenserna för den lokala nivåns valnämnder och nomineringsgrupper. Även *Härnösands stift*, som tillstyrker det remitterade förslaget, framhåller att hanteringen av ärendet varit olycklig och menar att frågan borde varit föremål för utredning.

Både *Visby stift* och *Visby domkyrkoförsamling* tillstyrker de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen med tillägget att valsedelsbeställning och bidrag till valsedelskostnad får göras till närmaste 1000-tal i de fall valkretsen har så få röstberättigade att man inte kommer upp till 1 000 valsedlar samt att det i övriga fall ska vara närmaste 500-tal. Som skäl för det föreslagna tillägget anger instanserna att vid valet 2021 var minsta beställning 1 000 valsedlar och därefter kunde man öka på med 500 stycken. För det fall det inte kommer gå att beställa exakt antal valsedlar till nästa val menar

instanserna att det behövs ett förtydligande i kyrkoordningen om att minsta beställning är 1 000 valsedlar och att varje beställning därefter avrundas upp till närmaste 500-tal.

Nomineringsgruppen Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan (POSK) tillstyrker de föreslagna ändringarna och anför att den tidigare ordningen kring hur valsedlar distribuerats haft flera brister. POSK nämner bland annat att valsedlar som distribuerats ut av nomineringsgrupperna inte alltid tagits om hand på ett korrekt sätt, vilket lett till att kartonger med valsedlar kommit bort och att valsedlar därför inte funnits utlagda på rätt ställe när förtidsröstningen satt i gång. Även då valsedlar skickats med posten har det funnits osäkerhet om de faktiskt nått fram rätt till valnämnden. POSK framhåller även klimatpåverkan och att nuvarande ordning – där varje nomineringsgrupp kör ut sina egna valsedlar till valnämnderna – leder till en mängd transporter. När det gäller det som lyfts i promemorian om att en ändrad valsedeldistribution kommer att belasta valnämnderna genom behov av ökade personella resurser och lokaler för förvaring menar POSK att detta är påståenden som visar på brist i förståelse för hur distributionen och valnämndens hantering fungerat i tidigare kyrkoval. Gruppen anför vidare att i stället för att ta emot uppemot 20 leveranser av valsedlar kommer valnämnderna med den nya ordningen enbart behöva ta emot valsedlar vid något eller några få tillfällen. Mängden valsedlar som ska förvaras kommer enligt POSK inte heller att öka. Även om POSK anser att det i promemorian finns brister i hur valsedelshanteringen i praktiken går till, anser gruppen att de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen är bra och bidrar till att förtydliga bestämmelserna enligt det beslut som kyrkomötet har fattat. Dock efterfrågas ett gemensamt system för hur många valsedlar för valet till stift och kyrkomötet som en nomineringsgrupp kan beställa till respektive valnämnd och anger att exempelvis stiftsstyrelsen skulle kunna få i uppdrag att besluta om antal valsedlar till respektive valnämnd, eller att ett fördelningstal togs fram utifrån nomineringsgruppernas tidigare valresultat och storlek. Vidare framhåller POSK att det ska vara möjligt för nomineringsgrupperna att kunna hämta ut ett mindre antal valsedlar från sin egen grupp att använda i valrörelsen. POSK menar att detta både kommer förenkla arbetet för valkansliet och minimera onödiga kostnader för nomineringsgrupperna.

Nomineringsgruppen Öppen kyrka för alla (ÖKA) tillstyrker de föreslagna ändringarna och anför att den gemensamma valsedeldistributionen ska underlätta och vara till hjälp särskilt för de mindre nomineringsgrupperna, vilket de inte anser kommer fram i den remitterade promemorian, som de menar snarare belyser svårigheter. ÖKA betonar att kyrkomötets beslut ska genomföras oberoende av eventuella svårigheter som kan uppkomma under resans gång. Vidare framhåller gruppen att det måste vara möjligt att hitta en lösning så att nomineringsgrupper kan få hämta valsedlar hos valnämnden.

Även *nomineringsgruppen Centerpartiet (C)* tillstyrker förslagen i promemorian. C påpekar dock att eftersom beslutet fattats utan att konsekvenserna av förslagen belysts och analyserats är det svårt att tycka något annat än de förslag som ges, då de inte går att ställa mot en utredning, analys eller andra ställningstaganden. Mot bakgrund av detta föreslår C att en utvärdering görs under första halvan av 2026. Vidare framhålls att om syftet är att minska kostnaderna för valet vore det rimligt att nomineringsgrupper har möjlighet att beställa färre valsedlar än det angivna 0,7 valsedel per röstberättigad i respektive valkrets.

Västerås pastorat tillstyrker förslagen i promemorian och framhåller att det är en fördel att alla grupper får samma antal valsedlar och att detta även underlättar fördelningen av valsedlar per valdistrikt. Dock framhålls att faktorn skulle kunna vara 0,6 i stället för 0,7. Pastoratet tillstyrker även förslaget om att nomineringsgrupper som önskar fler valsedlar får trycka dessa på egen hand.

Mariestads församling tillstyrker de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen, men framför bland annat att kyrkomötet borde ha väntat med sitt beslut med anledning av den pågående utredningen om valsedelsdistributionen och att det inte verkar genomtänkt att göra större ändringar som kanske bara gäller för ett val.

Rimforsa församling har inget att erinra mot förslagen i den remitterade promemorian men efterfrågar svar på vad valnämndens kontroll av valsedlar innebär ansvarsmässigt. *Jönköpings församling* anför att mottagandet av valsedlar samt förvaring av dessa tillsammans med kontroller innebär ett merarbete för valnämnderna. Samtidigt ser församlingen att förslaget leder till en mera rationell och säker hantering av valsedlarna, varför de föreslagna ändringarna tillstyrks.

Skara stift, Linköpings domkyrkopastorat, Åre pastorat, Haninge pastorat, Lysekils pastorat och Gagnefs pastorat tillstyrker de föreslagna ändringarna utan närmare motivering. Lysekils pastorat påpekar dock att det är viktigt att listor på nomineringsgrupper utsänds i god tid innan valsedlar distribueras och att en avisering med spårningslänk skickas till pastoratet när valsedlarna skickas från tryckeriet.

Nomineringsgruppen Socialdemokraterna (S) avstyrker förslagen i promemorian och ifrågasätter att genomförandet av kyrkomötets beslut att bifalla motion 2023:66 är möjligt enligt gällande regler och beredningskrav. S lyfter bland annat fram att konsekvenserna för valnämnderna är outhärdliga både utifrån ekonomiskt/budgetperspektiv och personal/planeringsperspektiv och att det inte faller inom kyrkomötets beslutsmandat att outrett pålägga valnämnderna ett ekonomiskt och organisatoriskt större ansvar. Vidare påpekar S att förhållandet att systemutvecklingen måste påbörjas innan erforderliga regelverksändringar kunnat beslutas och trätt i kraft inte är ett seriöst sätt att arbeta på. S menar att detta förfarande riskerar att till framtida beslut åsidosätta den goda ordning som Svenska kyrkan på nationell nivå har arbetat efter under lång tid. Sammanfattningsvis framförs att för gruppen är det inte en fråga om huruvida man håller med om kyrkomötets beslut eller inte, utan att beslutet helt enkelt inte är möjligt att genomföra så som det är utformat.

Bodarne pastorat framför att det är odemokratiskt att fatta beslut i en så stor fråga utan att genomföra en ordentlig utredning och att det är olämpligt att genomföra ändringen till 2025. Pastoratet lyfter bland annat fram att en ändrad valsedelsdistribution kraftigt förändrar valnämndernas uppdrag och ansvar och att de ekonomiska eller organisatoriska konsekvenserna av en samlad distribution inte är analyserade, vilket enligt pastoratet utgör en stor brist och osäkerhetsfaktor. Pastoratet tillstyrker dock den föreslagna ändringen i 38 kap. 32 § kyrkoordningen om att en nomineringsgrupp enbart får beställa 0,7 valsedlar per röstberättigad.

Både *Filipstads församling* och *Ljusnans pastorat* avstyrker förslaget i promemorian. Som motivering för detta lyfter Ljusnans pastorat bland annat fram att beslutet om en ändrad valsedelsdistribution inte varit föremål för någon utredning med konsekvens- och riskbedömningar. Pastoratet lyfter även fram att det ur ett demokratiskt perspektiv funnit ett värde i att tillsammans med nomineringsgrupperna ha ett lokalt ansvar för valsedelsdistributionen inför kyrkovalet.

Även *Örebro pastorat* lyfter fram att det är problematiskt och mot vedertagen praxis att kyrkomötet fattat beslut om en ändrad valsedelsdistribution utan föregående utredning. Pastoratet framhåller vidare att kyrkostyrelsens mycket begränsade tid för att genomföra beslutet riskerar att få följder vad gäller till exempel kvalitén på systemändringar och tid för leverans av valhandböcker med mera. Vidare anför att det är problematiskt ur ett demokratiperspektiv med förflyttningen av ansvar för distributionen av valsedlar från nomineringsgrupperna till församlingar och pastorat. Pastoratet tillstyrker dock förslaget om att varje nomineringsgrupp som ställer upp i en valkrets får beställa samma antal valsedlar per röstberättigad, vilket enligt pastoratet

underlättar valnämndens arbete med fördelning av valsedlar. Vidare tillstyrks även den föreslagna justeringen i 33 § som relaterar till valsedelsbeställningen.

Färingsö församling lyfter fram en rad synpunkter såsom att mottagande, kontroll och en säker förvaring av valsedlar kräver såväl mer personella resurser som särskilda utrymmen. Vidare efterfrågas ett klagörande av vad ”kontroll” av valsedlarna innebär. Församlingen tycker inte heller att fördelarna med de föreslagna nya valsedelsrutinerna står i proportion till de kostnader som dessa medför genom till exempel utveckling av it-system. Sammanfattningsvis föreslår församlingen att man grundligt och i lugn och ro fortsätter att utreda frågan om nya valsedelsrutiner baserat på resultatet av den remissrunda som förevarit, i syfte att uppnå samstämmighet i saken i såväl kyrkomöte, kyrkostyrelse, organisationsutskottet som kyrkokansliet och att en eventuell ny valsedelshantering tillämpas först inför kyrkovalet 2029.

Nyköpings församling avstyrker de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen och anför sammanfattningsvis att några ändringar inte ska genomföras innan valet 2029 när alla utredningar på kyrkokansliet är klara. Vidare påpekas att det behövs ett samlat grepp om kyrkovalet och att detta förslag ska bearbetas tillsammans med övriga utredningar och att säkerhet och demokrati inte får äventyras. Som skäl för att avstyrka förslagen lyfter församlingen bland annat fram bristen på konsekvensanalys och att det finns en rad osäkerhetsfaktorer så som vad förändringen innebär kostnadsmissigt, hur valnämndens ansvar förändras, hur personalbemanningen ska säkras när det är osäkert när valsedlarna levereras, samt när och hur församlingarnas kyrkofullmäktige ska ta beslut om bidrag. Församlingen framhåller även behovet av information till nomineringsgrupper som numera kommer behöva beställa valsedlar på egen hand om de önskar ytterligare valsedlar för valarbetet.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (Skao) varken tillstyrker eller avstyrker förslaget, utan noterar endast att kyrkomötet beslutat att genomföra en samlad distribution av valsedlar och att detta kan påverka semesterförläggningen för anställda på lokal nivå, särskilt i mindre enheter. Skao framhåller att det är av stor vikt att stiftsstyrelserna tidigt efter beslut om den nya ordningen informerar valnämnder och kyrkoherdar om vikten av att planera bemanning för att kunna ta emot leveranserna och samtidigt följa de bestämmelser som gäller i såväl lag som kollektivavtal vid förläggning av semesterledighet.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som framhållits i bakgrunden har valsedelsdistributionen varit en omdiskuterad fråga under många år. Vid kyrkovalet 2021 trycktes 96 miljoner valsedlar som sedermera distribuerades ut till drygt 3 000 olika adresser. Det stora antalet valsedlar som trycks, tillsammans med det faktum att valsedlar ska levereras till alla Svenska kyrkans församlingar över hela landet, gör att distributionsfrågan väcker engagemang och debatt. Oaktat vem som bär ansvar för distributionen krävs omfattande resurser i form av personal, lokaler och pengar för att det ska finnas valsedlar på alla röstmottagningsställen när kyrkovalet äger rum.

Kyrkomötet har genom sitt beslut hösten 2023 tagit ställning till att det yttersta ansvaret för valsedelsdistributionen ska flyttas över från nomineringsgrupperna till kyrkostyrelsen. Som flertalet remissinstanser påpekat har beslutet om att kyrkostyrelsen ska ansvara för distributionen tagits utan att frågan varit föremål för någon utredning. Detta gör att konsekvenserna av förslaget inte har belysts och analyserats närmare så som är brukligt innan större ändringar föreslås, vilket inte heller kyrkostyrelsen ser som ett optimalt eller hållbart arbetssätt. I och med att det finns en tidsangivelse i motionen om att ansvaret för distributionen ska gå över på kyrkostyrelsen redan till

kyrkovalet 2025, har det inte heller funnits möjlighet för kyrkostyrelsen att självt göra en ingående konsekvensanalys. Då kyrkostyrelsen har att följa den demokratiska beslutsprocessen har styrelsen i stället arbetat efter att på bästa möjliga sätt – utifrån förevarande förutsättningar – försöka lösa att ansvaret för valsedelsdistributionen ska flyttas över från nomineringsgrupperna till kyrkostyrelsen till kyrkovalet 2025.

Som nämnts i bakgrunden fanns det tre olika förslag/punkter i motion 2023:66, vilka alla bifölls av kyrkomötet. Det är dock endast den första punkten som ska finnas på plats till kyrkovalet 2025. På grund av den korta tid som finns för kyrkostyrelsen att genomföra kyrkomötets beslut om att ändra ansvaret för valsedelsdistributionen, har kyrkostyrelsen därför valt att i denna skrivelse endast beakta punkten ett i motion 2023:66. Indirekt berörs dock även punkterna två och tre av kyrkostyrelsens förslag, vilket förtydligas närmare nedan. Vissa remissinstanser framhåller en oro för att den korta tid som står till buds för att ändra ansvaret för valsedelsdistributionen på olika sätt skulle kunna påverka såväl kvalitén på systemen som den praktiska valsedelhanteringen, vilket i sin tur skulle kunna riskera att valet inte genomförs på korrekt sätt. Angående denna oro vill kyrkostyrelsen förtydliga att arbetet med att utveckla systemen redan har påbörjats. Både *Västerås stift* och *nomineringsgruppen S* påpekar bristerna i att påbörja systemutveckling innan erforderliga regelverksändringar beslutats och trätt i kraft. Kyrkostyrelsen är inte av annan uppfattning. Samtidigt behöver kyrkostyrelsen ta ansvar i den uppkomna situationen, vilket är anledningen till att systemutvecklingen påbörjats innan regelverksändringarna finns på plats. Ju längre tid som finns till förfogande till systemutveckling, desto mindre risk för att eventuella fel och brister inte ska hinna upptäckas innan systemen ska användas i skarpt läge.

Kyrkostyrelsen ser inte heller någon risk för att valet inte ska kunna genomföras på korrekt sätt på grund av förseningar av exempelvis valhandböcker och annat informationsmaterial, något som *Strängnäs stift* och *Örebro pastorat* påpekat. Kyrkokansliets valkansli (nedan valkansliet) har redan påbörjat arbetet med att producera valhandböcker. Dessa beräknas finnas klara digitalt och för ”print on demand” till sommaren 2024, just för att säkerställa att valnämnder och stift får den information de behöver i god tid innan kyrkovalet. Oavsett vilket beslut kyrkomötet fattar i november 2024 – angående de föreslagna ändringarna som rör valsedelsdistributionen – kommer det valnämnds-material som redan getts ut att behöva uppdateras/kompletteras, vilket valkansliet planerar för. Både den digitala versionen av valhandböckerna och versionen för ”print on demand” kommer att uppdateras, medan de som redan har printat ut valhandböcker kommer kunna ta del av en sammanställning över de ändringar som kyrkomötet beslutat om. Sammantaget ser kyrkostyrelsen således inte någon risk för att valet inte ska kunna genomföras på ett korrekt och säkert sätt, även om tiden för att genomföra kyrkomötets beslut är begränsad. Som nämnts ovan är dock vikten av information väsentlig i sammanhanget. Såväl kyrkostyrelsen som stiftet har ett stort ansvar i att informera valnämnder och nomineringsgrupper om vad som gäller, medan de sistnämnda också behöver ta sitt ansvar för att hålla sig välinformerade. I likhet med *nomineringsgruppen C* är även kyrkostyrelsens uppfattning att man efter nästa kyrkovalet behöver analysera hur valsedelsdistributionen fungerat utifrån de nya förutsättningarna.

I likhet med vad organisationsutskottet påpekade i sitt yttrande O 2023:5 finns det även bland många av remissinstanserna en oro för hur en ändrad valsedelsdistribution kommer att påverka valnämndernas arbete. Till exempel *Färingsö församling* och *Bodarne pastorat* uttrycker oro för att den föreslagna ändringen kommer att kraftigt förändra valnämndernas uppdrag och ansvar. Några remissinstanser, såsom *POSK* och *Göteborgs stift* menar dock tvärtom att den bild som målas upp av hur en ändrad val-

sedelsdistribution kommer att påverka framför allt lokal nivå inte är korrekt. Sammantaget konstaterar kyrkostyrelsen att det förefaller finnas väldigt olika syn på hur en ändrad valedelsdistribution kommer att påverka framför allt valnämndernas arbete. Troligen beror de olika synpunkterna på att förhållandena skiljer sig åt runt om i landet. För vissa valnämnder kommer en ändrad valedelsdistribution varken förändra behovet av personella resurser eller lokaler – jämfört med hur förhållandena sett ut vid tidigare kyrkoval – medan andra valnämnder har en helt annan situation. I sammanhanget finns det enligt kyrkostyrelsens uppfattning ingen mening att försöka söka efter ”en sanning”, utan kyrkostyrelsen konstaterar att det finns olika uppfattningar bland remissinstanserna. Däremot anser kyrkostyrelsen att det är viktigt att de valnämnder som känner oro för de föreslagna förändringarna får det stöd och den vägledning som behövs för att klara uppdraget med att ta emot valedlar direkt från tryckerierna på bästa sätt. Med anledning av detta kommer valkansliet – efter kyrkomötet 2024 och efter att upphandling av tryckerier och speditörer är klara – att gå ut med närmare information om hur distributionen rent praktiskt kommer att gå till samt vilket ansvar som åligger valnämnderna när de tar emot valedlarna. Redan nu kan dock förtydligas att den kontroll som ska göras exempelvis inte innefattar att kontrollera namnen på valedlarna – detta ska redan vara kontrollerat av nomineringsgrupperna i ett tidigare skede. I stället handlar kontrollen till exempel om att se till att valedlarna kommit till rätt församling, att det finns valedlar för alla nomineringsgrupper som ställer upp i de valdistrikt valnämnden ansvarar för och att det är lika många valedlar för de olika nomineringsgrupperna. I planeringen är det vidare, som *Skao* påpekat, viktigt att alla församlingar/pastorat ser till att säkerställa att alla lagar och regler följs vad gäller personalens rätt till sammanhängande semesterledighet.

Som framgått av bakgrunden har nomineringsgrupperna tidigare kunnat beställa ett fritt antal valedlar via kyrkostyrelsen, vilket gjort att vissa grupper valt att beställa fler valedlar än de fått bidrag för, till exempel för att använda i valarbetet. Dessa valedlar har då bekostats av nomineringsgrupperna själva, men har tryckts och distribuerats tillsammans med de valedlar som gruppen fått bidrag för. I och med att valedlarna tidigare levererats till nomineringsgrupperna har de själva kunnat kontrollera att de fått *alla* valedlar som beställts. Att valnämnderna skulle utföra motsvarande individuella kontroll av de olika nomineringsgruppernas beställningar kan enligt kyrkostyrelsens mening inte begäras. Vidare behöver distributionen samordnas i större utsträckning än vad som tidigare varit fallet, för att valnämnderna ska få så få leveranser som möjligt. I likhet med vad som föreslagits i den remitterade promemorian föreslår således kyrkostyrelsen att det införs en begränsning för hur många valedlar en nomineringsgrupp kan beställa via kyrkostyrelsen. Genom en sådan ordning får valnämnderna lika många valedlar från varje nomineringsgrupp som ställer upp i respektive val. Detta förenklar såväl kontrollen av de distribuerade valedlarna som uppdelningen av sedlarna till respektive röstmottagningsställe, något som bland annat *Västerås pastorat* lyft fram som positivt.

Nomineringsgrupperna ÖKA och POSK respektive *Göteborgs och Stockholms stift* har anfört att nomineringsgrupper ska kunna hämta valedlar hos valnämnderna. Kyrkokansliet förstår att nomineringsgrupper kan vilja ha namnvaledlar för att använda i valarbetet. Nomineringsgruppernas behov och önskemål får i sammanhanget vägas mot valnämndernas möjligheter att kunna hantera mottagandet och kontrollen av valedlar på ett enkelt och säkert sätt. Genom att valnämnderna i förväg vet hur många valedlar de kommer få kan de i god tid planera för hur många valedlar som ska distribueras till respektive röstmottagningsställe. Om nomineringsgrupper kan kräva att få del av de valedlar som distribuerats till valnämnderna finns stor risk för att detta kan leda till såväl mer arbete som en osäkerhetsfaktor för valnämnderna i

deras planering. Sammantaget gör detta att kyrkostyrelsen inte finner tillräckliga skäl för att tillmötesgå remissinstansernas önskemål om rätten för nomineringsgrupper att hämta namnvalsedlar hos valnämnderna. Nomineringsgrupper som önskar valsedlar till valarbetet får i stället låta trycka upp dessa på egen hand. Valkansliet kommer att i god tid gå ut och informera om de föreslagna ändringarna samt hur grupper som önskar beställa egna valsedlar ska gå till väga. Som nämns i den remitterade promemorian tillhandahåller valkansliet på förfrågan en tryckfil som nomineringsgruppen kan använda för ändamålet. I de närmare bestämmelserna om direkta val finns vidare angivet vilket papper och vilken färg som får användas till valsedlarna. Det finns även en manual för detta som valkansliet tillhandahåller. Risken för att valsedlar som nomineringsgrupperna låter trycka på egen hand skulle kunna förklaras som ”ogiltiga” – vilket *Strängnäs stift* framhållit som en risk – ser kyrkostyrelsen således som liten.

Stockholms stift anser att fler tryckerier – spridda över landet – borde upphandlas för att förkorta distributionskedjan mellan tryckeri och alla valnämnder. När det gäller upphandling av tryckerier för valsedlar och annat valnämnds-material är det arbetet närmast klart, varför Stockholms stifts förslag inte går att beakta till kyrkovalet 2025. Upphandlingen påbörjas tidigt för att säkerställa att det finns avtalade leverantörer av tryck och distribution på plats i god tid före valet. Förutom att utbudet av tryckerier generellt har minskat de senaste åren är det därtill få tryckerier runt om i Sverige som klarar av de volymer av valsedlar som behövs i kyrkovalet, oaktat om beställningarna skulle delas upp på fler tryckerier än idag. Kyrkostyrelsen ser även en risk med att trycka valsedlar på flera ställen, då risken för felkällor troligen skulle öka.

I arbetet med att genomföra kyrkomötets beslut redan till kyrkovalet 2025, har en av kyrkostyrelsens utgångspunkter varit att det inte ska tryckas fler valsedlar till kyrkovalet 2025 än till kyrkovalet 2021, utan ungefär lika många. Det är mot denna bakgrund som det föreslås en beställningsbegränsning på just 0,7 valsedel per röstberättigad i respektive valkrets som nomineringsgruppen ställer upp i. Varje nomineringsgrupp får alltså beställa 70 valsedlar per 100 röstberättigade. Siffran 0,7 grundar sig i beräkningar som tagits fram av valkansliet utifrån valsedelsbeställningar vid föregående val. Den föreslagna beställningsbegränsningen syftar således inte till att färre valsedlar trycks, vilket några remissinstanser förefaller ha uppfattat. Ur ett hållbarhetsperspektiv vore det självfallet bra om man inte behövde trycka närmare 100 miljoner namnvalsedlar inför varje val. Det är sannolikt att även ett lägre andelstal skulle räcka för att säkerställa att det finns tillräcklig med namnvalsedlar på samtliga röstmottagningsställen, vilket bland annat lyfts fram av *Västerås pastorat* som föreslagit en begränsning på 0,6 valsedel per röstberättigad i respektive valkrets. Samtidigt måste valsedlarna räcka för alla som kommer och röstar. Ska färre namnvalsedlar tryckas upp måste detta således vara noggrant utrett. Som nämnts flertalet gånger har tiden för kyrkostyrelsen att utreda hur man ska genomföra kyrkomötets beslut om en ändrad valsedelsdistribution varit begränsad, vilket medfört att det inte funnits tid till att närmare utreda hur få valsedlar som skulle kunna tryckas samtidigt som man säkerställer att det finns tillräckligt med namnvalsedlar på alla röstmottagningsställen runt om i landet. Det har tidsmässigt inte heller funnits möjlighet att utreda ett sådant system som *nomineringsgruppen POSK* föreslår, som även beaktar tidigare valresultat och storlek vid beställning av antal valsedlar. En försvårande faktor i sammanhanget har varit att de system som innehåller information om bland annat valsedelsbeställningar under lång tid låg nere till följd av det cyberangrepp som drabbade Svenska kyrkan i november 2023. Utifrån nämnda omständigheter har kyrkostyrelsen således sammantaget landat ner i att föreslå en begränsning som beräknas leda till att det vid kyrkovalet 2025 trycks ungefär lika många valsedlar som till valet 2021.

Visby stift och *Visby domkyrkoförsamling* påpekar att minsta beställning av valsedlar i tidigare kyrkoval varit minst 1 000 stycken och vid beställningar över 1 000 valsedlar har avrundning skett till närmsta 500-tal. Instanserna efterfrågar vidare ett förtydligande i kyrkoordningen om samma avrundning kommer att tillämpas vid kyrkovalet 2025. Som nämnts ovan pågår systemutveckling av bland annat Grupp- och kandidatsystemet där själva beställningarna av valsedlarna görs. Vidare pågår upphandling av tryckeri. Mot bakgrund av det arbete som pågår är det inte möjligt att säga exakt hur beställningen respektive tryck av valsedlar kommer att gå till vid kyrkovalet 2025. Valkansliet arbetar dock efter att det i beställningsformuläret som nomineringsgrupperna ska använda sig av, ska vara uträknat hur mycket som är 0,7 valsedel per röstberättigad i de olika valen som gruppen ställer upp i. Systemet kommer sedan att avrunda summan till jämnt 500-tal och sannolikt kommer tryckeriet – i likhet med vad som gällt tidigare – inte att trycka färre än 1 000 valsedlar av samma sort. Minimiantalet och avrundning till närmsta 500-tal görs av rent praktiska skäl för att förenkla processen hos tryckeriet. Inför förra kyrkovalet var det en låg kostnad för själva tryckningen, medan start- respektive distributionskostnaden var betydligt högre. Exempelvis kostade tryck av 1 000 valsedlar 63 kronor inklusive moms, medan startkostnaden låg på 450 kronor inklusive moms. Till detta tillkom kostnad för själva distributionen. Ekonomiskt gör det således liten skillnad om det trycks 820 eller 1 000 valsedlar, utan det är uppstart av varje tryckning respektive distributionen som kostar pengar. Den begränsning som föreslås på 0,7 valsedel per röstberättigad är fortsatt den som gäller för nomineringsgrupperna när de gör sin beställning. Att beställningen i praktiken kommer att avrundas uppåt till närmsta 500-tal, samt att det sannolikt inte kommer tryckas mindre än 1 000 valsedlar av samma sort, anser inte kyrkostyrelsen ger upphov till behov av förtydligande i kyrkoordningen, vare sig i 38 kap. 32 § eller 33 §. Däremot kommer valkansliet att närmare informera stift, valnämnder och nomineringsgrupper om nämnda förhållanden i kommande nyhetsbrev och vid beställning av valsedlar.

Genom att bestämma att varje nomineringsgrupp som beställer valsedlar via kyrkostyrelsen får trycka upp ett begränsat antal valsedlar innebär detta att även bidragshandlingen påverkas. Tidigare har varje enhet beslutat om hur stort bidrag som ska utgå för valsedlar. I och med att nomineringsgrupperna enligt förslaget inte får mer än 0,7 valsedel per röstberättigad tryckt och distribuerad via kyrkostyrelsen är det ändamålsenligt – så som även en majoritet av remissinstanserna anför – att införa samma begränsning när det gäller bidrag till valsedlar som trycks *via* kyrkostyrelsen. *Luleå stift* har föreslagit ett tillägg av ordet ”högst” i 33 § andra stycket. Tillägget syftar till att tydliggöra att det bidrag som kan utgå för valsedlar som beställs via kyrkostyrelsen *högst* kan motsvara kostnaden för 0,7 valsedel per röstberättigad i respektive valkrets, vilket kyrkostyrelsen ser som ett ändamålsenligt förtydligande. Det bör dock klargöras att nämnda begränsning i 38 kap. 33 § tar sikte på sådana valsedlar som beställs och trycks via kyrkostyrelsen och att bestämmelsen således inte förbjuder ytterligare bidrag till sådana valsedlar som en nomineringsgrupp låter trycka upp på egen hand. Även i dessa fall ska dock likabehandling mellan nomineringsgrupperna beaktas, i enlighet med den allmänna princip som kommer till uttryck i 33 §. Vidare bör förtydligas att bidrag för valsedlar som trycks av nomineringsgrupperna själva utgör en helt intern överenskommelse mellan det beslutande organet och berörda nomineringsgrupper.

Luleå stift har även anfört att det är viktigt att de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen kommuniceras ut av både kyrkokansliet och stiftet för att undvika att något fullmäktige råkar fatta ett beslut om bidrag som står i strid med de nya bestämmelserna eller som vållar andra problem. Kyrkostyrelsen och valkansliet instämmer i det

stiftet framhåller angående vikten av tydlig – och tidig – information angående de förslag som kyrkomötet kommer ta ställning till först i november 2024. Valkansliet kommer redan under våren 2024 att skicka ut information till alla valnämnder – med kopia till församlingar och stift – om de föreslagna ändringarna. Vidare kommer information läggas ut på Kornet. Även om församlingar/pastorat behöver ta höjd för kommande bidrag i årets budget finns det inget krav på att själva beslutet om bidrag behöver fattas förrän först nästa år – det vill säga först efter att de föreslagna ändringarna trätt i kraft – vilket också kommer informeras om i det material som går ut.

Några remissinstanser, såsom *Göteborgs* och *Strängnäs stift*, framhåller att hela bidragshanteringen respektive övriga punkter – punkterna två och tre – i motion 2023:66, skulle ha setts över redan till kyrkovalet 2025. Som nämnts ovan har det tidsmässigt inte funnits möjlighet för kyrkostyrelsen att beakta mer än punkten ett i nämnda motion till kyrkovalet 2025. En förändring rörande bidragshanteringen medför dock att även punkten två i motionen till viss del uppfylls. Detta är dock snarare en följd av den hantering – med en beställningsbegränsning för valsedlar beställda via kyrkostyrelsen – som föreslås införas, än en egen analys av punkten två. När det gäller punkten tre i motionen, kan vidare konstateras att i och med att bidrag till valsedlar utgår från kyrkofullmäktige, stiftsfullmäktige och kyrkomötet, fördelas kostnaderna för valsedlar i princip redan mellan dessa tre organ. Som nämns i den remitterade promemorian finns det ett behov av att ta ett samlat grepp om hela valsedelshanteringen – inklusive bidragsdelen – inför kyrkovalet 2029. Behovet påverkas dock bland annat av frågan om ett eventuellt införande av enhetsvalsedlar, som kyrkomötet 2023 gett i uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda (se motion 2023:97). Nämnda kyrkomötesuppdrag kommer att hanteras inom ramen för den utredning om hållbara demokratiska strukturer som kyrkostyrelsen beslutat om i april 2024. Ifrågovarande utredning berör även andra frågeställningar som i sin tur kan få inverkan på frågor som rör valsedlar och valsedelsdistributionen, varför det i nuläget är svårt för kyrkostyrelsen att ge några ytterligare besked om exakt hur punkterna två och tre i motion 2023:66 kommer att tas om hand. Som framhållits i promemorian – och som även påpekas av flera remissinstanser – gör framför allt utredningen om enhetsvalsedlar att det sammantaget inte kan uteslutas att de ändringar som nu föreslås i kyrkoordningen enbart kommer att ha relevans vid kyrkovalet 2025.

3.6 Ikraftträdande

Ändringarna i kyrkoordningen föreslås träda i kraft omedelbart. I och med att kyrkomötet behandlar frågan om bidrag till valsedlar i samband med kyrkomötets andra session året innan kyrkovalet äger rum är det nödvändigt att de föreslagna ändringarna träder i kraft omedelbart, samt att kyrkomötet beslutar i fråga om föreslagna ändringar i kyrkoordningen innan frågan om bidrag till valsedlar behandlas.

3.7 Konsekvenser

3.7.1 Allmänt

En ändrad valsedelsdistribution påverkar på olika sätt valnämnderna, nationell nivå och nomineringsgrupperna. För nomineringsgrupperna innebär ändringen att de inte längre behöver köra ut några valsedlar till valnämnderna, utan efter att nomineringsgruppen beställt – och kontrollerat – valsedlar hos kyrkostyrelsen, upphör gruppens ansvar. I stället är det kyrkostyrelsen som tillsammans med valnämnderna bär ansvar

för att alla valsedlar som nomineringsgrupperna beställt via Grupp- och kandidatsystemet i slutändan finns utlagda på rätt röstmottagningsställen. Då valsedlarna kan komma att levereras från mitten av juni fram till och med augusti innebär det att valnämnderna behöver ha personal på plats som såväl kan ta emot som kontrollera valsedlarna när de väl levereras. Valsedlarna – som sannolikt kommer att distribueras till valnämnderna tidigare än vid föregående kyrkoval – måste även kunna förvaras på en säker plats fram till att de kan distribueras ut till samtliga röstmottagningsställen. Det utökade ansvaret för valnämnderna förväntas leda till att personalbemanningen behöver öka, vilket i sin tur ger en ökad kostnad för lokal nivå. En kostnadsökning på grund av ökat personalbehov förväntas även på nationell nivå. Den största kostnadsökningen på nationell nivå beror dock på den systemutveckling som måste göras.

Som framgått ovan i avsnitt 3.4.4 är det en rad system som är involverade i processen runt tryck och distribution av valsedlar och som behöver anpassas vid en ändrad valsedelsdistribution. Vissa ändringar har samband med att den praktiska hanteringen blir annorlunda, medan andra ändringar är en följd av de justeringar som behöver göras i kyrkoordningen. Det system som kräver störst anpassning är Grupp- och kandidatsystemet. Nationell nivå/valkansliet kommer även att behöva utöka sin support för att kunna ge rådgivning till valnämndernas gällande mottagning och kontroll av valsedlar. Även spårning av valsedlar samt retur av ej mottagna valsedlar förväntas behöva hanteras i större utsträckning än vid tidigare kyrkoval, vilket medför att valkansliet behöver öka sin bemanning under juni till augusti.

3.7.2 Konsekvenser för barn

De föreslagna ändringarna bedöms inte medföra några särskilda konsekvenser för barn.

3.8 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen

38 kap.

32 §

Ett tillägg införs i bestämmelsen som förtydligar att nomineringsgrupper som beställer valsedlar via kyrkostyrelsen får valsedlar som i andelstal motsvarar 0,7 valsedel per röstberättigad i respektive valkrets som nomineringsgruppen ställer upp i. Per 100 röstberättigade kommer nomineringsgruppen således få 70 valsedlar. Bestämmelsen begränsar endast hur många valsedlar som trycks och distribueras via kyrkostyrelsen och begränsar således inte nomineringsgrupper som på egen hand önskar trycka upp fler valsedlar.

Övervägandena finns i avsnitt 3.5.

33 §

Ett tillägg införs i bestämmelsens andra stycke som förtydligar att för det fall bidrag utgår för valsedlar som beställs via kyrkostyrelsen får bidraget högst motsvara kostnaden för tryck och distribution av 0,7 valsedel per röstberättigad i respektive valkrets nomineringsgruppen ställer upp i, enligt den beställningsbegränsning av valsedlar som införs i 32 § första stycket. Vidare föreslås att skrivningen om att bidrag ska utgå enligt viss enhetlig grund tas bort, för att i stället kompletteras med en skrivning om att alla nomineringsgrupper ska behandlas lika för det fall bidrag utgår. Detta betyder att om man till exempel beslutar om bidrag motsvarande kostnaden för 0,7 valsedel per röstberättigad i respektive valkrets, ska det gälla för samtliga nomineringsgrupper

KsSkr 2024:4 som är berättigade till bidrag. Som framgår av andra stycket är det nomineringsgrupper som är eller genom valet blir företrädare i det organ som valet avser som är berättigade till bidrag.
Övervägandena finns i avsnitt 3.5.

4 Ändring i 54 kap. kyrkoordningen

4.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen

4.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att det ska införas en ny paragraf, 54 kap. 10 a §, av följande lydelse,

dels att det närmast före 54 kap. 10 a § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

54 kap.

Förbud mot att röja uppgifter som avser Svenska kyrkans beredskap

10 a §

I verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap gäller förbud mot att röja uppgifter om det kan antas att syftet med verksamheten motverkas om uppgiften röjs.

Förbud mot att röja uppgifter i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap kan även följa av bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2025.

4.3 Ärendet och dess beredning

Det har vid olika tillfällen påtalats att regleringen i 53 och 54 kap. kyrkoordningen om offentlighet för handlingar och undantag från offentlighet är i behov av en allmän översyn, i syfte att säkerställa att kyrkoordningen erbjuder ett ändamålsenligt skydd för skyddsvärda handlingar och uppgifter i den verksamhet som Svenska kyrkan bedriver. I promemorian *Svenska kyrkan och offentlighetsprincipen* som behandlades i kyrkostyrelsens arbetsutskott 2022 anges följande om möjliga förenklingsåtgärder:

Som ett alternativ till att gå vidare med frågan om ett avskaffande eller begränsning av den inomkyrkliga offentlighetsprincipen finns möjligheten att undersöka olika sätt att uppnå förenklingar och förbättringar inom ramen för gällande ordning. Rättsavdelningens löpande arbete med kyrkoordningen och övrigt inomkyrkligt regelverk sker generellt sett med de förtecknen. På området offentlighet och sekretess har det sedan tidigare i olika sammanhang pekats på särskilda områden som är i behov av en översyn.

En sådan översyn pågår inom kyrkokansliet. Mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget och att arbetet med beredskap har intensifierats under de senaste åren har

beredskapsområdet prioriterats i den pågående översynen. Mot denna bakgrund togs en promemoria fram *Förslag till ändring i 54 kap.* (nedan kallad promemorian). Den innehåller förslag för att säkerställa att uppgifter som hänför sig till den kyrkliga beredskapen har ett heltäckande och tillräckligt skydd. Promemorian remitterades i slutet av 2023 till samtliga stift, ca 50 församlingar och pastorat Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd, Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Remissvar har inkommit från samtliga stift samt från 14 församlingar och pastorat. Två av nämnderna har meddelat att de avstår från att lämna synpunkter. I princip har samtliga remissinstanser som svarat ställt sig positiva till förslaget om en ändring i 54 kap. kyrkoordningen eller lämnat det utan erinran. Några av remissinstanserna har dessutom föreslagit alternativa skrivningar eller kompletteringar till bestämmelsen. Vissa remissinstanser har också ställt frågor kring bestämmelsens tillämpning och lämnat andra synpunkter.

4.4 Gällande bestämmelser

4.4.1 Handlingsoffentlighet

I samband med relationsändringen år 2000 kom den statliga offentlighetsprincipen som tidigare gällt inom Svenska kyrkan att ersättas av en så kallad inomkyrklig offentlighetsprincip genom 11 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan. Den statliga offentlighetsprincipen gäller dock fortsättningsvis för de allmänna handlingar som förvaras hos Svenska kyrkan efter relationsändringen, vilket bland annat är historiska handlingar, handlingar som hör till begravningsverksamheten och handlingar som avser fördelning och användning av den kyrkoantikvariska ersättningen. När det gäller allmänna handlingar som rör totalförsvaret uttalade regeringen följande vid relationsändringen (prop. 1998/99:124 s. 78).

Efter relationsändringen mellan staten och Svenska kyrkan är det i enlighet med vad regeringen tidigare har föreslagit endast sådana handlingar inom Svenska kyrkan som avser begravningsverksamheten samt fördelningen och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen som kommer att omfattas av en offentlighetsreglerad handlingsoffentlighet (prop. 1998/99:38, bet. 1998/99:KU18, rskr. 1998/99:176). Handlingar i övrigt som rör totalförsvaret bör inte omfattas av någon offentlighetsreglerad handlingsoffentlighet.

Den inomkyrkliga regleringen utgår alltså från lagen om Svenska kyrkan och utvecklas genom kyrkoordningen. Regleringen utgår från och följer i stort samma mönster som den statliga offentlighetsprincipen. Även om den offentlighetsregleringen inte är direkt tillämplig på större delen av Svenska kyrkans verksamhet har det ansetts viktigt att kyrkans verksamhet även fortsättningsvis bedrivs under öppenhet och att allmänheten har tillgång till handlingar i samma utsträckning som tidigare (prop. 1997/98:116 s. 67, jfr CsSkr 1999:3 2–434).

Alla ska ha rätt att ta del av Svenska kyrkans handlingar enligt 11 § lagen om Svenska kyrkan, vilket har förtydligats i 53 kap. 3 § kyrkoordningen. Rätten till insyn får bara begränsas om det är särskilt motiverat med hänsyn till

- 1) skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden,
- 2) Svenska kyrkans ekonomiska intresse, eller
- 3) något synnerligen väsentligt intresse.

Angående begränsningar av rätten att ta del av handlingar uttalades i förarbetena till lagen att regeringen utgick ifrån att Svenska kyrkan beaktar integritetsaspekter och att de områden där begränsningar bör komma i fråga framför allt är inom verksamheterna sjuvård, församlingsvård, personalvård och säkerhetsfrågor (prop. 1997/98:116 s. 65).

I 53 kap. kyrkoordningen regleras offentlighet för handlingar i kyrkan. I 54 kap. regleras undantagen från offentlighet för handlingar och vissa tystnadsplikter. Bestämmelserna i dessa kapitel omfattas av den så kallade särskilda beslutsordningen enligt 11 kap. 19 § kyrkoordningen, vilken bland annat innebär krav på kvalificerad majoritet i kyrkomötet vid ändringar i regelverket. För att ändra bestämmelser i kyrkoordningens 54 kap. måste minst tre fjärdedelar av de röstande vara ense om beslutet. Om inte minst tre fjärdedelar av de röstande beslutar att ändra en bestämmelse får kyrkomötet ändra bestämmelsen med enkel majoritet genom två likalydande beslut. Det andra beslutet ska fattas vid kyrkomötets andra sammanträde året efter att val till kyrkomötet har ägt rum.

4.4.2 Svenska kyrkans beredskap

4.4.2.1 Svenska kyrkans roll och ansvar vid kris och höjd beredskap

Kyrklig beredskap handlar om förmågan att vara kyrka i kristid. Att möta och bearbeta människors existentiella oro och att bidra till hopp är trossamfundets grundläggande uppdrag och utgör ett bidrag till samhällets samlade motståndskraft. Svenska kyrkans bidrag är unikt genom den grundläggande uppgiftens syfte och mål.

Kyrkan har också lagstadgade ansvarsområden. Det innebär att verksamheten ska fungera också vid en samhällsstörning i fredstid, höjd beredskap och ytterst även i krig. Det kräver arbete med beredskapsplanering i församlingar, pastorat, stift och på den nationella nivån. I beredskapsarbetet sker förutom inomkyrklig samverkan, även samverkan regionalt med länsstyrelse, region och militärregion, samt lokalt med kommun. Samverkan sker även med andra trossamfund och frivilligorganisationer.

4.4.2.2 Kyrkoordningens reglering av den kyrkliga beredskapen

Enligt kyrkoordningen ska respektive nivå inom Svenska kyrkan vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap. Detta kallas även den kyrkliga beredskapen. Församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet, ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap (2 kap. 11 §). Motsvarande gäller även för stiftet (6 kap. 5 §) och den nationella nivån (12 kap. 2 § andra stycket). Stiftsstyrelsen ska verka för att beredskapsförberedelserna inom stiftet genomförs på ett ändamålsenligt sätt och med en enhetlig inriktning (7 kap. 10 §). Det anges vara en precisering av stiftets främjandeuppgift (CsSkr 1999:3 2–361). Kyrkostyrelsen ska även leda och samordna Svenska kyrkans beredskap (12 kap. 2 § första stycket).

Vid kyrkoordningens tillkomst uttalades det att bestämmelserna innebär att församlingarna, samfälligheterna och stiftet skulle ha samma skyldighet som före relationsändringen att planlägga för kris och höjd beredskap, samt att begreppet kris markerar att planeringen ska ha en inriktning inte bara mot krigssituationer utan också mot kriser av olika slag i samhället (CsSkr 1999:3 2–340 och 2–359). Kyrkostyrelsens skyldighet att leda och samordna Svenska kyrkans beredskap ger styrelsen ett helhetsansvar för beredskapen inom Svenska kyrkan samt rätt att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur planläggning m.m. ska bedrivas (CsSkr 1999:3 s. 2–160 och 2–382).

Detta är ett undantagsfall, där kyrkostyrelsen får anses ha rätt att ge anvisningar, riktlinjer och rekommendationer avseende verksamheten i stift och församlingar. Kyrkostyrelsen utfärdade sådana riktlinjer under covid-19-pandemin.

Några särskilda regler för beslutsförhet i händelse av höjd beredskap eller krig synes inte ha bedömts nödvändiga i kyrkoordningen (*Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2022 med kommentarer och angränsande lagstiftning*, Edqvist m.fl., s. 78). Vad som gäller i fredstid gäller alltså även vid kris eller höjd beredskap. Vid höjd beredskap är en grundprincip i samhället att all verksamhet i möjligaste mån ska kunna fortsätta att fungera som vanligt. Råd och stöd för arbetet med beredskapsförberedelser för Svenska kyrkan finns bland annat på Svenska kyrkans interna nätverk. Varje stift har beredskapssamordnare. Svenska kyrkans *Vägledning för krigsplacering* ger stöd i planering av vilken personal som behövs för att kunna bedriva prioriterad verksamhet även under sådana förhållanden.

4.4.2.3 Svenska kyrkans lagreglerade ansvar för beredskap

En församling som är huvudman för begravningsverksamhet ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för denna verksamhet under höjd beredskap enligt 8 kap. 3 § begravningslagen (1990:1144). Det finns också en särskild bestämmelse om gravsättning och kremering under krig i 8 kap. 5 § begravningslagen som innebär att det i vissa fall kan ske utan att lagens bestämmelser kan iakttas. Huvudman och annan församling som innehar en eller flera allmänna begravningsplatser har också, enligt 8 kap. 4 § begravningslagen, en skyldighet att lämna upplysningar m.m. enligt 6 kap. 1 § andra stycket och 2 § lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Denna skyldighet följer av Genèvekonventionerna rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter. Den innebär att kommuner och regioner bland annat ska lämna uppgifter om var krigsfångar eller andra avlidna skyddade personers gravar är belägna till Plikt- och prövningsverket, respektive Migrationsverket som lämnar uppgifterna till den nationella upplysningsbyrån som sätts upp av Svenska Röda Korset. Vidare ska den som kan få sådan information, hjälpa till att förbereda upplysningsbyråns verksamhet på begäran av Svenska Röda Korset.

Även när det gäller vården och underhållet av de kyrkliga kulturminnena ska Svenska kyrkan vidta nödvändiga beredskapsförberedelser enligt 4 kap. 15 a § kulturmiljölagen (1988:950). Det kan även nämnas att kulturregdom kan utmärkas med det internationella kännetecknet (en blåvit sköld) som visar att egendomen tillförsäkras särskilt skydd under väpnad konflikt enligt 1954 års Haagkonvention. Länsstyrelsen beslutar om vad som ska märkas ut och söker tillstånd från Riksantikvarieämbetet för att göra utmärkningen.

Vid relationsändringen uttalades i förarbetena till de aktuella lagändringarna att Svenska kyrkan eller annat trossamfund kan komma omfattas av bestämmelsen i 7 § andra stycket lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap (prop. 1998/99:124 75 ff. och 88 f.). Den bestämmelsen innebär att enskilda organisationer och företag som enligt överenskommelse eller på annan grund är skyldiga att fortsätta sin verksamhet i krig ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att fullgöra sina skyldigheter. Vidare gäller även bland annat att trossamfund, vilka enligt överenskommelse eller på annan grund är skyldiga att fortsätta sin verksamhet i krig, ska övergå till krigsorganisation vid beredskapslarm, enligt 12 § andra stycket förordningen (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap. Denna bestämmelse bör kunna gälla Svenska

kyrkan avseende begravningsverksamheten och vården av kulturminnen. Vidare gäller övrig lagstiftning som gäller Svenska kyrkan även under kris eller höjd beredskap, exempelvis arkivlagen (1990:782) och lagen (1998:1521) om Svenska kyrkan.

KsSkr 2024:4

4.4.3 Samhällets civila beredskap

4.4.3.1 Totalförsvaret, civil beredskap och krisberedskap

Det försämrade säkerhetsläget och dagens förutsättningar för svensk säkerhetspolitik beskrivs på följande sätt i Försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport för 2023, *Allvarstid* (Ds 2023:19 s. 11):

Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det kan inte heller uteslutas att militära maktmedel eller ytterligare hot om sådana kan komma att användas mot Sverige. Den antagonistiska hotbilden mot Sverige är bred och blir alltmer komplex. Hoten inkluderar bland annat otillbörlig informationspåverkan, desinformation, påverkansoperationer, cyberangrepp, illegal underrättelseinhämtning, terrorism och sabotage, hot mot kritisk infrastruktur och utnyttjande av ekonomiska beroenden.

Det är bland annat mot denna bakgrund som det pågående arbetet med att förstärka totalförsvaret i Sverige bör förstås. Som utgångspunkt gäller ”ordinarie” lagstiftning även när Sverige är i kris, höjd beredskap och ytterst krig. Därutöver finns särskild lagstiftning för försvaret, det civila och militära, samt krisberedskapen. Fördelningen av ansvar och roller bygger även på grundläggande principer.

Krisberedskap handlar om förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Utgångspunkten är att hela samhället gemensamt och inom sina respektive områden tar ansvar för och utvecklar krisberedskapsarbetet. När det gäller samhällets krisberedskap har vissa myndigheter ett särskilt ansvar för samordning. Beredskapsansvariga myndigheter samordnar arbetet inom sektorer. Det finns också en samordning på olika geografiska nivåer. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har dessutom en särskild roll att både hålla samman arbetet mellan olika sektorer och stödja regeringen. MSB ansvarar även för samverkan mellan trossamfunden när det gäller höjd beredskap.

Totalförsvaret är den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig enligt 1 § lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap (nedan totalförsvarslagen). Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Med militärt försvar avses den verksamhet som bedrivs av huvudsakligen Försvarmakten. Det civila försvaret är inte en enskild organisation utan en verksamhet som bedrivs av bland annat myndigheter, kommuner, länsstyrelser, regioner, näringsliv och organisationer. I fred omfattar den civila verksamheten endast planering och förberedelser för att hantera situationer när beredskapen höjs. Under höjd beredskap ska verksamheten skydda befolkningen, säkerställa samhällsviktiga funktioner och stödja Försvarmakten.

Om Sverige är i krigsfara eller är kraftigt påverkat av krig utanför Sveriges gränser, eller om Sverige har varit i krig eller krigsfara får regeringen besluta om höjd beredskap för att stärka försvarsförmågan. Höjd beredskap är ett samlingsnamn för de två beredskapsnivåerna skärpt beredskap och högsta beredskap. Vid höjd beredskap ska bland annat aktörer som har särskilda uppgifter i krig vidta de åtgärder som behövs för att kunna utföra dessa enligt 7 kap. 2 § totalförsvarslagen.

Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som ska bedrivas. I krig råder högsta beredskap automatiskt. Det ska tillkännages i radio och tv att beredskapen har höjts. Om det råder högsta beredskap i hela landet kan det tillkännages

genom beredskapslarm. Då börjar vissa särskilda lagar att gälla, krigsplacerade ska ta sig till sina inställelseplatser och Försvarsmakten mobiliseras fullt ut. Trossamfund som enligt överenskommelse eller annan grund är skyldiga att fortsätta sin verksamhet i krig ska övergå till krigsorganisation vid beredskapslarm enligt 12 § andra stycket förordningen (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap.

En krigsorganisation är en aktörs organisation vid höjd beredskap. Krigsorganisering innebär att viktiga verksamheter ställs om från fredstida inriktning, reglering och organisering till höjd beredskap och inriktning på uppgifter som har betydelse för totalförsvaret. Det finns även regler om krigsplacering som innebär att en person är på förhand ianspråktagen för att tjänstgöra under höjd beredskap och krigsplacering som en planeringsåtgärd.

4.4.3.2 Relationsändringen

Före relationsändringen den 1 januari 2000 reglerades Svenska kyrkans beredskapsansvar i författningar på försvars- och beredskapsområdet. Vid relationsändringen uttalades att trossamfundens kunnande och insatser borde uppmärksammas och tas till vara inom totalförsvaret även i framtiden, med begravningsverksamheten och andlig vård som särskilt viktiga områden (prop. 1998/99:124 s. 74 ff.).

Efter år 2000 regleras det i lag att begravningshuvudmännen har en skyldighet avseende beredskapen i begravningsverksamheten och Svenska kyrkan har ett ansvar i vården av de kyrkliga kulturminnena. När det gäller den verksamhet i övrigt som trossamfunden bedriver ansåg regeringen att det med hänsyn till bl.a. stat-kyrkareformens intentioner inte borde införas någon offentligt reglerad skyldighet att genomföra beredskapsåtgärder. Utan det sågs vara en angelägenhet för trossamfunden att avgöra i vilken utsträckning som de bör vidta förberedelser för att kunna bedriva sin verksamhet även under höjd beredskap, utifrån sina förutsättningar (a. prop. s. 75 ff.). Vidare antogs det att trossamfunden kommer att förbereda för att den andliga vården ska kunna bedrivas även under höjd beredskap, oberoende av om det finns någon lagreglering (a. st.). För Svenska kyrkan är ansvaret för beredskapsförberedelser reglerat i kyrkoordningen sedan år 2000.

4.4.4 Skydd för uppgifter i kyrkoordningen

4.4.4.1 Förbud mot att röja uppgifter om säkerhetsåtgärder m.m.

Enligt 54 kap. 10 § råder det ett förbud mot att röja uppgifter om säkerhets- och bevakningsåtgärder om syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 18 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som bland annat tar sikte på sekretess för brottsförebyggande åtgärder i annan verksamhet än hos Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Inom begreppet säkerhets- och bevakningsåtgärder ryms till exempel instruktioner och tjänstgöringslistor som rör bevakningen av en byggnad eller behörighetskoder och behörighetsnycklar för exempelvis ADB-åtkomst (CsSkr 1999:3 2–438). I förarbetena till bestämmelsen i kyrkoordningen sägs inget om hur länge förbudet gäller. I offentlighets- och sekretesslagens motsvarande bestämmelse finns inte heller någon tidsgräns. I stället bör skyddet för uppgiften bestå så länge säkerhets- eller bevakningsåtgärden fyller en funktion.

Mycket talar för att uppgifter som avser beredskapsplanering i flera fall bör kunna hänföras till en slags säkerhets- och bevakningsåtgärd (jfr *Vägledning för krigsplacering i Svenska kyrkan*, bilaga 1). Frågan har inte varit föremål för prövning av Överklagandenämnden. Om syftet med åtgärden är att säkerställa kyrkans beredskap vid händelse av höjd beredskap bör frågan om utlämnande prövas noga.

4.4.4.2 Överföring av sekretess till kyrkan från myndigheter

Enligt 54 kap. 12 § kyrkoordningen gäller ett förbud mot att röja sådana uppgifter som en myndighet har anförtrott Svenska kyrkan och som är föremål för sekretess hos myndigheten. När bestämmelsen infördes i kyrkoordningen var syftet att göra det möjligt att hemlighålla sådana uppgifter som olika myndigheter skulle komma att anförtro kyrkan, till exempel om totalförsvaret. Bestämmelsen var även tänkt att avse överförande av sekretess från kyrkan själv i en myndighetsroll, till exempel som förvaltare av de gamla myndighetsarkiven eller inom begravningsverksamheten (CsSkr 1999:3 2–439).

Den praktiska betydelsen av bestämmelsen kan dock ifrågasättas, eftersom en myndighet i regel inte lämnar ut sekretessbelagda uppgifter till en enskild eller något privaträttsligt subjekt utan ett så kallat sekretessförbehåll enligt 10 kap. 14 § offentlighets- och sekretesslagen (*Kyrkoordningen för Svenska kyrkan 2022 med kommentarer och angränsande lagstiftning*, Edqvist m.fl., s. 835). Ett sådant förbehåll innebär en tystnadsplikt. En mottagare som handlar i strid mot förbehållet kan straffas enligt 20 kap. 3 § brottsbalken. Edqvist m.fl. drar slutsatsen att det inte torde ha någon betydelse för myndigheten om mottagaren rent internt har sagt sig beredd att svara upp mot samma sekretesskydd, annat än möjligen som ett led i den skadeprövning som ska göras enligt offentlighets- och sekretesslagen när förbehåll övervägs.

4.4.4.3 Förbud att röja uppgifter om personaladministration inom Svenska kyrkan

Inom kyrkans personaladministration gäller förbud mot att röja uppgifter om en anställds eller förtroendevalds personliga förhållanden enligt 54 kap. 4 § första stycket kyrkoordningen. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men. Förbudet gäller dock inte uppgifter om lön, förmåner och andra anställningsvillkor. Vid rekrytering följer av 54 kap. 4 § andra stycket ett förbud mot att röja uppgifter om psykologisk undersökning eller liknande. Bestämmelsen bör kunna vara aktuell när det gäller exempelvis uppgifter om krigsplacering av personal eller andra liknande planeringsåtgärder (se vidare *Vägledning för krigsplacering*, bilaga 1).

4.4.4.4 Krigsplacering

Svenska kyrkans *Vägledning för krigsplacering* ger stöd i planering av vilken personal som behövs för att kunna bedriva prioriterad verksamhet även under sådana förhållanden. I vägledningen finns även en beskrivning av de överväganden som bör göras när det gäller hantering av handlingar och personuppgifter.

4.4.4.5 Tystnadsplikt och meddelarrätt inom Svenska kyrkan

I Svenska kyrkans verksamhet regleras endast vissa tystnadsplikter i kyrkoordningen. Tystnadsplikten och meddelarrätten är i övrigt främst reglerad genom en protokollsanteckning till Svenska kyrkans avtal 23 (21 och 22). Tystnadsplikten gäller enligt 21 bland annat följande:

[a]lla arbetstagare har tystnadsplikt om uppgifter som erhållits, vid församlings- och personalvård avseende personliga och känsliga uppgifter om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men. Inom personalvården gäller tystnadsplikten inte uppgifter om lön, förmåner och allmänna anställningsförmåner.

Vidare gäller tystnadsplikt för de uppgifter och på de villkor som framgår av kyrkoordningen 54 kap. 3 och 5–12 §§.

Meddelarrätten regleras i protokollsanteckning 22 och innebär att det för anställda inom Svenska kyrkan även efter relationsförändringen ska gälla en yttrande-, tryck- och meddelarfrihet motsvarande den som gäller för offentliganställda. Sådant som har anförtrotts vid bikt, enskild själavård eller själavårdande samtal omfattas inte. En anställd som utnyttjar meddelarrätten får inte särbehandlas på grund av detta.

4.4.5 Regleringen i offentlighets- och sekretesslagen

4.4.5.1 Offentlighets- och sekretesslagens tillämpning för Svenska kyrkan

Enligt 2 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen ska Svenska kyrkan jämföras med en myndighet ur offentlighetssynpunkt i den verksamhet som nämns i bilagan. För Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar gäller den verksamhet som bedrivs enligt begravningslagen samt fördelning och användning av den statliga ersättning som Svenska kyrkan erhåller enligt 4 kap. 16 § lagen om kulturminnen. Med begravningsverksamhet avses de olika åtgärder som har direkt samband med förvaltningen av allmänna begravningsplatser enligt 1 kap. 1 § första strecksatsen begravningslagen. Sekretess gäller i ett ärende enligt begravningslagen för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider men om uppgiften röjs enligt 40 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen. Sekretessen gäller i högst 70 år och inte beslut i ärenden.

Handlingar som upprättas inom ramen för den beredningsplanering som gäller begravningsverksamheten omfattas av bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen och blir därför att betrakta som allmänna handlingar. Detsamma kan gälla för handlingar som rör beredningsförberedelser avseende vård och underhåll för de kyrkliga kulturminnena, om förberedelserna innebär ianspråktagande eller användning av kyrkoantikvarisk ersättning för att göra denna planering (se ovan ang. 2 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen). Detsamma kan gälla uppgifter om annan kyrklig beredskap som förekommer i en allmän handling.

4.4.5.2 Försvarssekretess

Den så kallade försvarssekretessen regleras i 15 kap. 2 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen. Enligt bestämmelsen gäller sekretess för uppgifter som rör verksamhet för att försvara landet, planläggning, annan förberedelse av sådan verksamhet eller som i övrigt rör totalförsvaret, om det kan antas att det skadar landets försvar eller på annat sätt vållar fara för Sveriges säkerhet om uppgiften röjs. Sekretessen gäller i högst fyrtio år, om det inte finns särskilda skäl för regeringen att meddela föreskrifter om längre sekretess.

Bestämmelsen hänvisar till ”landets försvar”, vilket avser de olika verksamheter som är av betydelse för Sveriges samlade försvarsåtgärder, hela totalförsvaret. I förarbetena till bestämmelsen uttalas det att området som skyddas av försvarssekretess täcker alla de olika verksamheter som är av betydelse för landets försvar, alltså inte bara rent militära företeelser utan också åtgärder med avseende på exempelvis den ekonomiska försvarsberedskapen, folkförsörjningen och det psykologiska försvaret (prop. 1979/80:2 Del A s. 132).

Bestämmelsen gäller även uppgifter som ”i övrigt rör totalförsvaret”. Som angetts ovan avses med totalförsvaret sådan verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig, både militärt- och civilt försvar. Det civila försvaret omfattar de beredningsförberedelser som bland annat statliga civila myndigheter vidtar i fredstid och den civila verksamhet som behövs under krigsförhållanden för att stödja Försvarsmakten,

skydda och rädda liv och egendom, trygga en livsnödvändig försörjning och upprätthålla viktiga samhällsfunktioner (prop. 1994/95:7 s. 50 f.).

Eftersom bestämmelsen täcker så många verksamhetsområden förordades när bestämmelsen infördes ett så kallat rakt skaderekvisit med en presumtion för offentlighet. Det motsatta – en presumtion för sekretess – ansågs kunna leda till onödigt hemlighållande (prop. 1979/80:2 Del A s. 133).

Begreppet "rikets säkerhet" är inte definierat i lagstiftningen. Därför får betydelsen bestämmas utifrån förarbeten och praxis. Med rikets säkerhet brukar man avse såväl den yttre säkerheten för det nationella oberoendet (främst totalförsvaret) som den inre säkerheten för det demokratiska statskicket. För att en uppgift omfattas av bestämmelsen krävs att ett röjande av uppgiften innebär en minskad förmåga att försvara landet eller minskade möjligheter att uthärda ett krig, till exempel försörjningsfrågor. Uppgifter inom det civila försvaret kan också omfattas av försvarssekretess om uppgifterna rör verksamhet som behövs för att förbereda det civila samhället för krig.

Som exempel från praxis ansåg Högsta förvaltningsdomstolen att en uppgift om vilka kammarätsdomare som var säkerhetsklassade kunde lämnas ut, även om domarna kunde antas hantera uppgifter som rör totalförsvaret och som omfattades av försvarssekretess (HFD 2012 ref 33). Försvarssekretessen hindrade inte att uppgifter ur meritförteckningar och cv avseende anställda vid Kriminalvården kunde lämnas ut (HFD 2019 not 43). En sammanställning av uppgifter om identiteten hos ett stort antal anställda inom Kriminalvården kunde däremot inte lämnas ut (HFD 6055-19 och 6453-19). Kammarrätten fann i mål nr 1520-23 att en lista med namn och tjänstetitel för de anställda läkarna på en viss röntgenklinik inte kunde lämnas ut, eftersom det skulle skada landets försvar eller på annat sätt vålla fara för rikets säkerhet om uppgifterna röjdes.

Ett röjande av uppgifter på försvarssekretessens område kan utgöra brott mot rikets säkerhet enligt 19 kap. brottsbalken eller brott enligt 20 kap. 3 § brottsbalken.

4.4.5.3 Säkerhets- eller bevakningsåtgärd

Enligt 18 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess för uppgift om säkerhets- eller bevakningsåtgärder som lämnar eller kan bidra till upplysning om en sådan åtgärd, om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs. I bestämmelsen listas vilka åtgärder som omfattas.

1. byggnader eller andra anläggningar, lokaler eller inventarier,
2. tillverkning, förvaring, utlämning eller transport av pengar eller andra värdeföremål samt transport eller förvaring av vapen, ammunition, sprängämnen, klyvbart material eller radioaktiva ämnen,
3. telekommunikation eller system för automatiserad behandling av information,
4. behörighet att få tillgång till upptagning för automatiserad behandling eller annan handling,
5. den civila luftfarten eller den civila sjöfarten,
6. transporter på land av farligt gods, eller
7. hamnskydd

4.4.5.4 Sekretess för risk- och sårbarhetsanalyser m.m.

Sekretess gäller enligt 18 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen för sådan uppgift som hänför sig till en myndighets verksamhet som består i risk- och sårbarhetsana-

lyser avseende fredstida krissituationer, planering och förberedelser inför sådana situationer eller hantering av sådana situationer, om det kan antas att det allmänna möjligheter att förebygga och hantera fredstida kriser motverkas om uppgiften röjs.

Bestämmelsen avser uppgifter av betydelse för den fredstida delen av krishanteringsystemet och är tillämplig på uppgifter som har insamlats eller tagits fram inom ramen för statens, kommuners och regioners analys-, planerings- eller förberedelseverksamhet. Uppgifter som uppkommer under hanteringen av sådana krissituationer och som kan skyddas med stöd av bestämmelsen är bl.a. information som uppdagas under själva krisen om brister i exempelvis stabernas uthållighet eller i tekniska system och vars röjande skulle kunna motverka förmågan att förebygga och hantera såväl den pågående krisen som framtida kriser (prop. 2008/09:152 s. 45). Bestämmelsen har företräde framför meddelarfriheten. Finns det uppgifter i risk- och sårbarhetsanalyser som kan sägas vara av betydelse för totalförsvaret bör de skyddas med stöd av försvarssekretessen om skaderekvisitet är uppfyllt (prop. 2004/05:5 s. 256). Om 18 kap. 13 § är en av flera sekretessbestämmelser som kan vara tillämplig på en uppgift ska den strängaste sekretessbestämmelsen ligga till grund för bedömningen (jfr. prop. 2004/05:5 s. 261 och 1979/80:2 Del A s. 70).

Bestämmelsen har ett rakt skaderekvisit. Rekviritet har formulerats med utgångspunkt från intresset av att sekretessen ska begränsas till vad som är oundvikligen nödvändigt bland annat genom en så långt som möjligt konkret beskrivning av skadan (prop. 2004/05:5 s. 272).

Uppgifterna kan finnas både hos den myndighet som har samlat in eller tagit fram dem och hos en myndighet som har fått dem överlämnade till sig. Sekretessen följer med en uppgift som har insamlats eller producerats i den angivna verksamheten när en sådan uppgift lämnas till en annan myndighet. Detta kommer till uttryck genom att bestämmelsen inte har begränsats till att gälla uppgifter hos en viss myndighet eller uppgifter i en viss verksamhet (Hollunger Wågnert, *Offentlighets- och sekretesslagen [2009:400] 18 kap. 13 §*, Karnov [JUNO] besökt 2023-10-31). Sekretessen gäller i stället för uppgift som hänför sig till en myndighets verksamhet. Om en uppgift som omfattas av sekretessbestämmelsen lämnas till en annan myndighet ska således även den mottagande myndigheten tillämpa sekretessbestämmelsen på uppgiften (prop. 2004/05:5 s. 262 f.).

Om uppgifter som omfattas av sekretess behöver lämnas ut till sammanslutningar och berörda näringsidkare, kan det ske med ett sekretessförbehåll. Om förbehåll inte är möjligt och ett utlämnande är nödvändigt för att myndigheten ska kunna utföra analys-, förberedelse- eller planeringsarbete kan utlämnande ske med stöd av 10 kap. 2 §. Den bestämmelsen avser nödvändigt utlämnande och innebär att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en enskild eller till en annan myndighet, om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet.

MSB har tagit fram en handledning för sekretessprövning för risk och sårbarhetsredovisningar. I handledningen beskrivs uppgifter som kan vara skyddsvärda, till exempel information om stabers uthållighet, information om gränssättande tekniska faktorer (såsom brist på kapacitet och redundans i kritiska system), detaljerade beskrivningar av beroendeförhållanden, exempelvis till specifika leverantörer eller detaljerade beskrivningar av hur myndigheten och dess personal ska agera i en situation av kris eller svår påfrestning.

4.4.5.5 Sekretess hos kommuner och regioner i verksamhet som avser beredskap

Enligt 38 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess hos kommuner och regioner i verksamhet som avser beredskap för extraordinära händelser i fredstid

och höjd beredskap enligt lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap eller planering enligt förfogandelagen (1978:262). Sekretess gäller då 1) för uppgift om en enskilds affärs- eller driftsförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs, och 2) för uppgift om andra ekonomiska eller personliga förhållanden än som avses i 1) för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för verksamheten. Bestämmelsen har ett rakt skaderekvisit, dvs. det råder en presumtion för offentlighet. Sekretessen gäller i högst tjugo år.

4.4.5.6 Sekretessförbehåll och säkerhetsskyddsavtal

Som tidigare nämnts finns det en möjlighet för myndigheter att lämna ut sekretessbelagda uppgifter med ett sekretessförbehåll i 10 kap. 14 § offentlighets- och sekretesslagen. Om en myndighet finner att sådan risk för skada, men eller annan olägenhet som enligt en bestämmelse om sekretess hindrar att en uppgift lämnas till en enskild kan undanröjas genom ett förbehåll som inskränker den enskildes rätt att lämna uppgiften vidare eller utnyttja den, ska myndigheten göra ett sådant förbehåll när uppgiften lämnas ut. Ett sådant förbehåll innebär en tystnadsplikt och inskränker meddelanderätten. En överträdelse av tystnadsplikten är straffbelagd enligt 20 kap. 3 § brottbalken.

Närliggande till sekretessförbehåll är ett så kallat säkerhetsskyddsavtal. Det innebär exempelvis att en verksamhetsutövare som avser att genomföra en upphandling, ingå ett avtal eller inleda ett samarbete med en annan aktör, i de fall som framgår av 4 kap. 1 § säkerhetsskyddslagen (2018:585), ska ingå ett säkerhetsskyddsavtal. Säkerhetsskyddsavtalet syftar till att säkerställa säkerhetsskyddet när en aktör därigenom kan få tillgång till säkerhetskänslig verksamhet. Säkerhetskänslig verksamhet är sådan verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd. Ingående, förlängning eller upphörande av ett sådant avtal ska anmälas till Säkerhetspolisen.

4.4.5.7 Sekretessmarkering

I 5 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen finns en bestämmelse om sekretessmarkering. Om det kan antas att en uppgift i en allmän handling inte får lämnas ut på grund av en bestämmelse om sekretess, får myndigheten markera detta genom att en särskild anteckning (sekretessmarkering) görs på handlingen fysiskt eller elektroniskt. Anteckningen ska ange den tillämpliga sekretessbestämmelsen, datum när anteckningen gjordes och den myndighet som har gjort anteckningen. En begäran om utlämnande till en enskild av en uppgift i en allmän handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet enligt förordning (en kvalificerad sekretessmarkering) ska genast hänvisas till behörig myndighet för prövning. Av anteckningen ska det framgå vilken myndighet som ska pröva frågan om utlämnande.

Det är ingen skyldighet för en myndighet att göra en sekretessmarkering. En sådan markering är inte heller bindande när det innebär att avgöra sekretessfrågan, utan enbart en påminnelse om behovet av en noggrann sekretessprövning när utlämnande ska prövas (prop. 2017/18:145 s. 77). En handling med en sekretessmarkering kan alltså vara offentlig, medan en handling utan en sådan markering kan vara hemlig.

4.5 Överväganden och förslag

Kyrkostyrelsens förslag: I verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap gäller förbud mot att röja uppgifter, om det kan antas att syftet med verksamheten motverkas om uppgiften röjs. Förbud mot att röja uppgifter i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap kan även följa av bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Ny paragraf: 54 kap. 10 a § kyrkoordningen.

Promemorians förslag överensstämmer i stort med kyrkostyrelsens förslag förutom en viss språklig justering i bestämmelsen och i rubriken. Vidare har en upplysning lagts till i syfte att förtydliga att offentlighets- och sekretesslagen kan vara tillämplig i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har svarat har i stort tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. Några remissinstanser har alternativa förslag på skrivningar eller kompletteringar. *Uppsala stift*, *Linköpings stift*, *Strängnäs stift*, *Växjö stift*, *Göteborgs stift*, *Västerås stift* och *Stockholms stift* tillstyrker förslaget till ändringar i 54 kap. kyrkoordningen. *Karlstad stift* har inget att erinra mot förslagen. *Skara stift* tillstyrker förslaget till ändringar i kap. 54 kyrkoordningen, men föreslår att rubriken bör kompletteras så att det framgår att förbud gäller Svenska kyrkans beredskap och belyser vikten av en utförlig barnkonsekvensanalys. *Lunds stift* tillstyrker förslaget i promemorian med förslagen lydelse, men anser att det kan övervägas om paragrafen ska kompletteras med ett andra stycke som förtydligar att det inom vissa verksamheter på beredskapsområdet är nödvändigt att tillämpa offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) vid en bedömning av om uppgifter kan lämnas ut. Lunds stift menar att det finns en risk att skrivningen ”verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap” i 54 kap. 10 a § kyrkoordningen kan uppfattas som att den omfattar samtliga uppgifter som rör Svenska kyrkans beredskap, varför det kan övervägas att förtydliga att det inom vissa verksamheter på beredskapsområdet är nödvändigt att tillämpa det statliga regelsystemet. Lunds stift lämnar därför följande två alternativa förslag till komplettering av bestämmelsen:

I den mån uppgiften om Svenska kyrkans beredskap är hänförlig till verksamhet som bedrivs enligt begravningslagen (1990:1144) eller beredskapsåtgärd innebärande fördelning och användning av den statliga ersättning som Svenska kyrkan erhåller enligt 4 kap. 16 § kulturmiljölagen (1998:950) finns bestämmelser om förbud mot röjande av uppgift i offentlighets- och sekretesslagen.

Alternativt:

Förbud mot att röja uppgifter om Svenska kyrkans beredskap kan även följa av bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen.

Vidare föreslår Lunds stift att det kan övervägas om bestämmelsens rubrik ska ändras till ”förbud mot att röja uppgifter om kyrklig beredskap” för att överensstämja med rubrikerna till 2 kap. 11 § respektive 6 kap. 5 § kyrkoordningen.

Luleå stift tillstyrker promemorians förslag, men med en justerad lydelse för en tydligare bestämmelse som harmonierar bättre med redan gällande kyrkoordningsbestämmelse och lagtext. *Luleå stift* föreslår att det ska stå ”[f]örbud gäller mot att röja uppgifter om Svenska kyrkans beredskap. Förbudet gäller om det kan antas att syftet

med verksamheten motverkas om uppgiften röjs”. Som ett alternativ föreslår stiftet att orden ”om uppgiften röjs” läggs till sist i bestämmelsen.

Visby stift anser att förslaget innehåller en bra beskrivning av gällande regelverk och svenska kyrkans särställning som trossamfund med visst myndighetsansvar, men nämner också en komplicerande faktor och uttalandet i prop. 1998/99:124 – att handlingar som rör totalförsvaret, men inte avser begravningsverksamheten eller fördelning eller användning av den kyrkoantikvariska ersättningen, inte omfattas av någon offentlighetsreglerad handlingsoffentlighet. *Visby stift* anger vidare att Svenska kyrkan även bör reglera så att uppgifter om svenska kyrkans krisberedskap och roll inom totalförsvaret inte är offentliga, varför stiftet föreslår att bestämmelsen även ska omfatta Svenska kyrkans roll i totalförsvaret genom att komplettera bestämmelsen med det understrukna: [i] verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap och roll inom totalförsvaret gäller förbud mot att röja uppgifter om det kan antas att syftet med verksamheten motverkas.

Ekerö pastorat, Åhus församling, Gävle församling, Norrala-Trönö församling, Alster-Nyedsbygdens församling, Karlstad pastorat, Nordanstigs kustens församling och Uddevalla pastorat tillstyrker förslaget. *Öckerö församling* tillstyrker förslaget och ser det positivt att Svenska kyrkan visar öppenhet och att huvuddelen av Svenska kyrkans handlingar är offentliga, men anger även att lika viktigt är det att begränsningar i öppenheten finns där så krävs.

Uppsala pastorat tillstyrker förslaget och lämnar bland annat följande synpunkter kring att den nya bestämmelsen har en bred skrivning och ska tillämpas av anställda på kyrkans alla nivåer. Pastoratet lyfter att det inte är självklart att alla har erfarenhet av, förståelse för tillämpning, rätt utbildning eller stöd för det praktiska användandet av bestämmelsen och vad den omfattar. Vidare anför *Uppsala pastorat* att förtroendevalda inte nämns i promemorian, varför det bör förtydligas i vad mån bestämmelsen ska tillämpas av förtroendevalda organ och enskilda förtroendevalda, bland annat i förhållande till ledningsorganisationen. Pastoratet efterfrågar även varför säkerhetskyddslagen (2018:585) inte givits större utrymme i promemorian.

Falköpings pastorat tillstyrker förslaget till ändringar i 54 kap. kyrkoordningen och anger att det harmonierar väl med övriga samhällets beredskapsförberedelser och bedöms underlätta Svenska kyrkans samverkan med andra aktörer inom detta område, samt att pastoratet vid behov får teckna säkerhetskyddsavtal, med andra samverkande parter i beredskapsplaneringen för utbyte av säkerhetskänslig information. *Mölnåls pastorat* tillstyrker förslaget och anser bland annat att inskränkningen är högst befogad som grundad i ett starkt allmänintresse av att hemlighålla gjorda försvarsansträngningar och anger bland annat att det annars finns en risk att främmande makt kan få del av känsliga uppgifter om den kyrkliga beredskapen som skulle påverka kyrkans möjlighet att fullfölja sina uppgifter inom totalförsvaret och hela samhällets bidrag till försvaret av vårt land. Vidare tar församlingen upp att kyrkans beredskap dels är offentlighetsreglerad och berör främst begravningsverksamheten, dels är beredskapen en del av civilsamhällets bidrag till hela samhällets motståndskraft vid förhöjd beredskap och krig. *Södertälje pastorat* tillstyrker förslaget och ser det som viktigt att Svenska kyrkan har en väl fungerande och accepterad offentlighetsprincip, där inskränkningar därför måste vara begränsade och att förslaget till begränsning av offentligheten avseende beredskapen är väl avvägt och motiverat. Pastoratet ser vidare positivt på den aviserade översynen av hela regleringen av offentlighet i kyrkoordningen. *Rättviks pastorat* tillstyrker förslaget som synes väl balanserat med att införa en bestämmelse som stärker kyrkans möjlighet att kunna vara ett viktigt bidrag i samhället under höjd beredskap, samt att det ger möjlighet till en djupare analys över hur särskilt skyddsvärda objekt och funktioner kommer att hanteras vid höjd beredskap. *Bromma*

församling tycker att förbud är relevant även oaktat det försämrade säkerhetsläget. Bromma församling tar också upp frågan, som förvaltare av samlingen i Bromma kyrka, Stockholms äldsta byggnad i bruk, om den kyrkliga kulturmiljön och kyrkoantikvariska föremål som är aktuella i församlingens planering. Församlingen undrar hur man ser på miljöer och inventarier som är en aktiv del av kulturmiljön, men vars skötsel inte berättigar till kyrkoantikvarisk ersättning, samt utförelseplan för kyrkoantikvariska föremål. Församlingen ser gärna att det förtydligas hur bestämmelsen kan tillämpas med avseende på den lokala beredskapsplanen avseende sådana inventarier.

Överklagandenämnden och *Ansvarsnämnden* har utifrån de aspekter nämnderna har att beakta inga invändningar mot förslaget i promemorian. *Svenska kyrkans arvodsnämnd* och *valprövningsnämnd* avstår från att svara på remissen.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Genomgången i avsnitt 4.4.4 visar att gällande reglering i kyrkoordningen på olika sätt kan ge ett skydd för känsliga uppgifter i arbetet med beredskapsförberedelser inom Svenska kyrkan. Det finns dock ingen bestämmelse som specifikt avser beredskap. Det finns inte heller någon motsvarighet i kyrkoordningen till försvarssekretessen eller till sekretessbestämmelserna som avser förberedelser för kris eller för risk- och sårbarhetsanalyser. För viss verksamhet inom Svenska kyrkans beredskapsarbete gäller som beskrivits i avsnitt 4.4.5.1 offentlighets- och sekretesslagen.

De handlingar i beredskapsarbete som Svenska kyrkan skapar, samlar in eller tar emot från andra aktörer kan se ut på flera olika sätt. Det kan vara fråga om beredskapsplaner som innehåller vad som behövs för att verksamheten i en församling, pastorat eller stift ska kunna fungera också i en kris. Sådana planer kan bland annat innehålla beskrivningar av rutiner, arbetssätt, krisorganisation, krigsplacering, riskinventering och utbildningsplaner för den krishanterande förmågan. Som en del av beredskapsförberedelserna kan det behövas redogöras för vilken kapacitet församlingen, pastoratet eller stiftet har för att hantera kris eller höjd beredskap eller hur pastorat och församlingar kan stödja varandra om de skulle drabbas hårt vid en allvarlig eller extraordinär händelse. Det kan vidare finnas listor över nyckelpersoner och dessa personers kompetens och ansvarsområden vid en eventuell krissituation. Sådana handlingar som utarbetas i kyrkans beredskapsförberedelser kan komma att innehålla uppgifter som är känsliga ur säkerhetssynpunkt för Svenska kyrkan.

Förutom förberedande åtgärder, kan även uppgifter som uppdagas under en kris också motverka syftet med den verksamhet som då behöver bedrivas om de röjs. Exempelvis skulle ett röjande av uppgifter om brister i krisstabers eller krigsorganisationers uthållighet eller i tekniska system (såsom brist på kapacitet och redundans i kritiska system), detaljerade beskrivningar av beroendeförhållanden, av hur den aktuella organisatoriska delen i Svenska kyrkan och dess personal ska agera i en situation av kris eller höjd beredskap kunna motverka förmågan att förebygga och hantera såväl den pågående krisen som framtida kriser (jfr prop. 2008/09:152 s. 45 och MSB:s handbok för sekretessprövning för risk och sårbarhetsredovisningar).

För att säkerställa en enhetlig reglering för alla de uppgifter som kan vara skyddsvärda inom den kyrkliga beredskapen finns det ett behov av ett särskilt förbud. Ett sådant förbud är särskilt viktigt mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget. För att uppgifter om Svenska kyrkans beredskap inte ska kunna utnyttjas av antagonister, är det i viss utsträckning nödvändigt att kunna begränsa insynen. Mot denna bakgrund föreslås att kyrkoordningen kompletteras med en bestämmelse om förbud att röja uppgifter hänförliga till beredskapen i Svenska kyrkan och den verksamhet som kommer att bedrivas under kris eller höjd beredskap. En sådan bestämmelse påverkar inte när

offentlighets- och sekretesslagen är tillämplig, när det exempelvis gäller verksamhet som bedrivs enligt begravningslagen (1990:1144) eller beredskapsåtgärd innebärande fördelning och användning av den statliga ersättning som Svenska kyrkan erhåller enligt 4 kap. 16 § kulturmiljölagen (1998:950).

Utformningen av ett förbud mot att röja uppgifter

I förarbetena till kyrkoordningen har det ansetts viktigt att allmänheten även efter relationsändringen skulle ha tillgång till handlingar i samma utsträckning som tidigare. Det talar för en reglering i kyrkoordningen som liknar vad som gäller för det allmänna.

En bestämmelse liknande den om försvarssekretess kan övervägas, eftersom den skyddar uppgifter om totalförsvaret. Samtidigt kan det vara svårt med en liknande skadebedömning i kyrkoordningen, eftersom försvarssekretessen utgår från skyddet för landets försvar och rikets säkerhet. Det är problematiskt eftersom den kyrkliga beredskapen avser både fredstida kris och höjd beredskap, ytterst krig. Det är också ett skäl till att sekretessbestämmelserna om myndigheternas krisberedskap och risk- och sårbarhetsanalyser inte heller passar för Svenska kyrkans verksamhet. Beredskapsansvaret hos myndigheterna skiljer sig dessutom åt från den kyrkliga beredskapen, bland annat genom att det lagstadgade ansvaret är olika utformat. Det finns alltså, enligt kyrkostyrelsens bedömning, ingen bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen att direkt ta avstamp i för utformningen av en ny bestämmelse av nu aktuellt slag.

En ny bestämmelse i kyrkoordningen föreslås i stället utformas utifrån Svenska kyrkans beredskapsansvar, som gäller både kris och höjd beredskap. Dessutom bör en sådan bestämmelse ge ett enhetligt och heltäckande skydd både för uppgifter som hänför sig till beredskapsförberedelser och hanteringen av sådan verksamhet som bedrivs under kris och höjd beredskap. I kyrkoordningen används i vissa rubriker begreppet ”den kyrkliga beredskapen” i frågan om att vidta nödvändiga beredskapsförberedelser för kris och höjd beredskap. I 2 kap. 12 § kyrkoordningen används begreppet Svenska kyrkans beredskap, när det gäller kyrkostyrelsens ansvar att leda och samordna den kyrkliga beredskapen. Den bestämmelsen motsvaras till viss del av den tidigare beredskapsförordningen (CsSkr 1999:3 2–382). Det framstår som lämpligt att använda detta begrepp även för denna bestämmelse, i syfte att beskriva att den ska ge ett heltäckande skydd för all verksamhet inom Svenska kyrkans beredskap.

Lunds stift är en av de remissinstanser som lyfter den viktiga frågan om att en stor del av den verksamhet som rör beredskap inom Svenska kyrkan gäller begravningsverksamheten, men även kyrkoantikvarisk ersättning. I dessa verksamheter är offentlighets- och sekretesslagen tillämplig, inte kyrkoordningen. Det finns ett särskilt lagstadgat ansvar för beredskap för begravningshuvudmännen och kyrkoantikvariska kulturminnen. Lunds stift föreslår att det kan övervägas om bestämmelsen bör förtydligas. Lunds stift föreslår också två alternativa skrivningar för att åstadkomma detta. Kyrkostyrelsen instämmer i att det kan vara lämpligt att särskilt lyfta fram att offentlighets- och sekretesslagen kan vara tillämplig genom en upplysning om detta i kyrkoordningen. Det bör infogas som ett andra stycke till den föreslagna nya paragrafen. Det kan vara av särskild betydelse eftersom det finns ett lagstadgat beredskapsansvar för dessa två verksamheter. En central del av arbetet med beredskap inom Svenska kyrkan gäller just dessa verksamheter, för vilka den statliga regleringen avseende offentlighet och sekretess gäller. Dessutom kan det inte uteslutas att vissa uppgifter i Svenska kyrkans beredskapsverksamhet skulle kunna omfattas av offentlighets- och sekretesslagens reglering på annan grund, till exempel om de lämnats med ett så kallat sekretessförbehåll från en myndighet.

Visby stift ställer frågan om den nya bestämmelsen ska begränsas till att gälla enbart ”verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap”, eftersom Svenska kyrkans församlingar, stiftskanslier och nationell nivå idag är en aktiv part i de förändringar som äger rum inom totalförsvaret och en viktig del av förstärkningen av försvarsviljan och krisberedskapen i landet. Enligt *Visby stift* bör Svenska kyrkans roll inom totalförsvaret jämföras med handlingar som rör Svenska kyrkans beredskap. *Visby stift* föreslår att det även i den nya bestämmelsen framgår att förbudet ska gälla ”Svenska kyrkans beredskap och roll inom totalförsvaret”. Mot bakgrund av att den rättsliga regleringen av totalförsvaret finns i lag är det enligt kyrkostyrelsen inte lämpligt med en hänvisning till totalförsvaret i kyrkoordningen. Som angetts ovan kan delar av Svenska kyrkans beredskapsverksamhet också omfattas av offentlighets- och sekretesslagen. Den nu förslagna regleringen kan således förutses bli tillämplig vid sidan av offentlighets- och sekretesslagen på vissa uppgifter. Även bestämmelsen i 54 kap. 12 § kyrkoordningen är avsedd att kunna tillämpas på sådana uppgifter som olika myndigheter anförtrott Svenska kyrkan, till exempel uppgifter som rör totalförsvaret.

För att inte inskränka offentligheten mer än nödvändigt föreslås att bestämmelsen utformas med ett så kallat rakt skaderekvisit. Detta innebär att en skadeprovning ska göras i det enskilda fallet, men att det finns en presumtion för offentlighet. Förbudet föreslås gälla om det kan antas att syftet med verksamheten motverkas om uppgiften röjs. Det måste alltså finnas en konkret risk för att ett röjande av uppgiften kan motverka syftet med beredskapsförberedelser eller verksamheten under kris och höjd beredskap. Det kan noteras att bestämmelsen om försvarssekretess och om skyddsåtgärder också har ett rakt skaderekvisit. Förbudet gäller också så länge syftet med den verksamhet som avser beredskap kvarstår.

Den föreslagna utformningen av bestämmelsen avser inte hindra att uppgifter delas, exempelvis mellan församling och stift, om det är ett led i beredskapsarbetet. Uppgifterna kan finnas både hos den organisatoriska del inom Svenska kyrkan som har samlat in eller tagit fram dem, eller som har fått dem överlämnade till sig. I likhet med bestämmelsen i 18 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen bör förbudet att röja en uppgift följa med uppgiften när den lämnas ut till en annan organisatorisk del av Svenska kyrkan. I den aktuella bestämmelsen i offentlighets- och sekretesslagen kommer detta till uttryck genom att den inte har begränsats till att gälla uppgifter hos en viss myndighet eller uppgifter i en viss verksamhet. Sekretessen gäller i stället för uppgift som hänförs till en myndighets verksamhet. Om en uppgift som omfattas av sekretessbestämmelsen lämnas till en annan myndighet ska således även den mottagande myndigheten tillämpa sekretessbestämmelsen på uppgiften (se avsnitt 4.4.5.4 ovan). Motsvarande reglering föreslås gälla även för den nya bestämmelsen i kyrkoordningen. Det finns inget hinder mot att göra en markering på en handling med information om att det anses vara en uppgift som omfattas av ett förbud att röja uppgift, i likhet med en s.k. sekretessmarkering. Det kan antas underlätta hanteringen hos den organisatoriska del som tar emot en sådan handling, även om det måste göra en provning i det enskilda fallet. I den pågående översynen av handlingsoffentlighet som pågår kan frågan övervägas om en reglering motsvarande den som finns om sekretessmarkeringar i offentlighets- och sekretesslagen bör införas.

Luleå stift lämnar förslag till alternativa skrivningar jämfört med förslaget i promemorian. Kyrkostyrelsen föredrar promemorian förslag som innebär att förbudet gäller i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap. Det finns nämligen en poäng att förbudet gäller just i *verksamhet*, och inte ett förbud begränsat till uppgifter om Svenska kyrkans beredskap. Hänvisningen till *verksamhet* avses få samma innebörd och tillämpning som i 18 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen, vilket innebär att förbudet gäller verksamheten och kan anses överföras. I kyrkoordningens 54

kapitel finns också i dag den författningstekniska konstruktionen med rekvisitet ”i verksamhet”. vilket innebär att promemorians förslag till skrivning harmonierar med dessa bestämmelser. Däremot kan det finnas en fördel att lägga till ett ytterligare förtydligande att förbudet gäller om syftet med verksamheten motverkas ”om uppgiften röjs”, vilket Luleå stift också har föreslagit. Även om det kan upplevas en upprepning, blir det tydligt hur skaderekvisitet är avsett att tolkas.

Vissa remissinstanser har ställt frågor om hur bestämmelsen ska tillämpas när det gäller verksamhet avseende Svenska kyrkans beredskap och efterfrågar ytterligare information och utbildningar. Kyrkostyrelsen instämmer i att det är av vikt att sträva mot en ökad kompetens kring informationshantering i beredskapsarbetet och att det är viktigt att samverka kring. Det praktiska beredskapsarbetet får dock utvisa och ge vägledning i dessa detaljer.

Bromma församling ställer frågor kring den föreslagna bestämmelsens tillämplighet på kyrkoantikvarisk verksamhet som inte avser den kyrkoantikvariska ersättningen i sig. När det gäller tillämpningsområdet för offentlighets- och sekretesslagen anges i 2 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen att Svenska kyrkan ska jämföras med en myndighet ur offentlighetssynpunkt i den verksamhet som nämns i bilagan. Bestämmelsen hänvisar i sin tur till Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar gäller det verksamhet som bedrivs enligt begravningslagen samt fördelning och användning av den statliga ersättning som Svenska kyrkan erhåller enligt 4 kap. 16 § lagen om kulturminnen. Bedömningen av vad som ska anses utgöra ”fördelning och användning” behöver göras i det enskilda fallet. Viss vägledning kring tolkningen finns i praxis från förvaltningsdomstolarna. Dessutom kan det finnas andra situationer där offentlighets- och sekretesslagen blir aktuell för Svenska kyrkan, exempelvis om Svenska kyrkan i beredskapsarbetet får information från en offentlig aktör med ett så kallat sekretessförbehåll. Det kan inte heller helt uteslutas att det skulle kunna finnas vissa handlingar som innehåller uppgifter som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen, men som även omfattas av den föreslagna regleringen i kyrkoordningen i andra delar. En bedömning av uppgifterna i det enskilda fallet måste alltid göras.

Uppsala pastorat frågar också om bestämmelsen gäller förtroendevalda. Den nya bestämmelsen är inte avsedd att tillämpas på något annat sätt än övriga bestämmelser i 53 och 54 kap. kyrkoordningen. Kyrkoordningen har sin utgångspunkt i bestämmelsen i 6 § lagen om Svenska kyrkan där kyrkomötet anges som kyrkans högsta beslutande organ. I propositionen som avser relationsändringen uttalades om denna bestämmelse att den ger kyrkomötet förutsättningar att besluta sådana gemensamma stadgar för Svenska kyrkan och dess delar som behövs för sammanhållning och god ordning inom kyrkan (prop. 1997/98:116 s. 58). En ytterligare utgångspunkt är att alla kyrkliga organ lojalt följer kyrkoordningen och de beslut som fattas med stöd av den (*Kyrkoordningen för Svenska kyrkan 2022 med kommentarer och angränsande lagstiftning*, Edqvist m.fl. s. 34 f.).

Förenlighet med lagen om svenska kyrkan

Rätten till insyn i Svenska kyrkans handlingar får bara begränsas om det är särskilt motiverat med hänsyn till 1) skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden, 2) Svenska kyrkans ekonomiska intresse, eller 3) något synnerligen väsentligt intresse enligt 11 § lagen om Svenska kyrkan. Ett förbud mot att röja uppgifter om Svenska kyrkans beredskap motiveras främst av att det är ett synnerligen väsentligt intresse. I vissa fall kan det också vara motiverat för att kunna skydda enskildas personliga förhållanden, exempelvis om det skulle kunna skada den enskilde om uppgifter röjs om personens roll eller kompetens kopplat till beredskapsarbetet. Även

Svenska kyrkans ekonomiska intressen kan motivera bestämmelsen. Det har tidigare uttalats att begränsningar i den inomkyrkliga offentlighetsprincipen bör komma i fråga när det gäller säkerhetsfrågor (prop. 1997/98:116 s. 65). Det är fallet här. Intresset av en begränsning av offentlighetsprincipen, väger tyngre än intresset av insyn inom beredskapsområdet.

Den nya bestämmelsens placering

Eftersom det redan finns en bestämmelse i 54 kap. 10 § kyrkoordningen om förbud mot att röja uppgifter om säkerhetsanordningar passar det bra att den nya föreslagna bestämmelsen placeras i direkt anslutning därtill som en ny 10 a §. Det medför också att undantaget i 54 kap. 15 § från förbudet mot att röja uppgifter kommer att gälla även denna nya bestämmelse, eftersom undantaget omfattar bestämmelserna i 54 kap. 5–11 a §§. Förbudet i den nya bestämmelsen kommer då inte hindra att uppgiften lämnas till exempelvis kyrkans organisation för revision, tillsyn och överprövning eller till en myndighet, om uppgiftsskyldigheten följer av en lag eller har beslutats med stöd av en lag. Vidare innebär placeringen att protokollsanteckningen i avtal 23 om tystnadsplikten, som uttryckligen gäller bland annat 54 kap. 5–11 § kyrkoordningen, även kommer att omfatta den nya föreslagna bestämmelsen i 54 kap. 10 a §.

4.6 Ikraftträdande

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Det bedöms inte finnas något behov av övergångsbestämmelser.

4.7 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Förslaget bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

Övriga konsekvenser

Förbudet mot att röja uppgifter innebär en inskränkning av handlingsoffentligheten som motiveras av det motstående intresset av att skydda uppgifter om den kyrkliga beredskapen.

4.8 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen

54 kap.

10 a §

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 4.5.

Bestämmelsen innebär att det i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap gäller ett förbud mot att röja uppgifter om det kan antas att syftet med verksamheten motverkas genom röjandet. Med verksamheten avses i detta avseende Svenska kyrkans beredskap, både de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap och hanteringen av sådan verksamhet i kris eller höjd beredskap.

Förbudet har ett rakt skaderekvisit vilket innebär att det föreligger en presumtion för att uppgiften ska lämnas ut. En bedömning krävs i det enskilda fallet. Det innebär även att förbudet inte har någon viss begränsning i tid, utan det gäller så länge syftet med verksamheten motverkas om uppgiften röjs. Om en sådan bedömning skulle ge

vid handen att ett utlämnande av en uppgift skulle skada eller motverka den verksamhet som behöver vidtas inom Svenska kyrkans beredskap får uppgiften inte lämnas ut.

KsSkr 2024:4

I bestämmelsens andra stycke finns en upplysning om att offentlighets- och sekretesslagen också kan vara tillämplig i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap.

5 Övriga ändringar

5.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

5.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att inledningen till kyrkoordningens sjunde avdelning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Sjunde avdelningen: Kyrkliga uppdrag och befattningar

Inledning

Kallelsen att föra ut evangelium är given åt hela *Guds folk*. Alla i kyrkan är lemmar i en och samma kropp. Dopen är den grundläggande vigningen till tjänst i kyrkan och ger delaktighet i kyrkans gemensamma uppdrag. Förtroendevalda, frivilliga medarbetare, anställda och de som vigs till uppdrag inom kyrkans vignetjänst ska fullgöra de speciella uppdrag som de anförtrotts i solidaritet med Svenska kyrkan och kyrkans tro, bekännelse och lära. Alla står i evangeliets tjänst och under dess auktoritet.

Kyrkans vignetjänst eller ämbete är en tjänst i och för församlingen. Vigningen sker i församlingens gemenskap och tjänsten fullgörs i församlingen. Vignetjänsten är ett tecken i församling och samhälle. Den visar på det som är kyrkans gemensamma uppdrag och varje döpts ansvar. Kyrkans kallelse och vigning av särskilda personer till livslång tjänst syftar till församlingens andliga uppbyggelse och ska rusta församlingen för dess uppdrag i världen. Det befriar inte andra i kyrkan från ansvar utan levandegör kyrkans gemensamma sändning på Guds kallelse.

Biskopens uppdrag är ett tecken på kyrkans kontinuitet genom tiderna, kyrkans enhet och universella gemenskap. Biskopen har tillsammans med domkapitlet ansvar för att kyrkans lära och ordning följs och ska leda och inspirera kyrkan i stiftet. Biskopen viger nya kvinnor och män till uppdragen inom kyrkans vignetjänst och är en herde för dem liksom för församlingarna i stiftet.

Prästens uppdrag är ett tecken på att den kristna församlingen och tron får sin andliga näring när Ordet förkunnas och sakramenten delas ut. Som *Verbi Divini Minister* (det gudomliga ordets tjänare) ska prästen i trohet mot sitt uppdrag förkunna evangeliet rent och klart, genom dopen föra nya människor till kyrkans gemenskap, leda firandet av den heliga måltiden och förmedla förlåtelse, tröst och hopp. Prästen ska uppbygga och undervisa församlingen i tron, ge själavård och utrusta för vittnesbörd och tjänst i världen. Prästen är församlingens tjänare och samtidigt en herde för församlingen.

Kallelsen att föra ut evangelium är given åt hela *kristenheten*. Alla i kyrkan är lemmar i en och samma kropp. Dopen är den grundläggande vigningen till tjänst i kyrkan och ger delaktighet i kyrkans gemensamma uppdrag. Förtroendevalda, frivilliga medarbetare, anställda och de som vigs till uppdrag inom kyrkans vignetjänst ska fullgöra de speciella uppdrag som de anförtrotts i solidaritet med Svenska kyrkan och kyrkans tro, bekännelse och lära. Alla står i evangeliets tjänst och under dess auktoritet.

Diakonen är genom sin gärning ett barmhärtighetens tecken i både församlingen och samhället. Diakonen har ett ansvar att göra kärlekens gärningar, särskilt mot utsatta människor. Uppgifterna varierar beroende på de lokala sociala behoven och församlingarnas strukturer och diakonala prioriteringar. Uppdraget har en karitativ inriktning som också kan komma till uttryck exempelvis i undervisning. Varhelst det finns mänsklig nöd är det diakonens kallelse att ingripa och inspirera andra att ta ansvar.

Präster och diakoner fullgör sina uppdrag i trohet mot avgivna vigningslöften och är i detta hänseende underställda biskopen och domkapitlet.

Församlingspedagoger, kyrkomusiker och andra anställda bidrar i sina befattningar direkt eller indirekt till att församlingens grundläggande uppgift i gudstjänst, undervisning, diakoni och mission blir utförd

De förtroendevalda har av församlingen fått i uppdrag att ta ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd och dess förvaltning skött. De utövar sina uppdrag inom ramen för det mandat som tillhör det förtroendevalda organ som de ingår i.

Alla kyrkans anställda och medarbetare ska tjäna kyrkan och församlingen och i det uppdrag de fått bidra till att evangeliet blir känt, kyrkan uppbyggd och människorna tjänade.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2025.

5.3 Ärendet och dess beredning

Vid kyrkomötet 2023 beslutades att anta Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II. Förslaget till ny kyrkohandbok lades fram av kyrkostyrelsen i skrivelsen 2023:5 *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II* och bereddes vid kyrkomötet av gudstjänstutskottet i betänkandet G 2023:1. En del av diskussionen i nämnda utskott handlade om läronämndens resonemang och ändringsförslag gällande begreppet ”Guds folk” och hur nämnda begrepp relaterar till samtalsdokumentet *Guds vägar*, om Svenska kyrkans relation med de judiska gemenskaperna. Läronämnden framförde i sitt yttrande (Ln 2023:1y) följande:

I inledningen till föreliggande kyrkohandboksförslag står: ”Kallelsen att föra ut evangelium är given åt hela Guds folk”. Här används begreppet ”hela Guds folk” i bestämd form singular. Formuleringen är hämtad från kyrkoordningens inledning till kapitel 30 som formulerades innan Guds vägar antagits. Här finns således en spänning mellan direktiven att både åstadkomma överensstämmelse med kyrkoordningen och att ta hänsyn till beslutade dokument med ekumeniska och interreligiösa perspektiv.

I ljuset av den läroutveckling som skett under de senaste decennierna finns det skäl att i Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II nyansera kyrkoordningens formulering med avseende på bruket av begreppet ”Guds folk”. I Guds vägar framhålls att ”[s]åväl kristendom som judendom har sin utgångspunkt i det gudsfolk och den historia som de gemensamma heliga skrifterna talar om”. Därför behövs en annan formulering i Inledningen än ”hela Guds folk”, exempelvis ”hela kristenheten” eller ”alla kristna”.

Gudstjänstutskottet instämde i läronämndens argumentation och föreslog beträffande inledningen till Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II att formuleringen ”hela Guds

folk” skulle ändras till ”hela kristenheten (beslutspunkt 3 i G 2023:1). Med anledning av läronämndens yttrande föreslog utskottet även att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att formuleringen i inledningen till kyrkoordningens sjunde avdelning, ”hela Guds folk” ersätts med ”hela kristenheten” (beslutspunkt 23 i G 2023:1). Utskottets förslag bifölls av kyrkomötet. Värt att notera är att ändringen avser just formuleringen ”hela Guds folk” enligt motivering från läronämnden. Formuleringen Guds folk – det vill säga utan ordet ”hela” – finns på andra ställen i både handbok och kyrkoordning och ändras alltså inte eftersom gudsfolkstanken är en viktig ekumenisk och allmänkyrklig bild för den världsvida kyrkan.

5.4 Överväganden och förslag

Kyrkostyrelsens förslag: En ändring görs i kyrkoordningen så att formuleringen ”hela Guds folk” ersätts med ”hela kristenheten”.

Ändrad inledningstext: Sjunde avdelningen

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som framhållits ovan har kyrkomötet gett i uppdrag till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändring i kyrkoordningen som innebär att formuleringen ”hela Guds folk”, som återfinns i inledningen till sjunde avdelningen, ersätts med ”hela kristenheten”. Uppdraget är en följd av det läronämnden framhållit i sitt yttrande Ln 2023:1. Med anledning av det uppdrag som kyrkostyrelsen fått från kyrkomötet föreslås att formuleringen ”hela Guds folk” i inledningen till kyrkoordningens sjunde avdelning ersätts med ”hela kristenheten”.

5.5 Ikraftträdande

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

5.6 Konsekvenser för barn

Förslaget bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

5.7 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen

Sjunde avdelningen: Kyrkliga uppdrag och befattningar

I första avsnittet i inledningstexten till sjunde avdelningen ersätts formuleringen ”hela Guds folk” med ”hela kristenheten”. Genom ändringen överensstämmer kyrkoordningens formulering med vad som står i inledningen till Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II som antogs av kyrkomötet 2023.

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 13 juni 2024.

Beslutande: Martin Modéus, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Amanda Carlshamre, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Berth Löndahl, Olle Reichenberg, Elisabeth Rydström, Erik Sjöstrand, Anna Sundberg och Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättarna Johannes Fransson, Sofija Lazic Pedersen och Linda Sjöo.

Föredragande: Mattias Thalén, Kajsa Walleng, Evelina Kaarme, Rickard Jönsson

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen.

Reservation av Amanda Carlshamre m.fl.

Amanda Carlshamre, Erik Sjöstrand, Nils Gårder, Linda Sjöo och Berth Löndahl reserverade sig mot beslutet om avsnittet Procentspär m.m. till förmån för det inte bifallna yrkandet om två procent och utvecklade reservationen:

Vi reserverar oss mot beslutet att föreslå en procentspär om tre procent för val till kyrkomötet. Beslutet borde enligt vår mening i stället varit en procentspär om två procent. En procentspär bör hållas på en låg nivå så att så många väljare som möjligt ska kunna vara företrädare i kyrkomötet.

Reservation av Anna Sundberg

Anna Sundberg reserverade sig mot beslutet om avsnittet Procentspär m.m. till förmån för det inte bifallna yrkandet om 0,4 procent och utvecklade reservationen:

Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet om procentspär om 3 procent till kyrkovalet.

Vi vill se en så låg procentuell spär som möjligt. Detta motiverar vi med att ju högre spärren är desto fler väljare blir orepresenterade. Demokratier förminsas genom en högre spärrgräns. Ju lägre spärrgräns desto mindre anledning finns för väljare att tala i termer av ”bortkastad röst”. Den demokratiska rörligheten som finns i kyrkomötet ska därför tas till vara, inte reduceras.

Vi anser att det är bättre att alla medlemmar och nomineringsgrupper har möjlighet att väljas in i den demokratiska parlamentariska församlingen. Förhållandet mellan låg tröskel till att bli invald i kyrkomötet, och å andra sidan en viss tröskel för att delta i utskottsarbetet, så som redan är gällande, är en ordning vi mycket hellre föredrar än att ha en hög tröskel för att komma in i den parlamentariska församlingen kyrkomötet.

Därför, om det ska införas en procentspär, förordar vi en procentspär om 0,4 procent, det vill säga den procent av röster som behövs för att ta ett mandat i kyrkomötet, enligt våra beräkningar.

Reservation av Wanja Lundby-Wedin m.fl.

Wanja Lundby-Wedin, Jesper Eneroth, Sofija Lazic Pedersen, Johannes Fransson och Margareta Winberg reserverade sig mot beslutet om avsnittet Valsedelsdistributionen till förmån för det inte bifallna yrkandet om återremittering och utvecklade reservationen:

KsSkr 2024:4 Av underlaget framgår att beslutet inte bara kommer att medföra en ansvarsförskjutning från nomineringsgrupperna till valnämnderna, utan att det också kommer att leda till ökad belastning på lokal nivå. Konsekvenserna det får är bristfälligt utredda såväl ur ekonomiskt perspektiv som personal- och planeringsperspektiv. Ska nya system för valsedelsdistribution finnas på plats till kyrkovalet 2025 måste systemutveckling påbörjas och genomföras innan erforderliga förändringar av kyrkoordningen har beslutats och trätt i kraft. Det är enligt vår uppfattning inte ett seriöst sätt att arbeta och åsidosätter den goda ordning som Svenska kyrkan på nationell nivå normalt arbetar efter.

Särskild mening av Marja Sandin-Wester m.fl.

Marja Sandin-Wester, Lisa Gerenmark, Marie Rydén Davoust och Anders Brunnstedt anmälde såsom särskild mening att de instämmer i reservationen angående yrkandet om två procent.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:5

Jämställdheten i Svenska kyrkan

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 16 maj 2024

Martin Modéus

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelsen återger en statistisk redogörelse för jämställdhetssituationen, i betydelsen kvantitativa data (här juridiskt kön), vad gäller anställda, förtroendevalda och rekrytering till tjänst i Svenska kyrkan. Vidare ges en sammanfattande beskrivning av övrigt jämställdhetsarbete i Svenska kyrkan på nationell nivå.

Syftet med skrivelsen är följaktligen att det statistiska materialet, redovisningen och beskrivningen av det löpande arbetet, som bedrivs på den nationella nivån för att främja jämställdheten, utgör ett användbart material som grund till de fortsatta strävandena för jämställdhet.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
2 Bakgrund och introduktion.....	3
2.1 Skrivelsens uppdrag.....	3
2.2 Skrivelsens upplägg.....	3
2.3 Vad är jämställdhet.....	4
2.4 Könsuppdelad statistik och aspekter av kön.....	5
2.5 Intersektionella perspektiv på jämställdhet.....	5
3 Omvärldsbevakning och perspektiv på jämställdhet.....	6
3.1 Internationell kontext.....	6
3.2 Nationell kontext.....	7
3.3 Perspektiv på jämställdhet i Svenska kyrkan.....	9
4 Jämställdhetsarbetet i Svenska kyrkan.....	11
4.1 Arbetet med nationell inriktning.....	11
4.2 Internationellt arbete.....	14
4.3 Det löpande arbetet på Kyrkokansliet.....	16
4.4 Statistiska uppgifter om anställda och förtroendevalda.....	18
5. Kyrkostyrelsens överväganden.....	22
Bilaga 1. Förtroendevalda på nationell nivå.....	24
Bilaga 2. Kyrkligt anställda med församlings- och främjandeuppgifter.....	26
Bilaga 3. Kyrkligt anställda med uppgifter inom mark- och fastighetsförvaltning.....	28
Bilaga 4. Kyrkligt anställda med administrativa uppgifter.....	30
Bilaga 5. Kyrkligt anställda timavlönade.....	32
Bilaga 6. Anställda på nationell nivå.....	34
Bilaga 7. Förtroendevalda på stiftsnivå och lokal nivå.....	35
Bilaga 8. Examinerade från pastoralteologisk utbildning på Svenska kyrkans utbildningsinstitut.....	53
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	54

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan till handlingarna.

2 Bakgrund och introduktion

Vart fjärde år, sedan 2000, lämnar kyrkostyrelsen en skrivelse till kyrkomötet om jämställdheten i Svenska kyrkan. Senast en sådan skrivelse lämnades var 2020 och följaktligen lämnar kyrkostyrelsen härmed en skrivelse som tar upp motsvarande jämställdhetsaspekter i Svenska kyrkan till 2024 års kyrkomöte.

2.1 Skrivelsens uppdrag

Skrivelsen ger en statistisk redogörelse för jämställdhetssituationen – kvantitativa data (juridiskt kön) – vad gäller anställda, förtroendevalda och rekrytering till tjänst i Svenska kyrkan. Därtill ger den också en beskrivning av övrigt jämställdhetsarbete i Svenska kyrkan på nationell nivå. På så sätt behandlar jämställdhetsskrivelsen sådant som hänt under den senaste fyraårsperioden avseende arbetet för ökad jämställdhet.

Syftet med skrivelsen är följaktligen att det statistiska materialet samt redovisningen och beskrivningen av det löpande arbetet som bedrivs på den nationella nivån för att främja jämställdheten, ska utgöra ett användbart material som grund till de fortsatta strävandena för jämställdhet.

Vid behandlingen av 2020 års jämställdhetsskrivelse beslutade kyrkomötet i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande (KI 2020:1) att uppdra till kyrkostyrelsen att bredda innehållet i den kommande jämställdhetsskrivelsen. Utskottet skrev att synen på kön i jämställdhetsskrivelsen behövde uppdateras, breddas och benämna transpersoner och icke-binära, samt att skrivelsen skulle vinna på att utöka åldersindelningssstatistiken så att den omfattar förtroendevalda på samtliga nivåer. Därtill skrev utskottet att skrivelsen skulle tillföra Svenska kyrkan ett större värde om den inkluderade ideella medarbetare eftersom den då skulle utgöra ett viktigt underlag för hur församlingar arbetar med idealitet.

Årets skrivelse innehåller således en redogörelse för olika sätt att se på kön och könsidentitet, samt statistik på och diskussion kring åldersfördelningen i de förtroendevalda organen på stifts- och församlingsnivå. Skrivelsen inkluderar även ett avsnitt om ideellt arbete inom Svenska kyrkan.

2.2 Skrivelsens upplägg

Skrivelsen inleds med en kort beskrivning av vad jämställdhet är, olika sätt att se på kön och juridiskt kön som registervariabel och avslutas med en kort beskrivning av intersektionalitet (normsamverkan) som verktyg inom Svenska kyrkans rättighetsbaserade arbetssätt. Därefter följer en kort omvärldsanalys och perspektiv på jämställdhet i Svenska kyrkans verksamhet, här med fokus på ideellt arbete.

Efter denna introduktion följer själva redogörelsen avseende det arbete som bedrivs på den nationella nivån för att på olika sätt främja jämställdhet och av det statistiska materialet om anställda och förtroendevalda i skrivelsens bilagor. Som tidigare är framställningen i denna del uppdelad i vad som sker inom ramen för nationellt respektive internationellt arbete. Beskrivningen gör inte anspråk på att vara heltäckande, bland annat därför att det enligt kyrkostyrelsens mening inte går att dra

en skarp gräns mellan arbete som är relaterat till jämställdhetssträvanden och sådant som inte är det. Allt arbete som den nationella nivån bedriver ska ha en sådan inriktning att jämställdheten mellan kvinnor och män främjas. Jämställdhetsarbete bedrivs på intet vis enbart av Svenska kyrkans nationella nivå, men när kyrkostyrelsen nu lämnar en redogörelse är det där som fokus ligger. Kyrkostyrelsen sammanfattar i sina överväganden det som är särskilt viktigt att notera i redovisningen och pekar på några områden som är angelägna att fokusera på i det fortsatta jämställdhetsarbetet.

I skrivelsen används hbtq genomgående som ett samlingsbegrepp för ett tematiskt område/verksamhet i Svenska kyrkan. Avgränsningen i definitionen har sin bakgrund i att Svenska kyrkan aktivt arbetat med detta område men ännu inte kan sägas arbeta med ytterligare identiteter.

Där förkortningen används om individer använder Svenska kyrkan hbtqia+ för att inkludera alla som så önskar.

2.3 Vad är jämställdhet

Det övergripande jämställdhetspolitiska målet i Sverige är att kvinnor och män ska ha samma makt och möjligheter att påverka samhället och sina egna liv, med sex delmål:

1. en jämn fördelning av makt och inflytande
2. ekonomisk jämställdhet
3. jämställd utbildning
4. jämn fördelning av det obetalda hem- och hushållsarbetet
5. jämställd hälsa
6. mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Jämställdhet betyder här att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter och gäller alla områden i livet. Sedan 1994 är jämställdhetsintegrering den huvudsakliga strategin i Sverige för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Jämlikhet är däremot ett vidare begrepp och avser lika rättigheter och möjligheter för alla, oavsett bakgrund och erfarenheter.

Som beskrivits i tidigare jämställdhetsskrivelser innebär jämställdhetsintegrering att ett jämställdhetsperspektiv finns med i allt beslutsfattande och alla steg av processen, med andra ord att systematiskt synliggöra och analysera vilka konsekvenser förslag och insatser får för kvinnor respektive män.

Jämställdhet har både en kvantitativ och kvalitativ aspekt. Kvantitativ jämställdhet innebär en jämn fördelning mellan kvinnor och män inom alla områden i samhället, till exempel inom olika utbildningar, yrken, fritidsaktiviteter och maktpositioner. Ett vanligt mått för att det råder en jämn könsfördelning är om andelen kvinnor respektive män i en grupp är 40/60 procent, eller jämnare och då oftast baserad på registeruppgifter, alltså juridiskt kön. Kvantitativ jämställdhet innebär inte per automatik en kvalitativ jämställdhet. Det kvalitativa perspektivet bidrar till att granska de normer och värderingar som kan finnas bakom siffrorna och handlar om strukturer. Det kan ju vara strukturer, normer och värderingar som kanske inte förändras även om siffrorna visar att könsfördelningen blivit jämnare. Eftersom normer och värderingar påverkar kvinnors och mäns livsvillkor behövs båda perspektiven i arbetet med jämställdhet.

2.4 Könsuppdelad statistik och aspekter av kön

Jämställdhetskrivelsen ska ge en statistisk redogörelse för jämställdhetssituationen vad gäller förtroendevalda, anställda och rekrytering till tjänst i Svenska kyrkan. Den könsuppdelade statistik som redovisas utgår från registerdata, och i den officiella statistiken samlas uppgifter om kön in genom registervariabeln juridiskt kön. Uppgifterna är kopplade till personnummer och information om juridiskt kön baseras på den tredje siffran i personnumret (de fyra sista siffrorna). Emellertid kan kön förstås på flera sätt och det juridiska könet, här som siffror hämtat från befintliga registerdata, stämmer inte alltid överens med hur en person uppfattas av andra eller hur personer identifierar sig, det vill säga det kön man känner sig som (könsidentitet), eller hur man uttrycker sig i fråga om kön (till exempel genom kläder, kroppsspråk, frisyr, om och hur man sminkar sig och röst). Eftersom Sverige har två juridiska kön är det svårt att inkludera ickebinära transpersoner i undersökningar som baseras på registerdata.

Statistik som hämtas från enkätundersökningar kan baseras på könsidentitet och bygger då på självidentifikation och kan också kombineras med registerdata baserat på juridiskt kön. Exempel på det är bland annat Svenska kyrkans forskningsrapport *Konfirmation i förändringens tid. En rapport om konfirmander och ledare 2007–2022* (2023) där statistik som hämtas från Svenska kyrkans officiella statistik baseras på juridiskt kön medan statistik hämtad från genomförd enkätundersökning baseras på könsidentitet (självidentifikation).

Grupperna kvinnor och män är inte enhetliga, några av oss har transerfarenheter som skiljer sig från erfarenheter av att identifiera sig som cisperson (beteckning på de personer som identifierar sig med det vid födseln tilldelade könet). Ibland är det därför viktigt att ställa frågor om kön på ett sätt som inkluderar både könsidentitet och transerfarenhet. En anledning kan vara undersökningar om människors livsvillkor då flera studier visar att transpersoner i många avseenden har en större utsatthet och ohälsa jämfört med befolkningen i stort (se till exempel Folkhälsomyndighetens rapport *Hälsan och hälsans bestämningsfaktorer för transpersoner. En rapport om hälsoläget bland transpersoner i Sverige, 2015*).

Att använda juridiskt kön gör det lätt att kvantifiera kön, vilket är värdefullt för att genom statistik synliggöra eventuella mönster utifrån faktorer som går att mäta. En sådan viktig faktor är ojämställdhet kopplat till just juridiskt kön. De förändringar som kan behövas är dock inte nödvändigtvis kvantifierbara och som nämnts tidigare innebär inte en kvantitativ jämställdhet per automatik en kvalitativ jämställdhet. Det kan snarare vara kulturer, värderingar, normer och informella maktstrukturer som behöver förändras.

Jämställdhetskrivelsen kan utgöra grund för fortsatta undersökningar, analyser och kvalitativa perspektiv som kan bidra till att synliggöra och granska de normer, formella och informella maktstrukturer, kulturer och värderingar som kan finnas bakom siffrorna och som inte kan nås utifrån enbart kvantitativa data och registervariabeln juridiskt kön. Det vill säga bidra till arbetet att ta fram mer kunskap om vad jämställdhet innebär för olika grupper.

2.5 Intersektionella perspektiv på jämställdhet

Det övergripande jämställdhetsmålet, som redan nämnts, är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Grupperna kvinnor och män, som nämnts tidigare, är dock inte enhetliga, utan det finns flera olika faktorer som också spelar in i vilka livsvillkor man har. Alla identifierar sig heller inte som kvinna

eller man, flicka eller pojke. Ordet intersektionalitet kommer från engelskans *intersection* (korsning) och kan användas som metod och verktyg för att upptäcka just hur olika identiteter och norm- och maktsystem möts och påverkar varandra och hur makten inom en grupp kan variera beroende på människors olika identiteter.

Ett intersektionellt perspektiv kan bidra till att synliggöra hur olika maktordningar samspelar – eller med andra ord, varje människa är mer än en enskild identitet och behöver ses ur ett helhetsperspektiv. En människa kan till exempel vara kvinna, man eller ickebinär, ung eller gammal och hög eller lågutbildad. Hen kan också vara troende eller icke-troende och tillhöra en etnisk eller språklig minoritet eller majoritet, alltså tillhöra flera olika grupper samtidigt. Grupper i sig är på så sätt inte heller heterogena eftersom de består av många olika individer som har någonting som förenar dem, men också många saker som skiljer dem åt. Intersektionalitet kan således bidra till att göra jämställdhetsarbetet mer träffsäkert.

Att arbeta intersektionellt är viktigt för Svenska kyrkan – både utifrån ett teologiskt perspektiv och ett rättighetsbaserat arbetssätt – men det ställer också höga krav. För det kräver en bred kunskap om många olika rättighetsfrågor och diskrimineringsgrunder och en öppenhet kring vilken kunskap om normsystem som tas med in i arbetet. Låt säga att en verksamhet vill nå gruppen unga män i ideell verksamhet, då behöver den också tänka in att gruppen män har olika erfarenheter och består av olika identiteter och bakgrunder. I kortfilmen *Intersektionalitet och Svenska kyrkan*, som är framtagen för att bidra till att öka förståelsen för hur ett intersektionellt perspektiv kan användas inom Svenska kyrkan, ges enkla exempel på hur ett intersektionellt förhållningssätt kan användas i praktiken.

3 Omvärldsanalys och perspektiv på jämställdhet

Huvudfokus i skrivelsen är i första hand på jämställdhet när det gäller anställda och förtroendevalda i Svenska kyrkan, samt vilka insatser som den nationella nivån arbetar med för att på olika sätt öka jämställdheten. Emellertid finns det också andra infallsvinklar som bidrar till att bredda bilden av jämställdhetssituationen i Svenska kyrkan och mycket har hänt sedan den förra jämställdhetsskrivelsen inom området, bland annat har Sverige och världen genomgått en pandemi. I det här avsnittet tas några sådana infallsvinklar upp, dels i form av en enklare omvärldsbevakning, dels i form av ett par exempel på rapporter och forskning som på olika sätt berör frågor kopplat till Svenska kyrkans verksamheter, i föreliggande skrivelse med fokus på ideellt arbete i Svenska kyrkan.

3.1 Internationell kontext

Enligt V-Dem Institutet i Göteborg låg den så kallade demokratinivån som den genomsnittliga globala medborgaren åtnjöt 2023 på 1985 års nivåer. De senaste decenniernas demokratiska framsteg har således gått tillbaka. Auktoritära styren är på frammarsch vilket bidrar till att urholka grundläggande medborgerliga rättigheter, jämställdhet, rättsstatens principer samt det demokratiska utrymmet för ett fritt och oberoende civilsamhälle. Civilsamhällesorganisationer möter krav på censurering, trakasserier och hot om våld. Enligt Front Line Defenders dödades 401 människorättsförsvarare i 26 länder under 2022. Mest utsatta var de människorättsförsvarare som arbetade med klimatfrågor, markrättigheter, urfolksfrågor, yttrandefrihet, samt med kvinnors och hbtqia+ personers rättigheter.

Som en konsekvens av covid-19 pandemin har kvinnors och flickors ekonomiska och sociala utsatthet ökat. Särskilt utsatta är de kvinnor och flickor som redan befinner sig i sårbara situationer. Genusbaserat våld, tvångs- och barnäktenskap och tonårsgraviditeter ökade under pandemin. Enligt FN riskerar elva miljoner flickor att inte återvända till skolan efter de skolnedstängningar som gjordes. Pandemin bidrog även till att tillgången till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) minskade, vilket i sin tur bidrog till att antalet missfall och mödradödlighet ökade. FN har gjort beräkningar i 115 låg- och medelinkomstländer som visar att när kvinnor inte hade tillgång till familjeplanering under i genomsnitt 3,6 månader så resulterade det i sju miljoner oönskade graviditeter. Tillämpningen av genusintegrerade sociala trygghets-system, såsom sociala skyddsnät som innefattar skolgång, bidrag och sjukvård, har ökat i flera länder efter pandemin. Trots detta saknar många människor fortfarande grundskydd.

Svenska kyrkan är del av en global rörelse som består av kyrkor världen över, som också arbetar mot övergrepp och för jämställdhet. Under 2023 samlades Lutherska Världsförbundets (LVF) generalförsamling under temat ”En kropp – en ande – ett hopp”. Där röstades ett antal centrala resolutioner för jämställdhet igenom, däribland att LVF ska öka sin kapacitet att mota polarisering, där jämställdhetsfrågor ofta blir ett slagträ.

3.2 Nationell kontext

Våld i nära relationer

I och med coronapandemin ökade risken för våld mot kvinnor och barn. Isolering, ekonomisk utsatthet och arbetslöshet är några bidragande orsaker. Brottsförebyggande rådets (BRÅ) statistik visade att antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinnor ökade med fyra procent första halvåret 2020 jämfört med året innan. Även Trygghetsberedningens rapport om brottslighet under pandemin visar på en marginell ökning av anmälningar om våld i hemmet. Antalet samtal till Kvinnofridslinjen ökade under 2020.

Ny statistik från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) visar att 2023 anmäldes 37 908 fall av misshandel där den utsatta var bekant med gärningspersonen. För anmälda misshandelsbrott mot vuxna kvinnor 2023 begicks brottet av en bekant person i 81 procent av fallen. Motsvarande siffra för vuxna män var 43 procent. Under 2023 inträffade 121 fall av dödligt våld. Fler kvinnor och barn föll offer för det dödliga våldet jämfört med 2022. Det dödliga våldet i parrelation ligger kvar på samma nivå som under 2022, tio fall, och då liksom nu var offret i samtliga fall en kvinna. Under andra veckan i mars 2024 mördades tre kvinnor i Sverige och i samtliga fall har en man som de har haft någon form av relation med anhallits misstänkt för mord. Samtidigt fångar den officiella statistiken många gånger inte upp våldets olika uttrycksformer, det kan handla om psykiskt våld, ekonomiskt våld, digitalt våld eller materiellt våld och mörkertalet är stort.

Utifrån kyrkomötets beslut (2020) har kyrkostyrelsen beslutat att utveckla en metodik samt göra en utbildningssatsning för Svenska kyrkans anställda för att agera i mötet med människor som är utsatta för våld i nära relationer. Läs mer under avsnittet *Arbetet med nationell inriktning*.

Löneskillnader mellan kvinnor och män ökar

2023 ökade den genomsnittliga skillnaden mellan mäns och kvinnors löner för första gången på 15 år till 9,9 procent, vilket översatt till tid innebär att kvinnor arbetar gratis 48 minuter om dagen. Det finns skillnader mellan mäns och kvinnors löner på hela

arbetsmarknaden och i hela Sverige, men gapet är störst bland regionanställda och tjänstepersoner i privat sektor.

När det gäller löneskillnaderna inom Svenska kyrkan handlar det om några få procent, enligt den senaste analysen från Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Emellertid är skillnaden som störst i yrkeskategorin präster där kvinnor 2022 tjänade i snitt 96 procent av männens löner.

Genusperspektiv på klimatomställning och klimatförnekelse

Klimatkrisens konsekvenser är dramatiska men de politiska ansträngningarna, såväl internationellt som nationellt, för att både sätta och uppnå rimliga klimatmål framstår som otillräckliga. Den inriktning som de klimatpolitiska ställningstagandena tar påverkar också frågor kopplat till jämställdhet. De sänkta drivmedelskostnaderna för fordon som går på bensin eller diesel genom minskad reduktionsplikt och skattesänkningar gynnar till exempel vissa grupper i samhället. Forskning visar nämligen att majoriteten av bilägarna i Sverige är män, medan kvinnor, unga och låginkomsttagare nyttjar kollektivtrafik i högre utsträckning än män, äldre och höginkomsttagare. I en rapport från Göteborgs universitet på uppdrag av Nordiska ministerrådet sammanställs forskning om hur ojämlikheter mellan människor, inte minst ojämlikheter mellan kvinnor och män, påverkar beteenden som i sin tur påverkar klimatet och klimatarbetet. Överlag visar studien att det verkar som att ett engagemang för omsorgsfrågor, oavsett kön, hänger ihop med ett engagemang i hållbarhetsfrågor och klimat. Eftersom kvinnor som grupp oftare tar hand om det obetalda omsorgs- och hushållsarbetet än män har klimatengagemanget också blivit en fråga om jämställdhet. Samtidigt som kvinnor är mer engagerade i klimatfrågor än män är män överrepresenterade i de branscher där klimatfrågorna ska lösas.

Både internationell och nationell forskning pekar även på skillnader i inställning till klimatförändringar; kvinnor synes prioritera miljöfrågor i högre grad än män, båda utifrån värderingsmässiga ställningstaganden och genom handling. Forskning visar också att genusperspektivet behövs för att förstå klimatförnekelse och visar på kopplingen mellan organiserad klimatförnekelse, industrimoderna manliga normer och högernationalism.

Det finns således ett konkret behov av integrering av jämställdhetsperspektiv inom klimatarbetet då forskning visar att kvinnor och män bidrar olika till växthusgasutsläpp, men också att effekterna av skiftet till ett hållbart samhälle påverkar kvinnor och män olika.

Klimatskrisen och dess potentiellt ödesdigra konsekvenser ställer oss alla inför en rad avgörande frågor. Hur säkerställs att omställningen blir rättvis och socialt hållbar, både globalt och inom länder och närsamhällen? I formulerandet av och reflekterandet över frågor som denna har Svenska kyrkan en given plats.

Artificiell Intelligens och frågor kopplat till jämställdhet och diskriminering

När ny teknologi som Artificiell Intelligens (AI) användas mer och mer behövs det också undersökas om det finns risker för (o)jämställdhetseffekter, partiskhet och diskriminering. Om data exempelvis bygger på ojämställdhet kan AI riskera att förstärka samma strukturer, genom att återskapa algoritmer som speglar oavsiktliga stereotypa föreställningar eller väljer ut data och variabler som motverkar jämställdhet. AI kan också bidra till ökad jämställdhet, exempelvis genom att få AI att upptäcka preferenser eller gamla fördomar och stereotyper i data och kan då i stället fungera som ett verktyg för jämställdhet.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har i en rapport från 2022 (*AI och risker för diskriminering i arbetslivet*, Diskrimineringsombudsmannens rapport 2023:6) konstaterat att kunskapsnivån om risker för diskriminering och hinder för lika rättigheter och möjligheter inte är tillfredsställande bland de myndigheter som använder tekniken för att fatta beslut gentemot enskilda. Sedan 2022 har också regeringen gett DO i uppdrag att fördjupa kunskapen om risker för diskriminering vid användandet av AI och annan automatiserat beslutsfattande inom arbetslivet.

Genom ett vetenskapstillvänt och kunskapsbaserat förhållningssätt kan Svenska kyrkan bidra till det goda samtalet och bibehållen tillit. Kyrkan möter människor där de är, inklusive på nätet och kan där verka för transparens inom AI-utveckling och att lyfta teknikutvecklingens etiska dimensioner som också inkluderar frågor kopplat till jämställdhet och jämlikhet.

Hbtq-personers utsatthet för hedersrelaterat våld

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) fick sommaren 2022 i uppdrag av regeringen att ta fram ny kunskap om unga hbtq-personers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive omvändelseförsök. Enligt MUCF:s har en av fem unga hbtq-personer utsatts för påtryckningar som ämnar förändra deras sexuella läggning eller könsidentitet, varav 5 procent har utsatts för det som beskrivs som allvarliga omvändelseförsök. Vanligast är att bli utsatt för påtryckningar från andra unga eller från ens familj. Kunskapen om unga hbtq-personer som lever i hederskontext är i dagsläget begränsad. Uppdraget kan ses som ett svar på att myndigheter, civilsamhällesorganisationer, regionala och kommunala aktörer samt yrkesverksamma på området under lång tid efterfrågat kunskapsinhämtning. I mars 2024 kom MUCF:s slutrapport, *Om unga hbtq-personers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck samt omvändelseförsök*, som bidrar med kunskap om hur hbtq-personer i en hederskontext själva relaterar till sin sexuella läggning/könsidentitet och familjens krav och förväntningar, samt deras erfarenheter av våld och omvändelseförsök. Att synliggöra de hinder som upplevs i och med att berätta om sin utsatthet är vidare en förutsättning för att kunna nå dessa unga och erbjuda dem det stöd de är i behov av för att förändra sina liv.

Svenska kyrkans ställningstagande är tydligt och kyrkomötet 2022 beslutade att omvändelseterapi för hbtqia+-personer inte ska förekomma i något sammanhang inom Svenska kyrkan.

3.3 Perspektiv på jämställdhet i Svenska kyrkan

Forskningsrapporten *Av fri vilja på fri tid – forskningsrapport om ideellt arbete i Svenska kyrkan på 2020-talet* handlar om idealitet i Svenska kyrkans barn- och ungdomsverksamhet. I rapportens inledning går det att läsa att:

Många av dem som idag arbetar ideellt i församlingarnas verksamhet kan i framtiden bli företrädare för Svenska kyrkan. Samtidigt utgör det ideella arbetet som sådant en viktig del av dagens kyrkoliv. Kunskap om varför människor lägger ner sin fria tid i församlingarnas arbete med barn och unga, samt om idealitetens roll i församlingarna idag, bidrar därmed till förståelse för att bygga morgondagens kyrka. Sådan kunskap kan ge handlingsberedskap i en föränderlig tid, där många församlingar får färre medlemmar och därmed lägre intäkter och färre anställda. Sedan 1998 har Svenska kyrkan minskat med över 1,75 miljoner medlemmar, och

sällar sig därmed till den negativa utveckling som präglat folkrörelser generellt under 2000-talet.

I rapporten redovisas bland annat att det är betydligt vanligare att de ideella i 2021 års undersökning är kvinnor än män, drygt sju av tio svarande som deltagit i studien under 2021 är kvinnor. I jämförelse med hur könsfördelningen såg ut i 1998 års undersökning pekar resultaten här på att det inte skett någon förändring över tid, könsfördelningen är fortfarande ojämn, men inte mer snedfördelad än vid den som genomfördes 1998. Där det däremot har skett en viss förändring är vad gäller andelen ideella som är konfirmerade. I 2021 års undersökning är nästan alla, 97 procent, konfirmerade medan i undersökningen från 1998 var koncentrationen av ideella som var konfirmerade något lägre, 90 procent.

Rapporten *Konfirmation i förändringens tid. En rapport om konfirmander och ledare 2007–2022*, som baserar sig på Svenska kyrkans verksamhetsstatistik samt en återkommande enkätundersökning bland konfirmander och ledare som genomförts vid tre tillfällen. I rapporten som också hänvisar och refererar till *Av fri vilja på fri tid – forskningsrapport om ideellt arbete i Svenska kyrkan på 2020-talet* lyfter fram att:

När färre killar konfirmerar sig baserat på förflyttningar i motiv föranleder det att killar i lägre proportionell utsträckning kommer utgöra rekryteringsbasen för unga ledare. Samtidigt blir vägarna in som ideell i Svenska kyrkan färre för personer som inte är konfirmerade i ungdomsåren. Därför blir könsskillnaderna i motiv och rekrytering, den religiösa socialiseringen och sekulariseringens konsekvenser för allt detta, viktiga pusselbitar i fortsatta diskussioner för att uppnå en jämställd kyrka.

Forskning kan, som i exemplen ovan, bidra till att synliggöra sociala könsskillnader och andra bakomliggande faktorer bakom siffrorna, och ge viktiga ”pusselbitar” till att förstå vad som påverkar varför, i det här fallet, pojkar och unga män inte i samma utsträckning som flickor och unga kvinnor ser konfirmation och ideellt arbete i Svenska kyrkan som en möjlighet. För att undersöka det närmare kan behövas såväl ett normkritiskt som intersektionellt förhållningssätt.

Svenska kyrkan och medlemskårens förvandling

I Generalsekreterarens omvärldsrapport 2023, Svenska kyrkan behandlas, bland mycket annat, frågor kopplat till medlemskårens förvandling. Svenska kyrkans medlemskår utgör en delpopulation på 53 procent av den svenska befolkningen. Den utgör dock i allt lägre grad ett tvärsnitt av densamma. Dels är medlemskåren betydligt äldre, dels består den av en större andel kvinnor än män. Den manliga andelen av medlemskåren var 2022 under 50 procent. I rapporten konstateras att med färre unga och fler äldre som medlemmar i organisationen utmanas den demokratiska strukturen som idag finns. Utvecklingen riskerar att leda till att genomsnittsåldern bland ledamöterna i de beslutande organen inom Svenska kyrkan ökar ytterligare i takt med den demografiska förändringen.

Svenska kyrkan behöver också bevaka sin kompetensförsörjning. Redan i dag är det svårt att rekrytera präster, diakoner, musiker och pedagoger i många församlingar, och det råder kompetensbrist inom många yrkesområden i samhället. Med förändrade demografiska förutsättningar blir utmaningen ännu större.

4 Jämställdhetsarbetet i Svenska kyrkan

KsSkr 2024:5

Beskrivningen avgränsar sig, som redan nämnts i inledningen, till arbetet som sker på den nationella nivån.

4.1 Arbetet med nationell inriktning

Arbete mot sexuella övergrepp

Svenska kyrkan har sedan 1998 arbetat med att förebygga och bemöta sexuella övergrepp i kyrkliga sammanhang. Arbetet sker i nära samarbete med de av stiftens utsedda kontaktpersonerna för sexuella övergrepp. Kontaktpersonerna ger stöd och råd för den som har blivit utsatt för ett sexuellt övergrepp i något av Svenska kyrkans sammanhang eller av en representant för Svenska kyrkan. I vissa av stiftens har kontaktpersonerna också uppdraget att arbeta förebyggande och med information om frågorna. Nätverket av kontaktpersoner samordnas av den nationella nivån. Varje år samlas kontaktpersonerna för erfarenhetsutbyte och fortbildning, vilken den nationella nivån ansvarar för, liksom för introduktionsutbildning av nya kontaktpersoner.

I den förra jämställdhetsskrivelsen år 2020 (KsSkr 2020:5) redovisades att det år 2018 genomfördes utvärderingar av arbetet samt en konferens som uppmärksammade 20 år av arbete mot sexuella övergrepp inom Svenska kyrkan. Konferensen utmynnade i ett antal rekommendationer inför Svenska kyrkans fortsatta arbete med att förebygga och bemöta sexuella övergrepp. Samma år beslutade kyrkomötet med anledning av en motion om uppföljning av #metoo och #vardeljus, att uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas nationellt för att förebygga sexuella övergrepp och sexuella trakasserier (KmSkr 2018:16). Uppdraget resulterade i en rapport med en föreslagen åtgärdsplan för att stärka det existerande arbetet och vidareutveckla ett strategiskt, främjande och förebyggande arbete.

Med utgångspunkt i denna har arbetet fortsatt och under 2024 kommer materialet *Vägledning för att bemöta och förebygga sexuella övergrepp i Svenska kyrkan* att tillgängliggöras digitalt och utgöra grund för det fortsatta arbetet. Vägledningen ersätter de tidigare riktlinjerna *Vad gör vi nu? Bemötande och förebyggande av sexuella övergrepp* från 2011. Materialet ger kunskap samt konkreta verktyg för chefer och andra målgrupper att hantera sexuella övergrepp som sker i en församlings verksamhet eller arbetslag eller till exempel om en kyrklig medarbetare eller besökare begår eller blir utsatt för sexuella övergrepp. Vägledningen ger också stöd i arbetet med att förebygga övergrepp och våld i kyrkans verksamheter och på dess arbetsplatser.

Kunskapshöjande insatser kring våld i nära relationer

Utifrån kyrkomötets beslut att bifalla motion 2020:12 och motion 2020:25 har kyrkostyrelsen beslutat att utveckla en metodik samt göra en utbildningssatsning för Svenska kyrkans anställda för att agera i mötet med människor som är utsatta för våld i nära relationer.

Syftet med uppdraget är att öka anställda i Svenska kyrkans kunskap kring våld i nära relationer och ge dem verktyg för att förebygga våld i kyrkans verksamheter och på dess arbetsplatser, samt bemöta och agera i mötet med människor som är utsatta för våld i nära relationer.

Inom uppdraget har genomförts en kartläggning i syfte att skapa en översikt över befintligt kunskapsläge; befintligt arbete inom Svenska kyrkan; samt befintliga metoder i samhället i stort gällande våld i nära relationer. Därefter har en analys gjorts kring Svenska kyrkans roll och möjlighet med förslag på innehåll och inriktning på

metodstöd och utbildningsmaterial. Under 2024 tas en webbutbildning fram med Svenska kyrkans anställda som målgrupp. Utbildningen bygger på ett antal digitala utbildningar som redan finns och är skapade av välkända aktörer med sakkunskap inom området, som Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet och Jämställdhetsmyndigheten. I tillägg till dessa befintliga utbildningar produceras material som kopplar innehållet till Svenska kyrkans sammanhang, roll och teologi.

Thursdays in black

Svenska kyrkan deltar i den globala kampanjen ”Torsdagar i svart” som utmanar mäns våld mot kvinnor. Kampanjen syftar till en värld utan våldtäkt och våld.

Texter på webben med anknytning till jämställdhet och jämlikhet

Under de senaste åren har nya texter producerats för Svenska kyrkans externwebb, inom ramen för programmet för lärande och undervisning. Flera av texterna handlar om kristen tro i relation till frågor med anknytning till jämställdhet och jämlikhet, såsom familj, genus, hbtq och sexualitet. Fördjupande teologiska texter kring till exempel rättighetsbaserat arbete och feministisk teologi har också publicerats, till hjälp för var och en som vill söka kunskap om frågor som har samband med jämställdhet och jämlikhet. Vidare har det producerats en film om vad rättighetsbaserat arbete är.

Trygga möten

”Trygga möten” är en webbaserad utbildning som har tagits fram av Scouterna. Genom ett avtal mellan Svenska kyrkan och Scouterna har varje anställd, ideell eller förtroendevald, från 15 år och uppåt, möjlighet att gå utbildningen utan kostnad. ”Trygga möten” ger ledare verktyg för att förebygga, reagera och agera mot övergrepp och kränkningar och skapa säkra miljöer för barn och unga, när de deltar i kyrkans verksamheter.

Utbildningen tar bland annat upp vad ett övergrepp är, ger kunskap om barnkonventionen, härskartekniker och diskrimineringsgrunderna samt ger stöd i att möta barn och unga som har utsatts för övergrepp av olika slag och kunskap kring att anmäla övergrepp eller att agera om något har hänt. Under pandemin ökade antalet som gått utbildningen, från 391 personer 2020 till en bra bit över 600 personer 2021 och genomförandetalen har varit fortsatt höga och 2023 låg den på 744 personer.

Jämställdhetsstrategi

Kyrkomötet 2022 beslutade i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande K1 2022:10 att bifalla motion 2022:64 Jämställdheten i Svenska kyrkan, att uppdra till kyrkostyrelsen att utifrån statistiken i kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan, analysera och utforma en gemensam strategi för en kyrka som är jämställd. På kyrkokansliet har ett projekt startats med målet att utforma och tillgängliggöra en gemensam strategi för en kyrka som är jämställd, utifrån en analys av statistiken i kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan 2024.

Syftet med projektet är att enheter och arbetsgivare inom Svenska kyrkan ska ha tillgång till *strategisk vägledning* och *metoder* som bidrar till att uppfylla lagens krav om främjande och aktiva åtgärder. Projektet återrapporteras till kyrkomötet tidigast 2025.

Sveriges kristna råds arbetsgrupp för jämställdhet består av representanter för de fyra kyrkofamiljerna. Under två år har gruppen genomfört vad man kallat en pilgrimsprocess i syfte att samtala med varandra och lära av varandra kring frågor som rör jämställdhet, kön, makt och sexualitet i de olika kyrkofamiljerna, frågor som i vår tid kan vara ekumeniskt utmanande och i vissa fall även splittrande. Var och en av de fyra kyrkofamiljerna genom dess representanter i gruppen, har stått som värdar för besök i den egna traditionen. Med hjälp av den receptiva ekumenikens metoder har fokus legat på vad var och en i den egna kyrkotraditionen, kan lära sig av de andras.

Svenska kyrkan stod värd för den lutherska kyrkofamiljens träff, som genomfördes på Stiftsgården i Rättvik. De andra träffarna har varit i Vadstena (katolska kyrkofamiljen), Linköping (ortodoxa kyrkofamiljen) samt i Örebro (den frikyrkliga kyrkofamiljen).

Tjänst med ansvar för genus och jämställdhet

På kyrkokansliet finns en tjänst inrättad som metodutvecklare med specialisering genus. Personen som innehar tjänsten har ansvar för att genomföra beskrivna projekt kring sexuella övergrepp, våld i nära relationer, jämställdhetsstrategi samt att bidra med sakkunskap inom området genus och jämställdhet. Metodutvecklaren samverkar med Svenska kyrkans utbildningsinstitut och med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation kring utbildning av både blivande kyrkomedarbetare, kyrkoherdar samt fortbildning av chefer och ledare i kyrkan, inom området jämställdhet och att hantera och förebygga sexuella övergrepp. Tjänsten innefattar också att bidra med sakkunskap kring genus och jämställdhet till kyrkokansliets arbete, på förfrågan ge stöd till stiftet inom sakområdet samt att delta i dialoger med till exempel Jämställdhetsmyndigheten eller andra aktörer i samhället.

Hbtq i Svenska kyrkan

Sedan 2018 erbjuds processmodellen *Regnbågsnyckeln – för ett mer inkluderande sammanhang för hbtq-personer och andra* till stift och församlingar i hela Svenska kyrkan. I församling som tilldelats hbtq-märkningen Regnbågsnyckeln har medarbetare och förtroendevalda genomgått processmodellens alla steg. Årligen är flera processer i gång och regnbågsmärkningar erhålls löpande.

Kunskapen om och bemötandet av transpersoner behöver förbättras överlag i Sverige, så också i Svenska kyrkan. I Svenska kyrkan har transperspektivet varit relativt osynligt, både teologiskt och praktiskt, men Svenska kyrkans grundläggande människosyn, barnrättsperspektiv, rätten till ett liv i värdighet samt Sveriges internationella åtaganden att respektera och garantera mänskliga friheter och rättigheter rymmer självklart transpersoner. Utifrån den medvetenheten att transperspektivet behöver synliggöras, både teologiskt och aktivt, har initiativ tagits sedan den förra jämställdhetsskrivelsen.

2019 höll Svenska kyrkan sin första Transhearing där kristna transpersoners röster på ett tydligt sätt fick plats att höras, vilket den förra jämställdhetsskrivelsen tog upp. Sedan dess har Svenska kyrkan bidragit till att den europeiska transkonferensen Transblessing har hållits tre gånger (2021, 2022, 2023) för, av och med unga kristna transpersoner och det planeras nu för årets konferens som äger rum under hösten.

Kyrkomötet 2021 beslutade att Svenska kyrkan ska ta fram ett officiellt teologiskt ställningstagande om könsidentitet och könsuttryck. Teologiska kommittén fick uppdraget våren 2022 att arbeta med frågan om könsidentitet och könsuttryck och det gör man bland annat genom teologisk reflektion i relation till relevant forskning och

kunskapsutveckling och genom att föra samtal med de av oss som frågan berör. Kyrkostyrelsen kommer att lämna en rapport om kommitténs arbete till kyrkomötet 2026.

4.2 Internationellt arbete

Svenska kyrkan har en hög ambitionsnivå på jämställdhetsområdet, vilket även genomsyrar det internationella arbetet. Samarbetspartner bedriver verksamhet som spänner över alltifrån utbildning med mastersprogram i genus och teologi till maskulinitetsarbete och försörjningsprogram som utmanar normer kring vad kvinnor och män kan arbeta med.

Strategiskt arbete

Under 2021 antogs en ny strategi för Act Svenska kyrkans arbete som gäller 2022 och framåt. I den fastslås att Act Svenska kyrkan fortsatt ska arbeta med genusintegrering och jämställdhetsperspektiv, både avseende det egna och samarbetspartners arbete. Det är viktigt då genusrättvisa (ett begrepp som används för jämställdhetsarbete i internationella kyrkliga sammanhang) och jämställdhet är så starkt kopplat till makt och möjligheter att delta, och är grundläggande för uppfyllelse av de mänskliga rättigheterna. Förändringsteori är ett vedertaget begrepp inom statsvetenskap och används inom utvecklingssamarbetet och civilsamhället över hela världen. Det handlar om att ringa in vilken förändring man vill uppnå med arbetet, hur man tror förändring sker och vad man som organisation har för roll i denna förändring. Det skapar bättre förutsättningar för att planera och följa upp resultat i en föränderlig värld. I den nya strategin är Act Svenska kyrkans förändringsteori tydligare och därmed också vikten av genusintegrering. Act Svenska kyrkan identifierar i strategin åtta prioriterade målområden för verksamheten, där jämställdhet finns med i alla liksom specifikt uttalat i följande tre delmål:

1. Människors rätt att inte diskrimineras på grund av kön i kyrka och samhälle förverkligas,
2. Människors rätt till kroppslig och sexuell integritet i kyrka och samhälle förverkligas och
3. Människors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter förverkligas.

Inom Act Svenska kyrkan är jämställdhet inte bara ett mål för arbetet utan också en del av själva arbetssättet liksom för de antaganden för ansvar och kvalitet som görs. Dels genom genusintegrering, dels genom att jämställdhet är en central del av det människorättsbaserade arbetssättet. Att arbeta människorättsbaserat innebär att aktivt och systematiskt för att mänskliga rättigheter ska respekteras och förverkligas. Ett rättighetsbaserat arbetssätt är en etablerad metod inom ACT-alliansen och Act Svenska kyrkan som innefattar genusintegrering av principer om deltagande, ansvar, utkrävande, icke-diskriminering, egenmakt och inkludering av det människorättsliga ramverket.

Tillsammans med samarbetspartner vill Act Svenska kyrkan stärka dialogen kring genus och inkludering. Detta är ett långsiktigt arbete där såväl Act Svenska kyrkan som partner har mycket att lära. Det är viktigt att ha starka resurser i de regioner där Act Svenska kyrkan arbetar tillsammans med samarbetspartner, och som kan stärka arbetet med jämställdhet. Att knyta an till starka lokala och regionala organisationer samt stärka lokala aktörer som redan jobbar med genusfrågor är centralt i partnersamarbetet, så att de i sin tur kan stärka andra parter i kontexten. I analys och genomförande är det viktigt att knyta an till de som befinner sig i kontexten. Detta är särskilt

viktigt i dialoger kring kontextuellt känsliga frågor. Arbetet kan också främjas av att det är organisationer på plats som för dessa dialoger framåt, snarare än att endast Act Svenska kyrkan gör det. För att ta tillvara de kunskaper som finns i de kontexter där Act Svenska kyrkan verkar har nya globala och regionala organisationer knutits till arbetet. Detta kan bland annat hjälpa oss att bli starkare i våra analyser och bidra till partnerskapsdialogerna kring viktiga frågor.

Riskhantering

Act Svenska kyrkan arbetar med riskhantering och har idag en större medvetenhet samt tar ett större ansvar vad gäller de risker som arbetet kan medföra för individ och organisation. Act Svenska kyrkan är med i en process kring Safe guarding och i det arbetet har det gjorts en kartläggning och en analys tillsammans med ACT-alliansen för att skapa ett ramverk. Detta ramverk handlar om att stärka upp hur ACT-alliansen jobbar med det som inkluderar skydd mot sexuellt utnyttjande, utsatthet och våld.

Hur kyrkan möter och förebygger de hot som arbete med jämställdhet kan skapa är ett ständigt utvecklingsarbete. Det krympande demokratiska utrymmet påverkar kvinnor starkt, oberoende av vilka demokratifrågor som de organiserar sig för. Ett flertal av Act Svenska kyrkans samarbetspartner och enskilda medarbetare hos dessa partner har lyft det motstånd de möter när de arbetar med jämställdhet. Motstånd som de kan möta både utanför och inom den egna organisationen. Detta synliggör behovet av att genusrättvisa behöver vara en central del i allt arbete. I vissa kontexter och situationer är kvinnor också extra utsatta i samtal om teologiska frågor. Under de sista åren har även en resurs tillsatts inom Act Svenska kyrkan kring teologisk utbildning i en global kontext, ett arbete som görs gemensamt på kyrkokansliet.

Vikten av kunskap och evidens

Det är viktigt att utvärdera och ta vara på den kunskap som Act Svenska kyrkan och partner, utifrån erfarenheter från projekt och annan verksamhet, har samlat på sig. Teologiska samarbetsuniversitet och partner i globala syd erbjuder central kunskap i arbetet kring kontextuell teologi och forskning, ofta utbildning och kunskap inom områdena religion, genus och hälsa. Vikten av teologisk utbildning för samhällsförändring och jämställdhet är en av anledningarna till det mångåriga stödet till universitetsutbildningar och forskning inom kontextuell teologi.

Kunskap och evidens är en central utgångspunkt för det arbete Act Svenska kyrkan bedriver. Några exempel inom jämställdhet de sista fyra åren är rapporter om sociala trygghetssystem och dess integrering och påverkan på jämställdhet samt vikten och effekten av genusintegrering inom klimatfinansiering. Ett annat exempel de senaste åren är ett ökat samarbete med Karolinska institutet, tillsammans med andra civilsamhällesaktörer, kring en förstudie om religion och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Act Svenska kyrkan bygger också in tillfällen för lärande och utbyte av erfarenheter, som del av programuppföljningen i arbetet. Ytterligare exempel är nya projekt, som Innovative Finance for Improved Livelihoods (IFIL), med lärandetillfällen såväl i Sverige som i Kenya och Uganda. Detta är ett projekt med lånegarantier från Sida som syftar till att stärka försörjningsmöjligheter och tillgång till lån för människor med fokus på kvinnor, ett projekt som för övrigt lyftes fram i riksdagen som ett framtidsprojekt.

Vikten av ekumeniska samarbeten och påverkansarbete

Inom det internationella påverkansarbetet för jämställdhet fokuserar Act Svenska kyrkan på frågor där religiösa aktörer har mycket makt och inflytande såsom familjerätt,

familjenormer och sexuell reproduktiv hälsa och rättigheter. Framför allt har arbetet de senaste åren fokuserat på att lyfta fram konsekvenserna av bakslagen mot jämställdhet och SRHR och hur man kan motverka dessa bakslag. Ett gediget arbete har gjorts för att synliggöra Act Svenska kyrkan som aktör, och den verksamhet som Act Svenska kyrkan bedriver har fått såväl nationellt som internationellt genomslag. Act Svenska kyrkan börjar för flera bli en alltmer given samtals- och samarbetspart i dessa frågor.

Under de senaste fyra åren har Act Svenska kyrkan stärkt arbetet med ACT-alliansens genusprogram inom både utvecklingsarbetet och påverkansarbetet. Tillsammans med Globala ACT-programmet och partner i Zimbabwe har Act Svenska kyrkan till exempel genomfört studier för att hitta metoder för att arbeta med maskuliniteter i Afrika. Inom påverkansarbetet har Act Svenska kyrkan ökat sin strategiska närvaro, tillsammans med ACT-alliansen, i centrala multilaterala processer så som Beijing och *International Conference on Population and Development* (ICPD) med ökad regional uppföljning och fortsatt deltagande vid de årliga jämställdhetskongresserna inom *Commission on Population and Development* (CPD) och *Commission on the Status of Women* (CSW). Ofta befinner sig Act Svenska kyrkan där som deltagare i officiella svenska delegationer medan partner deltar i andra officiella landdelegationer. Act Svenska kyrkan har sett en ökning i samverkan mellan oanade aktörer och att även andra landdelegationer nu inkluderar religiösa aktörer, vilka jobbar för jämställdhet, i sina delegationer, till exempel Norge under CPD 2023. Andra påverkansinsatser de sista åren är bland annat den fortsatta kampanjen *Global Campaign for Equality in Family Law* tillsammans med en koalition av religiösa och sekulära aktörer. Syftet med kampanjen är att uppmärksamma behovet av att reformera diskriminerande familjelagstiftning, inklusive religiös familjerätt, kampanjen pågår fortsatt.

I relation till de globala ekumeniska allianserna finns ett behov av kompetenshöjande insatser vad gäller jämställdhet och genusintegrering. ACT-alliansens genuspolicy från 2018 är fortsatt viktig. ACT-alliansen har under denna period utökat sitt fokus på jämställdhet och genom framför allt arbetet i genusprogrammet och stöd till medlemsorganisationer att hitta sätt att arbeta med jämställdhet.

Det pågår ett övergripande arbete för att Act Svenska kyrkan tydligare ska kommunicera religiösa aktörers betydelse för att uppnå jämställda samhällen där människor, oavsett kön, har lika möjligheter att påverka samhället och sina egna liv. Religiösa institutioners och ledares globala makt och inflytande över normer och värderingar kopplade till jämställdhet innebär också ett ansvar. Ett ansvar som Svenska kyrkan lägger stor vikt vid inom det internationella arbetet och som tydligt behöver framgå i kyrkans kommunikation i Sverige såväl som i samtal med samarbetspartner världen över.

4.3 Det löpande arbetet på kyrkokansliet

Utifrån ett arbetsgivarperspektiv lämnas här en kort redovisning av det löpande jämställdhetsarbetet på kyrkokansliet.

Kyrkokansliets arbete ur ett jämställdhetsperspektiv

På kyrkokansliet bedrivs ett omfattande och systematiskt jämställdhetsarbete som omfattar alla aspekter av arbetslivet. Genom årliga planer, lönekartläggningar, utbildningar och kontinuerlig uppföljning strävar man efter att skapa en jämställd och inkluderande arbetsmiljö för alla anställda. Här följer ett urval av kyrkokansliets systematiska arbete för en ökad jämställdhet:

- ◆ Lönekartläggning genomförs för att analysera könsskillnader mellan kvinnor och män i löner och fördelningen av lönenivåer.
- ◆ Det finns policyer för likabehandling, mot kränkande särbehandling och sexuella trakasserier med tillhörande rutin för hantering av ärende om kränkningar om det ändå händer.
- ◆ Systematiska medarbetarundersökningar genomförs i syfte att synliggöra kulturen och öppna upp för dialog kring förbättringsåtgärder.
- ◆ Ledarskapsprogram och chefsträffar fokuserar på ledarskap och andra relevanta ämnen som ska främja en sund och god arbetsmiljö.
- ◆ Inom chefsdiplomeringen utbildas chefer i bland annat diskrimineringslagstiftning och hanteringen av trakasserier.
- ◆ Arbetsmiljömål beslutade under 2023 och därpå planerade aktiviteter.
- ◆ Arbetsmiljöarbetet omfattar årliga fysiska skyddsronder där eventuella hinder i arbetsmiljön identifieras och åtgärdas.
- ◆ Rekryteringsprocessen har uppdaterats för att mer fördomsfritt bättre gynna mångfald och motverka diskriminering.

Mätning och uppföljning

Kyrkokansliet samlar in data inom jämställdhetsarbetet genom att utveckla mätbara mål och nyckeltal. Detta inkluderar att analysera löneskillnader och medarbetarnas upplevelse av arbetsmiljön för att identifiera områden för förbättring och vidta åtgärder för att adressera eventuella utmaningar.

Kyrkokansliet genomför lönekartläggning med tillhörande lönestrukturtabell för både kyrkokansliet och utlandspersonal. Den innehåller befattningsgrupper, könsfördelning, medellön män, kvinnor och totalt samt lönespridning män, kvinnor och totalt.

Arbetsgivaren följer upp arbetet bland annat i medarbetarundersökningar som genomförs i syfte att synliggöra kulturen och öppna upp för dialog kring förbättringsåtgärder.

I medarbetarundersökningen 2022 svarade 94 procent positivt på frågan ”På kyrkokansliet har kvinnor och män samma möjligheter” att jämföra med 91 procent 2019. Fortsatt engagemang och uppföljning kommer att vara avgörande för att säkerställa att dessa framsteg bibehålls och utvecklas över tid.

Inkluderande arbetskultur

Enligt kyrkokansliets likabehandlingspolicy ska arbetsgivaren främja alla anställdas lika rätt i fråga om arbete; anställnings- och andra arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetslivet. Kyrkokansliet arbetar systematiskt för att skapa en inkluderande arbetskultur inom kyrkokansliet där medarbetare känner sig välkomna och respekterade oavsett kön, etnicitet eller bakgrund. Detta kan inkludera att främja öppen kommunikation, tolerans och respekt för olikheter samt att erbjuda stöd och resurser om någon utsätts för diskriminering eller trakasserier.

Utbildning och medvetenhet

Uppförandekoden för Svenska kyrkans nationella nivå följer med anställningsavtalet när medarbetare anställs. Uppförandekoden utgår från såväl svenska lagkrav som internationella konventioner om mänskliga rättigheter, miljöhänsyn och antikorrup­tion och omfattar hållbarhetsbegreppets olika dimensioner – ekologiska, ekonomiska, sociala samt andliga och existentiella. Den sammanfattar vad som förväntas av anställda på den nationella nivån. Den anger bland annat att anställda ska behandla alla män-

niskor med respekt och inte särbehandla eller diskriminera någon enskild person eller grupp.

I det chefsprogram som kyrkokansliet anordnar ingår avsnitt om arbetsrätt och arbetsmiljö. I programmet ingår bland annat diskrimineringslagen och diskussion av olika scenarion i syftet är att öka kunskap och därigenom medvetenheten och en ökad trygghet för cheferna att agera på signaler om upplevd kränkning, särbehandling eller diskriminering.

Arbetsmiljömål

Under 2023 beslutade kyrkokansliet om två arbetsmiljömål för perioden 2023–2025.

1. Kyrkokansliet är en hållbar arbetsplats där det finns balans mellan krav och förutsättningar samt balans mellan arbete och fritid.
2. Arbetsmiljön präglas av respekt och öppenhet. Kränkningar, särbehandling och diskriminering förekommer inte.

Till mål är ett antal aktiviteter planerade för genomförande under samma period i syfte att öka medvetenheten hos medarbetare och därigenom ytterligare utveckla kulturen på kyrkokansliet.

Rekrytering och urval

Kyrkokansliet har påbörjat implementeringen av metoden kompetensbaserad rekrytering i syfte att öka förutsättningarna för en rättvis och objektiv rekryteringsprocess där kön inte ska påverka urvalsprocessen. Metoden fokuserar på att bedöma och välja kandidater utifrån deras faktiska kompetenser, färdigheter och erfarenheter som är relevanta för en viss position eller roll.

Sammanfattningsvis kan kompetensbaserad rekrytering bidra till att främja jämställdhet genom att minska risken för omedvetna fördomar, öka mångfalden, fokusera på resultat och prestationer samt skapa en rättvisare rekryteringsprocess. Det är en viktig metod för att säkerställa att alla kandidater får en rättvis chans att konkurrera om jobbomgångar oavsett kön, etnicitet eller andra faktorer.

4.4 Statistiska uppgifter om anställda och förtroendevalda

De statistiska uppgifterna i skrivelsens bilagor är uppställda för att i så stor utsträckning som möjligt medge jämförelser med redovisningen i 2020 års skrivelse, men med några förändringar som dels har att göra med att i föreliggande skrivelse redovisas även ålder för förtroendevalda på stifts- och lokal nivå, dels, när så har varit möjligt, redovisas siffrorna för de två föregående skrivelserna i samma tabell. Den nu insamlade statistiken hänför sig i de allra flesta fall till det senaste året för vilket det varit möjligt att få fram uppgifter. Uppgifterna som hämtats baseras på juridiskt kön och i själva den statistiska redovisningen anges varifrån uppgifterna hämtats.

Jämförelseåren bygger på de två senaste skrivelsernas (2016 och 2020) redovisade uppgifter.

Jämställdhet under kyrkomötet

Det är enligt kyrkomötets arbetsordning kyrkomötets presidium som beslutar om ordningen för kyrkomötets sammanträden. Presidiet strävar efter att kyrkomötet ska ha goda arbetsformer som också främjar jämställdhet.

Sedan 2014 har presidiet årligen låtit ta fram statistik på vilka som yttrar sig i plenum. Det är antalet anföranden som har räknats. I 2024 års skrivelse tas även replik-

skiften med, men eftersom det inte togs upp i den förra skrivelsen kan inga jämförelser göras. Uppgifterna gäller kyrkomötet 2023.

Statistiken från 2015 visade att 64 procent av de närvarande männen yttrade sig jämfört med 47 procent av de närvarande kvinnorna. Kyrkomötet 2019 var tematiskt, vilket bland annat ledde till färre anföranden i plenum. Andelen av de närvarande som yttrade sig sjönk till 50 procent i gruppen män och 40 procent i gruppen kvinnor. Trots att kyrkomötet 2019 hade en jämn könsfördelning stod män för 61 procent av alla anföranden, precis som 2015.

Statistiken för 2023 visar att 68 procent av de närvarande kvinnorna yttrade sig jämfört med 67 procent av de närvarande männen. Kvinnor stod för 44 procent av anförandena, medan männen stod för 56 procent av anförandena. De män som gjorde anföranden gjorde det fler gånger än de kvinnor som yttrade sig men glappet har minskat i jämförelse med 2019. Vad gäller deltagande i replikskiften är skillnaderna större då män stod för 67 procent av replikerna och kvinnorna för 33 procent av replikerna. De män som gör repliker gör det också fler gånger än vad de kvinnor som deltar i replikskifte gör.

Av svaren på den enkät som skickades till dem som tjänstgjorde i kyrkomötet 2018 framgick att männen hade en mer positiv uppfattning än kvinnorna om debattklimatet på kyrkomötet (enligt en skala mycket bra, ganska bra, varken bra eller dåligt, ganska dåligt, mycket dåligt), vilket, enligt den förra jämställdhetskrivelsen till del kan förklara varför det var fler män än kvinnor som hördes i debatterna under det årets kyrkomöte.

Av svaren som skickades till dem som tjänstgjorde i kyrkomötet 2023 har förhållandena svängt något, för här framgår att det är något fler kvinnor än män som hade en positiv uppfattning av samtalsklimatet under utskottsarbetet (60 procent av kvinnorna svarade mycket bra och 58 procent av männen). Däremot verkar inte samtalsklimatet i plenum uppfattats som fullt lika bra, men med det sagt uppger de flesta som svarat på enkäten bland både kvinnor (56 procent) och män (63 procent) att samtalsklimatet varit ganska bra. Fortfarande är det något fler kvinnor än män som uppfattat klimatet som mycket bra (16 procent av kvinnorna i jämförelse med 10 procent av männen).

I det korta perspektivet som en mandatperiod utgör kan det vara svårt att dra några kvalitativa slutsatser kring den jämförelse som kan göras avseende utveckling, men under de senaste 35 åren har det skett stora förändringar både när det gäller kyrkomötets sammansättning och vilka som tar plats i talarstolen. Vid 1989 års kyrkomöte var andelen kvinnor som tjänstgjorde 34 procent jämfört med 48 procent 2023 och dessa kvinnor stod för 44 procent av anförandena i plenum 2023.

Statistiska uppgifter om anställda och förtroendevalda

Bilaga 1 – Förtroendevalda på den nationella nivån

I bilaga 1 finns uppgifter om förtroendevalda på den nationella nivån. Där ges först en sammanställning av fördelningen av kvinnor och män i kyrkomötet och i kyrkomötets presidium. Därefter följer en redovisning av ålderssammansättningen i kyrkomötet. I uppställningen, i tabellform, anges också jämförelseåren 2019 respektive 2015. Siffrorna visar att fördelningen av kvinnor och män är fortsatt jämn. Kyrkomötets presidium består av två kvinnor och en man, och har precis som förra mandatperioden en kvinnlig ordförande.

Sammanfattningsvis är det i mycket stor utsträckning en jämn fördelning av kvinnor och män i beslutande organ på den nationella nivån. När det gäller ord-

förändeposter i organ utsedda av kyrkomötet finns dock fortfarande en viss överrepresentation av män.

Genomsnittsålder för kyrkomötets ledamöter har inte förändrats utan är i likhet med redovisningarna för 2015 och 2019 57 år. 71 procent av kyrkomötets ledamöter och 67 procent av ledamöter och ersättare i kyrkostyrelsen är över 50 år. Det är noterbart att nästan två tredjedelar av ledamöter och ersättare i de verkställande organen som kyrkomötet utser är över 60 år, vilket är något litet fler än i redovisningen 2019. Nästan hälften av ledamöter och ersättare när det gäller råd utsedda av kyrkostyrelsen är över 60 år. Vad gäller andelen av ledamöter i förtroendevalda organ som är under 30 så är förändringen sedan 2020 års skrivelse negativ, målet som fastställdes av 2014 års kyrkomöte om att 20 procent av ledamöter i kyrkostyrelsen och av kyrkostyrelsen utsedda organ ska vara under 30 har alltså inte nåtts.

Bilagorna 2–5 – Lönestatistik

Bilagorna här innehåller uppgifter om antalet kvinnor och män som är anställda på hel- eller deltid i Svenska kyrkan, liksom uppgifter om medellön för olika befattningar. Uppgifter om medellön har utelämnats i de fall då det i gruppen bara finns ett fåtal personer, fem eller färre. Uppställningen liksom i 2020 års skrivelse (siffror från 2018) har samma uppställning som den partsgemensamma befattningsklassificeringen. Siffror för 2018 anges här inom parentes.

Bilaga 2 redovisar anställda med församlings- och främjandeuppgifter. Gruppen med pedagogiska uppgifter består till 85 procent av kvinnor. I denna grupp är det också en påfallande stor andel som är deltidsarbetande. Även gruppen med diakonala uppgifter är kvinnodominerande. Av de anställda är 88 procent kvinnor, vilket är nästan exakt samma fördelning som 1995 (89 procent, se StSkr 1995:509).

Bland prästerna är det nu något fler kvinnor (52 procent) än män. Det är dock fortfarande så att det är något fler kvinnor som är komminister och något fler män som är kyrkoherdar. Antalet kyrkoherdar fortsätter dock att minska, minskningen sker uteslutande bland män. Av kyrkoherdarna är nu 46 procent kvinnor (jämfört med 37 procent 2018). Vad gäller biskoparna är 9 män och av domprostarna är 10 män.

Bland de anställda med kyrkomusikaliska uppgifter är könsfördelningen jämn när det gäller organister, kvinnorna är i majoritet bland kantorerna medan det är en kvinna och tolv män som är anställda som domkyrkoorganister.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män inom de olika grupperna som redovisas här är i de flesta fall relativt små. Emellertid är skillnaden som störst inom gruppen anställda med prästuppgifter, där kvinnorna (2023) tjänade i snitt (baserat på redovisad medellön) 96 procent av männens löner (2018, var siffran 95 procent utifrån de redovisade siffrorna i skrivelsen 2020). En del av orsaken är att kvinnor i gruppen inte haft lika lång lönekarriär som männen samt att det är löneskillnader mellan yrkeskategorierna inom gruppen.

I bilaga 3 finns uppgifter om anställda med uppgifter inom mark- och fastighetsförvaltning. Området som helhet sysselsätter fler män än kvinnor. Av tabellen över servicetekniska uppgifter framgår det både i 2018 och 2023 års statistik tydligt att kvinnor och män är ojämnt fördelade inom olika befattningar. Av tabellen framgår att dessa befattningar, liksom för jämförelseåret 2018, är lönemässigt likvärdiga. Värt att notera är att det är vanligare att kvinnor har traditionellt manliga uppgifter, som kyrkvaktmästare och kyrkogårdsarbetare, än att män har traditionellt kvinnliga uppgifter som husmor och städare. I de mer traditionellt kvinnliga servicetekniska uppgifterna är det, liksom fallet var 2018, vanligare med deltidsarbete.

Bilaga 4 visar anställda med administrativa uppgifter. Inom detta område är det fler kvinnor än män inom de allra flesta befattningarna och särskilt påtagligt är detta i gruppen med assisterande uppgifter, där andelen kvinnor är 90 procent (89 procent 2018).

Generellt gäller att löneskillnaderna mellan kvinnor och män i de flesta fall är förhållandevis små. Det är omöjligt att ur en så övergripande sammanställning som den föreliggande dra bestämda slutsatser huruvida dessa är att betrakta som osakliga löneskillnader. För att det ska kunna ske måste de enskilda befattningarna jämföras och värderas.

Bilaga 5 visar antalet anställda i Svenska kyrkan med timlön. Kvinnorna utgör största andelen i denna grupp, särskilt bland dem med församlings- och främjandeuppgifter. Antalet timanställda har ökat både bland män och kvinnor, där kvinnor står för den största ökningen i antal medan män står för den största ökningen i andel.

Bilaga 6 – Lönestatistik kyrkokansliet

Bilaga 6 avser tillsvidareanställda, visstidsanställda och vikarier på den nationella nivån i mars 2024 (siffror för februari 2020, från förra skrivelsen, anges inom parentes). Antalet anställda ligger på ungefär samma nivå som 2020. Andelen kvinnor har ökat från 70 procent (2020) till 75 procent

Bilaga 7 – Förtroendevalda på lokal nivå

Bilaga 7 innehåller en redovisning av andelen kvinnor och män bland de förtroendevalda på stiftsnivå och lokalnivå 2024. I tabellen återges också siffrorna för 2020 och 2016 (från tidigare jämställdhetsskrivelser) för att synliggöra hur utvecklingen sett ut den senaste 10 års-perioden. I föreliggande skrivelse innehåller redovisningen även åldersfördelning och redovisas därmed endast för 2024. Det är ett omfattande siffermaterial som är hämtat från det gemensamma administrativa systemet Kyrksam. Uppgifterna speglar därmed registreringar som församlingar, pastorat och stift har fört in vid respektive tillfälle.

Av statistiken framgår att det sett till helheten är förhållandevis jämnt avseende numerär (inom 40/60-spannet räknat i procent) i de beslutande organen på stiftsnivå och lokal nivå, med undantag för församlingråden där kvinnor är i en liten numerär majoritet (66 procent av ledamöterna och 63 procent av ordförande), vilket även var fallet 2020. Andelen kvinnor har ökat inom de flesta organ och uppdrag sedan 2016. Samtidigt visar statistiken att andelen män med ordförandepost i kyrkofullmäktige och kyrkoråd är större än andelen män som är ledamöter i dessa organ. När det gäller församlingråden är nu fördelningen mellan män och kvinnor att kvinnorna utgör mer än 60 procent av både ledamöter och ordförande och 58 procent av vice ordföranden.

I stiftsstyrelser och stiftsfullmäktigen är medelåldern 62 år och drygt 80 procent av ledamöterna är över 50 år. Så ser det också ut vad gäller kyrkofullmäktige, kyrkoråd och församlingråd, med den lilla skillnaden att medelåldern landar på 64 år.

Bilaga 8 – Examinerade från kyrkliga utbildningar

Bilaga 8 redovisar andelen examinerade kvinnor och män från pastoralteologisk utbildning på Svenska kyrkans utbildningsinstitut för åren 2014 till och med 2023. I föreliggande skrivelse är det första gången som andelen examinerade redovisas för den senaste tioårsperioden. I förra skrivelsen, och som då var första gången det gjordes inom ramarna för jämställdhetsskrivelsen, redovisades andel antagna under den senaste fyraårsperioden. Anledningen till att fokusera examinerade i stället för antagna är dels att skillnaderna är väldigt små mellan antagna och examinerade, dels att andel exami-

nerade redovisar andel personer behöriga för de olika uppgifterna och redo för att gå ut i faktiskt tjänst (rekryteras). Kvinnor dominerar inom samtliga kyrkliga utbildningar. Om vi jämför perioden 2020–2023 med perioden 2016–2019 så är både det totala antalet och könsfördelningen relativt oförändrad bland utexaminerade diakoner och församlingspedagoger. Vad gäller kyrkomusiker och präster ser vi dock att antalet utexaminerade har ökat i båda grupperna och att män har stått för den största ökningen. I samtliga grupper utexaminerade är andelen kvinnor fortsatt hög. Det är viktigt att ytterligare arbeta vidare med denna fråga i rekryteringsarbetet.

5 Kyrkostyrelsens överväganden

Kyrkostyrelsen konstaterar att jämställdheten i de beslutande organen på den nationella nivån fortsatt är god sett till fördelningen av män och kvinnor, med undantag för ledamöter och ordförandeposter i organ utsedda av kyrkomötet där män ännu är överrepresenterade. Vad gäller kvalitativa aspekter av jämställdhet, såsom kvinnors och mäns deltagande i debatten i kyrkomötet, ser kyrkostyrelsen att antalet och andelen anföranden som hålls av kvinnor respektive män har jämnats ut sedan den förra skrivelsen. Däremot framförs en oproportionerligt hög andel av replikerna i kyrkomötet av män.

Andelen förtroendevalda under 30 års ålder har sedan 2020 minskat i alla grupper av förtroendevalda på den nationella nivån, det vill säga; kyrkomötet, kyrkostyrelsen, av kyrkomötet utsedda organ samt råd tillsatta på den nationella nivån. Medelåldern i kyrkomötet är 57 år, vilket är oförändrat sedan 2020. Kyrkostyrelsen konstaterar således att det av 2014 års kyrkomöte satta målet för ungas representation, att minst 20 procent av dem som utses till kyrkostyrelsen och organ som kyrkostyrelsen utser ska vara under 30 år, fortfarande är långt från uppfyllelse. Kyrkostyrelsen arbetar aktivt för att nå detta mål och följer regelbundet upp resultatet, men för att kunna leva upp till kyrkomötets beslut krävs alltså att nomineringsgrupperna också fortsätter att arbeta medvetet och aktivt med denna fråga. Vad gäller åldersfördelningen i beslutande organ på lokal nivå noterar kyrkostyrelsen med oro att det i hela riket är färre än 7 procent av ledamöterna som är under 40 år i kyrkofullmäktigen, kyrkoråd och församlingsråd.

När det gäller anställda i Svenska kyrkan vill kyrkostyrelsen särskilt lyfta fram att kvinnor och män i stor utsträckning arbetar i olika befattningar. Många yrkesgrupper är antingen kvinnodominerade eller mansdominerade. Det är dock vanligare att kvinnor arbetar inom traditionellt manliga yrken än att män arbetar inom traditionellt kvinnliga yrken. Detta gäller särskilt anställda med servicetekniska uppgifter. Kyrkostyrelsen noterar också den stora förekomsten av deltidsarbete bland kvinnor, till exempel i gruppen med pedagogiska arbetsuppgifter. Antalet timanställda har ökat inom båda könen, där kvinnor har stått för den största ökningen i antal medan männen har stått för den största ökningen i andel.

I gruppen kyrkoherdar ser kyrkostyrelsen att skillnaderna mellan könen har minskat sedan 2020 års jämställdhetsskrivelse togs fram. Samtidigt som antalet kyrkoherdetjänster i landet har minskat så har antalet kvinnliga kyrkoherdar ökat, följaktligen har andelen av kyrkoherdarna som är kvinnor ökat från 37 procent till 46 procent.

Vad gäller de kyrkliga utbildningarna ser kyrkostyrelsen positivt på att antalet utexaminerade har ökat. Könsfördelningen bland de utexaminerade, främst inom grupperna präster och kyrkomusiker, har jämnats ut marginellt sedan föregående

jämställdhetskrivelse togs fram. Det är viktigt att fortsätta arbeta för ökad jämställdhet i rekrytering och kompetensförsörjning.

KsSkr 2024:5

Kulturella och religiösa normer har historiskt haft och har fortsatt inflytande i frågor som rör jämställdhet, vilket berör många religiösa samfund. Att religiösa samfund och företrädare i vissa fall bidrar till motståndet mot jämställdhet gör det än viktigare för Svenska kyrkan att bedriva ett gediget arbete i frågorna som en del av vårt uppdrag och med grund i vår teologi.

Bilaga 1. Förtroendevalda på den nationella nivån

Könsfördelning och åldersfördelning i kyrkomötet (andel i parentes)

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	130 (52%)	121 (48%)	1 (100%)	0 (0%)	1 (50%)	1 (50%)
2019	126 (50%)	125 (50%)	1 (100%)	0 (0%)	1 (50%)	1 (50%)
2015	128 (51%)	123 (49%)	1 (100%)	0 (0%)	1 (50%)	1 (50%)

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	10 (4%)	23 (9%)	39 (16%)	47 (19%)	74 (29%)	58 (23%)
2019	17 (7%)	24 (10%)	39 (16%)	49 (20%)	75 (30%)	47 (19%)
2015	9 (4%)	35 (14%)	31 (12%)	62 (25%)	83 (33%)	31 (12%)

Könsfördelning och åldersfördelning i kyrkostyrelsen (andel i parentes)

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande		Ersättare	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	6 (50%)	6 (50%)	0 (0%)	1 (100%)	1 (50%)	1 (50%)	7 (47%)	8 (53%)
2019	5 (42%)	7 (58%)	1 (100%)	0 (0%)	1 (50%)	1 (50%)	7 (47%)	8 (53%)
2015	5 (42%)	7 (58%)	1 (100%)	0 (0%)	1 (50%)	1 (50%)	8 (53%)	7 (47%)

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	1 (3%)	3 (10%)	6 (20%)	5 (17%)	9 (30%)	6 (20%)
2019	2 (7%)	3 (10%)	2 (7%)	9 (30%)	8 (27%)	6 (20%)
2015	0 (0)	4 (13%)	2 (7%)	9 (30%)	12 (40%)	3 (10%)

Källa: Kyrksam och rättsavdelningen, kyrkokansliet.

Könsfördelning samt åldersfördelning i de förtroendevalda organen på den nationella nivån (andel i parentes, antal saknas för åren 2019 och 2015)

KsSkr 2024:5
Bilaga 1

Av kyrkomötet utsedda organ: läronämnden, kyrkorättsnämnden, kyrkostyrelsen, överklagandenämnden, ansvarsnämnden för biskopar, valprovsnämnden, arvodesnämnden samt revisorerna. Biskoparna är borträknade från läronämnden.

År	Ledamöter		Ersättare		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	23 (38%)	39 (62%)	15 (45%)	18 (55%)	2 (28%)	5 (71%)	3 (60%)	2 (40%)
2019	(38%)	(62%)	(49%)	(51%)	(37%)	(63%)	(29%)	(71%)
2015	(30%)	(70%)	(50%)	(50%)	(33%)	(67%)	(14%)	(86%)

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	1 (1%)	4 (4%)	14 (13%)	22 (21%)	38 (36%)	28 (26%)
2019	2 (2%)	3 (3%)	12 (11%)	34 (31%)	34 (31%)	23 (21%)
2015	0 (0)	4 (4%)	10 (11%)	28 (29%)	39 (41%)	14 (15%)

Råd tillsatta på den nationella nivån: Dispens- och överprövningskommittén, internationella rådet, kapitalförvaltningsrådet, musikrådet, redovisningsrådet, rådet för samverkan och digitalisering, samiska rådet, teologiska kommittén, utlandskyrkans råd.*

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	30 (58%)	21 (41%)	5 (55%)	4 (44%)	4 (57%)	3 (43%)
2019	(53%)	(47%)	(43%)	(57%)	(57%)	(43%)
2015	(62%)	(38%)	(50%)	(50%)	(75%)	(25%)

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	5 (7%)	5 (7%)	9 (13%)	18 (27%)	18 (27%)	12 (18%)
2019	5 (8%)	5 (8%)	7 (11%)	19 (28%)	20 (29%)	12 (18%)
2015	4 (8%)	2 (4%)	6 (12%)	16 (30%)	19 (36%)	5 (10%)

* Siffror från 2019 avser: samiska rådet i Svenska kyrkan, kapitalförvaltningsrådet, internationella rådet, rådet för Svenska kyrkan i utlandet, musikrådet, redovisningsrådet och rådet för administrativ samverkan.

Siffror från 2015 avser: samiska rådet i Svenska kyrkan, kapitalförvaltningsrådet, internationella rådet och rådet för Svenska kyrkan i utlandet.

Källa: Generalsekreterarens stab och rättsavdelningen, kyrkokansliet.

Bilaga 2. Kyrkligt anställda med församlings- och främjandeuppgifter

Avser anställda heltid och deltid 2023, siffror för 2018 anges inom parentes.

Pedagogiska uppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Församlingspedagog	560/115 (590/139)	158/11 (192/13)	718/126 (782/152)	36 050 (31 000)	36 956 (31 300)
Förskollärare	305/145 (307/136)	14/2 (10/2)	319/147 (317/138)	35 670 (30 800)	34 654 (28 800)
Förskolechef	69/15 (83/8)	2/0 (3/0)	71/15 (86/8)	47 771 (38 600)	- (-)
Assistent i församlingsarbete	461/249 (525/431)	116/41 (134/57)	577/290 (659/488)	31 456 (27 000)	31 230 (26 100)
Fritidsledare/ ungdomsledare	212/130 (165/165)	94/16 (89/33)	306/146 (254/198)	30 924 (25 900)	28 996 (25 700)
Barnskötare	288/208 (355/346)	11/7 (10/12)	299/215 (365/358)	28 872 (24 900)	27 763 (23 900)
Konsulent på stifts/nationell nivå	47/3 (47/8)	16/2 (25/2)	63/5 (72/10)	46 031 (39 800)	46 096 (37 800)
Familjerådgivare/ Terapeut	29/9 (19/13)	10/3 (6/5)	39/12 (25/18)	42 151 (38 400)	42 553 (39 000)
Annan arbetstagare med pedagogiska uppgifter	104/54 (108/44)	26/10 (28/6)	130/64 (136/50)	35 239 (32 100)	32 842 (33 100)
TOTALT	2 075/928 (2 199/1 290)	447/92 (497/130)	2 522/1020 (2 696/1420)	33 560 (28 200)	33 497 (28 400)

Diakonala uppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Församlingsdiakon	616/120 (636/153)	85/11 (86/12)	701/131 (722/165)	39 916 (34 200)	40 630 (34 500)
Församlingsdiakon/ arbetsledare	51/1 (38/2)	11/0 (3/0)	61/1 (41/2)	48 218 (40 700)	49 837 (-)
Sjukhusdiakon	34/6 (37/10)	8/1 (9/0)	42/7 (46/10)	41 324 (35 000)	41 061 (35 800)
Stiftsdiakon	23/4 (25/4)	3/0 (3/0)	26/4 (28/4)	46 507 (40 500)	- (-)
Diakon med specialuppgift	16/2 (28/6)	2/0 (5/1)	18/2 (33/7)	42 658 (36 700)	- (35 100)
Diakoniassistent	200/113	54/12	254/125	33 850	33 197
TOTALT	940/246	163/24	1103/270	38 918	38 648
Totalt exklusive diakoniassistent*	740/133 (764/175)	109/12 (106/13)	849/145 (870/188)	40 736 (34 800)	41 622 (34 900)

* Jämförelsen blir mer rättvis då diakoniassistent inte fanns med i underlaget 2020.

Prästuppgifter

KsSkr 2024:5
Bilaga 2

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kyrkoherde	244/3 (203/3)	275/15 (342/9)	519/18 (545/12)	67 364 (57 900)	67 748 (57 100)
Komminister	778/99 (805/101)	616/133 (686/111)	1394/232 (1 491/212)	45 245 (38 800)	45 683 (39 300)
Komminister/ arbetsledare	160/3 (152/5)	161/7 (176/5)	321/10 (328/10)	54 752 (45 400)	52 642 (45 600)
Sjukhuspräst	31/0 (29/3)	19/3 (24/5)	50/3 (53/8)	46 287 (40 400)	45 646 (40 000)
Biskop	5/0 (5/0)	9/0 (9/0)	14/0 (14/0)	94 866 (82 800)	98 916 (82 800)
Domprost	2/0 (5/0)	10/0 (7/0)	12/0 (12/0)	- (71 300)	86 075 (72 200)
Stiftsadjunkt	48/5 (57/2)	26/7 (44/7)	74/12 (101/9)	50 525 (43 700)	50 840 (45 000)
Stiftsadjunkt/ arbetsledare	7/0 (0/0)	9/0 (3/0)	16/0 (3/0)	53 224 (-)	56 314 (-)
Kontraksadjunkt	1/0 (5/0)	1/0 (3/0)	2/0 (8/0)	- (41 700)	- (-)
Pastorsadjunkt	42/3 (37/4)	16/1 (27/2)	58/4 (64/6)	30 184 (28 100)	30 907 (28 100)
Präst med specialuppgift	20/6 (11/7)	18/9 (19/5)	38/15 (30/12)	49 354 (37 200)	48 958 (42 100)
TOTALT	1 338/119 (1 308/125)	1 160/175 (1 339/144)	2 498/294 (2 647/269)	50 153 (42 300)	52 080 (44 500)

Kyrkomusikaliska uppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kantor	598/165 (665/285)	273/102 (292/198)	871/267 (957/483)	38 203 (32 600)	38 127 (32 600)
Organist	236/31 (241/33)	235/39 (231/34)	471/70 (472/67)	43 471 (37 300)	44 028 (37 300)
Domkyrkoorganist	1/0 (1/0)	12/0 (12/0)	13/0 (13/0)	- -	53 995 (49 800)
Annan med kyrkomusikaliska uppgifter	141/94 (56/63)	89/45 (41/38)	230/139 (97/101)	37 298 (31 000)	36 898 (31 300)
TOTALT	975/290 (963/381)	610/186 (576/181)	1 585/476 (1 539/562)	39 147 (33 400)	40 210 (33 400)

Källa: Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Statisticon (2023).

Bilaga 3. Kyrkligt anställda med uppgifter inom mark- och fastighetsförvaltning

Avser anställda på heltid och deltid 2023, siffror för 2018 anges inom parentes. För de befattningar som inte redovisades i 2020 års jämställdhetskrivelse saknas uppgifter för 2018.

Specialistuppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Trädgårdsingenjör	31/1 (21/0)	15/1 (9/0)	46/2 (30/0)	39 598 (34 900)	41 365 (34 600)
Fastighetsförvaltare/ tekniker	23/2 (13/0)	142/5 (85/5)	165/7 (98/5)	45 150 (39 700)	42 891 (38 500)
Annan inom mark- och fastighets- området	56/13 (15/2)	111/4 (43/3)	167/17 (58/5)	34 882 (37 100)	36 379 (41 500)
TOTALT	110/16 (49/2)	268/10 (137/8)	378/26 (186/10)	38 117 (36 900)	40 109 (39 200)

Arbetsledande uppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kyrkogårds- föreståndare	62/1 (38/2)	141/6 (122/6)	203/7 (160/8)	40 759 (37 500)	39 974 (36 400)
Krematoriemästare/ föreståndare	12/1 (10/0)	41/1 (18/0)	53/2 (28/0)	36 593 (31 200)	35 356 (32 800)
Skogsvaktare	1/0 (1/0)	25/0 (25/1)	26/0 (26/1)	- (-)	49 790 (44 500)
Förman/Annan arbetsledare	89/1 (23/1)	148/3 (61/4)	237/4 (84/5)	35 633 (29 700)	36 202 (31 700)
TOTALT	164/3 (152/5)	355/10 (376/18)	519/13 (528/23)	37 713 (33 700)	38 553 (34 800)

Servicetekniska uppgifter

KsSkr 2024:5
Bilaga 3

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kyrkvaktmästare	752/204 (658/237)	1 403/203 (1 457/199)	2 155/407 (2 115/436)	30 304 (26 200)	30 756 (26 700)
Kyrkogårdsarbetare	1 215/142 (1 099/128)	1 786/136 (1 902/135)	3 001/278 (3 001/263)	28 217 (24 800)	28 578 (25 100)
Församlingshems- vård/husmor	308/243 (340/338)	23/12 (22/8)	331/255 (362/346)	31 018 (26 300)	30 858 (26 000)
Städare	150/167 (124/193)	19/12 (19/8)	169/179 (143/201)	28 300 (24 800)	27 889 (24 100)
Krematorie- vaktmästare	36/1 (33/2)	63/1 (59/2)	99/2 (92/4)	32 111 (28 100)	32 603 (28 800)
Skogsarbetare	1/0 (2/0)	24/0 (25/1)	25/0 (27/1)	- (-)	35 194 (27 700)
Fastighetsskötare	9/3 (2/2)	84/10 (60/9)	93/13 (62/11)	31 916 (24 300)	33 686 (29 100)
Maskinreparatör	2/0 -	67/6 (43/2)	69/6 (43/2)	- (-)	32 703 (29 100)
Hantverkare/ drifttekniker	1/0 (5/0)	24/3 (22/3)	25/3 (27/3)	- (30 700)	32 992 (29 300)
Ekonomibiträde	40/46 (21/46)	8/8 (8/3)	48/54 (29/49)	27 286 (24 000)	26 370 (22 500)
Annan med service- tekniska uppgifter	9/14 (30/18)	1/0 (84/8)	10/14 (168)	26 721 (25 700)	- (28 100)
Kock	46/24	13/3	59/27	31 010	30 022
TOTALT	2 569/844	3 515/394	6 084/1 238	29 260	29 834
Totalt exklusive kock*	2 523/820 (2 314/964)	3 502/391 (3 701/378)	6 025/1 211 (6 015/1 342)	29 223 (25 500)	29 821 (26 000)

Chefsuppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kyrkogårdschef	56/3 (29/1)	151/3 (107/2)	207/6 (136/3)	51 224 (44 700)	51 601 (45 300)
Fastighetschef	16/0 (9/1)	45/4 (23/4)	61/4 (32/5)	55 250 (46 400)	53 604 (47 700)
TOTALT	72/3 (40/2)	196/7 (131/6)	268/10 (171/8)	52 083 (45 100)	52 086 (46 000)

Källa: Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Statisticon (2023).

* Jämförelsen blir mer rättvis då kock inte fanns med i underlaget 2020.

Bilaga 4. Kyrkligt anställda med administrativa uppgifter

Avser anställda på heltid och deltid 2023, siffror för 2018 anges inom parentes.

Specialist/handläggarpuppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kamrer/ekonom	214/43 (198/50)	58/10 (62/9)	272/53 (260/59)	46 623 (39 700)	48 334 (42 400)
Utredare	32/9 (33/7)	10/0 (14/2)	42/9 (47/9)	48 134 (35 500)	52 101 (41 200)
Annan utredare/ specialist inom förvaltningsområdet	41/7 (24/4)	26/3 (11/4)	67/10 (35/8)	48 134 (37 500)	52 101 (39 000)
HR-specialist	70/5 (71/12)	18/0 (11/0)	88/5 (82/12)	48 052 (40 800)	44 835 (38 700)
Stiftsjägmästare	1/0 (0/0)	8/0 (4/0)	9/0 (4/0)	- (-)	59 338 (51 900)
Stiftsjurist/ motsvarande	28/1 (18/1)	12/0 (5/0)	40/1 (23/1)	53 330 (48 700)	52 775 (47 200)
Informatör	244/68 (168/50)	90/17 (76/16)	334/85 (244/66)	40 271 (34 600)	41 317 (34 700)
IT-tekniker	2/2 (1/0)	22/2 (23/9)	24/4 (24/9)	- (-)	41 294 (35 000)
IT-samordnare	14/2 (6/0)	18/3 (16/3)	32/5 (22/3)	40 525 (34 900)	41 564 (37 100)
Annan arbetstagare inom förvaltnings- området	183/8 (85/15)	73/2 (40/6)	256/10 (125/21)	46 417 (34 900)	47 686 (40 800)
TOTALT	829/145 (604/139)	335/37 (262/49)	1 164/182 (866/188)	44 594 (34 900)	45 807 (40 800)

Assisterande uppgifter

KsSkr 2024:5
Bilaga 4

Befattning	Kvinnor	Män	Totalt	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Assistent	545/186 (519/261)	53/17 (60/20)	598/203 (579/281)	33 815 (28 600)	33 551 (28 000)
Löneassistent	111/15 (57/17)	7/1 (8/1)	118/16 (65/18)	35 795 (31 800)	33 244 (30 400)
Ekonomiassistent	157/48 (138/42)	15/1 (13/2)	172/49 (152/44)	35 910 (30 900)	34 512 (32 300)
Förvaltningsassistent	254/49 (188/77)	27/4 (21/3)	281/53 (209/80)	35 613 (30 600)	35 512 (30 500)
Informations- assistent	39/24 (34/23)	7/4 (13/4)	46/28 (47/27)	35 052 (29 800)	31 875 (29 000)
Kontorsvakmästare	4/3 (6/5)	17/2 (24/4)	21/5 (30/9)	31 572 (27 100)	31 225 (28 000)
Kyrkobokförings- assistent	107/62 (64/31)	15/4 (6/1)	122/66 (70/32)	33 996 (29 500)	34 418 (29 400)
Annan arbetstagare inom förvaltnings- området	13/8 (35/14)	9/1 (6/2)	22/9 (41/16)	34 771 (29 600)	36 601 (32 500)
TOTALT	1230/395 (1 042/470)	150/34 (151/37)	1380/429 (1 193/507)	34 637 (29 500)	33 867 (29 100)

Chefsuppgifter

Befattning	Kvinnor	Män	Totalt	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kanslichef/ verksamhetschef	97/2 (73/5)	63/2 (56/2)	160/4 (129/7)	65 167 (54 100)	65 792 (57 000)
Kyrkokamrer	49/3 (73/16)	24/2 (30/3)	73/5 (103/19)	55 931 (42 800)	58 844 (44 300)
Avdelnings- /enhetschef	134/3 (69/0)	81/2 (55/0)	215/5 (124/0)	55 619 (49 300)	56 773 (49 000)
Annan chef inom förvaltningsområdet	7/0 (10/1)	3/0 (3/0)	10/0 (13/1)	46 833 (42 900)	- (51 000)
TOTALT	287/8 (225/22)	171/6 (144/5)	458/14 (369/27)	58 670 (48 200)	60 287 (51 100)

Källa: Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Statisticon (2023).

Bilaga 5. Kyrkligt anställda timavlönade

I tabellerna nedan redovisas endast befattningar med mer än 20 personer. Jämförelsetal från 2020 saknas vad gäller medellön då lön inte redovisades i 2020 års skrivelse.

Anställda med församlings- och främjandeuppgifter 2023 (siffror för 2018 anges inom parentes)

Befattning	Timavlönade kvinnor	Timavlönade män	Totalt	Medellön kvinnor	Medellön män
Förskollärare	37 (23)	0 (0)	37 (23)	190,18	-
Assistent i församlingsarbete	173 (178)	40 (58)	213 (236)	157,67	166,96
Fritids/ungdomsledare	170 (98)	69 (53)	239 (151)	149,96	148,90
Barnskötare	276 (328)	18 (21)	294 (349)	154,20	142,21
Annan arbetstagare med pedagogiska uppgifter	42 (19)	10 (5)	52 (24)	191,32	190,80
Församlingsdiakon	30 (22)	1 (2)	31 (24)	226,33	-
Komminister	60 (30)	84 (54)	144 (36)	280,25	269,58
Kantor	72 (73)	38 (54)	110 (127)	218,08	209,67
Organist	11 (11)	9 (13)	20 (24)	216,04	253,56
Annan med kyrko-musikaliska uppgifter	44 (29)	30 (10)	74 (39)	209,64	205,53
TOTALT	915 (756)	299 (219)	1 214 (975)	176,61	203,02

Anställda med mark- och fastighetsförvaltningsuppgifter samt administrativa uppgifter 2023 (siffror för 2018 anges inom parentes)

KsSkr 2024:5
Bilaga 5

Befattning	Timavlönade kvinnor	Timavlönade män	Totalt	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kyrkvaktmästare	208 (186)	302 (282)	510 (468)	149,58	155,85
Kyrkogårdsarbetare	126 (98)	184 (139)	310 (237)	146,23	148,91
Församlingshemsvärd /husmor	88 (117)	7 (15)	95 (132)	163,96	154,73
Städare	75 (92)	10 (16)	85 (108)	155,95	142,30
Ekonomibiträde	69 (73)	11 (11)	80 (84)	149,86	151,73
Annan med service- tekniska uppgifter	25 (20)	9 (9)	34 (29)	141,64	112,14
Assistent	42 (69)	8 (13)	50 (82)	214,04	255,61
TOTALT	633 (655)	531 (485)	1 164 (1 140)	155,66	153,85

Källa: Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Statisticon (2023).

Bilaga 6. Anställda på den nationella nivån

Tillsvidareanställda och visstidsanställda på den nationella nivån mars 2024

Avser kyrkokansliet med utbildningsinstitutet (siffror för februari 2020 anges inom parentes, statistik på lön saknas från 2020).

Befattning	Kvinnor	Män	Totalt	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Chefer (avdelnings-, enhets- och sektionschefer, HR-chef och ekonomichef)	33 (35)	20 (18)	53 (53)	69 100 (62 401)	76 223 (69 130)
Handläggare (ekonomer, forskare, tematiker, informatörer, HR, m.fl.)	251 (254)	98 (117)	349 (371)	48 517 (43 442)	48 571 (44 664)
Administratörer (för enhet, avdelning, verksamhetsstöd och ledande tjänstemän)	77 (26)	3 (1)	80 (27)	35 520 (35 227)	- (-)
TOTALT	361 (315)	121 (136)	482 (451)		

Ärkebiskopen och generalsekreteraren är inte inräknade. Förmåner är inte medräknade, däremot lönetillägg.

Tillsvidareanställda och visstidsanställda på den nationella nivån mars 2024

Avser kyrkokansliet med utbildningsinstitutet (siffror för mars 2020 inom parentes, statistik på lön saknas från 2020).

Befattning	Kvinnor	Män
Chefer (avdelnings-, enhets- och sektionschefer, HR-chef och ekonomichef)	62% (66 %)	38% (34 %)
Handläggare (ekonomer, forskare, tematiker, informatörer, HR, m.fl.)	72% (68 %)	28% (32 %)
Administratörer (för enhet, avdelning, verksamhetsstöd och ledande tjänstemän)	96% (96%)	4% (4%)
TOTALT	75% (70 %)	25% (30%)

Medarbetare i utlandstjänst mars 2020 (siffror för februari 2016 inom parentes).

	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Medarbetare i utlandstjänst (såväl Svenska kyrkan i utlandet som internationella avdelningen)	14 (37)	17 (32)	45% (54 %)	55% (46 %)

Källa: Personalavdelningen, kyrkokansliet.

Bilaga 7. Förtroendevalda på stiftsnivå och lokal nivå

KsSkr 2024:5
Bilaga 7

(Siffror för ålder redovisas endast för 2024)

Uppsala stift

Könsfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	558 (58%)	404 (42%)	22 (45%)	27 (55%)	33 (52%)	31 (48%)
2020	611 (55%)	505 (45%)	17 (39%)	27 (61%)	18 (38%)	30 (63%)
2016	927 (61%)	589 (39%)	22 (38%)	36 (62%)	39 (54%)	33 (46%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	42 (3%)	56 (4%)	120 (8%)	236 (16%)	363 (24%)	683 (46%)

Könsfördelning kyrkoråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	155 (57%)	116 (43%)	13 (31%)	29 (69%)	30 (56%)	24 (44%)
2020	208 (53%)	184 (47%)	16 (37%)	27 (63%)	21 (41%)	30 (59%)
2016	305 (52%)	287 (48%)	22 (35%)	40 (65%)	31 (44%)	39 (56%)

Åldersfördelning kyrkoråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	15 (2%)	17 (3%)	46 (7%)	95 (15%)	166 (26%)	288 (46%)

Könsfördelning församlingsråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	280 (65%)	148 (35%)	59 (66%)	30 (34%)	48 (60%)	32 (40%)
2020	397 (65%)	214 (35%)	53 (61%)	34 (39%)	41 (63%)	24 (37%)
2016	328 (61%)	207 (39%)	36 (58%)	26 (42%)	26 (59%)	18 (41%)

Åldersfördelning församlingsråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	26 (3%)	28 (3%)	60 (7%)	107 (12%)	220 (25%)	439 (50%)

Linköpings stift

Könsfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	327 (55%)	273 (46%)	7 (24%)	22 (76%)	18 (43%)	24 (57%)
2020	374 (54%)	318 (46%)	10 (40%)	15 (60%)	14 (41%)	20 (59%)
2016	342 (49%)	357 (51%)	11 (46%)	13 (54%)	17 (52%)	16 (48%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	18 (2%)	40 (4%)	94 (10%)	160 (16%)	237 (24%)	424 (44%)

Könsfördelning kyrkoråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	94 (50%)	95 (50%)	14 (52%)	13 (48%)	15 (47%)	17 (53%)
2020	95 (51%)	92 (49%)	11 (52%)	10 (48%)	6 (24%)	19 (76%)
2016	138 (43%)	182 (57%)	8 (28%)	21 (72%)	12 (21%)	44 (79%)

Åldersfördelning kyrkoråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	3 (1%)	12 (3%)	33 (8%)	67 (17%)	101 (25%)	182 (46%)

Könsfördelning församlingsråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	245 (70%)	105 (30%)	43 (61%)	27 (39%)	38 (59%)	26 (41%)
2020	300 (66%)	154 (34%)	37 (57%)	28 (43%)	30 (57%)	23 (43%)
2016	420 (65%)	230 (35%)	45 (55%)	37 (45%)	35 (58%)	25 (42%)

Åldersfördelning församlingsråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	18 (2%)	31 (4%)	59 (8%)	103 (14%)	182 (25%)	329 (46%)

Könsfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	473 (54%)	400 (46%)	17 (41%)	24 (59%)	29 (64%)	16 (36%)
2020	543 (53%)	476 (47%)	8 (36%)	14 (64%)	7 (33%)	14 (67%)
2016	551 (54%)	475 (46%)	6 (24%)	19 (76%)	14 (45%)	17 (55%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	31 (2%)	48 (3%)	117 (8%)	268 (19%)	361 (26%)	552 (40%)

Könsfördelning kyrkoråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	133 (58%)	98 (42%)	14 (44%)	18 (56%)	23 (64%)	13 (36%)
2020	144 (54%)	121 (46%)	11 (41%)	16 (59%)	19 (59%)	13 (41%)
2016	209 (50%)	209 (50%)	15 (38%)	24 (62%)	18 (41%)	26 (59%)

Åldersfördelning kyrkoråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	16 (3%)	6 (1%)	34 (7%)	94 (19%)	146 (29%)	210 (42%)

Könsfördelning församlingsråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	280 (65%)	149 (35%)	50 (64%)	28 (36%)	51 (69%)	23 (31%)
2020	339 (68%)	162 (32%)	41 (67%)	20 (33%)	32 (65%)	17 (35%)
2016	525 (62%)	327 (38%)	59 (63%)	35 (37%)	32 (54%)	27 (46%)

Åldersfördelning församlingsråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	17 (2%)	38 (4%)	65 (8%)	129 (15%)	228 (26%)	384 (45%)

Strängnäs stift

Könsfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	462 (55%)	376 (45%)	24 (50%)	24 (50%)	31 (53%)	27 (47%)
2020	535 (56%)	419 (44%)	14 (33%)	28 (67%)	32 (54%)	27 (46%)
2016	601 (54%)	506 (46%)	27 (50%)	27 (50%)	33 (48%)	36 (52%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	23 (2%)	51 (4%)	128 (10%)	210 (16%)	309 (23%)	620 (46%)

Könsfördelning kyrkoråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	153 (53%)	136 (47%)	24 (50%)	24 (50%)	28 (47%)	32 (53%)
2020	211 (52%)	192 (48%)	22 (47%)	25 (53%)	26 (46%)	30 (54%)
2016	265 (51%)	252 (49%)	19 (37%)	33 (63%)	37 (60%)	25 (40%)

Åldersfördelning kyrkoråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	16 (2%)	17 (3%)	63 (10%)	102 (16%)	161 (25%)	298 (45%)

Könsfördelning församlingsråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	109 (72%)	43 (28%)	20 (61%)	13 (39%)	18 (60%)	12 (40%)
2020	146 (64%)	83 (36%)	18 (55%)	15 (45%)	18 (58%)	13 (42%)
2016	138 (65%)	73 (35%)	12 (48%)	13 (52%)	17 (65%)	9 (35%)

Åldersfördelning församlingsråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	8 (2%)	11 (3%)	20 (6%)	36 (11%)	93 (27%)	173 (51%)

Könsfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	423 (55%)	345 (45%)	17 (44%)	22 (56%)	31 (53%)	28 (47%)
2020	539 (58%)	383 (42%)	13 (41%)	19 (59%)	29 (55%)	24 (45%)
2016	511 (55%)	421 (45%)	15 (45%)	18 (55%)	24 (57%)	18 (43%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	21 (2%)	49 (4%)	100 (8%)	220 (18%)	308 (25%)	524 (43%)

Könsfördelning kyrkoråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	144 (55%)	116 (45%)	15 (41%)	22 (59%)	29 (63%)	17 (37%)
2020	192 (55%)	158 (45%)	15 (38%)	24 (62%)	27 (60%)	18 (40%)
2016	220 (56%)	175 (44%)	16 (40%)	24 (60%)	22 (51%)	21 (49%)

Åldersfördelning kyrkoråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	10 (2%)	29 (5%)	40 (7%)	102 (17%)	159 (26%)	263 (44%)

Könsfördelning församlingsråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	136 (66%)	69 (34%)	34 (69%)	15 (31%)	24 (55%)	20 (45%)
2020	192 (67%)	96 (33%)	26 (67%)	13 (33%)	17 (57%)	13 (43%)
2016	170 (64%)	94 (36%)	22 (58%)	16 (42%)	24 (77%)	7 (23%)

Åldersfördelning församlingsråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	10 (2%)	18 (4%)	33 (8%)	53 (12%)	96 (22%)	221 (51%)

Växjö stift

Könsfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	580 (56%)	448 (44%)	24 (49%)	25 (51%)	33 (53%)	29 (47%)
2020	662 (54%)	554 (46%)	7 (19%)	30 (81%)	24 (57%)	18 (43%)
2016	746 (54%)	628 (46%)	15 (35%)	28 (65%)	23 (45%)	28 (55%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	23 (1%)	80 (5%)	160 (10%)	293 (18%)	405 (25%)	667 (41%)

Könsfördelning kyrkoråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	191 (57%)	146 (43%)	21 (40%)	31 (60%)	27 (47%)	31 (53%)
2020	194 (53%)	177 (47%)	13 (33%)	27 (68%)	19 (41%)	27 (59%)
2016	252 (47%)	284 (53%)	13 (25%)	40 (75%)	22 (35%)	40 (65%)

Åldersfördelning kyrkoråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	12 (2%)	25 (3%)	65 (9%)	131 (18%)	208 (29%)	285 (39%)

Könsfördelning församlingsråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	385 (73%)	144 (27%)	87 (74%)	31 (26%)	72 (69%)	32 (31%)
2020	444 (67%)	216 (33%)	68 (72%)	27 (28%)	54 (67%)	27 (33%)
2016	633 (64%)	356 (36%)	85 (67%)	42 (33%)	52 (51%)	50 (49%)

Åldersfördelning församlingsråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	24 (2%)	60 (5%)	98 (9%)	159 (14%)	297 (27%)	463 (42%)

Könsfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	1 034 (55%)	847 (45%)	46 (46%)	55 (54%)	60 (44%)	75 (56%)
2020	1 201 (55%)	994 (45%)	41 (43%)	54 (57%)	59 (48%)	64 (52%)
2016	1 231 (54%)	1 065 (46%)	33 (35%)	61 (65%)	50 (42%)	69 (58%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	63 (2%)	143 (5%)	294 (10%)	506 (17%)	721 (24%)	1217 (41%)

Könsfördelning kyrkoråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	347 (54%)	290 (46%)	53 (53%)	47 (47%)	60 (47%)	68 (53%)
2020	448 (52%)	409 (48%)	43 (44%)	54 (56%)	54 (44%)	70 (56%)
2016	514 (48%)	558 (52%)	35 (33%)	72 (67%)	55 (41%)	79 (59%)

Åldersfördelning kyrkoråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	28 (2%)	68 (5%)	128 (9%)	230 (16%)	386 (27%)	588 (41%)

Könsfördelning församlingsråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	217 (61%)	138 (39%)	39 (66%)	20 (34%)	38 (70%)	16 (30%)
2020	345 (65%)	186 (35%)	45 (66%)	23 (34%)	41 (65%)	22 (35%)
2016	431 (64%)	246 (36%)	47 (58%)	34 (43%)	42 (64%)	24 (36%)

Åldersfördelning församlingsråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	23 (3%)	33 (5%)	72 (10%)	115 (16%)	155 (22%)	299 (43%)

Göteborgs stift

Könsfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	843 (57%)	642 (43%)	23 (37%)	39 (63%)	42 (52%)	39 (48%)
2020	892 (54%)	763 (46%)	16 (32%)	34 (68%)	41 (54%)	36 (46%)
2016	1 094 (54%)	935 (46%)	28 (35%)	51 (65%)	42 (46%)	50 (54%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	44 (2%)	85 (4%)	210 (9%)	436 (19%)	531 (23%)	984 (43%)

Könsfördelning kyrkoråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	224 (57%)	169 (43%)	32 (54%)	27 (46%)	38 (54%)	32 (46%)
2020	278 (54%)	236 (46%)	29 (54%)	25 (46%)	41 (60%)	27 (40%)
2016	681 (52%)	619 (48%)	37 (40%)	55 (60%)	56 (50%)	55 (50%)

Åldersfördelning kyrkoråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	13 (1%)	29 (3%)	79 (9%)	180 (21%)	223 (26%)	349 (40%)

Könsfördelning församlingsråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	328 (64%)	182 (36%)	72 (64%)	40 (36%)	51 (57%)	38 (43%)
2020	385 (63%)	223 (37%)	51 (61%)	32 (39%)	36 (56%)	28 (44%)
2016	367 (60%)	241 (40%)	44 (59%)	31 (41%)	33 (53%)	29 (47%)

Åldersfördelning församlingsråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	25 (2%)	37 (3%)	83 (8%)	172 (16%)	263 (24%)	497 (46%)

Könsfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	323 (54%)	277 (46%)	11 (41%)	16 (59%)	19 (49%)	20 (51%)
2020	363 (52%)	336 (48%)	8 (36%)	14 (64%)	14 (47%)	16 (53%)
2016	339 (51%)	321 (49%)	12 (46%)	14 (54%)	21 (58%)	15 (42%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	11 (1%)	24 (3%)	78 (8%)	166 (18%)	240 (25%)	427 (45%)

Könsfördelning kyrkoråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	114 (57%)	86 (43%)	13 (45%)	16 (55%)	20 (57%)	15 (43%)
2020	109 (50%)	110 (50%)	11 (46%)	13 (54%)	11 (41%)	16 (59%)
2016	121 (47%)	137 (53%)	7 (28%)	18 (72%)	13 (39%)	20 (61%)

Åldersfördelning kyrkoråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	3 (1%)	10 (2%)	33 (7%)	70 (16%)	121 (27%)	204 (46%)

Könsfördelning församlingsråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	197 (67%)	96 (33%)	31 (58%)	22 (42%)	30 (60%)	20 (40%)
2020	315 (67%)	158 (33%)	30 (49%)	31 (51%)	37 (59%)	26 (41%)
2016	302 (66%)	153 (34%)	31 (52%)	29 (48%)	36 (61%)	23 (39%)

Åldersfördelning församlingsråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	7 (1%)	19 (3%)	30 (5%)	75 (13%)	154 (26%)	307 (52%)

Härnösand stift

Könsfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	272 (51%)	263 (49%)	9 (39%)	14 (61%)	18 (55%)	15 (45%)
2020	426 (53%)	373 (47%)	11 (39%)	17 (61%)	17 (59%)	13 (41%)
2016	534 (53%)	474 (47%)	15 (38%)	24 (62%)	16 (34%)	31 (66%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	17 (2%)	34 (4%)	68 (8%)	157 (18%)	256 (30%)	327 (38%)

Könsfördelning kyrkoråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	77 (49%)	79 (51%)	9 (41%)	13 (59%)	13 (50%)	13 (50%)
2020	148 (54%)	134 (48%)	14 (47%)	16 (53%)	18 (56%)	14 (44%)
2016	218 (48%)	234 (52%)	23 (48%)	25 (52%)	24 (44%)	29 (56%)

Åldersfördelning kyrkoråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	8 (2%)	13 (3%)	38 (10%)	67 (18%)	108 (29%)	139 (37%)

Könsfördelning församlingsråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	226 (70%)	99 (30%)	49 (62%)	30 (38%)	46 (60%)	31 (40%)
2020	329 (68%)	158 (32%)	47 (60%)	31 (40%)	41 (66%)	21 (34%)
2016	283 (65%)	168 (35%)	37 (48%)	24 (52%)	28 (65%)	21 (35%)

Åldersfördelning församlingsråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	10 (1%)	32 (4%)	57 (8%)	112 (16%)	196 (27%)	315 (44%)

Könsfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	370 (57%)	274 (43%)	14 (44%)	18 (56%)	22 (55%)	18 (45%)
2020	296 (52%)	360 (48%)	9 (35%)	17 (65%)	14 (44%)	18 (56%)
2016	430 (54%)	370 (46%)	17 (57%)	13 (43%)	18 (43%)	24 (57%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	18 (2%)	50 (5%)	86 (8%)	193 (18%)	292 (27%)	430 (40%)

Könsfördelning kyrkoråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	98 (56%)	76 (44%)	14 (48%)	15 (52%)	22 (61%)	14 (39%)
2020	133 (51%)	130 (49%)	15 (48%)	16 (52%)	16 (42%)	22 (58%)
2016	154 (48%)	168 (52%)	14 (41%)	20 (59%)	18 (46%)	21 (54%)

Åldersfördelning kyrkoråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	6 (1%)	18 (4%)	30 (7%)	76 (18%)	120 (28%)	179 (42%)

Könsfördelning församlingsråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	82 (64%)	46 (36%)	18 (58%)	13 (42%)	16 (53%)	14 (47%)
2020	110 (63%)	66 (38%)	14 (61%)	9 (39%)	11 (55%)	9 (45%)
2016	130 (63%)	77 (37%)	16 (55%)	13 (45%)	9 (39%)	14 (61%)

Åldersfördelning församlingsråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	12 (4%)	8 (3%)	22 (8%)	56 (20%)	79 (28%)	105 (37%)

Visby stift

Könsfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	101 (56%)	79 (44%)	0 (0%)	7 (100%)	5 (50%)	5 (50%)
2020	106 (52%)	96 (48%)	2 (25%)	6 (75%)	3 (30%)	7 (70%)
2016	117 (51%)	114 (49%)	3 (33%)	6 (67%)	5 (50%)	5 (50%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	1 (0%)	6 (2%)	21 (8%)	46 (17%)	79 (28%)	125 (45%)

Könsfördelning kyrkoråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	18 (45%)	22 (55%)	3 (38%)	5 (63%)	5 (63%)	3 (38%)
2020	34 (48%)	37 (52%)	3 (33%)	6 (67%)	1 (11%)	8 (89%)
2016	35 (40%)	52 (60%)	3 (27%)	8 (73%)	4 (40%)	6 (60%)

Åldersfördelning kyrkoråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	1 (1%)	2 (2%)	10 (10%)	13 (13%)	26 (26%)	49 (49%)

Könsfördelning församlingsråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	59 (62%)	36 (38%)	12 (60%)	8 (40%)	3 (25%)	9 (75%)
2020	87 (55%)	70 (45%)	12 (52%)	11 (48%)	2 (33%)	4 (67%)
2016	71 (51%)	68 (49%)	9 (50%)	9 (50%)	5 (36%)	9 (64%)

Åldersfördelning församlingsråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	3 (2%)	4 (2%)	15 (8%)	39 (21%)	45 (25%)	77 (42%)

Könsfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	672 (56%)	520 (44%)	21 (41%)	30 (59%)	45 (55%)	37 (45%)
2020	733 (54%)	630 (46%)	20 (41%)	29 (59%)	40 (58%)	29 (42%)
2016	807 (55%)	650 (45%)	18 (36%)	32 (64%)	37 (52%)	34 (48%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige i församling/pastorat

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	50 (3%)	84 (4%)	152 (8%)	284 (15%)	399 (21%)	933 (49%)

Könsfördelning kyrkoråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	196 (59%)	136 (41%)	31 (61%)	20 (39%)	32 (42%)	44 (58%)
2020	240 (54%)	203 (46%)	19 (37%)	32 (63%)	33 (49%)	35 (51%)
2016	283 (52%)	259 (48%)	26 (49%)	27 (51%)	37 (51%)	36 (49%)

Åldersfördelning kyrkoråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	26 (3%)	37 (5%)	66 (8%)	126 (15%)	176 (21%)	390 (48%)

Könsfördelning församlingsråd

År	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	36 (60%)	24 (40%)	7 (58%)	5 (42%)	10 (63%)	6 (38%)
2020	52 (58%)	37 (42%)	8 (67%)	4 (33%)	11 (73%)	4 (27%)
2016	36 (67%)	18 (33%)	4 (57%)	3 (43%)	8 (73%)	3 (27%)

Åldersfördelning församlingsråd

År	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	3 (2%)	5 (3%)	12 (8%)	11 (8%)	28 (19%)	85 (59%)

Hela riket

Könsfördelning stiftsstyrelser

Stift	2024		2020		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Uppsala	12 (75%)	4 (25%)	10 (59%)	7 (41%)	8 (47%)	9 (53%)
Linköping	10 (77%)	3 (23%)	7 (44%)	9 (56%)	7 (44%)	9 (56%)
Skara	4 (31%)	9 (69%)	5 (31%)	11 (69%)	5 (33%)	10 (67%)
Strängnäs	6 (55%)	5 (45%)	4 (29%)	10 (71%)	4 (29%)	10 (71%)
Västerås	10 (67%)	5 (33%)	9 (50%)	9 (50%)	10 (59%)	7 (41%)
Växjö	6 (55%)	5 (45%)	4 (29%)	10 (71%)	4 (29%)	10 (71%)
Lund	6 (46%)	7 (54%)	6 (38%)	10 (62%)	6 (38%)	10 (62%)
Göteborg	8 (53%)	7 (47%)	10 (56%)	8 (44%)	7 (41%)	10 (59%)
Karlstad	3 (25%)	9 (75%)	5 (36%)	9 (64%)	8 (57%)	6 (43%)
Härnösand	6 (55%)	5 (45%)	9 (64%)	5 (36%)	9 (64%)	5 (36%)
Luleå	6 (55%)	5 (45%)	10 (71%)	4 (29%)	6 (43%)	8 (57%)
Visby	5 (42%)	7 (58%)	6 (40%)	9 (60%)	4 (27%)	11 (73%)
Stockholm	6 (46%)	7 (54%)	6 (38%)	10 (62%)	7 (44%)	9 (56%)
Totalt riket	88 (53%)	78 (47%)	91 (45%)	111 (55%)	85 (43%)	114 (57%)

Könsfördelning stiftsstyrelsers presidier

Totalt riket	2024		2020		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Ordförande	5 (38%)	8 (62%)	4 (31%)	9 (69%)	3 (15%)	10 (85%)
Vice ordförande	10 (38%)	16 (62%)	12 (46%)	14 (54%)	6 (26%)	17 (74%)

Åldersfördelning stiftsstyrelser

KsSkr 2024:5
Bilaga 7

Stift	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
Uppsala	0 (0%)	0 (0%)	4 (15%)	7 (26%)	6 (22%)	10 (37%)
Linköping	0 (0%)	0 (0%)	3 (13%)	4 (17%)	8 (35%)	8 (35%)
Skara	0 (0%)	4 (17%)	4 (17%)	3 (13%)	6 (25%)	7 (29%)
Strängnäs	0 (0%)	1 (5%)	2 (10%)	3 (14%)	10 (48%)	5 (24%)
Västerås	1 (3%)	1 (3%)	2 (7%)	4 (14%)	10 (34%)	11 (38%)
Växjö	0 (0%)	2 (10%)	2 (10%)	4 (19%)	5 (24%)	8 (38%)
Lund	0 (0%)	3 (12%)	3 (12%)	3 (12%)	10 (40%)	6 (24%)
Göteborg	0 (0%)	1 (5%)	2 (9%)	9 (41%)	8 (36%)	2 (9%)
Karlstad	0 (0%)	1 (4%)	3 (13%)	3 (13%)	6 (26%)	10 (43%)
Härnösand	0 (0%)	1 (5%)	1 (5%)	5 (24%)	9 (43%)	5 (24%)
Luleå	1 (5%)	0 (0%)	2 (10%)	4 (19%)	7 (33%)	7 (33%)
Visby	0 (0%)	1 (4%)	2 (9%)	3 (13%)	7 (30%)	10 (43%)
Stockholm	1 (4%)	2 (8%)	1 (4%)	5 (20%)	9 (36%)	7 (28%)
Hela riket	3 (1%)	17 (6%)	31 (10%)	57 (19%)	101 (33%)	96 (31%)

Könsfördelning stiftsfullmäktige

Stift	2024		2020		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Uppsala	38 (57%)	29 (43%)	40 (60%)	27 (40%)	30 (45%)	37 (55%)
Linköping	33 (51%)	32 (49%)	32 (49%)	33 (51%)	31 (48%)	33 (52%)
Skara	24 (34%)	47 (66%)	31 (44%)	40 (56%)	32 (46%)	38 (54%)
Strängnäs	26 (43%)	34 (57%)	30 (49%)	31 (51%)	25 (42%)	34 (58%)
Västerås	38 (48%)	41 (52%)	37 (47%)	42 (53%)	41 (52%)	38 (48%)
Växjö	23 (45%)	28 (55%)	26 (51%)	25 (49%)	20 (39%)	31 (61%)
Lund	27 (42%)	28 (58%)	30 (46%)	35 (54%)	34 (52%)	32 (48%)
Göteborg	30 (46%)	35 (54%)	38 (47%)	43 (53%)	35 (44%)	45 (56%)
Karlstad	29 (45%)	36 (55%)	28 (43%)	37 (57%)	34 (43%)	46 (57%)
Härnösand	28 (47%)	31 (53%)	29 (49%)	30 (51%)	27 (47%)	31 (53%)
Luleå	27 (53%)	24 (47%)	27 (53%)	24 (47%)	22 (43%)	29 (57%)
Visby	27 (53%)	24 (47%)	25 (49%)	26 (51%)	25 (49%)	26 (51%)
Stockholm	47 (52%)	44 (48%)	42 (46%)	49 (54%)	44 (49%)	46 (51%)
Totalt riket	397 (47%)	443 (53%)	415 (48%)	442 (52%)	400 (46%)	466 (54%)

Könsfördelning stiftsfullmäktiges presidier

Hela riket	2024		2020		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Ordförande	7 (54%)	6 (46%)	6 (50%)	6 (50%)	4 (31%)	9 (69%)
Vice ordförande	11 (42%)	15 (58%)	13 (54%)	11 (46%)	9 (41%)	13 (59%)

Åldersfördelning stiftsfullmäktige

KsSkr 2024:5
Bilaga 7

Stift	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
Uppsala	3 (3%)	8 (7%)	12 (11%)	14 (13%)	37 (34%)	34 (31%)
Linköping	3 (3%)	4 (4%)	17 (16%)	18 (17%)	27 (26%)	36 (34%)
Skara	3 (3%)	4 (4%)	17 (16%)	18 (17%)	27 (26%)	36 (34%)
Strängnäs	1 (1%)	2 (2%)	9 (9%)	19 (20%)	31 (32%)	35 (36%)
Västerås	1 (1%)	6 (5%)	14 (11%)	22 (17%)	36 (29%)	47 (37%)
Växjö	3 (4%)	4 (5%)	4 (5%)	16 (19%)	24 (29%)	33 (39%)
Lund	7 (6%)	12 (11%)	18 (17%)	15 (14%)	32 (20%)	24 (22%)
Göteborg	0 (0%)	2 (2%)	11 (10%)	31 (28%)	33 (30%)	34 (31%)
Karlstad	1 (1%)	5 (5%)	7 (7%)	16 (15%)	28 (27%)	47 (45%)
Härnösand	4 (4%)	5 (5%)	7 (8%)	16 (17%)	24 (37%)	27 (29%)
Luleå	2 (2%)	2 (2%)	12 (14%)	16 (19%)	18 (21%)	34 (40%)
Visby	2 (3%)	1 (1%)	6 (8%)	16 (21%)	22 (29%)	29 (38%)
Stockholm	7 (5%)	10 (7%)	11 (8%)	20 (14%)	44 (31%)	50 (35%)
Hela riket	37 (3%)	71 (5%)	139 (10%)	243 (18%)	394 (29%)	469 (35%)

Könsfördelning kyrkofullmäktige hela riket

	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	6 438 (55%)	5 148 (45%)	235 (39%)	323 (61%)	386 (52%)	364 (48%)
2020	7 380 (54%)	6 207 (46%)	176 (37%)	304 (63%)	304 (49%)	316 (51%)
2016	8 030 (54%)	6 905 (46%)	222 (39%)	342 (61%)	339 (47%)	376 (53%)

Åldersfördelning kyrkofullmäktige hela riket

	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	362 (2%)	750 (4%)	1628 (9%)	3175 (17%)	4501 (25%)	7913 (43%)

Könsfördelning kyrkoråd hela riket

	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	1 944 (54%)	1 565 (46%)	256 (46%)	280 (54%)	342 (54%)	323 (46%)
2020	2 434 (53%)	2 183 (47%)	222 (43%)	291 (57%)	292 (47%)	329 (53%)
2016	3 395 (50%)	3 416 (50%)	238 (37%)	407 (63%)	349 (45%)	420 (55%)

Åldersfördelning kyrkoråd hela riket

	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	157 (2%)	283 (3%)	665 (8%)	1353 (17%)	2101 (26%)	3 424 (43%)

Könsfördelning församlingsråd hela riket

	Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2024	2 580 (66%)	1 279 (34%)	521 (63%)	282 (37%)	445 (58%)	279 (42%)
2020	3 441 (65%)	1 823 (35%)	450 (62%)	278 (38%)	371 (62%)	231 (38%)
2016	3 834 (63%)	2 258 (37%)	447 (59%)	312 (41%)	347 (57%)	259 (43%)

Åldersfördelning församlingsråd hela riket

	-30 år	31-40	41-50	51-60	61-70	70 år-
2024	186 (2%)	324 (4%)	626 (8%)	1 167 (14%)	2 036 (25%)	3 694 (47%)

Källa: Kyrksam.

Bilaga 8. Examinerade från pastoralteologisk utbildning på Svenska kyrkans utbildningsinstitut

KsSkr 2024:5
Bilaga 8

Diakoner	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kvinnor	0	24	24	52	21	64	31	62	45	42
Män	0	4	6	4	0	8	8	8	4	4

Församl.ped.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kvinnor	0	17	15	50	0	23	4	32	4	42
Män	0	5	5	8	0	2	0	3	0	6

Kyrkomusiker	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kvinnor	0	1	8	9	7	3	13	13	9	5
Män	0	1	1	6	4	1	5	9	9	2

Präster	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kvinnor	8	43	41	50	34	38	36	41	48	46
Män	7	18	15	11	19	18	25	30	31	14

Källa: Svenska kyrkans utbildningsinstitut.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 15–16 maj 2024.

Beslutande: Martin Modéus, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Amanda Carlshamre, Jesper Eneroth, Marjut Ervasti, Nils Gårder, Marie Johansson, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Olle Reichenberg, Elisabeth Rydström, Anna Sundberg, Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättare Marie Rydén Davoust.

Föredragande: Mattias Thalén, Erik Gyll.

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2024:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6

Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 13 juni 2024

Martin Modéus

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Denna skrivelse behandlar temat för årets tematiska kyrkomöte – Kyrkan i det offentliga rummet. Till grund för det tematiska kyrkomötet ligger Lutherska världsförbundets skrift *Kyrkan i det offentliga rummet*. Med utgångspunkt i Lutherska världsförbundets dokument riktas fokus i denna skrivelse mot förutsättningar, skäl och former för kyrkans samhällsengagemang.

Kyrkostyrelsen föreslår, utifrån den omvärldsbeskrivning och de teologiska resonemang som förs fram i skrivelsen, att kyrkomötet bekräftar Svenska kyrkans uppdrag att bidra till att skapa och upprätthålla ett offentligt rum som präglas av rättvisa och inkludering. Ett sådant engagemang präglas av att en analys av samhällsutmaningar görs tillsammans med andra aktörer, att tillitsfulla relationer främjas, orättvisor utmanas, tecken av hopp identifieras och livsvillkor förbättras för och tillsammans med människor som lever i utsatthet. Ytterst är syftet att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
2 Kyrkan i det offentliga rummet tema för årets kyrkomöte	3
3 En rättvis plats för alla? Det offentliga rummet och Svenska kyrkan.....	4
3.1 Vad är det offentliga rummet?	4
3.2 Det offentliga rummet globalt och i Sverige idag.....	5
3.3 Svenska kyrkans roll i det offentliga rummet genom tiderna	7
4 För världens skull – teologiska motiv för Svenska kyrkans närvaro i det offentliga rummet.....	9
4.1 Skapelsen – Guds goda verk	9
4.2 Människor – rättfärdiggjorda av nåd och befriade till medmännisklighet	10
4.3 Dopets kallelse – att vara kyrka med andra	11
4.4 Guds två regementen – lag och evangeliets plats i världen.....	12
4.5 Lutherska kyrkans deltagande i det offentliga rummet idag	13
4.6 En evangelisk-luthersk folkkyrka i det offentliga rummet.....	14
5 Svenska kyrkans närvaro i och bidrag till det offentliga rummet – kännetecknen och principer	15
5.1 Kännetecknen på ett lutherskt engagemang i det offentliga rummet.....	15
5.2 Vägledande principer för kyrkans engagemang i det offentliga rummet.....	18
6 Konsekvenser för Svenska kyrkans liv	22
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	24

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar, utifrån den omvärldsbeskrivning och de teologiska resonemang som förts fram i skrivelsen, att uttala följande:

1. Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet utgör en väsentlig del av kyrkans sändning till världen (mission) för skapelsens helande.
2. Svenska kyrkan har ett ansvar att verka för ett öppet, inkluderande och rättvist offentligt rum för alla och bidra till det demokratiska samhällets upprätthållande och utveckling.
3. Svenska kyrkan konstaterar att trossamfund och civilsamhällesorganisationer spelar en nyckelroll för ett öppet och rättvist samhälle.
4. Svenska kyrkans rum ska präglas av rättvisa, inkludering och öppenhet. Detta innefattar både utrymme för öppna och respektfulla samtal, men också fysiska rum som ger trygghet och skydd.
5. Svenska kyrkan bidrar till det offentliga rummet genom att sätta fokus på alla människors lika värde och värdighet, rättvisa och delaktighet. De demokratiska fri- och rättigheterna är centrala utgångspunkter i strävan efter fred och rättvisa.
6. Svenska kyrkans deltagande i det offentliga rummet ska präglas av mod och klarsynhet, tålmod och uthållighet, samt solidaritet och egenmakt. Det ska bland annat innefatta:
  - a) analys av samhällsutmaningar utifrån ett delaktighetsperspektiv
  - b) främjande av tillitsfulla relationer
  - c) utmanande av orättvisor
  - d) upptäckande av hoppets tecken
  - e) förbättrade livsvillkor för och tillsammans med människor i utsatthet.

2 Kyrkan i det offentliga rummet tema för årets kyrkomöte

I enlighet med det förslag som kyrkomötets presidium lämnade i sin skrivelse PSkr 2022:1 beslutade kyrkomötet vid sitt sammanträde i november 2022 att temat för det tematiska kyrkomötessammanträdet 2024 ska vara *Kyrkan i det offentliga rummet*. Till grund för det tematiska kyrkomötet ligger Lutherska världsförbundets studieprocess kring och skrift kallad *Kyrkan i det offentliga rummet* som publicerades 2016. Med utgångspunkt i Lutherska världsförbundets dokument, och i kyrkoordningen, riktas fokus i denna skrivelse mot förutsättningar, skäl och former för kyrkans samhälls-engagemang.

Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund och en öppen demokratisk folkkyrka. Svenska kyrkan är del av civilsamhället och den världsvida kyrkan. Det teologiska samtalet i Svenska kyrkan formas av det samhälle som vi lever i, den teologiska grund vi står på och i dialogen med de globala konfessionella och ekumeniska nätverk som Svenska kyrkan är en del av: Lutherska världsförbundet, Kyrkornas världsråd, ACT-alliansen och Europeiska kyrkokonferensen.

Behandlingen av temat *Kyrkan i det offentliga rummet* sker i en tid med stora utmaningar både i Sverige, i Europa och globalt. De orsakas av klimatnödläget, krig och tilltagande konflikter samt av ett nytt ifrågasättande av demokratiska värden och ett växande antal autokratiska regimer i världen.

Kyrkor och andra trosgemenskaper är en del av det offentliga rummet. Trons offentliga dimension uttrycks bland annat i arbetet för inkluderande och rättvisa

samhällen. Tillsammans med andra aktörer och organisationer verkar kyrkorna för ett öppet offentligt rum där alla kan vara delaktiga och delta på ett jämlikt sätt.

Skrivelsen består av fyra tematiska kapitel:

- ◆ Det offentliga rummet och Svenska kyrkan
- ◆ Teologiska motiv för Svenska kyrkans närvaro i det offentliga rummet
- ◆ Svenska kyrkans närvaro i och bidrag till det offentliga rummet (kännetecken och principer)
- ◆ Konsekvenser för Svenska kyrkans liv

3 En rättvis plats för alla? Det offentliga rummet och Svenska kyrkan

Detta inledande kapitel sätter in Lutherska världsförbundets skrivelse om kyrkan i det offentliga rummet i ett bredare perspektiv och belyser särskilt tre perspektiv som bakgrund för följande kapitel och diskussioner:

- ◆ Hur begreppet det offentliga rummet kan förstås, både som en normativ idé (ideal) och som en konkret verklighet
- ◆ Hur det offentliga rummet ser ut i dag, globalt och i Sverige
- ◆ Svenska kyrkans roll i det offentliga rummet genom tiderna.

Kapitlet rör sig från ett mer teoretiskt resonemang om det offentliga rummet, till att beskriva det offentliga rummets utmaningar i dag, för att slutligen landa i en beskrivning av Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet genom tiderna. Kyrkans engagemang i det offentliga rummet sätts in i sin omgivande kontext, en kontext som idag präglas av många utmaningar. Det är i detta sammanhang som Svenska kyrkans engagemang kan bidra till en mer hoppfull samvaro och gemenskap i det offentliga rummet.

3.1 Vad är det offentliga rummet?

Det offentliga rummet är en central del av det demokratiska samhället. Med begreppet avses de arenor där människor möts och kan komma samman för att diskutera gemensamma angelägenheter, dela information och bryta åsikter mot varandra. Det är på samma gång en normativ idé, det vill säga en föreställning om vad som bör vara, och en konkret verklighet. Det innefattar inte enbart fysiska platser utan även andra miljöer där människor och åsikter möts.

Det offentliga rummet relaterar till för demokratin viktiga områden som bildning, medielandskap och kultur. Det är en plats där människor kan delta i ett fritt och öppet samtal om samhällets utformning och styrning, hålla makthavare ansvariga och formulera och diskutera frågor om samhällets framtid. Fri och oberoende media är oundgänglig för det offentliga rummet, liksom utbildning och folkbildning. Människor behöver både ha tillgång till information och en förmåga att förhålla sig till denna för att kunna skapa sig en uppfattning i olika samhällsfrågor. Åsiktsutbytet i det offentliga rummet bygger alltså på en vision om ett respektfullt samtal där välinformerade människor gemensamt tar ställning till olika alternativ.

Att grundläggande mänskliga fri- och rättigheter respekteras och upprätthålls är en förutsättning för det offentliga rummet. Det handlar om demokratiska rättigheter såsom yttrandefrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet och informationsfrihet, men

även om rätt till utbildning och till en skälig levnadsstandard. I autokratier finns det inte öppna och inkluderande offentliga rum.

Det offentliga rummet styrs av ett delaktighetsideal, inte av konsument- eller marknadslogiken, och dess upprätthållande kräver resurser. Det offentliga rummet ägs och skapas gemensamt. Den bärande idén är föreställningen om ett rättvist och inkluderande samhälle. Detta sätter frågor om tillgänglighet, förtroende, tillhörighet och tillit i centrum och utmanar existerande privilegier och hierarkier.

Civilsamhället spelar en central roll i att upprätthålla ett aktivt, öppet och inkluderande offentligt rum i det demokratiska samhället, bland annat genom att skapa utrymme och plattformar där personer med olika bakgrund kan ta plats och göra sina röster hörda.

Ytterligare en viktig aspekt rör det offentliga rummets öppna och flytande karaktär. Det går exempelvis inte att dra några skarpa gränser gällande vilka frågor som ryms inom det offentliga rummet och vilka som hör till den privata sfären. Inte heller kan det globala tydligt skiljas från det lokala. Det finns ett ömsesidigt beroende och påverkan mellan globalt och lokalt och ytterst sett är vi alla underställda de gemensamma villkor som exempelvis klimatnödläget utgör.

3.2 Det offentliga rummet globalt och i Sverige idag

Samtalet om kyrkans roll i det offentliga rummet utspelar sig mot bakgrund av flera globala trender som påverkar möjligheterna att skapa ett inkluderande offentligt rum. Även EU och Sverige påverkas i allt högre grad av dessa trender. I det samtida komplexa världssystemet är det inte möjligt att dra skarpa gränser gällande globalt, regionalt och lokalt. De stora politiska frågorna och utmaningarna är gränsöverskridande.

En av de trender som tydligt påverkar det offentliga rummet är den demokratiska tillbakagången i världen. Enligt Varieties of Democracies Institute (V-dem) låg den så kallade demokratinivån som den genomsnittliga globala medborgaren åtnjöt 2023 på 1985 års nivåer. Den demokratiska tillbakagången är mest påtaglig i Syd- och Centralasien och östra Europa. Men även etablerade demokratier i nord rör sig mot lägre grader av demokrati. Det sker en utveckling mot mer autokratiska styrelseformer, där grundläggande medborgerliga rättigheter, jämställdhet, rättsstatens principer samt det demokratiska utrymmet för ett fritt och oberoende civilsamhälle försvagas. Inskränkandet av dessa rättigheter har en direkt effekt på det offentliga rummet då det begränsar vad som kan sägas och vilka som kan och får delta i samtalet.

Amnesty International, Civil Liberties Union for Europe, Institutet för mänskliga rättigheter och V-dem, varnar nu för att de mänskliga rättigheterna ifrågasätts även i Sverige och att det finns tendenser till en demokratisk tillbakagång. Enligt Amnestys och Institutet för mänskliga rättigheters årsrapporter finns det en risk att vissa förslag till åtgärder som lagts fram 2023 kan utgöra ett hot mot de demokratiska fri- och rättigheterna i Sverige. De pekar bland annat på att flera lagförslag, enskilt och tillsammans, utgör rättighetsinskränkningar för migranter inklusive flyktingar och asylsökande. Institutet för mänskliga rättigheter varnar för att både lagförslagen och de bristfällande utredningarna av lagförslagets konsekvenser för de mänskliga rättigheterna riskerar att utmana rättsstatens principer (Institutet för mänskliga rättigheter, Årsrapport 2023).

Yttrandefriheten är en avgörande komponent i en fungerande demokrati och innefattar bland annat fria och oberoende medier. Enligt V-dem är den dock kraftigt inskränkt. Reportrar utan gränser varnar i sin rapport *Hoten mot Public Service* för att

public service är under stark press på flera håll i Europa. Även i Sverige har tonen hårdnat och röster har höjts för ökad kontroll och styrning. Samtidigt som det fria samtalet hotas har yttrandefrihetens gränser diskuterats i Sverige i samband med koranbränningarna. Föreställningen om att yttrandefriheten är absolut och inte kan inskränkas har använts för att rikta hatiska yttranden mot religiösa grupper. Institutet för de mänskliga rättigheterna betonar att religionskritik måste få förekomma inom rimliga former, men inte hatiska yttranden mot religiösa grupper.

Flera rapporter pekar på att unga personer är mer och mer missnöjda med demokrati, har ett lågt förtroende för regeringen och röstar i allt mindre utsträckning. Dessa tendenser syns även i Sverige, där ett ökande antal unga säger sig ta helt eller delvis avstånd från påståendet att demokrati är det bästa systemet i alla lägen, från 8 procent 2021 till 13 procent 2023 (*Ungdomsbarometern 2024*). Många unga är dock tydligt engagerade i samhällsfrågor och är delaktiga i det offentliga rummet – de demonstrerar, diskuterar på internet och är aktiva utanför det som tidigare varit den traditionella politiska sfären (Freedom House, *Why are youth dissatisfied with democracy?*).

De mänskliga rättigheterna och de multilaterala samarbetena ifrågasätts och undergrävs alltmer i världen. Detta sker samtidigt som isolationismen, polariseringen, främlingsfientligheten och reaktionära värderingar ökar. Polarisering och hård ton präglar i tilltagande grad även det svenska debattklimatet, inte minst när det gäller frågor som rör migration och integration, religionsdialog, fred, klimat samt jämställdhet samt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. De som aktivt deltar i det offentliga samtalet utsätts inte sällan för hat och trakasserier. Detta gäller framför allt utsatta och marginaliserade grupper i samhället, såsom flyktingar, kvinnor, hbtqia+ personer och samer. Detta beskrivs bland annat i MR-institutets årsrapport 2024.

Diskriminering och marginalisering hämmar människors lika rätt och möjligheter att delta i det offentliga rummet. I sin granskningsrapport av Sverige i oktober 2023 (A/HRC/55/47/Add.2) lyfter FN:s specialrapportör för religions- och övertygelsefrihet bland annat fram att politiska krafter polariserar och utnyttjar frågor om religions- och övertygelsefrihet. I rekommendationerna uppmanas Sverige att konfrontera diskriminerande anti-migrant och rasistisk retorik i politik och media, då denna skapar rädsla och utanförskap, och begränsar deltagande i det offentliga rummet. Vid besöket betonade specialrapportören också vikten av att skapa och upprätthålla tilliten mellan staten och olika grupper i samhället (Institutet för mänskliga rättigheter, *Flera utmaningar för religions- och trosfrihet i Sverige*).

Läget för civilsamhället är svårt världen över. Ett fritt och oberoende civilsamhälle är en del av mötesfriheten, men civilsamhällesorganisationer utsätts för censur, trakasserier och hot om våld. De som arbetar med klimatfrågor, urfolks rättigheter, yttrande- och mötesfrihet, kvinnors rättigheter samt straffrihet och tillgång till rättvisa är mest utsatta (Frontline Defenders *Global Analysis 2022*). Enligt CIVICUS, som är ett internationellt nätverk av civilsamhällesorganisationer, är läget det sämsta sen deras mätningar startade 2018. 118 länder har allvarliga inskränkningar av det demokratiska utrymmet. Endast 2,1 procent av världens befolkning lever i länder med ett öppet demokratiskt utrymme där civilsamhället och människorättsförsvarare kan agera fritt (CIVICUS, *State of Civil Society Report 2024*).

Civilsamhället är avgörande i Sverige för att upprätthålla det offentliga rummet som en levande mötesplats. Det statliga stödet till det ifrågasätts nu alltmer, bland annat till fredsorganisationer, etniska organisationer samt studieförbund och trossamfund. Bidrag ses över, skärs ned och dras i vissa fall in helt. Det pågår också en process för att ta fram enhetliga demokrativillkor för bidrag till civilsamhälle och trossamfund. Civilsamhället har genom hela processen påpekat att kriterierna måste vara utformade på ett rättvist, transparent och rättssäkert sätt. Regeringen gör även en

översyn av civilsamhällets roll i det internationella utvecklingssamarbetet. Detta riskerar att påverka civilsamhällets möjlighet att organisera sig, verka fritt och självständigt i egen rätt och utkräva ansvar från makthavare. I den ovan nämnda rapporten av FN:s specialrapportör för religions- och övertygelsefrihet betonas vikten av att säkerställa att statens finansiella stöd till trossamfund inte politiseras eller snedvrids på grund av diskriminerande antaganden om olika grupper.

Det offentliga samtalet pågår i allt större utsträckning på digitala arenor. Digitaliseringen har på många sätt öppnat nya rum och ökat tillgängligheten för människors, inklusive utsatta gruppers, möjlighet att delta i det offentliga rummet. Samtidigt finns det stora utmaningar med digitaliseringen och att samtalen flyttar ut på sociala medier, då de digitala arenorna även blivit en öppen plats för hat, hot, trakasserier och könsrelaterat våld. Detta kan leda till en tystnadsspiral som begränsar människors möjlighet att vara en del av det offentliga rummet. Lutherska världsförbundets tidigare generalsekreterare Martin Junge har beskrivit hur hat förstör det offentliga rummet och får den ”gemensamma moraliska kompassen att svaja” för att så småningom leda till demokratins sönderfall (Sydsvenskan kultur, 210415).

Digitaliseringen av det offentliga rummet medför också en stor risk för informationspåverkan, då sociala medier spelar en allt större roll för nyhetsinhämtningen. Desinformationskampanjer och dataprogram som utför automatiska uppgifter (botar) som exempelvis genererar kommentarer på sociala medier, riskerar att snedvrیدا och förvränga information, och på så sätt påverka det offentliga samtalet. De digitala plattformarna skapar också genom sitt funktionssätt en ökad risk för filterbubblor och ekokammare där människor endast möter andra personer med samma åsikter i stället för att fungera som en gemensam arena där vi kan mötas och diskutera samhällsutvecklingen. Det finns även en oroväckande trend att stater använder digitaliseringen för att blockera en viss typ av information, censurera åsikter och spionera på journalister och sina egna medborgare. Bland annat har flera av EU:s medlemsstater utnyttjat spionprogrammet Pegasus för att övervaka journalister (Institutet för mänskliga rättigheter, Årsrapport 2024). Utvecklingen av artificiell intelligens (AI) innefattar en enorm potential, men också risker för demokratin. AI kan exempelvis utgöra ett potent verktyg genom att bistå medborgarna med information som ger bättre beslutsunderlag. Men AI kan också användas i destruktiva syften för att sprida desinformation och genomföra sofistikerade cyberattacker som leder till polarisering av det offentliga rummet, undergräver tillit och utgör ett hot mot demokratin (se Generalsekreterarens omvärldsrapport 2023).

3.3 Svenska kyrkans roll i det offentliga rummet genom tiderna

Kyrkor och andra trosgemenskaper är en del av det offentliga rummet. Trons offentliga dimension uttrycks bland annat i arbetet för inkluderande och rättvisa samhällen. Tillsammans med andra verkar kyrkorna för ett samhälle där alla kan vara delaktiga och delta på ett jämlikt sätt. Genom möten, samtal och handling gestaltar vi tillsammans det offentliga rummets öppenhet och gemenskap. Kyrkor innefattar också fysiska offentliga rum såsom den synliga kyrkobyggnaden, församlingshemmen, kyrkogårdar och begravningsplatser. Dessa är platser där gudstjänster gestaltas offentligt, där kyrkliga ritualer utformas och kyrkklockorna ringer. Därutöver är kyrkobyggnaden en miljö som ger plats för stillhet, bön och samtal samt kan vara en fristad, det vill säga ett skyddat rum, för människor i en utsatt situation.

Svenska kyrkan har under århundraden varit en integrerad del i det svenska samhället. Socknen som organisationsform hanterade både kyrkliga och samhällsliga angelägenheter och innebar ett helhetsperspektiv på det gemensamma livet. Sedan år 2000 är Svenska kyrkan formellt skild från staten och samverkar med andra aktörer i civilsamhället med verksamheter som berör många områden i människors liv. Samtidigt har Svenska kyrkan genom begravningsverksamheten och arbetet med kulturarvet fortfarande myndighetsuppdrag och därmed en särskild relation till det offentliga (lagen [1998:1591] om Svenska kyrkan). Trossamfundet Svenska kyrkan har tillstånd av Kammarkollegiet att förrätta vigsel enligt lagen (1993:305) om rätt att förrätta vigsel inom trossamfund. Det innebär att präster i Svenska kyrkan är behöriga att vara vigselförrättare (4 kap., 3 § äktenskapsbalken [1987:230]).

Vid mitten av 1800-talet växte missionsrörelsen fram i Sverige. Den påverkade Svenska kyrkans samhällsengagemang, som kom att få en alltmer gränsöverskridande karaktär. Stockholmskonferensen 1925 utgjorde en utgångspunkt för det ekumeniska engagemanget som kommit att prägla Svenska kyrkans arbete för fred, rättvisa och senare även för skapelsens integritet. Kyrkornas världsråds generalförsamling i Uppsala 1968 och dess fokus på rättvisa och perspektiv från globala syd har lämnat avtryck i Svenska kyrkans självförståelse. En viktig insikt från 1900-talets ekumeniska samarbete är att Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan, och att samhällsengagemanget hör ihop med det interkonfessionella och interreligiösa arbetet. Detta ligger också till grund för Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet, inte enbart i Sverige utan också tillsammans med andra kyrkor och civilsamhällsaktörer över hela världen. Idag berikar och inspirerar ekumeniska och interreligiösa samarbeten, bland annat genom Lutherska världsförbundet, Europeiska kyrkokonferensen, ACT-alliansen och Kyrkornas världsråd, och Sveriges kristna råd, även Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet i Sverige. De är därav livsnödvändiga för en levande luthersk kyrka i vår kontext.

Svenska kyrkans påverkansarbete bedrivs idag på lokal, nationell, regional och internationell nivå. Svenska kyrkans ställningstaganden i det offentliga rummet har relaterat till den verklighet som ideella och anställda medarbetare möter i verksamheten, och utgår från den utsatta människans perspektiv. Det handlar exempelvis om att lyfta frågor om ekonomisk utsatthet, främlingsfientlighet, ensamhet och jämställdhet. Detta viktiga arbete uppbärs av olika funktioner och organ inom Svenska kyrkan men enligt kyrkoordningen har den nationella nivån en särskild uppgift att ”vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.” (Fjärde avdelningen: Den nationella nivån). Detta kommer bland annat i uttryck i remissvar, debattartiklar och dialog med politiker och beslutsfattare.

Församlingarna är viktiga aktörer i det lokala offentliga rummet. Varje år skickar kyrkokansliet ut enkätundersökningar riktade till anställda och förtroendevalda inom Svenska kyrkan och till medborgare, de så kallade interna och externa kyrkbussarna. I svaren på den interna enkäten uppger nästan hälften av de tillfrågade kyrkoherdarna att de ägnat sig åt påverkansarbete under det senaste året. Det har framför allt handlat om social utsatthet, barn och unga, migration, och andra diakonala frågor. Men även klimat, freds-, demokrati- och yttrandefrihet samt hbtq-frågor är vanligt förekommande områden. Formerna varierar, men direktkontakt med myndigheter och politiker på lokal nivå sticker ut. Flera församlingar anger även att de författat debattartiklar och medverkat i inslag i media. Engagemanget sker ofta i samverkan med andra parter.

Enligt svaren på den externa enkätundersökningen åtnjuter Svenska kyrkan ett stort förtroende hos allmänheten, särskilt gällande det diakonala och sociala arbete som utförs i församlingarna. Svenska kyrkan uppfattas som en öppen aktör som finns

tillgänglig när människor behöver kyrkan. En klar majoritet anser att Svenska kyrkan fyller en viktig funktion i samhället. Mötet med enskilda personer och grupper vid kris lyfts särskilt fram, men kyrkans samhällsrelevans uppfattas som bredare än så. En klar majoritet av de tillfrågade är positivt inställda till att Svenska kyrkan deltar i samhällsdebatten. Kyrkan bör, enligt de svarande, identifiera och påtala problem, och i detta särskilt utgå från utsatta människors perspektiv.

Kulturarvet omfattar både det materiella (fysiska platser, lokaler, artefakter och ting) och det immateriella (musik, riter mm). Det öppna rum som kulturella uttryck skapar är betydelsefullt och Svenska kyrkan är en av landets största kulturarrangörer, inte bara av musik- och körevenemang utan också av möten om litteratur, film och konst. Att ta del av kultur och att själv skapa kultur är på det viset också en fråga om demokrati (Plattform kultur Svenska kyrkan).

4 För världens skull – teologiska motiv för Svenska kyrkans närvaro i det offentliga rummet

Luthersk teologi och tradition är grunden för Svenska kyrkans självförståelse och för förståelsen av kyrkans roll i det offentliga rummet. Vår lutherska identitet uttrycks i kyrkans trosbekännelser, i skrifter från kyrkans historia, i gudstjänstböcker och andra nutida dokument som kyrkan har bejakat (kyrkoordningen, inledningen till första avdelningen). Kyrkoordningen understryker också att trons innebörd behöver klargöras i varje tid. Det sker i förkunnelse, gudstjänst, undervisning och i samtal med andra kyrkor och samfund.

Luthersk tradition betonar att varje kristen har ett ansvar för att uttolka tron. Det fångas i tanken om det allmänna prästadömet. Brottningen med samtidens frågor utifrån tron är alltså en central del av kyrkans och varje kristen människas uppgift. Luthersk teologi rymmer flera motiv som kan vara användbara för resonemanget kring kyrkans roll och uppgift i det offentliga rummet. Här lyfts några som haft stor betydelse i luthersk teologi. De handlar om förhållandet mellan skapare och skapelse, mellan Gud och människa samt om människo-, samhälls- och kyrkosyn. I detta kapitel tematiseras och diskuteras dessa drag i luthersk teologi under följande rubriker:

- ◆ Skapelsen – Guds goda verk
- ◆ Människor – Rättfärdiggjorda av nåd och befriade till medmännisklighet
- ◆ Dopets kallelse – att vara kyrka med andra
- ◆ Guds två regementen – lag och evangeliets plats i världen
- ◆ Lutherska kyrkors deltagande i det offentliga rummet idag
- ◆ En evangelisk-luthersk folkkyrka i det offentliga rummet

Luthersk teologi utmärks av en positiv men realistisk syn på världen och människan. Skapelsen är storslagen men i världen finns också lidande och ondska. Som kristna är vi kallade att tillsammans med andra tjäna vår nästa mitt i livet och där behoven finns.

4.1 Skapelsen – Guds goda verk

Tron att Gud har skapat och håller världen vid liv är grundläggande i kristen tro, skapelsen är Guds goda verk. Gud verkar i hela tillvaron och visar omsorg om hela sin skapelse. Människan är en del av den och våra liv levs i relation till Gud, andra människor, djur och naturen. Skapelsen pågår ständigt och vi har i uppdrag att värna den.

Denna värdering av skapelsen förenas i en luthersk livstolkning med insikten om att människans och världens liv är ofullkomliga. Även destruktivitet och ondska är en realitet i världen och i människors liv. Kristen teologi beskriver detta som syndens närvaro i tillvaron. Det är alltså en realistisk hållning gällande människans och världens villkor som kommer till uttryck. Att säga att Guds skapelse är god är ytterst ett sätt att ge uttryck för övertygelsen om att Gud älskar och vill sin skapelses välgång och aldrig överger den.

På skapelsens plan hör alla människor samman genom delade livsvillkor. Allt liv är sammanvävt. I relationer mellan människor betyder detta att det finns en grund för förståelse och samverkan över kulturella, nationella och religiösa gränser. I skapelseberättelserna i Första Mosebok beskrivs människan som Guds avbild, men också hur Gud skapat människor för att leva i relation med Gud, varandra och övriga skapelsen. I tron på att Gud skapat världen finns grunden för vårt lika människovärde, ett värde och en värdighet som inte innebär överhöghet utan ett ansvar och en inbjudan att delta i skapelsens ständiga förnyelse.

Sammantaget ger tron på att Gud har skapat och upprätthåller tillvaron en grund för kristna att tillsammans med alla människor av god vilja ta ansvar för att värna och utveckla livet. Det innebär att det delade livet, i vardagliga sammanhang och i de stora perspektiven, är en självklar arena för gestaltandet av kristen tro. Det betyder också att vi kan samverka med andra människor för skapelsens helande och integritet.

4.2 Människor – rättfärdiggjorda av nåd och befriade till medmänsklighet

Människan lever i relationer – till sig själv, sina medmänniskor, övriga skapelsen och till Gud. Dessa relationer är nödvändiga för vårt liv. Men på olika sätt utmanas eller bryts relationerna. Människan är förmögen till goda handlingar, men också till obegripligt onda. Att leva innebär ofrånkomligen att vara indragen i mer eller mindre nedbrytande sammanhang, men kristen tro hyser ett hopp om att Gud inte lämnar oss ensamma i det svåra utan ständigt erbjuder möjligheter att börja om på nytt.

Kristen teologi har olika sätt att tala om hur livet kan upprättas eller återskapas: förlåtelse, försoning, rättfärdiggörelse. Luthersk tradition talar om rättfärdiggörelse. Den grundläggande tanken är att människan inte själv kan förtjäna Guds förlåtelse. Genom sin död och uppståndelse har Kristus för alltid öppnat vägen till ett liv i förlåtelse och kärlek. Korset, långfredagen, Guds lidande får hos Luther en ny betydelse. Tron är en gåva från Gud som innebär möjlighet till försoning och upprättelse inför Gud och i livet i stort. Luthers ord för denna förvandling av livets villkor och möjligheter är rättfärdiggörelse av nåd, tro och genom Kristus allena. Det mänskliga livet präglas av ofullkomlighet men Guds erbjudande om oändlig nåd möter oss ständigt. Människan är därför både rättfärdig och syndare, *simul iustus et peccator*, förlåten och ofullkomlig på samma gång och Gud finns med i det ofullkomliga och trasiga.

Att människan är rättfärdiggjord innebär att hon är befriad i bemärkelsen fri från det som bryter ned och förminskar livet. Det ger också frihet till att med glädje och mod engagera sig för medmänniskorna och att möta sin nästa i det hen står i. Människan är fri genom att vara älskad av Gud. Detta ger frihet att tjäna andra med kärlek.

Denna insikt ger Luther uttryck för när han i skriften *Om en kristen människas frihet* (1520) beskriver frihetens dubbelhet: En kristen människa är den friaste herre

över allting och ingen underdånig. En kristen människa är den tjänstvilligaste tjänare under allting och alla underdånig.

Människan kan inte befria sig själv. Det kan bara Gud. Men när hon frigörs från det som trycker och begränsar kan energin och kreativiteten riktas utåt. Och här är hon fri att handla på bästa sätt; enligt känsla, förstånd och medmänniskans behov. Luther beskriver det som att inför Gud, *coram Deo*, kan människan bara ta emot av det Gud ger, nåd, kärlek och upprättelse. Inför Gud behöver människan inte prestera utan kan lita till Guds nåd. I relationerna till den värld som omger henne gäller inte samma villkor. Där finns tillkortakommande, främlingskap och lidande. Inför världen och medmänniskorna, *coram mundo/coram hominibus*, krävs aktiva ansträngningar.

Dessa förhållanden speglas också av den höga ställning det vanliga livet ges i den lutherska traditionen. Vardagslivet med arbete, gemenskap, familj, kropp, sexualitet ses som en gåva och något att förvalta. Det är i vardagen människor kan tjäna varandra. Det sker inte bara i direkta möten utan även i de gemensamma arenorna såsom arbetslivet, föreningar och samhällets institutioner.

4.3 Dopets kallelse – att vara kyrka med andra

I den Augsburgska bekännelsens sjunde artikel beskrivs att kyrkan är de heligas samfund där evangelium rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas. Kyrkans uppgift är att visa Guds ovillkorliga nåd genom Ordets förkunnande och sakramentens utdelande. I gudstjänsten delas det befriande ordet genom förkunnelsen och sakramenten. Budskapet om Guds kärleksfulla nåd, om förlåtelse och befrielse från det som bryter ner livet, behöver förkunnas in i varje tid och på sätt som knyter an till samtidens erfarenheter.

Organisatoriskt framträder Svenska kyrkan lokalt som församlingar. I kyrkoordningen beskrivs deras grundläggande uppgift: att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission (kyrkoordningen, andra avdelningen, 2 kap. 1 §). Detta sker med syftet att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Kyrkoordningen förtydligar att allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av detta.

Kyrkoordningen förtydligar också att ansvaret för att församlingens och kyrkans uppgift blir utförd tillkommer hela församlingen. Genom dopet ges alla i församlingen ett uppdrag och en kallelse. Alla döpta har uppdraget att både i det vardagliga livet och i gudstjänsten dela evangeliet med andra i ord och handling. Därför behövs alla döptas engagemang. Dopet skapar tillhörighet till kyrkan. Minst lika viktigt är uppdraget som utgår från dopet och som, liksom i den tidiga kyrkan, symboliseras genom att den nydöpta får ett ljus med påminnelsen om kallelsen att vara världens ljus (Matt 5:14-16). Dopet utmanar alltså till att leva ett ansvarsfullt liv med rättfärdiggörelsen som grund mitt i vardagen, mitt i världen. I dogmstjänsten säger prästen efter korstecknandet ”Jesus Kristus den korsfäste och uppståndne kallar dig att vara hans lärjunge”. Dopkallelsen till Guds rike är också en kallelse till efterföljelse, till att svara på medmänniskans behov och att stå på de svagas sida. Alla människor är beroende av den omsorg som kommer till oss från andra, det är också grunden för samhällsgemenskapen. Kristen tro förtydligar att denna ytterst har sin grund i Guds godhet och omsorg om sin skapelse. I dopet mottar var och en kallelsen att ställa sig i Guds godhets tjänst.

Detta präglar kyrkans uppdrag i det offentliga rummet. Kyrkan har en given plats i det offentliga rummet bland annat genom att de döpta lever ett vardagligt liv i

samhället med andra. Samhälls- och politiskt engagemang som medborgare är en del i detta. Kyrkan är således inget självändamål. Den behöver som en gemenskap av lärjungar bidra till livet i samhället, inte härskande utan tjänande som en ”kyrka med andra” (Bonhoeffer/Sundermeier, *Den Fremden verstehen: eine praktische Hermeneutik*).

4.4 Guds två regementen – lag och evangeliets plats i världen

Ett viktigt och omdiskuterat motiv för kyrkans samhällsengagemang utgörs i den lutherska teologin av den så kallade tvåregementsläran, som i sin tur hänger nära samman med förståelsen av förhållandet mellan lag och evangelium.

I luthersk tradition har idén om de två regementena, det andliga och det världsliga, haft stort inflytande på synen på kyrkans roll i samhället. Idén om att Gud relaterar till och visar omsorg om sin skapelse genom två regementen uttrycks redan hos Luther men tanken om att den utgör en ”lära” är en mer sentida utveckling. I det andliga regementet upprätthåller Gud tillvaron genom evangelium, genom att visa och erbjuda sin nåd och förlåtelse. I det världsliga regementet upprätthåller Gud livet och det goda i skapelsen genom lagen, i dess första eller borgerliga bruk. Detta sker både genom att lagen ger mönster för goda och rättvisa relationer, och genom att den förhindrar oordning och att destruktivitet ges fritt spelrum. Samhällets maktthavare har en skyldighet att upprätthålla lagen i dess första bruk. I föreställningen om de två regementena ligger således en både positiv och realistisk bedömning av världen.

För förståelsen av tvåregementsläran är Luthers tolkning av lag och evangelium avgörande. Han beskriver lagen på flera sätt. Lagens första, borgerliga, bruk handlar om att den ger vägledning i vad som bör gälla i alla relationer för att dessa ska präglas av rättvisa och rättfärdighet och lagen är därmed ett uttryck för Guds vilja. Alla människor har genom sitt förnuft möjlighet att komma till insikt om lagens krav som gäller för hela skapelsen. Lagen kan därför ses som en sammanhållande kraft som ger riktmärken för det gemensamma livet. Med formuleringen lagens andra eller teologiska bruk syftar Luther på människans oförmåga att leva upp till lagen och hur den driver henne till förtvivlan. Med insikten om sina tillkortakommanden möter människan evangeliet om Guds nåd. Det är Guds befriande ord om nåd som möter människan redan innan hon insett behovet av Guds förlåtelse.

För kyrkan innebär åtskillnaden mellan lag och evangelium att kyrkan inte får ställa upp hinder för frälsningen genom att avkräva människor vissa handlingar eller praktiker. Kyrkans uppgift är att förkunna evangelium, som befriar till kärleksfull tjänst för nästan och för skapelsen. Detta kan sammanfattas som att evangelium bildar förutsättningen för de kristnas tjänst för nästan och för världen genom det befriande ordet men att lagen kan utgöra en ram och drivkraft för engagemanget i och för det gemensamma goda.

Föreställningen om de två regementena betyder inte en distinktion mellan kyrka och värld utan kyrkan finns i båda regementena. Däremot innebär den för kyrkans del att evangelium inte får spridas med tvång. Under reformationen formulerades en princip som fastslår att evangeliet får förmedlas endast genom Guds ord och aldrig med mänsklig makt. En annan viktig princip som växte fram under reformationen var att skilja världslig makt från kyrkliga ämbeten. Det ger kyrkan friheten att påpeka för den politiska makten när den misslyckas med att följa lagen och möjliggör således för kyrkan idag att till exempel skydda människovärdet och skapelsens integritet. I dessa fall har kyrkan ett uppdrag att förkunna lagen också för det världsliga regementet.

Tvåregementsläran, och den hierarkiska samhällssyn som den har vuxit fram i, behöver också belysas kritiskt. I luthersk tradition finns, som ovan nämnts, både en betoning av skapelsen som ett pågående verk och en insikt om tillvarons ofullkomlighet. Att lyfta fram skapelsen som Guds goda verk får därför inte förväxlas med ett okritiskt accepterande av rådande politiska ordningar såsom på ett direkt sätt givna av Gud. Det skedde i Nazityskland när föreställningen om i skapelsen givna ordningar återopades av lutherska teologer som var okritiskt inställda till nazismen. De menade att det politiska styret utgjorde en av Gud given ordning som det inte var kyrkans uppdrag att kritisera. De så kallade Deutsche Christen förespråkade att kyrkan skulle "germaniseras" och anbefalldes både närhet och följsamhet till den nazistiska regimen. I opposition mot denna rörelse bildades Bekännelsekyrkan. Den förklarade genom Barmendeklarationen på biblisk grund att kyrkan har att följa Kristus (Königsherrschaft Christi) och betonade kyrkans distans till den politiska makten. Detta innefattade också en kritik av tvåregementsläran. "Kyrkokampen" har lämnat bestående intryck och har tvingat de lutherska kyrkorna i Tyskland att aktivt göra upp med sin tolkning av tvåregementsläran och sin förståelse av kyrkans samhällsroll. I sin skuldförklaring bekände bland annat dessa kyrkors ledare att de anklagar sig själva för att de "inte hade bekänt modigare, inte hade bett mer trogna, inte trott gladare och inte älskat mer brinnande." (Stuttgarter Schulderklärung 18–19 oktober 1945)

4.5 Lutherska kyrkors deltagande i det offentliga rummet idag

Lutherska världsförbundets dokument om kyrkan i det offentliga rummet är också en bearbetning och nytolkning av tvåregementsläran mot bakgrund av lutherska kyrkors misslyckande under historiskt kritiska tider. Här resonerar lutherska kyrkor över hela världen tillsammans kring hur idén om att Gud relaterar till världen på olika sätt i olika samhällens samtida utmaningar kan ge resurser för lutherska kyrkors deltagande i det offentliga rummet. I den svenska och många västerländska kontexter är ett viktigt avstamp att samhällen idag i hög utsträckning är präglade av demokratins etablerande och samhällelig pluralism. Kyrkans formella relation till den politiska makten har i den svenska kontexten också förändrats.

Idag bidrar tvåregementsläran med att belysa både syftet med och den rätta balansen i kyrkans deltagande i det offentliga rummet. När kyrkan deltar i samhällsdebatten bör det ske med full respekt för demokratins spelregler. Det handlar om att med trovärdiga argument och tillsammans med andra påverka samhällsutvecklingen i riktning mot ökad respekt för människors och övriga skapelsens värde och rätt. Detta kan med det traditionella språkbruket uttryckas som att kyrkan har en kallelse att påminna staten om att även den behöver respektera lagen, det vill säga värna rätten, skapelsens integritet och människors värde och värdighet.

En viktig del av kyrkans uppdrag i det offentliga rummet är dessutom att verka för demokratins upprätthållande och utveckling i form av att hålla de arenor öppna som hjälper människor att gemensamt ta ansvar för samhället. Kyrkan har också ett viktigt uppdrag i relation till mänskliga rättigheter. Tanken om att människor har vissa grundläggande fri- och rättigheter genomsyrar idag vårt samhälle och återspeglas i hur vi utformar våra institutioner. De har blivit en viktig del av det språk som människor använder för att påtala både missförhållanden och orättvisor. Kyrkorna har stått bakom den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna sedan den antogs 1948 och är fortsatt viktiga förkämpar för alla människors lika värde och rättigheter. När kyrkorna kritiserar maktutövning och politik som förringar människors värde och

som gör dem ofria fungerar människorättsspråket som en slags gemensam grund för bedömning som även människor som inte delar kristen tro kan ta ställning till.

Kyrkans förkunnelse kan dock aldrig stanna vid att förkunna lag. Kyrkans samhällsengagemang måste också rymma evangelium, alltså inte bara formulera vad Gud kräver, utan också uttrycka vad Gud vill ge. Att förkunna evangelium är kyrkans uppdrag, också i samhällsdebatten, människor frigörs då till tjänst. Förlåtelsen, nåden och barmhärtigheten kan inte begränsas till en särskild sfär av tillvaron. Inom varje livsområde har kyrkan i uppdrag att dela hoppet om att Gud upprättar det goda livet och skapar helade relationer.

Kyrkans närvaro i det offentliga rummet bärs således både av lag och evangelium där den grundläggande övertygelsen är att Gud kallar de döpta till lärjungaskap, att Ordet befriar människor till tjänst för sin nästa och att kyrkan ska vara en kyrka med andra som tillsammans med dem bidrar till att hålla det offentliga rummet öppet och tillgängligt för alla.

4.6 En evangelisk-luthersk folkkyrka i det offentliga rummet

I *Kyrkan i det offentliga rummet* diskuterar Lutherska världsförbundet kyrkans uppdrag i offentligheten utifrån en allmänluthersk position. För Svenska kyrkans hänseende spelar folkkyrkoidentiteten en central roll. Avgörande för folkkyrkoteologin är att den sätter Guds nåd i centrum. Svenska kyrkan ser sig som en nådesgemenskap snarare än en troendegemenskap. I en troendegemenskap står individens avgörelse i centrum. Där är det människan som mätt upp kyrkans gränser medan den uppgiften i nådesgemenskapen lämnas åt Gud. I en kyrka som samlas kring nåden finns utrymme för människors osäkerhet och tvivel, att Gud tilltalar människor där de är. Kyrkoordningen ger uttryck för denna insikt när den säger att ”Kyrkan har rum för alla, för den sökande och tvivlande likaväl som för den trosvisse, för den som har hunnit kortare likaväl som den som hunnit längre på trons väg.” (kyrkoordningen, sjätte avdelningen, inledningen).

Ytterligare en viktig del av folkkyrkotanken är uppfattningen att gränsöverskridande definierar själva evangeliet. Det innebär att evangeliet om öppenhet är tydligt, men att kyrkans gränser inte behöver vara tydliga. Kyrkans öppenhet har alltså en tydlig grund i tro, bekännelse och lära, nämligen övertygelsen om att evangeliet erbjuds alla människor och att det är kyrkans uppdrag att visa på detta i ord och handling.

Det är också viktigt att ”folk” i folkkyrka inte missförstås som en homogen, essentiellt betingad, grupp utan snarare betyder det invånare, alltså de människor som lever i vårt land. Identiteten som folkkyrka handlar således om att upprätthålla en öppenhet för människor med olika bakgrund och uppfattningar. Till skillnad från föreställningar om folklig särart utgår folkkyrkotanken från en föreställning om att människor ytterst delar samma mänskliga villkor och att Gud vill möta människor där de lever sina liv.

Tanken om gemensamma mänskliga villkor bäddar för kommunikation och möjlighet till förståelse såväl som för det gemensamma arbetet för det goda. Det gäller i kyrkan såväl som i det offentliga rummet. I och med betoningen av det vi delar som människor blir gränserna mellan kyrkligt och världsligt, mellan religiöst och sekulärt inte särskilt framträdande. Men samtidigt krävs respekt för att människor kommer till olika uppfattningar, vilket också innebär respekt för mångfald och olikhet. Detta är en central del i självförståelsen för en folkkyrka som lever i ett samhälle präglad av pluralism.

Den öppenhet som är en del av folkkyrkoidentiteten ger mönster både för hur kyrkan kan vara del av det offentliga rummet och själv gestalta och upprätthålla offentliga rum. Här sker i bästa fall möten över gränser relaterade till både ålder, social och etnisk bakgrund, utbildning eller kön.

Kyrkan behöver försvara människors värde och rätt och genom all verksamhet verka för skapelsens helande. Detta kräver både att påtala orättvisor och brist. Men också att vittna om upprättelse och befrielse, för människor och för jorden. Kyrkan behöver alltså både förkunna lag och förkunna evangelium. Därför kan kyrkans, såsom alla döptas gemenskap, uppdrag förstås som en kallelse att tillsammans med alla människor av god vilja skapa en samhällsgemenskap och ett offentligt rum som präglas av rättvisa och inkludering.

5 Svenska kyrkans närvaro i och bidrag till det offentliga rummet – kännetecknen och principer

Föregående kapitel visade hur lutherska teologiska motiv ger en grund för kyrkans samhällsengagemang. Kyrkan är kallad att bidra till det offentliga samtalet och att tillsammans med andra skapa ett offentligt rum som alla kan delta i.

I detta kapitel undersöks uttrycken och formerna för kyrkans engagemang i det offentliga rummet. Detta sker dels genom en framskrivning av några centrala kännetecknen för ett lutherskt samhällsengagemang, dels genom ett resonemang kring principer som bör styra kyrkans närvaro i det offentliga rummet.

5.1 Kännetecknen på ett lutherskt engagemang i det offentliga rummet

Utifrån Lutherska världsförbundets studiedokument beskrivs här *kännetecknen* på engagemang i det offentliga rummet (public witness) som grundar sig i en luthersk teologisk förståelse. De teologiska dygderna tro, hopp och kärlek utgör grunden för dessa kännetecknen:

- ◆ Tro – mod och klarsynthet
- ◆ Hopp – tålamod och uthållighet
- ◆ Kärlek – solidaritet och egenmakt

Dessa kännetecknen har växt fram ur kyrkornas gemensamma teologiska reflektion och kan i den meningen ses som svar på de frågor och utmaningar som samtiden kontinuerligt formulerar till kyrkan.

Resonemangen från Lutherska världsförbundets dokument utmanar Svenska kyrkans församlingar, pastorat, stift och nationella organ att reflektera kring de aktiviteter och insatser som de genomför och deras närvaro i det offentliga rummet: Hur förhåller de sig till kännetecknen? Hur kan Svenska kyrkans bidrag och närvaro i det offentliga rummet gestalta tro, hopp och kärlek? Vad stärker kyrkan att leva sitt uppdrag med mod och klarsynthet? Hur kan församlingarna gestalta hoppfull gemenskap? Hur kan kyrkan levandegöra solidaritet och egenmakt med dem i samhället som är mest utsatta och med den lidande skapelsen? Det går inte att dra skarpa gränser mellan dessa kännetecknen. De är olika uttrycksformer för det uppdrag som kyrkan har i världen: att tillsammans med andra gestalta ett öppet och rättvist offentligt rum och samhälle. De ger redskap och förutsättningar för kyrkans deltagande i det offentliga rummet, både dess *bidrag* och dess *närvaro* i samhället.

TRO: Mod och klarsynhet

Kyrkans samhällsengagemang utgör ett svar på Guds kärlek till sin skapelse. Jesu dubbla kärleksbud i Lukas 10:27 spelar en avgörande roll i den kristna livstolkningen och är ett centralt element i dess etik: ”Du skall älska Herren, din Gud, av hela ditt hjärta och med hela din själ, och med hela din kraft och med hela ditt förstånd, och din nästa som dig själv.” Kärleksbudet ger impulser att söka efter rättvisa och fred tillsammans med andra. Samtidigt lever människan med begränsningar och feltolkningar. Kyrkan har därav ingen större insikt, kapacitet och auktoritet i engagemanget i det offentliga rummet än andra aktörer. Förståelsen av människans rättfärdiggörelse skapar snarare ödmjukhet och frihet till tjänst på samma gång.

Luthersk teologi rymmer en realistisk syn på tillvaron. Den innebär att inte väja för tillvarons brister men även att se världen utifrån korsets, Kristi, perspektiv och därmed ”underifrån” (Dietrich Bonhoeffer, *Motstånd och underkastelse*). Det betyder att det är de människor som är mest utsatta som formar kyrkans blick på världen. Denna realitet utmanar kyrkan till att se på alla utvecklingar i samhället med frågan: Vad betyder dessa beslut och vägval för de svagaste i samhället? (Heinrich Bedford-Strohm, i *Resisting Exclusion – Global Theological Responses to Populism*) Dopets kallelse som beskrevs ovan kallar de döpta i Kristi efterföljelse och utmanar till att vara världens ljus och salt (Matt 5:14-16).

Dessa tre dimensioner, kärleksbudet, korsets blick underifrån och dopets kallelse till att vara världens ljus utmanar kyrkan till ett svar på evangeliet i form av en kritisk och klarsynt närvaro i och modiga bidrag till det offentliga rummet. För att förverkliga detta uppdrag krävs djupgående teologisk reflektion både i den lokala och regionala kontexten och i ett levande utbyte i den världsvida kyrkan. Detta innefattar teologisk utbildning, kunskaps- och erfarenhetsutbyten med Svenska kyrkans systerkyrkor, andra samfund i de ekumeniska och interreligiösa samarbeten samt med civilsamhälleorganisationer. Att vårda relationer i alla dessa sammanhang är lika avgörande som en saklig omvärldsbevakning i en tid av polarisering, (religiös) fundamentalism och nationalism.

Korsets kärleksbudskap levs både innanför och utanför kyrkans väggar och bidrar på så sätt till det offentliga rummet. Gudstjänster med predikan, liturgi och psalmskatt är platser där detta budskap delas offentligt. Diakonal verksamhet vittnar om detta i sitt jordnära och praktiska engagemang för de som hörs minst i samhället. Det präglar även kyrkans aktiva påverkansarbete i frågor som rör människovärdet och skapelsens helande, som bedrivs tillsammans med andra aktörer i civilsamhället. Där kyrkan vågar med mod och klarsynhet vittna om korsets kärleksbudskap med blicken nerifrån gestaltas tron i ett delat offentligt rum tillsammans med andra.

HOPP: Tålamod och uthållighet

Tron på att Kristus i uppståndelsen har övervunnit döden och öppnat vägen till livet är grunden för det kristna hoppet. Gudsriket är genom Kristus närvarande men samtidigt ligger dess fulla förverkligande bortom vår tillvaro här och nu. Uttrycket ”Redan nu, men ännu inte” beskriver hur Guds rike både är något som ska komma och något som redan är här. Hoppet har därför sin yttersta horisont i Guds framtid. Gudsriket kan inte förverkligas fullt ut i denna värld.

Även denna dimension präglas av det ovan nämnda kärleksbudskapet som har sitt centrum i korset. Guds lidande mitt i världen formar ett hopp som ser det svåra och outhärdliga och ställer det i centrum. Det kristna hoppet är både realistiskt och trotsigt. Hoppet kallar kyrkan bortom både dystopier och utopier. Hopp skiljer sig också väsentligt från positivt tänkande eller optimism, för dessa bygger på pålitliga och

kalkylerbara system. Att vara optimistisk innebär att, utifrån det redan kända, bilda sig en positiv uppfattning om framtiden. Att vara hoppfull betyder att ha tillit till Guds kärlek som en levande kraft i världen trots verklighetens utmaningar och svårigheter.

Dessa två dimensioner, gudsrikesperspektivet och korsets perspektiv på hoppet, stärker kyrkan i sitt uppdrag att fylla det offentliga rummet med hopp, tålamod och uthållighet. För att levandegöra detta hopp behöver kyrkan gestalta gemenskap. Detta sker framför allt i församlingslivet, i gudstjänstens förkunnelse, bön, nattvard och psalmsång. Det sker i körarbete, i barn- och ungdomsgrupper och sorgegrupper där existentiella livsfrågor bearbetas och i många andra sammanhang. Det befriande hoppet växer när möten över gränser möjliggörs. Samtidigt sker det också på gator och torg där kyrkan tillsammans med andra kyrkliga samfund, företrädare för andra religioner och civilsamhällesorganisationer gestaltar hopp genom gemensam handling och uppmärksammande av svåra frågor. Hoppet växer också i den gemenskap som Svenska kyrkan har i internationella ekumeniska relationer och samarbeten. Där delas det svåra över långa distanser, bördor bärs tillsammans och förändring skapas med stöd av varandra. När ensamheten bryts och när de stora svåra frågorna bearbetas gemensamt blir det lättare att agera med tålmodighet och uthållighet i det offentliga rummet och att gestalta hopp i en trasig värld.

KÄRLEK: Solidaritet och egenmakt

Grunden för människovärdesprincipen i den kristna såsom den judiska etiken är idén om att Gud skapar människan till sin avbild (första skapelseberättelse 1 Mos 1:27). Varje enskild människas värde är okränkbart och unikt på grund av att hon är människa. Nya testamentet speglar denna grundsyn genom Jesu möten med människor. Han upprättar och befriar den som möter honom oavsett bakgrund eller tillhörighet. Den andra människans ansikte utmanar och uppmanar till medmännisklighet oavsett bakgrund och igenkänning. Det finns ett krav på omsorg om medmänniskan som inte låter sig hejdas av några gränser när det gäller ålder, hälsa och alla andra karakteriseringar vi gör för att skilja människor åt. Varje människas värde ska respekteras och tas omhand. Det är korsets kärleksbudskap och dopets lärjungaskap som skapar ramen för detta.

Solidaritet och egenmakt krävs också i relation till den skadade skapelsen som beskrivs som en levande skapelsegemenskap (Rom 8:19-22). Gud älskar hela sin skapelse och ger människan ett speciellt ansvar för den. Människan beskrivs som medskapare i Guds pågående skapelseverk och samtidigt som ömsesidigt beroende av allt annat skapat. Människan har en inneboende förmåga och handlingskraft att förändra samhället och sitt eget liv. Hon kan därför frimodigt och ansvarsfullt bidra till skapelsens helande. Denna tolkning växer fram ur den lutherska förståelsen av att människan är rättfärdigad av nåd och tron allena.

Dessa olika dimensioner utmanar kyrkan till kärlek i handling, att visa solidaritet och stärka människors egenmakt. De gäller både i relation till människor som lever i särskild utsatthet och till hela skapelsen. Budet att älska vår nästa har inga förbehåll vare sig när det gäller medborgarskap, språk eller religion. (Biskopsbrevet om diakoni). Nästankärleken manifesteras i både ord och handling. Den innefattar arbete för rättvisa och hållbarhet samt utmaningen att älska dem som vi ser som fiender.

Diakonin har i alla tider varit kyrkans uttrycksform för detta levande kärleksbudskap. I Svenska kyrkan har diakonin sin tydliga förankring i församlingslivet och är på så sätt sammanvävd med all annan verksamhet. Dokumentet ”Tillsammans för livet” (Kyrkornas världsråd) betonar att det inte enbart är de konkreta uttrycken för nästankärleken som har sin hemvist i församlingen utan också opinionsbildning för

rättvisa och fred (Kyrkornas världsråd, Tillsammans för livet, punkt 77). Det diakonala arbetet och opinionsbildningen sker med utgångspunkt i gudstjänsten och sakramenten. Församlingens diakonala verksamhet bärs av en levande omvandlande spiritualitet. Det handlar om en spiritualitet som inte drar sig tillbaka till den individuella andligheten utan stärker människor till att bidra till förändring i samhället (punkt 29).

Kyrkan utmanas av det profetiska uppdraget som kräver både urskiljning och eftertanke. Det manar kyrkan till samhällskritik utifrån en analys av kontexten i relation till det teologiska arvet. Grunden för detta uppdrag ligger i den gammaltestamentliga traditionen, där profeterna ilsket ifrågasätter rådande samhälls- och religionsutövningsstrukturer. Deras vrede riktas mot orättvisor som drabbar samhällets svagaste och mest sårbara medlemmar och grundar sig i Guds kärlek till världen. Det är på denna grund som Jesus gestaltar sin profetiska kritik. Kyrkan ifrågasätts och uppmanas att agera med de mest utsatta i centrum. Som kyrka är vi kallade att lyssna till ropen, varifrån de än kommer. På det sättet känner kyrkans samhällsengagemang inga gränser.

5.2 Vägledande principer för kyrkans engagemang i det offentliga rummet

Utifrån Lutherska världsförbundets dokument beskrivs här fem vägledande principer för kyrkans engagemang i det offentliga rummet:

- ◆ Analysera samhällsfrågor utifrån ett delaktighetsperspektiv
- ◆ Skapa tillitsfulla relationer
- ◆ Utmana orättvisor
- ◆ Upptäcka tecken på hopp
- ◆ Stärka människor som lever i utsatthet

Principerna bygger på de ovan beskrivna kännetecknen och tar sikte på de aktiviteter och insatser som Svenska kyrkan genomför i det offentliga rummet. Detta avsnitt följer Lutherska världsförbundets dokumentets struktur, men principerna vävs in i en svenskkyrklig kontext och innefattar exempel från Svenska kyrkans verksamhet från lokalt församlingsengagemang till internationella sammanhang.

Analysera samhällsfrågor utifrån ett delaktighetsperspektiv

Evangelierna ger många exempel på hur Jesus i respekt möter och lyssnar på föraktade, sjuka och drabbade människor. Han utgår inte från samhällets etablerade synsätt utan intar de marginaliserades position (Ett biskopsbrev om diakoni). Det ovan beskrivna anspråket att vara ”kyrka med andra” och korsets kärleksbudskap bekräftar detta.

Främjandet av delaktighet och inkludering i det offentliga rummet kräver en omfattande analys av aktuella samhällsfrågor, där olika aspekter och perspektiv vägs in. Kyrkans analys behöver vara evidensbaserad och utgå från existerande sakkunskap och forskning, men även präglas av ett delaktighetsperspektiv med berörda människors perspektiv i centrum. En maktanalys som tar hänsyn till dess strukturer och säkerställer att även de som ofta är exkluderade, diskriminerade eller marginaliserade får komma till tals är därför central för kyrkans engagemang i det offentliga rummet. Kyrkan behöver ständigt återkomma till frågan: Vad betyder dessa beslut och vägval för de svagaste i samhället?

Likvärdig och fri utbildning är en viktig förutsättning för delaktighet och deltagande i det offentliga samtalet och knyter på ett direkt sätt an till frågan om hur

demokratin kan stärkas och utvecklas. Allas rätt till utbildning lyftes fram av den reformatoriska rörelsen som avgörande både för kyrkans och för samhällets liv. Även idag är utbildning en viktig del av Svenska kyrkans uppdrag i det offentliga rummet. Frågor om teologisk utbildning är också centrala i det globala ekumeniska samarbetet.

Omvärldsbevakning är en integrerad och omistlig del av Svenska kyrkans arbete, oavsett om det handlar om omvärldsanalys i församlingsinstruktioner eller det internationella arbetets löpande bevakning av globala trender och utmaningar. Den omvärldsbevakning som bedrivs av Svenska kyrkan bör på ett särskilt vis utgå från delaktighetsperspektivet.

Delaktighetsperspektivet är också grunden i det som kallas för rättighetsbaserat arbetssätt. Detta arbetssätt utgörs av en uppsättning principer och metoder för utveckling, genomförande och utvärdering av verksamhet och används på flera håll inom Svenska kyrkans internationella och diakonala arbete. Det rättighetsbaserade arbetssättet handlar om att den människa som berörs av en aktivitet eller insats ska ges ett reellt inflytande över utformningen av dessa. Svenska kyrkan eftersträvar att involvera berörda människor i sitt påverkansarbete och stärka och stödja människors egen förmåga att förmedla sina erfarenheter (kyrkostyrelsens plattform om välfärden och Act Svenska kyrkans riktlinjer för policydialog). Människors delaktighet, egenmakt och organisering utgör viktiga nyckar i Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet.

Skapa tillitsfulla relationer

Kyrkan är kallad att vandra fredens väg och att tillsammans med andra aktörer skapa tillitsfulla och fredliga relationer i samhället, det lokala såväl som det globala. I en tid av splittring och polarisering måste kyrkan vara en öppen och inkluderande plats för ärliga och öppna samtal om utmaningar och de olika verkligheter som människor möter. Kyrkan kan bli en plats för ömsesidighet, helande, förlåtelse, försoning och solidaritet. De fysiska rummen behöver också vara skyddade rum för samtal i förtroende och för människor som söker skydd. Som en aktiv samhällsaktör behöver kyrkan vara delaktig i skapandet och upprätthållandet av ett livskraftigt civilsamhälle som tar gemensamt ansvar för samhället, visar solidaritet med utsatta samt utkräver ansvar från makthavare.

När sociala spänningar leder till splittring och motsättningar är det en särskild utmaning för kyrkan att bygga broar till andra religiösa samfund. Det interreligiösa arbetet kan nämnas här, där Svenska kyrkan genom Sveriges kristna råd deltar i Sveriges interreligiösa råd. Programmet "En värld av grannar – interreligiös praktik för fred" är ett annat, konkret, exempel på brobyggnadsarbete. Syftet med programmet har bland annat varit att främja samexistens, ett humant Europa och ett samhälle där människor värnar om sin nästa och försvarar demokratiska grundvärderingar. I det arbetet har det varit centralt att utveckla och fördjupa relationer samt dela erfarenheter och lärande med olika religiösa samfund och organisationer som arbetar med människor på flykt i Europa, oavsett religiös eller etnisk bakgrund. Programmet tog avstamp i det praktiska arbetet på gräsrotsnivå, med siktet inställt på utökad interreligiös dialog och gemensamma strategier för framtida insatser och lever vidare idag som ett europeiskt nätverk: *A World of Neighbours*. Samverkan har bland annat skett med Lutherska världsförbundets program *Welcoming the Stranger*.

Ytterligare ett exempel på ett initiativ som tar sikte på betydelsen av tillitsfulla relationer och dess betydelse för det demokratiska offentliga rummet är programmet *Social Hållbarhet – fokus Tillit och Demokrati*. Detta är en stiftsövergripande satsning inom Svenska kyrkan som pågått under fem år. Programmet har genomfört utbildnings-

och kunskapshöjande insatser inom tillit- och demokratifrågor, men även om hot mot demokratin och hur det relaterar till församlingars verksamhet. Inom ramen för nätverkets arbete har flera goda exempel på lokalt demokratistärkande arbete i samverkan med andra aktörer samlats in. Arbetet i den lokala kontexten sker i hög utsträckning i samarbete med andra civilsamhällesaktörer och bidrar till att skapa öppna och inkluderande lokala offentliga rum.

Utmana orättvisor

Kyrkan är kallad att, med mod och klarsynthet, höja sin röst när människors värdighet och mänskliga rättigheter kränks. Evangeliets budskap om upprättelse och befrielse samt korsets kärleksbudskap uppmanar kyrkan att kritisera förtryck och exkludering, var det än uppstår, i kyrkan såväl som i samhället. Kyrkan måste ha mod att både inta ett självkritiskt förhållningssätt och engagera sig i samhällsfrågor och politik. Det handlar om mod att utmana och ifrågasätta politiska beslut och handlingar som exempelvis begränsar de mänskliga rättigheterna, underminerar rättsstatens principer, eller gör avsteg från god förvaltning. Detta är ett uttryck för kyrkans ansvar att levandegöra de teologiska insikterna och gestalta tro genom profetisk diakoni. Kyrkan kan inte leva ett liv vid sidan om den offentliga debatten. Som kristna är vi befriade och kallade att tjäna och älska vår nästa i ord och handling, oavsett bakgrund och avstånd.

Att kyrkan har ett särskilt ansvar att verka för ett rättvist samhälle betonas också i biskopsbrevet om livets början och livets slut. Där formuleras en rättvisepincip som artikulerar ett ansvar att skapa ett samhälle där alla människor ges likvärdiga förutsättningar och möjligheter att leva goda och fullvärdiga liv. Frågan om rättvisa handlar tydligt om samhällssyn och hur samhället bör utformas för att alla människor ska kunna delta fullt ut.

Rättviseperspektivet är viktigt för Svenska kyrkans verksamhet på alla nivåer. I debattartiklar, remissvar och dialog med beslutsfattare och myndigheter i nationella och internationella fora driver Svenska kyrkan frågor om rättvisa och lika möjligheter. Frågan om en rättvis ordning aktualiseras även tydligt i diskussionerna om de åtgärder som krävs utifrån klimatnödläget. Klimaträttvisa och rättvis omställning är perspektiv som Svenska kyrkan särskilt driver i olika fora. Ett exempel på detta är *Färdplan för klimatet* där Svenska kyrkan förbinder sig att vara en modig röst för rättvis omställning med omsorg om hela skapelsen, som i ord och handling tar sitt ansvar lokalt och globalt.

Svenska kyrkans långsiktiga påverkansarbete är ett uttryck för kyrkans kallelse att utmana orättvisor och stå upp för alla människors lika värde och rättigheter. Det handlar om att ta ställning för det som främjar livet och allt skapat och skapa utrymme för den som är nedtystad och ohörd, marginaliserad eller befinner sig i en utsatt situation. Påverkansarbetet utformas utifrån en analys av varje given kontext och tillfälle. I det internationella arbetet driver Svenska kyrkan tillsammans med ACT-alliansen, Lutherska världsförbundet och Kyrkornas världsråd exempelvis frågor om jämställdhet på FN-nivå. I detta fora är det särskilt viktigt att kyrkor tar ställning för kvinnors, flickors och hbtqia+-personers rättigheter, då religion ofta används som argument mot jämställdhet. Kvinnor och flickors egenmakt är en central rättvisefråga och avgörande aspekt av det offentliga rummet som en tillgänglig plats för alla.

Upptäcka tecken på hopp

Kyrkan bidrar genom sin närvaro i det offentliga rummet till att människor upptäcker tecken på hopp och erfar Guds kärlek för världen. Kyrkan har i uppdrag att, genom

själavård, diakonalt arbete och annat samhällsengagemang, låta hoppet skina igenom och visa på nya möjligheter där människor känner sig uppgivna. Hoppet kan befria människor från handlingsförlamning. Att dela det trotsiga hoppet som har sin grund och sin realitet i korset i en brusten värld är därför en viktig aspekt av kyrkans engagemang i det offentliga rummet.

Ett historiskt exempel på hur kyrkor agerat utifrån tanken om att hoppet också måste få vägleda det gemensamma politiska livet finns i deras delaktighet i framtagandet av FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Kyrkornas världsråd deltog aktivt, genom den lutherska teologen Frederick Nolde, i arbetet med att formulera deklARATIONEN. Han bidrog särskilt till avsnittet om religions- och övertygelsefrihet (WCC, Voices of Faith at the United Nations). I kontexten av en värld som på kort tid drabbats av två världsomfattande krig framstår visionen om att världens länder skulle kunna enas om en internationell rättslig standard som erkänner människors värde och rätt som verkligt hoppfull.

Klimatnödläget aktualiserar på ett tydligt sätt frågor om hoppets plats i och betydelse för det offentliga rummet. Svenska kyrkan har, liksom sina systerkyrkor och andra religiösa samfund, särskilt lyft fram frågan om krisens existentiella dimensioner. Här ger evighetsperspektivet en viktig impuls – det ger den uthållighet och det mod som krävs för allt arbete för klimatet och en helad skapelse. I kyrkans liturgi, riter, sånger, böner och förkunnelse finns språk, kraft och inspiration till att göra såväl nödvändiga livsstilsförändringar som till att påverka samhället. Tillsammans med sakkunskap ger det trotsiga hoppet vägar framåt (Ett biskopsbrev om klimatet). Att vara del av den världsvida kyrkan och det stora globala ekumeniska engagemanget för klimaträttvisa ger också särskilt hopp och kraft.

De stora utmaningar som möter i samtiden, till exempel klimatkrisen, krig och demokratins globala tillbakagång, innebär en särskild utmaning för den uppväxande generationen. Det är deras framtid som sätts på spel och många unga upplever därför stark oro. Inom Svenska kyrkan har metoder utvecklats med syfte att stärka livsmod och upplevelsen av livets meningsfullhet hos unga. Dessa metoder, exempelvis *Meningen med mig*, stödjer ungdomar att hantera livets utmaningar och syftar till att ge en känsla av sammanhang och mening. Församlingarnas ungdomsarbete är viktiga arenor både för existentiella samtal och gemenskap. Församlingarna spelar därför en viktig roll för unga människors delaktighet, gemenskap och egenmakt.

Stärka människor som lever i utsatthet

I mötet med människor som lever i utsatthet delar kyrkan smärta och sorg, glädje och frigörelse. Den har i uppdrag att ge kraft och livsmod. För det behöver hon ständigt söka nya sätt att stärka människor som lever i utsatthet. Detta gestaltas bland annat i det diakonala arbetet, som är ett uttryck för kristen tro genom kärlek, omsorg och solidaritet med medmänniskor och med hela skapelsen. Omsorgen om medmänniskor och ansvaret att stå upp för människovärdet och mänsklig värdighet är en konstant angelägenhet (Ett biskopsbrev om diakoni). Detta ansvar är allmängiltigt, men kyrkans svar på människors utsatthet måste anpassas efter olika situationer och kontexter. Ansvaret för medmänniskan innefattar också behovet av att rikta uppmärksamhet mot olika typer av maktstrukturer som kan vidmakthålla grupperns utsatthet (Ett biskopsbrev om livets början och livets slut).

Diakonin gestaltas både lokalt, regionalt, på en nationell nivå och i internationella ekumeniska samarbeten. Nära och långt ifrån är oupplösligt förbundna med varandra. Det handlar om att i Jesu efterföljd gå över gränser – inte bara mellan nationer och

världsdelar utan även de gränser som etnicitet, tro, kön och ekonomi sätter (Biskopsbrevet om diakoni sidan 14).

Många församlingar möter och bistår människor som lever i ekonomisk utsatthet. Svenska kyrkans verksamhet innefattar alltifrån direkta akutinsatser såsom soppkök och matkassar, men också långsiktiga insatser såsom samarbeten med kommunen för integrering och arbete. Erfarenheter och kunskap från församlingarnas verksamhet inom dessa områden ligger också till grund för Svenska kyrkans påverkansarbete om rättvisefrågor i samhället.

Ett annat exempel på hur Svenska kyrkan arbetar för att stärka människor som lever i utsatthet är den aktiva och väletablerade verksamheten inom området migration och integration. Det tar gestalt genom att Svenska kyrkan i sitt internationella arbete ger stöd till människor på flykt, men också genom att församlingarna har verksamhet för människor som är nya i landet men även genom påverkansarbete på olika nivåer för en rättssäker asylprövning, att människor får en bra start i Sverige och ett samhälle som håller samman. Grunden för detta arbete är den ovan beskrivna övertygelsen om att varje människa är skapad till Guds avbild och kallelsen att kärleksfullt tjäna nästan.

Diakoni är också en del av kyrkans världsvida och gränsöverskridande uppdrag. Svenska kyrkan arbetar internationellt tillsammans med andra kyrkor och organisationer för alla människors lika värde och rättigheter. Arbetet genomförs i stor utsträckning av lokala systerkyrkor och samarbetsorganisationer inom ramen för Act Svenska kyrkans verksamhet. Det handlar exempelvis om att tillhandahålla mat, vatten och skydd när katastrofen inträffar, utbildningar i hållbart jordbruk, arbete mot könsstympling och könsrelaterat våld samt sjukvård för utsatta och diskriminerade grupper i samhället. Att stötta människors kamp för rättvisa och egenmakt är centralt i det arbetet.

6 Konsekvenser för Svenska kyrkans liv

Svenska kyrkan är kallad att bidra till det offentliga samtalet och att tillsammans med andra skapa ett offentligt rum som alla kan delta i. I Svenska kyrkans självförståelse ingår att kyrkan är kallad och utsänd att vara delaktig i att förändra världen och att med mod och klarsynthet påtala orättvisor och kränkningar av de mänskliga rättigheterna. I detta har Svenska kyrkan dialogen som metod och förhållningssätt, och respekterar demokratins grundprinciper i samhällsengagemang och påverkansarbete.

I dagens samhälle möter vi tydliga utmaningar mot demokratin samtidigt som alla samhällen står inför den kollektiva utmaning som klimatnödläget utgör. Svenska kyrkan behöver därför fortsätta det goda arbete som pågår runt om i vårt land och i de ekumeniska och globala samarbetena. Svenska kyrkan bidrar till processer och samarbeten på olika nivåer i samhället och utgår i detta från alla människors och skapelsens värde och rätt. Svenska kyrkans närvaro i det offentliga rummet gestaltas genom offentliga gudstjänster, deltagande av kyrkliga företrädare i offentliga samtal och debatter, genom remissvar och upprop för politik som lyfter de mest utsatta, genom olika diakonala handlingar som syftar till att försvara människovärdet likväl som genom att församlingar är mötesplatser för ömsesidigt lärande och folkbildning. Sammantaget vill Svenska kyrkan, genom sina församlingar, stift och den nationella nivån, bidra till att skapa och upprätthålla ett offentligt rum som präglas av rättvisa och inkludering.

Ett sådant engagemang präglas av att en analys av samhällsutmaningar görs tillsammans med andra aktörer, att tillitsfulla relationer främjas, orättvisor utmanas,

tecken av hopp identifieras och livsvillkor förbättras för och tillsammans med människor som lever i utsatthet.

Kyrkomötet beslutar, utifrån den omvärldsbeskrivning och de teologiska resonemang som förts fram i skrivelsen, att uttala följande:

1. Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet utgör en väsentlig del av kyrkans sändning till världen (mission) för skapelsens helande.
2. Svenska kyrkan har ett ansvar att verka för ett öppet, inkluderande och rättvist offentligt rum för alla och bidra till det demokratiska samhällets upprätthållande och utveckling.
3. Svenska kyrkan konstaterar att trossamfund och civilsamhällesorganisationer spelar en nyckelroll för ett öppet och rättvist samhälle.
4. Svenska kyrkans rum ska präglas av rättvisa, inkludering och öppenhet. Detta innefattar både utrymme för öppna och respektfulla samtal, men också fysiska rum som ger trygghet och skydd.
5. Svenska kyrkan bidrar till det offentliga rummet genom att sätta fokus på alla människors lika värde och värdighet, rättvisa och delaktighet. De demokratiska fri- och rättigheterna är centrala utgångspunkter i strävan efter fred och rättvisa.
6. Svenska kyrkans deltagande i det offentliga rummet ska präglas av mod och klarsynthet, tålmod och uthållighet, samt solidaritet och egenmakt. Det ska bland annat innefatta:
  - a) analys av samhällsutmaningar utifrån ett delaktighetsperspektiv
  - b) främjande av tillitsfulla relationer
  - c) utmanande av orättvisor
  - d) upptäckande av hoppets tecken
  - e) förbättrade livsvillkor för och tillsammans med människor i utsatthet.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 13 juni 2024.

Närvarande: Martin Modéus, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Amanda Carlshamre, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Berth Löndahl, Olle Reichenberg, Elisabeth Rydström, Erik Sjöstrand, Anna Sundberg och Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättarna Johannes Fransson, Sofija Lazic Pedersen och Linda Sjö.

Föredragande: Gunnar Myrberg

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet.

Reservation

Berth Löndahl reserverade sig mot kyrkostyrelsens beslut vad gäller förslaget till kyrkomötets uttalande och dess första punkt samt utvecklade reservationen:

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut, att kyrkomötet ska besluta ”att uttala följande” är på många sätt bra. Dock är den i huvudsak inriktad på en helt inomvärldslig syn på kyrkans uppdrag.

I kyrkoordningen heter det i Första avdelningens inledning: ”Kyrkans centrum och livskälla är Jesus Kristus och evangeliet om honom. Evangeliet leder människan till gemenskap med Gud, som är hennes ursprung och mål.” Och i inledningen till Andra avdelningen står det: ”Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.”

I förslaget till kyrkomötesbeslut nämns ingenting av detta yttersta syfte med att vara kyrka och församling i det offentliga rummet. Kyrkans uppdrag i det offentliga rummet kan inte vara annat än syftet med församlingens grundläggande uppgift – ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro ...”.

Jag reserverar mig därför till kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut vad gäller uttalandets punkt 1. Jag menar att denna punkt bör ha någon av följande två alternativa lydelse eller möjligen någon likartad:

Förslag 1:

Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet utgör en väsentlig del av kyrkans sändning till världen (mission) för skapelsens helande. Det avgörande syftet med hennes närvaro i det offentliga rummet utgår från att ”Kyrkans centrum och livskälla är Jesus Kristus och evangeliet om honom”.

Förslag 2:

Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet utgör en väsentlig del av kyrkans sändning till världen (mission) för skapelsens helande. Hennes närvaro i det offentliga rummet syftar främst till ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas”.

Anna Sundberg anslöt sig till reservationen.

Motioner 2024
Mot 2024:1–76

Motioner

- 2024:1 Öka tillgängligheten i kyrkans lokaler
Lars-Ivar Ericson
- 2024:2 Begravningsverksamhet i händelse av kris och krig
Petter Nilsson m.fl.
- 2024:3 Kyrkans deltagande vid sekulera evenemang
Gary Aelius m.fl.
- 2024:4 Offentlig inbjudan till att lära känna den kristna tron
Gary Aelius m.fl.
- 2024:5 Nationell strategi för samarbete inom folkbildning
Birgitta Axelsson Edström m.fl.
- 2024:6 Kriget mot Ukraina
Per Hanö m.fl.
- 2024:7 Svenska kyrkan och Stadsmissionen
Marcus Romedahl
- 2024:8 Offentlig gudstjänst och manifestation till stöd för judarna
Mikael Sandén m.fl.
- 2024:9 Svenska kyrkans beredskapsdag
Ronnie Nilsson m.fl.
- 2024:10 Svenska kyrkans samverkansforum
Ronnie Nilsson m.fl.
- 2024:11 Ekumenik i det offentliga rummet
Jan-Åke Isaksson m.fl.
- 2024:12 Svenska kyrkans ekumeniska relationer
Ulf Wester m.fl.
- 2024:13 Stötande genrebeteckning i Den svenska psalmboken
Ulf Wester m.fl.
- 2024:14 Förtydligat missionsbegrepp
Jonas Noréus
- 2024:15 Kyrkliga sommar- och julavslutningar för elever
Peter Laufer m.fl.
- 2024:16 Insamlingsgala för att rädda det kyrkliga kulturarvet
Peter Laufer m.fl.
- 2024:17 Polyamori, asexualitet och hbtqi-begreppet
Linda Sjöo och Ann-Charlotte Miller
- 2024:18 En liten bok om Den Stora Boken
Berth Löndahl m.fl.
- 2024:19 Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets första punkt
Berth Löndahl m.fl.

- 2024:20 Jämnare könsfördelning i kyrkans profilutbildningar
Berth Löndahl och Elisabeth Sandlund
- 2024:21 Alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter
Britt Björneke m.fl.
- 2024:22 Kyrkans engagemang i avhopparverksamheten
Britt Björneke m.fl.
- 2024:23 Kyrkans engagemang i fredsfrågor
Britt Björneke m.fl.
- 2024:24 Brudöverlämning vid vigsel
Sara Waldenfors och Jesper Eneroth
- 2024:25 Guds mission i det offentliga rummet
Leif Nordlander m.fl.
- 2024:26 Finansiering av kyrknätet
Leif Nordlander m.fl.
- 2024:27 Återinrätta kyrkobyggnadsbidrag
Leif Nordlander m.fl.
- 2024:28 Kyrkan tar ställning mot otryggheten
Lennart Matikainen
- 2024:29 Kyrkans hållning till islam
Lennart Matikainen
- 2024:30 Intäkter från krematoriernas återvunna metaller
Sten Janson m.fl.
- 2024:31 Digital säkerhetsutbildning
Carin Åblad Lundström
- 2024:32 Riktlinjer för församlingsdiakoni
Anders Lundberg m.fl.
- 2024:33 Ändringar i kyrkoordningen, utlandskyrkan
Anders Roos m.fl.
- 2024:34 Förnyad religionsdialog i syfte att motverka antisemitism
Torbjörn Aronson och Karl-Gunnar Svensson
- 2024:35 Vart tar männen vägen?
Jonas Noréus
- 2024:36 Kvinnors underrepresentation bland högre organisttjänster
Marcus Romedahl
- 2024:37 Valsedlar vid kyrkliga val
Jesper Eneroth och Cecilia Clausen
- 2024:38 Ingen procentspärri vid kyrkomötesvalen
Tomas Jansson och Knapp Anna Eriksson

- 2024:39 Höj den kyrkoantikvariska ersättningen
Olov Lindquist och Margaretha Herthelius
- 2024:40 Utökat stöd till EFS
Irene Oskarsson och Karl-Gunnar Svensson
- 2024:41 Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets andra punkt
Boel Johansson m.fl.
- 2024:42 Rikskollekt till Tro och Ljus
Stefan Alström
- 2024:43 Finansiera Ung resurs
Olov Lindquist och Margaretha Herthelius
- 2024:44 Fransiskusjubileum 2026
Johan Linnman och Peter Weiderud
- 2024:45 Inga spärrar i kyrkovalet
Axel W Karlsson
- 2024:46 Kulturutredning
Sven Milltoft m.fl.
- 2024:47 Möta människor i behov av arbete
Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.
- 2024:48 Prata skogs- och jordbruk med allmänheten
Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.
- 2024:49 Sänk församlingsavgiften
Marcus Romedahl
- 2024:50 Avgifter vid kyrkliga begravningar av icke kyrkotillhöriga
Johan Linnman m.fl.
- 2024:51 Förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle
Peter Weiderud och Klas Corbelius
- 2024:52 Svenska kyrkans begravningsansvar för religiösa minoriteter
Peter Weiderud och Klas Corbelius
- 2024:53 Bevara mångfalden även i kyrkomötet
Bertil Olsson och Kerstin Rossipal
- 2024:54 Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets femte punkt
Lena Arman m.fl.
- 2024:55 Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets fjärde punkt
Knapp Anna Eriksson m.fl.
- 2024:56 Kyrkans samverkan med civilsamhället
Lena Östholm Munkberg m.fl.
- 2024:57 Fortsätt finansiera Act Svenska kyrkan
Lena Östholm Munkberg m.fl.

- 2024:58 Ingen procentspärr, enbart krav på fast mandat
Roger Larsson
- 2024:59 Spridning av digitala andakter
Åsa Öckerman m.fl.
- 2024:60 Stå upp för att barnkonventionen efterföljs
Ann-Marie Strömberg m.fl.
- 2024:61 Konventionen om biologisk mångfald
Åsa Rendell och Marie Buhr
- 2024:62 Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum
Leif Nordlander
- 2024:63 Svenska kyrkan ska lämna Priderörelsen
Anna Sundberg m.fl.
- 2024:64 Svenska kyrkan som samlande kraft
Jonas Noréus
- 2024:65 Fördöm Israels ockupation
Anne Sörman m.fl.
- 2024:66 Främja interreligiöst samarbete och kontakter
Eva-Maria Munck m.fl.
- 2024:67 Stärk Svenska kyrkans nätnärvaro
Vicktoria Bagi m.fl.
- 2024:68 Svenska kyrkans fredsfrämjande arbete
Axel W Karlsson
- 2024:69 Svenska anställningsvillkor inom utlandskyrkan
Anders Skogberg m.fl.
- 2024:70 Fler unga i beslutande organ
Marcus Romedahl
- 2024:71 Inför ett kulturgravsbidrag
Anders Skogberg m.fl.
- 2024:72 Vapenfri tjänst inom Svenska kyrkan
Jonas Noréus och Marcus Romedahl
- 2024:73 Debatt om kyrkans skog
Anders Skogberg m.fl.
- 2024:74 Fader Vår är inget experiment
Jan-Åke Isaksson m.fl.
- 2024:75 Transparens i skogsförvaltningen
Åsa Rehdell och Marie Buhr
- 2024:76 Relevanta barnkonsekvensanalyser
Åsa Rehdell och Marie Buhr

Kyrkomötet
Motion 2024:1
av Lars-Ivar Ericson

Öka tillgängligheten i kyrkans lokaler

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att anslå medel för att förbättra tillgängligheten i kyrkans lokaler.

Motivering

För femton år sedan antog Sverige FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och vi förband oss att följa densamma. Målsättningen måste då vara att skapa ett inkluderande offentligt rum som gör det möjligt för alla att få tillgång till och delta på lika villkor. Alla som önskar skall känna sig välkomna och trygga.

Tyvärr så har inte detta löfte uppfyllts helt och fullt och det offentliga rummet är inte en rättvis plats för alla. Det finns fortfarande hinder som gör att människor med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar hindras att delta. Detta gäller även för en del av kyrkans lokaler och aktiviteter. Det kan handla om hörselslingor som saknas eller inte fungerar bra, avsaknad av rullstolsramper och toaletter. Dessutom sker sällan tolkning för döva och synskadade.

Församlingarnas försämrade ekonomi gör även att åtgärder för att avhjälpa dessa brister nedprioriteras.

Ett sätt att inspirera till projekt som syftar till bättre tillgänglighet vore att kyrkostyrelsen i kommande budgetförslag föreslår ett anslag om 5 miljoner som kan fördelas mellan de församlingar som ansöker om bidrag.

Tyringe den 9 maj 2024

Lars-Ivar Ericson (C)

Kyrkomötet
Motion 2024:2
av Petter Nilsson m.fl.

Begravningsverksamhet i händelse av kris och krig

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att genomföra en genomlysning av den nationella nivåns ekonomiska förutsättningar för att vid händelse av kris och krig möta upp och ge stöd till begravningsverksamheten utifrån dess resurs- och kompetensbehov.

Motivering

I försvarsdepartementets departementsserie, titulerad Kraftsamling – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret, lyfts vikten av en välfungerande begravningsverksamhet i händelse av krig. Särskild emfas läggs på Svenska kyrkans bidrag genom bidrag av fältpastorer likväl som präster och diakoners roll i krisgrupper. Likväl som behov att möta människors existentiella oro och försvarsvilja. Samtidigt lyfter försvarsdepartementet de behov som man identifierat i begravningsverksamheten. Dels kopplat till behovet av att integrera begravningsverksamheten i samhällets totalförvarsplanering, dels för att säkerställa tillräckliga resurser – och inte minst kompetens (DS 2023:34 ”Kraftsamling”, sid. 298 f) att hantera krav kopplat till de problem som följer av en eventuell krigssituation.

Reglering i kyrkoordningen

I kyrkoordningen klargörs det att kyrkostyrelsen ska leda och samordna Svenska kyrkans beredskap (kyrkoordningen fjärde avdelningen 12 kap. 2 §), samt vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten på den nationella nivån under kris och höjd beredskap. Stift (kyrkoordningen tredje avdelningen 6 kap. 5 §) och Pastorat/församlingar (kyrkoordningen andra avdelningen 2 kap. 11 §) ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap.

Umeå den 21 maj 2024

Petter Nilsson (SD)

Fredrik Ottesen (SD)

Robert Fredriksson (SD)

Jan-Åke Isaksson (SD)

Daniel Engström (SD)

Anna Sundberg (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:3
av Gary Aelius m.fl.

Kyrkans deltagande vid sekulära evenemang

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan i större utsträckning deltar i samhällets sekulära evenemang.

Motivering

Svenska kyrkan behöver bli synligare, så att människor får en personlig relation till kyrkan och den kristna tron. Ett bra sätt är att öka kyrkans synlighet i stora evenemang i samhället. Vore det inte fantastiskt med midsommarfiranden med gudstjänstinslag i naturen, vid kyrkans kulturarvsmiljöer? Varför inte delta vid stora idrottsevenemang för ungdomar? Andra möjligheter är motorevenemang, med många åskådare på plats. Jämförelse kan göras med USA där präst eller pastor relativt ofta är med och välsignar sport eller motorevenemang.

Samfundet Svenska kyrkan kan även synas mer på marknader, torghandlare och andra handelsplatser.

Detta är viktigt är för att de offentliga evenemangen har en etablerad relation till folket, vilket är av särskild betydelse för folkkyrkan. En annan aspekt är att påminna om kopplingen mellan kyrkan och kulturarvet.

Sundbyberg den 27 maj 2024

Gary Aelius (SD)

Peter Laufer (SD)

Jan-Åke Isaksson (SD)

Daniel Engström (SD)

Anna Sundberg (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:4
av Gary Aelius m.fl.

Offentlig inbjudan till att lära känna den kristna tron

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att, via internet eller annan media, årligen bjuda in människor i Sverige till att lära känna den kristna tron.

Motivering

Svenska kyrkan har under lång tid upplevt en nettominskning av medlemstalet. Detta är inte enbart Svenska kyrkans fel. Hela västvärlden har upplevt en förändring i människors relation till religion och andlighet. En sekularisering har ägt rum. I allt större utsträckning har människor byggt upp sina liv kring monetära, materiella, ändliga och förgängliga värden. Detta behöver i sig inte vara negativt då vår ekonomiska utveckling exempelvis har minskat fattigdom och sjukdomar i världen.

Men vid sidan om det ändliga materiella finns också evinnerliga värden som många sekulariserade människor går miste om, eller inte ens känner till att de kan existera. Trots sekulariseringen är fortfarande endast en minoritet av befolkningen uttalade ateister. Majoriteten är på pappret medlemmar i något samfund och uppger sig antingen vara troende eller agnostiker i någon form. Många bär på en nedtryckt inre längtan efter andliga svar på livets frågor, men kan ibland inte sätta ord på det man bär på. ”Jag tror på något men vet inte vad” är ett vanligt svar på den typen av frågor. Därför är det viktigt att Svenska kyrkan går ut offentligt och erbjuder in människor att frivilligt lära känna den kristna tron. Svenska kyrkan är en naturlig ingång till Gud för den sekulariserade människan som inom sig bär på en andlig längtan att få svar på existentiella frågor.

Sundbyberg den 27 maj 2024

Gary Aelius (SD)

Peter Laufer (SD)

Jonas Larsson (SD)

Mikael Sandén (SD)

Anna-Karin Åström (SD)

Birgitta Thörn (SD)

Daniel Engström (SD)

Anna Sundberg (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:5
av Birgitta Axelsson Edström m.fl.

Nationell strategi för samarbete inom folkbildning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att utforma en nationell strategi med syftet att stärka samverkan mellan Svenska kyrkan och Sensus.

Motivering

Svenska kyrkan insåg för länge sedan att hon är en självklar del av det folkbildande civilsamhället. På initiativ taget av bland andra Svenska kyrkans diakonistyrelse och andra kyrkliga sammanslutningar beslöt därför ett antal kyrkliga ungdomsorganisationer att bilda ett eget studieförbund 1930. Dåtidens biskopar stödde idén då den sågs som ett verksamt medel att närma Svenska kyrkan till folkrörelserna och inspireras av deras arbetssätt. Härmed bildades alltså Sveriges Kyrkliga Bildningsförbund. Efter ett par olika fusioner lever studieförbundet numera kvar under namnet Sensus. Sensus verksamhet, vilken vilar på en kristen grund, ger möjlighet till utveckling och lärande i mänskliga möten och genom kultur. Alla aktiviteter uppmuntrar till aktivt engagemang i samhället genom medlemsorganisationer och samarbetsparter. Detta rimmar naturligtvis mycket väl med Svenska kyrkans värderingar.

Svenska kyrkan är Sensus överlägset största medlemsorganisation. Varje vardag och under många helgdagar genomförs viktig folkbildningsverksamhet i samverkan mellan Sensus och Svenska kyrkan, en verksamhet som relaterar till ideella, anställda och förtroendevalda och till så gott som alla åldrar. Samverkan mellan kyrka och studieförbund leder bland annat till att kyrkan blir mer synlig i det offentliga rummet, till fler möten mellan människor som kan förändra vårt samhälle i mer demokratisk riktning och till mer kulturverksamhet som ger möjlighet till kreativ utveckling. Folkbildningens betydelse för ett hållbart och demokratiskt samhälle varken kan eller bör underskattas.

Likväl är det på många håll svårt att få samarbetet att fungera. Kyrkan verkar inte alltid medveten om sin ställning som stor, ansvarig och inflytelserik medlemsorganisation och tar inte på längt när tillvara de möjligheter som ges. I själva verket bildar ju Svenska kyrkan och Sensus en gemensam enhet. Studieförbundet hanteras tyvärr ofta som en oviktig och främmande samverkanspartner som fritt kan väljas bort. Detta är ett problem på såväl lokalnivå som stiftsnivå, men även på nationell nivå finns det anledning att medvetandegöra faktum, inte minst detta år då temat för kyrkomötet är just Kyrkan i det offentliga rummet och den svenska folkbildningen just nu måste hantera en mycket kännbar resursneddragning från statens sida.

Folkbildningen är en omistlig del av ett fungerande civilsamhälle som är lika viktig nu som den var 1930. Närvaron av bildande infrastruktur i samhället och tillgången till mötesplatser där olika människor, traditioner och kulturer i bred bemärkelse kan mötas är nödvändiga förutsättningar för demokratins fortsatta överlevnad. I detta arbete kan och bör Svenska kyrkan som stor och viktig samhällsaktör självklart bistå. Att samverka med folkbildningen ger stora plusvärden, ökar kontaktytorna med det omgivande samhället och ger en effektiv resursanvändning. En klar, uttalad och tydlig viljeinriktning från nationell nivå att stärka och värdera folkbildningen är därför önskvärd och skickar effektiva signaler såväl inom kyrkan som i det offentliga rummet.

Kalmar den 10 juni 2024

Birgitta Axelsson Edström (ÖKA)

Karin Janfalk (ÖKA)

Tomas Rosenlundh (ÖKA)

Charlotte B Haggren (ÖKA)

Kristina Hyse (ÖKA)

Nils Jernqvist (ÖKA)

Lisa Gerenmark (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2024:6
av Per Hanö m.fl.

Kriget mot Ukraina

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

1. ordna öppna samtalsforum om kyrkans arbete i att hjälpa människor som har påverkats av Ukrainakriget och hur Svenska kyrkans del av civilsamhällets kan utvecklas,
2. tillse att Svenska kyrkan årligen ger stöd till Ukraina och uppmärksammar det ryska anfallskriget mot Ukraina den 24 februari 2022 och 24 augusti – Ukrainas nationaldag.

Motivering

Rysslands krig mot Ukraina har märkbart påverkat oss alla. Många människor känner en ökande oro och otrygghet och här bör kyrkan finnas till stöd och tröst. I den tid vi lever i har mycket av debatten handlat om hur olika länder (stater) kan hjälpa Ukraina genom bistånd. Det som mindre har diskuterats är hur civilsamhället med samfund kan vara behjälpliga. Svenska kyrkan som del av civilsamhället kan öka sitt bidrag till detta. Därför är det aktuellt att se över hur det ska gå till. Vi föreslår därför att kyrkostyrelsen exempelvis arrangerar en paneldebatt som sänds offentligt på TV och/eller internet-video-media. Vi föreslår också att Svenska kyrkan årligen uppmärksammar 24 februari, dvs. starten på Rysslands anfallskrig, som "Kyrkans dag till stöd för ukrainska folket" samt även Ukrainas nationaldag den 24 augusti. Detta kan med fördel genomföras tillsammans med de ukrainska kulturorganisationer som verkar för de ukrainska flyktingar som sökt skydd i Sverige.

Valdemarsvik den 11 juni 2024

Per Hanö (SD)

Gary Aelius (SD)

Daniel Engström (SD)

Jan-Åke Isaksson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:7
av Marcus Romedahl

Svenska kyrkan och Stadsmissionen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag på hur Svenska kyrkan och stadsmissionernas relation kan uppmärksammas med anledning av att det 2026 var 200 år sedan den första stadsmissionen bildades.

Motivering

Den första stadsmissionen ("city mission") bildades i Glasgow 1826 och blev snabbt en växande ekumenisk rörelse. I Sverige grundades den första stadsmissionen i Stockholm 1853; i ett fattigt och ojämlikt land, där industriella revolutionen precis startat. I Uppsala inleddes verksamheten redan på 1860-talet. Skåne stadsmission inledde sin verksamhet i Malmö 1916. Göteborgs kyrkliga stadsmission kom till 1952. I Sverige finns idag tio stadsmissioner, som förenas i Sveriges stadsmissioner. Sveriges stadsmissioner deklarerar tydligt i sin värdegrund sin roll i "den världsvida kyrkans diakonala uppdrag". Den kristna grundsynen går inte att ta miste på hur stadsmissionerna omsätter tron i praktisk handling. Historiken är brokigare än vad som ryms i paraplyorganisationen Sveriges stadsmissioner, då man kan säga att den moderna diakonin och ekumeniken inte hade varit densamma utan stadsmissionsrörelsen. Det vore helt omöjligt att beskriva allt goda arbete stadsmissionerna och Sveriges stadsmissioner gör, men talar om kyrkan i det offentliga rummet, så blir stadsmissionerna det första många tänker på.

Svenska kyrkan har en historisk och nutida koppling med stadsmissionerna, även om autonomi också ska bejakas. På flera håll i landet är samarbetet mycket gott, och Svenska kyrkan har med sina församlingar bidragit till att fler stadsmissioner kunnat bildas. På flera håll ger Svenska kyrkan ekonomiskt stöd till stadsmissionerna. Ibland har Svenska kyrkan bidragit med lokaler. Göteborgs kyrkliga stadsmission bedriver sin verksamhet i S:t Johanneskyrkan. Organisatoriskt manifestas Svenska kyrkans historiskt goda band till stadsmissionerna, till exempel i Skåne stadsmission där Lunds stift och Malmö pastorat tillsätter sex av nio av styrelseplatserna i stiftelsen.

Kunskapen om stadsmissionerna och Svenska kyrkans ovärderliga historiska relation, är något som inte är vida känt. Istället för att uppleva stadsmissionerna som en konkurrent till Svenska kyrkans egen diakonala verksamhet, finns det skäl att känna en tacksamhet, och glädje över, vad stadsmissionerna åstadkommit och fortsätter åstadkomma, och vad i förlängningen Svenska kyrkan bistått och kultiverat.

Mot 2024:7

Med anledning av det år 2026 är 200 år sedan den första stadsmissionen grundades vore det lämpligt att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att återkomma med förslag på hur dessa historiska band ska uppmärksammas.

Malmö den 16 juni 2024

Marcus Romedahl (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:8
av Mikael Sandén m.fl.

Offentlig gudstjänst och manifestation till stöd för judarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

- arrangera en offentlig gudstjänst till stöd för det judiska folket på kommande kyrkomötets öppnande,
- tillsammans med de judiska församlingarna utreda om man kan arrangera en offentlig manifestation för det judiska folket och Israel.

Motivering

Förföljda kristna och judar tillhör de mest utsatta i historien. Den antisemitiska terrorsekten Hamas attackerade Israel på självaste försoningsdagen Yom Kippur i oktober 2023. Det är därför hög tid att manifesteras för Israel och det judiska folkets rätt till sitt land som de erkänts för internationellt och som dessutom har stöd i Bibeln. Nazisterna försökte utrota judiska folket och nu ser vi hur antisemiter i Hamas försöker göra samma sak igen. Vi behöver en offentlig manifestation arrangerad av Svenska kyrkan där vi visar vårt absoluta stöd.

Detta stöd är lika viktigt som stödet till alla utsatta folkgrupper i världen, men det judiska folket har en särskild plats hos Gud som hans egendomsfolk. De bär nämligen på rötterna till vår kristna tro, den grund som samfundet Svenska kyrkan vilar på. Svenska kyrkan bör därför arrangera en sådan offentlig manifestation på minst en plats, gärna på flera platser runtom i Sverige där så är möjligt, gärna i varje stift.

Genevad den 18 maj 2024

Mikael Sandén (SD)

Jonas Larsson (SD)

Anna-Karin Åström (SD)

Anders Skogberg (SD)

Per Hanö (SD)

Anna Sundberg (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:9
av Ronnie Nilsson m.fl.

Svenska kyrkans beredskapsdag

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att uppmana kontrakten/pastoraten/församlingarna att årligen anordna en informationsdag för allmänheten om hur de arbetar med civil beredskap inom sitt ansvarsområde.

Motivering

Den senaste tiden har den militära hotbilden i omvärlden ökat. Sverige har blivit medlem i det internationella försvarssamarbetet – North Atlantic Treaty Organization (NATO). Det ställer nya krav även på civilsamhällets aktörer.

I regeringens departementsserie Ds 2023:34 Kraftsamling – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret framgår att ”det säkerhetspolitiska läget är det allvarligaste sedan andra världskrigets slut. Förberedelserna, beredskapen och förmågan inom hela totalförsvaret, både det militära och det civila försvaret, måste öka skyndsamt.”

Därför förordar vi att kyrkostyrelsen uppmanar kontrakten/pastoraten/församlingarna att verkställa en informationsdag en gång om året då möjlighet ges för allmänheten att få information om hur den lokala enheten är förberedd för att hantera en kris.

Lyckeby den 30 juni 2024

Ronnie Nilsson (SD)

Daniel Engström (SD)

Anna Sundberg (SD)

Ulf Wester (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:10
av Ronnie Nilsson m.fl.

Svenska kyrkans samverkansforum

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att arrangera ett digitalt samverkansforum mellan Svenska kyrkan, Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för publikt deltagande, där man diskuterar samverkansformer mellan dessa och kyrkan som aktör i det civila försvaret.

Motivering

Den senaste tiden har den militära hotbilden i omvärlden ökat. Sverige har blivit medlem i det internationella försvarssamarbetet – North Atlantic Treaty Organization (NATO). Det ställer nya krav även på civilsamhällets aktörer.

I regeringens departementsserie Ds. 2023:34 Kraftsamling – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret framgår att ”det säkerhetspolitiska läget är det allvarligaste sedan andra världskrigets slut. Förberedelserna, beredskapen och förmågan inom hela totalförsvaret, både det militära och det civila försvaret, måste öka skyndsamt.”

I denna fråga blir det viktigt, att fastighetsförvaltningar och skogsförvaltningar se över och forma en lokal kris- och beredskapsplan. Med till exempel på hur de ägda fastigheterna kan användas effektivt vid kris.

Lyckeby den 1 juli 2024

Ronnie Nilsson (SD)

Daniel Engström (SD)

Ulf Wester (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:11
av Jan-Åke Isaksson m.fl.

Ekumenik i det offentliga rummet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att ge akademiker och forskare i Sverige uppdrag att arrangera och leda offentliga möten med samtal om hur ekumeniken har påverkat utvecklingen i kristenheten och i samhället i stort.

Motivering

Flera steg för ekumenik har skett historiskt. Redan år 325 efter Kristus skedde det första konciliet i Nicaea, under kejsare Konstantin, vilket var det första ekumeniska kyrkomötet. Den moderna ekumeniska rörelsen grundades dock som resultat av en världsmissionskonferens som ordnades i Edinburgh 1910. Rörelsen eftersträvade gemenskap och enhet inom kristenheten. Det internationella missionsrådet grundades år 1921 och år 1961 införlivades det med Kyrkornas världsråd (KVR).

Mot bakgrund av den samhällsutveckling som skett under senaste århundradet och det internationella utbyten som skett genom handel, resande och genom interreligiösa dialoger blir det särskilt intressant att beakta hur den kristna rörelsen har påverkats av den ekumeniska utvecklingen.

Ibland har vi tänjt gränserna för vad som kan ingå i vår kristna tro. Ekumenik har sin givna plats, men där blir frågan, kan ekumenik formas på vilket sätt som helst och till vilket pris?

Frågan är också om vi klarar att upprätta enighet mellan de kristna samfundet idag i fråga om bibelsyn, när världens synsätt har kommit att påverka i stor utsträckning och där olika religioner ibland sägs ha samma Gud?

Vi vill därför att det ska hållas fler offentliga ekumeniska möten och att transparen- sen i dessa frågor därmed kan bli större.

Köpingebro den 3 juli 2024

Jan-Åke Isaksson (SD)

Per Hanö (SD)

Birgitta Thörn (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:12
av Ulf Wester m.fl.

Svenska kyrkans ekumeniska relationer

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

1. genomföra en utredning om Svenska kyrkans ekumeniska relationer som publiceras som en offentlig rapport på Svenska kyrkans webbsida,
2. göra ett offentligt uttalande om slutsatserna av utredningen och genomföra ett offentligt seminarium som liveströmmas på internet eller tv med diskussioner om Svenska kyrkans ekumeniska relationer med anledning av utredningen.

Motivering

I ett utdrag från GCF (Global Christian Forum) möte i Accra, Ghana 2024 noterades följande gemensamma budskap:

Interreligiösa frågor är en del av kyrkans ekumeniska uppdrag ”Utifrån kyrkans tro på Gud som skapande, upprättande och livgivande i hela världen, är den vidare ekumeniska kallelsen att verka för kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition.” Amen

Ställningstagandet av GCF kan vara en värdefull utgångspunkt och det är därför viktigt att belysa huruvida de ekumeniska relationerna i Svenska kyrkan återspeglar det budskap som myntades på GCF. Svenska kyrkan har kontakter och sedan tidigare också haft kontakter med olika samfund. Ibland har man inte offentliggjort utkomsten av dessa kontakter. Dessutom har sekretess tagits över de protokoll och material som kommit i samband med möten. Detta är problematiskt.

Därför behövs en offentlig utredning som lägger fram all information om de kontakter Svenska kyrkan haft med alla typer av ekumeniska relationer. Tidigare rapporter på ämnet kan vara vägledande för att ta fram en ny offentlig utredning. Den utredningen bör specifikt analysera i vilken mån de interreligiösa kontakter som förekommit på något sätt har påverkat och förändrat den kristna rörelsen. Finns det områden inom vilka Svenska kyrkans teologi förändrats på ett sätt som misstämmer med grundtexterna i den heliga skriften? Det är viktigt att ekumeniken inte leder till att vi tappar kursen som kyrka.

Mot 2024:12 Stockholm den 29 juni 2024

Ulf Wester (SD)

Ronnie Nilsson (SD)

Per Hanö (SD)

Anna Sundberg (SD)

Jan-Åke Isaksson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:13
av Anders Lundberg m.fl.

Stötande genrebeteckning i Den svenska psalmboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att uppmana Verbum inför kommande upplagor av Den svenska psalmboken att ersätta eller stryka "negro spiritual" som genrebestämning.

Motivering

Kyrkan i sig har en offentlig och profetisk dimension i och med kyrkorummets funktion där människor bereds utrymme oaktat "ålder, kön, utbildning, samhällsklass, ras, kast, sexuell läggning och etnicitet" (Kyrkan i det offentliga rummet, 2016).

Som Sofija Lazic Pedersen visar i sin masteruppsats ("Mycket större än vad ord kan rymma", 2024) spelar psalmsjungandet i gudstjänster, vigslar och dop en viktig dimension i och med att det håller ihop inte bara församlingens utan även individers och familjers livslopp och där skapar både progression och sammanhang när psalmer återkommer med regelbundenhet vid centrala tillfällen under året och genom livet.

Tyvärr finns det ett fåtal psalmer som upplevs som stötande, inte på grund av sitt innehåll utan på grund av hur de presenteras i psalmboken. Psalm 75 och psalm 331 genrebestäms i 1986 års psalmbok som "negro spiritual" vilket återspeglar ett förlegat språkbruk. Den upplevs som direkt utpekande och nedsättande av den afrosvenska gemenskapen.

Svenska kyrkans psalmbok kan inte tillåtas innehålla rester av en tankevärld eller ett språkbruk som indelar människor efter hudfärg eller raskategorier – detta är att direkt gå emot idén om kyrkan som ett rum för rättvisa och befrielse. Psalmboken var länge den mest spridda boken i Sverige; när vi nu enligt konfirmandriktlinjerna ger alla konfirmander en psalmbok så blir den åter en bok som finns i många hushåll.

Med tanke på hur graverande skrivningen är så kan vi inte invänta en ny psalmbok.

Psalmboken är en SOU och ägs inte av Svenska kyrkan vilket gör att vi inte själva har rätt att ändra i den. Men vi har möjligheten att uppmana förlaget Verbum att inför kommande upplagor antingen ersätta "negro spiritual" med en lämpligare beteckning, eller så helt enkelt stryka genrebestämningen.

Malmö den 7 juli 2024

Anders Lundberg (ViSK)

Vicktoria Bagi (ViSK)

Linda Sjöo (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:14
av Jonas Noréus

Förtydligt missionsbegrepp

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att initiera ett arbete som definierar ett utvidgat missionsbegrepp, med syfte att ge kyrkans mission ökad synlighet i det offentliga rummet.

Motivering

Att bedriva mission ingår i Svenska kyrkans grundläggande uppgift. För att vara en missionerande kyrka behöver vi vara synliga i det offentliga rummet. På ett sätt är då allt vad kyrkan ”gör” och ”är” samtidigt mission. Samtidigt blir en sådan definition lätt trubbig och intetsägande. Mission ska ju även vara en egen aspekt i den grundläggande uppgiftens fyra hörnstenar (gudstjänst, undervisning, diakoni och mission). Missionsbegreppet behöver därför vässas för att förtydliga och konkretisera vad vi lägger i begreppet mission; vi behöver ett vidgat missionsbegrepp. Ett vidgat missionsbegrepp skall även befria kyrkan från begränsande tankefigurer om vad mission är.

Mission ska vara en integrerad del av kyrkans synlighet i det offentliga rummet.

Varberg den 8 juli 2024

Jonas Noréus (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:15
av Peter Laufer m.fl.

Kyrkliga sommar- och julavslutningar för elever

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att, via stiftet och kontrakten, uppmuntra till kyrkliga sommar- och julavslutningar i kyrkan för elever i Sverige.

Motivering

Skolan har sitt ursprung i kyrkan och tidigare var det därför norm att skolavslutningen firades i kyrkan. Förr fanns en så kallad ecklesiastikminister som var minister för både skolfrågor och kyrkofrågor vilket också vittnar om det historiska sambandet mellan kyrkan och skolan. Detta har dock förändrats där elever idag går miste om sitt skolhistoriska arv. Svenska kyrkan kan därför erbjuda ett alternativ för alla elever i form av skolavslutning i kyrkan och det ska självklart vara frivilligt för elever och föräldrar att delta i dessa kyrkliga skolavslutningar.

Ingen ska behöva delta mot sin vilja, men en bred inbjudan ska gå ut.

Här skapas en möjlighet till gemenskap för alla elever under fridfulla former.

Därav vill vi föreslå att kyrkan fattar ett inriktningsbeslut för samfundet att ge i uppdrag till stiftet och i sin tur alla kontrakten i uppdrag att se till att lämpliga kyrkor i hela landet kan användas för ändamålet, där elever och föräldrar bjuds in till ett gemensamt större firande vid exempelvis sommar- och juluppehåll.

Varje kontrakt får frihet att själv bedöma hur det kan utformas utifrån de lokala förutsättningarna.

Torshälla den 9 juli 2024

Peter Laufer (SD)

Anna-Karin Åström (SD)

Gary Aelius (SD)

Jan-Åke Isaksson (SD)

Daniel Engström (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:16
av Peter Laufer m.fl.

Insamlingsgala för att rädda det kyrkliga kulturarvet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att arrangera en gala som video-streamas på internet eller i TV i syfte att samla in pengar till att underhålla och restaurera kyrkobyggnader.

Motivering

Sverige är ett välfärdssamhälle med hög materiell standard. Samtidigt som vi kanske har en av världens högsta materiella standard på bostäder och byggnader över lag så finns det brister i det materiella kyrkliga kulturarvet.

Staten borde ta ett betydligt större ansvar för det kyrkliga fastighetsbeståndet, men det sker inte. Den kyrkoantikvariska ersättningen i statens budget ligger kvar på nivån 460 mkr per år och har gjort det sedan 2009. Detta trots ökade priser och en hög inflation med fortsatt stora underhållsbehov.

Hade uppräkningen i stället fortsatt att genomföras varje år, vilket skedde åren innan 2009 hade anslaget uppgått till någonstans 750 mkr till 1 miljard beroende på ambitionsnivån.

Detta är en anslagshöjning som uteblivit i 15 års tid.

Som bekant behöver fastigheter underhållas över tid för att inte förfalla. Därför föreslår vi att arrangera en gala för att samla in medel för att rädda det kyrkliga kulturarvet.

Torshälla den 9 juli 2024

Peter Laufer (SD)

Robert Fredriksson (SD)

Fredrik Ottesen (SD)

Daniel Engström (SD)

Anders Skogberg (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:17
av Linda Sjöo och Ann-Charlotte Miller

Polyamori, asexualitet och hbtqi-begreppet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uttala att Svenska kyrkan ställer sig bakom hela paraplybegreppet hbtqi, inklusive polyamori och asexualitet,
2. uppdra åt kyrkostyrelsen att teologiskt bearbeta alla delar i hbtqi-begreppet.

Motivering

Att vara polyamorös innebär att ha förmågan att känna romantisk kärlek till mer än en person åt gången. Att leva som polyamorös är att ha flera samtyckta romantiska relationer samtidigt, med trohet mot de avtal man ingått med varje relation. Detta inte att förväxlas med månggifte.

Asexualitet är att inte känna sig attraherad av andra, att inte känna sexlust eller inte känna sig intresserad av att ha sex.

Båda dessa sexualiteter ryms i hbtqi-begreppet.¹

Svenska kyrkan står för en inkluderande människosyn där man får komma och vara den man är oavsett sexualitet. Detta manifesterar Svenska kyrkan genom att på många sätt ställa sig bakom, stötta och engagera sig i hbtqi-rörelsen. Ofta deltar Svenska kyrkan i Prideparader och tar tydlig ställning för människovärdet. Detta arbete ska vi vara stolta över. Det är fantastiskt viktigt för människor att bli sedda och bekräftade av kyrkan. Kyrkomötet har tidigare beslutat att alla arbetsplatser inom Svenska kyrkan ska sträva efter att utbildas i hbtqi-frågor. Sedan några år tillbaka erbjuds samtliga församlingar att genomgå processmodellen Regnbågsnyckeln för att bättre kunna bemöta kyrkobesökare, församlingsbor och medlemmar som är hbtqi-personer.

Det finns ingen tydlig statistik på hur många i Sverige som identifierar sig som poly eller lever i flersamma relationer, men enligt en amerikansk forskningsartikel från 2016 handlar det om fler än 1 av 5 amerikaner som levit i en etisk icke-monogam relation.²

Bristen på statistik gäller även asexualitet, men enligt 20 år gammal forskning är ca 1 procent av befolkningen asexuell.³

---

¹ Hbtqi, ett paraplybegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck och identiteter och intersexpersoner.

² <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0092623X.2016.1178675>

³ <https://www.ottar.se/den-asexuella-r-relsen-v-xer/>

Svenska kyrkans evangelisk-lutherska teologi bygger på en bibelsyn, gudssyn och människosyn som leder oss att se varje enskild människa ansvarig för sina egna livsbeslut, ”att Gud har utrustat människan med förmågor och givit henne ansvaret att fatta beslut om sitt liv” som det står i biskopsbrevet ”Livets början och livets slut” från 2024.⁴

Svenska kyrkan tar tydlig ställning för hbtqi som begrepp. Trots det upplevs ändå inte alltid Svenska kyrkans hållning som solklar gentemot de som lever utanför den monogama normen, varken för folk inom eller utanför Svenska kyrkan.

Vi har präster som är osäkra på om man kan viga par som är polyamorösa, biskopar som inte är klara över om man får leva polyamoröst om man är präst och domkapitel som problematiserar att välkomna folk till kyrkan om man har flera relationer.

Detta riskerar att påverka vår trovärdighet och handlar om diakonal hållning och pastoral omsorg.

Ett uttalande från kyrkomötet om polyamori och asexualitet ger en tydlighet i att Svenska kyrkan ställer sig bakom hela hbtqi-paraplyet.

Likaså gäller alla delar i hbtqi-begreppet. Svenska kyrkan tar ställning för begreppet i sin helhet men om man bryter ner det i de olika begrepp som ingår är det inte alltid lika tydligt.

Hbtqi-paraplyet innehåller förutom polyamori och asexualitet flera andra identiteter och sexualiteter. Många har inte blivit teologiskt bearbetade.

En teologisk bearbetning av hela hbtqi-begreppet skulle också bidra till Svenska kyrkans tydlighet.

Malmö den 10 juli 2024

Linda Sjöo (ViSK)

Ann-Charlotte Miller (ViSK)

---

⁴ https://www.svenskakyrkan.se/filer/1374643/SK23151_Biskopsbrev_livets-början-och-livets-slut_tillg.pdf.

Kyrkomötet
Motion 2024:18
av Berth Löndahl m.fl.

En liten bok om Den Stora Boken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att inför 500-årsjubileet av den första svenska bibelöversättningen utge En liten bok om Den Stora Boken, att utdelas till svenska hushåll.

Motivering

Snart är det 2026. Och för femhundra år sedan 1526 utkom den första samlade svenska översättningen av Nya Testamentet som i huvudsak översattes av Laurentius Andreæ och Olaus Petri. Det finns således anledning att fira, inte bara med sedvanlig ståt och prakt i Uppsala domkyrka utan i varje hus och hem.

NT 1526, Gustav Vasas bibel, kom att med tiden förändra svenska språket och bilda en övergång från fornsvenska till nysvenska. Bibeln på folkspråket är bara ett exempel på hur djupt kyrkan och den kristna tron har påverkat svensk, europeisk och västerlandets kultur. Bibeln kom att läsas i vida kretsar och blev en brygga från allmogens analfabetism till att gemene kvinna och man blev läskunniga.

Så låt oss fira. Svenska bibelsällskapet kommer med en ny översättning av Nya testamentet till jubileumsåret 2026, en betydelsefull händelse. Men NT 1526 var av ännu större betydelse. Ingen annan bok har så präglat kyrkan i Sverige, den svenska kulturen och det svenska språket som NT 1526.

De förändringar som NT 1526 kom att medföra i folkdjupet väcker frågan: Hur när vi folkdjupet 2026? En möjlighet skulle kunna vara att ge ut En liten bok om Den Stora boken för att via de lokala församlingarna delas ut till hela svenska folket. En sådan bok om bibeln kan förslagsvis innehålla utdrag ur den nya översättningen, NT 2026. Kanske hela Matteusevangeliet? Något kapitel ur Första Johannesbrevet? Några kärnfulla citat som håller att leva för och dö på? Utdragen skulle kunna kompletteras med några personliga vittnesbörd likt dem som fanns i Befrielsen – Stora boken om kristen tro (1993) och med god, inbjudande och frimodig teologisk reflektion.

1993 utkom inte bara Stora boken om kristen tro utan också Lilla boken om kristen tro, en bok till minne av Uppsala möte 1593, då markerande kyrkan i Sverige som en luthersk kyrka. Med En liten bok om Den stora Boken kan det ekumeniska perspektivet i stället vara tydligt.

Lilla boken om kristen tro delades 1993 ut till de flesta hemmen i Sverige. Det var medarbetare och gudstjänstfirare som stod i dörrarna till hem efter hem och överlämnade boken – ett tecken till församlingsborna som då också fick ett ansikte på någon

Mot 2024:18

som var medvetet kristen. Kanhända finns det i dag en längtan efter det autentiska? En bok, ett ansikte och en hand som räcker boken till en medmänniska?

Det finns en hunger efter en kyrka som talar om det som ingen annan talar om – om Gud, om nåd, mening, ansvar, skuld och försoning, om Guds okuvliga kärlek bevisad i Guds Son Jesus Kristus. Därför är En liten bok om Den stora Boken viktig. Vi lever i en orolig tid. Låt oss tala ge hopp och tro genom En Liten bok om Den Stora boken som räcks från hand till hand, från människa till människa. Som ett tecken och en påminnelse: Här börjar glädjebudet om Jesus Kristus, Guds son (Mark. 1:1).

Malmö den 10 juli 2024

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Elisabeth Sandlund (FK)

Kyrkomötet
Motion 2024:19
av Berth Löndahl m.fl.

Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets första punkt

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att den första punkten i kyrkostyrelsens förslag till uttalande i den tematiska skrivelsen ska lyda:

Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet utgör en väsentlig del av kyrkans sändning till världen (mission) för skapelsens helande. Hennes närvaro i det offentliga rummet syftar främst till att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.

Motivering

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut i skrivelsen om Kyrkan i det offentliga rummet (KsSkr 2024:6) är i huvudsak bra och har aktualitet i dagens situation. Dock ger den i de sex punkter som föreslås som uttalande en helt inomvärldslig syn på kyrkans uppdrag. Kyrkoordningen är här tydligare om Svenska kyrkans uppdrag – ett uppdrag som självklart även måste få genomslag i hennes närvaro i ”det offentliga rummet”.

I första avdelningens inledning i kyrkoordningen heter det: ”Kyrkans centrum och livskälla är Jesus Kristus och evangeliet om honom. Evangeliet leder människan till gemenskap med Gud, som är hennes ursprung och mål.” Och i inledningen till andra avdelningen står det: ”Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.”

I de sex punkter till förslag till uttalande från kyrkomötet nämns ingenting av detta yttersta syfte med att vara kyrka och församling i det offentliga rummet. Visserligen nämns det på andra håll i skrivelsen men rimligen bör det finnas med i själva uttalandet. Kyrkans uppdrag i det offentliga rummet kan inte vara annat än syftet med församlingens grundläggande uppgift – ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro ...”.

Jag menar därför att uttalandet måste vara tydligare vad gäller den första punkten som ligger till grund för övriga fem och föreslår därför följande lydelse:

Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet utgör en väsentlig del av kyrkans sändning till världen (mission) för skapelsens helande. Hennes närvaro i det offentliga rummet syftar främst till ”att människor

Mot 2024:19

ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas”.

Malmö den 10 juli 2024

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Håkan Sunnliden (FK)

Elisabet Sandlund (FK)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2024:20
av Berth Löndahl och Elisabeth Sandlund

Jämnare könsfördelning i kyrkans profilutbildningar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att utforma en framtida strategi för att uppnå jämnare könsfördelning i kyrkans profilutbildningar.

Motivering

Av bilaga 8 i kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2024:5, Jämställdheten i Svenska kyrkan, framgår att andelen kvinnor och män i kyrkans profilutbildningar är sådan att 84 procent utgörs av kvinnor och 16 procent av män. Fördelningen mellan könen är givetvis djupt otillfredsställande, varför det är av yttersta vikt att ta fram en strategi för att andelen män ska öka.

Även om jag inte reserverade mig mot skrivelsen så har jag visat på att skrivelsens formulering är alltför återhållsam om de gångna årens utveckling och den otillfredsställande fördelningen av examinerade på profilutbildningarna. Skrivelsen konstaterar att

kvinnor dominerar inom samtliga kyrkliga utbildningar. Om vi jämför perioden 2020–2023 med perioden 2016–2019 så är både det totala antalet och könsfördelningen relativt oförändrad bland utexaminerade diakoner och församlingspedagoger. Vad gäller kyrkomusiker och präster ser vi dock att antalet utexaminerade har ökat i båda grupperna och att män har stått för den största ökningen. I samtliga grupper utexaminerade är andelen kvinnor fortsatt hög. Det är viktigt att ytterligare arbeta vidare med denna fråga i rekryteringsarbetet. (s. 22)

Vidare heter det att

vad gäller de kyrkliga utbildningarna ser kyrkostyrelsen positivt på att antalet utexaminerade har ökat. Könsfördelningen bland de utexaminerade, främst inom grupperna präster och kyrkomusiker, har jämnats ut marginellt sedan föregående jämställdhetsskrivelse togs fram. Det är viktigt att fortsätta arbeta för ökad jämställdhet i rekrytering och kompetensförsörjning. (s. 22)

Dessa formuleringar är minst sagt ett understatement i inför det faktum att av 46 utexaminerade diakoner 2023 var 4 män (8,7 procent), av 48 församlingspedagoger var 6 män (12,5 procent), av 7 kyrkomusiker var 2 män (28,6 procent, och av 60 präster var 14 män (23,3 procent). Av totalt 161 examinerade var 26 män – 16,1 procent!

Mot 2024:20

Oavsett de återhållsamma formuleringarna i skrivelsen så är det ett oroväckande och uppseendeväckande problem att färre än en av sex var en man – och att alltså fler än fem av sex var kvinnor. Det finns anledning att misstänka att om fördelningen skulle vara den motsatta så hade problemet uppmärksammats betydligt mer. Utan att ha aktuella siffror jämförbara med andra högskoleutbildningar är det inte ett orimligt antagande att de kyrkliga profikutbildningarna tillhör dem som har minst andel män.

Inför framtida rekrytering till de kyrkliga profikutbildningarna är det därför av största vikt att finna en strategi för en mer jämlik fördelning mellan könen. Och detta är angeläget inte bara för utbildningarnas och de examinerades skull utan för hela Svenska kyrkans gudstjänst- och församlingsliv.

Malmö den 10 juli 2024

Berth Löndahl (FK)

Elisabeth Sandlund (FK)

Kyrkomötet
Motion 2024:21
av Britt Björneke m.fl.

Alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att föra en dialog med regeringen och kriminalvården om att ge Svenska kyrkan tillsammans med andra religiösa samfund möjlighet att på kriminalvårdsanstalter driva alternativa behandlingsformer.

Motivering

Till följd av att den grova brottsligheten under senare år ökat och straffsatserna höjts har antalet intagna på kriminalvårdsanstalterna ökat betydligt. Dubbelbeläggningen medför säkerhetsproblem och det finns små möjligheter för de intagna att få hjälp med att starta en förändringsprocess. Risken är stor att fängelsestraffet endast blir en förvaring och att de intagna återfaller i brott när de frigges.

Visserligen erbjuds andlig vård på anstalterna under Sveriges kristna råds ledning. Det rör sig då mestadels om personliga samtal och gudstjänster, som i och för sig kan bli början på en avgörande förändring för individen (Martin Holmgren, generaldirektör Kriminalvården). Mellan åren 2001 och 2018 fanns möjligheter för långtidsdömda att delta i klosterverksamheten på KVA Kumla på långretreater. Det fanns även ett kloster på anstalten i Skänninge där intagna vistades mot slutet av sin anstaltstid. Båda verksamheterna upphörde på grund av platsbrist. Den utvärdering som gjordes på uppdrag av Kriminalvården av klosterverksamheten visade att verksamheten varit mycket positiv och att det fanns en stor besvikelse både bland intagna och anställda över att den upphörde. Häktesprästen Olle Jonasson har föreslagit att SKR skulle kunna inbjudas att ta ansvar för klosterverksamheten (Se DN Debatt 240612) som ett första steg i att civilsamhället erbjuds driva fängelser med alternativa behandlingsformer.

Forskningen visar att en stor del av fängelsedömda återfallit i brott när de frigetts. Många av de intagna har inte förmågan att själva komma ur de nedbrytande sammanhang de levt i. De behöver hjälp att återskapa ett liv genom förlåtelse, försoning och gottgörelse. Svenska kyrkan kan här spela en betydelsefull och avgörande roll i de intagnas rehabilitering genom att tillsammans med andra religiösa samfund ta ett ansvar för alternativa behandlingsformer på våra kriminalvårdsanstalter. Det ligger väl i linje med vad som skrivs om Svenska kyrkans roll i kyrkostyrelsens skrivelse – Kyrkan i det offentliga rummet. Därför bör kyrkomötet ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta initiativ till dialog med berörda instanser och erbjuda ett samarbete.

Mot 2024:21 Huddinge den 10 juli 2024

Britt Björneke (ViSK)

Anders Lundberg (ViSK)

Ann-Charlotte Miller (ViSK)

Monica Johansson (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:22
av Britt Björneke m.fl.

Kyrkans engagemang i avhopperverksamheten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

1. utvärdera de lokala insatser som görs i församlingarna i avhopperverksamheten från kriminella nätverk,
2. anta en nationell strategi för Svenska kyrkans deltagande i avhopperverksamhet från kriminella nätverk.

Motivering

Vi har vid två tidigare kyrkomöten väckt motioner om att Svenska kyrkan dels ska anta en nationell strategi för deltagande i avhopperverksamhet från kriminella miljöer och i försoningsarbetet, dels utreda vilken roll Svenska kyrkan kan och bör ha i fråga om gäng och exit-processer (motion 2022:41 och 2023:7). Motionerna har avslagits på den grunden att mycket görs och att Svenska kyrkan finns med i flera samarbeten med tonvikt på förebyggande åtgärder. I samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:7 som låg till grund för kyrkomötets beslut 2023 sägs att även om motionen avslås ska frågan tas upp i tematiskt kyrkomöte 2024. Det är orsaken till att vi på nytt väcker en motion i frågan.

Sedan kyrkomötet behandlat motionerna har tyvärr gängkriminaliteten ytterligare eskalerat. De åtgärder som statsmakterna främst koncentrerat sig på har varit strängare straff och möjligheter att bekämpa brottsligheten genom utökade möjligheter för polisen till hemliga tvångsmedel och visitationer av medborgarna. Tyvärr har detta ännu inte gett resultat och nyrekryteringen till gängen har fortsatt i allt yngre åldrar. Från statsmakternas sida har åtgärder vidtagits för att stärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare. Det är tydligt att det behövs en central ledning i detta arbete och att civilsamhället behöver involveras. Mot bakgrund av detta och då även målen för skjutningarna utvidgats till anhöriga och utan hänsyn till att människor utanför gängen drabbas, menar vi att man även i Svenska kyrkan måste ta ett centralt ansvar för utvecklingen av de lokala insatser som görs i församlingarna i avhopperverksamheten.

Vi är övertygade om att Svenska kyrkans engagemang i avhopperverksamheten kan vara avgörande för att få unga vilsna personer som tillhör de kriminella nätverken att hitta vägar ut ur kriminaliteten. I kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 om det tematiska kyrkomötet 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet – sägs att kyrkan kan bli en plats för ömsesidighet, helande, förlåtelse och försoning och solidaritet (s. 19). Detta bör även gälla dem som vill komma ifrån de kriminella gängen. För att engagemanget i avhopperverksamheten ska bli verkningsfullt och kunna bedrivas under säkra former

Mot 2024:22 behövs dock en nationell samordning med utgångspunkt i utvärderingen av de insatser som gjorts i församlingarna.

Huddinge den 10 juli 2024

Britt Björneke (ViSK)

Anders Lundberg (ViSK)

Britt Fält (ViSK)

Ann-Charlotte Miller (ViSK)

Monica Johansson (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:23
av Britt Björneke m.fl.

Kyrkans engagemang i fredsfrågor

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

- upprätta och fördjupa samarbete med Kristna Fredsrörelsen för att öka kunskapen om fred och ickevåld i hela Svenska kyrkans organisation,
- tillse att en rikskollekt tas upp till Kristna Fredsrörelsen,
- inleda ett samarbete med ledande icke vålds- och fredsforskare.

Motivering

Vi lever i tider av krig i vår omvärld, med ett spänt geopolitiskt läge och med höjd beredskap. Därtill lever vi i ett samhälle där krig och våld reproduceras och normaliseras, och där unga människor i allt större utsträckning kallas in att utbildas för väpnad strid. Svenska kyrkan och försvaret stärker samarbetet samtidigt som Sverige inträder i Nato. Vi får höra av politiker och militärer att vi ska vänja oss vid krig och vänja oss av med fred.

Kyrkan har ett ansvar att föra fram det kristna fredsbudskapet. Det är i dagsläget främst genom Act Svenska kyrkan som fredsarbetet praktiseras genom att samverka med lokala krafter för hållbar fred i flera olika konfliktområden.

Vi menar att Svenska kyrkan även i Sverige bör arbeta fredsbevarande och ta tydlig ställning mot militariseringen. Krig ger inte varaktig fred och våld föder ofta våld. Det behövs utbildning om våldets mekanismer och om vilka metoder som kan användas i form av icke-våld för att ”skapa fred med fredliga medel”, inte minst bland ungdomar.

För att förtydliga kyrkans ställningstagande och arbete för fred, menar vi att Svenska kyrkan bör ha ett närmare samarbete med Kristna Fredsrörelsen som bildades 1919. Den drevs av människor med övertygelsen att det är oförenligt med kristen tro att bära vapen och att delta i krig. Ett ökat samarbete med Kristna Fredsrörelsen kan exempelvis handla om att i stift och församlingar öka kunskapen om ickevåldsmetoder, både nationellt och internationellt.

Att bredda och fördjupa fredsarbetet i Svenska kyrkan skulle ge oss möjlighet till fördjupad insikt om en av grunderna i evangeliet, till utökad samverkan med alla de krafter, lokalt, nationellt och internationellt som verkar för icke-våld, nedrustning och fred och med freds- och konfliktforskare världen över.

Stockholm den 17 juli 2024

Britt Björneke (ViSK)

Anne Sörman (ViSK)

Marie Buhr (ViSK)

Monica Johansson (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:24
av Sara Waldenfors och Jesper Eneroth

Brudöverlämning vid vigsel

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer som främjar jämställdhet vid vigslar och får bort bruket av brudöverlämning vid vigslar i Svenska kyrkans ordning.

Motivering

I kyrkostyrelsens skrivelse 2024:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan, står det:

Allt arbete som den nationella nivån bedriver ska ha en sådan inriktning att jämställdheten mellan kvinnor och män främjas.

Kulturella och religiösa normer har historiskt haft och har fortsatt inflytande i frågor som rör jämställdhet, vilket berör många religiösa samfund ... det (gör det) än viktigare för Svenska kyrkan att bedriva ett gediget arbete i frågorna som en del av vårt uppdrag och med grund i vår teologi.

Vi anser att praktiserandet av brudöverlämning inte är förenligt med kyrkostyrelsens skrivelse 2024:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan.

I vapenhuset till otaliga kyrkorum sitter den uppe – affischen från Act som uppmanar till att bryta en tradition. Flickan på bilden är till hälften Lucia till hälften barnbrud. Svenska kyrkans internationella arbete verkar för att stärka flickor och kvinnors rätt till att inte giftas bort och rätt till självbestämmande över sina egna liv. Svenska kyrkan har tagit ställning för en äktenskapssyn som välsignar äktenskapets förbund av kärlek, jämlikhet och respekt – oavsett könstillhörighet.

Men det som vi motarbetar i vårt internationella arbete tillåter vi gestaltas liturgiskt i det öppna kyrkorummet. Det senaste decenniet har praktiken med brudöverlämning vid vigsel blivit allt mer förekommande. Oftast är det fadern som leder en kvinna till altaret där hennes blivande man väntar i koret. Svenska kyrkan tar tydligt ställning för kvinnors och flickors rättigheter, men överlåter till den enskilda prästen att ta ställning till att liturgiskt förhålla sig till brudöverlämningens symbolik av kvinnan som omyndig och fadern som garant för hennes oskuld.

En del präster är öppna för att brudparet själva får välja när brudöverlämning är ett önskemål eller när paret har en annan nationell eller kyrklig tradition. När vigselpar insisterar på brudöverlämning vittnar andra präster om obehag inför att, mot sitt samvete, förväntas liturgiskt gestalta ett bortgifte. För brudöverlämning återspeglar

inte vår människosyn. Den gestaltar inte vår äktenskapssyn. Den är inte en del vår svenskkyrkliga tradition.

I liturgin är man som präst vanligtvis buren av gemensamma ställningstaganden och handbokens ordning, men ifråga om brudöverlämning är den präst som inte är positiv till brudöverlämning utlämnad till att lirka, kompromissa och i slutändan göra våld på sin egen övertygelse. Svenska kyrkan riskerar att uppfattas som otydlig. Är vigselgudstjänsten en gudstjänst i kyrkans ordning där liturgin är av faktisk betydelse eller är vigseln en beställd privat angelägenhet? Svenska kyrkan riskerar att uppfattas som orättvis när olika vigselpar antingen nekas eller tillåts genomföra en brudöverlämning i koret, beroende på tjänstgörande prästs inställning.

Frågan kan ses som en privatsak i en föränderlig tid, men vi menar att hur vi gestaltar vigselgudstjänstens liturgi är relevant i fråga om våra teologiska bärande bjälkar av människosyn, äktenskapssyn och Guds bild. Det är inte rimligt att i koret välsigna brudöverlämningens symbolik av bortgifte av kvinnan som en omyndig ägodel. I äktenskapet träder vi in som jämlika älskande – tillsammans går vi i både livet och i altargången.

Hovås den 17 juli 2024

Sara Waldenfors (S)

Jesper Eneroth (S)

Kyrkomötet
Motion 2024:25
av Leif Nordlander m.fl.

Guds mission i det offentliga rummet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

1. avsätta medel för en tjänst i samarbete med Sveriges kristna råd för att under fem år utveckla missionsarbetet i nya sammanhang där vi möts i det offentliga rummet,
2. avsätta erforderliga medel för kostnader för material och studieresor.

Motivering

Detta kyrkomöte har som fokus ”Kyrkan i det offentliga rummet.” Varje församling och varje kristen har ett uppdrag att leva evangeliet mitt i vardagen på sitt arbete, i förskola och skola, på äldreboendet och vårdinrättningar samt i mötet med människor i vår närhet. Där handlar det inte primärt om att ”stå på en sockerlåda och predika” utan genom sitt liv visa på ett kristet förhållningssätt i vardagen, W.W.J.D. What would Jesus do? Varje dag möter vi människor i vardagen som har tappat mål och mening i tillvaron eller är på väg att förlora det. Det kan bero på olika orsaker: sorg, mental ohälsa, förlorat jobb, familjetrassel eller bara helt enkelt man ser inte meningen med livet, vilket är nog så allvarligt. Evangeliet om Jesus Kristus erbjuder ett helt sammanhang där vi får dela gemenskap och tro för att finna mål, och mening.

Vi har flera exempel på material som använts och används i våra församlingar men inget som knyter direkt an till det offentliga rummet. I Church of England finns ”Fresh Expressions of Church” som ett tydligt och målmedvetet arbete. Man inspireras till nya mötesplatser där man får vara ett uttryck för evangeliet i Guds mission i vår närhet. Hur kan vi finna nya verktyg i en ny tid för att på ett personligt och tydligt sätt visa på Jesus Kristus som möjligheten till ett förvandlat liv i Sverige? Vi föreslår att genom Sveriges kristna råd finna vägar och till dem avsätta pengar för att på ekumeniska bas och med olika traditioner representerade utveckla ett program för ”Kyrka i det offentliga rummet – Hur hittar du till en relation med Jesus Kristus?” Svenska kyrkan finansierar en tjänst under fem år för att utveckla detta i samarbete med Sveriges kristna råd. Det bör också avsättas medel för arbetsmaterial och studieresor. Att vara en del av Guds mission är kyrkans kallelse i vår närhet och ute i världen. Utvecklingsarbetet kan ske i samarbete med de teologiska fakulteterna, Svenska kyrkans forskningsavdelning, Evangeliska fosterlandsstiftelsen (EFS) och ske på ekumenisk grund. Det är viktigt att ta del av internationell kunskap på området. Våra systerkyrkor arbetar ofta kreativt och tydligt i mission.

Mot 2024:25 Falköping den 18 juli 2024

Leif Nordlander (FK)

Berth Löndahl (FK)

Håkan Sunnliden (FK)

Elisabeth Sandlund (FK)

Kyrkomötet
Motion 2024:26
av Leif Nordlander m.fl.

Finansiering av kyrknätet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att nationell nivå ska stå för avgiften för kyrknätet under en period av fem år så att församlingar som inte ingår i pastorat och pastorat kan anpassa sina kostnader.

Motivering

I förslaget till de förändrade it-kostnaderna fanns en beräkning att kostnaden skulle ligga mellan 600–1 000 kronor. Det blev sedan 1 000 kronor. Till detta kommer att alla så kallade tunna klienter skall bytas ut till bärbara eller fasta datorer. Bara för några år sedan föreslogs att alla datorer skulle bytas ut mot tunna klienter. Många följde rådet som nu förändras i ett slag. Alla tunna klienter ska bort. Vad kostnaden för detta innebär hos pastorat och församlingar som inte är pastorat har inte utretts grundligt. För ett stort och ekonomiskt starkt pastorat eller stor församling som inte är pastorat kanske kostnaden i beslutet från kyrkostyrelsen kan bäras, men värre är det för de små landsbygdspastoraten som ändå är en majoritet i vår kyrka. Vi har en stor medvetenhet i Svenska kyrkan om fördelarna med it och har också breddat kunskapen under åren. Cyberattacken som drabbade oss i slutet av förra året hade kännbar påverkan ute i landet. Att vi behöver höja säkerheten är otvetydigt, men när det gäller ekonomin kring detta menar jag att kyrkostyrelsen gått för snabbt fram. Idag betalar vi omkring 450 kronor per användare och månad. En höjning av detta med 200 kronor kan anses rimlig men inte en mer än dubbelt så hög kostnad i ett slag. Därför föreslår vi att man delar kostnaden så att mjukvarudelen på 650 kronor får användarna stå för medan nationell nivå får stå för 350 kronor under en period av 5 år som motsvarar kostanden för kyrknätet. Många landsbygdspastorat har deltidsanställda och det bär utredas hur avgiften för mjukvara kan differentieras.

Falköping den 18 juli 2024

Leif Nordlander (FK)

Bengt Kjellgren (BA)

Elisabeth Sandlund (FK)

Bertil Olsson (KR)

Suzanne Fredborg (BA)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2024:27
av Leif Nordlander m.fl.

Återinrätta kyrkobyggnadsbidrag

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

- återinrätta ett kyrkobyggnadsbidrag som pastorat och församlingar som inte ingår i ett pastorat kan söka för att anpassa kyrkobyggnader,
- varje år avsätta 100 miljoner kronor för ändamålet.

Motivering

Idag finns Kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) och Kyrkounderhållsbidrag (KUB) att söka för pastorat och församlingar som inte är pastorat vid renoveringar och nödvändiga underhåll i Svenska kyrkans kyrkobyggnader. Regelverket för båda bidragsformerna i KAE och KUB är i stort sett identiska. Det hindrar oss från att på ett lämpligt sätt utveckla våra kyrkobyggnader främst. På många håll har man gamla skolor och prästgårdar som gjorts till församlingshem och antalet sådana är många men inte utnyttjade på ett hållbart sätt. Våra kyrkor har en annan status och är oftast belägna på en kyrkogård varför det finns uppenbara svårigheter att överge dem. Vi kan med relativt enkla medel och med antikvarisk rådgivning på ett pietetsfullt sätt utveckla ett kyrkorum genom att inrätta lokaler under en läktare eller i korsarmar i kyrkan för verksamhet och administration och på så sätt minska antalet byggnader men utnyttja de vi har och som är mest centrala – kyrkorna – på ett modernt och anpassat sätt. I verksamheten blir det dessutom en bonus att man kan ha andakter i kyrkorummet. Kanske kan man på ett enkelt sätt regelbundet ha morgon- och aftonbön samt vardagsmessa när kyrkan ändå är uppvärmd då det finns andra lokaler inom dess väggar. Vi föreslår därför med denna motion att det på nytt inrättas ett kyrkobyggnadsbidrag (KBB) som kan ansökas för omstruktureringar och ombyggnad av kyrkor. Det finns ett antal lyckade exempel runt om i landet, som utvecklades innan regelverket ändrades och det blev KUB. Det har blivit ett uppsving för verksamheten och gudstjänstlivet där gemenskapen kan fortsätta efter gudstjänstens slut i närliggande rum. En lämplig siffra att börja med är kanske att matcha KUB och avsätta 100 miljoner kronor per år för utveckling av kyrkorum genom kyrkobyggnadsbidrag (KBB).

Falköping den 18 juli 2024

Leif Nordlander (FK)

Bengt Kjellgren (BA)

Elisabeth Sandlund (FK)

Bertil Olsson (KR)

Suzanne Fredborg (BA)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2024:28
av Lennart Matikainen

Kyrkan tar ställning mot otryggheten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uttala följande:

1. Svenska kyrkan erkänner den otrygghet och kriminalitet som även experter påtalar som ett pågående inbördeskrig,
2. orsakerna till att klaner och gängkriminella kunnat expandera utan att detta än så länge stoppats beror på en totalt havererad/obefintlig migrationspolitik,
3. Svenska kyrkan står upp för vårt lands rättighet att skydda och försvara vår egen befolkning från det politiker tillåtits förgifta samhället med.

Motivering

Genom åren och speciellt med det som kallades flyktingkris 2015 har ledande politiker öppnat gränser och fört fram budskap om ”inga murar” och ”öppna hjärtan” och därmed tillåtit Sverige ligger i toppen i Europa vad gäller skjutningar, våldtäkter, rån, mord och bedrägerier. Statistik säger allt:

- ◆ Polisen erkänner att det finns ca 62 000 personer knutna till gängkriminalitet.
- ◆ Sverige har länge varit ledande i Norden/Europa vad gäller bombdåd per capita.
- ◆ Sverige har länge legat i topp vad gäller våldtäkter per capita globalt.
- ◆ Sverige har mångdubbelt fler skjutningar som även drabbar oskyldiga, än våra grannländer och EU totalt.
- ◆ Narkotikan som bland andra Morgan Johansson 2002 påstod skulle försvinna, har expanderat där Sverige idag är ett centralt land vad gäller import, export och försäljning.
- ◆ Otal med främst äldre luras på enorma belopp av bedragare, samt utsätts för våld och våldtäkter på äldreboenden.
- ◆ Psykisk ohälsa ligger på höga nivåer på grund av den rädsla som tillåtits växa.

När ska kyrkan se elefanten i vardagsrummet?

All verkan har en orsak. Än så länge har samhället vägrat att erkänna vilka som är överrepresenterade i brotten. Den bortgångne polischefen Mats Löfving satte ord på antal klaner och att deras syfte är att vara kriminella och uppfostra sina barn i kriminalitet. Många svenska unga tvingas in och utnyttjas bland gängen. I svenska fängelser är runt 30 procent utan svenskt medborgarskap, samt en huvuddel bortom dessa första eller andra generationens invandrare. 2021 angav Aftonbladet BRÅ:s undersökning om övertal av invandrarrelaterade utförda brott. Detta var första gången sedan 2005

Mot 2024:28

en sådan undersökning skedde och trenden har inte minskat. Tvärtom. (Brå-rapport om personer med invandrarbakgrund och brott, [aftonbladet.se](https://www.aftonbladet.se))

Svenska kyrkan ska kunna vara en förebild i att tala sanning. ”Sanningen skola göra oss alla fria”, är det nämnt i Bibeln. Att gå före och leva som man lär ut, vore en stor möjlighet för svenska kyrkan när landet befinner sig i kris och krig.

Vi yrkar därför att kyrkan ska uttala sig öppet med krav på trygghet och erkännanden både av orsak och verkan till varför Sverige gått från trygghet till de kriminellas paradiset.

Stockholm den 22 juli 2024

Lennart Matikainen (AfS)

Kyrkomötet
Motion 2024:29
av Lennart Matikainen

Kyrkans hållning till islam

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att i den offentliga debatten ta avstånd från de delar av islam som är inkompatibla med demokrati, jämställdhet och sexuella minoriteters rättigheter.

Motivering

Kunskap är makt och dagens hyllande och naiva inbjudan orsakar oro bland svenskar. Enligt opinion anser 60 procent av svenska folket att islam inte hör hemma i Sverige.

I Almedalen i år stod Ärkebiskopen Martin Modèus och uttalade bland annat: ”Böneuppdrag berikar Sverige”, där han utvecklade att böneutrop har en plats och att det bidrar till rikedom i Sverige.

Att anpassning helt utan kunskap sker, råder det ingen tvekan om. Likt Iran 1979 finns villiga krafter som bjuder in och tror det kan bli en samverkan. Nämn ett land där islam är styrande, där andra trossatser är välkomna.

Det islamska böneutropet ”Adhan” syftar inte enbart till att påminna människor att be, utan dessutom till att proklamera islam över en stad. Det framgår bland annat i *Umdat Al-Akham* som är en av de viktigaste böckerna för islamsk juridik.

Boken nämner att böneutropet kan liknas vid den muslimska flaggan och ska visa att folket i staden är muslimer. Böneutropet inleds med att proklamera ”allaho akbar”, för att hävda att Allah är den störste och att allt och alla, utom Allah i islam, ska böja sig. Detta följs sedan av att det finns ingen Gud utom Allah och Muhammed är hans sändebud. Detta gör att det finns en avgörande skillnad mellan muslimska böneutrop och de kyrkoklockor som är ett uttryck för vårt kulturarv och en tusenårig kristen historia i Sverige.

Naomi Abramowicz sätter ord på detta i GP 2024-07-16: ”Islam utmanar det sekulära Sverige. De flesta muslimska invandrare kommer från länder där samhället anpassas efter religionen, inte religionen efter samhället.” (Islam utmanar det sekulära Sverige, Göteborgs-Posten, gp.se)

Människor anger ofta att de inte upplever att kyrkan längre är till för dem. Röster upplever att evangeliet fallit i skymundan och att kyrkan naivt vänt sig bort från sina egna ”barn” för att mer ägna tid åt andra krafter. Islam har välkomnats med öppna armar, där även kyrkor säljs och formas om till moskéer. Som en påminnelse kan nämnas att Eva Brunne, biskop i Stockholm, har angett i intervju med Sveriges Radio att hon har mer gemensamt med muslimer än ”högerkristna”. De som värnar om

Mot 2024:29

Svenska kyrkan som en samlingsplats för den kristna tron, attackeras ständigt av vilsna röster.

Vi önskar att kyrkan ska förklara hur islam arbetar för jämställdhet och kvinnans frihet. Finns det något intresse för kyrkan att erkänna den farliga frihetskamp kvinnor för i Iran? Finns det inom kyrkan en förståelse hur sexuella minoriteter knappast är inbjudna inom islam? Har kyrkan kunskap om att islam anger klart i Koranen att vi utanför religionen är otrogna och därmed mindre värda?

Kyrkan bör fokusera mer på att stötta kristenheten i mellanöstern än andra religioner i Sverige.

Stockholm den 22 juli 2024

Lennart Matikainen (AfS)

Kyrkomötet
Motion 2024:30
av Sten Janson m.fl.

Intäkter från krematoriernas återvunna metaller

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

1. initiera en kontakt med regering och berört departement, Socialdepartementet, med förslaget att riksdagen ändrar begravningslagen (1990:1144) 5 kap. 6 § så att ersättningen från återvinning av metaller i samband med kremation tillförs huvudmännen för begravningsverksamheten,
2. verka för att en viss del av dessa intäkter destineras till projekt med ändamål att smycka och försköna våra kyrkogårdar som en del av det offentliga rummet, med särskilt syfte att skapa miljöer utifrån ett barnperspektiv och barns existentiella frågor om liv och död.

Motivering

Årets kyrkomöte har som tema Kyrkan i det offentliga rummet. Svenska kyrkan ansvarar för begravningsverksamheten i landet förutom i Stockholms stad och Tranås och våra kyrkogårdar och begravningsplatser är en viktig del av det offentliga rummet. Kyrkogårdarna är öppna för alla, en plats för stillhet inför dem som gått före, en plats där kultur och natur möts. Ceremonier och andakter på våra kyrkogårdar runt Allhelgonahelgen lockar fler besökare än jul- eller påskgudstjänster. Våra kyrkogårdar är också gröna oaser, ofta med genomarbetad trädgårdsarkitektur och ofta utsmyckade med konstverk och byggnader av god arkitektur – platser som skall vara rofyllda och inbjudande både för barn och vuxna. Kyrkogårdarna utgör en grön kil in i det offentliga rummet genom att de, från norr till söder, är tillgängliga för alla. Därför finns behov av utökade insatser på våra kyrkogårdar och begravningsplatser med inriktning att skapa pedagogiska och estetiska miljöer där inte minst barnets perspektiv och frågor kring liv och död står i fokus.

Från 2017 gäller att metaller som finns kvar efter kremation skall tas tillvara och säljas för återbruk. (Se lagtext nedan). De intäkter detta har genererat från 2017 uppgår till ca 600 miljoner, 100 miljoner i snitt per år. Intäkterna efter avräkning för kostnader går enligt gällande lag till Allmänna arvsfonden och förvaltas av Kammarkollegiet som en särskild fond. Utdelning beslutas av Arvsfondsdelegationen. Kammarkollegiet är också ansvarig för hanteringen av begravningsavgiften som alla svenska medborgare erlägger oavsett religion.

Riksrevisionen riktar i en granskningsrapport 5 mars 2024 skarp kritik mot Allmänna arvsfonden och utredaren föreslår ytterst en avveckling av fonden och fram till dess en skärpning av rutiner samt uppföljning av hur bidrag fördelats. (RiR 2024:2

Allmänna arvsfonden – pengar som söker mening). Allmänna arvsfonden har större intäkter än kostnader. Därför skapas redan nu ett överskott. Att låta intäkterna från återvunna metaller tillfalla annan än Allmänna arvsfonden skulle inte äventyra arvsfondens bidragsverksamhet.

Vi motionärer menar mot bakgrund av detta att intäkterna från de metaller som Svenska kyrkans personal, liksom kommunal personal i Stockholm och Tranås, har samlat in efter kremering – ca 100 miljoner per år – skall tillföras begravningsavgiften som en intäkt i resultatbudgeten och inte som idag gå till Allmänna arvsfonden. Vidare skall delar av denna intäkt inriktas mot projekt med syfte att skapa miljöer på våra kyrkogårdar och begravningsplatser där inte minst barns och ungas frågor kring liv och död lyfts fram. Omfattningen av dessa projekt samt form och innehåll får utredas vidare.

(Lagtext SFS 2016:560, begravningslagen 5 kap 6 §:

Sådana delar av stoftet som inte har förbränts vid kremeringen ska tillföras askurnan.

Metall som inte har förbränts vid kremeringen ska skiljas från askan efter stoftet och återvinnas. Utsortering får inte göras efter det att askan tillförts askurnan.

Metallerna ska återvinnas genom att metallerna upparbetas till nya produkter, material eller ämnen som inte ska användas som bränsle eller fyllnadsmaterial.

Innehavaren av krematoriet ska tillföra Allmänna arvsfonden ersättning från återvinningen efter att innehavarens kostnader för återvinningen dragits av. Om kostnaderna för återvinningen överstiger intäkterna, ska huvudmannen för begravningsverksamheten stå för den kostnaden. Detta utgör en kostnad för begravningsverksamheten.)

Göteborg den 23 juli 2024

Sten Janson (POSK)

Tomas Rosenlundh (ÖKA)

Boel Johansson (POSK)

Barbro Wiskari (POSK)

Marie Wojidkow (POSK)

Bengt Kjellgren (BA)

Karin Janfalk (ÖKA)

Birgitta Axelsson Edström (ÖKA)

Elisabeth Lanner (ÖKA)

Helena Inghammar (ÖKA)

Anders Brunnstedt (POSK)

Manilla Nordanstig (POSK)

Gunilla Gjöthlén (ÖKA)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Lars Jakobsson (POSK)

Knapp Anna Eriksson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:31
av Carin Åblad Lundström

Digital säkerhetsutbildning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att låta producera en digital säkerhetsutbildning för alla anställda, förtroendevalda och volontärer i Svenska kyrkan.

Motivering

Säkerheten i offentliga miljöer, dit kyrkor och församlingar räknas, behöver stärkas mot bakgrunden av att det pågår krig i Sveriges närhet samt mot bakgrund av att hot från extremister och terrorister ökar. Våldshandlingar, som till exempel terrorism, innebär stora konsekvenser för dem som drabbas.

Sedan 2015 är det vanligare med attentat riktade mot offentliga miljöer, med varierad dödlighet som konsekvens. Ur brottslingarnas perspektiv kan mål som har högt symboliskt värde ge stor massmedial uppmärksamhet. De vapen som används kan vara alltifrån sprängladdningar, skjutvapen och hugg- och stickvapen till CBRN, drönare, anlagda bränder samt fordon som användas som vapen. De så kallade ”enkla målen”, de offentliga miljöerna, är lätta att nå, de är ofta utan offentligt skydd, de bedriver öppna verksamheter och är tillgängliga för allmänheten att besöka.

Verksamheter i offentliga miljöer som Svenska kyrkan bedriver är dock svåra att skydda utan att hamna i interna såväl som externa målkonflikter med viktiga samhällsvärden.

Attentatpersonernas val av mål är dock kopplat till i vilken grad de kalkylerar att attentat och våldshandlingar kan lyckas och därför är det av vikt att Svenska kyrkan minskar chansen för att attentat och våldshandlingar ”lyckas”.

Svenska kyrkan bör därför tillsammans med till exempel MSB utforma en digital utbildning som vänder sig till och rustar alla anställda, förtroendevalda, volontärer och andra aktörer som tjänstgör i Svenska kyrkans lokaler och platser. Utbildningen skall vara obligatorisk. (Jämför utbildning för brand och hjärt- och lungräddning.) Utbildningen skall både beakta hur säkerheten kan stärkas i Svenska kyrkan och lyfta fram de målkonflikter som kan finnas mellan skydd och öppenhet.

Syftet med utbildningen är att alla som finns i våra verksamheter både skall vara säkra och få känna sig säkra och även under svåra och våldsutsatta situationer kunna bidra med omsorgsfullt bemötande.

Uppsala den 23 juli 2024

Carin Åblad Lundström (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2024:32
av Anders Lundberg m.fl.

Riktlinjer för församlingsdiakoni

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för Svenska kyrkans diakonala arbete.

Motivering

Kyrkomötet biföll 2021 motionen 2021:21 Diakonins kunskap av Anna-Karin Hammar och Elisabeth Rydström. Kyrkokansliet fick i uppdrag att utreda hur Svenska kyrkan mer systematiskt kan ta vara på det diakonala arbetets kunskap om samhällssituation, kristen teologi och diakonala arbetsmetoder. Arbetet har så långt resulterat i tre delrapporter om diakonal kunskap (del 1), om kunskapsinhämtning och spridning (del 2) samt om systemfelsrapportering (del 3). Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:3 uppger att det parallellt med rapporterna pågår ett arbete med att ta fram en extern webbportal för spridning av kunskap inom diakonin. Den 24–25 september 2024 arrangeras vidare en nationell konferens i Uppsala med direkt koppling till motionen: ”Diakonins kunskap – konferens för dig som vill ta diakoni till nästa nivå.” Beredningen av motion 2021:21 slutrapporteras till kyrkomötet 2025.

De nämnda delrapporterna är tydliga med att diakonin står inför stora utmaningar. En utmaning rör den nationella samordningen av diakonala metoder och berör direkt frågor om kvalitet och professionalitet – det är uppenbart att en låg samordning hämmar både kvaliteten och professionaliteten i den diakonala praktiken. Detta problem adresserar kyrkokansliet i och med den föreslagna webbportalen.

Vad som däremot inte nämns i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:3 men som påtalas av delrapport ett och två, är behovet av en nationell strategi för diakonin. Lena Sjöberg betonar i delrapport 1 att det saknas nationella styrdokument för diakoni och att det saknas vägledning från kyrkan i viktiga samhällsfrågor:

Det lokala och kontextuella betonas i biskopsbrev, men det behövs också teologiskt och etiskt väl underbyggda, nationella styrdokument som ger riktning samt övergripande gemensamma mål för det diakonala arbetet.
(sid. 59)

Elisabeth Christiansson Drake och Stig Linde (delrapport 2) betonar likaså i sin problembeskrivning att det saknas gemensamma, nationella riktlinjer för diakonin. Uppgiften att utöva diakoni fastslås visserligen i kyrkoordningen, men gemensamma riktlinjer saknas:

Regelverk och handböcker inom Svenska kyrkan gäller framför allt gudstjänst, kyrkliga handlingar och administration, inte det diakonala uppdraget. Detta ger stor flexibilitet men också uppenbara svagheter. Kompetens och kapacitet är mycket varierande. (sid. 14)

Budskapet i de två nämnda delrapporterna är angeläget. För att diakonin ska klara av att möta behoven i samtiden, och göra så med hög kvalitet och professionalitet, är det nödvändigt att Svenska kyrkan nationellt tydligt signalerar vad diakonin ska vara och vad den ska utföra. Inte minst är detta viktigt i de fall församlingsdiakonin utförs i samverkan med det offentliga i form av ett idéburet offentligt partnerskap (IOP).

Tydliga riktlinjer skulle ge diakoner, präster och förtroendevalda det stöd de behöver för att lyfta diakonin till nästa nivå.

Malmö den 23 juli 2024

Anders Lundberg (ViSK)

Amanda Carlshamre (POSK)

Marie Rydén Davoust (POSK)

Elisabeth Rydström (C)

Lisa Gerenmark (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2024:33
av Anders Roos m.fl.

Ändringar i kyrkoordningen, utlandskyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

- ändra ikraftträdandedatum till den 1 januari 2026 på de förslag till kyrkoordningsändringar som rör utlandskyrkan och som föreslås i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen,
- uppdra till kyrkostyrelsen att fram till ikraftträdandedatum, i samråd med Visby stift och berörda församlingar, genomföra en förankring och implementering av de föreslagna förändringarna,
- uppdra till kyrkostyrelsen att ställa ekonomiska och personella resurser till utlandsförsamlingarnas förfogande så att övergången till ny organisation blir så smidig som möjligt.

Motivering

Utlandskyrkan står, med de föreslagna förändringarna, inför en omvälvande förändring. Förslaget till ändringar i kyrkoordningen har varit föremål för remissbehandling. Ett flertal remissinstanser har varit starkt kritiska till delar av förslaget, däribland främst Visby stift och flera utlandsförsamlingar. Någon större hänsyn till detta har inte tagits i kyrkostyrelsens slutgiltiga förslag. I stället säger kyrkostyrelsen att mycket inte kommer att vara klart vid datum för ikraftträdande och att arbetet med implementeringen kommer att fortsätta. Detta är en otillfredsställande ordning och skapar förvirring inte minst i utlandsförsamlingarna.

Det hittillsvarande förankringsarbetet har inte varit till fyllest utan har i många fall lämnat utlandsförsamlingarna i villrådighet om vilka ordningar som ska gälla. Vilket stöd får man från kyrkokansliet? Hur relaterar man till respektive lands lagstiftning? Kan man ta hjälp av lokala jurister? Vem står för de kostnader som uppstår? Vilka villkor gäller för anställning och de anställda? Hur sker främjande och tillsyn i framtiden? Etcetera.

I samtal med representanter för utlandsförsamlingarna har en förvirrad bild framkommit och olika besked om datum har förekommit. Någon uttryckte att "det jäser av otillfredsställelse i församlingarna".

När man genomför en så pass stor förändring som det nu handlar om gäller det att alla berörda delar i Svenska kyrkan är samspelta, klara besked ges och att alla verkar för sakens bästa så att alla kan säga att "så vill vi ha det och så ska vi arbeta". Det handlar om en gemensam framtid i hela Svenska kyrkan. Just nu är det mesta oklart.

Mot 2024:33

Detta kan påverka såväl stödet till utlandsförsamlingarna, engagemanget för utlandskyrkan, det ideella arbetet som rekrytering till tjänster i framtiden. Dessutom kan förtroendet för kyrkokansli, utlandskyrkan och kyrkostyrelse påverkas negativt

Svenska kyrkan har inte råd med fler förtroendekriser. Det som görs måste vara väl förankrat och göras till något gemensamt.

Upplands Väsby m.fl. orter den 24 juli 2024

Anders Roos (POSK)

Anette Nordgren (-)

Manilla Nordanstig (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:34
av Torbjörn Aronson och Karl-Gunnar Svensson

Förnyad religionsdialog i syfte att motverka antisemitism

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att ta initiativ till en förnyad religionsdialog i Sverige mellan judar och muslimer med anledning av den ökade antisemitismen i samhället.

Motivering

Svenska kyrkan har i ett par decennier på ett särskilt sätt bearbetat relationen kristen tro – judendomen. Ett resultat var dokumentet ”Guds vägar”, senast uppdaterat 2023 med inledning av ärkebiskop Martin Modéus. Modéus understryker det faktum att kyrkan är sprungen ur judendomen. Denna relation handlar om att vi delar en gemensam historia, men den handlar också om nutid. Det innebär ett ansvarstagande med kontinuerligt arbete på flera plan. Svenska kyrkan har dessutom en ambition att verka fredsbyggande i frågor som rör interreligiös dialog och är bland annat engagerad i den globala organisationen Religions for Peace och i Sveriges interreligiösa råd (SIR). Ambitionen att verka fredsbyggande är också tydligt uttryckt i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Kyrkan i det offentliga rummet (sid. 16–17, 19–20) och i Lutherska Världsförbundets studiedokument Kyrkan i det offentliga rummet (andra utgåvan, 2024, sid. 33). Med denna bakgrund är det Svenska kyrkans ansvar att agera mot den våg av antisemitism vi sett i vårt land 2023–2024 i spåren av Hamas attack på Israel den 7 oktober 2023 och Israels svar på denna. Antalet antisemitiska hatbrott ökade i Sverige med 500 procent mellan 7 oktober och 31 december 2023 i jämförelse med året innan enligt Brå. (<https://bra.se/om-bra/nytt-fran-bra/arkiv/press/2024-05-02-kraftig-okning-av-antalet-anmalda-antisemitiska-hatbrott-hosten-2023.html>)

Svenska kyrkans roll i den svenska offentligheten är viktig och i den nuvarande situationen är det hög tid att stå upp för judarnas rätt till liv, tro och närvaro i Sverige. Det kan bland annat ske genom att använda den omfattande erfarenhet och kontaktnät som Svenska kyrkan har i fråga om interreligiös dialog och interreligiösa relationer med både judar och muslimer och ta initiativ till en förnyelse av dialogen med syfte att motverka antisemitiska hatbrott mot den judiska minoriteten i Sverige.

Bunkeflostrand den 25 juli 2024

Torbjörn Aronson (KR)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2024:35
av Jonas Noréus

Vart tar männen vägen?

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

- lyfta problemet med att allt lägre andel män tar del av Svenska kyrkans verksamheter,
- lyfta problemet med att allt lägre andel män söker sig till kyrkans profilyrken.

Motivering

Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka och det är självklart att alla åldrar och kön ska känna sig delaktiga. En tydlig trend är att allt lägre andel män är delaktiga i kyrkans värld, både som anställda och församlingsmedlemmar. Detta märks i såväl anställningar till kyrkans profiltjänster som i verksamhet, där körsång och ungdomsverksamhet kan vara två exempel i den senare kategorin.

I kyrkostyrelsens skrivelse 2024:5 om jämställdheten i Svenska kyrkan åskådliggörs delar av den trend som beskrivs ovan. Den har under en längre tid varit allmänt uppfattad men nu blir den allt tydligare. I skrivelsens statistikunderlag märks det tydligt att könsfördelningen inte är jämställd utan har kraftig slagsida åt kvinnorepresentation. Detta gäller särskilt tjänster inom kyrkans profilyrken och inom förtroendemannaskrådet, främst på lokal nivå. Allra tydligast syns det senare i redovisningen av församlingsrådets sammansättning; ju närmare förtroendevalda finns i församlingsverksamheten, desto mindre jämställt. Jämställdheten i den ideella församlingsverksamheten är däremot inte redovisad kvantitativt/statistiskt, utan mer kvalitativt sammanfattad i skrivelsen.

För att uppnå jämställd kyrka behövs ett strategiskt arbete. Central nivå behöver stötta stifts- och församlingsnivåerna med riktlinjer som utgår från nuläget och har målbilden att Svenska kyrkan ska bli jämställd i både tjänst och ideell verksamhet. Särskilt fokus behöver då finnas på det underskott av pojkar och män som finns i kyrkans olika sammanhang. Grunden för ett sådant strategiskt arbete är också att man erkänner att nuläget i detta avseende är ett problem och adresseras som ett sådant.

Varberg den 25 juli 2024

Jonas Noréus (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:36
av Marcus Romedahl

Kvinnors underrepresentation bland högre organisttjänster

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

1. utreda varför kvinnor är så kraftigt underrepresenterade bland domkyrkoorganisttjänster och andra högre organisttjänster i Svenska kyrkan,
2. återkomma till kyrkomötet med förslag på hur man ska komma till bukt med denna snedfördelning.

Motivering

Idag är 975 kvinnor och 610 män heltidsanställda i Svenska kyrkan med kyrkomusikaliska uppgifter enligt Svenska kyrkans arbetsgivarorganisationens statistik, återgiven i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan. När det gäller organisttjänster, som särskiljer sig från kantorer och övriga musiker, är könsfördelningen i princip helt jämn. De högsta organisttjänsterna i Svenska kyrkan är i regel i någon av stiftens katedraler, de så kallade domkyrkoorganisterna. Förmodligen är ungefär lika många män som kvinnor behöriga att söka en tjänst som domkyrkoorganist, ändå är det skrämmande få kvinnor som tillsatts på denna post.

Sofia Östling med flera från Sveriges kvinnliga organister uppmärksammade Kyrkans tidnings läsare på att enbart fem kvinnliga domkyrkoorganister tillsatts sedan Elfrida Andrée krossade glastaket som första kvinnliga domkyrkoorganist i Göteborgs stift 1867. Detta kan kontrasteras med att ungefär 80 män bland domkyrkoorganisttjänster tillsatts sedan denna tid. ("Man kan lätt förledas att tro att det råder jämställdhet", KT, 25/4 2024).

Det är helt enkelt helt orimligt. Och det går att konstatera att det inte alls råder jämlikhet. Enligt Kulturrådets rapport från 2019 så bevistas 64 procent av deltagartillfällena i musikskolorna av flickor, medan 36 procent av pojkar. Markant fler kvinnliga kyrkomusiker än manliga dito har också examinerats från pastoralteologisk utbildning från Svenska kyrkans utbildningsinstitut under de senaste åren. Mycket tyder på att kvinnor ägnar sig åt musikalisk förkovran i högre utsträckning än vad män gör, så det är omöjligt att begripa varför enbart två av 13 av domkyrkoorganisterna i landets stiftskatedraler besätts av kvinnor.

Att det bara har blivit fem kvinnliga domkyrkoorganister på 157 år en stor skillnad jämfört med biskopsämbetet, där det blivit 13 kvinnliga biskopar sedan Christina Odenberg i Lunds stift krossade det första glastaket 1997. Alltså 27 år.

Mot 2024:36

I kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan är överblicken ytterst begränsad när det gäller just kyrkomusiker, så det finns ett stort behov av kunskapsöversikt. Det behöver tas reda på varför kvinnor varit så kroniskt underrepresenterade bland domkyrkoorganistjänster och andra högre musikaliska befattningar. Vad beror det på? Och hur kan vi komma till bukt med denna snedfördelning? Kyrkostyrelsen bör även komma med förslag på konkreta åtgärder hur denna ojämlikhet kan åtgärdas.

Malmö den 26 juli 2024

Marcus Romedahl (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:37
av Jesper Eneroth och Cecilia Clausen

Valsedlar vid kyrkliga val

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningens 38 kap. 32 och 33 §§.

Motivering

Vid kyrkomötet 2023 fattades beslut om att uppdra till kyrkostyrelsen att inför kyrkovalet 2025 genomföra en samlad distribution av alla via kyrkostyrelsen tryckta valsedlar direkt från tryckeriet till respektive valnämnd, utifrån en motion.

Beslutet hade inte föregåtts av någon utredning och vid organisationsutskottets beredning av motionen föreslogs kyrkomötet att avslå motionen, inte minst mot bakgrund av att det parallellt pågår processer som skulle kunna innebära att valsedlarna ges en helt annan utformning och att det endast kommer att finnas en valsedel per val där samtliga nomineringsgrupper finns med.

Nu har det skett en snabbutredning på kyrkokansliet som landar i de föreslagna ändringarna av kyrkoordningen som återfinns i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt tre.

Hantering av denna fråga är ytterst olycklig. Den snabba hanteringen har inneburit att tillämpning av beslut har behövt påbörjas redan innan beslutet är fattat. Det innebär också en stor osäkerhet eftersom kyrkomötets beslut kommer att fattas mindre än 12 månader innan kyrkovalets genomförande. Beslutet kommer också efter att valnämnder, kyrkoråd och stiftsstyrelser har berett förslag till budget för 2025 för beslut i respektive fullmäktige i november 2024. Normalt brukar justeringar av bestämmelser gällande kyrkovalet beslutas om senast andra året i mandatperioden för att undvika denna typ av situation.

Vi menar, att förutom den snabba hanteringen och det faktum att beslutet kommer mycket sent, har beslutet inneburit att det skett en väsentlig förändring av principerna för kyrkovalets genomförande då ansvaret för deltagande i kyrkovalet nu i mycket stor omfattning flyttas från nomineringsgrupperna till den kyrkliga organisationen inte minst till valnämnder i församlingar och pastorat. I den snabbutredning som skett av kyrkokansliet har det inte närmare utretts om vilka konsekvenser denna överflyttning av ansvar innebär för respektive valnämnd i församlingar och pastorat såväl som de lokalt anställda medarbetarna som kommer att behöva utföra nya arbetsuppgifter och ta ett nytt ansvar och eventuellt också kommer att ställa andra krav om bemanning och närvaro under sommaren 2025.

Det nya ansvaret för distributionen av de valsedlar som beställs av kyrkostyrelsen kommer enligt utredningen att leda till dyrare valsedlar, ett försök att minska denna kostnad för församlingar och pastorat återfinns i förslag till begränsningar av antalet valsedlar som nomineringsgrupperna kan få bidrag för. Kyrkostyrelsen fastställer kostnaden för valsedlarna och de betalas sedan av församlingar och pastorat samt i viss mån av stiftet. Att utan en gedigen utredning, och kännedom om förändringen i god tid, vältra över kostnader på församlingarna och pastoraten är enligt vår mening mycket olyckligt. Vilka kostnader som kommer att uppstå för den nya hanteringen av valsedlarna i respektive valnämnd i församlingar och pastorat är inte utrett och innebär en okänd konsekvens av det beslut som fattats.

Vi menar att en sådan omfattande förändring som detta förslag innebär behöver föregås av en mer omfattande utredning och konsekvensanalys. Vi menar också att eftersom det parallellt pågår ett arbete som kan innebära ett nytt valsystem med gemensamma valsedlar för alla nomineringsgrupper så finns det en risk att denna förändring endast kommer att tillämpas vid ETT kyrkival för att redan vid valet 2029 ha ersatts av ett annat system.

Kungälv den 26 juli 2024

Jesper Eneroth (S)

Cecilia Clausen (S)

Kyrkomötet
Motion 2024:38
av Tomas Jansson och Knapp Anna Eriksson

Ingen procentspärr vid kyrkomötesvalen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att inte anta de föreslagna ändringarna i kyrkoordningens 38 kap. 17, 72, och 73 §§, så som föreslagits i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4, det första avsnittet.

Motivering

Procentspärrar i val är vanligt förekommande i parlamentsval. Syftet är att skapa förutsättningar för stabila regeringar. En regering är tillsatt av en majoritet av parlamentet. Den representerar således inte alla partier utan bara de som ingår i majoritetsunderlaget. Övriga partier utgör opposition. Om det i parlamentet skulle finnas flera partier med endast få mandat, och något eller flera av dessa ingår i ett regeringsunderlag, finns alltid möjligheten att ett sådant parti utnyttjar sin vågmästarroll. Man övergår till oppositionen och faller regeringen för att få gehör för någon hjärtefråga. Enstaka parlamentsledamöter kan få orimligt stort inflytande. Risken skulle vara överhängande för ett instabilt styre av landet. Regeringar skulle komma och gå flera gånger under en mandatperiod. En procentspärr motverkar detta.

Den kyrkliga situationen är annorlunda. Kyrkostyrelsen är inte majoritetstillsatt. I kyrkostyrelsen finns alla nomineringsgrupper representerade som har tillräckligt stort underlag i kyrkomötet. Det finns ingen opposition som skulle kunna utgöra en alternativ kyrkostyrelse. Därför är hela motivationsgrunden för en procentspärr i kyrkomötesvalen icke existerande. Det finns ingen hotande instabilitet i styrandet av kyrkan.

En procentspärr skulle däremot skapa demokratiproblem. Vissa nomineringsgrupper skulle trots väljarstöd spärras från representation i kyrkomötet. De väljare som lagt sin röst på en sådan grupp skulle därmed ha kastat bort sin röst. Denna nackdel finns givetvis även vid parlamentsvalen. Men där vägs den upp av den större fördelen med stabila regeringar. I den kyrkliga demokratin finns inte denna fördel. Procentspärren blir bara ett demokratiskt underskott. Nuvarande valsystem har som målsättning att mandatfördelningen i kyrkomötet blir så rättvist som möjligt ska återspegla valresultatet. Förekomsten av utjämningsmandat syftar till att säkerställa detta. Det finns all anledning att värna detta demokratiideal.

Det har argumenterats att en fördel med en procentspärr är att den möjliggör att alla grupper av egen kraft kan bli representerade i utskotten. Men detta har hittills inte varit något stort problem. Större grupper har varit motiverade att samarbeta med mindre grupper i valteknisk samverkan, för att säkra fler utskottsmandat. På så sätt

Mot 2024:38

brukar mindre grupper erhålla ersättningsplatser i utskotten. Att alla grupper inte finns företrädda i alla utskott är ett litet problem i jämförelse med det allvarliga demokratiska underskott som införandet av en procentspärr skulle medföra.

Det finns också anledning att reflektera över nivån på en procentspärr i de kyrkliga valen. Ju högre siffra på spärren desto värre blir det demokratiska underskottet. Allt fler väljare får sina röster bortsorterade. Därtill skulle mångfalden i kyrkomötet också minska. Vissa av kyrkans medlemsgrupper får inte möjligheten att göra sina röster hörda. En spärr på tre procent är således värre än en spärr på två procent. Det kan åskådliggöras genom resultatet i det senaste kyrkomötesvalet. En treprocentspärr skulle utestänga fyra nomineringsgrupper och två skulle ha varit farligt nära ett utestängande. En tvåprocentspärr däremot skulle utestänga bara tre grupper, med ytterligare en grupp farligt nära utestängandet. Om en procentspärr införs är således tvåprocentspärren att föredra framför kyrkostyrelsens förslag på en treprocentspärr.

Rättvik den 26 juli 2024

Tomas Jansson (POSK)

Knapp Anna Eriksson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:39
av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius

Höj den kyrkoantikvariska ersättningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta upp frågan med regeringen om en höjning och en indexering av den kyrkoantikvariska ersättningen.

Motivering

Den kyrkoantikvariska ersättningen har inte höjts sedan 2009.

Kyrkobyggnader är en stark del av det offentliga rummet. Att inte ersättningarna har höjts innebär stora svårigheter för många församlingar att klara av förvaltning och underhåll av sina kyrkor. I en del församlingar måste dessutom kyrkor hållas stängda.

Staten och riksdagen har ett stort ansvar för Sveriges kulturhistoria. De allra flesta medborgare i Sverige värnar om våra kyrkliga byggnader, även de som inte har en kristen tro. Det är därför stor synd och skam att inte den kyrkoantikvariska ersättningen har höjts sedan 2009. Vi anser därför att detta bör påtalas för riksdagen och att i samband med de samtalen även föra fram frågan om en indexering av ersättningen.

Stockholm den 26 juli 2024

Olov Lindquist (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet

Motion 2024:40

av Irene Oskarsson och Karl-Gunnar Svensson

Utökat stöd till EFS

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att under 2025 utöka stödet till EFS med 3 miljoner kr.

Motivering

Riksdagen fattade 18 juni 2024 beslut om Statens stöd till trossamfund och civilsamhället – enhetliga och rättssäkra villkor Prop. 2023/24:119.

Genom denna nya lag, som träder i kraft 1 januari 2025, får inte EFS längre del av ett statligt stöd eftersom det då endast kommer att ges till trossamfund utanför Svenska kyrkan. Svenska kyrkans stöd från staten regleras genom annan lagstiftning. EFS är en missionsrörelse inom Svenska kyrkan och vill så vara vilket innebär att stödet från staten på 3–4 mkr försvinner. Det är därför upp till Svenska kyrkan att själv reglera de inomkyrkliga föreningar som finns inom Svenska kyrkan. Det gäller främst ekonomiskt stöd. Det innebär att Svenska kyrkan behöver ta över den ekonomiska förlust som EFS gör genom den nya lagen om Stöd till trossamfund och civilsamhället – enhetliga och rättssäkra villkor. EFS har en stor verksamhet i Sverige och alltid inom Svenska kyrkans ramar. De präster som utbildas på Johannelunds teologiska högskola för tjänst i EFS prästvigs av Svenska kyrkans biskopar och kan efter vissa betingelser också kunna söka tjänst i Svenska kyrkans församlingar utan någon ny prästvigning, de räknas redan som präster inom Svenska kyrkan. Det är därför tydligt att EFS är en inomkyrklig del av Svenska kyrkan även om EFS har egen ekonomi liksom församlingar i Svenska kyrkan har egen ekonomi.

Svenska kyrkan ger redan ett årligt bidrag till EFS som 2023 uppgick till 1 746 tkr. Det bidraget vill vi ska fortsätta, men behöver öka med anledning av den ekonomiska förlusten av stöd från staten genom att i samma omfattning ge EFS ekonomiskt stöd. Det handlar alltså om en ökning av stödet med 3 mkr.

Hultrum den 26 juli 2024

Irene Oskarsson (KR)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2024:41
av Boel Johansson m.fl.

Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets andra punkt

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att den andra punkten i kyrkostyrelsens förslag till uttalande i den tematiska skrivelsen ska lyda:

Svenska kyrkan har ett ansvar att verka för ett öppet, inkluderande och rättvist offentligt rum för alla och bidra till det demokratiska samhällets upprätthållande och utveckling. Vi vänder oss därför mot den hätska ton som förekommer i det offentliga rummet med bl.a. hot, hat och förlöjligande av meningsmotståndare och av människor med muslimsk eller judisk tro/kultur.

Motivering

I Lutherska världsförbundets dokument Kyrkan i det offentliga rummet och i bakgrundsmaterialet för årets tematiska kyrkomöte poängteras att det offentliga rummet, inklusive media och sociala media, ska vara en öppen plats för alla. Det offentliga rummet ska vara tryggt för var och en, oavsett till exempel kön, religion och hudfärg. Båda dokumenten beskriver också hur hotfulla sätt att kommunicera och medvetna försök att manipulera och förgifta det offentliga samtalet nu ökar. Detta undergräver tryggheten i det offentliga rummet och på sikt tilltron till det demokratiska samhället.

Denna polarisering karakteriserar i allt högre grad också tonen i Sverige. Den som deltar i det offentliga samtalet i vårt land får ofta räkna med att bli utsatt för förlöjligande, hot, trakasserier och hat, inte minst på sociala medier. Den FN-rapport om religions- och övertygelsefrihet som nämns i bakgrundsmaterialet poängterar att ”politiska krafter polariserar och utnyttjar frågor om religions- och övertygelsefrihet”. Sverige uppmanas i rapporten att ”konfrontera diskriminerande anti-migrant och rasistisk retorik i politik och media då denna skapar rädsla och utanförskap och begränsar deltagande i det offentliga rummet”. (sid. 6)

Svenska kyrkan har en viktig plats i det offentliga rummet. En majoritet av svenskarna har förtroende för Svenska kyrkan och anser att kyrkan bör identifiera och påtala problem, i synnerhet utifrån utsatta människors perspektiv. Låt oss därför ta till oss uppmaningen från FN-rapporten och vara tydliga och konkreta, när det gäller att hävda alla människors rätt till trygg tillgång till utrymme i det offentliga rummet.

Bland de grupper av människor som idag får utstå hot, hat och trakasserier i vårt land är muslimer och judar. Vi har nog alla sett och hört hur alla muslimer kan beskrivas som islamister och kvinnoförtryckare liksom att alla judar kan utmålas som

sionister och understödjare av mördandet av barn i Gaza. Relevant kritik mot några generaliseras osakligt och tas som skäl till att håna, hota, hata och demonisera alla.

Den tid är sedan länge förbi då Svenska kyrkan kunde styra människors beteenden. Däremot kan vi genom att hänvisa till kristen människosyn och etik uppmärksamma de som vill lyssna, på vad kristen tro kan bidra med i en alltmer polariserad tid. Möjligheten att så gott vi förstår och förmår välja mellan gott och ont är en princip i både kristen etik och i ett demokratiskt samhälle: Den som hävdar att grundlagens yttrandefrihet ger rätt att kränka andra kan välja att avstå från detta. Den gyllene regeln, som finns i något varierande form i de flesta religioner, kan vara en möjlig kompass.

Som kristna tror vi att alla människor är skapade av Gud och har lika värde. Vi har ett uppdrag att värna hela skapelsen, därmed även människor med annan tro och kultur. Jesus visade genom sina handlingar, att han inte avvisade människor av annan tro, utan ville samtala respektfullt också med dem. Han ville umgås med människor som fördömdes av andra, ibland på goda grunder. Som kristna idag har vi därför en uppgift att värna människovärdet för varje människa – också i det offentliga rummet.

Som kristna är vi också medvetna om, att vi alla ibland missar målet för hur vi vill och hur vi vet att vi borde leva. Vi är sannerligen inte vaccinerade mot att bära oss illa åt mot meningsmotståndare eller grupper med annan religion eller kultur. Vi är dock medvetna om att detta gör något skadligt med oss – på individ-, grupp- och samhällsnivå. Det gäller både den som utsätts och den som utsätter andra. Som kristna vet vi, att det finns befrielse genom den starka motkraft till djup rädsla, som ofta är grunden för hat, hot och förlöjligande av andra.

Med hänvisning till ovanstående bör kyrkomötet besluta att punkt 2 av de sex punkterna i förslaget till uttalande konkretiseras enligt följande:

2. Svenska kyrkan har ett ansvar att verka för ett öppet, inkluderande och rättvist offentligt rum för alla och bidra till det demokratiska samhällets upprätthållande och utveckling. Vi vänder oss därför mot den hätska ton med bland annat hot, hat och förlöjligande av meningsmotståndare och av människor med muslimsk eller judisk tro/kultur som förekommer i det offentliga rummet.

Gävle och Kristinehamn den 27 juli 2024

Boel Johansson (POSK)

Stig Axelsson (POSK)

Lena Arman (POSK)

Sten Janson (POSK)

Knapp Anna Eriksson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:42
av Stefan Alström

Rikskollekt till Tro och Ljus

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att tillse att en årlig rikskollekt tillfaller Tro och Ljus.

Motivering

I kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027 uttrycks det bland annat att Svenska kyrkan har lång tradition att samverka med andra kyrkor i världen. Svenska kyrkan vill också bidra till den ekumeniska rörelsen och den världsvida kyrkan.

Det finns idag alltmer en efterfrågan på Svenska kyrkan att i det offentliga rummet vara garant för människosynens lika värde och att bry sig om sin nästa samt att utmana orättvisor och ge stöd till människor i nöd här hemma och globalt. Detta är ju en del av Svenska kyrkans hela väsen och Jesu budskap.

Kyrkostyrelsen menar också att samverkan blir alltmer angeläget för att dela på och ta till vara de resurser som finns. Svenska kyrkan vill också samverka med olika trossamfund, ekumeniska organisationer och andra samverkanspartners i frågor som tro, religionsfrihet, mänskliga rättigheter och jämställdhet bland annat. Det handlar om att ge stöd till de människor som lever i utsatthet oavsett om det gäller ekonomiskt, socialt eller fysiskt.

Under rubriken Existentiell hälsa tar kyrkostyrelsen upp att

Mening, sammanhang och gemenskap kan ha avgörande betydelse för vårt välbefinnande, framtidshopp och för vår existentiella hälsa. Att bli sedd av andra människor, få tala om det som finns under ytan och att få hjälp att be till Gud kan vara avgörande i en människas liv.

Tro och Ljus är en kristen, ekumenisk, internationell rörelse för människor med funktionsnedsättning samt deras familjer och vänner. Tro och Ljus är en del av Faith and Light, som finns över hela världen, och består av cirka 1 500 grupper i över 86 länder. Faith and Light har funnits i över 50 år. Huvudkontoret finns i Paris. I Sverige finns sex grupper: i Göteborg, Stockholm, Uppsala, Floby, Lund och Lingham.

Tro och Ljus-rörelsen bygger på gemenskap och trygghet. Den visar på Guds närvaro i vår tid och att Jesus finns mitt ibland oss. Visionen för de svenska grupperna enligt stadgarna är att grupperna ska vara en plats där människor känner sig hemma, att de har en uppgift och är accepterade. Grupperna ska också ge glädje och hopp i svåra situationer.

Mot 2024:42

Tro och Ljus är en ideell rörelse. Det finns bara en anställd på huvudkontoret i Paris, övriga jobbar ideellt. Hela verksamheten bygger alltså på bidrag.

Tro och Ljus har stor betydelse för människor med funktionsnedsättning och deras familjer och vänner.

Linköping den 27 juli 2024

Stefan Alström (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:43
av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius

Finansiera Ung resurs

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att även i fortsättningen finansiera praktikanter via Ung resurs.

Motivering

Kyrkomötet har uppdragit till kyrkostyrelsen att se till att det årligen garanteras ett fortsatt ekonomiskt stöd till Ung resurs i dess nuvarande form och att utreda förutsättningarna för att knyta Ung resurs till den nationella nivån med fortsatt regional placering. Trots detta beslut av kyrkomötet har kyrkostyrelsen inte följt detta, utan föreslår tvärtom att den nationella nivån ska avskaffa sitt bidrag till Ung resurs.

Praktikåret Ung resurs är en möjlighet för unga vuxna mellan 18 och 25 år över hela Sverige att göra en insats för medmänniskor inom Svenska kyrkan och dela en församlings tro och liv. Som praktikant i Ung resurs får man ta del av en församlings verksamhet samt upptäcka mer om kristen tro. Praktiken är en heltidssysselsättning, 40 timmar per vecka och kan ske över hela Sverige.

Den innebär också en möjlighet för församlingarna att få en praktikant. En ung person med nya idéer bidrar allt som oftast med nya perspektiv och berikar församlingsarbetet. Under praktikåret blir man praktikant i en församling. Tanken är inte att man ska ersätta ordinarie personal och praktikperioden pågår under ett läsår.

Eftersom det mesta tyder på att det inom en mycket snar framtid kommer bli brist på samtliga så kallade profilyrken inom Svenska kyrkan, är Ung resurs mycket bra för unga vuxna att utforska eller upptäcka sin kallelse till tjänst. Därför är det också viktigt att Svenska kyrkan på nationell nivå fortsätter att finansiera detta.

En av grundtankarna med Ung resurs är att alla, oavsett stiftstillhörighet, ska kunna söka sig till olika platser i landet. Därför måste detta projekt även i fortsättningen vara en fråga för Svenska kyrkan på nationell nivå att finansiera. Vi ser därför med oro på att beslut är på väg att fattas där den nationella nivån undandrar sig detta ansvar. Vi anser därför att Ung resurs även i fortsättningen ska finansieras centralt.

Stockholm den 27 juli 2024

Olov Lindquist (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:44
av Johan Linnman och Peter Weiderud

Franciskusjubileum 2026

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

- uppmärksamma Franciskusjubileet 2026 och sprida information om Franciskanernas betydelse i det offentliga rummet under medeltiden,
- uppmuntra till lokala firanden av den heliga Franciskus samt att samordna spridning av information om de firanden av jubileet som kan komma att ske lokalt på många olika håll i Sverige, så att samordningsvinster kan ske,
- med inspiration av den heliga Franciskus av Assisi låta jubileumsåret 2026 lyfta fram hur Franciskus liv kan inspirera kyrkan och enskilda kristna i vår tid, inte minst genom att våga ta plats i det offentliga rummet,
- i Franciskus anda ta djupa ekumeniska steg 2026, så att vi tydligt visar att fred och samförstånd är vägen framåt i mötet med människor i andra samfund och religioner,
- verka för att jubileumsåret 2026 blir en fördjupning av kyrkans miljöengagemang.

Motivering

När Franciskanerna kom till Sverige och Norden på 1200- och 1300-talen sökte de sig till städer och handelsplatser. De ville medvetet vara "kyrka i det offentliga rummet". De bidrog aktivt till samhället där de bodde genom att sprida nya kunskaper och förkunna fred och evangelium. Fred och allt gott (Pax et Bonum) var deras hälsningsfras.

I vår tid är S:t Franciskus åter aktuell på många sätt. Hans ideal om fred, enkelhet, god relation till djur och natur, bön och lovsång och hans dialog med muslimer under brinnande korståg, är alla frågor som diskuteras i det offentliga rummet även idag.

Genom att uppmärksamma att det gått 800 år sedan detta betydelsefulla helgon dog har kyrkan ett fint bidrag att komma med i de offentliga samtalen där vi deltar.

På många platser finns det historiska lämningar och spår efter franciskansk närvaro. Ett jubileum 2026 är en fin möjlighet för dessa platser att återupptäcka och fördjupa sina historiska och kristna rötter. Så sker i vår hemförsamling i Arboga, som under medeltiden rymde ett franciskanskt kloster, vilket fortfarande präglar både stadens identitet och församlingens roll i dess offentliga rum.

Den franciskanska närvaron är en levande och verksam rörelse också i vår tid. Ett firande av den heliga Franciskus bör givetvis ske ekumeniskt och i nära relation till de franciskaner som lever i Sverige idag, inklusive 3e ordern. Det blir också en möjlighet att stärka banden med den internationella ekumeniska rörelsen där franciskaner genom åren spelat en viktig roll både inomkyrkligt och genom religionsdialog.

Arboga den 28 juli 2024

Johan Linnman (POSK)

Peter Weiderud (S)

Kyrkomötet
Motion 2024:45
av Axel W Karlsson

Inga spärrar i kyrkovalet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att kyrkovalet ska genomföras utan procentspärr och utan några bestämmelser som innebär att endast den nomineringsgrupp som har fått ett fast mandat i någon av valkretsarna till kyrkomötet kan få ta del av utjämningsmandaten.

Motivering

Ända sedan det första kyrkovalet med nuvarande regelverk, direktval till kyrkomötet, ägde rum för över 20 år sedan, har valsystemet varit fullt ut proportionerligt genom att det inte har funnits någon procentspärr. Denna ordning har säkerställt maximal demokrati i kyrkovalet. Det har varit en styrka för valets legitimitet, då det inneburit att kyrkomötets sammansättning fullt ut reflekterat medlemmarnas vilja.

Efter kyrkovalet 2021 kom frågan om en spärr upp på bordet. Anledningen, som alla känner till, är att över 11 000 medlemmar i Svenska kyrkan röstade in Alternativ för Sverige i kyrkomötet där vi nu har tre mandat.

Efter valet valde Socialdemokraternas gruppleddare Jesper Eneroth att lägga en motion om att en spärr ska införas och att den ska träda i kraft redan före nästa kyrkovalet 2025. Motionen skrevs även under av gruppleddarna för Borgerligt alternativ (BA), Vänstern i Svenska kyrkan (ViSK), Centerpartiet, Öppen kyrka (ÖKA) och Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan (POSK).

Gemensamt för dessa sex, är att de alla är förhållandevis stora nomineringsgrupper som inte skulle beröras av en spärr utan tvärtom gynnas av den genom att de skulle få dela på ännu fler mandat. Följande sju nomineringsgrupper skrev inte under motionen: Fria liberaler i Svenska kyrkan (FiSK), Frimodig kyrka (FK), Himmel och Jord (HoJ), Kristdemokrater i Svenska kyrkan (Kr), Miljöpartister i Svenska kyrkan De Gröna (MPSKDG), Alternativ för Sverige (AfS) och Sverigedemokraterna (SD).

Samtliga dessa nomineringsgrupper, med undantag för Sverigedemokraterna, skulle förlora sina mandat, eller löpa stor risk att göra det, med en spärr.

Det är värt att komma ihåg att det var en minoritet av de invalda nomineringsgrupperna som stödde motionen. Då dessa förfogar över väldigt många mandat röstades den ändå igenom med siffrorna 145–95.

I själva motionen nämns naturligtvis inte Alternativ för Sverige, men att det handlar om att stänga ute oss torde vara uppenbart för alla. Annars hade de grupper som nu motionerade om att införa en spärr, och som röstade igenom det, valt att göra det under något av alla de kyrkomöten som ägt rum sedan 2001. Ytterligare bevis på att spärren endast tas fram för att stoppa Alternativ för Sverige från att bli omvalda, ges av Jesper

Eneroth själv i ett uttalande till Aktuellt i Politiken ("Så stort är hotet från den brunblå högern" 2021-09-07) inför kyrkovalet 2021.

Men det är inte Sverigedemokraterna Jesper Eneroth målar ut som det stora hotet.

Nej, det är Alternativ för Sverige som vi ser försöker skapa sig en plattform för att nå ut med sin politik och eftersom det inte finns en fyraprocent-spärr som i riksdagsval så tror jag egentligen inte människor förstår hur oroad de borde vara för att de här krafterna ska få makt.

Jesper Eneroth varnar för att det är tydligt att AfS vill göra samma resa som Sverigedemokraterna som kom in i kyrkomötet vid valet 2001 och fick en nationell plattform som sedermera banade väg till en plats i riksdagen.

I motionen som sedan röstades igenom 2022 har Socialdemokraterna och de andra nomineringsgrupperna utelämnat sitt verkliga motiv till att införa en spärr (att stoppa Alternativ för Sverige), och lyfter i stället fram utskottsarbetet. Man oroar sig för att kyrkomötet har "ett par grupper med endast en dryg procent av rösterna" och att dessa därför har "otillräckligt antal mandat för att ta plats i utskotten". Därför vill man införa en spärr för att "säkerställa att kyrkomötet representeras av grupper som av egen kraft ges förutsättningar att fullgöra kyrkomötesuppdraget och delta i utskottsarbetet".

Att detta är ett svepskäl är mycket enkelt att förstå när man läser promemorian (Införande av procentspärr samt ändrad fördelning av utjämningsmandat) av rättsavdelningen på kyrkokansliet.

Där framgår tydligt att nuvarande kyrkomöte har valt att diskriminera och motarbeta Alternativ för Sverige. I promemorian framgår att mycket små nomineringsgrupper, genom samverkan med de stora grupperna, ges utskottsplatser. Till exempel sitter kyrkomötets minsta nomineringsgrupp Himmel och Jord i ett utskott, men inte Alternativ för Sverige som har tre gånger så många mandat.

En "valteknisk samverkan" möjliggör för även mindre nomineringsgrupper att få utskottsplatser. En grupp måste således inte ha 16 egna mandat för att ha en möjlighet att påverka fördelningen av utskottsplatserna. Vid det senaste kyrkovalet 2021 fanns alla grupper utom Alternativ för Sverige representerade i utskotten. (sid. 14)

Promemorian från kyrkokansliet visar att en spärr på 3 procent inte garanterar att alla invalda nomineringsgrupper får tillräckligt med mandat för att ta plats i alla utskott. I själva verket borde spärren vara ännu högre, 4 procent, om man med säkerhet vill uppnå detta.

I kyrkokansliets promemoria framgår att ett stort antal kyrkomedlemmar blir orepresenterade med en spärr. Med andra ord: deras röster räknas inte när mandaten ska tillsättas. Den 3 procentspärr som nu föreslås införas, skulle, om den hade varit i kraft i förra kyrkovalet, ha lett till att hela 57 915 väljare (6,55 procent) blivit orepresenterade.

Vi återkommer till det vi anförde i inledningen av motionen: demokratin i Svenska kyrkan. Här vill vi återigen citera promemorian, som väl sammanfattar riskerna med att införa en spärr så hög som tre procent. Till exempel varnar man för ökad medlemsflykt.

Att varje väljares röst är lika viktig och lika mycket värd är en grundbult i en demokrati liksom i en demokratisk organisation som Svenska kyrkan. Om alltför många väljare efter ett val blir orepresenterade riskerar detta att påverka inte bara den enskilde väljaren utan systemet som sådant. För att upprätthålla förtroendet för de demokratiska strukturerna

och för valsyste­met som så­dant är det viktigt att så många väljare som möjligt går och röstar.

De flesta som väljer att gå till valurnorna när det är kyrk­o­val gör detta i syfte att kunna påverka kyrkans styrning och verksamhet på olika sätt. (...) Konsekvenserna av vad en stor andel orepresenterade väljare kan leda till bör kanske inte överdrivas, men heller inte underskattas, särskilt inte när demokratiska strukturer över lag utmanas i vårt samhälle i stort. Det finns en risk för att väljare som blir orepresenterade väljer att inte rösta nästa gång det är val på grund av att vederbörande känner att rösten inte leder till något. Det kan inte heller uteslutas att väljare som inte känner att de finner hemvist hos någon av de nomineringsgrupper som finns företräd­da i kyrkomötet väljer att lämna kyrkan. Som framgår av exemplet ovan gör det stor skillnad sett till antalet orepresenterade väljare om man väljer en procentspärr på tre eller två procent, vilket talar för att den lägre av spärrarna bör införas. (sid. 38)

Promemorian ifrågasätter att det skulle vara en sådan nackdel för kyrkomötets funktion om det även i fortsättningen finns ett antal mindre grupper invalda, som inte kan bemanna alla utskott.

Även om det vore optimalt att samtliga nomineringsgrupper finns företräd­da i alla utskott finns det inga konkreta och/eller mätbara omständ­ligheter som tyder på att kyrkomötet inte kunnat fullgöra sitt uppdrag på ett godtagbart sätt även om så inte varit fallet. Tvärtemot kan i stället framhållas att många av de mindre nomineringsgrupperna tar plats i såväl det förberedande arbetet med att skriva motioner som att tala i plenum. (sid. 37)

Det är således tydligt att kyrkostyrelsen gått emot kyrkokansliets huvudalternativ (Alternativ 1, en spärr på 2 procent). Trots de tunga argument som kyrkokansliet anfört för att inte ha någon spärr överhuvudtaget, och i andra hand för att ha en spärr på 2 procent, har kyrkostyrelsen föreslagit en spärr på 3 procent. En så hög spärr kommer otvivelaktigt att föra med sig fler nackdelar än fördelar.

Ytterst handlar vårt motstånd mot 3-procentsspärren om att försvara Svenska kyrkans identitet och uppdrag som en öppen folkkyrka.

Göteborg den 29 juli 2024

Axel W Karlsson (AfS)

Kyrkomötet
Motion 2024:46
av Sven Milltoft m.fl.

Kulturutredning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning som inventerar, analyserar och drar slutsatser av Svenska kyrkans roll och betydelse som kulturaktör och kulturarrangör i det offentliga rummet, utifrån kyrkans egna och unika bidrag till kulturlivet. Utredningen ska vidare ge förslag på en kulturteologi och åtgärder för att trygga och säkerställa framtida resursbehov och kompetensförsörjning.

Motivering

Årets tematiska kyrkomöte har temat Kyrkan i det offentliga rummet. I kyrkostyrelsens skrivelse rörande det tematiska kyrkomötet riktas fokus mot förutsättningar, skäl och former för kyrkans samhällsengagemang. Vid genomläsning av skrivelsen kan konstateras att den omvärldsbeskrivning och det teologiska resonemang som presenteras har en tydlig tyngdpunkt på frågor som rör kyrkans samhällsengagemang visavi rättvisa och inkludering.

Förvisso är dessa perspektiv viktiga och samtidigt är de inte sällan bakgrund för och bidragande orsak till det som i skrivelsen beskrivs som det immateriella kulturarvet (konst, musik, riter m.m.). Det immateriella kulturarvet har inte minst en stor betydelse för den fortgående reflektionen kring rättvisa och inkludering, då den basala och underliggande frågan ytterst handlar om vad en människa är, hennes relation till Gud och medmänniskan och till hela skapelsen. Detta är frågor som i det immateriella och levande kulturarvet ständigt och förutsättningslöst aktualiseras, undersöks och gestaltas.

I skrivelsen framställs förutsättningarna och bakgrunden till kyrkans egna bidrag till kulturen i det offentliga rummet som självklara och givna. Detta reflekterar inte verklighetens situation. Svenska kyrkans roll som kulturbärare och kulturaktör i det offentliga rummet måste både benämnas, värnas och kultiveras, eftersom den är av stor betydelse både för kyrkans självförståelse, förståelsen av vad det offentliga rummet överhuvudtaget är och vilka samhällsutmaningar som föreligger.

Skrivelsen sammanfattar detta perspektiv med endast följande rader:

Det öppna rum som kulturella uttryck skapar är betydelsefullt och Svenska kyrkan är en av landets största kulturarrangörer, inte bara av musik- och körevenemang utan också av möten om litteratur, film och konst. Att ta del av kultur och att själv skapa kultur är på det viset också en fråga om demokrati.

Understundom heter det att Sverige genom sin historia blivit mer av ett utbildningsland än en bildningsnation. När man tar del av kyrkostyrelsens skrivelse om Svenska kyrkan i det offentliga rummet blir man dessvärre böjd att inskräpa att detta konstaterande även tycks bära syn för sägen vad gäller Svenska kyrkan. Beskrivningen ovan fokuserar på kyrkan som ett rum som alla har rätt till men bortser i många avseenden från förutsättningarna för ett kulturellt innehåll kopplade till rättigheterna och rummet, vilket innebär att rättvise- och inkluderingsperspektivet i praktiken försvagas.

Det materiella och inte minst det immateriella kulturarvet i Svenska kyrkan har alltför länge bara tagits för givet, dess teologiska betydelse ofta negligerats och dess bidrag till det offentliga rummet inte rönt erkännande i paritet med dess teologiska och samhällsliga betydelse. För det första är kyrkan inte bara arrangör av kulturella evenemang, låt vara rikstäckande. För det andra är majoriteten av de kulturhändelser som sker i kyrkans regi av en art och inriktning som annars inte alls skulle ha ägt rum i det offentliga rummet. För det tredje står kyrkans kulturyttringar oftast i nära samspel med dess centrala verksamhet – i bibel, trosfrågor, gudstjänstliv, arkitektur, språk och musik, som genom folkkyrkans öppenhet manifesterar sig just i det offentliga rummet.

Därför behövs en kulturutredning skyndsamt tillsättas som kan identifiera, stimulera och teologiskt definiera kyrkans kulturella betydelse i det offentliga rummet så att förutsättningar, kompetensförsörjning och uthållighet garanteras för framtiden.

Stockholm den 29 juli 2024

Sven Milltoft (BA)

Mattias Lundberg (POSK)

Olle Reichenberg (BA)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Irene Oskarsson (KR)

Nina Wahlin (C)

Anne Sörman (ViSK)

Åsa Öckerman (MPSK)

Mikael Mogren, biskop

Åsa Nyström, biskop

Roger Olsson (S)

Kyrkomötet
Motion 2024:47
av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.

Möta människor i behov av arbete

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att initiera och skapa former för ett rikstäckande nätverk med andra viktiga civilsamhällesaktörer i syfte att bryta social isolering och stötta människor att komma i arbete.

Motivering

Som kyrka i det offentliga rummet kan vi bli bättre på att stödja människor som behöver hitta vägar till ett arbete. Att få hjälp att hitta ett arbete, att få bidra till samhället, att kunna försörja sin familj och kunna känna stolthet är något som arbetslösa uttrycker när de vänder sig till sin församling för stöd.

Flera av våra medarbetare har gått utbildning i metoden Mary, för att kunna vara handledare till människor som arbetstränar. Kunskap om att komma i arbete och att guida människor finns redan i vår organisation. Som kyrka skulle vi kunna vara mycket bättre på att ta emot människor som behöver arbetsträning, språkträning eller på annat sätt få nycklarna att bli en del av samhällets arbetsgemenskap. Vi skulle kunna ta emot praktikanter för språkträning och arbetsträning i större utsträckning än idag, men bara om vi använder styrkan i att vi är många som arbetar tillsammans. Det vi behöver göra är att bygga förutsättningar för en projektorganisation och att skapa bättre samverkan inom Svenska kyrkan och med andra organisationer som också möter människor i behov av arbete.

Behoven ökar i takt med allt fler destabiliserande händelser i världen. Som det ser ut nu, med skenande priser och allt fler som blir arbetslösa, är det få kommuner som maktar med att hantera alla som söker arbete och försörjning. Där kan Svenska kyrkan vara en viktig del i samhällsarbetet, men det kräver att Svenska kyrkan är en stabil partner oavsett vilken ort någon bor på. För att även de mindre församlingarna ska ha möjlighet att vara stabila samarbetspartners behöver det finnas en central projektorganisation där alla församlingar kan finna styrka i samarbeten inom den egna organisationen och med upparbetade samarbetspartners i andra organisationer.

Vi har tidigare hittat samarbeten när behoven varit stora. Exempelvis är MR-fonden en stiftelse som bildades 1991 av Amnesty, Diakonia, Rädde barnen, Svenska Röda korset och Svenska kyrkan. Visionen var och är fortsatt en fredlig värld där mänskliga rättigheter och allas lika värde respekteras och efterlevs. Stiftelsen försöker uppnå detta genom utbildning, internationellt samarbete, påverkan och granskningsarbete.

Mot 2024:47

Genom att fokusera på att förstå målgruppens behov på djupet är det möjligt att skapa en sömlös hantering för den som söker hjälp, men då är vi många som behöver hjälpas åt och bidra med det vi är bra på. Vi kan inte alltid lösa de stora problemen, men vi kan arbeta där vi står.

Linköping den 29 juli 2024

Cecilia Gyllenberg Bergfasth (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Henrik Blind (MPSK)

Agneta Granström (MPSK)

Lena Östholm Munkberg (MPSK)

Åsa Öckerman (MPSK)

Terence Hongslo (MPSK)

Aina Nordqvist (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:48
av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.

Prata skogs- och jordbruk med allmänheten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att samla in och presentera för allmänheten hur Svenska kyrkan sköter skog och mark (prästlönetillgångarna).

Motivering

Många organisationer är upprörda över hur Svenska kyrkan sköter sin skog och det med rätta. Främst för att vi är dåliga på att kommunicera hur vi tänker kring skogs- och jordbruk.

Vi som sitter i egendomsutskott och nämnder vet att det görs mycket för att skydda skog, bedriva ett naturnära skogsbruk och för att återställa våtmarker.

Vi vet att vindkraft planeras på mark med låga naturvärden och att solceller kan samexistera med betande djur.

Vi vet att många strävar efter att ha arrendatorer som odlar ekologiskt, som inte vill bidra till övergödning av sjöar och vattendrag.

Däremot klarar vi inte av att sammanställa och presentera vårt goda arbete på ett sätt som allmänheten kan ta del av. Om vi berättar vad vi gör kan debatten förflyttas till att handla om vad som görs i stället för den ensidiga bilden att Svenska kyrkan är dålig på skogs- och jordbruk.

Varje år samlas det in information om prästlönetillgångarna, men det är information som inte kommuniceras vidare. Om fokus ändras till att den informationen ska bli publik har vi en god förutsättning att bli en viktig aktör som visar att det går att bedriva skogsbruk och jordbruk med hänsyn till skapelsen. Genom att presentera hur mycket mark vi skyddar, hur stora arealer våtmark vi restaurerar, hur mycket skogsnära jordbruk vi bedriver och hur vi på andra sätt värnar om skog och mark kan vi skapa förståelse för vad vi bidrar med.

Det finns naturligtvis förbättringspotential, men just nu tror de flesta att Svenska kyrkan bedriver ett aggressivt skogsbruk som inte tar hänsyn till skapelsen och det är dags att ändra den bilden och visa vad vi faktiskt gör och varför vi gjort de val vi gjort.

Det är dags att vara en kyrka i samhället. Genom att visa vårt arbete kan vi även få fler att känna en stolthet över Svenska kyrkan.

Mot 2024:48   Linköping den 29 juli 2024

Cecilia Gyllenberg Bergfasth (MPSK)

Lena Östholm Munkberg (MPSK)

Åsa Öckerman (MPSK)

Agneta Granström (MPSK)

Aina Nordqvist (MPSK)

Henrik Blind (MPSK)

Terence Hongslo (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:49
av Marcus Romedahl

Sänk församlingsavgiften

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda ändringar i kyrkoordningen om att sänka församlingarnas avgift för gemensam verksamhet från 7 öre till 6 öre från och med den 1 januari 2026,
2. medge en nettoplaneringsram för 2026 på 1 109 miljoner kronor,
3. medge en nettoplaneringsram för 2027 på 1 069 miljoner kronor.

Motivering

I Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027 föreslår kyrkostyrelsen 2025 en ökning av nettokostnadsramen för 227 miljoner mer än vad kyrkomötet satte som ram för det året i november 2023. Nettokostnadsplaneringsramen 2026 är 144 miljoner kronor högre än tidigare beslut.

Kyrkostyrelsen har i sin skrivelse medgett en stor kostnadsökning vad beträffar gemensamma funktioner, där ökade kostnader för ekonomiservice (med 50 miljoner), it-infrastruktur (35 miljoner) och löneservice (10 miljoner) meddelas. Upphandling och senare drift av it-system har som de flesta känner till kantats av problem och störningar. Ekonomiservice, som i kyrkostyrelsens tappning ser ut att bli personalintensivt, dyrt och forcerat i sin uppstartsfas. Detta trots en aningen ljummen efterfrågan på denna funktion ute bland församlingarna. I stället för att lära sig av sina misstag återupprepas samma misstag som gjorts tidigare. Det finns en oro bland många att ekonomiservice, i likhet med it-systemet, så småningom kommer tvingas på församlingarna för att rädda kyrkostyrelsens ansikte.

I kyrkoordningen 44 kap. 3 § står angivet att församlingarna betalar en avgift för gemensam verksamhet som uppgår till 7 öre per 100 kronor av avgiftsunderlaget, den så kallade sjuöringen. Svenska kyrkan på nationell nivå fick 2023 in 1 008 miljoner kronor på denna avgift. Denna sjuöring bör sänkas till sex öre för att understödja församlingarnas ansträngda ekonomi.

Redan nu går många församlingar på knäna. Nästa år står församlingarna inför ökade utgifter. Debiteringen av gemensamma funktioner för it blir då tvingande vilket kommer leda till att priset per datoranvändare kommer tredubblas. Församlingarna blir också tvungna att göra nya investeringar för att leva upp till nationell nivåns nya rekommendationer, där tunna klienter skyndsamt skall ersättas med bärbara datorer.

Det är en svår sits församlingarna ställs inför och flera församlingar kommer vara tvungna att höja kyrkoavgiften. Varje gång kyrkoavgiften höjs är det smärtsamt och

Mot 2024:49

det kan leda till nya medlemstapp. Effekten kan bli desto värre på grund av att inkomstskatterna under de senaste åren kraftigt ökat i flera regioner och kommuner, i ett land där skatterna redan är alltför höga. För att mildra effekterna för församlingarna och undvika medlemstapp måste kostnaderna för församlingarna minska, och då är det ett bra sätt att minska avgiften från nationell nivå. Här är förslaget en sänkning av debiteringen från sju öre till sex öre. För att en sådan sänkning skall vara ekonomiskt hållbar och ansvarsfull sker förändringen först 2026. Nettoplaneringsramarna för 2026 och 2027 bör av konsekvens minska med 153 miljoner, då det motsvarar ungefärliga effekten för varje öre av gemensamma avgiften (känslighetsanalys, finansiering, tabell 1, i kyrkostyrelsens skrivelse). Utan det av kyrkostyrelsen överskridande av planeringsramarna hade en sänkning med ett öre redan varit fullt finansierad. Dock skall sägas att även med denna förändring når Svenska kyrkan på nationell nivå nära nog upp till det av kyrkomötet beslutade målkapitalet från 2021 på 10 miljarder justerat för framtida inflation.

Malmö den 29 juli 2024

Marcus Romedahl (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:50
av Johan Linnman m.fl.

Avgifter vid kyrkliga begravningar av icke kyrkotillhöriga

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att ta fram gemensamma riktlinjer för avgifter som får tas ut vid kyrkliga begravningar av icke kyrkotillhöriga. Dessa riktlinjer ska vara förankrade i vår kyrkas teologi och diakonala förhållningssätt samt innebära att kostnaden som dödsboet ska betala till församlingen inte överskrider den clearingavgift som församlingar debiterar varandra vid begravningar av kyrkotillhöriga. Riktlinjerna ska även innebära att det alltid finns möjlighet till en helt kostnadsfri begravningsgudstjänst om det är påkallat av diakonala skäl.

Motivering

Att fira begravningsgudstjänst är en del av kyrkans grundläggande uppdrag. (Gudstjänst, undervisning, diakoni och mission.) Ordningen för begravning står i kyrkohandboken och bör alltså betraktas som en självklar del av vår grundläggande uppgift vad gäller gudstjänst, men till detta kan också läggas diakonala perspektiv som att bidra och närvara i en sorgprocess.

Denna motion har sin grund just i kyrkans plats i det offentliga rummet. Det som väldigt många människor förknippar Svenska kyrkan med, är dess roll i sorgbearbetning och krissituationer. Här har kyrkan på många platser ett stort förtroende och samarbetar ofta inom POSOM. Inte sällan efterfrågas präst eller diakon vid dödsfall på skolor och arbetsplatser oavsett vilken eventuell tro som den avlidne hade. Begravningar i våra kyrkor är inte sällan offentliga mötesplatser för att hedra människor som gjort avtryck också i det offentliga rummet. Begravningar i Svenska kyrkans församlingar är för många människor ett tydligt uttryck för vår identitet som folkkyrka. Att en person inte varit medlem i Svenska kyrkan betyder givetvis inte med automatik att den personen tagit avstånd från kristen tro.

När en kyrkotillhörig person begravs täcks alla kostnader av hemförsamlingen och sker begravningen i en annan församling finns en clearingavgift. När personen som begravs inte är kyrkotillhörig finns olika sätt att lösa kostnaderna på. Förutsättningen är givetvis att kyrkoherden i den berörda församlingen har godkänt att personen ska få en kyrklig begravning. Denna kostnad varierar från församling till församling. Avgiften varierar ofta från clearingavgiftens storlek upp till clearingavgiften x 4. När avgiften är högre för icke medlemmar än medlemmar motiveras det ibland av strategiska skäl. Ett argument kan vara att löftet om en kostnadsfri begravning gör att fler vill vara medlemmar, det vill säga att ”medlemskap kan löna sig”. Ett annat argument

kan vara ett rättviseargument: ”Varför ska vi som är medlemmar betala för dem som inte är medlemmar?”

Vi menar att båda dessa argument är ytterst tveksamma ur ett folkkyrkligt teologiskt perspektiv och ur ett diakonalt perspektiv. Om någon ber kyrkan om att få en kyrklig begravning, inte ska vi tjäna pengar på det? Borde vi inte se att det är en del av att vara folkkyrka i det offentliga rummet, att räkna diakoni och Guds välsignelse i sorg och saknad till den som så önskar? Rent strategiskt kan det också missgynna kyrkans medlemsantal om vi uppfattas snåla och giriga i sorgens närhet av anhöriga, släktingar och vänner. Möjligen lämnar flera anhöriga kyrkan som man kan uppfatta som dyr i stället för medmänsklig.

I kyrkoordningen 2000–2012 stod det angående begravningstjänst för icke tillhörig: ”Då får en avgift tas ut.” Denna formulering togs bort av kyrkomötet 2012 utifrån skrivelsen om strukturfrågor, då kyrkostyrelsen menade att det får anses följa av den lokala självstyrelsen att avgifter får tas ut om inget annat är föreskrivet. Beslut om avgifter torde vara ett ärende för kyrkofullmäktige, skriver man.

Detta är ju ett inte helt logiskt resonemang, menar vi. Kan vi nationellt fatta beslut om vad den lokala enheten erhåller för ett dop, en vigsel och en begravning av personer som inte tillhör den lokala församlingen så måste ju Svenska kyrkan nationellt kunna fatta ett enhetligt beslut för vad en begravningstjänst av icke tillhörig får kosta. Varför ska just det beslutas av kyrkofullmäktige i varje pastorat och församling?

Det är också ologiskt att en lokal som församlingen upplåter till ickekyrkliga begravningar och då bekostas av begravningsavgiften vid en kyrklig begravning ska betalas av dödsboet i det fallet då den döde inte tillhörde Svenska kyrkan.

Vi ser två problem med nuvarande ordning. Dels att församlingar gör olika, dels att församlingar kan ta ut en ”straffavgift” för den som inte är medlem i kyrkan. Ett tydligt besked från kyrkostyrelsen kan förhoppningsvis råda bot på båda dessa problem.

Arboga den 30 juli 2024

Johan Linnman (POSK)

Peter Lundborg (POSK)

Stig Axelsson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:51
av Peter Weiderud och Klas Corbelius

Förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

- stärka det nationella arbetet för religionsfrihet, bland annat genom folkbildning och opinionsbildning,
- främja framväxten av fler interreligiösa råd, nätverk och mötesplatser.

Motivering

Svenska kyrkan har som Sveriges särklassigt största samfund och aktör i civilsamhället en central roll i att arbeta för att det offentliga rummet ska vara öppet, inkluderande och rättvist för alla, oavsett tro. Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och interreligiös samverkan är en livsnödvändig konsekvens av det.

I Lutherska världsförbundets skrift Kyrkan i det offentliga rummet betonas tydligt behovet av interreligiöst samarbete:

Att sammanföra människor med olika trosuppfattningar för att fördjupa ömsesidig förståelse och gemensamt engagemang i viktiga frågor av gemensamt intresse, är ett starkt offentligt vittnesbörd i en värld som präglas av motsättningar och strider, även bland trossamfund. LVF ser främjandet [av] interreligiös dialog och samverkan som en förpliktelse.

Det svenska religiösa offentliga rummet har på en generation förändrats från ett homogent religiöst samhälle av protestantiska kristna till att idag spegla världen och en rik religiös mångfald. För att denna rikedom ska komma alla till del är det viktigt att majoritetssamhället förstår, uppträder generöst och tolerant mot minoriteter och tar ansvar för att integrationen blir så god som möjligt. Svenska kyrkan behöver ta ett särskilt ansvar för att det arbetet fungerar, såväl nationellt, som regionalt och lokalt.

Det är relativt lätt att vara lutherskt kristen i Sverige, eftersom samhället under flera hundra år formats för att tillmötesgå lutheraners behov. Hela samhället ställer om för att vi ska kunna helga söndagen som vilodag eller fira jul och påsk. För en jude eller muslim är det svårare att få gehör för de viktiga uttryck man behöver för sin religiösa identitet, till exempel möjlighet att vara ledig för gudstjänst på rätt dag eller religiös klädsel. Nationella politiska utspel mot moskéer eller till stöd för koranbränningar har under senare tid kraftigt ökat utsattheten för svenska muslimer. Även synagogor utsätts för vandalism och många judar känner av antisemitismen.

Demokrati och ett samhälle som håller ihop förutsätter lika rättigheter för alla, också i praktiken. Rättighetskränkningar slår hårt mot utsatta minoriteter alldeles

oavsett om de är uttryck för okunskap eller ren rasism. Som det särklassigt största samfundet har Svenska kyrkan ett särskilt ansvar att bidra till förbättrad folkbildning om religions- och övertygelsefrihet, opinionsbilda för allas rättigheter och vara beredd att försvara dessa rättigheter när de hotas. Mycket av detta sker redan idag, men beror främst av enskilda individers engagemang. Svenska kyrkan behöver stärka sitt arbete för religionsfrihet.

Övergången från enhet till mångfald på religionsområdet rymmer både positiv inspiration och spänningar. Polariseringen har ökat under senare år genom de provokationer som följt i spåren av en växande högerpopulism. Bästa sättet att ta vara på möjligheterna och minska riskerna är att skapa dialogforum i form av interreligiösa råd eller nätverk och mötesplatser där utbyte kan ske. Även här har Svenska kyrkan ett särskilt ansvar för att detta skapas och på olika sätt facilitera interreligiösa möten, även i våra egna lokaler. Arbetet sker i församlingar och stift, men behöver främjas av den nationella nivån.

Arboga den 30 juli 2024

Peter Weiderud (S)

Klas Corbelius (S)

Kyrkomötet
Motion 2024:52
av Peter Weiderud och Klas Corbelius

Svenska kyrkans begravningsansvar för religiösa minoriteter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att utveckla metoder till stöd för det mångreligiösa ansvaret i begravningsväsendet, med särskilt fokus på att iordningställa muslimska gravplatser, erbjuda anpassade lokaler för begravningsgudstjänster och utveckla rutiner för att bättre tillmötesgå religiösa önskemål om skyndsamt vid jordfästning.

Motivering

I årets skrivelse om Verksamhet och ekonomi betonas att ”Svenska kyrkan behöver fortsätta verka för social hållbarhet i Sverige och globalt, för saktighet och för tillit mellan människor, institutioner och organisationer.” Det svenska religiösa offentliga rummet speglar idag världen och en rik religiös mångfald. Det påverkar hela Svenska kyrkans arbete och vittnesbörd, inte minst Svenska kyrkans myndighetsansvar för begravningsväsendet.

Den mest påtagliga förändringen under senare årtionden är ökningen av muslimska bekännare vilket medför att flertalet församlingar idag har ett konkret begravningsansvar för muslimer. Många församlingar, framför allt i storstadsregionerna, har kommit långt i arbetet med att iordningställa muslimska begravningsplatser och mångreligiösa gudstjänstplatser för begravningar.

Enligt begravningslagen är alla församlingar skyldiga att erbjuda särskilda begravningsplatser också för dem som tillhör annat trossamfund än kristet i kommunen, men det ges också möjlighet att sluta avtal med en annan församling. I vissa fall kan avtal med en närliggande församling fungera väl. I andra fall blir det en extra komplikation i en för familjen redan utsatt situation att förrätta en jordfästning på en plats man inte har relation till och där kanske inte heller allmänna kommunikationer är särskilt väl utbyggda.

Det är rimligt att Svenska kyrkan på nationell nivå utvecklar metoder till stöd för att Svenska kyrkans myndighetsansvar för begravningsväsendet på detta område fungerar i alla församlingar.

Arboga den 30 juli 2024

Peter Weiderud (S)

Klas Corbelius (S)

Kyrkomötet
Motion 2024:53
av Bertil Olsson och Kerstin Rossipal

Bevara mångfalden även i kyrkomötet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att kyrkoordningens 38 kap. 73 § ska ha följande lydelse:

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 kap.

73 §

Utjämningsmandaten ska fördelas mellan nomineringsgrupperna så att fördelningen av alla mandat i stiftsfullmäktige blir proportionell mot nomineringsgruppernas röstetal i hela stiftet och att fördelningen av alla mandat i kyrkomötet blir proportionell mot nomineringsgruppernas röstetal i hela landet.

Vid fördelningen av utjämningsmandat till kyrkomötet deltar endast de nomineringsgrupper som vid tillämpning av 72 § har fått minst ett fast mandat i någon av valkretsarna.

För att avgöra hur många mandat en nomineringsgrupp ska ha sammanlagt i stiftsfullmäktige för att vara proportionellt representerad i stiftsfullmäktige och sammanlagt i kyrkomötet för att vara proportionellt representerad där ska den jämkade uddatalsmetoden tillämpas på hela stiftet respektive hela landet som en valkrets. Varje nomineringsgrupp ska tilldelas så många utjämningsmandat som behövs för att nomineringsgruppen ska få en representation som svarar mot dess andel av samtliga röster i stiftet respektive landet.

Vid beräkningen ska den jämkade uddatalsmetoden enligt 85 § tillämpas.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2025.

Motivering

Våra 13 stift har delvis olika andliga traditioner. Om en spärr införs på 3 procent innebär det att det blir i stort sett omöjligt för en grupp som har stark representation i bara ett stift att få sin röst hörd i kyrkomötet. Genom att införa spärr enbart för utjämningsmandaten uppnås ändå effekten av att spridda röster från hela landet inte ger mandat i kyrkomötet. Den som blir vald från sitt stift kan sedan söka samverkan med någon annan nomineringsgrupp för att få insyn i de olika utskottens arbete. Vi har ett antal mandatperioder haft ett mandat från Kyrklig samverkan i Visby stift, som

Mot 2024:53   då valde att samverka med annan nomineringsgrupp. På samma sätt gör de två som väljs särskilt som representanter för Utlandskyrkan.

Lammhult den 17 juli 2024

Bertil Olsson (KR)

Kerstin Rossipal (KR)

Kyrkomötet
Motion 2024:54
av Lena Arman m.fl.

Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets femte punkt

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att den femte punkten i kyrkostyrelsens förslag till uttalande i den tematiska skrivelsen ska lyda:

Svenska kyrkan bidrar till det offentliga rummet genom att sätta fokus på alla människors lika värde och värdighet, rättvisa och delaktighet. Delaktighet förutsätter möjlighet till utbildning och folkbildning. De demokratiska fri- och rättigheterna är centrala utgångspunkter i strävan efter fred och rättvisa.

Motivering

En förutsättning för att varje människa ska kunna delta i och bidra till det demokratiska samhällets upprätthållande och utveckling är att varje individ ska ha möjlighet till utbildning och folkbildning. Dess betydelse för ett öppet, inkluderande samtal i det offentliga rummet kan inte underskattas.

Det finns anledning att medvetandegöra det faktum att den svenska folkbildningen och folkhögskoleutbildningen just nu måste hantera resursneddragning från statens sida. Trots att dessa verksamheter bidrar till att stärka och utveckla demokratin, ger en ökad mångfald av människor möjlighet att påverka sin livssituation och utjämna utbildningsklyftor, minskar statsbidraget.

Vid våra folkhögskolor och inom studieförbunden ges kunskap, möjligheter till berikande samtal och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället. Givetvis bör Svenska kyrkan värna om dessa värden och uttala den stora betydelse som utbildning och folkbildning har. Punkten sex i uttalandet skriver dessutom fram att Svenska kyrkans deltagande i det offentliga rummet ska präglas av mod och klarsynthet, tålamod och uthållighet, samt solidaritet och egenmakt som bör innefatta delaktighetsperspektiv och att förbättra livsvillkor för och tillsammans med människor i utsatthet. Möjligheter till utbildning och folkbildning behöver uttalas.

Linköping den 30 juli 2024

Lena Arman (POSK)

Marie Wojdkow (POSK)

Sten Janson (POSK)

Stig Axelsson (POSK)

Boel Johansson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:55
av Knapp Anna Eriksson m.fl.

Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets fjärde punkt

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att den fjärde punkten i kyrkostyrelsens förslag till uttalande i den tematiska skrivelsen ska lyda:

Svenska kyrkans rum ska präglas av rättvisa, inkludering, möjlighet till upprättelse och öppenhet. Detta innefattar både utrymme för öppna och respektfulla samtal, men också fysiska rum som ger trygghet och skydd.

Motivering

Att den som begått ett brott ska dömas enligt gällande lag är för de allra flesta en självklarhet. Straffets omfattning och längd ska stå i proportion till den kränkning och den skada som åsamkats. När straffet avtjänats skall den dömda återupptas i samhällets gemenskap och brottet anses sonat. I dagens debatt om straff hörs en allt oförsonligare ton. Brottslingen bedöms som en fortsatt fara och skall hållas inlåst allt längre tid för att inte åsamka ytterligare skada. När strafftiden är avtjänad finns möjlighet för vem som helst att i olika register och sajter på internet ta reda på om en person varit dömd. Trots att brottet är sonat följer det med personen i många år efteråt.

I kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 sidan 17 poängteras under rubriken KÄRLEK: Solidaritet och egenmakt, att varje människa som skapad till Guds avbild har ett okränkbart värde.

Nya testamentet speglar denna grundsyn genom Jesus möten med människor. Han upprättar och befriar den som möter honom oavsett bakgrund eller tillhörighet. Den andra människans ansikte utmanar och uppmanar till medmänsklighet oavsett bakgrund och igenkänning.

I skrivelsen står också, på sidan 20 under rubriken Utmana orättvisor:

Kyrkan är kallad att, med mod och klarsynthet, höja sin röst när människors värdighet och mänskliga rättigheter kränks. Evangeliets budskap om upprättelse och befrielse samt korsets kärleksbudskap uppmanar kyrkan att kritisera förtryck och exkludering, var det än uppstår, i kyrkan såväl som i samhället.

I den allmänna gudstjänsten såväl som i den enskilda bikten tillsäger prästen Guds förlåtelse till den som ber och bekänner. Men även i kyrkans förkunnelse och allmänna förhållningssätt i det offentliga rummet bör det vara tydligt att varje människa behöver

Mot 2024:55 bli förlåten och upprättad. Punkt 4 i skrivelsen 2024:6 bör därför också innehålla ord om människans möjlighet till upprättelse.

Härnösand den 30 juli 2024

Knapp Anna Eriksson (POSK)

Johan Linnman (POSK)

Lena Arman (POSK)

Boel Johansson (POSK)

Marie Rydén Davoust (POSK)

Jörgen Åkesson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:56
av Lena Östholm Munkberg m.fl.

Kyrkans samverkan med civilsamhället

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

1. tydliggöra samt intensifiera Svenska kyrkans arbete internt på samtliga nivåer samt externt när det gäller samverkan inom "Överenskommelsen om en stödstruktur för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället på nationell nivå" (NOD),
2. verka för att implementeringen av samverkansstrukturer inom (NOD) ska vara klar inom alla stift och pastorat senast 2027.

Motivering

Den ideella sektorn har en viktig roll i samhället, inte minst när det gäller att möjliggöra människors egen makt att påverka såväl sin vardag som samhället i stort. Den ideella sektorn och dess organisationer återfinns idag inom alla delar av det svenska samhället med en mängd olika uppdrag och verksamheter.

Svenska kyrkan är en betydande aktör inom det sociala området genom sin rikstäckande verksamhet och i det internationella utvecklingsarbetet runt om i världen. Med människovärdet i fokus bidrar vi till att minska utsatthet, skapa social sammanhållning och främja respekten för mänskliga rättigheter.

Svenska kyrkans utgångspunkt är att bekräfta och stärka människors egen förmåga, ansvar och möjligheter. Vi ser varje människa som helig, en rättighetsbärare, och inte ett behövande objekt. Tillsammans med andra tar vi ett delat ansvar för samhällsutvecklingen, utan att ersätta de sociala trygghetssystem som det offentliga ska tillhandahålla.

Svenska kyrkan är genom Forum – Idéburna organisationer med social inriktning en del av "Överenskommelse om en stödstruktur för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället på nationell nivå". Denna stödstruktur stärker det offentliga dialog med det civila samhället och möjliggör initiativ och genomförande av dialog och samråd inom de politikområden som regeringen verkar inom. Överenskommelsen tar sin utgångspunkt i Överenskommelsen mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting (IJ2008/02110/UF). Överenskommelsen ansluter till den vision och de principer som är fastställda av riksdagen i och med beslut om propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55) och bildar sedan dess grund för en stor del av uppföljningen av den svenska civilsamhällspolitik.

Idag finns denna överenskommelse på nationell nivå, men på regional nivå ser det väldigt olika ut i landet och detsamma gäller även på pastoratsnivå.

Samverkan inom överenskommelsen ger en möjlighet för den svenska kyrkan att nå ut brett till invånare, integrera i samhället och delta i samhällsdialogen på ett naturligt sätt. Flera medborgare väljer idag att inte döpa eller konfirmera sina barn och samverkan, denna överenskommelse ger en möjlighet för den Svenska kyrkan att naturligt delta i offentliga rummet. Överenskommelsen (NOD) präglas av en stark övertygelse om de idéburna organisationernas viktiga roll i samhället – förr, nu och i framtiden.

Arbetet inom Överenskommelsen kring samverkan mellan det offentliga och det idéburna (NOD) styrs av sex principer: självständighet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn samt mångfald. Den uppdaterade nya överenskommelsen sedan 2018 möjliggör samverkan inom fler områden än det sociala området och syftar till att främja dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället på nationell nivå.

Genom den gemensamma folkrörelsen skapas ett samlat synsätt när det gäller såväl relationer till folkrörelser och föreningar av olika slag som villkor och förutsättningar för föreningslivets verksamhet. Ett annat syfte är att synliggöra och lyfta fram den betydelse föreningslivet har i sin demokratistärkande roll.

Helsingborg den 30 juli 2024

Lena Östholm Munkberg (MPSK)

Cecilia Gyllenberg Bergfasth (MPSK)

Aina Nordqvist (MPSK)

Agneta Granström (MPSK)

Åsa Öckerman (MPSK)

Terence Hongslo (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:57
av Lena Östholm Munkberg m.fl.

Fortsätt finansiera Act Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att utöver kostnadsram för 2025 och planeringsramar för 2026 och 2027, till Act Svenska kyrkan årligen avsätta

1. 10 miljoner kronor, för att Act Svenska kyrkan ska kunna fullfölja sina ingångna partnersavtal,
2. 15 miljoner kronor, dels för att kompensera tidigare reducerat stöd, dels för att beakta konsekvenserna av Sidas nya biståndsorganisation.

Motivering

Svenska kyrkan bedriver viktiga humanitära insatser internationellt, en del finansieras via Act Svenska kyrkan och andra via pastorat och församlingar.

Med hjälp av det statliga stödet kan vi civilsamhällesorganisationer genomföra humanitära insatser världen över. Detta gäller Svenska kyrkan men också organisationer som exempelvis Naturskyddsföreningen, Rädda Barnen, Kvinna till Kvinna och flera andra samhällsorganisationer. Genom dessa insatser kan fler jordbrukare lära sig om hållbara och klimatanpassade odlingsmetoder, fler flickor får kunskap om sina rättigheter, fler kvinnor stärks i sin kamp mot könsrelaterat våld och så mycket mer.

Flera av kyrkans verksamheter har idag ingångna avtal med humanitära insatser som betyder mycket för berörda medmänniskor i deras vardag. Kan inte dessa humanitära insatser fortsätta kommer detta att drabba många människor världen över. Här bör den svenska kyrkan träda fram och på ett etiskt sätt fullfölja sina ingångna avtal med sina partnerorganisationer.

Svenska kyrkan gör sådant som biståndsmyndigheten Sida själv inte kan. Tillsammans med våra systerkyrkor stärker vi människors rättigheter i kyrka och samhälle. Svenska miljö-, kvinnorätts- och fackliga organisationer jobbar i sin tur med sådant som de är bäst på.

Trots detta genomför regeringen drastiska ändringar i stödet till svenska organisationer och Sida har som en del av processen sagt upp avtalen med de svenska organisationerna – den del av biståndet som svenska folket har störst förtroende för.

Svenska kyrkan behöver här träda fram som en del i den världsvida kyrkan och ompröva sitt tidigare budgetbeslut om att minska det interna stödet till Act och anpassa detta efter nya förhållanden. På detta sätt visar vi att Svenska kyrkan står för solidaritet och medmänsklighet men även trygghet.

Mot 2024:57   Helsingborg den 30 juli 2024

Lena Östholm Munkberg (MPSK)

Terence Hongsto (MPSK)

Cecilia Gyllenberg Bergfasth (MPSK)

Aina Nordqvist (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Agneta Granström (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:58
av Roger Larsson

Ingen procentspärr, enbart krav på fast mandat

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att från kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 kapitel 1.2 stryka ändringarna av kyrkoordningen kap. 38, 17 § och 72 § (procentspärr).

Motivering

Med det liggande förslaget finns fyra problem:

- ◆ att nya nomineringsgrupper som uppstår inom ett stift blockeras
- ◆ att tre procent inte garanterar placering i samtliga utskott
- ◆ att en nomineringsgrupp når över spärren i riket, men inte får några mandat
- ◆ att en grupp som borde fått fasta mandat i ett eller flera stift inte får några på grund av riksspärren.

Riksspärr blockerar för nya nomineringsgrupper med ännu enbart stiftsförankring

Om någon skulle vilja starta en ny nomineringsgrupp till kyrkomötet i Luleå stift, behöver de med 3 procentspärr ta över 50 procent av alla röster i stiftet för att ens börja räknas. I Visby stift behövs över 400 procent och i Stockholms stift 15 procent.

Är det rimligt att en NY nomineringsgrupp vid sitt första kyrkomötesvalsdeltagande MÅSTE ha förankring i hela landet?

Procentspärren bör ligga på stiftsnivå!

På stiftsnivå har kyrkostyrelsens förslag redan ”en spärr”, då nomineringsgruppen måste ta ett fast mandat – detta motsvarar några procent och/eller många röster. Använd enbart denna!

Garanterar tre procent att nomineringsgruppen får åtta mandat?

För att garanterat få åtta mandat i kyrkomötet behövs mer än tre procent

- ◆ måste först ta minst ett fast mandat
- ◆ rösterna fördelar 249 mandat, två är utlands.

Exempel på hur en grupp över treprocentspärren kan misslyckas nå åtta mandat: A får 18 500, B får 17 000, C får 16 000 och slutligen D får 1 650 (3,01 procent) resulterar i följande mandatfördelning A 87, B 80, C 75 och D 7.

Garanterar åtta mandat placering i samtliga utskott?

Med nuvarande valsysteem till utskotten garanterar ej åtta mandat en placering i samtliga utskott, jfr med motion 2023:093 vilken hade gjort det.

- ◆ En nomineringsgrupp måste ha 16 mandat så att de kan framtvinga proportionell fördelning
- ◆ Det krävs även 16 mandat för att vara garanterad en plats i utskott (15 platser fördelas två gånger, jfr 1/15 är 6,7 procent motsvarar 16 mandat).

Att motivera tre procent med att det ger åtta mandat för placering i alla utskott håller ej för närmare granskning. En gräns på tre procent kräver, liksom två procent, även välvilja från någon större nomineringsgrupp. Med välvilja kan även en nomineringsgrupp med enbart ett mandat få önskad utskottsplacering.

Ytterligare problem

Exempel på en hur en grupp når över spärren men inte får några fasta mandat: Antag att flera två-mandatsvalkretsar med tre nomineringsgrupper A får 1 001 röster, B får 1 002 röster, C får 1 003 röster.

I alla valkretsar får B och C var sitt mandat medan A blir utan trots närmare 33 procent av rösterna!

Exempel på hur en grupp borde fått fasta mandat men ej når över spärren: Antag att en grupp lyckas samla röster som räcker till ett mandat i en eller flera valkretsar men får få röster i övriga. Den riskerar då att inte nå över riksspärren.

Slutsats

Välj ett sätt att skapa begränsningar, inte två konkurrerande som spärrar av olika anledningar. Att kräva att fast mandat uppnåtts innan utjämningsmandat utdelas är enkelt att kommunicera, ger valet en tydlig stiftskoppling och möjliggör för en ny nomineringsgrupp att satsa i sitt hemstift mot ett tydligt mål.

Skellefteå den 30 juli 2024

Roger Larsson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:59
av Åsa Öckerman m.fl.

Spridning av digitala andakter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att publicera direktlänkar till församlingars digitala andakter på den nationella nivåns webbplats.

Motivering

Särskilt under pandemin skedde en snabb utveckling av Svenska kyrkans och församlingarnas närvaro i sociala medier och på webben. Stora och små gudstjänster, andakter och digitala event av olika slag fick ersätta de fysiska för en tid. Det noterades då att detta uppskattades av många och även i vissa fall nådde kyrkobesöksvana nya grupper.

Många församlingar har fortsatt att publicera digitalt material av hög kvalitet, till exempel morgonandakter. Ofta finns ett varmt personligt tilltal med stor närvaro, nästan ”som på riktigt, öga mot öga”. På pricken just det som kyrkans präster och diakoner är så bra på!

Det briljanta med webben är att den är oberoende av fysisk plats, även delvis av tid. Här ligger en fantastisk möjlighet för en medlem som längtar efter några Guds ord eller andligt stöd att inte nödvändigtvis begränsas av enbart det ens egen församling gör fysiskt och publicerar.

Sociala medier är behändiga att publicera i, men översvämmas alltmer av reklam, och flödet styrs av logaritmer. Allt fler människor beskriver en övermättnad av själva mängden flöde och ibland en upplevelse av att liksom fastna och bara följa flödet i stället för att själv orka och ha kunskap att styra vad man vill läsa/se. Det kan vara som nålen i höstacken att hitta kyrkans digitala guldkorn.

Även de kyrkovana (**kyrkvana?/kå**) medlemmarna har inte alltid ork och möjlighet ta sig till kyrkorna till exempel på grund av ålder, sjukdom, arbetstider, barn, långa resor. Personal på äldreboenden skulle ännu enklare kunna ge ett digitalt komplement till de fysiska andaktsmöjligheterna församlingar kan erbjuda.

Att skapa en enkel samlingsida på Svenska kyrkans webb för digitala guldkorn skulle underlätta människors möjligheter att enkelt och reklamfritt hitta och ta del av kyrkans digitala utbud.

Där skulle ett urval, alternativt länkar från alla församlingar som önskar, kunna finnas. Detta behöver utredas och undersökas, men materialet finns ju redan och förnyas löpande, så kostnaden torde vara minimal.

Mot 2024:59

Farsta den 30 juli 2024

Åsa Öckerman (MPSK)

Cecilia Gyllenberg Bergfasth (MPSK)

Agneta Granström (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Aina Nordqvist (MPSK)

Terence Hongsto (MPSK)

Lena Östholm Munkberg (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:60
av Ann-Marie Strömberg m.fl.

Stå upp för att barnkonventionen efterföljs

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att i remisser och i påverkansarbetet alltid lyfta barnperspektivet och medverka till att barnkonventionens intentioner inte stannar vid ord utan verkställs i handling.

Motivering

FN:s konvention om barnets rättigheter, även kallad barnkonventionen, är ett rättsligt bindande dokument som innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Barnkonventionen antogs den 20 november 1989 av FN:s generalförsamling.

Sverige ställde sig bakom FN:s barnkonvention 1990. Sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen också svensk lag. Förhoppningen var att detta skulle stärka barnkonventionens ställning.

Några av förhoppningarna:

- ◆ Barnkonventionens innehåll och syn på barn skulle tas på större allvar och få större genomslag, i praktiken på såväl statlig som kommunal nivå
- ◆ Barns rättigheter och ställning skulle stärkas generellt, särskilt inom rättsväsendet
- ◆ Det skulle ställas högre krav på kompetens hos våra beslutsfattare, myndigheter och domstolar om barns behov och rättigheter
- ◆ Barnkonventionen skulle bli direkt tillämpbar i svenska domstolar och vid andra myndigheter, till exempel Migrationsverket, och därmed kunna åberopas oftare
- ◆ Det skulle skapas en nationell praxisutveckling om barnkonventionens innehåll som kommer att göra bestämmelserna om barns rättigheter tydligare
- ◆ Barnkonventionens bestämmelser skulle bli en obligatorisk måttstock när nya lagar arbetas fram
- ◆ Eventuella luckor i lagstiftningen skulle komma att upptäckas och hanteras genom kompletterande lagstiftning.

Visst har det hänt mycket positivt sedan FN:s barnkonvention antogs – en större medvetenhet om att synliggöra barns behov och rättigheter och att barn bättre än tidigare får möjlighet att komma till tals när viktiga beslut som rör dem skall tas.

Men det finns fortfarande brister. Det är bra att barn får komma till tals när det gäller beslut som rör dem – men sedan återstår bedömningen av vad som är ”barnets bästa”. När barnkonventionens intentioner kolliderar med gällande praxis enligt annan lagstiftning, till exempel i migrationsärenden eller beslut inom socialtjänstens ansvarsområde så blir det ofta barnkonventionen som förlorar. Fortfarande är det så

att vuxnas rättigheter, myndigheters regelverk och domstolars praxis kan gå före barns behov och rätt till trygghet och kontinuitet i tillvaron.

Några reflektioner:

- ◆ Är det alltid ”barnets bästa” att ”få anpassa sig till ursprungslandet och återknyta kontakten med släkten där”? Även när barnet har vuxit upp i Sverige (och kanske till och med är fött i Sverige), även om barnet inte förstår språket i ursprungslandet och även om det inte finns någon släkt i ursprungslandet att återknyta kontakten till?
- ◆ Är det ”barnets bästa” att endast vistelsetid med laglig rätt att vistas i Sverige ”räknas” vid bedömningen av barnets anknytning till Sverige och inte den faktiska vistelsetiden och den faktiska anknytningen?
- ◆ Är det alltid ”barnets bästa” att efter en familjehemsplacering återförenas med de biologiska föräldrarna? Även efter en långvarig placering och även om kontakten med de biologiska föräldrarna under placeringstiden varit bristfällig eller obefintlig?

Årets tematiska kyrkomöte har som tema Kyrkan i det offentliga rummet. Kyrkan har ett ansvar att delta i den offentliga debatten, inte minst när det gäller mänskliga rättigheter. Här kommer barnkonventionen och tillämpningen av den väl till pass. Svenska kyrkan har både rättighet, möjlighet och skyldighet att bevaka att barnkonventionen och dess intentioner följs i både ord och handling. Detta gäller både i den egna verksamheten och genom att aktivt delta i den offentliga debatten.

Enligt kyrkoordningen skall barnkonsekvensanalyser göras innan kyrkofullmäktige eller stiftsfullmäktige avgör ett ärende som kräver beredning. Frågan om obligatoriska barnkonsekvensanalyser och utvärdering av vilka effekter som barnkonsekvensanalyserna inneburit behandlades vid kyrkomötet 2022 (se organisationsutskottets betänkande 2022:6. Kyrkomötet beslöt då att avslå dessa motioner.

Det är inte tillräckligt att det görs barnkonsekvensanalyser av beslut som fattas på olika nivåer inom Svenska kyrkan. Som det påpekas i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Kyrkan i det offentliga rummet bedriver Svenska kyrkan ett påverkansarbete och utgår från den utsatta människans perspektiv. Där nämns även att Svenska kyrkans röst ska höras såväl i remisser som i debattartiklar och i dialoger med politiker och beslutsfattare. Tyvärr saknas barnperspektivet i dessa skrivningar. Vi menar att Svenska kyrkan i enlighet med evangeliet har en särskild roll att i dessa sammanhang lyfta barnperspektivet.

Stockholm den 30 juli 2024

Ann-Marie Strömberg (ViSK)

Britt Björneke (ViSK)

Monica Johansson (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:61
av Åsa Rehdell och Marie Buhr

Konventionen om biologisk mångfald

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att tillse att Svenska kyrkan i förvaltningen av prästlönetillgångarna följer FN-konventionen om biologisk mångfald genom att spara 30 procent av sammanhängande och ekologiskt representativa områden på mark som Prästlönetillgångarna förvaltar.

Motivering

I december 2022 hölls FN:s konferens om biologisk mångfald i Montreal där man beslutade om en strategisk plan för att bevara den biologiska mångfalden. FN konstaterar att mångfalden är avgörande för ren luft, jordens matförsörjning, vårt dricksvatten och för att bygga upp ett motstånd mot klimatförändringarnas negativa effekter.

De stift som är certifierade enligt FSC-standarden för skogsbruk i Sverige ska enligt den allra första principen om lagefterlevnad ”följa alla tillämpliga lagar, förordningar och nationellt ratificerade internationella avtal, konventioner och överenskommelser”. Det finns inget som hindrar att stiftet följer konventionen om biologisk mångfald även om stiftet inte är FSC-certifierat.

Att följa FN-konventionen om biologisk mångfald ligger i Svenska kyrkans grunduppdrag om att värna livet. Följs inte konventionen försämras möjligheterna till ett gott och tryggt liv med ren luft och rent vatten och det som konventionen om biologisk mångfald syftar till att säkerställa. Dessutom minskas Svenska kyrkans trovärdighet rörande skapelseansvaret.

I nuläget är de frivilliga avsättningarna cirka tio procent. Svenska kyrkan måste alltså öka andelen avsättningar av produktiv skogsmark för att följa konventionen om biologisk mångfald. Det är viktigt att följa målen om att avsättningarna ska gälla varje naturtyp samt vara sammanhängande. Impediment som man annars inte får bruka, kan därför inte räknas in som skyddad areal, eftersom det är av en annan naturtyp. Avsättningarna kan inte vara små och utspridda, eftersom de då inte har någon ekologisk bärighet. Livsmiljöerna behöver vara tillräckligt stora för att ge möjlighet till spridning, överlevnad och förökning.

Avsättningarna bör göras i första hand där höga naturvärden redan är som störst för att kunna få störst effekt på den biologiska mångfalden. För att följa konventionen om biologisk mångfald är det enklast att spara kontinuitetsskogarna, som inte varit kalavverkade förut. Först i andra hand bör skogar restaureras.

Att följa konventionen om biologisk mångfald ligger i linje med EU:s skogsstrategi. EU har nyligen röstat igenom ett förslag till förordning för restaurering av

natur. Det innebär att 20 procent av landområden där ekologiska system gått förlorade ska restaureras. Att skydda mer skog är betydligt enklare än att bli tvungen att restaurera dem senare. LULUCF-förordningen innebär att kraven på en större kolsänka i markanvändningssektorn har höjts, vilket för Sveriges del innebär att vi behöver skydda mer skog och det långsiktigt. Annars riskeras stora bötesbelopp.

Denna motion lades även till 2023 års kyrkomöte, men röstades inte igenom. Förvaltarekapsutskottet förordade avslag med motiveringen att kyrkostyrelsen har kännedom om internationella konventioner och utövar tillsyn därefter. Men Svenska kyrkans skogsutredning har visat att kyrkostyrelsen inte utövar någon egentlig tillsyn, varför förvaltarekapsutskottets argument från förra året saknar bäring.

Förvaltarekapsutskottet ansåg vidare att beslut om prästlönetillgångarna ska ske i stiftet. I stiftet säger man att det ska ske på kyrkomötet. Det fungerar inte. Livsviktiga beslut måste kunna tas skyndsamt.

Svenska kyrkan bör ligga i framkant i försvaret av den skapelse vi tillsammans med den världsvida kyrkan förvaltar. Att följa konventioner och förordningar antagna av FN och EU är det minsta vi kan göra. Om vi inte beslutar enligt denna motion riskeras rent vatten och ren luft, och vår egen kyrkas möjlighet att verka i den civilisation som vi nu känner den. Låt oss ge våra medlemmar ett reellt hopp om en tryggare framtid!

Tanumshede den 31 juli 2024

Åsa Rehdell (HoJ)

Marie Buhr (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:62
av Leif Nordlander

Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum

---

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att avsätta medel för tio stipendier om 100 000 kronor per år för teologistudenter hos våra syskonkyrkor, och att vid tilldelningen eftersträva att lika många kvinnor som män erhåller stipendierna.

Motivering

Svenska kyrkan har historiskt varit en av de främsta parterna till våra systerkyrkor. Deras behov av utbildade teologer/präster är stort. Kyrkan i syd växer så det knakar medan kyrkan i nord går kräftgång. Efter samtal med den evangelisk-lutherska kyrkan i Tanzania är detta ett stort behov. Ett stipendium för fem år kostar cirka 100 000 kronor. Det är en mycket stor kostnad för en kyrka med små ekonomiska resurser. Om våra systerkyrkor ska kunna göra sig gällande i samhället och motsvara församlingarnas behov behövs nya, välutbildade medarbetare. I synnerhet som hyperevangelikala så kallade kyrkor från USA sprider ett framgångs-teologiskt budskap, behöver vi hjälpa våra systerkyrkor med en sund biblisk teologisk utbildning. Vi borde också stötta med medarbetare i linje med sådan utbildning på universitet och college samt bibelskola, men det finns redan i det internationella arbetets uppdrag som jag hoppas på ett tydligt sätt förverkligas.

Falköping den 31 juli 2024

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2024:63
av Anna Sundberg m.fl.

Svenska kyrkan ska lämna Priderörelsen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan inte ska delta i Priderörelsen.

Motivering

Det är vida känt att inte alla människor välkomnas och bjuds in till de arrangemang som ordnas av Priderörelsen, detta trots att de säger sig stå upp för alla människors lika värde. "Alla människors lika värde" gäller bara om man inte har fel politisk hemvist. Vi minns alla hur man förlöjligade Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson med att ha en plastelefant på plats då han själv inte bjudits in till partiledardebatten under Stockholm Pride 2018.

Pride är inte alls någon bred samlade folkrörelse för tolerans utan är av stark opinionsbildande karaktär där man förlöjligar och mobbar de som inte tycker som dem.

Genom Svenska kyrkans engagemang i Pride har kyrkan politiserats och legitimerat detta exkluderande beteende. Det är fullt möjligt för Pride att existera utan Svenska kyrkan som plattform.

Svenska kyrkan kan bättre stå upp för alla människors lika värde utan Pride. Det är då kyrkan blir en samlade kraft för hela Sverige, något vårt land behöver mer än någonsin, och som den var ämnad till från början. Därför ser Sverigedemokraterna behovet av en annan väg och som kännetecknas av verklig gemenskap, acceptans och tolerans utan Priderörelsens sexualiserade politiska agenda.

Gävle den 31 juli 2024

Anna Sundberg (SD)

Birgitta Thörn (SD)

Peter Laufer (SD)

Jan-Åke Isaksson (SD)

Petter Nilsson (SD)

Ronnie Nilsson (SD)

Anna-Karin Åström (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:64
av Jonas Noréus

Svenska kyrkan som samlande kraft

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för Svenska kyrkan som samlande kraft i vår tid. Dessa riktlinjer ska omfatta Svenska kyrkans offentliga kommunikation samt kyrkans ställningstaganden i den offentliga debatten.

Motivering

Svenska kyrkan är en stor organisation med väldigt många medlemmar. Det finns naturligtvis många olika åsikter bland medlemmarna i alla dagsaktuella frågor som dyker upp i den offentliga samhällsdebatten.

Svenska kyrkan ska i första hand vara en samlande kraft i den offentliga debatten, inte en positionerande, som väljer eller väljer bort perspektiv, eller rentav kan uppfattas som splittrande, polariserande och aktivistisk. Positionering i allehanda frågor kan öka risken att många medlemmar inte känner sig hemma i Svenska kyrkan eller att Svenska kyrkan inte representerar dem.

En kyrka med stark självkänsla står stadigt i övertygelsen att vara en samlande kraft i tider där kriser och oro står högt på agendan. Med utgångspunkt från evangelium visar kyrkan vägen och bygger de broar över tid och rum – med tro, tröst och hopp – som är kyrkans speciella kompetens. Denna utgångspunkt ska stå i fokus när kyrkan syns och uttalar sig. Den behöver inte stå i konflikt med att stå på de svagas sida, som är en prioriterad uppgift för oss som kristna vilket påpekas i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6.

Vi har en tradition som luthersk-evangeliskt samfund att alltid tolka evangeliet i varje tid, och vi ska givetvis kunna fortsätta bygga vår identitet som kyrka på detta. Det blir då viktigt att göra kloka avvägningar så att ställningstaganden inte uppfattas som partipolitiska för att undvika känsla av främlingskap – alienering – hos många medlemmar. Nyckeln till att vara en kyrka som är tryggt inkluderande och som för människor samman, är att undvika ensidigt tyckande i enskilda frågor, som annars riskerar att splittra och leda till exkludering.

I vissa principiella frågor går det inte att som kyrka omfamna olika/motstridiga ståndpunkter som officiell linje, även om enskilda medlemmar alltid har rätt till sin egen åsikt. Där är det självklart att kyrkan har en tydlig linje baserat på vägval. Ämbetsfrågan kan vara ett exempel på en sådan fråga.

I mer dagsaktuella frågor, särskilt om de har hög konkretiseringsgrad, är det däremot större risk att skapa splittring och alienation ifall kyrkans kommunikation och ståndpunkter uppfattas främmande för många medlemmar. Det är inte kyrkans

Mot 2024:64 uppgift att inta rollen som aktivistisk organisation i frågor som bara perifert berör Svenska kyrkans grunduppgift.

För att navigera varsamt i detta fält behövs det riktlinjer.

Varberg den 31 juli 2024

Jonas Noréus (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:65
av Anne Sörman m.fl.

Fördöm Israels ockupation

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uttala följande:

Svenska kyrkan understryker med kraft Internationella Domstolen i Haags fördömande av Israels ockupation, folkrättsbrott och kränkningar av mänskliga rättigheter.

Motivering

Internationella domstolen med säte i Haag, ICJ, har nyligen slagit fast att Israels ockupation av de palestinska områdena är olaglig och att systematiska människorättskränkningar begås mot palestinier på ockuperade områden. ICJ kräver att Israel drar sig tillbaka från ockuperat område så snart som möjligt. ICJ slår också fast att FN:s säkerhetsråd, generalförsamling och samtliga stater har en skyldighet att beteckna ockupationen som olaglig och att upphöra med stöd och samverkan som gör att ockupationen kan fortgå.

Ockupationen av palestinska områden upprätthålls genom en lång rad av diskriminerande lagar och praxis. Den medför restriktioner, begränsad rörelsefrihet och familjeseparationer, nekad tillgång till naturresurser, vatten och mark med mera.

Svenska kyrkans röst som försvarare av folkrätt och av mänskliga rättigheter har betydelse. Där Guds ande verkar finns kärlek! Vi behöver fortsätta att utgöra en profetisk röst i det offentliga rummet och i världen.

Det pågående kriget i Gaza kommer inte att upphöra om inte ockupationspolitiken upphör.

Vi vill att kyrkomötet 2024 skall göra ett uttalande som med kraft understryker och ställer sig bakom den Internationella domstolens ställningstagande från den 19 juli 2024 om att Israel omedelbart skall upphöra med ockupationen och med de systematiska kränkningarna av palestinier på ockuperat område.

Stockholm den 31 juli 2024

Anne Sörman (ViSK)

Marie Buhr (ViSK)

Britt Björneke (ViSK)

Lars B Andersson (ViSK)

Monica Johansson (ViSK)

Vicktoria Bagi (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:66
av Eva-Maria Munck m.fl.

Främja interreligiöst samarbete och kontakter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att ta fram ett inspirationsmaterial till församlingar och stift med goda exempel på interreligiöst arbete och religionsdialog.

Motivering

Runt om i Svenska kyrkans församlingar och stift äger religionsdialog och fredskapande interreligiöst arbete rum. Detta är i enlighet med vår kyrkas ordning samt de Globala målen, i synnerhet mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen. Inte sällan sker religionsdialogen i etablerade ekumeniska samarbeten.

I inledningen till kyrkoordningen 14 kap. om Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund, talas det om att:

Utifrån kyrkans tro på Gud som skapande, upprättande och livgivande i hela världen, är den vidare ekumeniska kallelsen att verka för kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tillhörighet.

Religionsdialogen ser olika ut i olika kontexter, beroende på geografiskt läge i landet, stad eller landsbygd, den svenskkyrkliga församlingens storlek, med mera.

För många medarbetare i Svenska kyrkan är interreligiöst samarbete och kontakter en stor del av församlingsarbetet sedan en längre tid, för många andra är det nytt och kan kanske upplevas som komplicerat och svårt varför ett pedagogiskt material med tips och råd skulle vara efterlängtad och ändamålsenligt.

Några frågor som medarbetare i församlingar kan ställa sig, och som inspirationsmaterialet kunde söka svar på:

- ◆ hur en församling på bästa sätt välkomnar en nyetablerad gemenskap av annan religion
- ◆ hur vi kan skapa strukturerade former av interreligiösa arbete i form av exempelvis råd
- ◆ hur vi agerar vid hot- och hatbrott
- ◆ hur vi kan uppmärksamma en högtid i en annan religions församling på ett intresserat och uppmuntrande sätt
- ◆ hur vi kan samarbeta kring viktiga samhällsfrågor tillsammans med kommun och region.

Goda relationer och etablerade kontakter mellan religiösa aktörer lokalt, regionalt och nationellt är inte enbart "mjuka frågor" utan även av största vikt i säkerhets- och beredskapsarbete.

I Lutherska världsförbundets dokument *Kyrkan i det offentliga rummet* står följande:

Att sammanföra människor med olika trosuppfattningar för att fördjupa ömsesidig förståelse och gemensamt engagemang i viktiga frågor av gemensamt intresse, är ett starkt offentligt vittnesbörd i en värld som präglas av motsättningar och strider, även bland trossamfund. LVF ser främjandet interreligiös dialog och samverkan som en förpliktelse. (sid. 33)

Formen för inspirationsmaterialet bör ej fastställas av kyrkomötet. Det finns olika möjliga ändamålsenliga former med goda exempel av interreligiöst arbete, såsom exempelvis skriftlig antologi, inspirationskorta filmer eller i poddformat.

Kista den 30 juli 2024

Eva-Maria Munck (POSK)

Anne Olofsson (POSK)

Anette Nordgren (-)

Kyrkomötet
Motion 2024:67
av Vicktoria Bagi m.fl.

Stärk Svenska kyrkans nätnärvaro

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att stärka och bredda Svenska kyrkans nationella närvaro på internet.

Motivering

Svenska kyrkan har en lång tradition av att finnas där människor finns. Genom att vara en närvarande kyrka kan vi idag hjälpa och vägleda personer oavsett var i Sverige man bor och genom våra kyrkor i utlandet. I en tid då större delen av våra kontakter sker på sociala medier och majoriteten av människors kunskapsinhämtning sker på internet är det därför naturligt att även Svenska kyrkan följer med, som ett komplement till den fysiska verksamheten.

I och med pandemin visade många församlingar goda exempel på hur den digitala närvaron kunde fungera. Att ställa om var inte bara nödvändigt för att fortsätta nå dem som på grund av restriktioner inte längre kunde delta i exempelvis gudstjänsten, ofta kunde man även nå dem som av andra anledningar inte tog sig dit. Äldre, personer med funktionsnedsättning och de boende på landsbygden ökade sin digitala kompetens och närvaro och fick därmed bättre tillgång till kyrkans verksamhet och budskap än innan pandemin. Dessa personer behöver fortsatt bli sedda och nådda.

Redan idag sker ett mycket värdefullt arbete på sociala medier, ett arbete som bör utökas och breddas. Svenska kyrkans nationella kanaler är föredömliga när det gäller att nå ut med en såväl professionell som varm tonalitet. Genom närvaron ges utrymme för teologiska diskussioner, det kristna budskapet lyfts och görs därmed mer känt bland allmänheten och organisationens förtroende stärks. Vi når personer som vi annars inte skulle nå. Det är en möjlighet vi behöver använda oss av än mer.

Med hjälp av en stark närvaro på internet kan Svenska kyrkan åstadkomma mer av det goda arbetet som görs redan idag. Genom att stärka arbetet på sociala medier kan Svenska kyrkan nå fler som får möta och upptäcka det kristna budskapet.

Västerås den 31 juli 2024

Vicktoria Bagi (ViSK)

Mats Berglund (ViSK)

Lisa Wallenstein (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:68
av Axel W Karlsson

Svenska kyrkans fredsfrämjande arbete

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppmana kyrkostyrelsen och hela kristenheten att öka ansträngningarna för att främja opinionsbildning och diplomati för en hållbar och rättvis fred,
2. uppdra åt kyrkostyrelsen att verka för att förnya Sveriges tidigare roll som alliansfri fredsfrämjande nation, villig att fungera medlande i konflikter i världen.

Motivering

Att verka för hållbar och rättvis fred är en av kyrkans viktigaste uppgifter vilket bland andra ärkebiskopen framhöll i ett seminarium i Almedalen i år. Syftet med denna motion är att bidra till att finna några svar på frågan hur hållbar och rättvis fred kan uppnås, i väpnade konflikter i allmänhet, och i kriget mellan Ryssland och Ukraina i synnerhet.

För att kunna upptäcka vilka möjligheter som finns, och som kommer att finnas framöver, för en hållbar och rättvis fred, måste vi försöka bilda oss en så korrekt bild som möjligt av hur världen hamnat i det läge där vi är nu.

Det är uppenbart att väst i Ukraina driver ett proxykrig mot Ryska Federationen i förlängningen av västs militära expansion i Östeuropa genom NATO. Ryssland övergav kommunismen, upplöste Warszawapakten och införde en demokratisk författning 1993. (Därmed inte sagt att demokratin i Ryssland är utan problem.) De ryska ledarna talade om ”det gemensamma europeiska huset” och räckte ut handen till samarbete med väst.

Väst utnyttjade situationen till att flytta fram sina militära positioner. Att dra in även Ukraina i NATO, där ca en tredjedel av befolkningen är rysk, blev oacceptabelt för Ryska Federationen. NATO är världens största militära allians, tjugo gånger större än den ryska militären. Den ryska oron över landets försämrade säkerhetsläge ledde till en önskan om diplomatiska förhandlingar som avvisades. Följden blev krig.

Ekonomiskt, humanitärt och militärt stöd till Ukraina villkorades av väst mot att kriget skulle fortsätta och ingen fred ingås, genom order från Storbritanniens premiärminister Boris Johnson under ett besök i Kiev.

Under den tid som förflutit sedan fredsförhandlingarna avbröts våren 2022, har Sveriges regering och riksdag upprepat att stödet till Ukraina ska fortsätta ”så länge som det behövs”. Lejonparten av stödet är militärt, inte humanitärt eller ekonomiskt. Allt fler inser att vägen till fred går genom förhandlingar, till exempel Sveriges f.d.

överbefälhavare Johan Hederstedt tidigare i år: ”Jag ser ingen militär lösning på kriget.” (SvD 3 mars 2024)

Det är dags för Svenska kyrkan att vara en tydlig röst för fred och diplomati. Sverige har en stolt tradition som medlare i konflikter, och var tidigare världsberömt på området för våra insatser. Vi anser att Sverige inte ska överge denna roll för att istället driva på för kapprustning och krig – det är ett misstag av historiska proportioner. Svenska kyrkan har i generationer varit en aktör för diplomati och samtal, en roll som sträcker sig från såväl enskilda människors vardag till världspolitiska händelser som krig och konflikter.

Alternativ för Sverige fördömde Ryska Federationens angreppskrig i ett uttalande samma dag som kriget började. Därutöver har vi anledning att reflektera rationellt kring dess orsaker och har rätt att ställa kritiska frågor. Det torde vara uppenbart att väst bedriver ett proxykrig i Ukraina.

Att göra Sverige till en del av detta proxykrig var ett allvarligt misstag. Sverige blir nu mycket mer utsatt för risker än vi var som neutralt land. Vi menar att svensk kristenhet bör arbeta långsiktigt för att Sverige återgår till sin roll som främjare av fred och försoning mellan världens maktblock. Vi söker kyrkomötets stöd för dessa strävanden.

Förr eller senare kommer det till förhandlingar och Gud give att dessa leder i riktning mot ett vapenstillestånd och en hållbar fred. Låt oss be att det blir så.

Göteborg den 1 augusti 2024

Axel W Karlsson (AfS)

Kyrkomötet
Motion 2024:69
av Anders Skogberg m.fl.

Svenska anställningsvillkor inom utlandskyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att samtliga anställningar i Svenska kyrkans utlandsförsamlingar följer svenska arbetsavtal och arbetsmiljölagar.

Motivering

SKUT hade 2022 33 församlingar utspridda i världen. Kyrkostyrelsen fattade den 10 maj 2023 beslut om SKUT:s framtid. Huvudinriktningen är, notera, att de allra flesta nuvarande församlingar kvarstår som församlingar i Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen överlämnade en skrivelse till kyrkomötet undertecknat den 13 juni 2024 om ändringar i kyrkoordningen m.m., kyrkostyrelsens skrivelse 2024:04.

I denna skrivelse tas ändringar upp i kyrkoordningen såsom kommande ändringar i anställningsvillkor för SKUT:s organisation under 2 kap. Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka. I punkten 2.5.6. behandlas ändringar i anställningsförhållanden, sid. 59. Kyrkostyrelsens förslag: Personal inom Svenska kyrkan i utlandet ska inte längre vara anställd av Svenska kyrkan på den nationella nivån.

Kyrkostyrelsens förslag till anställningsform för SKUT:s anställningar i församlingarna i utlandet skall följa de lokala anställningsformerna och ej längre de svenska anställningsformerna. Detta beslut bär dock på en rad risker. Med förslaget måste varje församling i respektive land lära sig de lokala reglerna som gäller för anställningsavtalen. Det innebär vidare att likformighet inom SKUT inte blir möjlig. Svenska präster med flera är med i ett svenskt fack och det finns inga avtal mellan de svenska fackförbunden och arbetsgivare i utlandet. Anställningsavtalen i de olika länderna skiljer sig ifrån de svenska avtalen och blir svårare att förstå, likaså arbetsmiljöreglerna. Med de nya reglerna blir det svårt för prästerna att förstå konsekvensen av att teckna anställningsavtal. I många länder är förmånerna för kvinnor sämre än för män, i vissa fall obefintlig. Detta kan därför bli ett jämställdhetsproblem. Därmed kommer kvinnliga präster att få svårare att söka arbete som präst i svenska församlingar i utlandet. Risken är överhängande att det kommer bli svårt i många fall att anställa svenska präster och övriga anställningar. Nuvarande SKUT-församlingar skall kvarstå som församlingar inom Svenska kyrkan och då strider de föreslagna förändringar av reglerna mot att uppnå enhetliga regler inom SKUT och Svenska kyrkan.

Mot 2024:69 Mangskog den 1 augusti 2024

Anders Skogberg (SD)

Robert Fredriksson (SD)

Daniel Engström (SD)

Jonas Larsson (SD)

Mikael Sandén (SD)

Ingvar Jonsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:70
av Marcus Romedahl

Fler unga i beslutande organ

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen och kyrkomötets presidium att initiera en offentlig diskussion om hur kyrkomötet kan leva upp till tidigare satta mål om större generationsspridning i beslutsfattande organ.

Motivering

Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan är inte upplyftande när det gäller åldersfördelning. Det råder en stor underrepresentation bland unga, och en överrepresentation av äldre. Det finns bara 1 (!) enda ledamot i rikets stiftsstyrelser som är eller är under 30 år, medan det finns 96 stiftsstyrelseledamöter som är över 70 år. I kyrkoråden är det rätt illa, där också. I Lunds stift är 2 procent, eller 28 personer, av kyrkorådsledamöterna 30 år eller yngre, medan 41 procent eller 588 personer är över 70 år. Kyrkomötet kan trösta sig med att det är bättre med att där medelåldern så låg som 57 år, och det finns 10 av 251 ledamöter som är 30 år eller yngre. Enbart 58 personer eller 23 procent är 70 år eller mer. Däremot ser det ej ut så i de kyrkliga organen, som kyrkostyrelse, eller de råd eller utredningar som kyrkostyrelsen tillsätter.

Det är inte fel att årsrika tas till vara, men det är uppenbart att unga är underrepresenterade och kyrkomötet har dessutom satt ett mål. Med anledning av en motion av Eva-Maria Munck i kyrkomötet "Större generationsspridning i beslutsfattande organ" (2014:95) fastslog kyrkomötet ett mål, att göra som Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet att minst 20 procent av de som utses till kyrkostyrelsen och underliggande organ ska vara under 30 år. Kyrkostyrelsen noterar i sin skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan (2024:5) att detta mål "fortfarande är långt från uppfyllelse".

Varför är det så? Det kan finnas praktiska skäl till att unga har svårt att tacka ja till kyrkliga förtroendeuppdrag, till exempel svårt att få ledighet, eller flyttar, och liknande. Men det kan också handla om attityder. Släpps de unga fram i sina nomineringsgrupper, eller av kyrkan i stort? De unga är kyrkans framtid sägs ofta, men hur ofta är de kyrkans nutid? Att Svenska kyrkans unga har ett forum, och får möjlighet att träffa unga förtroendevalda i samband med kyrkomötet är så klart bra, men att så få unga släpps fram till förtroendeuppdrag är ett monumentalt misslyckande.

Vi bör inte införa tvingande åtgärder som kvotering, eller begränsningar av mandatperioder. (Det kan dock vara värt att fundera på varför vi har så många som suttit i kyrkomötet oavbrutet sedan 1983, och att det är så låg rotation bland så många presidieuppdrag.) Men kyrkomötet måste bli bättre på att leva upp till sitt tidigare

Mot 2024:70

beslut. Det viktiga är att diskussionen förs, och att kyrkomötet påminner om att som skrivelsen påtalar, att vi har beslutat om större generationsspridning och arbetar med att rekrytera fler unga till kyrkliga uppdrag. Kyrkomötet bör vara en förebild för hela Svenska kyrkan, och om vi ska få fler i stiftsstyrelser och kyrkoråd krävs att nationell nivå tar ledartröjan. Hur kan vi annars vara trovärdiga när det gäller frågan om representation?

Det viktigaste som kan ske är att kyrkostyrelsen initierar en diskussion, så att vi åtminstone kan bli bättre på att leva upp till det beslut kyrkomötet fattat. Diskussionen kan föras med stiftsstyrelsens presidier, i Almedalen, eller på debattsidor och liknande! Lyfts frågan så ökar också medvetenheten!

Malmö den 1 augusti 2024

Marcus Romedahl (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:71
av Anders Skogberg m.fl.

Inför ett kulturgravsbidrag

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att införa ett kulturgravsbidrag.

Motivering

När Svenska kyrkan separerades från Sveriges stat 2000 infördes ett kulturhistoriskt stöd (på 460 miljoner kronor) till Svenska kyrkan från staten för bevarande och underhåll av Svenska kyrkans cirka 3 300 kyrkor.

Sveriges kyrkogårdar innehåller oändligt många gravar med olika kvalitet. På många kyrkogårdar finns emellertid ett antal gravar som är definierade som kulturgravar. Dessa gravar anses ha ett större kulturhistoriskt värde och bör historiskt bevaras. Dessa gravstenar är också ett historiskt minne till en gång viktiga personer som ligger begravda där, som riskerar att utan underhåll att falla i glömska.

Kostnaderna för underhåll och bevarande av dessa kulturgravar ligger på församlingarna, vilka många idag har en väldigt tuff ekonomi. Risken är stor att även kulturgravar blir förstörda och faller i glömska.

Då det kulturhistoriska stödet infördes 2000 var det ingen som tog hänsyn till de bevarandevärde gravarna, de så kallade kulturgravarna. Därmed behövs ett införande av ett kulturgravsbidrag till stöttning till Sveriges församlingar för bevarande av dessa gravar.

Mangskog den 1 augusti 2024

Anders Skogberg (SD)

Ingvar Jonsson (SD)

Jonas Larsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:72
av Jonas Noréus och Marcus Romedahl

Vapenfri tjänst inom Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att i dialog med regeringen/Försvarsmakten/Plikt- och prövningsverket/beredskapsmyndigheter möjliggöra att vapenfri tjänst ska kunna utföras i Svenska kyrkans organisation.

Motivering

Vapenfri tjänst var fram till den allmänna värnpliktens avskaffande 2009 ett alternativ för den som hade allvarlig personlig övertygelse mot att bruka vapen mot andra. Den var utformad som en grundutbildning inom civilförsvaret och organiserades av Vapenfrinämnden. Placering kunde vara hos olika statliga och kommunala myndigheter där samhällsnyttigt arbete utfördes. De tjänstepliktiga fick en krigsplacering inom civilförsvaret som motsvarade inriktningen på utbildningen.

Från 2010 råder totalförsvarsplikt som innebär att män och kvinnor mellan 16 och 70 kan kallas in för särskilda uppgifter i händelse av höjd beredskap och Sverige gått in i en krigsorganisation. I dagsläget finns ingen utbildning i fredstid för vapenfri tjänst, men det går i dag att ansöka om sådan tjänst hos Plikt- och prövningsverket för framtida placering i händelse av höjd beredskap.

Kyrkoordningen stakar ut Svenska kyrkans kris- och beredskapsansvar i 2 kap. 11 §, 6 kap. 5§, 7 kap. 10 §, 12 kap. 2 §. Svenska kyrkan har under senare år fått en förtydligad roll inom ramen för totalförsvaret som inkluderar den totalförsvarsplikt som automatiskt gäller för anställd personal inom Svenska kyrkan. I den ingår krigsplacering hos arbetsgivaren.

I händelse av krig kommer Svenska kyrkan ha en extra viktig roll i det offentliga rummet. Svenska kyrkan åtnjuter ett stort förtroende i händelse av kris och finns representerad i hela landet. Det finns en mängd tjänster och uppdrag, som behöver ombesörjas i händelse av krig. Med tanke på att Svenska kyrkan också har en god tradition av utbildning kan kyrkans huvudmannaskap för folkhögskolor och utbildningsinstitut vara till hjälp. Uppgifter som kan man komma i fråga för vapenfri tjänst kan vara inom kyrkogårdsförvaltningar, socialt arbete eller rent administrativa uppgifter.

Vad som hittills inte diskuterats är att Svenska kyrkan skulle kunna vara en utförare av tjänster som vapenfria tjänstepliktiga åläggs att utföra inom den civila beredskapen. Det kan då gälla dels i fallet höjd beredskap i krigstid, dels i fallet grundutbildning under fredstid om en sådan återinförs. Angående en framtida organisation innefattande vapenfri tjänst finns i nuläget inga fattade beslut. Men

Mot 2024:72

förhållandena kan snabbt förändras och kyrkomötet bör föregå beslutsfattande med att uttrycka en viljeyttring och påverka beslut i denna riktning. Därför är det angeläget att dialogen med staten om totalförsvaret kompletteras med sonderingar där Svenska kyrkan kan bli en del av en sådan organisation. Med staten avses här främst regeringen, Försvarsmakten, Plikt- och prövningsverket samt de olika beredskapsmyndigheter där Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har en samlande nyckelroll.

Varberg den 1 augusti 2024

Jonas Noréus (FiSK)

Marcus Romedahl (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:73
av Anders Skogberg m.fl.

Debatt om kyrkans skog

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

1. arrangera offentliga samtalsforum om kyrkans skogsinnehav som sänds genom videoströmning på internet eller TV,
2. bjuda in Skogsvårdsstyrelsen, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) m.fl. att delta i forumen för samtal med de synsätt som institutioner, myndigheter och forskningen har på frågan,
3. presentera en offentlig rapport över Stora Ensos arbete i skogsfrågan för allmänheten.

Motivering

Skogen är en av vårt lands främsta naturtillgångar, vilket också är en förnyelsebar resurs. Svenska kyrkan har ett stort skogsinnehav och är en av landets största markägare med cirka 460 000 hektar mark varav cirka 400 000 hektar skogsmark. Skogens avkastning bidrar till förvaltande av vårt kyrkliga kulturarv och spridning av evangeliet i vårt andliga missionsuppdrag, vilket är en viktig del av vår evangelisation. Den skog kyrkan äger är också en skog som utsatts för svåra prövningar. Bland annat har skogsbränder ägt rum och skogen har blivit angripen. Det hade därför varit intressant att öppna för offentlig debatt i viktiga skogsfrågor.

Där finns det många intressanta frågor att belysa, exempelvis:

- ◆ Följer skogsförvaltningen de riktlinjer som står angivna i kyrkoordningen?
- ◆ Har vi en effektiv skogsförvaltning?
- ◆ Bedriver vi ett ekologiskt försvar?

Andra frågor av betydelse är återvätning, blandade trädslag, skogshygien, hyggesfritt skogsbruk.

Viktigt är även hur EU-direktiv, solceller och vindkraft påverkar Svenska kyrkans skogsinnehav.

Skogen är särskilt viktig för Svenska kyrkans ekonomi. Därför blir det centralt att bedöma om avkastningen från skogsinnehavet är optimalt dimensionerad?

Utifrån detta föreslår vi att arrangera videoströmmade offentliga samtalsforum för att debattera dessa frågeställningar om kyrkans skog där inbjudan till samtalsforumen går till akademins och forskningens experter, till exempel Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), tillsammans med myndigheter, exempelvis Skogsvårdsstyrelsen, branschförbund som Skogsindustrierna bjuds in för att delta samtalen. Det kan också vara

Mot 2024:73 värdefullt att bjuda in aktörer från de stora skogsbolagen, exempelvis Stora Enso, Billerud Korsnäs, Södra Skogsägarna, SCA, Holmen, Moelven och Derome. En bred flora av intressenter i skogsfrågorna blir en bra grund för att få ett seriöst och viktigt samtal om kyrkans stora skogstillgångar.

Mangskog den 1 augusti 2024

Anders Skogberg (SD)

Ingvar Jonsson (SD)

Jonas Larsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:74
av Jan-Åke Isaksson m.fl.

Fader Vår är inget experiment

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

1. genom sina representanter i Svenska bibelsällskapet verka för att nya översättningar av Herrens bön ska upphöra,
2. tillse att Svenska kyrkan återgår till 1917 års översättning av Herrens bön.

Motivering

I alla tider har man gett sig på denna mest centrala bön för kristendomen, som Jesus formulerade i sin bergspredikan och nedskrev i Matteusevangeliet.

Att fortsätta experimentera med det mest centrala i kristendomen, gör att vi urholkar den religion vi lever med.

2026 ska den nya översättningen av det Nya testamentet vara klart, däri experimenterar man än en gång med en ny översättning av Herrens bön. Av detta frågar man sig orsaken till det hela? Men några förståeliga förklaringar finns inte, utan nu handlar det mest om att det ska ”passa in i den nya tid vi befinner oss i”.

När Jesus stod på berget för cirka 2000 år sen och förmedlade sin bergspredikan och våra mest grundläggande levnadsregler, hade han sannolikt inte tänkt att denna bön ständigt skulle förändras.

Att ständigt förändra ett budskap gör att man urholkar det ursprungliga budskapet och det får många med rätta att tvivla på de nya budbärarna.

Vi står inte bakom en urholkning av det ursprungliga och centrala som gäller för oss!

Att ständigt göra dessa förändringar av skrifter och budskap är olyckligt och gör att man kan skapa en annan tro än den som var den ursprungliga.

Att generationer kan samlas och känna igen sig och förmedla samma budskap och bön till kommande generationer är en enorm trygghet, som skapar en känsla av tillhörighet. Det är vår gemensamma uppgift att uppfylla detta. Därför vill vi att alla experimentella översättningar av Herrens bön ska upphöra.

Vi vill nu få ordning på Herrens bön och med respekt återgå till 1917 års översättning, den version som vi alla känt till i generationer och som vi vill fortsätta att föra vidare till kommande generationer.

Nu avslutas motionen med att vi ber:

Mot 2024:74

Fader Vår som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja, såsom i himmelen
så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd giv oss idag,
och förlåt oss våra skulder,
såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet.
Amen.

Köpingebro den 3 juli 2024

Jan-Åke Isaksson (SD)

Anna Sundberg (SD)

Ulf Wester (SD)

Birgitta Thörn (SD)

Mikael Sandén (SD)

Daniel Engström (SD)

Ronnie Nilsson (SD)

Anna-Karin Åström (SD)

Ingvar Jonsson (SD)

Per Hanö (SD)

Kyrkomötet
Motion 2024:75
av Åsa Rehdell och Marie Buhr

Transparens i skogsförvaltningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att tillse att de egendomsförvaltningar i stiftet som är certifierade enligt FSC behandlar den lokala församlingen/det lokala pastoratet som en berörd intressent på lika villkor som andra berörda intressenter ska behandlas inom FSC.

Motivering

Lokal församling/pastorat innefattas inte av begreppet intressent i FSC-certifieringen, till skillnad från samebyar, lokala företag, organisationer, närboende och andra. Ett särskilt beslut behöver därför fattas för att förvaltningarna ska behandla den lokala kyrkan som en intressent likvärdig med andra berörda av skogsbruket. Skogsbolag/kyrkans förvaltning ska enligt FSC:s regelverk informera och ha samråd med berörda intressenter inför omfattande skogsskötselåtgärder.

I nuläget har inte församlingar/pastorat kännedom om vilka områden i dess egen församling som förvaltas av den egna kyrkan på stiftsnivå. Än mindre vet den lokala kyrkan vad som planeras för åtgärder på markerna i dess egen närhet. De vet inte om det finns ett reservat på kyrkans mark eller om marken bakom kyrkogården ska kalhuggas.

Kyrkostyrelsen konstaterar i sin skrivelse om det offentliga rummet att transparensen och demokratin försvagas även i Sverige. Som kyrka måste vi verka för öppenhet och dialog mellan olika intressen för att komma till bra resultat för alla inblandade. Vi ska inte bidra till minskad öppenhet gentemot varandra i vårt eget trossamfund, utan i stället vara en förebild för samhället i stort.

Svenska kyrkan ska på alla organisatoriska nivåer tala liktydigt språk och förmedla samma budskap. Skogsbruket ska stödja gudstjänstlivet och öka trovärdigheten för Svenska kyrkan. Fler ska vilja bli medlemmar och känna till vad kyrkan sänder för budskap.

Tanumshede den 31 juli 2024

Åsa Rehdell (HoJ)

Marie Buhr (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2024:76
av Åsa Rehdell och Marie Buhr

Relevanta barnkonsekvensanalyser

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra åt kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att barnkonsekvensanalyser som görs av stiftet inför beslut rörande prästlönetillgångarna ska följa mallen i denna motion,
2. uppdra åt kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att barnkonsekvensanalyser som görs av stiftet rörande andra beslut än prästlönetillgångarna ska
  - a. redovisa de faktiska konsekvenserna som beslutet får för barn och unga, varje gång i både ett kort och ett långt tidsperspektiv,
  - b. tillse att barn och unga eller representanter för dem i möjligaste mån ska komma till tals själva,
  - c. noggrant analysera och särskilt redovisa konsekvenser för samiska barn och unga.
3. uppdra åt kyrkomötets presidium att återkomma med förslag till ändringar i kyrkomötets arbetsordning som innebär att barnkonsekvensanalyser ska göras inför beslut av förvaltarens utskottet rörande prästlönetillgångarna och att dessa barnkonsekvensanalyser ska följa mallen i denna motion.

Motivering

Barnet har en särställning i den kristna tron, därför är det av yttersta vikt att barnkonsekvensanalyserna är relevanta. En BKA måste handla om barn och vad våra beslut får för effekter på barn och unga. Barnkonsekvensanalyserna ska inte hastas fram utan vara en källa till diskussion och eftertanke. Det ska vara en vägledning för oss beslutsfattare som har ansvaret att följa det som vår kyrka står för.

Samiska barn och ungdomars situation ska särskilt lyftas fram då Svenska kyrkan befinner sig i en försoningsprocess med det samiska folket. Svenska kyrkans ursäkt till samerna måste följas av handling. Konsekvenser som följer av PLT:s markanvändning skall noggrant analyseras ur samiska perspektiv. Forskning rörande psykisk ohälsa bland unga samer och skogsbrukets negativa påverkan på renbeteslandet är exempel på områden som ska beaktas.

Vi befinner oss i en klimatkris och i en tid av massutrotning av arter. Långt värre klimatkatastrofer än idag väntar barn och unga och världen går mot ökade konflikter om naturresurser, som kyrkostyrelsen skriver i skriften om kyrkan i det offentliga rummet.

En relevant barnkonsekvensanalys måste ställas i relation till de kriser mänskligheten och församlingarnas barn och unga står inför. Svenska kyrkan har unika möjligheter att påverka de stora ödesfrågorna när det gäller klimat och biologisk mångfald i hur kyrkan väljer att förvalta skogen. Det handlar alltså inte bara om det fysiska ingreppet i naturen som görs i barnets närhet utan hur trygghet och mänskliga rättigheter påverkas av markanvändning/exploatering. Därför är även långsiktiga konsekvenser och effekter på barn och ungas mentala hälsa av yttersta vikt.

Mall barnkonsekvensanalys:

1. Direkta konsekvenser på kort sikt. Hur många barn och unga berörs av den tänkta aktiviteten/avverkningen/exploateringen? På vilka sätt berörs dessa barn och unga – fysiskt och psykiskt?
2. Direkta konsekvenser på lång sikt. Hur berörs dessa barn och unga – fysiskt och psykiskt?
3. Indirekta konsekvenser på kort sikt. Hur många barn och unga berörs indirekt av den tänkta aktiviteten/skogsbruket/exploateringen/markanvändningen? På vilka sätt berörs dessa barn och unga – fysiskt och psykiskt?
4. Indirekta konsekvenser på kort sikt. Hur påverkar beslutet barnens och de ungas mentala hälsa för dem som inte berörs direkt av beslutet? Hur påverkar beslutet barn och unga på andra platser i världen? Hur stor blir mängden koldioxid som försvinner till atmosfären i alla led i produktionen/verksamheten?
5. Indirekta konsekvenser på lång sikt. Leder verksamheten till ett tryggt liv för barn och unga när de växer upp? Hur påverkar markanvändningen barnens mänskliga rättigheter? Hur påverkar aktiviteten nu barnens hälsa fysiskt och psykiskt senare i livet?
6. Urfolket samerna. När samer berörs av den tänkta aktiviteten – har dialog hållits med samebyarnas unga och andra samiska representanter för barn och unga och vilken respons erhöles?

Tanumshede den 31 juli 2024

Åsa Rehdell (HoJ)

Marie Buhr (ViSK)